

www.alibapir.net

زرنایانی ہمسایہ

کین و چون؟

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

عہدہ بایر

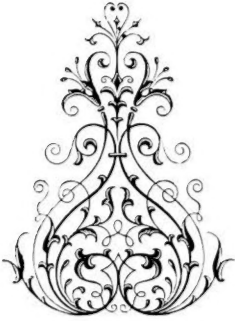


www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com



www.alibapir.net



زانیانی ئیسلام
کیں جو چن؟

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com



www.alibapir.net

ناوی کتیب : زانایانی ئیسلام کین و چونن؟

نووسەر : عهلی باپیر

تیراژ: (۱۵۰۰) دانە

نۆبهی چاپ : سییهەم ۲۰۱۱

له بهرپۆه بهرایهتی گشتی کتیبخانه گشتیهکان

ژماره (۴۲۰) ی سالی (۲۰۰۱) ی پیدراوه

www.alibapir.net

زانایانی ئیسلام کین وچوئن؟

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

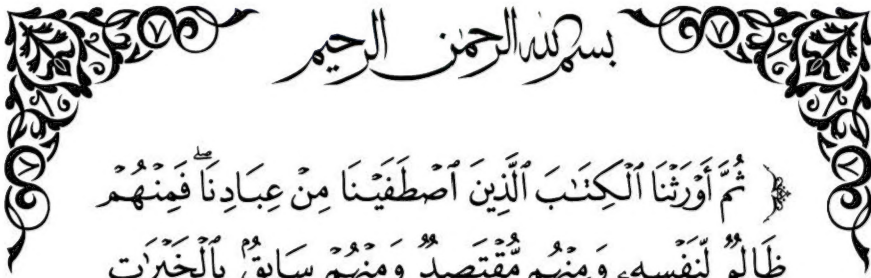
نووسینی

عہ لی باپیر

چاپی سیہم

۱۴۳۲ھ - ۲۰۱۱ز





﴿ ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ
ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ
يَاذَنِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴾ فاطر: ٢٣

﴿ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَيْمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا
وَكَانُوا بآيَاتِنَا يُوْقِنُونَ ﴾ السجدة: ٤٢



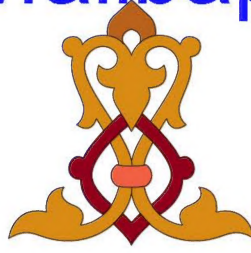
پیشکش بی:

۱- به زاناو پیشه‌وا ره سه نه کانی ئیسلام که:

چاک ده زانن چی‌یان له پیغه مبه‌ری خواوه ﷺ به میرات گرتوه،
له به‌رچی پله پایه‌ی به‌رزی میرات‌گری‌تی پیغه مبه‌رو پیشه‌وایه‌تی
مسول‌مانان‌یان وهرگرتوه. بویه به‌هر نرخیک بی میراتی پیغه مبه‌ری
خواه ﷺ ده‌پاریزن و، له ژیر گوشاری هیچ ترس و ته‌ماعیکیش دا
له‌بیریان ناچی و لییان تیك ناچی، که له‌به‌ر چی و هه‌تاکه‌ی شایسته‌ی
پیشه‌وایه‌تی و خواوه‌نی حورمه‌ت و ریزن!

۲- به هه‌موو ئه‌و زاناو پیشه‌وا ره سه‌ن و ماموستا به‌ریزان‌ه‌ی که
ناراسته‌وخو له‌کتیب و به‌ره‌مه به‌پیژه‌کانیان و راسته‌وخو له‌قسه‌و
فی‌کردن و ئاموژگاری و ئاراسته به‌هیژه‌کانیان، به‌هره‌مند بووم و بوم
بوونه‌ته چراو موم و له‌شه‌وه‌زنکی بی‌ئاگاییدا پییان به‌ره‌و خوا چووم.
خوایه به‌چاکترین شیوه پاداشتیان بده‌یه‌وه و پله‌وپایه‌یان یه‌کجار
به‌ریکه‌یه‌وه و له‌چلکی گوناح و هه‌له‌ خاوینیان بکه‌یه‌وه.

۳- به گه‌نج و قوتابی‌یه هوشیارو بی‌داره‌کانمان که: بۆ خزمه‌تی میللته
له‌ژیر سایه‌ی شه‌ریعه‌ت دا له‌گه‌ل ماموستاو پیشه‌وایان دا زۆر گورج و
گۆل خوین گهرم و یه‌کجار به‌ئه‌ده‌ب و شه‌رم، هه‌م وه‌ک پی‌ویست
ریزیان ده‌گرن، هه‌م زانستیان لی وهرده‌گرن، هه‌م له‌به‌رانبه‌ر ناحه‌زاند
وه‌ک چاویان ده‌یان پاریزن و، وه‌ک پوره‌هه‌نگ ده‌وریان ده‌گرن.



پیشہ کی چابی سییہم

الحمد لله حق حمده والصلاة والسلام عبده وآله السائرين على دربه والمنخرطين في
سلك حربه.

خوینہری بہ پڑنو سہ نگین!

لہم چابی سییہمہی کتیبی: (زانایانی ئیسلام کیں و چوئن؟!) دا بہ پیویستی دہ زانم
نامارہیہ کی کورت بہ چہ ند مہ سہلہ یہ ک بکہم:

یہ گہم: لہم رۆژگارہ دا ئہرکی زاناو شارہ زایانی ئیسلام و پیشہ وایانی موسولمانان،
یہ کجار ہستیارو دژوارہ، ہستیارہ: چونکہ موسولمانان چ لہ کوردستان و عراق و چ
لہ غہیری عیراقد، لہ گہل ہیرش و پہ لاماریکی بیڑہ زای سیکۆلاریزم و ئیباحیہت و
بی بہ ندو بارییو بہرہ لایید دا روو بہ پروو بوونہ تہ وہو، بہرہ نگارہ بوونہ و ہش پہ کی لہ سہر
ئیمانی پتہ و دامہ زراو بہرچاوپروونیو شارہ زایی تہ و او کہ و تہو، کہ دیارہ پیشہنگی
کاروانی پروو بہ پروو بوونہ و ہو بہرہ نگاریش ناگونجی جگہ لہ زاناو پیشہ وایانی ئیسلام و
موسولمانان کہ سیکی دیکہ ہی، ہرودہا دژوارہ: چونکہ لہم رۆژگاری شۆپشی
زانراوہ کان (الثورة المعلوماتية) و چا و کرانہ و ہدی گشتی خہلک و جہ ماوہردا، زانا بوون بہ
ئیسلام و پیشہ و ابوون بۆ موسولمانان، کاریکی ئاسان نییہ مادام مامۆستایان بہ ناوی
بی نیوہ پۆک و ناوونیشانی ہی کرۆک رازی نہ بن!

بہلئ بہ راستی ہرکہ سیک بیہوی لہم رۆژگارہ دا بیئتہ ئہہلی میحراب و مینبہرو مافی
پیشہ وایہتی و مامۆستایہتی و چاوساغتیی بدات، پیویستہ باش خوئی نامادہ بکات لہ
ہہ موو ہوارہکانی فیکرییو عیلمییو عہ قیدہ دیو رووحییو ہۆشیاری سیاسی و

کۆمه لایه تی دا، ئه گهرنا بیگومان له ئاستی جیبه جی کردنی ئهرکی ههستیاریو دژاریان دانابن و شیعرى: (کالساعى الى الهیجا بغير سلاح) یان به سهردا ده چه سپی.

دووهم: مادام زاناو شاره زایانی ئیسلام و پی شه وایانی موسولمانان، خۆیان به جیگرو میراتگری پیغه مبه ران (صلی الله علیهم وسلم) بزنان - که دیاره ئه مه ش راستیه کی نکوولی لی نه کراوه، به لام بو که سانی شایسته -، پیو یسته هه می شه و دا یم سیره و ژیان و گوزهران و رهفتارو ئاکارو هه لویسته کانی پیغه مبه رانیان له بهرچاوبی، تا کو به کرده وه بیانکه نه سه رمه شق و پی شه وه ی خۆیان و هه ولبدن له قه ده ر ئه وان بن!

به لئى فه رمایشتی: (إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ)، کاتیك پیتاسه و وه سفیکی شایسته ی زانیان و شاره زایانی ئیسلام و ماموستاو چاوساغانی موسولمانان ده بی و به سه ریاندان ده چه سپی، که ئه وانیش که م و زۆر وه ک پیغه مبه ران (علیهم الصلاة والسلام) بچن، له ئیمان و عه قیده و خوا به رستیی و رهوش و ئاکارو هه لویست و رهفتارو... هتدیاندان.

جا هه رکه سی له زانیان و شاره زایانی ئیسلام و پی شه وایانی موسولمانان، به ئه ندازه ی ئه وه به میراتگرو جینشینی پیغه مبه رانی خوا (صلی الله علیهم وسلم) داده نری، که به کرده وه له و میراته ی ئه و بهرپزانه ی پی پراوه، تیدا ده رکه وتوه و بهرجه سته بووه.

سییه م: یاسا (سئه) یه کی باوی خوی کابه جییه سبانه و تعالی که هیچ که س به بی ته حه ممولکردنی رهنج و زهحمه ت، هیچ بهرهمیکی ده سگیر نابی و، به هیچ ئامانجیک ناگات. وه ک فه رمویه تی: ﴿وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ﴾ (٣٩) وَأَنْ سَعِيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ واته: وه که مروف هیچ شتیکی ده سگیر نابی مه گه ره وه لی بو بدات و کۆششی بو بکات، وه که بهرهمی کۆششه که ی له مه ودوا ده بینری.

بۆیه پیو یسته زاناو پی شه وایان ئه و راستیه له دل و می شکیاندا دره وشاوه بی، که وه ک چۆن به ئه ندازه ی ئه وه که فیکرو ئیمان و عه قیده و عیباده ت و رهوش و ئاکارو هه لویستی پیغه مبه رانیان تیدا بهرجه سته ده بی، به جیگرو میراتگری ئه وان داده نری، به هه مان شیوه ش، به ئه ندازه ی ئه وه ده توان هه لگری فیکرو ئیمان و عه قیده و عیباده ت

١- رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وحسنه الألباني.

٢- النجم: ٣٩ - ٤٠

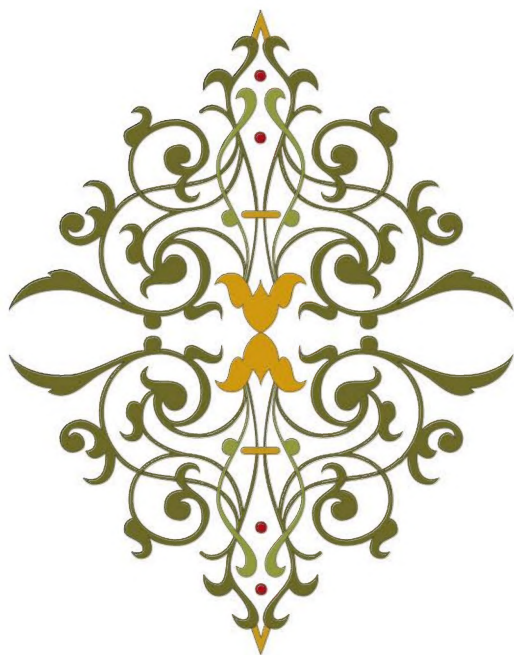
و ره‌وشت و ئاکار و ره‌فتار و هه‌لۆیستی پیغه‌مبه‌ران بن، که وه‌ک ئه‌وان ئاماده‌یی باج (ضریبة) دان بن، چونکه وه‌ک گوته‌راوه: (الْعُذْمُ بِالْغُرْمِ) به‌ئه‌ندازه‌ی قازانج زیانیش هه‌یه! که‌واته، هه‌رکه‌سیک به‌بێ ئاماده‌یی فیداکاری و سه‌رومال به‌خشین له‌پیتناوی خوا و ئایین و به‌رنامه‌که‌ی دا، که‌له‌له‌ی میراتگری و جیگری پیغه‌مبه‌رانی (عليهم الصلاة والسلام) له‌که‌له‌دا بێ، با دُنیا بێ که‌ خه‌یاڵلۆی کردوه!.

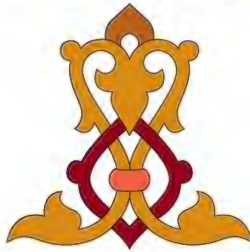
له‌کوته‌ای دا: هیوادارم ئه‌م کتێبه‌ی مایه‌ی به‌رچاو روونی مامۆستایانی به‌رپێزو خۆشه‌ویست بێ و مایه‌ی به‌رزکردنه‌وه‌ی ئاستیان بێ، له‌ هه‌موو روویه‌که‌وه، تا‌کو به‌راستی شایسته‌ی نازناو و ناوونیشانی به‌رزی: میراتگری پیغه‌مبه‌ران (ورثة الانبياء) بن.

سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك

٢٣ شوال ١٤٣١ به‌رانبه‌ر ٢/١٠/٢٠١٠

هه‌ولێر





پیشہ کی چابی دووہم

الحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات، وعلى محمد وآله من الله تعالى الصلوات والسلام والبركات.

خوینہرہ بہرینو خوشہ ویستہ کان!

ئوہ ستایش بۆ خوای بی وینہو بہ خشر پاش لہ کتیبخاناندا نہمانی کتیبی (زانایانی ئیسلام کیّن و چۆن؟!) لہ ماوہیہ کی کہ مداو لہ سہر داوای دلسۆزانیکی زۆر بۆ جاری دووہم لہ چاپی دہدہینہوہ، کت و مت وەك خۆی و بی ہیچ دہستکاریہک، بہ لام بہ پەسەندم زانی لہم پیشہ کییہدا ئاماژہ بہم چەند خالہ بکەم:

یہ گەم: ہیوادارم بەندە لہم کتیبەدا توانیبیتّم کہ لہواری ناساندن و ھەلۆیست وەرگرتن لہ ئاست زاناو پیشەوایانی ئیسلامدا ئامانج پیکابیت و گیرۆدە ی ئو تیپەراندن و بہزایەدان (إفراط تفريط) انہ نہبووبم کہ کەم و زۆر کەسانیکی زۆر لہ سەر جەم چین و توێژەکانی کۆمەلگا دووچاریان دہبن!

۱- بۆ وینہ پاش کەوتنہ بازاری ئەم کتیبہ لہ چەند لایە کەوہ ھەوالی ھەلۆیستی تیپەراندە و بہزایەدەراندە چەند کەسیک لہ بارە ی ھەندیک لہو زاناو پیشەوایانہوہ کەباسی ھەلۆیستەکانیانم کردوہ، بەگوێدا چوو، کە بہ پەسەندی دہزانی ئاماژہ یەکیان پێ بکەم: جاری لہ بارە ی (شیخ الإسلام ابن تیمیہ) وە کە مەگەر بابایەکی بێ تاگا لہ میژوو واقع، ئەگەر نا ہیچ نکوولی لہ زانیو لیھاتووی ناکا، بیستمەوہ کە ھەندیک کەس ھەر بہیستی ئوہ کە یەکیک لہو زانیانہ لہم کتیبەدا مەدحیان کراوہ (ابن تیمیہ) یە، کە وتوونہتە زەم و زەمکاری کتیب و خاوەن کتیبیش!!

دیاره هر که سیکیش له و بواره دا به تیښنیو سهرنجی بنیاتنه رانه ی به هر مه ندم بکات لیی مه منوون دهم و له چاپه کانی داهاتو شدا ئه م کتیه یان پی ده ول مه ندتر ده که م.

دووه م: هندیك له دلسوزان پېشنیاریان کرد که هه لوښتی ژماره یه کی دیکه له زاناو پېشه وایانمان تومار بکه م، به لام له م هل و مەرجه دا هم دهر فتم نه بوو، وه هم ئه م ژماره یه کی که تومارم کردوون به به س (کافی) یم زانین، بو داهاتووش چی پیوښت بوو خوا یارب یو هل و مەرچ ره خساوو له باریت، ئه نجامی ده ده ین ئه گهر ته من به به ریه وه مابی.

سییه م: ژماره یه کی له دلسوزانه ی پاش خویندنه وه ی ئه م کتیه و سهرنج لیډانی ئه و چند دپړه ی له باره ی ئه زموونی (فه قییه تی) و (مه لایه تی) خومه وه نووسیومن، به داکوکی کردنه وه داوا ده که ن کورته یه کیش بیت له باره ی (ژیان نامه) ی خومه وه بنووسم! به لام من جاری پیم زووه، جا نازانم دوايش به وکاره راده گم یان نا!

چوارهم: هندی که س تیښنی و ره خنه یان هیه له سهر هندیك له و زاناو پېشه وایانه ی که ناویان هیئاوه و وه وه فایه ک بو لی به هر مه ند بوونیان - ئه گهر که میش بیت - یادم کردوون، به تاییه ت هاوچه رخه کانیان!

له به رانه ریشدا که سانیک هن که بیستوریانه له و کتیه دا ئاماژه به وه کراوه که (ابن تیمیه) (معصوم) نه و له چند مه سه له یه کی دا به هه له دا چووه و نه یی کاوه، ئه و انیش به باریکی دیکه دا قه لاس و لالوت بوون و حه ساسیه تیان - ئه گهر نه ش بووی - بو پیدا بووه به رانه ر به کتیب و دانه ریش!!

دیسان دهر باره ی مه لا سه عیدی توریسش به هه مان شیوه هندیك که س که لای به زایه دان (تفریط) یان گرتوه، پینان و ابووه که (نورسی) شایسته ی ئه و نه به زاناو پېشه و ناو بری!

له حالیک دا که زانایو دانایو شایسته یی ئه و که له پېشه وایه هیچ خاوه و ویزدانیک به ناگا لام و جیمی تیدا ناکات و بیگومان یه کی که له و بلیمه تانه ی ئومه تی ئیسلام که زور ده گمنن و جیی خویه تی نازناوی نوی که ره وه (مجددی) لی هه لیدری!

هه ندیکیش که لای تیپه راندن (إفراط) یان گرتوه، به وه نیگه ران بوون و پینان سه یرو عاجباتی بووه که دوو سی تیښنیو سهرنج له سهر ئه و ماموستایه گوښوو، که زیاتریش روویان له شوینکه وتووان و قوتابیه کانیه تی تا خودی خو، هه رچه ند ه خویشی بی هه له هر نه !!

به لّام من لهو کاره‌ی خوّم په شیمان نیم و هیچ کام له زاناو پیښه وایانیش
همووکس هر لیّی رازی نین و نابن و منیش نه مگوتوه که هیچ تیښی و ره خنم لهو
که سانه نیه که زیږی خپریانم کردوه، به لّام من له کاتی ناوه پّانی ئه و زانایانه دا حاله تی
(وه فاو صه فا)م ره چاو کردوه، نه که هه لسه نگاندن و له مه حه که دان!
عه ره بیش وتویانه: (خُذْ مَا صَفَى دَعْ مَا كَدِر).

پینجه م: هه ندیک براش تیښی یان له سهر ئه وه هه بووه که بهنده سهرجه م زاناو
پیښه وایانی ئیسلام به مه شره به جیا جیاو جوړاو جوړه کانیانه وه پیکه وه باس کردوون و
تیکه لم کردوون، وه که: (ابن تیمیة) و (أبو حامد الغزالي) یان (مه لا سه عیدی نورسی) و
(سید قطب)! به لّام له راستیدا من پیّم وایه ئه وه ی کردوومه شتیکی راست و دروسته و
پیچه وانه که ی هه له یه و جیگای ره خنم و گله ی یه، چونکه بیگومان زاناو پیښه وایانی
ئیسلام هه موویان دلّسوزی ئیسلام و مسولمانان بوون و پیو یستیشه ریژ له هه موویان
بگرین و هه ر کامیکیشیان به ئه ندازه ی راستی و ساغی به ره مه که ی له نیشانه دانی
بوچوونه کانی قسه ی لی و هه بگرین، نه که بیین ته نها چاو له سهر چه ند زانایه که چر دابگرین
و به س قسه و بوچوونی هه ندیکیان و هه بگرین! چونکه به م کاره هه له یه مان هه م دووچاری
بی ریژی به رانه به ژماره یه کی زور له زاناو پیښه وایانمان ده بین و، هه م له چه ندان
ده ریای پر گه وه ره مرواری پیښه وایانیشمان بیّه ش ده بین.

شه شه م: چه ند دلّسوزیکش به هه ندیک له سهرنج و هه لسه نگاندنه کانی بهنده
که له باره ی ژماره یه که له و زاناو پیښه و به ریژانه ی ناویانم هیئاوه و هه لویسته جوامیرو
پرشنکداره کانیانم گولبژیر کردوه قه لّس بوون!!

له و باره شه وه ده لّیم: بیگومان ئیمه هه موومان له سهر ئه وه یه کده نگین که جگه
له پیغه مبه ران (عليهم من الله أفضل الصلوات وأتم التسليمات)، هیچ که س له هه له
پاریز او (معصوم) نیه! که واته: مادام له شیرازه و بازنه ی ریژو حورمه ت و ئه دهب نه چینه
ده ری زور ئاساییه که جاروبار بو درس و په ند لیوه رگرتن، یان به دوا ی شتی هه له
نه که وتن، ئاماره بو هه له و که م و کووپی ئه و به ریژانه بکه ین!

دياره منيش به سينگ فراوانى و سوياسه وه تيبينى و سهرنجى هه ر دلسوزيك كه لهوباره وه وهك وهلام و رهخنه بيخاته روو، وهرده گرم، پيويستيشه كه هه موومان خوومان له سهر ئه وه رابهينين كه به وريايى و هوشيارى و بهرچاو روونى يه وه شوينى زاناو پيشه و ايانمان بكهوين و له بهرهم و بىرو بچوونه كانيان بهرهمه ند بين، نهك خوانه كرده عاطفيايه و سهركيلا نه شوينيان بكهوين و لاسايان بكهينه وه!

كه ئه وه ويپراى نهكونجاني له گه ل: ((تهنها به (معصوم) دانانى قورئان و سوننه ت)) دا، كه سهره نجام له جياتى يهك ئيسلام چهند جوهر ئيسلاميك پيدا دهبن! بهلى ويپراى ئه وه ئه م رهفتاره پيچه وانه ئاموزگارى و ئاراسته ئه و زاناو پيشه و بهريزانه شمانه، كه هه ميشه داكوكي يان له سهر ئه وه كردوه كه قسه و بچوونه كانيان وهك تيگه يشتنى ئه وان بو ئيسلام وهرى گرين، نهك وهك خودى ئيسلام، كه بيگومان ئيسلام حهقيقه تى رهها (مطلق) يه و ئه گه رى ههله و كه م وكوپى تيدا نى يه بهلام بىرو بچوونى ئينسانه كان گوپره يى (نسبى) يه و له قه ده ر خوياه، ئيمام (شافعي) يش جوانى گوتوه: (رَأَيْي صَوَابٌ يَحْتَمِلُ الْخَطَأَ وَرَأْيِي غَيْرِي خَطَأٌ يَحْتَمِلُ الصَّوَابَ)

حهوته م: له كو تايدا هه ندك براى دلسوزيش تيبينى ئه و يان هه بوو كه ده بوويه ژيان و گوزهرانى ئه و زاناو پيشه و ايانمان به وردى هينابايه، وهلام و عوزيشم لهوباره وه ئه وه يه كه من نه م ويستوو ژياننامه ئه و زاناو پيشه و ايانمان بنووسم بهلكو وهك له ناوونيشانه كesh ده فامريته وه مه به ستم پيناسه ئه زانايان بووه له بهر تيشكى هه لويسنه كانياندا.

خوا به كه پرهمى خوئى بهر كه ت و پيزى زياتر بخاته سهرجه م نيازو مه به ست و قسه و هه لويسنه و رهفتاره كانمانه وه به هوئى زياتر تيدا هاتنه دى راستى (إصابه) و ساغى (إخلاص) يه وه، ئامين.

٣ ذى الحجة ١٤٢٢

٢٠٠٢/٢/١٥

ئهحمده ئاوا

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



رې خوشکردن

خوښه بهر بهرېزو سهنگينه گان! هم نووسراوه ي بهر دهستان له سلاډا
يه کيکه له ووتارانه ي رږژاني جومعه که له لايه ن بهنده وه له مزگه وتي (جيهاد) دا
له سلیماني دراون، له پږڅي (۶۱ سېفری ۱۴۲۰) ی کڅچی بهرانبهر به
(۱۹۹۹/۵/۲۱) ی زاینی.

پاشان برای خوشه ویستمان کاک (معروف مجید شاسوار) ناسراو به (جوتیار
ته کیه یی) ۱ له سر کاسیته وه هیناویه ته سر کاغزو منیش که له م رږژانه دا چاوم به
بهرمه دهستنوسه گانم دا گپړاو که وته وه بهرچاوم، به پیوست و په سندهم زانی که
له م بارودوخ و هلولمه رجه تاییه تیو گشتی په مان دا ناماده ی بکه م بو چاپ و بلاوی
بکهینه وه، چونکه که م و زور - له م هل و مهرجه دا - گوی بیستی پروپاگنده
موزایه ده کردن ده بین دژ به ئیسلامی په کان به گشتی دژ به به ئیمه و مانانیش به تاییه تی
که پږزو حورمه تی زاناو پیښه وایانی ئیسلام ناگرین و رق و قینمان لیانه !! ۲
ئینجا وه ک سرنجم دا پیوست بوو که چند بابته و مه سه له یه کی دیکه ش دابنرین
له گهل هم و تاره بو نه وه ی نیوه پوک زیاتر پر به پیستی ناوونیشان بیت. سره نجام باس
و بابته کانی هم نووسراوه به م جوړه یان لیږتات:

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- پیښمهرگه ی تیپی ته کیه ی سر به هیزی سلیمانی په .

۲- هر له دیر زه مانوه پروپاگنده و قسه وقسه لږک و چه واشه کاری پیشه ی نه هلی باطلی خو به یی ږژان و
دهسته پاچه بووه، له بهرانبهر هق و راستی نه هلی هه قدا وه که لیک ډایه تی قورډاندا ده بینری.

بهشی یه کهم

ده قی وتاره که ی مزگه وتی جیهاد، که وهك خوی هیشتوومانته وه جگه له زیاد کردنی چهند برپه یهك، له گهل ده ستکارییه کی که میش له هه ندیک وشه ورسته ی دا که جیاوازی شیوازی گوتن و نووسین داخوازی ده کات.

شایانی باسیشه که ده قی وتاره که له م پینج خاله پیک هاتوه:

یه کهم: پیناسه ی زانایانی ئیسلام.

دووهم: پله و پایه ی زانایانی ئیسلام له قورئان و سوننه ت دا.

سییه م: سیفه ت و ئاکاره بهرزهکانی زانایانی ئیسلام ۱.

چوارهم: هه ق و مافی زانایان به سه ر ئۆمه ته وه.

پینجه م: ئهرکی سه رشانی زاناو پینشه وایانی ئیسلام به رانه ر به ئیسلام و

مسولمانان.

بهشی دووهم

چهند ئامۆزگارییهك بۆ گهنج و قوتابییه كانمان له بواری زانیارییه شه رعیه كان و

هه لسووكه وتیان له گهل زاناو پینشه وایانی ئیسلامدا.

که سه رجه م دوازه ده (۱۲) ئامۆزگاری گرنکم ئاراسته ی خوشك و برا گهنج و لاوه

خوینده وارو خوین گهرمه كانم کردوه، بۆ ئه وه ی له وباره وه دووچار ی هه له نه بن و ئه گهر

دووچار یش بووبن، بزانه چۆن هه له كانیان راست ده كه نه وه و ده گه پینه وه سه ر

راسته هیل.

بهشی سییه م

چهند رپوونیی و پینشنیاریك بۆ زاناو پینشه وایه كانمان، که له م به شه دا (۱۲) ری

پوونیی و پینشنیاریم عهرزی مامۆستاو زانایانی ئیسلام و پینشه و او چاوساغانی مسولمان

کردو، به هیوای ئه وه که ئه ورپوونی و تیئینی و پیشنیارانم به سینگ فراوانی یه وه لی وهریگرن و، به هاوکاری دلسۆزانم و دستبار بۆ گرتنی برایانم بۆ حساب بکن.

بهشی چواره

زاناو پیشه وایانی رهسهن و ههلوئستی جوامیرانه یان، که سه رجهم ههلوئستی جوامیرانه و بویرانه ی (٢١) له زاناو پیشه و میراتگره سه ره به رزه کانی پیغه مبه ری خوامان ﷺ به نمونه هیناونه وه، که زۆربه ی بواره جیا جیا کانیان گرتوونه ته وه، وه ئه م به شه هه م له پرووی نیوه پوک و هه م له پرووی قه باره شه وه که وره ترین و گرنگترین به شی ئه م کتیبه یه .

بهشی پینجه

ره واندنه وه ی ته می تۆمه تیك، له م به شه دا که به شی کۆتایی یه، تۆمه ت (تهمه ی) (رینو حورمه ت له زاناو پیشه وایان نه گرتن) م - جا چ ئاراسته ی به نده کرابی چ غه پیری به نده - توژیوه ته وه له مه حکم داوه و پاش ئه وه ی تیشکی به لگه و حه قیقه ت و واقیعم خستۆته سه ر، ده رکه وتوه که تۆمه تی ناوبراو جگه له (ته م و مژ) ی پروپاگهنده و درۆ ده له سه ی ناحه زانه و چه واشه کاری دله شانه چی تر نیه !

له خوای کار به جی و دادگه رو به خشه ریش داواکارم که ئه م نوسراوه به هه ر پینچ به ش و بابه ته کانی یه وه ببیته مایه ی به رچاوپوونی زیاتری کۆمه لگه که مان به هه موو توژیوه کانی یه وه، بۆ چاکتر حال ی بوون و ها تنه سه رحالی.

گومانیشی تی دا نیه که ئیمه ی مسولمان به هه موومانه وه نه بی و، له سه ر بناغه ی له یه کتر تیگه یشتن و ده ستبار بۆ یه کتر گرتن نه بی، به بی جیا کردنه وه هه لا واردنی هیچ که س و کۆمه ل و چین و توژیك، هیچمان بۆ به هیچ ناکری، هه ر بۆیه ش پیشینانمان

١- هه لیه ته هه موو یاسایه ک ریزه پری هه ن (لکل قاعده شوان) منیش لی ره دا نامه ی پاکانه بۆ قسه و ته عبیری دوور له ئه ده ب و بی نه زاکه تی هه له شه و په له شانه ی هه ندیک گهنج و هه رزه کار بکه م، یان پاساوی قسه و هیرشی ناقولاو بی مانای هه ندیک و تاربیژی ده م هه راش بده م، به لکو مه به ستم ره واندنه وه ی تۆمه تی ناوبراو له ئیسلامی یه کان به گشتی نه که له تاک تاکیان.

گوتوویانه: برا له پښت برابې مه گهر قهزا له لای خوابیت! هه روه ها عه ره بیش گوتوویانه:
(المرء قليلٌ بنفسه كثيرٌ بأخيه).

کهواته: با له سهر بناغه ی به ندایه تی بو خواکردن، برایه تی به کی راسته قینه له گهل
یه کتردا بکهین، وهك پیغه مبه ری خوا^ﷺ فهرموویه تی: (....وكونوا عباد الله إخواناً)، ده با
هیچ کام له ئیمه نه وی دیکه ی به لاهه زیاده نه بی، چونکه بیگومان نه م کارو کاروانه
نئیسلامی به پیویستی به هه موومان هه یه و هیچ کاممانی لی زیاده نه، خوا بکات
به هه مووشمانه وه بتوانین کاریک بکهین و مه داریک ساز بکهین!

هه موو لایه کیشتان به و خواجه ده سپیرم که سپارده زایه ناکات.

پینج شه ممه ۲۳ ی شه والی ۱۴۲۱ ی کولچی

۱۸ ی کانوونی دووه می ۲۰۰۱ ی زایینی

نه حمده ئاوا

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir

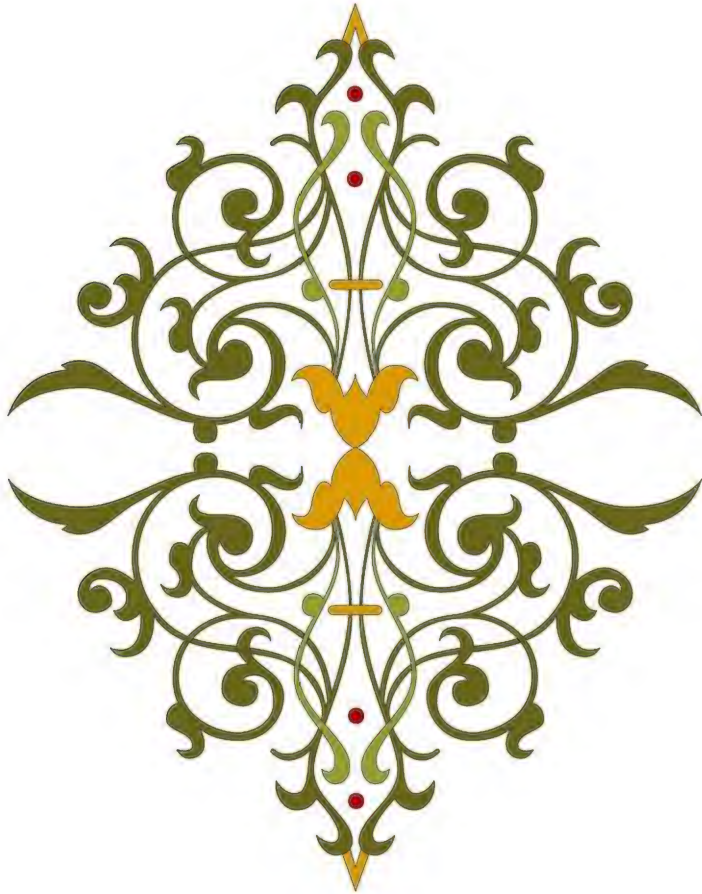


/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



بهشی یه که م

دهقی

وتاره که ی مزگه وتی جیهاد

که له پوژی جومعه

۱۴۲۰ ی سه فهری

به رانبهر به: ۱۹۹۹/۵/۲۱ از دا درا.

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir

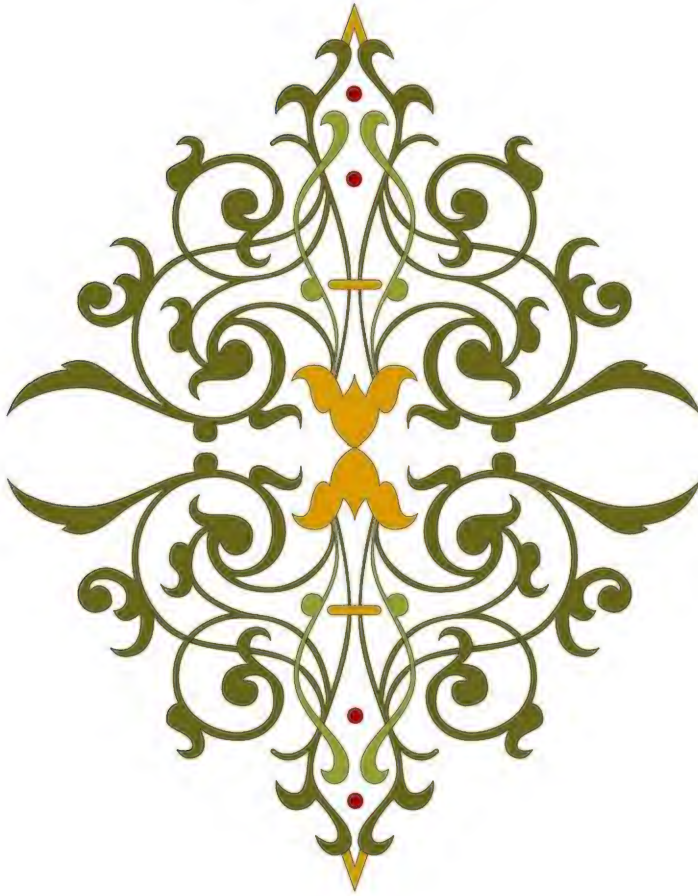


/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net





(إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهِ وَأَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدَهُ وَرَسُولَهُ. صلوات الله وسلامه عليه وعلى آله وصحبه ومن اهتدى بهديه).

- ★ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾^١
- ★ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَجِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾^٢
- ★ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾ يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾^٣

أما بعد:

فإن أصدق الحديث كلام الله وخير الهدي هدي محمد ﷺ وشر الأمور محدثاتها. وكل محدثة بدعة وكل بدعة ضلالة وكل ضلالة في النار.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

١- آل عمران: ١٠٢.

٢- النساء: ١.

٣- الأحزاب: ٧٠ - ٧١.

مسولمانانی به پرتزو خوشه ویست! برایان خوشکان!

له وتاری ئه مپروماندا باسی زانایان بۆ ده کهم باسی (علماو الإسلام، زانایانی ئیسلام کۆن و چۆن؟!). جا ئیمه خوا پشتیوان بێ له پینچ خالاندا تیشک ده خهینه سه ره ئه وه سه له یه .

سه ره تا له خالی یه کهمدا پیناسه ی زانایانی ئیسلام ده کهین، پاشان له خالی دووه مدا، له روانگه ی قورئان و سوننه ته وه پله و پایه ی زانایان ده خهینه پوو، ئینجا له خالی سییه مدا سیفەت و ئاکارو نیشانه کانی میراتگرانی پیغه مبه رﷺ که زاناو پی شه وایانی ره سه نی ئیسلامن ده خهینه پوو، دوا یی باسی هه ق و مافی شه رعی زاناو پی شه وایانی ئیسلام ده کهین که به سه ره رسولمانا نه وه هه یانه، ئینجا له کۆتای یو له خالی پینچه مدا تیشک ده خهینه سه ره ئه رک ی گه وه ره گرنگ و گرانی سه رشانی جین شینانی پیغه مبه ران (عیم الصلاة والسلام) که ته نیا زاناو پی شه وایانی راست و ره سه نی ئیسلامن.

به لām له سه ره تا وه پیو یسته روونکردنه وه یه کتان عه رز بکه م: ئه ویش ئه وه یه که له کوردستاندا به هه موو به ش و پارچه کانی په وه، هه روه ها له غه یری کوردستانیشدا زۆربه ی هه ر زۆری خه لک و جه ماوه ر زیاتر ته نیا مامۆستایانی^۱ ئایینی (علماء الدین) که شۆره ت و نازناوی (مه لا) یان^۲ به سه ردا بپاوه جل و به رگیکی^۳ تایبه تی یان هه یه، به زانایانی ئیسلام و شاره زایانی ئیسلام داده نین!! که له راستیدا وانیه وه له ئیسلامدا شاره زابوون و

۱- زاراو ه ی زانایانی ئایین یان مامۆستایانی ئایین، ئیشکالیکی تیدا نیه، چونکه مه به ست پی ئی ئه وه که سانه یه که پسرپوری و شاره زایی یان له و باره وه هه یه، به لām زاراو ه ی پیاوانی ئایین (رجال الدین) هه لیه و ئیشکالاتی زۆری تیدایه، چونکه یه که م: ئیسلام و ئایین و ئپرای ره گزی نۆینه ره گزی می یینه ییشی پیو یسته، دووه م: ده بی سه رجه م نۆینه کانی ئوممه ت پیاوی ئایینی بن نه ک ته نیا توژیکیان.

۲- قسه زۆرن له سه ره ئه سل و ریشه ی وشه ی مه لا، به لām تا ئیستا له یحیایان دا نه گه یشتومه دلنیا ییو قه ناعه ت.

۳- له ه یچ ده قیکی شه رعی دا جو ره به رگ و پۆشاکیکی تایبه ت بۆ زانایان دیاری نه کراوه، ئه و جو ره پۆشا که ش که ئیستا باوه و تایبه ت کراوه به زانایانی ئایینه وه زاده و به ره می عورفی کۆمه لگایه، وه ک می ژوو زانان ده لێن له چاخ ی عه بیاسی یه کان به ملاوه ره واجی که وتۆته سه ره.

زانابوون، جگه له خودی زانایو شاره زاییه که هیچ مهرج بهند (شرط و قید) یکی دیکه ی نیه، وهك رهچه و مهسلهك و ناوو شوهرهت و بهرگ و پۆشاك و دیمهن و بیچمیکى تاییهت. کهواته: به کوردی و به کورتی مهرج نیه ته نیا (مهلا) زانای ئیسلام بیّت و زانایهتی به ئیسلام له مه لایه تی دا کورت هه لئه هاتوه و، هه یه زانایه و مه لاش نیه و بگره هه یه مه لاشه به لام زانا نیه به ئیسلام و، دیاره ناوی بی نیوه پۆکیش هیچی لی هه لئاوه ری و کورد گوته نی: به هه لئاو هه لئاو ده م شیرین نابی!

به لئی خوشك و برا به پیره کانم! نه هه موو مه لایهك زانایه و نه هه موو زانایه کیش مه لایه، ئینجا ئه وهش که هه لکی پییان وایه هه رکه سیك میزه ریکی سپی به سه رییه وه پیچاو که واو سه لته یه کی پۆشی، هه تمهن ده بی زاناو شاره زاو میراتگری پیغه مبه ری خوا ^عبی، یان هه رکه سیك له و بهرگ و دیمهنه دا نه بوو بۆ وینه: سه ری رووت بوو! ئه وه ئه گهر له ئیسلامدا عه للامه ش بی هه ر به زانای ئیسلام و شاره زاو چاوساگی مسولمانان دانه نری و ئیعترافی پی نه کری! به لئی هه ر کام له و دوو جوړه بۆچوونه هه لئه و په لهن و زاده و به ره می عورف و باوی هه لك و کۆمه لگان و، هیچ په یوه ندی یان به ئیسلام و شه رعه وه نیه.

ئێستاش با بچینه سه ر خالی یه که م و بزانی زانایانی ئیسلام کین؟!





دیاره وشه‌ی زانا (عالم) له زانین (علم) هوه هاتوه، چونکه زانا که سیکه که ده زانی. وشه‌ی زانین (علم) یش زانایان به چه ند شیوه‌یه که پیناسه‌یان کردوه که رهنگه ئه وه چاکترینیان بی: (إدراك الشيء على ما هو عليه) زانینی شتی که و په‌ی پی بردنی به و جۆره‌ی که هه‌یه و به و واقیعه‌ی که له سه‌ریه‌تی.

که وایی: زانای ئیسلام (عالم الإسلام) یش که سیکه که به ئیسلام شاره‌زاو ئاشنایه به و جۆره‌ی که ئیسلام هه‌یه، واته زانایی و شاره‌زایی به حه‌قیقه‌تی ئیسلام.

ئینجا ئایا ئیسلام چی‌یه؟! ئیسلام و حه‌قیقه‌تی ئیسلام بریتییه له قورئان و سوننه‌ت، به‌لێ کتییی خوا (کتاب الله) و ریبارزی پیغه‌مبه‌ری خوا (سنه رسول الله) ﷺ دوو ته‌نیا سه‌رچاوه‌ی روون و بی‌چه‌ند و چوونی ئیسلامه‌تین، جا هه‌رچی کتییی خوییه ئه وه ئاشکراو روونه که فه‌رمایشتی خوا و هه‌چی راسته‌وخۆی خوییه، سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ریش ﷺ شه‌رح و لیکدانه‌وه و چۆنیه‌تی جی‌به‌جی‌کردن (کیفیه تطبیق) ی ئه و زاته به‌رزیه‌یه بۆ قورئان و که‌لامی بی‌وینیه‌ی خوییه په‌روه‌ردگار، خوییه په‌روه‌ردگار فه‌رموویه: ﴿... وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾.

واته: ئه‌ی -موحه‌مه‌د- ئیمه قورئانمان بۆ لای تو ناردۆته خواری تا کو ئه‌وه‌ی که بۆ خه‌لکیمان ناردۆته خوار بۆیان روون بکه‌ینه‌وه، وه بۆ ئه‌وه‌ی تی‌فک‌رین و وردبینه‌وه. ئنجا ئایا پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ به‌چی و چۆن چۆنی قورئان بۆ خه‌لکی روون ده‌کاته‌وه؟! ئه‌وه دایکی بروداداران عایشه (خوا لیلی رازی بی) روونی کردۆته‌وه که له‌وه‌لامی یه‌کی‌کدا که‌للی پرسی: ئایا ره‌وشت و ئاکاری پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ چۆن بوو؟!

گوئی: (كان خلقه القرآن)؛ واته ره‌وشت و ره‌فتاری پی‌غه‌مبهری خوا کتومت وه‌ک قورئان بوو، خوا چی‌فهرمووه پی‌غه‌مبهری خواش ﷺ وای کردوه و به‌وجوره هه‌لسوکه‌وت و ره‌فتاری کردوه، ئنجا ره‌وشت و ره‌فتارو ئاکاری به‌رزو بئوینه‌ی پی‌غه‌مبهریش ﷺ که ری‌باز (سنة) ی پی‌ ده‌گوتری به‌گشتی سی‌جوره:

أ- فهرمايشته‌کانی (أَقُولُهُ).

ب- کرده‌وه‌کانی (أَفْعَالُهُ).

ج- دان پیداهینانه‌کانی (تَقْرِيرَاتُهُ).

ئیمام شافعی (ره‌حمه‌تی خوی لی‌بی) له‌وباره‌وه که ئیسلام ته‌نیا بریتیه له‌وه‌ی که له‌دوو توپی قورئان و سوننه‌تدایه شیعریکی جوانی هه‌یه. گوتوویه‌تی:

كُلُّ الْعِلْمِ سِوَى الْقُرْآنِ مَشْغَلَةٌ إِلَّا الْحَدِيثَ وَالْفِقْهَ فِي الدِّينِ
الْعِلْمُ مَا كَانَ فِيهِ قَوْلَ حَدَّثَنَا سِوَى ذَلِكَ وَسِوَى الشَّيَاطِينِ

واته: جگه له‌قورئان و هه‌دیس و له‌ئاین تی‌گه‌یشتن سه‌رجه‌م زانسته‌کانی تر سه‌رقالی بی‌هوده‌ن، چونکه زانیاری -مه‌به‌ست زانیاری شه‌رعیه- ئه‌وه‌یه که (گوئی) و (حدثنا) ی تیدا بی، جگه له‌وه هه‌مووی هه‌ر خوتخوته‌ی شه‌یطانه‌کانه. به‌لئ بۆ تی‌گه‌یشتن له‌ئیسلام و بوونه زانای ئیسلام (عالم الإسلام) ئینسان ده‌بی له قورئان و سوننه‌ت تی‌بگات و شاره‌زایی.

۱- رواه مسلم.

۲- وشه‌ی (سنه) له‌زاراوی فهرمايشته‌ناسان (محدثین) دا، ئه‌وه‌یه که گوتمان، به‌لام له‌زاراوی شه‌رعزانان (فقه‌اء) دا ئه‌وه‌یه که له‌خوار فهرز (واجب) هه‌وه‌یه که (تطوع) ه.

۳- دان پیداهینان (تقریر) ئه‌وه‌یه که شتیک به‌ئاگاداری پی‌غه‌مبهری خوا ﷺ کرابی یان گوترا بی ئه‌ویش ره‌زانه‌ندی له‌سه‌ر ده‌ربریی و پیشان دابی.

۴- دیاره مه‌به‌ستی شافعی لی‌ره‌دا زانیاری شه‌رعی (العلم الشرعی) یه، نه‌ک زانیاری به‌موتله‌قی، واته بۆ تی‌گه‌یشتنی ئیسلام جگه له‌قورئان و سوننه‌ت دادت نادات، بگره وه‌ک وه‌سووه‌سی شه‌یتانه‌کان سه‌ریشته‌ی ئه‌ده‌شیوینی، ئه‌گه‌رنا بی‌گومان له‌غه‌یری بواری ئیسلام ناسیدا زانیاری به‌کانی دیکه په‌سه‌ندو چاک و بگره فهرزو پی‌ویستیشن و هه‌ر ئامانه‌ش ده‌بی له‌ری‌ی سروشتی خۆیه‌وه بۆی بچی ئه‌گه‌رنا پی‌ی ناگی.

شایانی باسیشه که باقی سه رچاوه کانی دیکه ی یاسادانان (المصادر الأخرى للتشريع) یش چ ئهوانه ی که زۆربه ی هه ره زۆری نزیك به یه کدهنگی (إجماع) ی زانایان له سهریان رێك که وتوون که ئیجماع (الإجماع) و قیاس (القیاس) ن و، چ ئهوانه ی که که م و زۆر کیشه و راجیایی (الإختلاف) یان له سهریان ههیه که (الإستصحاب والعرف ومذهب الصحابي والإستحسان والمصالح المرسله وشرع من قبلنا) ن، سه رجه میان هه ره له قورئان و سوننه ته وه هه لهنجراون و وه رگیراون.

کهواته: زانای ئایین (عالم الدین) که مه به ستمان له ئایین لی ره دا ئیسلامه ئه گه رنا وشه ی ئایین (الدین) له ئه سل دا به هه ره به رنامه یه که ده گوتری که خه لکی شوینی بکه ون، جا چ له خواوه هاتبێ و چ ئینسان داینا بێ، که به و پێیه وه که چۆن ئیسلام ئایینه و هه رکام له جوویه تی (اليهودية) و دینا نیه تی (النصرانية) ئایین، سیکۆلاریزم و لیبرالیزم و سۆسیالیزم و... هتدیش هه ره ئایین، ئه وه نده ههیه ئیسلام ئایینی هه قه: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ...﴾، به لām ئهوانی تر ئایینی نا هه ق و هه لē، به لای زانای زانای ئایین و شاره زای ئیسلام بابایه که که له کتیبی خوا و رییازی پیغه مبه ره که ی دا ﷺ شاره زاو سه ر راست و به رچاو روونه و، به ئه ندازه ی زانایی و شاره زایی هه که ی له و بواره دا به زانا (عالم) و پێشه وا (إمام) داده نری.

هه رکه سیك له قورئان و سوننه تدا نه شاره زاو کۆله وار بی ت ئه وه ناو و قه دو قیافه و دیمه نی هه ره چۆنیکی بێ، هه ره به نه زان به ئایین (جاهل بالدين) داده نری، کهواته ئه و بۆچوونه ی که گه لێك که س له و باره وه ههیه تی که پێیان وایه هه رکه سیك زانسته کانی (النحو والصرف واللغة والبلاغة والمنطق والفقه وأصول الفقه والفلكيات والفلسفة وعلم الكلام و... الخ) ی خویند ئه وه هه رچه نده هیه چ ئاگای له قورئان و سوننه ت نه بێ، هه ره به (عالم) به ئیسلام داده نری!! ئه وه بێگومان بۆچوونیکی هه لēیه، چونکه سه رجه م ئه و جو ره زانیاریانه هۆ و هه سیله ی تیگه یشتن و حال ی بوون له قورئان و سوننه ت.

١- الصف: ٩ .

٢- دیاره جوویه تی و دینا نیه تی له ئه سل داو بۆ کات و قۆناغی خۆیان ئایین و به رنامه ی راست و دروستی خوا بوون، به لām دوا یی کاتیان به سه رچووه و نه سخ کراونه وه و گۆرین و ده ستکار یکردنی زۆریشیان تیدا ئه نجام دراوه .

هەر بۆیەش زانایانی ئیسلام ئەو جوۆرە زانستانەیان بەزانستە ئامرازییەکان (العلوم الآلیة) ناوزەد کردوون، واتە ئەو زانیارییانەى پێیویستەن بۆ کەسێک کە بیهوێ لەقورئان و سوننەت تێبگات و شارەزابی، ئاخە ئینسان بەبێ شارەزایی بەزمانی عەرەبی بە (نحو) و صرف و لغە و بلاغە) یەو لەقورئان و سوننەت حالێ نابێ، هەرودها بەبێ زانیاری بنچینەکانی شەرع (علم أصول الفقه) ناتوانی حوکم و یاساکان لەدەقەکانی قورئان و سوننەت هەلبهێنجی.

بەلێ وەك یەكێك لەزانایان گوتوویەتی ئەسڵی ئایین (قال الله وقال الرسول) هەو زانستەکانی دیکە هەموویان دەبێ لەخزمەت قورئان و سوننەتدا بن و، وەك وەسیلەو ئامرازی تێگەشتنی ئەوان سەیربکری، نەك بکری ئە ئامانج و مەبەست و قورئان و سوننەت فەرامۆش بکری.

ئەجا پێویستە لێرەدا دوو راستی گەورەمان لەبەر نەچن:

یەكەم: وەك چۆن بەبێ ئەو زانیارییانەى کە بە (العلوم الآلیة) ناوبراون ئینسان ناتوانی لە دەقە شەرعییەکان تێبگات بەتایبەت شارەزایی بەزمانی عەرەبی بەهەموو بەشەکانی یەو، هیچ کەسێکیش ناتوانی تەنیا بەهۆی شارەزایی هەبوونی بەو زانیارییانەو لەقى لەئىسلامدا شارەزابوون لێببات! بەلێ دەتوانی بلی من ئامراز (آلة) ی لەقورئان و سوننەت شارەزابوونم پێیە، بەلام ئامرازی ئەنجام دانی کاریک دەستگیرکردن شتیکەو، خودی ئەنجام دانی کارەكەش شتێکی دیکە، بەلێ زۆر کەس هەیه کە عەرەبی زانیكە وەك بولبول عەرەبی دەلێ، بەلام رەنگە لەبوارى شارەزایی بەئىسلامدا هیچی بەسەر هیچەو نەبێ.

دووهم: زاناوون لەئاییندا گوێرەیی (نیسبى) یەو بێجگە لەخوا (جَلَّ جَلَالُهُ) هیچ کەس نییه بتوانی لەقى ئەو لێببات کە هەموو شتێک لەئایین دەزانی، دیارە پێغەمبەرى خواش ﷺ خۆی زاناو تواناو شارەزای کردو، ئەگەرنا هیچ کەس بۆی نیه بلی: من هەموو شتێک لەئىسلام دەزانم، چونکە ئىسلام کە لەو حەو زانیاری بێسنووری خواوەیه، سنوورو کۆتایی نیه بۆ ژيان و گوزەرانی سەرلەبەرى مرقایەتی هاتو بەپانایی زەمین و بەدریژایی زەمان.

به کورتی: وهك چۆن له دیندا شاره زابوون و به ئیسلام زانا بوون، له سهر هیچ چین و توژیژو کۆمه ل و مه سه له كێك تاپۆ نه كراوه، كۆكردنه وهی سه رجه م راستی یه كانی ئایین (جمع حقائق الدین) یش کالایهك نیه به بالای هیچ به شه رێك برابییو، وهك چۆن بیجگه له خوای زانای ئاشکراو په نهان، هیچ کهس به سه رجه م نه ئیستی یه كانی بوون (أَسْرَارُ الْوُجُودِ) شاره زانیه، بیجگه له خویشی هیچ کهس وهك خوی به راستی یه كانی ئایین و به رنامه که ی ناگادار نیه.

کهواته: له ئیسلامدا به هیچ جۆرێك بوارو ده رفهت به زاناو پسپۆران و شاره زایان نادری، که وهك ده ستو دایه ره ی که هه نووتی کلێساو که نیشته ی دیان و جووه کان، ته فسیرکردن و شه رح و لیكدانه وه ی کتیی خاوا خسته نه پووی راستی یه كانی ئایین (حقائق الدین) له سه ر خویان تاپۆ بکه ن و، خویان چۆنیان مه یل و ئاره زوو لی بوو ئاوا مل به ده قه كانی ئایین با بده ن، هه ر بۆیه ش که ده بینین له میژووی ئیسلامدا هه موو مسو لمانێکی ساده با پیره ژنی کیش بووبی، بۆی هه بووه سه رنج و تی بی نی و ره خنه ی خوی ئا راسته ی هه رکه سیك بکات که پی ی وابوو به هه له له ده قێك حا لی بووه، با ئه و که سه خه لیفه ی مسو لمانان و پایه به رزیکی وهك عومه ری کوری خه ط طابیش بووبی.

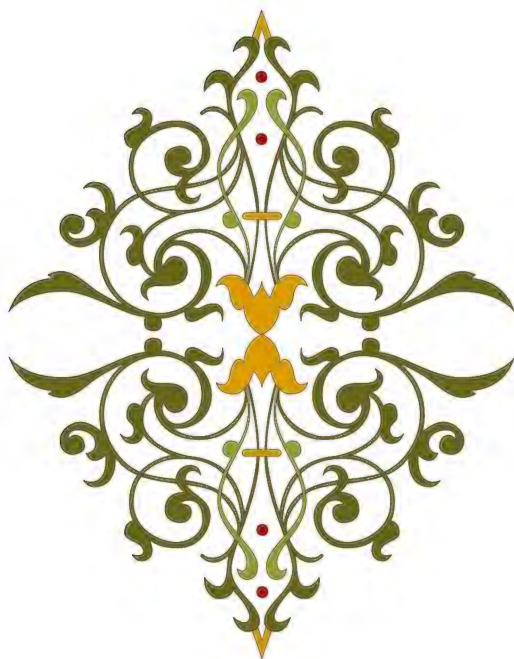
له گۆتایی ئه م خاله شدا ده ئیم:

خوای په ره ره دگار فه رموویه تی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ...﴾ ،
واته: ئه ی ئه وانه ی ئیمان تان ه یئاوه فه رمان به ری خوا بکه ن و فه رمان به ری پیغه مبه ر ﷺ بکه ن، دیا ره فه رمان به ری خواو پیغه مبه ره که یشی به هو ی پا به ندیی و مل که چی مان بۆ قورئان و سوننه ت دیته دی، که واته ئه سل و بناغه ی دینداری و مسو لمانه تی، فه رمان به ری کردن (إِطَاعَة) ی خواو پیغه مبه ره ﷺ که له پا به ندیی به قورئان و سوننه ت (الْإِلتِزَامُ بِالْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ) دا ته جه للا ده کات و، هه رکه سیکی دیکه ش که له ئیسلامه تی فه رمان به ری بۆ ده کری و به قسه ی ده کری و ری زو حورمه تی ده گیری، هه ر به هو ی پا به ندیی یه وه به قورئان و سوننه ت و به ئه ندازه ی گوی پرایه لی و فه رمان به ری یه تی بۆ

خواو پیغه مبه ره که ی علیه السلام، جا ئه و که سه چ خه لیفه راشیده کان (الخلفاء الراشدون) بن، چ هاو لانی دیکه ی به پرنو دلسوزی و چ بنه ماله (أهل البيت) ی خاوه ن حورمه تی بن، چ پیشه واه سه ر مه زه به کان و چ زانا هه لکه وتوو هکانی ئیسلام، له پیشین و پاشین (من السلف والخلف) (ره زاو ره حمه تی خوا له سه ر هه موویان بیّت).

ئه و ته به نرخ و پر واتیایه ی یه که مین و گه وره ترین جینشینی پیغه مبه ریش ئه بووبه کری صدیق (خوا لئی رازی بی) که له یه که مین پوژی هه لبرێرد رانییه وه به خه لیفه و مشوورخوری مسولمانان ناراسته ی مسولمانانی کرد، ئه و راستییه ی گوتمان به جوانترین شیوه دهرده خات:

(قَدْ وُلِّيتُ عَلَيْكُمْ وَلَسْتُ بِخَيْرِكُمْ، إِنْ أَطَعْتُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَطِيعُونِي وَإِنْ عَصَيْتُهُمَا فَلَا طَاعَةَ لِي عَلَيْكُمْ...).





پله و پایه ی زانایانی ئیسلام

پله و پایه ی زاناو پیښه وایان له ئیسلامدا، پله و پایه یه که یه کجار به رزه و له چه ندان نایه ت و فهرمووده دا ئاماژه ی بۆ کراوه، به لّام بیگومان زاناو پیښه وایانی ره سه ن و راست و به و چه مک (مفهوم) و ټیگه یشتنه ی که له خالی یه که م دا خستمانه پروو، ئه وانه ی که له ئیسلامدا سه ر پاست و شاره زان و به گویره ی زانیاری و شاره زاییه که شیان ره فتارو هه لسوکه وت ده که ن، وه ک دواتر باسی ده که ین.

ئهمه ش چه ند ده قیکی قورئان و سوننه ت له و باره وه:

۱- خوای زاناو دادگه ر له نایه تی ژماره (۱۱) ی سوره تی (المجادلة) دا فهرموویه تی: ﴿...يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ...﴾ واته: خوا ئه وانه تان که ئیمانیان هیناوه به رزیان ده کاته وه، وه ئه وانه ی که زانیارییان پی دراوه به چه ندان پله - به رزیان ده کاته وه.

به لّی ئینسان به هو ی ئیمانیه وه به رز ده بیته وه، له لای خواو خه لکی به رز ده بیته وه و حورمه ت و ریزی بۆ په یدا ده بی له دنیاو قیامه تدا، به لّام ئه و بروادارانه ی که خوای به خشه ر زانیاری داوینۆ له به رنامه ی خویدا شاره زاو زانای کردوون، ئه وانه به چه ندان پله به سه ر باقی مسولماناندا ریزو پله و پایه یان بۆ زیاد ده کات! که واته: له دیندا شاره زابوون و زانایی و دانایی و سه ر پاستیی، مایه ی پایه به رزییه له دنیاو قیامه تدا.

۲- هه روه ها له نایه تی ژماره (۹) سوره تی (الزمر) دا فهرموویه تی: ﴿...قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ واته: بلّی ئایا که سانیك که ده زانن و که سانیك که نازانن یه کسانن؟ بیگومان ته نها خاوه ن عه قلان په ند وه رده گرن.

دیاره لی ره دا شیوه ی پرسیار کردنه که له زمانی عه ره بی دا پی یی ده گو تر ی: (الإستفهام الإنکاری) واته هه ر پرسیار کردنه که خو ی ئینکاری و نکو لویی نیوه پوکی خو ی ده گه یه نی و پیو یستی به وه لامدرانه وه ناکات.

۳- هه روه ها له نایه تی ژماره (۱۸) ی سوره تی (آل عمران) دا فهرموویه تی:

﴿شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ...﴾

واته: خوا شایه دیدی دا که جگه له وی په رستراوی دی نین، هه روه ها فریشته کانی و
خاهن زانسته کانیش- هه مان شایه دیدی یاندا له سره یه کتایی و ته نیا په رستراویتی خوا-
وهک ده بینین خوی زانا شایه دیدی دانی زانایانی له سره ته نیا په رستراویتی خوی، له پیزی
هی خوی و فریشته بی هه له و په له کانیدا حیساب کردوه!!

۴- پیغه مبهری خواش ﷺ له و باره وه فهرمایشتی زوون، بو وینه، له فهرموده یه کی دا
فهرمودیه تی: (یشفع يوم القيامة ثلاثة: الأنبياء ثم العلماء ثم الشهداء)، واته: له پوژی
قیامت دا سی جوړه که س تکا (شفاعة) بو مسولمانان ده کهن، که خوا بیان به خشی:
پیغه مبهران (سه لامی خویان له سره بی)، پاشان زانایان، نجا شه هیدان.

۵- له فهرموده یه کی تریشدا که شان و شه و که تی زانایانی چاک تیدا خراوه ته پرو
فهرمودیه تی: (من سلك طريقاً يلتمس فيه علماً سهل الله له طريقاً إلى الجنة. وإن العالم
ليستغفر له من في السموات ومن في الأرض حتى الحيتان في الماء، وفضل العالم على العابد
كفضل القمر على سائر الكواكب. إن العلماء ورثة الأنبياء وإن الأنبياء لم يورثوا ديناراً ولا
درهماً إنما ورثوا العلم، فمن أخذه أخذ بحظ وافر) ۲. واته: هه رکه سی که پیغه به
که لیئوه زانیاری- شه رعیی- وه ده ست بخات، ئوه خوا پی چوونه به هه شتی بو
هه موارو ئاسان ده کات، بابای زاناش هه رچی له ئاسمانه کان و زه ویدا هه یه داوای
لیبوردنی بو- له خوا- ده کات ته نانهت ماسی یه کانیش له ئاودا، هه روه ها گه وره یی و
پایه ی زانا به سره بابای خوا په رستدا وهک پایه و جیاوازی مانگ وایه به سره ئه ستیره کانی
دیکه دا، وه بیگومان زانایان میراتگری پیغه مبهران، دیاره پیغه مبهرانیش زیرو زیویان
به میرات به جی نه هیشتوه، به لکو زانستیان کردوته میرات، جا هه که سی که ئه و میراتی
زانسته وه رگری، ئوه بیگومان پشک و به شیکی چاکی پی پراوه.

دیاره ئه م فهرموده یه گه لیک شتی لیوهرده گیرین له باره ی فزل و پله و پایه ی به رزو
بالای زاناو میراتگری پیغه مبهروه ﷺ که لیرده دا مه ودا ی ئه وه مان نیه وهک پیویست
بیانخه ی نه پرو، به لام هه ر به کورتی ئاماژه به چه ند شتی که ده که ن:

۱- زاناو شاره زابوون له ئایین و به رنامه ی خوادا یه کسانه به نیشته جی بوون له به هه شتدا،
چونکه پیغه مبهره ﷺ ری به دوا ی زانستدا چوونی کردوته مایه ی پی بردنه به هه شت!

۱- رواه ابن ماجه بسند حسن.

۲- رواه أحمد وأبو داود والترمذي وابن ماجه وحسنه الألباني.

ب- دروستکراوه‌کانی خوا تیځرا ئینسانی زانایان خوښ ده‌ویت و داوای به‌زه‌ییو به‌خشش و لیږدنی خوای بۆ ده‌که‌ن، که‌واته سه‌رجه‌م بوونه‌وه‌ر به‌چاوی ریږو حورمه‌ت و گه‌وره‌یی‌وه ته‌ماشای بابای زانا ده‌که‌ن!

ج- ئاشکرایه که به‌سه‌دان و بگه‌ه‌زاران ئه‌ستیره هینده‌ی مانگ شه‌وق و رووناکی‌یان نیه^۱! ده‌جا جیاوای زاناو ئیمتیازی به‌سه‌ر باقی خه‌لکیدا هینده‌ی جیاوایو ئیمتیازی نیوان مانگ و ئه‌ستیره‌کانه!

د- مادام زانایان جینشین و میراتگری پیغه‌مبه‌رانی پایه به‌رزی خوان^ﷺ، که‌واته بۆ پایه‌به‌رزی له‌پیغه‌مبه‌ران بترای، زانایان!!

ه- زانیاری (علم) ته‌نها میراتیکه که پیغه‌مبه‌رانی پایه‌به‌رزی خوا بۆ جینشین و میراتگه‌رکانی خویانیان به‌جی‌ه‌یشته‌وه، که‌واته: مه‌به‌ست له‌و زانیارییه هه‌رجۆره زانیاری‌یه‌ک نیه، چونکه غه‌یری پیغه‌مبه‌رانیش له‌وه‌دا به‌شدارن -واته له‌زانیاری گشتی‌دا- به‌لکو مه‌به‌ست زانیارییه‌کی دانسقه‌و تاییه‌تی‌یه که بریتی‌یه له‌زانیاری هه‌بوون به‌خوای په‌روه‌ردگارو ناوو سیفه‌ته‌کانیو ئایین و به‌رنامه‌که‌یو چۆنیه‌تی به‌ندایه‌تی (عبودیه) بۆ کردنیو په‌رستنی.

و- هه‌رکه‌سیک خۆی به‌میراتگرو جیگری پیغه‌مبه‌ران بزانیو ئه‌و پشک و به‌شه‌ی پی‌بیری که پیغه‌مبه‌ر^ﷺ به (حظ وافر)ی ناوبردوه‌و، پاشان ئه‌و زانیارییه به‌که‌م بگریو ریږی نه‌گری، یان خاوه‌نه‌کرده له‌بازاری ره‌شی طاغوته‌کاندا هه‌رزان فروشی بکات، ئه‌وه بیگومان خۆی له‌ریږی زانایان بردۆته ده‌ریو خوشی گیرۆده‌ی ئازارو سزاو تۆله‌ی خوای دادگه‌رو تۆله‌سین ده‌کات، هه‌ر بۆیه‌ش خوای په‌نه‌ان بین فه‌رموویه‌تی: ﴿...وَلَا تَشْتَرُوا بِعَاقِبَتِي ثَمَنًا قَلِيلًا...﴾^۲، که بیگومان خوای کاربه‌جی مه‌به‌ستی ئه‌وه نیه که زانایان ئایه‌ته‌کانی خوا به‌نرخه هه‌رزان و که‌م نه‌فروشن و به‌قیمه‌تیکی باش و گرانیان بده‌ن! به‌لکو مه‌به‌ستی ئه‌وه‌یه ئایه‌ته‌کانی خوا به‌هه‌موو دونیاش نه‌گۆرپه‌وه، چونکه سه‌ر له‌به‌ری دونیاش له‌به‌رانبه‌ر ئایین و ئایه‌ته‌کانی خوادا هه‌رکه‌م و گچکه‌و نابووته!!

۱- دیاره به‌نیسه‌ت خه‌لکی سه‌ر زه‌وی‌یه‌وه مه‌به‌ستی فه‌رموده‌که‌ش هه‌ر ئه‌وه‌یه، ئه‌گه‌رنا بیگومان وه‌ک زانیاری گه‌ردوونناسی روونی کردۆته‌وه، هه‌رکام له‌ئه‌ستیره‌کان خۆن و له‌گه‌ل مانگ دا ناچنه ته‌رازوه‌وه.

۲- المائدة: ۴۴.



سیفەت و ئاكارە بەرزەگانی زانایانی ئیسلام

بیگومان سیفەت بەرزیی و ئاكارو رهوشت پەسەندی، درووشم و نیشانهی هەر
 برۆدارو مسولمانیکەو، ههوهنتەش نیه که خوای کاربه جی له بهران بهر پڕوپاگەندە
 ناحەزانی پیغەمبەرەکی داو، بۆ بهرپەرچ دانەوهی تۆمەت و رهواندەوهی گومانەکانیان
 رهوشتی بهرزو مەزنی ئەو زاتە ناوازیه به بەلگە دینیتەوه، وهك فرموویەتی: ﴿ت
 وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ۝ (۱) مَا أَنْتَ بِعِمَّةٍ رَبِّكَ بِمُجْنُونَ ۝ (۲) وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ۝ (۳) وَإِنَّكَ لَعَلَى
 خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝﴾.

دەجا بیگومان زانایانیش که جینشین و میراتگری پیغەمبەری خوان ﷺ، دیارە
 دەبی هەرکامیکیان که م و زۆر پشک و بەشی له ورهوشته مەزن و سیفەت و ئاكارە بەرزو
 پەسەندانهی پیغەمبەردا ﷺ هەبی، جا ئیستا با سەر به چەند دەقیکی قورئاندا بگرین و
 تیفکرین داخو گرنگترین و بهرچاوترین سیفەت و نیشانهی زاناو پیشەوایان چین، بۆ
 ئەوهی بههەله لییان حالێ نه بین و له ناسینیاندا به سههوه نه چین و دوومه له بهههز حالێ
 نه بین:

۱- له ئایەتی ژماره (۹) ی سورەتی (الزمر) دا خوای زانا له بارە ی بهنده زاناکانی هه
 فرموویەتی: ﴿أَمَنْ هُوَ قَنْتٌ ءَانَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ ۚ
 قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ ۝﴾، واتە: یان ۲ ئایا
 که سیك که له شه و گاردا خواپه رسته به سهجده بردوویی و راوه ستاویی که مهترسی دوا

۱- القلم: ۱ - ۴.

۲- دیارە ئەم جۆره تهعبیره بهزاراوهی رهوانی ئی قرتانندن و کورتکردنهوه (حذف و ایجان) یکی تیدییه که
 له سیاقی ئایه تهکانه وه ده زانی، وهك: ئایا بابایه کی نه زانی سه رگهردان چاکتره یان که سیك که هتد.

روڙي ههيه وٽو مڃي به به زه يي به خششي په روه ردگاريه تي! بللي ٿيا ټه وانه ي که ده زانن و ټه وانه ي که نازانن وه که يه کن؟! بيگومان بهس خاوهن عه قلان په ند وهرده گرن. وه که ده بينين خواي په روه ردگار له م ټايه ته دا پيټاسه و مه دحي ټه و به نده هه لېژار دانه ي خوي به م سيفهت و ټاکارانه ده کات:

أ- قانت آناء اليل.

ب- ساجداً.

ج- وقائماً.

د- يحذر الآخرة.

ه- ويرجو رحمة ربه.

و- الذين يعلمون.

ز- أولوا الألباب.

ameer.maktab@yahoo.com

f /AliBapir

AliBapir

f /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

به لئې باباي زاناو پيشه وای ئيسلام و مسولمانان، نابي ته نيا به ناوو به جل و بهرگ و چي و چي له مسولمانان، له ټوممهت، له شويڼکه و ټوواني و په پړه واني جيا بکړي ته وه، وه نابي زاناو پيشه وای ئيسلام ته نيا قسه و وتاري له خه لکي زياد بيت، به لکو پيويسته به کرده وه و رهفتارو په ريزو، ټاکار ئيمتيازو زياده ي به سهر يانه وه هه بي، که بيگومان خوا په رستي - به ماناي تايه تي - و ته قواو ته زکيه و دواړو هه لېژاردن و دونيا به که مگرتن، که وره ترين و چاکترين جوړي کرده وه ي چاکن.

به لئې زاناو پيشه وای ده بي هه ول بدات له هه موو شتي کي په سهندو باشدا له پيش ټوممه ته که يه وه بيت و، ئيمتيازو زياده ي به سهر يانه وه هه بي و، ناوي خوي به خوي وه بيت به کرده وه (امام) يان بيت و له پيش يانه وه بيت، جگه له کاتي ته ماع و بهر ژه و نه دي دا! له وانه بي که: (يَقْلُونَ عِنْدَ الطَّمَعِ وَيَكْثُرُونَ عِنْدَ الْفِرْعِ).

که واته: ټه و مه لايه ي که ده لي: (کاکه به قسه م بکه ن و به عه مه لم مه که ن) با دلنيابي که هيچ که س گوي بؤ قسه ي بي کرده وه ي ناگري و، قسه ي بي کرده وه وه که پاره ي قه لېه و هيچ که س و هري ناگري.

هه روه ها ټه و که سه ش که به ناو مه لاو زانايه و به خه يال خوي پي چاوساغ و پيشه وايه، به لام رهفتار کوځايه و عه ودالي دونيا يه و گورگه و له پيستي مه ردايه، با

دلنیا بی که نه و ناوه خوشه و روا له ته بی کاکل و بوشه ی نه گهر بۆ ژیا نی زو تیپه یی
دونیا ش تۆزه سوودی کی بۆی هه بی، له پۆزی دوا یی دا که نه یی زیه کان ئاشکرا ده بن ﴿يَوْمَ
تُبْلِ السَّرائِرُ﴾^۱، نه ک هه ر ه یچ دادی نادات و به که لکی نایه ت، بگره ده بی ته مایه ی
قه رز داری یو شه ر مه زاری بی شی.

۲- له سوره تی (الرعد) ییش دا خوی زانای په نهان و ئاشکرا، له ئایه ته کا نی (۱۹-۲۲) دا
(۱۰) سیفه ت و نیشانه ی گرن گ و گه وره ی له زانایان و میرا تگرانی ره سه ن و راسته قینه ی
پیغه مبه ری ﷺ هه لدا ون:

﴿أَفَمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ إِنَّمَا يَنْذَرُ أَكُلُوا لَآلِبِ ۖ ﴿١٩﴾ الَّذِينَ يُوفُونَ
بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ ۖ ﴿٢٠﴾ وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ
الْحِسَابِ ۖ ﴿٢١﴾ وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً
وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ۖ﴾

واته: ئایا- نه ی موحه ممه د! - نه و که سه ی که ده زانی نه وه ی بۆ تۆ نیرا وه ته
خوار له په روه ردگار ته وه، حه ق و راسته، وه ک نه و که سه یه که کو یرو کو تره؟! بیگو مان
ته نیا خا وه ن عه قلا ن په ند وه رده گرن و بی دار ده بنه وه. نه و که سه انه ی که په یمانی خوا
جی به جی ده که ن و به لێن ناشکی ن. وه نه وانه ی که هه موو نه و په یوه ندیانه ی که خوا
فه رمانی به گه یاندو نیان کردوه ده یانگه یه نن، وه له په روه ردگار یان ده ترسی ن و مه ترسی
ئا کامی خرا پی لی پرسی نه وه یان هه یه. وه نه و که سه انه ی که له پی ناوی ره زامه ندی یو دیداری
رووی خوا دا ئارام یان گرتوه نو یژ یان به رپا کردوه و به په نهانی یو ئاشکرا له وه ی که پی مان
دا ون به خشیویانه، وه به چا که خرا په به رپه رچ ده ده نه وه، ئا نه وانه سه ره نجامی چا کی
مه نزلگای دوا پۆژیان هه یه.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

وهك دهبينين خواى كاربه جى ئەم (۱۰) سيفهت و رهوشت و ئاكاره

رهنډو په سه ندانه دهكاته نيشانه و دروشمى زانايان:^۱

۱- ﴿...يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ...﴾^۲ ، (زانايان د ننيان له راستيى و تهواويى هيدايت و بهرنامهى نيرراوى خوا).

۲- ﴿...أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾^۳ ، (داناو خاوهن عهقلئ تهواو و دامه زراوى شهوتون كه په ندو عيبرهت له ههر شتيك وهرده گرن و سهركيلا نه له شتان نافكرن).

۳- ﴿الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ﴾^۴ ، (وه فاداران و بهلئين و په يمانى به نديايتى له گهل خوادا ده به نه سهرو نايشكيښن).

۴- ﴿وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ...﴾^۵ ، (مافى خه لكى ده ورو بهرى خويان جى په جى ده كهن، ههر له دايك و باب و هاوسهرو رو لانه وه بگره... هه تا خرم و دراوسى و ريبوارو ميوان و هه تيوو هه زارو ليقه و ماوو... هتد، وه سه رجه م په يوه ندييه كان ده گه يه نن و نايان پسيښن).

۵- ﴿...وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ...﴾^۶ ، (ترس و سامى په روه ردگاريان و هه ييهت و شهرم لئى كردنى، دل و دهر وونى لئواو لئو كوردوون و، لئى ترسان و لئى سله مينه وهى هه رشت و كه سيكى ديكي له دل دا لبردوون).

۶- ﴿وَيَخَافُونَ سَوْءَ الْحِسَابِ﴾^۷ ، (هه ميشه ترس و بيمى شه ديان هه يه كه له پوژى دوايى دا گيرودهى ئاكام و نه نجامى شوومى كرده وه خراپ و هه له و په له كانيان بېن).

۱- له ووه هه لم هيتجا كه ئەم سيفهت و ئاكارانه هه رچه نده به گشتى هى هه موو برواداران، به لام زياتر تاييه تن تاييه تن به زانلو پيشه و يانه وه، كه به كه مين سيفه تيان زانايى يه و نجا هه ركام له دانايى و په يمان و به لئين برده سهرو له بهرانه بر خراپه دا چا كه كردن، زياتر هه ره لوان چلو هپى ده كرين.

۲- الرعد: ۱۹.

۳- الرعد: ۱۹.




۴- الرعد: ۲۰.

۵- الرعد: ۲۱.

۶- الرعد: ۲۱.

۷- الرعد: ۲۱.

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir  /AliBapir  /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۷- ﴿وَالَّذِينَ صَبَرُوا أَبْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ﴾^۱ ، (له پیناوی خواو به ئومیدی دیداری رووی بیوینیهی، له سهر گه لیک شت و له بهرانبهر گه لیک قسه و رهفتارو کرده و هه لوئیستی ناقولای که دهرباره یان ده کریو، دهشتوانن به چه ند قات سزاو توله یان بده نه وه، خوراده گرن و پیشوو دریژیو دلگه وره یی ده نوینن).

۸- ﴿...وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ..﴾^۲ ، (نویژه کانیان به و شیوه رواله تییو دهروونییهی که شهرع بریاری داوه و دیاری کراوه، بهرپا ده کهن و، هیچ شتیکی گه وره و گچکه و رواله ت و په نهانیان لی بهزایه نادهن).

۹- ﴿وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾^۳ ، (له وهی که خوا پیی داون له کات و شوینی خوی به نه اندازهی شیاوو به چوینی پیویستی خوی- له ئاشکرا کردن نه گهر حکمه ت له وه دا بیئت، وهک بوونه سهرمه شق، وه په نهان کردن نه گهر بهرژه وهندی له وه دا بی وهک پاراستنی ههستی خیر پی کراوو سه غله ت نه کردنی- له پیناوی خوا دا ده به خشن).

۱۰- ﴿وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ﴾^۴ ، (به قسه و رهفتارو شیوازی چاک و په سه ندو بهرز بهرپه رچ و وه لامی خراپه و هه له ی بهرانبه ریان ده ده نه وه، واته: له ئاستی بهرزی خویان دانا به زن و به خراپه ی بهرانبه ره که یان ناکه ن و له گه لیان ناچنه ته رازو وه وه، قسه یه ک نالین و کرده وه یه ک ناکه ن، که شایسته ی پله وپایه ی بالای زانایی و دانایی و ماموستایه تیو پیشه وایه تی یان نه بیئت!).

۳- وه له سوره تی (الفرقان) یش له دوو تووی (۱۴) ئایه ت دا (۶۳ تا ۷۶) خوی کار به جی (۱۳) سیفه ت و خه سله تی بهرزو په سه ندی کردو ته درووشم و نیشانه ی نه و بهنده چاک و هه لېژاردانه ی خوی که به (عباد الرحمن) ناوزه دی کردوون، ۵ وهک فهرموویه تی:

۱- الرعد: ۲۲.

۲- الرعد: ۲۲.

۳- الرعد: ۲۲.

۴- الرعد: ۲۲.

۵- له وه وه هه لَمْ هینجا که ئه م ئایه تانه ش زیاتر تاییه تن به زاناو پیشه وایانه وه که سیفه تی کوتایی یان: ﴿وَأَجْعَلْنَا الْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾ (الفرقان: ۷۴)، هه ر هی نه وانه و له خه لکی تر ناوه شیته وه.

﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾
 ﴿٦٣﴾ وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَمًا ﴿٦٤﴾ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ
 جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ
 يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾ وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا
 يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾ يُضَاعَفْ لَهُ
 الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
 يَبْدُلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٠﴾ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ
 إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِالْغَوْرِ مَرًُّا كَرَامًا ﴿٧٢﴾ وَالَّذِينَ إِذَا
 ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ
 أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْ لَنَا لِمُنَاقِبٍ إِمَامًا ﴿٧٤﴾ أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ
 بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا نَحْوَةً وَاسْلَامًا ﴿٧٥﴾ خَلِيدِينَ فِيهَا حَسَنَتٌ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾

ئەو سیزده سیفەت و ئاكارەش ئەمانەن:

١- ﴿الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا﴾، (ئەوانەى كە بە ئارامییو و یقارەو بە ڕێدا دەڕۆن) واتە: هەر لەشیوەى رۆیشتنیشیاندا هیڤدیو مەندیو ئارامییو ریزو و یقارو سەنگیزیان تیدا دەبینی.

٢- ﴿وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾، (وێ کاتێک ئەفامەکان بیانداوین دەلێن: سەلامتان لێبێ، یان قسەیهکی سەلامەتیان لەگەڵ دەکەن، یان بەلەباریی بەجێیان دەهێلن و لەگەڵیان پێوێ ناچن)، بەلێ زاناو پێشەواو بەندە هەلبژاردەکانی خوا بەر لەوێ بەخواپەرستی ٣ -بەمانای تەسک و تاییەتی- بناسرێن بەشیوە هەلسوکهوت و

١- الفرقان: ٦٣.

٢- الفرقان: ٦٣.

٣- لەکتیبی (خواپەرستی ئیسلامی) بەرگی (١)دا، بەتێرو تەسەلی چەمک و واتای (عبادة) توێژراوەتەو.

رهفتاری بهرزو جوامیرانه و قسه و گوفتاری پاک و چاکیان دهناسرین، وه نهك ههر دهست پیشخه ری له قسه و رهفتاری ههله و خراب و ههله دا ناكهن، بگره ههر وهلامی قسه و رهفتاری ههله و خرابیش ناده نه وه، ئه گهر جاریك له جارانش لووت و بزوت و رییان له بهد رهفتاریك كهوت و دپوو درکی نه فامیکیش له دامین و بهله کیان ئالا، زور بهشینیهیی و هستانی له کۆل خۆیانی دهكه نه وه.

۳- ﴿وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَمًا﴾^۱ (وه ئهوانهیی كه له شه و گاردا به سه جده بردوویی و راهه ستاویی له خزمهت پهروه ردگاریاندا دهمیننه وه)، بهلئ ئه وه بنده رهندو په سه ندانهیی خوا، له سۆنگهیی ئه وه وه رهوشت و رهفتاری رۆژییان هینده جوان و بهرزه، كه شه و گاریان ئاوا به سه ر بردوه، نیزیکییان له خوا رهفتارو ئاکاری ئاوا له گه له خه لکی دا جوان و شیرین کردون!

۴- ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا﴾^۲ (وه ئهوانهیی كه دهپارینه وه و دهلین: پهروه ردگارمان ئازاری دۆزه خمان لی لابده، بیگومان ئازارو ئه شه كه نه هی درێڅخایه نه و له کۆل نابیتنه وه)، سه رنج بده چۆن پاش ئه وه هه موو جوامیری و نه جابه تهیی نیو خه لکی و پارێزکاری و عیاده تهیی كه بو خوا ئه نجامی ده دن، له جیاتی له خۆبایی بوون (غور) و خۆ لی گۆرپان و دلنیا بوون، ههر چاکترو زیاتر سه ری به ندایه تی بو خوا داده نه وینن و، به دل و به کۆل لی دهپارینه وه كه له سزاو جه زه به ی نیو دۆزه خ چه په له یان بدات!!

دیاره ئه وه پیشه و عاده تی زانا و پیشه وایانی هۆشیارو دل بیداره، چونكه ئینسان هه تا خواناس ترو زانتر بیت چاکترو زیاتر سام و هه بیته و شه رم و ریزی له دل دا پهیدا ده بیت به رانه ر به خوا، وهك خوای مه زن فه رموویه تی: ﴿... إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ...﴾^۳

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- الفرقان: ۶۴

۲- الفرقان: ۶۵

۳- فاطر: ۲۸

پیغمبریش ﷺ فرمویه تی: (إِنِّي لَأَخْشَاكُمُ لِلَّهِ...).

۵- ﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا﴾^۲: (وه كهسانيك "بهندهی ههلبژاردهی خوای به بهزهیین" كه له كاتی مال خه رج كردندا نه زیاده رویی ده كه ن و نه رژی دی ده كه ن، به لكو له و نیوانه دا كارامانه ره فتار ده كه ن)، دیاره دۆستانی خواو بهنده ههلبژارده و زاناو دانایه كانی، وه نه بی ته نیا له بواری مه عنه وییو په یوه ندی له گه ل خوادا شاره زاو كارامه و لیزان بن، به لكو له بواری ژیان و گوزهران و ئابووری و چی و چیشدا هه ر كارامه و وه ستاو شاره زان.

۶- ﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ﴾^۳: (وه ئه و كه سانهی كه وێپرای خوا له په رستراویکی دی ناپارینه وه)، چونكه دئیواو دل دامه زراون، كه جگه له خوای په روه ردگارو تاك، هیچ كه س و هیچ شتیکی دیکه نیه كه شایسته ی په رستران بیته، دیاره خۆپاراستنیش له هه موو جوړو شیوه كانی هاویه ش په رستی (الشرك) به گه وره و بچووك و ئاشكراو په نهان و تاکی و كۆمه لئیه وه و، له هه ركه سیك بواری عه قیده و دروشمه كان و یاساكان (العقيدة والشعائر والشرائع) دا، مه گه ر چۆن دهنه بهنده ههلبژارده و زاناو هۆشیارو بیداره كان نه بی بۆیان ناكری.^۴

۷و ۸- ﴿... وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ...﴾^۵: (وه نه فسیك كه وا خوا قه ده غه ی كردوه بكوژی، مه گه ر به هه قی شه رعیی نه گه رنا نایكوژن، وه زیناش ناكه ن)، دیاره پاش شیرك - كه له غه یری خوا پارانه وه په كیكه له جوړه كانی - كه هه رگیز خوا قه له می عه فوی به سه ردا ناهیتی، ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ...﴾^۶، قه تل و زینا گه وره ترین گوناخن، ئاشكراشه كه ته نیا كه سیك وهك پیویست ده توانی خوی له و

۱- رواه البخاري.

۲- الفرقان: ۶۷

۳- الفرقان: ۶۸

۴- بروهانه كتنیی: (ئیمان و عه قیده ی ئیسلامی....) به رگی سیه یم.

۵- الفرقان: ۶۸

۶- النساء: ۱۱۶

گوناحه زلانه بیاریزی که وریای خوئی بیّت و توخنی ئەو گوناحه گەورەو گچکانەش ناکەوئێ که بۆیان دەبنه پیڤشه‌کیو ری‌خۆشکەر.

۱۰و۹- ﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِالْغَوِّ مَرُّوا كِرَامًا﴾: (وه ئەوانە ی که ئاماده‌ی بەشداریی کردن و دیتن و بیستنی قسه‌ی درۆو ره‌فتاری گوناح و هه‌له‌ نابن، وه کاتی‌ک به‌لای قسه‌و ره‌فتاری پووچ و بی‌که‌ل‌کدا رابهرن به‌رپژو حورمه‌ته‌وه تیده‌په‌رن)، به‌لێ زاناو پیڤشه‌وایان نه‌ک هه‌ر قسه‌ی درۆو هه‌له‌و گوناح و په‌له‌یان نیه، بگره‌ له‌هی خه‌ل‌کی دیکه‌شدا به‌شدارو ئاماده‌ نابن، وه نه‌ک هه‌ر خۆیان سه‌رگه‌رمی قسه‌و ره‌فتاری پووچ و (لغو) ۲ نابن، بگره‌ هه‌رکات ریشیان به‌لای‌دا رۆی به‌حورمه‌ت و ریزو نه‌جابه‌ته‌وه و به‌خیرایی راده‌بوورن!

که‌واته: ئەو که‌سانه‌ی که نه‌ک هه‌ر قسه‌ی پووچ و بۆش به‌ل‌کو زمانیان بۆته‌ زب‌لدانی درۆو قسه‌ی ناشیرین و بی‌جی‌و هه‌له‌و په‌له‌، هه‌رچه‌نده‌ جبه‌و می‌زه‌ریشیان زۆر چاک و نایاب بیّت، جاری به‌و ره‌فتاران‌ه‌یانه‌وه نه‌بوونه‌ته‌ مسو‌ل‌مانی‌کی ئاساییو عاده‌تیش چ جای به‌چاوساغ دابنرین!

هه‌روه‌ها ئەو که‌سانه‌ی که له‌سه‌ر مینه‌هری پیڤه‌مبه‌ری ره‌وشت به‌رزو مه‌زن وه‌ک شایه‌ری کارامه‌ هه‌رچی به‌سه‌ر زاریان دابی‌ نایگێرنه‌وه له‌قسه‌ی درۆو هه‌له‌و چه‌واشه‌کاریانه‌و وشه‌و ته‌عبیری زه‌ق و ره‌ق و بی‌ ره‌ونه‌ق و بی‌نه‌زاکه‌ت و دوور له‌حورمه‌ت، هه‌رچه‌نده‌ خۆیان پی‌مه‌لاو وتاری‌ژو قسه‌په‌وان و زۆرزان بی‌، له‌ته‌رازووی قورئان و سونه‌ت داهێچ و بۆشن و وه‌ک پووشتن.

چ جای ئەو که‌سانه‌ی که بوونه‌ته‌ ده‌هۆل‌ کو‌ت و زورپنا‌ژه‌نی ئەه‌لی کوفرو نی‌فاق و خۆیان‌یان سووک و چرووک کردوه‌و له‌لای خواو خه‌ل‌کی مسو‌ل‌مانی هۆشیار، ئابرووی دونیاو قیامه‌تی خۆیان‌یان برده‌و!

۱- الفرقان: ۷۲

۲- (لغو) وه‌ک (راغب‌ الأصفهان‌ی) گو‌توویه‌تی له‌ئەسل‌ دا له‌ (لغا) وه‌هاتوه‌ که به‌ده‌نگی چۆله‌که‌و ته‌یرو توال‌ ده‌گو‌تری‌و، له‌زاراوه‌شدا هه‌ر قسه‌و ره‌فتاری‌کی بی‌که‌ل‌ک و سوود ده‌گرێته‌وه‌ با گوناحیش بی‌.

۱۱- ﴿وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا﴾^۱: (وه ئه كه سانه ی كه كاتيك ئايه ته كانی خویان بخړیته وه بیر- و بویان بخویندرینه وه- وه ك بابایه کی كه پرو كوړو له په وړو كه وتوو ره فتاریان له بهرانبه ردا ناكه ن)، واته: له بهرانبه ر ئايه ته كانی خواو حوكم و یاسایه كانی شهرع دا ئاژه لانه ره فتار ناكه ن و به دل و گیان و ته سلیمیان ده بن و لیان تی ده گه ن و پی یان پی ده گه ن! به لئ زاناو پی شه وای ئیسلام، نه ك هر نابی حه ساسیه تی به هیچ ئایه ت و فه رموده و ده قیگی شه رعیی هه بی و پرو بیانوی بؤ به ینیتته وه و فیرعه ونانه ته سلیمی نه بی! به لكو ده بی له هه موو كه س زیاترو چاكتره زووتر، سه ری ته سلیم و گهردن كه چیی بؤ خواو ئايه ته كانی دابنه وینئو له بهرانبه ر شه رعی خواو پیغه مبه ره كه ی دا ﷺ موو نه پسینئو. ۲۰

۱۲ و ۱۳- ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْ لَنَا دُفْعًا﴾^۲: (وه ئه كه سانه - بهنده ی هه لبرارده ی خوی به به زه یین - كه ده لئین: په روه ر دگارمان خیزان و وه چه مان بؤ بگیړه به مایه ی دلخوشیو به خته وه ری، واته وایان لی بكه كه پیان سه ربه رزو دلخوش بین، وه بمان گپړه به پی شه و بؤ پاریزكاران).

به لئ خوشك و برا مسولمانه كانم! یه کی ديكه له خه سلته و دروشم و نیشانه كانی ئه و زاناو پی شه وایانه ئه وه یه كه زور به تنگ مال و خیزان و وه چه یانه وه ن و هه می شه له هه ولئ ئه وه دان كه له سه ر بنچینه ی ئیمان و ته قواو ته زکیه و ره وشتی به رزو په سه ند تیان بگه یه نن و پیان بگه یه نن، بؤ ئه وه ی له دونیاو دواړوډا بویان ببنه مایه ی سه ربه رزیو روو سووری، نه ك له ئه نجامی كه مته رخه میو مشوور لی نه خوار دنیانه وه، بلخ و بی خیر ده رچن و بینه هو ی عه ییداریو گونا حباریو شه رمه زارییان!

۱- الفرقان: ۷۳

۲- به داخه وه مه لای وا ده ناسم گیر وده ی زور گونا ح و هه له و په له بووه و، هر ئایه ت و فه رموده یه کیش كه ئاماژه به یه كك له و عیب و هه لانه بكات كه تییدان، پیان قه لئس ده بی و حه ز ده كات نه یان بیستی!!

۳- الفرقان: ۷۴

ئىنجا جىي سەرنجە كە (عباد الرحمن) پاش رابدنى دوازده سيفهتى پيشو
ئەوجار لەخوا دەپارپنەو دەلەين: ﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا وَاجِعًا لِلْمُنْفِقِينَ
إِمَامًا﴾، بمانگىرە بەپيشەواي پارىزكاران! تاكو بزائىر كە پيشەوايتىو رابەرايتى
پارىزكاران كالايەك نيه بەبالاي هەموو كەسيك بپريو هەروا بەگوتەرەو هەوئەنتە دەستگىر
نابى! بەلكو كەسانىك شايستەي ئەو پلەو پايەن كە خاوەنى سەرجه م ئەم سيفەت و
ئاكارو رەفتارە بەرزو پەسەندانە بن!

هەروەها لەو ئايەتەو وەر دەگىرئ كە نابى مسولمانان و پارىزكاران رازى بن و مل
بدەن بۆ پيشەوايتىو سەرۆكايەتى هەركەسيك كە دەيهويئ خوى لەسەريان بكاتە
كوپخا! بەلكو دەبى برا گەورەو مشوورخوړكى شايستەو چاك و لەقەدەر ئايينه كەيان
خويان هەلبژيرن.

هەرچەندە وشەي (إمام) ليرەدا چەمكىي فراوانى هەيهو تاييەت نيه بەبەرپرس
(مسؤل) بوون و سەرکردەو مشوورخوړ بوونەو، بەلكو زياتر ئەوەي لى دەفامرپتەو كە
ئەو بەندە هەلبژاردانە داواي ئەوەيان كردبى كە خواي بپوينە وايان لى بكات كە لەبوارى
دينداريىو پارىزكاريىدا بتوانن ببە پيشرەو (أسوة) سەر مەشقى مسولمانان.
بەم ئەندازەيش لە توپيزينه وەي ئەم خالى سييه مە دەگەريين و دەچينه سەر خالى
چوارەم.





ماف و ههقی زاناو پيشه وایان به سهر خه لگه وه

زاناو پيشه وایانی ره سه نی ئیسلام مادام میراتگرو جینشینی پیغه مبهری خوا^ص بن، دیاره نابی وه که خه لکی ئاسایی سهیر بکری و وه که ئه وان مامه له وه لاس و که وتیان له گه ل بکری، به لکو ده بی به شیوه یه که رهفتاریان له گه ل بکری که له گه ل پایه و مه قامی بالا و که سایه تی ریژداریان دا بگونجی.

که ده توانین بلیین به گشتی ئه و جوړه هه لاس و که وت و رهفتاره له دوو خالان دا خوی ده نوینی:

۱- ریژو حورمه ت گرتیان به هه موو شیوه یه که.

۲- به قسه کردنیان و پشتیوانی لی کردنیان له سنووری شهرع و توانادا.

دیاره له و باره شه وه دهقی قورئان و سوننه ت زورن، بو وینه:

۱- خوی کار به جی فهرموویه تی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ...﴾.

واته: ئه ی ئه وانه ی ئیمانان هیناوه: فهرمان به ری خوا بکه ن و فهرمان به ری پیغه مبه^صر بکه ن، وه هی کار به ده ستانیک که له خوتانن، جا ئه گه ر له شتیک دا کی شه که تان په یدا بوو ئه وه بیگیړنه وه بولای خواو پیغه مبه ر..

زور به ی هه ره زوری زانایانیش بو وینه (نووی و ابن تیمیة) وشه ی (أولي الأمر) یان به زانایان فهرماندان (العلماء والأمرء) ته فسیر کردوه، که ئه گه ر به قوولی سه رنج بده ین ده سه تلات و شه رعیه تی فهرماندان (أمرء) یش هه ر ده گه ریته وه بو زانایان (علماء) چونکه به بی بریاری زانایان و فه توایان هیچ ده سه تلاتداریک له نیو مسولماناندا نابیته خاوه نی حوکم و ده سه تلاتیک شه رعی و ره و، ئینجا هه رچه نده زانایان و پيشه وایان پیویسته گوپرایه لیان بو بکری و به قسه و فهرمانیان بکری، به لام له کاتی کی شه و مشت و مری نیوان میلله ت و زانایان و کار به ده ستاندا، پیویسته بگیړیته وه بولای قورئان و

سوننه ت و تهرزووی شهر، چونکه له کومه لگای ئیسلامیدا شریعت سهروهو بالا دهسته و دهبی هه موو لایه ک به پادشاو گه داو زاناو عه وامه وه، مل که چ و پابه ندی بن و لی لانه دن.

۲- پیغه مبهری پیشه و اشمان ﷺ فهرموویه تی: (إِنَّ مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِكْرَامَ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ، وحامل القرآن غير الغالي فيه ولا الجافي عنه، وإكرام ذي السلطان المقسط).^۱

واته: له ریژگرتن و به گه وره گرتنی خوا ئه وهیه که ریژو حورمه تی مسولمانی (پیاو یان ژن) سر سپیو ته مه ندار بگیری، ههروه ها بابایه ک که ئاشناو هه لگری قورئان بی، به مه رجیک دوو چاری زور تیدا رۆچوون (غلو) و دووره په ریژی و لی نامۆ بوونی نه بووبی، وه خاوه ن دهسته لاتیکی دادگر.

به لی مسولمانه به ریژو خوشه ویسته کان! وه ک له م فهرمووده یه دا ده بینین پیغه مبهری خوا ﷺ ریژو حورمه ت لی گرتنی ئینسانی به سال داچوو و شاره زاو هه لگری ورنان و حوکمرانی دادگر، به به لگه و نیشانه ی ریژگرتن و به گه وره گرتنی خوی پهروه ردگار داناوه!

جا جی سهرنج ئه وهیه که پیغه مبهر ﷺ بو بابای زاناو شاره زاو هه لگری قورئان دوو مه رجی داناون:

یه ک: (غير الغالي فيه) تیدا رۆنه چوو، مه به ستیش له رۆنه چوون (عدم الغلو) ئه وهیه که ئینسان سنووره کانی شهرع نه به زینی و له ئاین و بهرنامه ی خوا تینه په ریژی، بو وینه: که سیک که ده چی هینده سهرگه رمی خوا په رستیو شه خسیو تاییه تی ده بی، بو وینه هه میشه به رۆژوو ده بی و نایسیتیتته وه، وه شه وانه ش هه رگیز ناخه وی و هه به بیداری ده مینیتته وه و سهره نجام دوو چاری نه خوشی و هه زع تیکچوون ده بی، ئه وه هه رچه نده به حیسابی خوی بو خوا رازی کردن و ده کات، به لام بیگومان به و جوړه رهفتاره هه له و ناشه رعیه ی خوا له خوی ده رهنجینی تووره ده کات، بوچی؟!

چونکه ئه و بابایه به خه یالی خوی ده یه وی له ئیسلام به ولوه تر بچی! ناشزانی که تپه پاندن له سنووری شهرع هه به لادان داده نریو، سهر باره ش هه رجوړه

زیاده پوئی (افراط) و تیپه پاندن و رۆچوونیك، حه‌تمه‌ن له‌سه‌ر حیسابی لایه‌نه‌کانی دیکه‌ی دینداری و مسوولانه‌تی و خاوه‌نه‌که‌ی هه‌رچۆن بێ هه‌ر له‌سه‌ری قه‌رزدار ده‌بیته‌وه. وه له‌پراستی دا جوانی و ره‌ونه‌ق و تیرو ته‌واویی ئیسلام و مسوولانه‌تی ته‌نیا له‌کاتی که ده‌ی که به‌گوێره‌ی ته‌رازووی قورئان و سونه‌ت به‌پێوه‌بچێ، ته‌نیا له‌و حاله‌ته‌شدا مسوولمان هاوسه‌نگ (متوازن) ده‌بێ و به‌پێچه‌وانه‌وه هه‌ر لاسه‌نگ و لاتهل ده‌رده‌چێ.

هه‌ر بۆیه‌ش پێغه‌مبه‌ری خوا ﷺ وه‌ك له‌ فه‌رمووده‌یه‌که‌دا هاتوه‌ که (بخاری و مسلم) گێڕاویانه‌ته‌وه ئامۆژگاری یه‌کێك له‌ هاوه‌لانی خۆی کردوه که دووچاری ئه‌و حاله‌ته‌ی (الغلو) و رۆچوون و تیپه‌پاندنه‌ بووه‌ و رۆی‌پوونی کردوه که هه‌ق و مافی هه‌رکام له‌ په‌روه‌ردگاری و جه‌سته‌ی و میوانی و خێزانی بدات و، پاشان فه‌رموویه‌تی: (فأعط كل ذي حق حقه) مافی هه‌ر خاوه‌ن هه‌قیك ده‌!

دوو: (ولا الجافي عنه) لێی نامۆ نه‌بووه‌ و خۆی لێ‌دووره‌ په‌ریز نه‌گرتوه، ئه‌میش دیسان مه‌رجیکی دیکه‌ی زۆر گرنگه‌ بۆ بابای زاناو هه‌لگری قورئان، چونکه هه‌رکام له‌ تیپه‌پاندن (افراط) و به‌زایه‌دان (تفریط) دوو ده‌ردو نه‌خۆشی کوشنده‌ی دینداری و مسوولانه‌تین و، یه‌کێك له‌ پێشه‌وايانی پێشین (أئمة السلف) یشمان که پێم وایه‌ عه‌لی کورێ ئه‌بوو طالیه‌ (خوا لێی رازی بێ) له‌و باره‌وه‌ گوتویه‌تی:

(قسم ظهر الدين رجلان: جاهل متنسك وعالم متهتك) واته: دوو که‌س پشتی ئاینیان شکانده: نه‌زانیکێ پۆچوو له‌ په‌رستنداو زانایه‌کی بێ به‌ندو بارو به‌ده‌رته‌تار.

که‌واته: پوخته‌ی قسان ئه‌وه‌یه‌ که بابای زاناو به‌ قورئان شاره‌زا، به‌مه‌رجیک دووچاری هیچ کام له‌ دوو نه‌خۆشی کوشنده‌ی تیپه‌پاندن و به‌زایه‌دان نه‌بووبێ، به‌شی‌وه‌یه‌کی رێک و پێک پێیه‌وه‌ پابه‌ند بێت، ریزو حورمه‌ت گرتنی - که بێگومان به‌قه‌سه‌کردنی و فره‌مانه‌ریی کردنی و پشتگیری کردنیشی هه‌ر جوړیکه‌ له‌ ریزو حورمه‌ت گرتنی - به‌لگه‌ و نیشانه‌ی به‌ به‌رزو مه‌زن و به‌ریزگرتنی خوای به‌ده‌یه‌نه‌رو په‌روه‌ردگاره‌.

۲- ههروهه ها له فەرموودهیهکی دیکهیدا هه ره لهوبارهوه فەرموویهتی: (لیس منا من لم یجل کبیرنا ویرحم صغیرنا ویعرف لعالمنا حقه) ۱. واته: هه رکه سیك ریژو حورمه تی بابای به سالد اچوومان نه گریو به زه بی به گچکه ماندا نه یه ته وه و حق و مافی بابای زانامان نه دات، نه وه له ئیمه نیه.

ناشکراشه که مه به ست له حق و ماف پیدانی زانایان زۆر شته، هه ره له ریژو قه درگرتن و به قسه کردن و فرمانبه ریی کردنه وه بگه هه تا هه موو جوړو شیوه کانی هاوکاری کردن و ده ستبار بو گرتن و پشتگیری کردن.

ئینجا دیاره هه ره له بهر رو شنایی نه م نایه ت و فەرمووده به هیژو پیژانه دا بووه که سه رجه م زاناو پی شیه وایانی ئیسلام له سه ره نه وه ریك که وتوون که هه رکه سیك به چاوی سووک ته ماشای زانایه کی ئیسلام بکات یان گالته ی پی بکات. نه وه نه گه ره له بهر نایینه که ی بی، بابای به سووک سه یرکه رو گالته پی که ره پیی کافر ده بیته، به لام نه گه ره ته نیا له بهر شه خسی زانایه که بیته نه وه کافر نابی به لام گونا حیکی گه وره ی کردووه، مادام بابای به سووک ته ماشاکه ره به لگه و پاساویکی راست و به جیی به دهسته وه نه بی و له سه ره نا هه ق بی!

ئینجا له کو تایی نه م خالی چواره مهش دا ده لیم: پی نه م بهر ﷺ فەرموویه تی: (انما جعل الإمام لیؤتم به) ۲. واته: پی شیه و به ته نیا بو نه وه کراوه به پی شیه و که په یره ویی لی بکریو بکریته سه ره مه شق و پی شیه و!

جا موسولمانه به ریژه کان! پیو یسته بزانی که وه ک چۆن بو نو یژو طاعه تی شه خسی و تاییه تی مان پیو یستی مان به ئیمام و پی شیه و هیه، بو سه رجه م کارو چالاکی و طاعه ته کو مه لی یه کانی وه ک: جه نگ و جیهاد و حوکم و سیاسه ت و دادوهریی و چاره سه ره کردنی کیشیه و گرفته کانمان و... هتد، دیسان پیو یستی مان هه ره به ئیمام و مشوور خوری که هیه، نه ویش ته نیا و ته نیا ده بی بابایه کی زاناو شاره زاو سه ره راست بیته.

۱- رواه الحاكم وحسنه الألبانی.

۲- رواه مسلم.

ئىنجا بېگومان ھېچ زاناو پېشەوايەكەش بەتەنيا كاروبارى بۇ بەرپۆھ ناچىۆ نہ ئوممەتى بى ئىمام و نہ ئىمامى بى ئوممەت ھېچ کاميان بەبى يەكتر مەدارى دین و ژينيان پى سازنابى، بۆيە پىويستە بەوپەرى چاوى رىزو حورمەتەو تەماشای زاناو پېشەوايانمان بکەين و ئەو (تعزیزو توقیر) ەى که کاتى خوى ھاوہلە بەرپۆ دلسۆزەکانى پېغەمبەرى خوا (خوا لیان رازى بى) بۇ پېغەمبەرى خوا ﷺ ھەيانبووہ، ﴿لَتَوَمَّنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَتَعَزَّزُوا وَتُقِرُّوهُ...﴾، ئىمەش لەقەدەر خویان بۇ زانایان و پېشەوايانمان ھەمانبى، چونکہ مادام زانایان میراتگری پېغەمبەرى خوا ﷺ بن، دیارە وەك چۆن ئەرك و ئەمانەت و زانستەکە بیان بەمیرات گرتوہ، پشتگیری لی کران (تعزیر) و ریزو قەدر لی گیران (توقیر) یشیان ھەر لی بەمیرات گرتوون، چونکہ (الْعُظْمُ بِالْغُرم).

بەللى موسولمانینە! زاناو پېشەوايانى ئىسلام پىويستە ریز لی گیراوو پشتیوانى لی کراو بن، چونکہ ئىمامى بى ئوممەت زەلیل و ئوممەتى بى ئىمامیش دیلەو، ھەردوویکیان بەیەکەوہ جوانن و، تەنیا بەدەست بار بۇ یەکتر گرتنیش کۆل و بارى قورسى دیندارىو ئىسلامەتى دەتوان.

وہ دەبى ھەموومان دلیابین کہ وەك چۆن نوپۆزى بەکۆمەل (جماعە) بەبى ئىمام دروست نابى، کۆمەل و کۆمەلگای ئىسلامییش بەبى سیبەر و برا گەرەیکە نایەتەدى! ئىنجا دەبى وریاش بین و بزائین کہ بۆچی ناحەزو دوزمنانى ئىسلام و موسولمانان ھیندە جەخت دەکەن لەسەر فشار خستەسەر ئەو کەسانەى کہ لەنیو موسولمانان دا وەك سەر و سەرکەردەو پېشەوا سەیر دەکرین، کہ یان بکپرین و لەخستە بپرین، یان ھەر نەبى لەبەر چاوان ببیزینرین و ناشیرین بکپرین! چونکہ دەرزانن کہ میللەتى بى سەر و سیبەر، وەك مەرى بى شوانەو بەسینایى زەفەرى پىدەبردرو بەردەست دەکرى!! ئىستاش نۆرەى خالى پېنجەم و کۆتایىیە.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



ئەرکی سەرشارانی زانایانی ئیسلام چییە؟!

موسولمانە سەنگینەکان! دەتوانین بەیەک رستە ئەرکی سەرشارانی زاناو پێشەوایانی ئیسلام بخەنەروو و بلێن: (بریتیه لە پاراستنی میراتی پێغمەبەرەن (سەلامی خویان لەسەر بێ)، پاراستنی میراتی پێغمەبەرانیشت (سەلامی خویان لەسەر بێ) بە دوو شتان دەبێ:

- ١- بەپێی بەرنامە (منهج) ئیکی راست و دروست و بەشیۆهیهکی راست (صحیح) ئیسلام وەرگیرن و تێبگەن و لەخەڵکی بگەن: ﴿ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ...﴾^١.
- ٢- بەشیۆهیهکی راست و شەرعیانە ئیسلام لەسەر ئەرزی واقع پیاوێ بگەن و کیان و قەوارە ئیسلامی بەرپا بگەن: ﴿...أَنِفِيمُوا لِدِينِ...﴾^٢.

ئینجا تەنیا شتێکیشت کە دەستەبەرکەر (چامەن)ی هیئەتە دی هەرکام لەو دوو ئامانجەیه، بریتیه لە چاک چاک تێگەیشتن و هەزم کردن و پاشان پێوه پابەندبوون و گرتنی رێبازی دینداریی کردنی عیلمی یانە و عەمەلی یانە پێشینە ی چاکمان (سلفنا الصالح) کە بێگومان رێبازی پێغمەبەری خواﷺ رێبازی جێئێشینە سەر راستە هیدایەت دراوەکانی، لەپێشی پێشەوایەتی.

جا لێرەدا بەپێویستی دەزانم تیشک بخەمە سەر مەسەلەی هەڵدان و کردووکۆش کردنی زاناو پێشەوایانی ئیسلام بۆ بەرپاکردنی ئایین (إقامة الدين) و کیان و قەوارە ی سیاسی بۆ پەیداکردنی و لەمەیدانی واقع دا چەسپاندنی، چونکە زۆر کەس لەو مەسەلەیه دا لەم رۆژگارەماندا دووچاری سەرگەردانی و سەرلێشێوان و چەواشەکران بووه، بەهۆی قسە و قسەلۆک و پرۆپاگەندە ی بەرواڵەت فریودەر و ژەهراوی یانە ی کەسانێکی زۆرزانەوه، کە دەلێن: (کاکێ خۆم دین و سیاسەتیا نەگوتوه، ئاخر چۆن دەبێ زاناو

١- الجاثية: ١٨

٢- الشورى: ١٣

پيشه‌وايانی میزهره سپیو پهریز پاک و پیاو چاک و ماموستایانی خواناس و دل‌رووناک و موباره‌ک، بچنه نیو تۆزو خۆل و زه‌لکاو سیاسه‌ته‌وه! سیاسه‌تیک که پریپر له‌فرت و فیل و ته‌له‌که‌بازیو چه‌واشه‌کاریو بی‌باریو بی‌دوباری، قه‌ت قه‌ت ناکریو ناگونجی ماموستاو پيشه‌وايانی تاین هەر توخنی بکه‌ون چ جای به‌نیویشی بکه‌ون! چونکه ئه‌و زاته موباره‌ک و به‌پیزانه به‌و ته‌ره‌کارو پیشه‌یه، تۆزو خۆلاویو قوراپیو لیخن و چلکن ده‌بن و شتی ئاواش به‌هیچ ره‌نگیک له‌وان ناوه‌شیتته‌وه!^۲

به‌لێ ئه‌م جوّره قسانه‌و ئه‌و چه‌شنه پروپاگه‌ندانه سه‌ریاک فیل و پیلان و نه‌خشه‌کیشانی ناحه‌زانی زۆرزان و، مه‌به‌ستیان ئه‌وه‌یه که خه‌لکی پاک و چاکی وه‌ک ماموستاو پيشه‌وايان له‌ژێر فشارو کاریگه‌ریی ئه‌م جوّره قسانه‌دا حوکم و سیاسه‌تیان له‌به‌رچاو ببیژیو، سه‌ره‌نجام ئه‌و زۆرزان و فیلبازانه مه‌یدانیان بۆ ته‌خت و ئاچوو و

۱- دیاره ئه‌و جوّره که‌سانه له‌هه‌میانه‌ی خۆیاندا گوێز ده‌ژمێرن، ئه‌گه‌ر نا سیاسه‌تی دیندارانه چ درۆو ده‌له‌سه‌و فیل و فه‌ره‌جی تیدا نیه‌و، خه‌م لی‌خواردن و سه‌ره‌رشتی کردنیکی راست و دروست و بی‌فیلی خه‌لک و میله‌ته‌.

۲- لی‌ره‌دا به‌په‌سه‌ندی ده‌زانی ئه‌م قۆله نه‌زیله‌یه‌ی خۆم بگێرمه‌وه:

پاش ئه‌وه‌ی سالی (۱۹۸۳)دا ئیمتیحانیکی مه‌لایه‌تیم له‌هه‌ولێرداوه‌رچووم و له‌جیاتی عه‌سکه‌ریکردن به‌ (ئێتداب) به‌ (مه‌لا) دامه‌زرا و دوا‌ی چه‌ند سالی‌ک له‌ سۆنگه‌ی ته‌نگ پی‌هه‌لچینی رژیمی به‌عه‌سه‌وه ماله‌که‌مم له‌ (۱۹۸۵-۱۹۸۶)دا له‌دی (سه‌رسیان) وه‌هه‌ گواسته‌وه بۆ گوندی (گه‌لوی ماخۆزنان)، رۆژیکیان که‌ له‌شارۆچکه‌ی (سه‌نگه‌سه‌ر) وه‌هه‌ ده‌گه‌رامه‌وه بۆ مال، له‌دامین گوندی (دوگۆمان) سه‌گیک رامالی‌کردینیو بۆمان هات- ره‌فیقیکم له‌گه‌ل بوو- دیاره من له‌سه‌ره‌تاوه هیچ خۆم له‌ سه‌گه‌که شلوی نه‌کردو گویم پی‌ته‌دا، به‌لام که‌ دوا‌ی له‌ئه‌نجامی مشه‌وه‌ش بوونی ره‌فیقه‌که‌م و چه‌ند جار ئاوردا نه‌وه‌ی‌دا، ته‌واو هی‌رش و په‌لاماره‌کانی نیزی‌ک کرده‌وه و ترسام ئه‌گه‌ر نه‌شمان گرێ به‌ئاو لیکی زاری پیسمان بکات، به‌ناچاری بۆ دوورخستنه‌وه‌ی دوو سی به‌ردم ری‌گورزاندن و راوم نا، دیاره کات زستان و باران و سه‌رما بوو و خۆمانمان دا‌پچا بوو، هه‌ر هی‌نده‌م زانی مام حاجی‌یه‌کی مه‌پدار که‌ خاوه‌نی سه‌گه‌که بوو، له‌دوره‌وه به‌توریه‌ی تی‌ی خورین و توربه‌بوو که‌ بۆچی به‌ردمان به‌سه‌گه‌که‌ی‌دا داوه، ئینجا که‌ نیزی‌ک بووه‌وه منی ناسی‌یه‌وه، به‌سه‌رسوپمان و هه‌ناسه‌برکیو شیرزه‌یه‌یه‌وه گوتی: ماموستا ئه‌وه تۆی، کوره ماموستا خۆتۆ پیاویکی به‌پیزی، چۆن ده‌بی به‌رد به‌سه‌گدا ده‌ی؟! منیش گۆتم جا مام حاجی هه‌ر چونکه ماموستاو به‌پیزم ده‌بی سه‌گانیش له‌خۆم ده‌رنه‌که‌م و لی‌یان گه‌پم بمگرن یان له‌ قورپو چلپاوم هه‌لکیشن؟! خۆ ده‌بی پیاوی به‌پیز له‌خه‌لکی دی زیاتر ئاگای له‌خۆی بی‌ت، چونکه له‌قورپو هه‌لکیشرا‌ی لی‌داشیرینتره‌!!

چۆل بېت، بهكه يى خۇيان ئىسىپى سەركىشى ئارەزوويان لە مەيدانى دابىن كوردنى
بەرژەوندى يەكانيان دا تاويدەن!

نەخىر نابى زانايان و مامۇستايانى پېشەوا مەيدانى مشوور لىخواردنى خەلك و
كۆمەلگا لە ھەموو بوارەكانى ژيان و گوزەران دا چۆل بكن، چونكە مەيدان
بەجى ھېشتىيان زولم و ستەمىكە لە خۇيان و ئايىنەكەيان و گەل و ميللەتەكەشيانى
دەكەن!

ئاخر چۆن دەبى زانايانى ئىسلام و پېشەوايانى موسولمانان دەست لە سياسەت و
حوكم وەرنەدەن و ئەو مەيدانەيان لىقەدەغە بكن و، ئەو ئەركە بەرزو پىروژە
مشوورخورى و سەرپەرشتى كوردنەيان لىزەوت (غەصب) بكن؟! مەگەر ئىسلام تەنيا
نوئىژو رۆژوويە و پەيوەندى يەكى رووحيى رووتى نىوان خواو بەندەيە - وەك ئايىنى
شىوئىنراوى نەصرانىەت - تاكو پىيوست نەكات زاناو پېشەواو چاوساغەكانى موسولمانان
باسى حوكم و سياسەت بكن؟! ئايا ئىسلامەتى:

ھەم (ئىمام عەقىدە و تىروانين) و ھەم (ئەنجام دانى دروشمەكانى بەندايەتى وەك
نوئىژو رۆژو و ھەج و زىكرو ھتد) و ھەم (ئەخلاق و ئاكارو ئادابى بەرزو جوان) و ھەم
(سىستەمى حوكم و سياسەت و ئابوورى و جەنگ و ئاشتى و... ھتد) و ھەم (دادوهرى و
ھەلبرىنى كېشە و گەرتەكان و چەسپاندنى دادگەرى) و ھەم... ھەم، نىه؟!!

دەجا ئايا ئىسلامىكى ئاوا مەزن و پان و پۆر، چۆن و بە چ عەقلىك دەكرىو
دەگونجى كە بەبى كيان و قەوارەى سەربەخۆ بەبى بەدەستە و گەرتنى جەلەوى حوكم و
سياسەت، بەرپو ھەجىو بەرپاكرى!!!

نەخىر ناكرىو نابى كە زانايانى ئىسلام و پېشەوايانى موسولمانان لە مزگەت و
مىحرابەكانيان دا ھەپس بكرىن و، ھەر بەو ھەندە وازبىنن و، قەناعەت بكن كە پىش
نوئىژى بۆ خەلكى بكن و لەنىو مزگەوت دا مشوورىان بخۆن، بەلام لەدەرەو ھى جوغزى
مزگەوتدا وىليان بكن!!!

بەلكو دەبى وەك پىغەمبەرە بەرزو بەرپزەكەيان ﷺ كە خۇيان بەجىگرو مىراتگىرى
دەزانن، وەك پىش نوئىژى كوردن، مشوور لىخواردن و سەرپەرشتى كوردن و

سهر كړده یتي كړدنې خه لك و ميلله تيش به ئه رك و ماف (وظيفة وحق) ى شهر عىي خويان بزائن.

ئهدى ئه گهر زاناو پيشه واو ميراتكرانى پيغه مبه ر ﷺ نه يه نه مه يدانې و چالاكانه مشوور نه خون، كى درووشمه كانى ئيسلام به رپا ده كات و كى سيسته مه كانى پياده ده كات؟! به بى سهر پهرشتى كه رو خه مخور چوون چوونى عه قيدو و فره نك و ئه خلاق و ئادابى موسولمانان سه لامه ت و پاريزراو ده بى؟!

به لى موسولمانينه! پيوسته ئه و زاناو ماموستا به ريزو پايه به رزانه ى كه خويان به ميراتكرى پيغه مبه ر ﷺ ده زانن به كرده وه (بالفعل) بو خه لك و كومه لگا كه يان بينه پيشه واو پيشه وه و چاوساغ و، مشوورى دين و ژينيان بخون و سهر پهرشتى يان بكن و، ده بى خه لك و ميلله تيش له ده وريان كو بيتته وه و باوه شيان بو بگريته وه و له سنوورى شهرع دا فره مانه كانيان جى به جى بكات!

به لى ده بى ماموستا و شاره زايانى ئيسلام راده نه مه يدان و به ده نكيكى دليرو زولال له خه لك و جه ماوهرى موسولمانينه وه بخورن و بلين:

وهرن خه لكينه با حوكم به (ما أنزل الله) بكه ين و، وهرن با شوين پيغه مبه رى خوا ﷺ بكه وين! ههر زانا يه كى ئيسلام بيه وى ده عواى ميراتكرايه تى پيغه مبه رانى (سه لامى خويان له سهر بى) لى بسه لمينرى و ريزو حورمه تى پيشه وايه تى موسولمانانى بو دابنرى، ده بى زور به جيدى و بويرانه و ليبراوانه مشوورى پاراستنى ئه و ميراته به رزو بى و پينه يه بخوات، به لام ده بى مشوورى هه موو ميراته كه بخوات نه ك گولبژيرى بكات! بينى ئه وه ى كه ئاره قى پيوه ناكات و پييه وه سه غلته نابى، ههر له گه ل ئه وه خهريك بيت! چونكه تو كه ده لى من ميراتكرو جيگرى پيغه مبه رى خوا م ﷺ نابى مافى هه لباردن و سهر پشك بوون به خوت بده ى! ئينجا ئايا پيغه مبه رى كو تا يى ﷺ ته نيا نويزو روژووى له دواى خوى به ميرات به جى هيشته وه! ياخود به رنامه و شهر يعه تيكي بو كرووينه ميرات و ئه مانه تيكي خستوته ئه ستومان كه سهرتاپاى ژيان و گوزهرانى تاك و كومه لى گرتوته نيو خوى، به رنامه و ئاينيك كه هه م عيبادت و طاعه ته و، هه م حوكم و سياسه ت و، عه قل و دل و مزگه وت و بازارو حيكمه ت و حكومه ت و زانست و ته زكيه و

دوانگه و فرمانگه و (المنبر والدائرة) و دونیاو دواړوژ، پیکه وه د به ستیته وه و هر هه موویان وه دهنکه کانی ته سیحیک به د زووی به ندایه تی (عبودیة) و دینداری یه وه دهکات و پیکه وه یان کۆده کاته وه، وه که سانیک په روه رده دهکات که مه ردی مهیدانه کانی: طاعت و که سابهت و فیداکاری و شه هادهت و حوکم و سیاست بن و، مه ردی حه رب و میحراب بن و، له پیتاوی خوادا شه ونوژو شه به یخون و ته قواو ته قه یان هه ری و هک یه ک بن و جیاوازی یان له نیوان دا نه که ن و، به کورتی: خوا چی پی چاکه نه وانیش پیان چاک و چیشی پی خراپه نه وانیش پیان خراپ بیت و، مل که چی شرع بن نه ک، شوین که وته ی میزاج و تبع و پابه ندی (هدی) بن نه ک گوی له مستی (هوی)!

به لئ موسولمانینه! خوشکان، برایان! ئیمه ی کۆمه لگای کورده واری له م قوناغه ناسک و سهخت و دژواره ی که میلله ته که مانی پیدا رت ده بی له هه موو قوناغیک زیاتر په کمان له سهر نه وه که وتوه که پیکه وه ته باو برا بین و کۆک و ریک بین و له ده وری یه ک بین، ئینجا به ته ئکید نه وه شمان بۆ ناکری هه تا ئیسلام نه که ین به چه ق (مرکز) ټک که گه ل و میلله ته که مانی له ده ورو بهر کۆبیته وه، دیاره تاکه که سیکیش که دروست و رهاو بیت، میلله ت و خه لکی موسولمانی لی کۆبیته وه زاناو پی شه و او چاوساغی ئیسلامه، چونکه به هیچ رهنگیک رهاو نیه گه ل و جه ماوهری دیندارو موسولمان به دوا ی که سیك بکه ون که بی دینه، ناموسولمانه، ئاخر که سیك نه ک هه ر به ری خوا نه زانیو ریازی پیغه مبه ر ﷺ نه ناسی، به لکو هه ر بپرواشی پیان نه بیو هه ر دانیشیان پیدا نه هیئی، چون رهاو یه و خوا به رداره ببیته پی شه و او سه رکرده و پی شپره ی خه لکی موسولمان !!

که واته: با ربه رو پی شه و او چاوساغه کانی خومان بناسین، که ته نیاو ته نیا زانایانی ئیسلام و میراتگرانی راسته قینه ی پیغه مبه ر ﷺ وه با ده وریان بگرین و ری زو قه دریان بگرین و له نیو خومانیا نه وه بگرین و به رگریان لی بکه ین و گوئیان بۆ بگرین و فرمانه کانیا جی به جی بکه ین و پشتیان بگرین، چونکه خوا ی کار به جی له میلله تی موسولمان پازی نابی که ربه رو سه رکرده و پی شه وای خویان له نیو غه یری خویان دا دیاری بکه ن، سه رنج بده چون فه رمویه تی: ﴿... وَأَوَّلِيَّ الْأَمْرِ مِنْكُمْ...﴾، ده بی کار به ده ست و

مشوور خۆرانمان له خۆمان بن و سه به خۆمان بن و مل كه چى ئايينه كه مان و پابه ندى شه ريعه تى خواو رييازى پيغه مبه ره كه مان ﷺ بن، ئه گه رنا شه ريعه تى بوونه براگه و ره و سه ركرده و سه رمه شقيانى نيه و نابى.

هه لبه ته ليڤه دا مه به ستيشم ئه وه نيه كه خه لك و ميلله تى مسولمانان بانگ بكه م بو هاتنه نيو ريزى كۆمه ل و بزوتنه وه ئيسلامى به كان، چونكه بازنه و جوغزى حيزب و كۆمه ل له وه گچكه تره كه جيگاي ميلله ت و جه ماوه رى تيدا وه بى! به لكو مه به ستم ئه وه يه كه ئيمه ي ميلله تى كوردستان به هه موو چين و تويزه كانمانه وه له ده ورى زاناو شاره زايانى¹ ئيسلام - له هه ر به رگ و شيوه و ديمه نيك دا بن، به لام به مه رجي ره سه ن بوون - كۆبين و ده ستباريان بو بگرين، بو به رزكردنه وه ي ئالاو به يداغى ئيسلام و گيرانه وه ي حوكمى شهرع، وه ك خواى كار به جى فهرمانى پى كردووين²:

١- وه ك پيشتر گوشمان ته نكىدى ده كه ينه وه كه مه به ستمان له زاناو شاره زايانى ئيسلام كۆمه ل و تويزى تاييه تى نيه وه ك (مه لا)، به لكو هه ركه سيك كه به (واقيعى به ئيسلام زاناو شاره زايه، دياره له قورئان و سوننه تيش دا ته نيا وشه كانى (عالم) و (فقيه) (علماء) هاتوون به بى خستنه سه رى هيج جوړه (قيد) و (صفة) يكى تاييه ت.

٢- جار ئكيان له گه ل مه لايه كى سه ر به حيزبه عه لمانى به كان قسه و باسما ن بوو، مه لايه كه ليكدا ليكدا ده يگوت: ئه وه نيه خوا فهرموويه تى: ﴿وَلَا تَقْرُؤْ...﴾ آل عمران: ١٠٣، كه واته گه ل و ميلله تى ئيمه پيويسته يه ك بيت و پيكه وه بيت و ناكوك نه بى!، منيش پيم گوت: به لى راسته خوا فهرمانى كردوه به يه كبوونمان و پيكه وه بوونمان و په رته وازه نه بوونمان، به لام خواى كار به جى دادگه رو په نهان بين به ره له وه ي پيمان به رموى: ﴿وَلَا تَقْرُؤْ﴾ آل عمران: ١٠٣، فهرموويه تى: ﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ آل عمران: ١٠٣، تيكراو ويكرا ده ست به ريسمانى خوا بگرن! كه واته ده سته به ركه ر (ضامن) په رته وازه نه بوون و دابى دابى نه بوون، بريته له كۆبوون و كوك بوون له سه ربناغه ي ئايين و به رنامه ي خوا! به لى هه ركه سيك بيه وى گه ل و ميلله ت دوچارى ده ردى كوشنده ي په رته وازه يى ناكوكي دو به ره كى نه بى، پيويسته به ره له وه ي گله يو و ئامۆزگارى يان ئاراسته بكات كه ناكوك و ناريك نه بن، پييان بلى كه ده ست به به رنامه و ريسمانى مه حكه مى خواوه بگرن، هه روه ها هه ركه سيكيش بيه وى پيشه وايه كى باش بيت بو موسلمانان و متمانه و باوه رى پيكه ن و له ده ورى نه پرژين، ده بى به ره له هه موويان خۆى ملكه چى شهرع و رييازى خوا بيت و توند ده ست به ريسمانى به رنامه ي خواوه بگري، ئه گه رنا جگه له خۆى نابى يه خه ي كه س بگري!

﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا...﴾^۱، چونکه بیگومان ئاوا نه بی نه به ته وایی موسولمانه تی خومانان پی ئیسیات ده کریو، نه باری قورسی ئیسلامیشمان پی ده ست ده دریتی، هر بویه ش خوی کار به جی یه کسه ر پاش فرمان کردن به به پاکردنی به رنامه ی خوا... ﴿أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ...﴾^۲، فرمویه تی: تئیدا په رته وازه مه بن... ﴿وَلَا تُفَرِّقُوا فِيهِ...﴾، چونکه نه گه ر بیّت و کوو کوک و ریّک و پیّک نه بین، مه حاله بتوانین و شایسته ی نه وه بین نه رکی به رپاکردنی ئاین جی به جی بکه ین.

ئینجا من دلنیاشم که هه تا ئیسلامی یه کان زیاتر تی بگه ن و پی بگه ن و کامل بن، چاکتر هه نگاهی برایه تی و یه کریزی و یه کبون به ره و یه کتر ده نیّن، به لام وهک گه لیّک جاری دیکه ش گو توومه و ته ئکید ی ده که مه وه. که من هیچ کاتیّک وشه و ناوی (ئیسلامی) ته نیا ناکه مه کالای بالای کومه ل و لایه نه ئیسلامی یه کانی وهک: کومه لی ئیسلامی و یه کگرتوی ئیسلامی! به لکو هر مسولمانیّک چ پیر بیّ چ گه نج، چ پیاو چ ئافره ت، چ خوینده وار چ نه خوینده وار، چ زاناو چ نه زان، چ مه لاو شیخ چ غه یری نه وان... هه رکه سیّک بلّی خوم به بنده ی خوا ده زانم و شوین که وتوی پیغه مبه ری خوام و بیجگه له ئیسلام به ئاین و به رنامه یه کی دیکه رازی نیم و، به پیی تواناش هه ول بدات و کردو کوش بکات بو به رپاکردنی حوکمی ئایینی خوا، نه وه ئینسانیک ی ئیسلامی یه با له هیچ کومه ل و حیزبیک ی ئیسلامیشدا نه بی!

چونکه ئیسلامی بوون یانی شوین که وتنی ئیسلام، وه ئیسلامی بابایه که که به دوا ی ئیسلام ده که وی و ته نیا ئیسلامه تی به به رنامه و ریّازو ژیان و گوزه رانی خوی و میلله ته که ی ده زانی.

نه مه له لایه که وه له لایه کی دیکه شه وه هه رکه سیّک شوین غه یری ئیسلام بکه وی، یان غه یری ئیسلامی وهک به رنامه و ریّازی ژیان و گوزه رانی تاک و کومه ل پی پراست و دروست بیّت، نه وه نه گه ر مه لاش بیّت نهک هه ر ئیسلامی نیه، بگره هه ر مسولمانیش نیه! وه

۱- آل عمران: ۱۰۳

۲- الشوری: ۱۳

بابای وا ته گهر مه لاو شیخیش بیټ، نه وه هیچ که بو پيشه وایه تی و برا گه و رایه تی
مسولمانان ناشی، بگره هر به مسولمانیش دانانری، مه گهر له وجوره که سانه بی که
له پرووی شهره وه به بیانوو برکراو و (إقامة الحجة) له سهر کراو دانه نری، نه گهرنا پیاوی وا
نه که له میحراب و مینبهری پیغه مبه رﷺ به لکو پیویسته هر له مزگه وتیش دهر بکری و
له بازنه و جوغزی مسولمانه تیش وه دهر بنری!

به لی خوشک و برا مسولمانه خوشه ویسته کان! نهی نه هلی مزگه وت!
هر که سیکتان بینی له و مه لاو شیخ و حاجی به فیه قیر حال و سهرگردان یان دل به تال و
زورزانانیه که به دوا ی سیکولاریزم و لیبرالیزم و ناسیونالیزم و سوسیالیزم و کومونیزم و
سهرجه م ریچکه ئیزم داره کان که وتیوو، که له دروزناوی روزه لات و رورتاواوه هه لقولاون،
نه وه به ناوی بی نیوه پوک و به میزه ره و که واو سه لته و شال و که شیده کانیا ن فریو مه خون
و، دلنیا بن که نه وجوره که سانه جاری په کیان له سهر نه وه که وتوه که به لکه بهیننه وه
بو ئیسیاتی مسولمانه تی خو یان، نه که پيشه وایه تی و ریش سپی یایه تی نه هلی ئیمان!،
مه گهر خوا نه یفه رموو: ﴿وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ
الْخَسِرِينَ﴾؟؟! واته: هر که سیك جگه له ئیسلام شوینی به رنامه یه کی دیکه بکه وی،
نه وه لی وهر ناگری و نه وه که سه له دوا رورتا له زیانبارانه !!

پیغه مبه ری خواش ﷺ له یه کی که له فه رمایشته به رزو پیروزه کانی دا له و باره وه
نوخته ی خستوته سهر پیت و مه سه له که ی دا و روشن کردوته وه هیچ مشت و مریک
هه لته گری، که فه رموویه تی: (ذاق طعم الايمان من رضي بالله ربا وبمحمد ﷺ نبيا ورسولا

۱- ئایا مه لایه که دووعا بکات رووسه کافره زورداره کان به سهر موسولمانه ستم دیده چیچانییه کان دا زال بن،
ته گهر یه کجار نه زان و گیل و بی هه وال نه بی ده گونجی به موسلمان دابنری؟! یان مه لایه که بلی کورینه زور
وریان ئه م ره مه زانه ته گهر وه ک پار ریگا به ئیسلامیه یه کان بدری نه هلی مزگه وتمان به ده سته وه ناهیل؟! یان
مه لایه که و شیخیک هرچی ئیسلامیه یه بیانوی غزی و شکست و نابودی یان به خورزگه بخوازی! به موسولمان و
دیندار داده نرین!!! که نه م جوره هه موویان هه ن و نه وه لویت و رهفتارانه ش که ئاماژه م پیا ن کرد له و
جوره که سانه بینراون و بیستراون! به لام به پیویستی نازانم ناوی که س بینم.

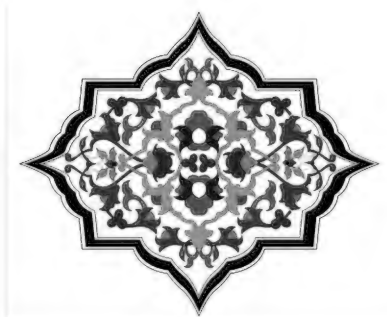
وبالاسلام دیناً^۱، واته: هرکه سیك به پهروه ردگار پتی خواو پیغه مبه رایه تی و ره وانه کراو پتی موحه ممه د ﷺ و بهرنامه یی تی ئیسلام رازی بووی، ئه وه تام و چیرزی ئیمانی کردوه، که وابی: هرکه سیك په کیک له م سپیانه ی نه بی، ئه وه مانای وایه مسولمان و دیندار نه، چونکه تامی ئیمانی نه کردوه و نازانی چی په و چونه!

جا خوا به لوتفی خو ی هه موو لایه کمان بکاته مسولمانی راست و ته و اوو له خلته و ژهنگی نه فام پتی (جاهلیه) و شیرک و بیدعت پاکمان بکاته وهو، بمانکاته کومه لگاو میلله تی کی تۆکمه و پیکه وه جۆش دراوو پته وو دامه زراو، خویه ریزه کانمان مه حکم ترو برایه تی مان پته و ترو نیوانمان خوشتر بکه و، هه رچی بوغزو کینه و هه سه دو خه سه له تی پیس و بهد هه یه، دل و دهر وونمانی لی پاك بکه وه و به ئاوی ئیمان و ره حمه تی خوت بیشو!

خویه شیفای نه خوشه کانمان بده و، گرفتی خاوه ن گرفته کانمان چاره سه ر بکه و کاری خیر و چاکه بو موسولمانان ئاسان بکه .

خویه زاناو پی شه وایه کانمان وا لی بکه که شایسته یی ئه وه یان هه بی ناوونیشانی میراتگری تی و جیگریه تی پیغه مبه ری تویان له سه ر بی.

خویه هیدایه تمان بده که به مسولمانه تی بژین و به ئیمانه وه بمړین و له ژیر عه له م و بهیداغی پیغه مبه ره که تدا هه شر بکړین و، له هه وزی که و شه ر تی راو بین و به دیداری تۆ شاد بین، آمین.



www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir

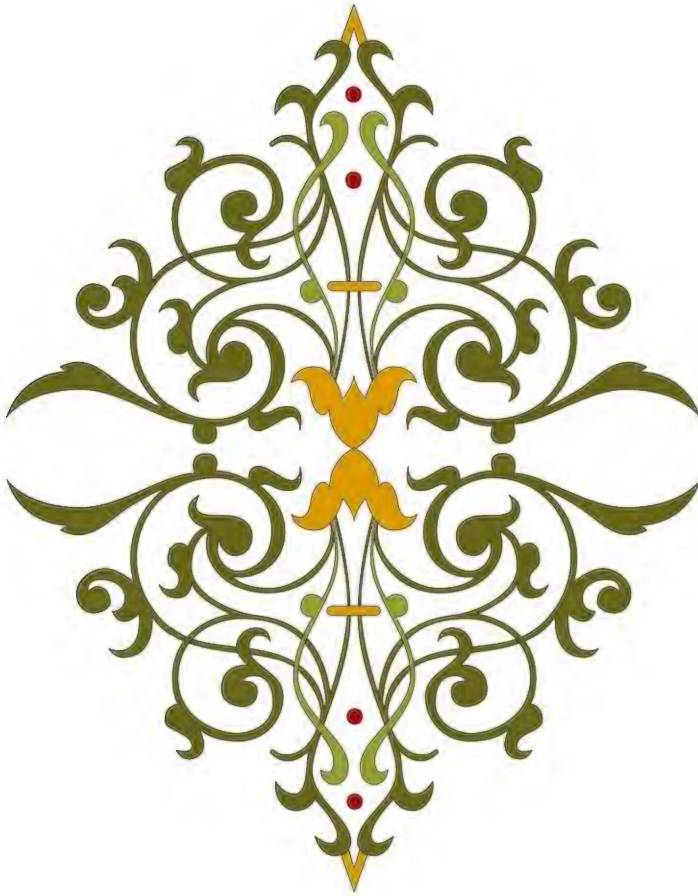


/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



بهشی دووهم

چەند ئامۆژگارییەك
بو گەنج و قوتابی یەكەمان
لە بواری
زانستە شەریعییەكان و
هەڵسوكەوت لەگەڵ زانا و
پیشەوایانی ئیسلامدا

ameer.maktab@yahoo.com

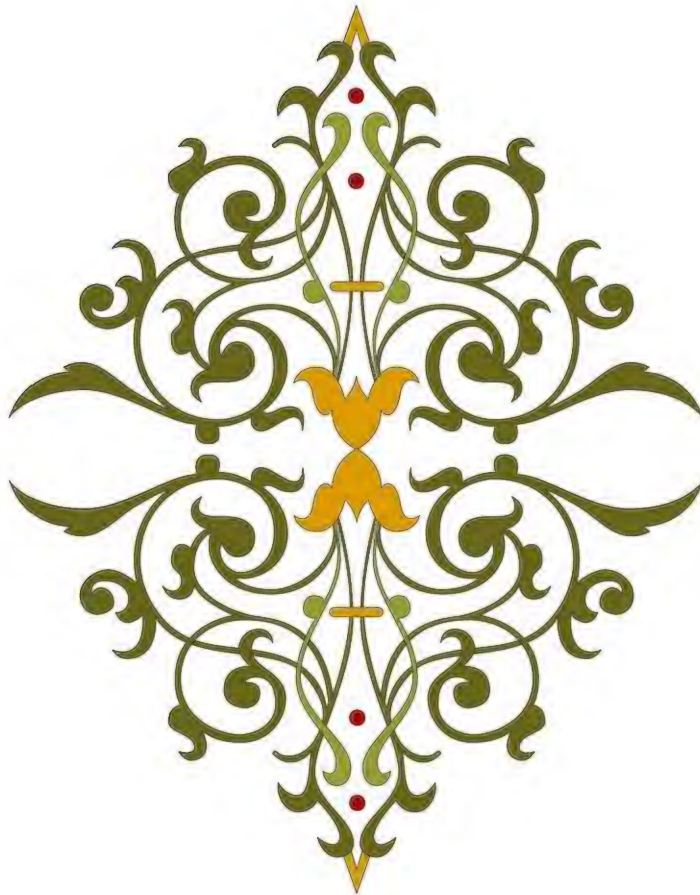
f /AliBapir

YouTube /AliBapir

f /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

www.alibapir.net



ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



خوینهری بهرپر و خوشه‌ویست!

خو پشتیوان بی له م بهشی دووهمه‌دا هه‌ول ده‌هین له (١٢) خالان دا چه‌ند ئامۆزگاری‌یه‌کی گرنک ئاراسته‌ی ئه‌و گه‌نج و لاهه‌ خوینده‌واره‌ دلگه‌رمانه‌مان بکه‌ین که ده‌یانه‌وی له‌ه‌واری وه‌ده‌ست هینانی زانسته‌ شه‌رعییه‌کان و شاره‌زایی له‌ ئایینی خواداو، ره‌فتارو هه‌لسوکه‌وت کردن له‌گه‌ل زاناو پی‌شه‌وایه‌کانی ئیسلامدا، دووچاری هه‌له‌و په‌له‌و نه‌پچراندنی شیرازه‌ی ئه‌ده‌ب نه‌بن و، قسه‌و هه‌لو‌یستیکیان لی نه‌پشکو‌یته‌وه‌ که مایه‌ی عه‌بیداری‌یو گونا‌ه‌باری‌یان بی.

شایانی باسیشه‌ که له‌وباره‌وه‌ قسه‌و باس و ئامۆزگاری پی‌ویست یه‌کجار زۆر هه‌ن، به‌لام وه‌ک گوتراوه‌: (ما لایدرک کله‌ لایترک جله‌)، هه‌ولیشم داوه‌ له‌و (١٢) خاله‌دا ئه‌وه‌ی له‌م قوناغه‌دا زیاتر پی‌ویسته‌ ره‌چاو بکری، به‌گوشراوی بیخه‌مه‌پوو، به‌شکم له‌داها‌تووشدا چ له‌نووسراویکی سه‌ربه‌خوو چ له‌چاپه‌کانی دیکه‌ی ئه‌م کتێبه‌دا ده‌رفه‌تی فراوان کردنی ئه‌م ئامۆزگاری‌یه‌مان بو بپه‌خسی و بتوانین زیاترو چاکتر تیشکیان بخه‌ینه‌ سه‌ر.

ئینجا هه‌رچه‌نده‌ ئامۆزگاری‌یه‌کان راسته‌وخو ئاراسته‌ی براو خوشکه‌ گه‌نج و لاهه‌کانمان کراون، به‌لام بیگومان به‌هه‌ره‌ لی‌وه‌رگرتنیان تایبه‌ت نیه‌ به‌وانه‌وه‌و بو تو‌یژه‌کانی دیکه‌ی کۆمه‌لگاش -إن شاء الله- هه‌ر جیگای که‌لک و سوودن.

جیی خوشیه‌تی که‌ لی‌ره‌دا ئه‌م دوو راستی‌یه‌ش بلیم:

١- ئه‌وه‌ی که‌ له‌م چه‌ند لاپه‌ره‌یه‌داو له‌دوو تو‌ی ئه‌م (١٢) خاله‌دا ده‌ینوسم پوخته‌ی بیروپاو بۆچوونی به‌نده‌و هه‌لو‌یستی‌یه‌تی له‌وباره‌وه‌، بۆیه‌ داوایه‌کی دلسۆزانه‌ له‌هه‌موو ئه‌و براو خوشکه‌ دلسۆزو په‌روشانه‌ ده‌که‌م، که‌ خۆیان له‌به‌نده‌ به‌نیزیک ده‌زانن و که‌م و زۆر قسه‌و ره‌فتارو هه‌لو‌یسته‌کانیان له‌سه‌رو ی حیساب ده‌کری، به‌ر له‌هه‌موو

كەس بەو ئامۇژگارىيانەو پابەند بن و، با به ناهەق و بەھۆى قسەو رەفتارى ھەلەو كړچ و كالى ئەوانەو، رەخنەو گلەپىو گازندەى ئاراستە نەكړىو خەلكىكى دل نەخۆش و ناحەزىش بيانوو بانگەشەى خراپى دەستگير نەبى.

۲- ھەرچەندە ليرەدا بەگشتى رووى دوواندم له گەنج و خویندەوارەكانمانەو رەنگە ھەندىك وشەو تەعبىرى مەيلەو زېرىشم بەكارھىتايبن، بەھاندەرى دلسۆزىيو پەرۆش و بە تەنگەو ھېوونم بۆيان، بەلام بېگومان گەنج و لاو خویندەوارو روشنبەرەكانمان ھەموويان وەك يەك و لەيەك ئاستدا نين و، پييم وايە ژمارەيەكى زۆريان ئەو شتانەى كەمن ليرەدا وەك ئامۇژگارى ئاراستەيان دەكەم، (الحمد لله) جىبەجىيان كردوون و ھيتاوياننەدىو پيشينانيش گوتوويانە: (كاريلە ھەر لەبن سەبەتەدا نابى)، كەواتە: ئەم ئامۇژگارىيانە زياتر ئەوانى دىكەيان تيدا رەچاوكراون و، بۆ ئەوانەى كە تارادەيەك قۇناغيان بېيون و ھەلبۆاردوون زياتر بىرخەرەو (تذكرة)ن.

۱- ھەرچەندە ھەماسەت و دلگەرمى گرنگە، بەلام بەبى شارەزايىو بەرچاو روونىي، نەك ھەر كارو چالاكى ئىسلامىي بگرە دیندارىيەيەكى شەخسى تىرو تەواویش ناكړى:

بەلئ ئەى گەنج و لاوہكانى ئىسلام و رۆلە فیداکارو خوین گەرمەكانى میللەتى مسولمانى كوردستان! وەك چۆن ئینسان بەبى شارەزايى ناتوانى بەھیچ رىيەك دا پروات و بگرە ئەگەر بە ناشارەزايى ملئ رى بگرى، مەگەر چۆن دەنا زۆر نيزیکە كە لەجياتى گەشتنە مەنزل دووچارى سەرگەردانىو تەنانەت سەر بەفەتارەت چوونیش ببى! مسولمانەتىو دیندارىيش بەبى زانیارىو بەرچاوروونىي ناكړىو ناگونجى، بەتایبەت بۆ كەسیكىش كە بیهوى كارىك بۆ ئىسلام و مسولمانان ئەنجام بدات.

خوای پەرەردگار لەوبارەو ھەرموویەتى: ﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾.

واٽه: - ٽهه موحه ممد ﷺ بلي: ٽهه ميه ريباري من له بهر روشنايي دا بانگه واز
بولاى خوا ده كه م خوم و نه وانه ش كه شوينم كه وتوون، وه پاكيى بو خوا، وه من
له هاوبه ش - بوخوا - دانهران نيم.

ټه گهر به وردى سهرنجى ټه م ټايه ته به هيزو پيزه بدهين، به لاي كه موه ټه م شه ش
راستى يه مهنه ټه م ټه م سله يه تيدان كه ټيمه خه ريكى تويزينه وه ينى:

۱- بيگومان له م ټايه ته دا رووى دوواندن (خطاب) له گهل پيغه مبه ره ﷺ و به صيغه ي فرمان
(أمر) يش پي گوتراوه كه (بليت): (قل)، ټه م جوړه ته عبيره ش وه زانايانى (أصول
الفقه) گوتويانه، مه گهر به لگه يه كى لادر (قرينة صارفة) هه بي ټه گهرنا فه پزبون
(وجوب) ده گه يه نيو ليړه شدا هيچ (قرينة) يه ك نيه، كه واټه: گوتنى ټه م راستى يانه ي كه
ټه م ټايه ته گرتوونيه خو يو پيوه پابه ند بوونيشيان فه پزو پيوسته.

۲- ټا ټه ميه ريباري من ﴿... هَذِهِ سَبِيلِي...﴾^۱، كه دواتر به پسته ي: ﴿... أَدْعُو إِلَى
اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ...﴾^۲، ته فسير كراوه و روون كراوه ته وه، ده ق (نص) ه له سر ټه وه كه
ته نيا ټه وه ي خراوه ته پوو بهرنامه و ريباري راسته قينه ي پيغه مبه ره ﷺ، كه واټه هر شتيك
كه پيچه وانه ي ټه وه بيت كه گوتراوه، ټه وه ريبارو بهرنامه ي ټه وه نيه و شتيكى ديكه يه و
ليى جيايه.

۳- خه لكى بولاى خوا بانگ ده كه م له بهر روشنايي دا ﴿... أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ...﴾^۲،
كه روون كه ره وه ي رسته ي پيشوويه: ﴿... هَذِهِ سَبِيلِي...﴾^۱، ټه وه ده گه يه نيو كه به بي
به رچاو پوونى و شاره زايى خه لك بانگ كردن بولاى خواو ټايينه كه ي، هيچ په يوه ندى
به ريباري پيغه مبه ره وه ﷺ نيه و پي بيگانه و نااښايه!

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- يوسف: ۱۰۸

۲- يوسف: ۱۰۸

۳- يوسف: ۱۰۸

۴- يوسف: ۱۰۸

۴- خۆم و ئهوانه‌ی شوینم که وتوون ﴿أَنَا وَمَنْ أَتَّبَعَنِي﴾، ئه‌میش ئه‌وه ده‌گه‌یه‌نی که هه‌ر که سیکیش خۆی به‌شوین که تووی ئه‌و پیغه‌مبه‌ره بزانی، هه‌ر ئه‌وه‌یه به‌رنامه‌و ریازی- که به‌زانیاریو شاره‌زاییه‌وه دینداریی خۆی بکات و خه‌لکیشی بۆلا بانگ بکات-، وه غه‌یری ئه‌وه هه‌یچه‌و پووچه‌.

۵- وه پاکییو بی‌هه‌له‌و په‌له‌یی بۆ خواجه ﴿وَسُبْحَنَ اللَّهِ﴾، واته پاکییو بی‌خه‌وشی بۆ خوای بی‌ئوینه‌و تانک، که به‌بی زانیاریو به‌نه‌شاره‌زایی خه‌لکی بۆ لای بانگ بکری‌و، له‌سه‌ر بناغه‌ی نه‌زانییو بی‌تاگایی به‌ندایه‌تی بۆ بکری‌و بپه‌رستری!

۶- وه‌من له‌ هاوبه‌ش بۆ خوا دانه‌ران نیم ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾، چونکه تایبه‌تمه‌ندیت‌ترین خه‌سه‌له‌تی کافرو هاوبه‌ش په‌رسته‌کان، به‌هه‌موو جۆرو شیوه‌کانیا نه‌وه ئه‌وه‌یه که نه‌زان و بی‌تاگاو سه‌رکێلن و، هه‌ر ئه‌وه نه‌شاره‌زاییو بی‌تاگایی به‌شه که گیرۆده‌ی گه‌وره‌ترین گوناخ و نزمترین سیفه‌تی کردوون، که بریتیه له‌هاوبه‌ش بۆ خوا په‌یدا کردن.

جا نه‌ی گه‌نج و خوینده‌واره خۆشه‌ویسته‌کان! وریاو بیدارو هۆشیار بن و بۆ ئه‌وه‌ی
بتوانن هه‌م مسوڵمانه‌تی به‌کی پوخت و چاک ئه‌نجام بدهن و هه‌م خزمه‌تیکی ریک و پیک به‌ئیسلاام و مسوڵمانان بکه‌ن، چ له‌ه‌واری بانگه‌وازو په‌روه‌رده‌و چ له‌ه‌واری فه‌رمان به‌چاکه‌و ریگرتن له‌خراپه‌و چ له‌ه‌واری جه‌نگ و جیهادو چ له‌ه‌واری کارو چالاکی دیپلۆماسیو سیاسی‌دا، به‌بی پسانه‌وه سه‌رگه‌رمی وه‌ده‌ست هه‌ینانی زانیاریو شاره‌زایی بن، ئه‌گه‌رنا به‌مه‌رده‌ی ئه‌و کابرایه ده‌چن که ده‌گیرنه‌وه جارێکیان له‌سه‌ر ری‌ی جووله‌یه‌کی کاروانچیو بازرگان خۆی له‌بۆسه ده‌نی‌و، که ده‌گاته لای تی‌ی ده‌خوپی: مسوڵمان به‌ ده‌نا ده‌تکوژم! ئه‌ویش زۆر لی‌ی ده‌پاریته‌وه که نه‌یکوژی، به‌لام فایده‌ی

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir  /AliBapir  /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- یوسف: ۱۰۸

۲- یوسف: ۱۰۸

۳- یوسف: ۱۰۸

نابیۆ هەر سوور دهبی له سهر کوشتنی ئه گهر مسوولمان نه بی،^۱ پاشان بابای جوو که بی هیوا ده بی وازی لی ناهینی، ده لی باشه کاکه مسوولمان ده بم، به لام چی بلیم تا کو مسوولمان بم؟! ئه ویش ده لی وه لا نازانم، به لام هه ر ده بی مسوولمان بی!!

۲- به بی ره چاو کردنی ریز (ترتیب) ی له گرن گتره وه بو گرن گ چوون، ناگونجی به شیوهیه کی راست و دروست له ئیسلام شار ه زابین:

بو وینه:

أ- شتیکی ئاشکرا و روونه که قورئان ده ق و مه تنی ئیسلامه و سوننه تیش شهر ح و ته فسیر و لیکدانه وه یه تیو، ه یچ کاتیکی به بی تیگه یشتن و سه ر ده رک رد نیکی سه ره تای له مه تن، ئینسان ناتوانی له شهر ح و ته فسیره که ی حال ی بی، خوا ی په ره رد گاریش فه رمو یه تی: ﴿بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَنْفَكُرُوا﴾^۲ ، واته: وه - قورئانی - بیر خه ره وه مان بو تو ناردو ته خوار ی، تا کو ئه وه ی بو خه لکی نیروا وه ته خوار ی بو یان روون بکه یه وه و به لکو بیر بکه نه وه.

ئینجا بیگومان کتبی خوا (کتاب الله) ش هه مووی هه ر پیویستی به شهر ح و ته فسیر نیه و به شیکی به لای که مه وه مانای گشتی یه که ی روون و ئاشکرایه، وه ک خوا ی مه زن فه مو یه تی: ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ﴾^۳ ، واته: وه بیگومان قورئانمان بو لی تیگه یشتن ئاسان کردوه، ئایا که س نیه بی لی حال ی بی!!

که واته: ئه ی خوشک و برا ئیسلامی یه کان! به ر له هه ر شتی که خه ریکی قورئان بن، بیخو ئینه وه، له به ری بکه ن، تی ی بکه ن، تی یه وه رابم ئنن و بیر ی لی بکه نه وه تییدا قول

۱- دیاره (أهل الكتاب) مادام سه رانه (جزیه) بده ن به ده وه تی ئیسلامی، پیویسته سه رو مال و ناموس و... هتد یان پارێزراویۆ ره قتاری ئه و کابرایه هه ر له بناغه وه هه له و ناشه رعیی بووه.

۲- النحل: ۴۴

۳- القمر: ۱۷

بينه وه: ﴿ كَتَبَ أَرْزَلَهُ إِلَيْكَ مُبْرَكٌ لِّدَبْرُواْ ءَابَتَهُ وَلَسَدَكْرَ أَوْلُواْ أَلَابِيْ ﴾ ، واته: ئهم ورتانه كتيبيكي بهييت و پيژه بويه بولاي تۆمان ناردوته خوارى كه له ئايه تهكانى يه وه رامينن، وه بۆ ئه وهى خاوهن عه قلان په ند وه ربگرن.

پاشان دواى شاره زايى له قورئان بۆ زياترو چاكترو قوولتر تيگه يشتنى سه رگه رمى سوننه تى پيغه مبهري خواش بن، چونكه به ته ئكيد هه نديك شتى قورئان به بى سوننه ت وهك پيويست لييان تى ناگه ين و وهك چۆن سوننه ت به ديلى قورئان نيه، قورئانيش به ديلى سوننه ت نيه و هه ردووكيان پيويستيان به يه كتر هيه، بۆ نمونه: قورئان باسى نووژو روژوو و زهكات و... هتد دهكات، به لام بيگومان به بى سوننه ت هيج كام له مانه به وجۆره ي كه ئيسلام ديارى كردوه، نازانين و ئه نجاميش نادرين.

كه واته: ئه و گه نچ و خوينده وارانەى كه به رله وهى شتيك له قورئان بزائن، ده چن سه رگه رمى سوننه ت ده بن، وهك له به ركردنى ده قه كانى سوننه ت و زانينى ناوى راوى يه كان و... هتد ئه وه با دلتيا بن كه به رنامه (منهج)ى له ئيسلام شاره زابوونيان هه له يه و پيچه وانه ي ريبازى قورئان و سوننه تيشه، چونكه نه خواى كار به جى و اى فه رموو و نه پيغه مبهري خواش له گه ل هاوه لانى به رپيزو دلسوزدا ئاوا ره فتارى كردوه! ئه وه تا له چوار شوينى قورئانى دا كه چوار ئه رك (وظيفة) و كار ه گه و ره و گرنگه كانى پيغه مبهري خراونه ته پوو، كه (تلاوة الايات) و (تزكية) و (تعليم الكتاب والحكمة) ن هه ميشه هه ر (تلاوة الايات) پيش خراوه، هه رچه نده سى يه كه ي ديكه پاش و پيشيان پى كراوه!

ئە و چوار شوينه ش ئه مانەن:

۲۱- (البقرة) ئايه ته كانى ژماره (۱۲۹) و (۱۵۱).

۳- (آل عمران) ئايه تى ژماره (۱۶۴).

۴- (الجمعة) ئايه تى ژماره (۲).

ئينجا به ره م و كه له پوورى زاناو پيشه و ايانيشمان له پله ي سى يه م دا نو ره ي ده گاتى و نابى به هيج جوړيک پيش قورئان و سوننه ت بخرين، چونكه خواى كار به جى

فهرموویسه تی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ وَأَقْرَبُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ، واته: ئەو ئەوانەى ئيماننان ههناوه - ههچ قسهو بريارو ههلووستيک - پيش دهستی خواو پيغه مبه ره کهى مه خه ن، وه پاريز له خوا بکه ن بيگومان خوا بيسه رى زانا به .

دياره پيوسته ئه وهش بزاني که قسهو به ره هم و ئيجتهادى زاناو پيشه وايان جا هه رکه سيک بن و له هه ر ئاستيکى به رزدا بن، هه ر به تيگه يشتن و ته فسيري ئه وان بو ئيسلام داده نري، نه ک به خودى ئيسلام و، هه ميشه ش شيمانه (احتمال)ى راستي و هه له يى هه ر هه يه و، هه ق و راستي موتلق ته نياو ته نيا قورئان و سونه تن، زانا يانيش له و باره وه جوانيان گوته: (أقوال العلماء يُستدلُّ لها ولا يُستدلُّ بها).

ب- بواړيکى ديکهى ره چا وکردنى ريز (ترتيب) ئه وه يه که له خودى ئيسلام داو له بهش و پيکهينه ره کاني دا له گرنگتره وه بو گرنگ بچين، بو نموونه: ماقوول نيه که سيک له ئيمان و عقيده - که بناغهى مسولمانه تييه - حالى نه بووبو بچي خه ريکى ورده باب ته خيلافى يه کان بيت! يان جاري عباد ته گه وره و سه ره کي يه کان و فه رزه گرنگه کاني ته نجام نه دابو، بچي سه رگه رمى سونه تان بي! يان جاري گوناخه زله کاني هه ر تيدا بن و بچي هه راو مشت و مر له سه ر شتى ناپه سه ند (مکروه) و (خلاف الأولى) بکات!!

دياره هه ر که سانيکى ئاواش بوون له خه لکى کووفه و پرسيا رى حوکمى خويني کيچ له (ابن عباس) ده که ن و ئه ويش دواى ئه وهى که ده زاني خه لکى کوين و چ که سن! پييان ده لى: خويني حوسه ين ده پيژن و له خويني کيچ ده پرسن! (تَسْفِكُونَ دَمَ الْحُسَيْنِ وَتَسْأَلُونَ عَنْ دَمِ الْبَرَاغِيثِ!!).

منيش برا ئيسلامي و ده ناسم که به هه فته و مانگ نه ک دلى براده رو خزم و دوست به ناهه ق ديشيني و ده يان ره نجيني، به لکو دلى باب و دايکيشى ناره حه ت ده کات و قسه يان له گه ل ناکات، که چى خويشى به نوپکه ره وه (مجدد)ى ئاين ده زاني و له سه ر

شتیگی گچکە ی وەك ریش كورت كردنەو^۱ تەرتیب كردنی، هەراو مشت و مپی وادەكات،
كەچكی قوڵە ی تی پرنەكات!!

۳- هەرچەندە ئیسلام بەس لەدوو توپی قورئان و سوننەت دایە، بەلام بەبی

شارەزایی لەزمانی عەرەبیدا ئی تیگە یشتنیان مەیسەر نابێ:

وەك پیشتریش- لەبەشی یەكەم دا- خستمانەپوو ئایینی خوا تەنیا دوو
سەرچاوەی روون و بێچەندو چوونی هەن كە قورئان و سوننەت، بەلام لەسۆنگە ی
ئەووە كە قورئان و سوننەت بەزمانی عەرەبی هاتوون، ئاشكرا یە كە هەرکەسیك
بەزمانی عەرەبی ئاشنا نەبێ، ناتوانی راستەوخۆ وەك پیویست لە ئیسلام شارەزایی و لە
قورئان و سوننەت تی بگات.

كەواتە: ئامۆزگاری دلسۆزانەم بۆ گەنج و لاوەكانمان ئەو یە سەفسەطە ی لەو جۆرە
نەكەن كە لەهەندیک كەسم بیستو: ((مادام ئیسلام لەقورئان و سوننەت دایە، كەواتە
بەخویندن و لەبەرکردنی قورئان و سوننەت مەدار ساز دەبێ و پیویست بەو هەموو
زانستە ناكات، وەك (نحو، صرف، بلاغة، علوم القرآن، علوم الحديث، أصول
الفقه...!!))، چونكە بەلێ ئیسلام هەر قورئان و سوننەتە، بەلام قورئان و سوننەتیش
بەزمانی عەرەبی هاتوون و بەبی زمانزانی، هەروەها ئاشنایی بەوزانستە ی كە
لەخزمەت قورئان و سوننەت دان، ناتوانن لێیان تی بگەین، ئایا دەریاكان گەوهەرو
مرواریی زۆریان تیدا نین؟! بەلام بیجگە لەمەلەوان و دەریاوان و (غواص)ەكان هیچ
كەسیدی بۆی دەردەهینن؟!

بەكورتی: هیچ ئامانج (هدف) ك بەبی وەسیلە و ئامراز (آلة) نایەتەدی و ئامرازی
تیگە یشتن لەقورئان و سوننەتیش شارەزایی هەبوونە بەو زانستە ی كە بە (العلوم الآلية)
ناسراون، كە گرنگترینیان زمانی عەرەبی یە بەهەموو جۆرە بەشەكانی یەو.

۱- بڕوانە: (خوایە رستی ئیسلامی) بەرگی یەكەم، وە بڕوانە نامیلکە ی: (پیشمەرگە ی ئیسلام) چاپی
سییەم، بۆ مەسەلە ی ریش هیشتنەو.

با بۆ گرنګى و بايه خى عه ره بى زانين و په ندو عيبرهت وهرگرتنېش ئهم قو له

نه زيله يه ي خومتان بۆ بگيرمه وه:

له سهره تاى هه شتايه كان دا له گه ل برايه ك كه خوى به (مُجْتَهِد)ى مو تله ق ده زانى و
قه ناعه تيشى وابوو ههركه سيك ئه وه نده زمانى عه ره بى بزاني كه روژنامه و گوڤارى
پى بخوينته وه، ده توانى به ته واوى له قورئان و سوننه تى بگات! بوو به وتووژمان، من
بۆ ئه وه ي پى بسه لميتم كه (اجتهاد) كردن هينده ش ئاسان نيه و عه ره بى زانينه كه ي
ئو وېش بايى بوون به (مجتهد)ى ناكات، پيتم گوت:

باشه جه نابت چو ن له قورئان بوم هه لده هينجى كه حه ج كردن و پراى پياوان له سهر
ئافره تانېش فهرزه، خو خواى په روهر دگار فهرموويه تى: ﴿وَإِذْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ
رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ ۚ ؟! ئه وېش گوتى: ده زانم له م ئايه ته دا ته نيا باسى
پياوان (رجال) كراوه، به لام له ئايه تى ديكه دا باسى ژنانېش كراوه، يان له سوننه ت دا
باسى ئه وان كراوه! دياره من ده مزانى كه ئه و پى وايه وشه ي (رجالاً) لي ره دا كو ي
(رجل) ه، بويه ئه و پرسياهم لى كرد، پاشان بوم روون كرده وه كه نه خير وانيه و وشه ي
(رجالاً) لي ره دا كو ي پياده (راجل) يه و نپرو مى ده گريته وه و به رانبه ره كه يشى سواره كان،
كه به (وعلى كل ضامر) ته عبير كراوه!

پاشان پيتم گوت: براى خو شه ويستم پيتم وايه ئيستا گه يشتوويه ئه و قه ناعه ته كه

بوونه (مجتهد) كاريكى هينده ئاسان نيه و جه نابت جارى زور زورت ماوه!

٤- با زانايانى ئيسلام به فريشته نه زانين و له كاتى ديتنى هه له و په له يه كيان دا
له بهر چاومان نه كه ون، وه با هه ر شتيك كه باش تييدا شاره زان به خو به كه م
زانين (تواضع) دوه لييان وهر بگرين:

بيگومان زاناو پيشه وايانى ئيسلام وه ك هه ر ئينسانىكى ديكه ئينسانن و ده گونجى
دوو چارى هه له ي عيلمى و عه مه لى ببن و ههركه سيك لييان چاوه رپى بكات كه هه رگيز هه له و
ناته واويى يان تي دا نه بينى، چاوه پروان يه كه ي خوى هه له و ناته واوه، پيغه مبه رى خوا ﷺ

فهرموويه تی: (کل بنی آدم خطاء وخیر الخطائین التوابون)^۱، واته: هه موو ئاده میزاده کان هه له کارن و چاکترین هه له کارانیش تۆبه که رانن، که واته: نابی چاوه ری بی هه له و په له بی له هیچ ئینسانیک بکهین.

خوای پهروه رگاریش تبارک و تعالی له باره ی ئومه تی پیغه مبه ر ﷺ به گشتی و زاناو پی شه وایانی به تاییه ت فهرموويه تی: ﴿ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ إِذْنِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾^۲، واته: پاشان کتیبی خو مانمان کرده میراتی ئه و به ندانه مان که هه لمان بزاردوون، جا هه یانه سته می له خو ی کردوه و هه یانه میانجی په و هه شیانه له چاکه کان دا پی ش که وتۆته وه به یارمه تی خوا، جا ئا ئه وه یه به خششی گه وه.

وه ک ده بینین خوای به خشنده ئه وانه ی که دواین کتیبی خو ی - که قورئانه - یان پی ده دات، سه ره تا به گشتی به بنده هه لبار ده کان ﴿...الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا...﴾^۳، ناویان ده بات، پاشان ئه و به بنده په سه ندو هه لبار ده - که بیگومان زانیان له پی شه وه یانن - ده کاته سی به شه وه:

أ- (ظالم لنفسه).

ب- (مقتصد).

ج- (سابق بالخیرات).

ئینجا ئه گه ر گریمان رسته ی: ﴿ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾^۴ یش تاییه ت بی به (سابق بالخیرات) وه هه رچه بنده و پی ده چی بو هه رسیکیان بگه ریته وه، ئه وه هه رچونیک بی رسته ی: ﴿الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا...﴾^۵، هه رسیکیان هه ر ده گریته وه، که واته: ئه و که سانه ش که دوو چاری هه له و په له ده بن - چ زانا بن چ خه لکی دی - ئه وه له ته رازووی خوادا مادام هه لگرو شوین که وته ی کتیبی خوا بن هه ر به بنده ی په سه ندو

۱- أخرجه الترمذي وابن ماجه، برواه: (كشف الخفا ومزيل الألباس...) للعجلوني / ج ۲ ص ۱۵۸.

۲- فاطر: ۳۲

۳- فاطر: ۳۲

۴- فاطر: ۳۲

۵- فاطر: ۳۲

چاك دادەنرېن و هيچ كەس بۆى نيه لەسەر كەم و كووړپى و هەلەكانيان زەرپيان بەسەردا بهيئى! !

گوتراویشه: (مِنْ فُضَائِلِ الرِّجَالِ أَنْ تُعَدَّ مَعَايِبُهُمْ) واتە: لەچاكەى پياوان ئەو هیه كە هيب و هەلەكانيان بژميرين! بەلام ئەو كەسە داماوە، كە لەبەر عەيب زۆرى پىي بگوتري: (پووشكە لەكایە ناگیرين).

پيشم وايە هەر كەسێك بە وێژدان و واقع بینى يەو سەرنجى بارودۆخ و هەل و مەرجى فەقئى يەتو دەرس خویندنى مەلایەكانى كوردەواریى - و غەیری كوردەواریش - و شیوەى ژيان و گوزەرانىان بدات و، بزانی چەند بە دەردەسەریو كۆلەمەرگیو رووت و رەجالیو شپەرزە حالى خویندوویانەو بوونەتە مەلا، گەلێك جارەن لەجیاتى گەلیو گازەندە عوزو پاساویان بۆ دەهینیتەو بەرگریان لى دەكات! بەلام وریابن لیژەدا نە مەبەستم هەموو مەلایەك و نەهەموو حالەتیکیشە! چونکە مەلایەك كە بەنەخشەو بەرنامە یەکی بۆ داپێژاوەو هەلەو پەلە بکات، رەفتارەكانى پاساو نادرینەو وەو حالەتى خیانت و خۆفروشیو دین فروشیو دژایەتى کارو خەبات و رەوتى ئیسلامەتیشى، هیچ عوزریكى بۆ ناهینریتەو! سوودو كەلك وەرگرتنیش لەزانو پيشه وایان لەو بوارانەدا كە تێیدا پسپۆرو شارەزان بەپى بنچینەى: (خُذْ مَا صَفَا دَعِ مَا كَدَرَ) پيشەى بابای عاقل و لیژانەو كەسیكیش هەلەو كەم و كورتى یەكانى زانایەك بکاتە پەرچ و بیانوى بەهرە وەرەگرتن لەخێرو بیرو چاكەكانى، ناخالىو لىژەزانە! ئایا هیچ باخەوانێك درەختێك لەبنەو دەبپى، هەر لەبەرئەوێ چەند دانە یەك میوەى رزیوو بەكەلك نەهاتوى پیۆهیه؟!

۵- ئیسلام زۆر فراوان و قوولەو با خەيال نەكەین كە بەماو هیهكى كەم و بەخویندەوێ چەند كتیب و نامیلکە یەك و بیستنى چەند وتاریك بەموراد دەگەین، وە دەبى بزانی كە مەگەر چۆن دەنا بەبى مامۆستای پسپۆر ناتوانین وەك پیویست لەقورئان و سوننەت و زانستە شەرعییەكانیان شارەزابین:

بهائی خوشك و برا به پړزو خوشه ویسته کانه! هوشیارو بیدار بن و به له بهرکردنی
چه ند سووره ته قورئانیک و چه ند ده قیکی سوننه، له خوتان بایی مه بن و کورد گوته نی:
به مسته ئاویک مه که ونه مه له!

وه دلنیا بن که زاناو پیښه وایان هه روا (به سه بریک و دوو قووان) نه بوونه ته ئه و
پیښه و او بلیمه تانه ی که ناوو شوړه تیان دهر کردوه! به لکو هه رکام له و که له پیاوانه دواي
ئارام گریو پشو ودریژیو شه و نخوونی و رهنج و زه حمهت و... هندی زور، ئه و جار به و
پله و پایه یه که یشتون، بویه له و باره وه گوته وایانه: (العلم لا یعطیک بعضه حتی تعطیه
کلك) واته: زانست هه ندیکیت ناداتی، هه تا هه موویتی نه ده یتي!
که واته:

أ- به خویندنیکی که م وزانینی چه ند مه سه له و باب ته ټیک خه یال بلاوی ئه وه مه که ن
که چوونه ته ریزی زاناو پیښه وایانی ئیسلام و وه ئه وان له خوتان مه پوانن، چونکه راست
گوته واه: (ته وه ی له بلیندان بپروانی دهنه وی یان ده که وی).

ب- وا مه زانن که به له بهرکردن (حفظ) ی قورئان- هه مووی یان به شیکی- و
فه رموده کانی پیغه مبه ری خواﷺ یه کسه ر بوونه ته شه رعزان (فقه) و هق و شایسته یی
ئه وه تان هه یه که فه توا دهر بکه ن! چونکه پیغه مبه رﷺ فه ورموویه تی: (مَنْ یُرِدِ اللّٰهُ بِهِ
خَيْرًا یُفَقِّهْهُ فِي الدِّینِ) ، واته: هه رکه سیك خوا بیه وی چاکه ی بداتی له ئاین دا شاره زای
ده کات، که واته: شاره زابوون له ئاین دا مایه ی خیر و چاکه و به خته وهری یه نه ک
له بهرکردنی ده قه کانی ئاین! هه ر بویه ش نه یفه رمووه: (مَنْ یُرِدِ اللّٰهُ بِهِ خَيْرًا یُحَفِّظْهُ
نُصُوصَ الدِّینِ)!!

هه لیه ته مه به ستم ئه وه نیه ده قه کانی قورئان و سوننه ته له بهر نه که ین! که ته وه ش
خوی له خوی دا کاریکی خیر و چاکه، به لکو مه به ستم ئه وه یه که ته نیا به له بهرکردنی
قورئان و سوننه ته وازنه هیتین، به لکو هه ول بده ین، له بهر تیشکی ته فسیرو شه رح و
لیکدانه وه ی زانایانی ره سه ن و بیرکردنه وه و رامانی خوشمان دا هه رچی زیاتر قوولترو
چاکتر تییان بگه ین.

وه به پيځي بولوان هه ولېش بدن كه هه چوڼ بووه له سهر دهستي زاناو
ماموستايه كي پسيوړ زانسته شه رعبي په كان وهر بگرن و ته نيا به موتالاو خوځندنه وه
كتيب واز مه هښن، چونكه خوځندن و فيربووني زانست له سهر دهستي زاناو ماموستاياني
شاره زاو پسيوړ، بهر كهت دارترو متمانه پيكر اوترو ئاسانتره و، وپراي زانست نه ده بيشي
له گهل فيرده بن و وهر ده گرن.

٦- ته نيا به شيوازي شه رعبي يانه و رهوشي مسولمانانه وه ده توانين وهك
پيويست خزمهت بكهين و كارو چالاكي شايان نه نجام بدهين و زانيني
رووت هيچي لي سوز نابي:

به لي خوشك و برا گه نج و خوځنده واره ئيسلامي په كان! له ئيسلامدا شه رعبي پاك
و راست و ساغ بووني ئامانج و مه به ست، چه نده گرنك و پيويسته، هي شيوازو و هسيه و
هوكاره كانيش هښده، وهك چوڼ نه و هه وارو مه نزله كي به بوي ده چي پيويسته پاك و
چاك بيت، نه و ريبي كه لي شيه وه ده پوي، هر ده بي راست و پاك بيت و (الغاية تبرز
الوسيلة) ئامانج هوكار پاساو ده دات، كه په كيكه له بنچينه كانسي سياهه تي چه وت و
ميكيافيل يانه سي سرده م، به هيچ رهنكيك له ئيسلام دا جي نابيته وه.

ئاخر براو خوشكه به پريزه كان!

ئيسلام راستي (صدق) يه و به درو ده له سه خزمهت ناكري!

وه ئيسلام هق (حق) هو به تال (باطل) به پيوه نابري!

وه مسولمانه تي له گهل خو خواو خه لك دا راست و دروست بوونه و به نيفاق و

چه واشه كاريو دوو پويوي (ازدواجية) نه نجام ناري!

كه سانتيكيش كه بي باريو چه واشه كاريو دوو پويوي درو ده له سه و فيل و

فهرج و ژير به ژيرو قورت و پيچ و بي به لينيوي په يمان شكيني... به زيره كيوي سياست

و كارامه يوي وريايي داده نين! له جياتي دل پي خوشبوون و پي سر سام بوون، شايسته ي

دل پي سوتان و دوو عاي هدايهت و بوكران!

ئينجا لي ره دا پيويسته ئاگاداري نه م چند راستي به بين:

أ- ئامانج و مەبەستی ھەق و، بەبێ گرتنەوێی ریی ھەق و رەچاوەکردنی شیوازی
شەرعی و راست، وەدەست ھینرانی مەحالە، ﴿وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرِجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي
خَبُثَ لَا يَخْرِجُ إِلَّا نَجَسًا...﴾^۱.

کەواتە: ھەرکەسێک ناتوانی لەرپی شەرعی یەو بەرھە ئامانج بچێ، وا چاکترە
سەری خۆی نەئیشینی، چونکە سەرەنجام لەجیاتی پاداشت سزا وەرەگرتی و رەنج
بەخەسارو شەرمەزار دەبێ و دەبێتە ﴿عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ﴾^۲.

ب- ئامانج و مەبەستی راست و شەرعی، ھەمیشە وەسیلە و شیوازی پاک و شەرعی
دەخوازی و پەلکێشی دەکات! کەواتە: وەسیلە و شیوازەکانی کاروبار و چالاکی یەکانتان
بکەنە درووشم و نیشانە و تەرازووی ھەلسەنگاندنی ئامانج و مەبەستەکانتان.

ج- رەچاوەکردنی رێگا و شیوازی شەرعی و رەوا لەکاروباردا، پێویستی بە
وردبینیی و دووربینیی و خۆراگری و پشوو درێژبێش ھەیە، بۆیە بە ئینسانی ھەلەشەو
پەلەشەو پشوو کورت و کورت بین ناگرێ.

ئینجا وێرایی گرتنەبەری رپی و شیوازی شەرعی یانە و راست، خۆپازاندنەوێش
بەسیفەت و رەوشتە بەرزو پەسەندەکانیش، فاکتەرێکی دیکی یە کجار گەر وەرە گرنگە بۆ
بەرەتە تداربوون و بەرھەمداربوونی زانیاری یە کەمان و کردو کۆشە کەمان، جیایی
سەرنجیشە کە خوای کاربەجی لەنیو ھەموو سیفەتە بەرزو بێوێنەکانی
پێغەمبەرە کە یەداﷺ بەرەوشتی مەزن مەدح و ستایشی کردو: ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ

عَظِيمٍ﴾^۳، چونکە خوای پەنھان بین دەزانی کە جیاوازی نێوان ساغیی و ساختەیی و
راست و درۆ، قسە و قال و گالە گال و خۆکردنە توورە کە و ھەمبەنە زانست نیە، بەلکو
رەوشتی رەندو پەسەندو ئاکارو سیفەتی شیرین و سەنگینە، چونکە زۆر کەس دەتوانی
میشکی بە زانراوان (معلومات) و زاری بە وتاران (خُطَب) قەلەبەلگ بکات، بەلام ئیماندارێ

۱- الأعراف: ۵۸.

۲- الغاشية: ۳.

۳- القلم: ۴.

راست و دینداری ساغ نه بی، ناتوانی وهك خوا حهز دهكات و شهره فرمان دهكات،
رهفتارو ههلس و كهوت بكات!

كهواته: ههتا دهتوانن ههول بدهن كه زانراوو شاره زاییه كانی نیو میشتكان بینه
قه ناعهت و بچنه نیو دل و دهروونتانه وهو له (قال) بو (حال) ته حویل بن و له زانینه وه
بگورین بو توانین.

۷- به بی به کارهینانی حیکمهت و کارامهیی، به تایبته له بواری بانگه وازدا
گه لیک جار له حیاتی سوودو كه لك گه یاندن زیان دهگه یه نین و له سهه کاره كه مان
قه رزدار ده بینه وه، بویه (چون دهلی؟!) چی وای كه م نیه له (چی دهلی؟!):

ئه م ئاموزگاری ههوتمه هه رچه نده به پوالهت زور ده شو بهیته ئاموزگاری پیشوو،
به لام له راستی دا له یهك جیان: چونكه له هی شه شه م دا زیاتر لایه نی زانیاری و شهرعی
بوونم مه به ست بوو، له مه شیان دا پتر مه به ستم لایه نی عه قلیی و هه ستاییه، دیاره هه ر
کارو چالاکیه کیش هه م زانیی پیویسته و هه م دانایی و، هه م شاره زایی ئاین (فقه
الدین) و هه م شاره زایی واقعی (فقه الواقع) یش!

ئاشکراشه كه شاره زایی له ئایندا به ره می قورئان و سوننهت زانین و زانسته
شهرعییه کانیانه و، ئاشنا بوونی واقعییش زاده و به ره می ئه زموون و جم و جوول و
چالاکیه.

ئینجا به کارهینانی حیکمهت و لی زانیی و دانایی و هه ستاییش زور شت ده گریتته وه،
بو نمونه:

أ- نابی قسه یهك بو خه لکی بکری و مه سه له یه کیان له گه ل باس بکری كه له
عه قلیانه وه ناچی و بویان هه زم ناکری، عه لی كه پری ئه بو و طالب (خوا لی رازی بی)
له و باره وه گوته ویه تی: (حَدِّثُوا النَّاسَ بِمَا يَعْرِفُونَ، وَدَعُوا مَا يُنْكِرُونَ، أَتُحِبُّونَ أَنْ يُكَذَّبَ اللَّهُ
وَرَسُولُهُ؟!).

۱- رواه البخاری معلقا. واته: به جوریک خه لك بدوینن كه تی بیگه ن و له وه گه رین كه تی بیانگه ن! ئایا حه ز
ده كه ن خواو پیغه مه ره كه ی به درو دابینن.

ههروه ها (ابن مسعود) یش له باره وه گوتویه تی: (ماَأَنْتَ بِمُحَدِّثٍ قَوْمًا حَدِيثًا لَا تَبْلُغُهُ
عُقُولُهُمْ إِلَّا كَانَ لِبَعْضِهِمْ فِتْنَةٌ) ^۱.

ب- نابیی له نیو خه لکی گشتی دا ورده بابه ته خیلاییه کان بورووژیندرین و مشت
ومرو کیشمه کیشمیان له سه ر بکری، چونکه گومان و دوودلی، یان به لای که مه وه
سه ر ئیشه یه کی بی به ره میان بۆ دروست ده بی ^۲.

ئینجا با بۆ په ند وهرگرتنیش ئه م به سه رهاته بگپینه وه:

ده گپینه وه روژیک هه رکام له (حسن) و (حسین) (خوا لیان رازی بی) له مزگه وتی
کا برایه ک ده بینن که به شیوه یه کی هه له و ناتاواو ده ست نوێژ ده گری، ئه وانیش چونکه
له و کاته دا گه نج و میرد مندال ده بن، هه ز نا که ن راسته وخۆ پیی بلین که ده ست
نوێژه که ته هه له یه، نه با دا قسه که یان یان لی وهر نه گری! بۆیه ئه م حیکمه ته به کار دین و
ده لین: ئیمه مشت و مرمانه که ئایا ده ست نوێژی کامه مان وه ک هی پیغه مبه ری خوا به ﷺ
جا بی زه حمه ت تۆ وهره ببه به دادوهر (حکم) مان داخۆ ده ست نوێژی کامه مان وه ک هی
پیغه مبه ر ده چی؟! سه ره تا هه سه ن ده ست نوێژیکی پوخت ده گری وه ک هی با پیری ﷺ،
پاشانیش حوسه ین به هه مان شیوه! ئیدی کا برا که ئه وه ده بینن هه ست ده کات ئه و دوو
کورپه زۆر شار هزاو نه جی بن و له فیتی خۆی ده گات و ده لی: کا که گیان ده ست نوێژه کا نی
ئیه وه هه ردووکیان وه ک هی پیغه مبه ری خوان، به لام تا ئیستا من نه مزانیوه ده ست نوێژ
بگرم!

جا به هیوا ی ئه وه ی که گه نج و خوینده واره کا نی ئیمه ش، دوو ریحانه که ی
پیغه مبه ری خوا و سه روهری گه نه کا نی به هه شت (ریحانتي الرسول وسیدی شباب أهل
الجنة) بکه نه سه روهری خویان و هه م حیکمه تی بانگه وازو فیڕکردن و هه م ره وشت و
ئه ده ب و حورمه ت و ریژگرتنیشیان لیوه فیڕین و، نه به بیانووی فیڕکردن و بانگه وازو
هه ق بیژی یه وه ئه ده ب و ریژ فره رامۆش بکه ن و، نه به بیانووی ریژو ئه ده ب و

۱- رواه مسلم.

۲- له هه رکام له کتیه کا نی (چه ند ریژوونی یه ک بۆ ئیسلامی یه کا نی کوردستان) و کتیی (خوا به رستی
ئیسلامی) به رگی یه که م: (بنچینه گرنه کا نی هه لئس و که وتی شه ری یانه و ژیرانه له گه ل ورده بابه ته
خیلاییه کا ندا)، ئه م مه سه له یه توێژرا وه ته وه.

حورمه تگرتنى خه لگيشه وه، بانگه وازکردن و شهرع خستنه پوو و هه قگوتن پشت گوى
بخه ن و په کى بخه ن.

۸- با له کاتى فيرکردن و بانگه وازدا زياتر ئهو بابعت و مه سه لانه باس
بكهين و جه ختيان له سه ر بكهين كه خه لك پيويستى پييانه، نهك خو مان
كهيفمان لييانه:

ئهميش يه كيكه له و تيبينى يانه ي كه ره چاو كردنيان زور گرنه و پيويسته و گه ليك
كه س بى ئه وه ي بارودوخ و پيداويستى خه لكى له بهرچاو بگرى، خوى چ مه سه له يه كى
به لاوه گرنه و بايه خ داربوو، ده يكا ته بنيشته شينكه ي سه رزارى هه رچه نده له راستى دا
شتيكي گچكه و لاوه كيى و كه م بايه خيش بيټ! جا جارى وا مه يه باس كردنى ئه و
مه سه له يه نهك هه ر قازانچ و خيى نيه، بگره زيان و زه ره ريكي گه وره شى
ليده كه ويته وه، يان به هوييه وه قازانچ و بهرزه وه ندى (مصلحة) يه كى گه وره تى ده چى!

هه لبه ته چاكترين ده سته بهر كه ر (ضامن) ي ئه و حيكمت و بهرزه وه ندى يه ش
ئه وه يه كه شه رعى خوا (شرع الله) بكهينه ته رازوو و پيوه نهك طهبعى خو مان و، ئه گه ر
شه رعى ته رازوو بيټ، له جياتى ره چاو كردنى كه يف و ئاره زوى خو مان، سه رنجى
ره زامه ندى خوا و بهرزه وه ندى و پيداويستى مسولمانان ده ده ين.

به لى له كاتيك دا خه لكى گه ركه و دييه ك جارى هيج له عه قيدو ئيمان نازانن هيج
ماقوول نيه باس و خواسى سوننه ت و بيدعه تيان بو گهرم بگرى، يان له سه ر گه يشتن و
نه گه يشتنى خيى قورئان خو يندن به مردوو، هه راو كي شه يه ك به رىابكرى ئه وسه رى ديار
نه بى!

يان كو مه ل و كو ريك كه جارى هيج له دو ستايه تى گرتن له پيناوى خواداو دوژمنايه تى
كردن له بهر خوا (الموالاته في الله والمعاداته في الله) نازانن و بهرچاويان روون نيه كه كى
دوستانه و كى دوژمنايه، يه كيك بى زور به حه ماسه ته وه حيكايه تى خاوه ن بيدعه ته كان
(أهل البدع) ي وهك (خوارج و مرجئة و معتزلة) يان بو بگيرپته وه و هه رچى بيلى نه يلپته وه!

يان له حالتيك دا كه دانيشتوواني شوينيك گيرودهى چندان گوناځى رواله و پنهاني زل زلى وهك: شيرك و كوفرو نيفاق و حسه دو بوغزو كينه و قه تل و زيناو دزيو ريگريى و مه يخورى بوون، يه كيكي بى مه سه له ي دهرلينگ هه لپچان و له بهر يه كتر هه لنه ستان و په نجه جوولاندنى كاتى ته حيات و بهرسميل كردن و دهستكاري ريش نه كردن و.... هند يان لي بكا ته پايه كاني ئيمان و ئيسلام!!

۹- دهمارگيريى (التعصب) و لاساگردنه وهى كويرانه ي (التقليد الأعشى) له ههر كه سيكه وه بى بو ههر كه سيكي بى ههر هه ليه:

وهك پيشتر گوتمان هق و راستى موله ق و ته نياو ته نيا له قورئان و سوننه تدايه، چونكه له زانبارى بى سنوورى خوى په روه رديگاره وه هاتون، كه واته: دهمارگيريى بو بيروپاو بوچوونى زاناو پيشه وايان و خو ته سليم كردنى موله قيان هه ليه و په شيمانى به دواو هيه، هه ليه ته ئه مه ش له گه ل ريزو ته دهب نواندن بهرانبه به زاناو پيشه وايانى ئيسلامدا، دژو پيچه وانه نيه، چونكه به بى هه ليه و په ليه و (معصوم) نه زانينى زانايان، شتيكى هق و په وايه و سه رجه م زاناو پيشه وايانمان له سه رى پيكه اتون و ماليك گوتنه^۱: (كُلُّ يَوْحَدٍ مِنْ قَوْلِهِ وَيَرُدُّ عَلَيْهِ إِلَّا صَاحِبَ هَذَا الْقَبْرِ) كه مه به ستي پيغه مبه رى خوا^ﷺ بووه له كاتى گوتنى ئه م قسه يه دا ئاماره ي بو گوږى موباره كى كردوه.

جا لي رده دا جى سهرسوږمان ئه وه يه كه زور له خوشك و برا گه نچ و خوينده واره كان، گله يى و گازنده يان له خه لكى عه وام و زور له مه لاو شيخه كانيش ئه وه يه كه ئه هلى ليكولينه وه (تحقيق) نين و ئه هلى ته قلیدن و، هه روا بى ئاگايانه شوين مه زه به كان و زاناو پيشه وايانمان ده كه ون!

كه چى خو شيان هه مان شت دوپيات ده كه نه وه، به لام به توختر! ده زانى بو؟!

۱- پيويسته بگوتري كه شوين كه وتنى باباي عه وام بو زاناو پيشه وايان و فه توا لي و هه رگرتنيان به لاساگردنه وهى كويرانه - كه ئيمه زه مى ده كين- دانانري، چونكه ئه و كه سه له پووى باوه رو متمان وه بهرچاوپوونى يه وه ئه و كار ده كات، هه رچه نده به پي تواناش هه و لدان بو شاره زايى زيارترو هه لسه نگاندى رايه كان پيويسته.

۲- برونه: (كشف الخفا ومزيل الألباس عما أشتهر من الأحاديث على السنة الناس) للعجلوني، ج ۲ ص ۱۵۵، ۱۷۶.

چونکه زور له وگه نجه دلسوزانه له كاردانه وه (رَدُّ فَعْل) دهمارگيريو لاساگردنه وهی خه لكی بۆ مه زه به فيقهی يه كان، دینن ده كه ونه شوین بیروپړاو كټیب و نامیلکه ی- زورجار فوټوكوپی كړاو- ی هندیك له نووسره هاوچه رخه كان (الکُتَّابُ المعاصرون) و بیټه وهی له راستیو سه لمیټراویي قسه و بیروپړایه كانیشیان بکولنه وه و، بگره خاوه نی ټه و قسه و بیروپړاو تومار كړاونه ش بناسن، زور به ټیشكيو سه ختیو كه له ره قی ټه و قسه و بچوونه ئیجتهادی يانه ی وهك دهق (نَصُّ) ی شهرعی ودرده گرن و ددانیان له سهر روده گرن! بیټاگا له وهی كه دهمارگيريو لاساگردنه وه له هر كه سیكه وه بی، با گنج و خوینده وارو روشنبیریش بی هر خراپه و، به موله قی ته سلیم بوونی قسه و بیروپړای هر كه سیكیش، زانو پیښه وای پیښین بی یان نووسه رو لیكوله ره وهی هاوچه رخ، هر ناشه رعیی و هه لیه، هه لیه ته دهمارگيريو ته قلیدی گنج و خوینده وار ه كان به دوو پلش خراپتره له هی خه لكه كه ی دی:

یه گم: خه لكه كه ته قلیدی زانو پیښه وایانی موخته هیدو ناسراو و باوهر پیكړاو ده كن، به لام ټه وان هی چهند نووسه رو دانه ريك كه به زوری وانین، یان به لای كه مه وه ناسراو متمان ه پیکړاو نین.

دووه م: ټه وان خویان به خوینده وارو روشنبیرو شاره زا ده زانن و، خه لكه كه خویان به نه زان و ساده! هه رچنده به داخه وه زور له و گه نجه دلسوزانه ش هر نه زانن، به لام نه ك نه زانیكي ساده (جهل بسیط)، به لكو نه زانینی ئاویته (جهل مركب) واته: نازانن و ناشزانن كه نازانن!!

كه واته: با وریابین و دلنیا بین كه دهمارگيريو لاساگردنه وه^۱ له هر كه سیكه وه بی، و بۆ هه ره كه سیك بی هه ریه ك حوكمی هیه هیچ كه س مافی قیتوی نه دراوه تی.

۱- دياره مه بستم ټه وه نيه كه بليّم (تقليد) كړدنی بۆ پیښه وایان له هه لومه رچی خوی داو بۆ ټه هلی خوی شتیكي نار ه وایه، چونكه زانایان به كده نكن- جگه له چهند كه سیكیان كه (اجماع) یان پی هه لئاوه شیت ه وه- كه ته قلید دروسته، به لام نه ك به موله قی، خوی زاناش فرموویه تی: ﴿فَسَلُّوا أَهْلَ الدِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْمُونَ﴾ النحل: ۴۳.

ئىنجا پېيويستە ئەو راستىيەش بگوتى: كە سەرجه م ئەو كەسانەى گىرۆدەى دەردى دەمارگىرىو لاساكردەنەو (التعصب والتقليد) بوون، دل گچكەو بىر تەسك و چەشمەنداز لىل و كەم چىكلدانهن، جا چ مەلاو شىخى بەسالداچوو بن، چ گەنج و قوتابى ساواو كەم تەمەن، وە چ لەنيو بوغزى رىكخراوو كۆمەلەك دابن، چ نەبن! چونكە باباى دەمارگىرو لاساكرەو، تەنياو تەنيا لە گوشە نىكاى خۆيەو ئەمادەى دىتنى ھەقەو بەس ئەو ھەش بەھەق و راست دەزانى كە بۆ خۆىو لە دەلاقەى خۆيەو دەبيىنى!

بۆ ويئە: باباىەكى مەلاو شىخى شافىعى مەزەب كە تىكراى ئاين و شەرىعەتى خوا لەبازنەى بۆچوون و فەتوايەكانى ئىمام شافىعىدا (رەحمەتى خواى لىبى) دەبيىنىو لەو چوارچىو ھەدا كورتى ھەلدەنى، بىگومان كاتىك قسەو رايەكى دىكەى غەبرى مەزەبى شافىعى دەبيىنىو دەبيستى، دووچارى گرژبوون (تَشَنُّج) دەبىو ئەگەر بشكوتى رەنگە ئىمام شافىعى لەفلانە رايەىدا نەپىكەبى! يەكجارى دەمارى مىلى ھەلدەستى! ھەروەھا شوين كەوتووانى دەمارگىرەو لاساكرەوانەى مەزەبەكانى دىكەش بەھەمان شىو.

دىسان باباىەكى (سەلەفىي ناو) یش كەپىي وايە ئىمان و عەقىدەو خوا بەيەكگرتن (التوحيد) تەنياو تەنيا ئەو ھەيە كە لە (كتاب التوحيد) (محمد بن عبد الوهاب النجدى)دا (خوا لىي خوش بى) خراو تەپروو، ئەو بىگومان ھەركاتىك باسى بابەت و مەسەلەيەكى ئىمان و عەقىدەو خوا بەيەكگرتن كرا، كەيان لەو كتیبەدا ھەر نەھاتبوو، يان ئامازەيەكى كەم و كورتى بۆ كرابوو، بۆ ويئە: خوا بەيەكگرتن لەفەرمانپەرەيەتى (التوحيد فى الحاكمية)دا، يان ھاوبەش بۆ خوادانان لەفەرمانبەرەيتىدا (الشرك بالله فى الطاعة)، يان ھىرش كەردنە سەرو دزايەتى كەردنى خاوەن كۆشكەكان (أصحاب القصور) كە لەم رۆژگارەدا چەند چەند قاتى خاوەن گۆرەكان (أصحاب القبور) فاكترەو ھۆكارى لەپىلادان و بىدین كەردنى خەلكن!! ئەو ئەو یش بەپىي ياساى (الناس أعداء ما جهلوا) گرژومۆن دەبىو پىي وايە لەخۆى بەولاولە ھىچ كەس مافى باس كەردنى (التوحيد والشرك)ى نى!!

١- واتە: كەسەك كەناوى (سەلەفىي) لەخۆى ناو، لەكتىبى: (رىكەى صالح بوون...)دا چاپى سىيەم تىشك خراو تە سەر ئەو مەسەلەيە، بىروانە لاپەرە: ٢٤١ تا ٢٣٥.

ههروهه ها ههركام له شېخ و صوفیو دهرویشیكیش كه ههق و راستی ته نیا له ریبازو (طریقه) هكهی خویان دا دهبینن و، ئیسلامییهكیش كه ئیسلام ته نیا له لایه نهكهی خویدا دهبینی! هه موو ئه مانه له سۆنگهی دهمارگیرییو تهقلیدهوه گیرۆدهی دهردی دین لئگچكه بونهوهو ته نیا ههق له خویدا دیتن و سهرگهردانیی دهبن.

به په سه ندیشی ده زانم كه به قسه په كی به نرخي (ابن تیمیه) كۆتایی بهم خالی نۆیه مه بهیتم، گوتوویه تی: (وَأَنْتَ تَجِدُ كَثِيرًا مِنَ الْمُتَفَقِّهَةِ إِذَا رَأَى الْمُتَصَوِّفَةَ وَالْمُتَعَبِّدَةَ لَا يَرَاهُمْ شَيْئًا وَلَا يَعِدُّهُمْ إِلَّا جُهْلًا ضَلَالًا، وَلَا يَعْتَقِدُ فِي طَرِيقِهِمْ مِنَ الْعِلْمِ وَالْهُدَى شَيْئًا، وَتَرَى كَثِيرًا مِنَ التَّصَوِّفَةِ وَالْمُتَفَقِّرَةِ لَا يَرَى الشَّرِيعَةَ وَلَا الْعِلْمَ شَيْئًا، بَلْ يَرَى الْمُتَمَسِّكَ بِهَا مُنْقَطِعًا عَنِ اللَّهِ وَأَنَّهُ لَيْسَ عِنْدَ أَهْلِهَا مِمَّا يَنْفَعُ عِنْدَ اللَّهِ شَيْئًا).

وَأَمَّا الصَّوَابُ: أَنَّ مَا جَاءَ بِهِ الْكِتَابُ وَالسَّنَةُ مِنْ هَذَا وَهَذَا: حَقٌّ، وَمَا خَالَفَ الْكِتَابَ وَالسَّنَةَ مِنْ هَذَا وَهَذَا: بَاطِلٌ).

واته: وه تۆ زۆر له خو به شه رعرزانان دهبینی کاتیك صوفیو خواپه رسته كان دهبینی، به هیچیان دانانیو هه ر به نه زان و سهرگهردانیان ده زانی، وه پیی وایه كه ریبازه كه یان هیچ جوړه زانست و هیدایه تیکی تیدا نیه.

ههروهه ها زۆر له خو به صوفی زان و قه له نده ره كان دهبینی، شهرع و زانستی پیشتیک نیه، به لكو پیی وایه ههركه سیك پییه وه پابه ند بیته وه له خوا دابراوه، وه خه لکی شه رعرزان و خاوه ن زانست هیچی وایان پیی نیه كه له لای خوا سوودیک بگهیه نی. به لام ههق و راستی هه ره وهیه كه:

هه رشتیک له قورئان و سوننه ت دا هاتبی، له میش و له ویش ته وه ههق و چاكه و هه ر شتیكیش له هه ردووكیان دا پیچه وانه ی قورئان و سووننه ت بی، ته وه پووچ و بۆشه . به لی، ئا ته وهیه هه لویستی شه رعییو دادگه رانه كه زاناو پیشه وایانمان بو هه لسه نگاندن و هه لسه وكه وت له گه ل کردنی سه رجه م كۆمه ل و دهسته و توپژه كانی كۆمه لگای مسولمانان ره چاویان کردوه، كه ههق و چاكه و خیری ههركه س و كۆمه ل و لایه نیکیان بینوه و قبول کردوه هه له و په له و ناشه رعیی هه موو كه س و لایه نیکیشیان زانیوه و په د کردوته وه.

۱۰- پایەو بنەرتهکانی ئیسلام، وەك: ئیمان و عەقیدەو راست و دروست تیگەشتن و چاك خواپەرستن و خوورەوشت بەرزیزی و فەرمان بەچاکەو رێگری لە خراپەو جەنگ و جیهاد... بکەنە تەرازوو و پێوەری موسوڵمانەتی، نەك ورده شتی وەك: ریش و سیواک و پۆشاک کورت بوون و پەنجە جوولاندن و... هتد:

بەلێ، هۆگەنج و لاوه دڵسۆزو خوێن گەرمەکانی ئیسلام! ئامۆزگاری دەیه‌مم که دەمەوی ئاراستەتان بکەم ئەوێه که زۆر وریاو هۆشیار بن لە هەڵسەنگاندن^۱ و نرخاندن و پۆلاندنی موسوڵمانانداو، هەرگیز نەچن ئەو ورده شتانە بکەن تەرازوو و پێوەر که لەتایین و بەرنامە ی خوادا شتی گچکەو لاوه‌کیی^۲ و ئاسانن و، پایەو بنەرته گەورەو گرنگەکانی ئیسلام فەرامۆش بکەن، که لەپراستی‌دا بەتارو پۆی^۳ دیندارییو موسوڵمانەتی دادەنرێن و بەهەموو کەسیش ئەنجام نادرین!

چونکه ئینسان دەبی شتێک بکاتە پێوەرو تەرازووی ئەو کەسە، یان ئەو شتە که هەلێ دەسەنگینی، که چییەت (ماهیة) و کاکل و جەوهری دەربخات! دەجا بێگومان حەقیقەت و جەوهری ئینسانی موسوڵمان لەجۆرو چۆنیەتی ئیمان و عەقیدە و تیگەشتن (فهم) بۆ ئیسلام و خواپەرستی (عبادة) و هەلوێستی لەبەرانبەر چاکەو خراپەداو، خوورەوشتیو ئامادەیی بۆ کۆچکردن (هجرة) و جەنگ و جیهاد... هتد! دەرده‌که‌وی، نەك لەشیووەو بیجم و ئەندازە ی ریشیو بەرگ و پۆشاک ی سیواک کردنیو پەنجە لەتەحیاتدا جوولاندنیو دەست زۆر لەپشتەوێ سینگ گرتنیو... هتد، چونکه بابای موسوڵمان بە بنەرەت و پایەو ئەرك و کارە گەورەو گرنگەکانی موسوڵمانەتی دەناسرێ، نەك بەورده شت و ئیشه گچکە لاوه‌کییەکانی!! ئاخەر هەموو کەس دەتوانی شتی گچکەو ورد ئەنجام بدات، بەلام لەپراستی‌دا کەم کەس وەك پێویست کارو ئەرکی گەورەو گرنگی بۆ ئەنجام دەدری.

۱- نامیلکەیکەم بۆ داهااتوو لەبەر دەستە بەناوونیشانی: (تەرازووی موسوڵمانەتی).

۲- لاوه‌کی: جزئی، فرعی، ثانوی، کەواتە: مەبەست بەکەم سەرکردنی ئەو شتانە نیه!

۳- تارویو: پایەل و تیوهدان، مەبەست پێکھێنەرە سەرەکییەکانی شتێکن.

که واته: خوشک و برا خوشه ویسته کانم! نه چن هه رکه سیکتان بینی بو هه لسه نگاندن و له مه حه ک دانی مسولمانه تییه که ی هه ر به و نه ده وازبێنن که سه رنجی ریش و سمیل^۱ و ده لینگى شه پوواله که ی بده ن و، پاشان به ئه ندازه ی درێژیی و پانیی ردیی و کورت کردنه وه وه لپچانی ده رقاچه کانی نمره (درجه) ی ئیمان و ته قوای بو دابنێن!!
چونکه دلنیا بن به م جوړه هه لسه نگاندن و له مه حه ک دانه، تووشی گه لیک هه لیه کوشنده وه هه لسه نگاندنی بی مانا ده بن، چونکه وه ک پێشتر گوتم ریش هیشتنه وه وه به ر سمیل کردن و... هتد زور ئاسان و به هه موو که س ده کرین و، به وپی و دانگه زور بابای سیخوړو جاسووس و به کری گراوی کوفر خویمان به موسولمانیکی چاک و پاک و ری و شوینی سه له فی صالح گرتوو پی ده فروشی و، پاشانیش نامه ردانه گورزو زه بری خو ی ده وه شینی^۲!

به لکو بو هه لسه نگاندن (تقییم) ی مسولمانه تی خه لک و له مه حه ک دانی پارێزکاری یان، با ئایه ته کانی قورئان و فه رمایشته کانی پیغه مبه ری خواﷺ بکه ی نه پیوه رو ته رازوو و ئاوینه، جا ئه وکاته - مه گه ر چو ن- ده نا به سه هوو ناچین و فیلمان لی ئاکری، بو وینه:

أ- سه ره تای سووره تی (المؤمنون) که پیناسه ی ئیمانداران ده کات:

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ۝ (۱) الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ۝ (۲) وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ۝ (۳) وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ۝ (۴) وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ۝﴾

ب- وه ئایه ته کانی کو تایی سووره تی (الفرقان)، که پیناسه ی به نده په سه ندو هه لبار ده کانی خوای به به زه بی ده کن:

﴿وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ۝ (۶۳) وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَمًا ۝ (۶۴) وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ

۱- ئه گه ر دافره تیش بی سه پووش و پووشاکه که ی.

۲- حاله تی له وجوړه زور هه به له کوردستان و غه بری کوردستانیش دا.

جَهَنَّمَ إِنَّكَ عَذَابُهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾ إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾

ج- وه فہرموودہی پیغہمبہر ﷺ کہ تییدا پیناسہی مسولمان و برودار دہکات:
(المسلم من سلم المسلمون من لسانہ ویدہ، والمؤمن من آمنہ الناس علی دماءہم وأموالہم...)^۱.

د- وه فہرموودہی پیغہمبہری خواہ ﷺ کہ تییدا سی نیشانہو بہلگہی شیرنایہتی
ثیمان چیژتن دہخاتہروو: (ثلاث من کن فیہ وجد بہن حلاوة الإيمان: أن يكون الله ورسوله أحب إليه مما سواهما، وأن يحب المرء لا يحبه إلا لله، وأن يكره أن يعود في الكفر بعد أن أنقذه الله منه كما يكره أن يقذف في النار)^۲.

شایانی باسیشہ کہ لہئہنجامی کردنہ پیوہرو تہرازووی ئہو وردہ شتانہدا، وہک
چون بہہوی خہلکی فیلبازو ساختہچیہوہ دووچاری ہلہو فیل لیکران دہبین وگہلک
لہ دوژمن وناحہزانی دلپہش و دہمامک بہستوو، بہپیوا چاک و دؤست دادہنیین،
لہلایہکی دیکہشہوہ دووچاری گہلک جوہرہ ستہم و بیدادیی (الظلم والجور) دہبین
سہبارہت بہزور لہ مسولمانان و بہگشتیو زانوا پیٹشہوایانیشیان بہتایبہت!
با بہچہند وینہ ہینانہوہیہک بوتان روون بکہمہوہ:

یہکہم: شتیکی ناشکراو مشت و مپہلنہگرہ کہ پیغہمبہری خواہ ﷺ ریش (لحیہ)
ہہبووہو ہیشٹویہتہوہ، بویہ زوربہی ہہرہزورو بگرہ تیکرای زانایانی ئیسلام ریش
ہیشٹنہوہیان بہسوننہ^۳ داناوہ، جا زوربہیان تاشینییان بہحہرام و ہہندیکیشیان
بہنایہسہند (مکروہ) یان داناوہ^۴، بہلام ئایا ئہگرہ برایہکی مسولمان یان تہنانہت

۱- رواہ مسلم.

۲- متفق علیہ.

۳- سوننہت بہماناو چہمکہ (أصول الفقہ)یہکہیو مانا (فقہ)یہکہی (تطوع وندب)ہکہ بہرانبہرفہر
(واجب)ہ، بہلام لہزاروہی زانایانی (سنہ و حدیث)دا سہرجہم سوننہت و ریازی پیغہمبہر ﷺ دہگریٹہوہ، کہ
ئیمہ لیڑہدا بہماناو چہمکی دووہمی بہکارمان ہیناوہ.

۴- بروانہ: کتیبی (خواپہرستی ئیسلامی) بہرگی بہکہم، چاپی دووہم، لاپہرہ ۲۴۷ و ۲۴۸.

ماموستاو زانایه کمان بینى، که ریشیان تاشیبوو و نه یان هیشتبوه وه، ئایا ئه و بى ردینى یه یان لی بکینه عه یب و هه له یه کی وا زل که چاکه و خیر و کرده وه باشه کانیان بشواته وه؟! هه له به ته هه یه به وجوره رهفتار ده کات، به لام بیگومان هه لو یسته که ی هه له و بى و یژدانى یه! ئایا بابایه کی وه ک (سید قطب) و (مه لا سه عید نورسی) و (کاک ئه حمه د موفتى زاده) که هه ر کامیکیان زانا و پیشه وایه کی گه و ره و لی هاتوو ی ئه م سه ده یه بوون و ریشیشیان نه هیشتوتته وه، هه ر له به رئه وه ی ردینیان نه بووه - که بیگومان پیچه وانه ی^۱

۱- لی ره دا به پیویستی ده زانم بۆ ئه وه ی خو ی نه رانی به پیز له به رانه ر ئه و گه و ره پیا وانه دا دوو چاری به دبینی گومانی خراپ بردن نه بن، ئه م چه ند دیزه کورته بنووسم له وه کاله تی ئه و زانا به ریزانه که بیگومان ئه گه ر خو یان نووسیایان گه لی ک چاکتریان ده نووسی:

هه رچه نده ئیمه هه رکه سی ک هه له و که م و کوپری یه کی لی بینین بى په روا و بى ژیر لی و خستن ده یلین، وه ک له م مه سه له یه شدا هه رومان کردوه گو تو ومانه.

وه بیگومان بیجگه له پیغه مبه ری خواش ﷺ هیچ که سی ک له هه له و که م و کوپری پاریزرا و نه و، ئینسان هه رچه نده زانا و پایه به رزی، هه ر ری ئی تى ده چی تووشی هه له و په له بی.

به لام سه باره ت به و سى زانا به ریزه که ناوم هی ناو (خوا لیان خو ش بى) و پله و پایه یان به رتر بکاته وه، که ریشیان نه هیشتوتته وه، ویرای ئه وه ی گوتمان ئه م حاله تانه ش رییان تى ده چی، دباره هه م بۆ ئه وان هه م بۆ هه ر که سی کی دیکه ی وه ک ئه وانیش:

۱- ده گونجی هه ندیکیان ئه و رایه ی به شی ک له زانایان یان هه بووی که ردین هیشتنه وه به س به سونه ت ده زانن و، سونه تیش به هاتنه ری زان و (مفسده ی ک که زه ره ری له خیری سونه ته که زیاتری، یان که وتنه به ر مه ترسی تیچوونی به رزه و نه دبى (مصلحه یه ک که قازانجی له ی سونه ته که پتر بیت، حوکه مه که ی ده گورپ).

۲- یان هه ندیکیان ئه و رایه ی چه ند زانایه کیان هه بووی که پییان ولیه ریش هیشتنه وه له ئه سل دا نه ری ت و عاده تی کی چاکه و، به گورانی عورف و باوی خه لکی حوکه مه که ی ده گورپ.

۳- یان عوزری ته ندروستی (صحی) یان هه بووی، وه ک هه ساسیه ت و نه خو شی پیست.

۴- یان عوزری پاساوی دیکه یان هه بووی، ئه وه تا ماموستا مه لا سه عیدی کوردی تۆرسى له و باره وه وه ک له (کلیات رسائل النور) دا له چه ند جی یه ک دا هی ناویه تی، سى وه لامی دا ونه وه له به رانه ر پرسیاری: (بۆ چی ریش نا هی لیه وه؟) دا:

أ- ریش تاشین بۆ که سی ک هه رامه که هه یی و بیتاشی، به لام که سی ک که هه ر له سه ره تا وه نه ییووی هه رام نه یه و، منیش هه ر له سه ره تا وه ریشم نه بووه.

ب- ئه گه ر ردینم هیشتبایه وه جه ندرمه کانی ئه تا تورك ده یان تاشی و اشیان کردبایه له خه فه ت و مه راقان ده مردم.

سوننه ته - ئو هه موو خزمهت و جوامیرییو فیداکاریی یه ی که بوویانه، نا دیده ی بگرین؟!

به لگه نه ویستیشه که من لیره دا بی پردینی ئو گه وره پیاوانه ناکه مه به لگه و بیانوی پش نه هیشتنه وه - وه هه ندیک له شوین که وتوو هه کانیا ن ده یکه ن، چونکه شتیکی روونه که رهفتارو ئاکاری پیغه مبه ری خواﷺ به لگه یه له سه ر خه لکی نه ک به پیچه وانه وه!! به لام من دهمه وی به ئیوه ی خوشه ویست - ئه ی خوشک و برا گه نج و خوینده واره کان - بلیم: هه ر هینده گرنگی و بایه خ به شتیکی گچکه و لاهه کیی - له چاو شتی دی - وه ک پش هیشتنه وه بده ن، که خواو پیغه مبه رﷺ له قورئان و سوننه تدا ئه میه تیان پی داوه و، کاریک مه که ن له بهر هه بوونی ریش ئاگاتان له (بی ئیشی) زور که س ببریو، له بهر بی پیشیش (ئیش) ی که لیک که س به که م سه یر بکه ن!

ئینجا ئه گه ر بیّت و ئه و ئایهت و فه رموودانه ی که له باره ی: زانست (علم)، یان پارێزکاری (تقوی)، یان نوێژکردن، یان جهنگ و جهاد، یان فه رمان به چاکه و نه می له خراپه، یان رهوشهت و خوو به رزو جوان، یان... یان... هته ده وه هاتوون و باسی گه وره ییو گرنگی یان و پله و پایه ی خاوه نه کانیا ن و پاداشتی به رزیا ن کردوون، له گه ل ئه و ده قانه دا به راورد (مقارنه) بکه ین که له باره ی ریش هیشتنه وه وه هاتوون، ده بینین جیاوازییه که یه کجار زوره!!

دووهم: جگه ره کیشان ئه گه ر روژگاری زووش به هو ی نه دوژرانه وه ی زیانه کانی یه وه مشهت ومپی زانایانی هه لگرتیی که ئایا حه رامه یان نا؟! بیگومان ئیستا حوکه مه که ی روشن بوته وه که پیس و زیانبه خش و حه رامه، به لام ئایا جگه ره کیشان له لایه ن هه ندیک که سه وه ده بیته پاساوی ئه وه که به چاویکی که م بایه خ ته ماشای دیندارییو

ج - ئه گه ر ریشم هیشتبایه وه قوتاوی هاوه له کانیشم پییه وه پابه ند ده بوون و له حالیکی واش دا له تورکیای ئه وس (ئیستاش) تووشی چه ره سه ری زور ده بوون.

منیش ده لیم: ره نگه ئیشه که یان له سه ر ریشه که یان دانا بایه و قازانجیا ن سه ری مایه یانی خوار دبا یه و سه ره نچام نه ریش بووایه و نه ئیشیش بووایه!

۱ - له نامیلکه ی: (پیشمه رگه ی ئیسلام یان مسو لمانی مواهید کئی و چۆنه؟!) باسی حوکه می جگه ره کیشانمان کردوه.

خواپه رستی و موسولمانه تی بکریو، له ژیر سایه ی شوومی ته مومژی دووکه لی جگه ردا زه پبی سفر بکړی؟!

نایا جگه رکیشان و سوود (ربا) خوړی، یان جگه رکیشان و نوږچواندن، یان جگه رکیشان و درو غه یبه ت و قسه هینان و بردن، یان جگه رکیشان و دل ئیشاندنی دایک و باب، یان جگه رکیشان و جنیوگوتن و زمان پیسی، یان جگه رکیشان و پچراندنی په یوه ندی خزمایه تی (قطع صلة الرحم)، یان جگه رکیشان و هه قی دراوسی جی به جی نه کردن،... یان... یان... هتد پیکه وه ده چنه نیو ته رازووه وه؟! بیگومان نه خیر، چونکه هر کام له م گوناخانه چندان ده قی بی پیچ و په نای قورئان و سوننه تیان له سهرن و هیچ که سیکیش مشت ومړی له سهر حرمی یان نه کردوه، ده جا مادام وایه با مل که چی شهرعی خوابین، نه که طهبعی خو مان و وه ک چو ن به هیچ کام له و گوناخه زلانه زور له موسولمانانی دهوروبه رمان له بهرچا و نابیزری و به دیتنیان گرژومون نابین و به دهنمان دانا هیزری، با بؤ جگه رکیشه کانیش هر هینده قه لاس و ناراحت بین که گوناخی جگه رکیشان داخوایی ده کات، نه که هرکه سیک جگه ری کیشا، پیمان وایی هیچ خیری بیوه نه ماوه بؤ ئیسلام و موسولمانان!!

کو تایی ئه م خالی ده یه م و کو تایی یه ش به م چه ند برک ه یه دینم:

۱- له سو نگی ئه وه وه که ئایه ته کانی قورئان وه ک خوا فهرموویه تی له راستی دادگه ری دا ته وایان کردوه: ﴿وَتَمَّتْ کَلِمَتُ رَبِّکَ صِدْقًا وَعَدْلًا....﴾^۱، وه به پی ی ته رازووی زانیاری بی سنووری خوا له هر بابته و مه سه له یه ک ده دوین: ﴿اللّٰهُ الَّذِیْ أَنْزَلَ الْکِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِزَانِ....﴾^۲، بویه با بیکه یه ته رازووی هه لسه نگاندنمان بؤ هر بابته و مه سه له یه ک که قورئان- هه روه ها سوننه تیش- چه ند هی گرنگی و بایه خ پی دابی و، چ ئه ندازه یه ک له پانتایی بؤ روونکردنه وه ی ته رخان کردبی، دیاره پیویسته له واقعی ش دا هر هینده بی و تیدا که م و زیاد نه کری! جا به گویره ی ئه م بنچینه یه بی،

۱- الأنعام: ۱۱۵

۲- الشوری: ۱۷

زور ناشکرایه که پایه و بنه پره ته کانی وه ک ئیمان و ته قوا و ته زکیه و ره وشتی په سه ندو جهنگ و جیهاد و برایه تی و هاوکاری... هتد چهن د و چوئن و، ورده باب ته کانی وه ریش هیشتنه وه و سیواک کردن و دهلینگ هه لپیچان و... هتدیش چهن د و چوئن !!

۲- بۆ ناسینی خه لک و دیاری کردنی نه ندازه و ریژه ی دینداریی و مسولمانه تی یان، ده بی سهرنجی عه قل و دلایان بده یان، چونکه ئینسان به عه قل و دل له نازده ل و چوارپی جیا به و، به و شته ش که له عه قل و دلایاندا جیگیر ده بی له یه کتر جیا ده بنه وه و به رزی و نزمی (تفاضل) یان له نیواندا په یدا ده بی! جانتایه ک بینه بهر چاوت که پره له زیرو گه وه ره و مرواری و، یه کیکیش که پره له کهل و په ل و شمه کی بی سوود، یان شتی پیس و بۆگه ن، به پوالت هه ردووکیان جانتان، به لام به نیوه پوکیان هیند ده ی زه وی و ئاسمان له یه ک دوورو جیان !!

به لی ئینسانه کانیش به کاکل و جه وهه ریان له یه ک جیا ده بنه وه و، با ئیمه ش زیاتر له کاکل و جه وهه ریان وه پامینین، نه ک له دیکو رو پوالتیان، دیاره هه ر کاکل و جه وهه ری ئینسانه کانیشه که جیگای سهرنجی خوی کار به جی یه، وه ک پیغه مبه ری خوالله فهرموویه تی: (إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَأَجْسَامِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ). هه لبه ته مه به ستیشمان نه وه نیه که دیکو رو روالتیش پشت گوی بخری، نه خیر، به لام با هه ر شته به قه ده ر خوی ته ماشا بکری و له شوینی شایسته ی خوی دا دابنری.

۳- هه رکاتی که به ته رازوی خوا دینداریی و موسولمانه تی خه لکی مان هه لسه نگاند، نه وه هه میشه دادگه رانه و هاوسه نگانه رهفتار ده که یان و خومان گیروده ی رهفتار و هه لوئیستی نادادگه رانه و کرچ و کالانه ی سه یرو سه مه ره ناکه یان، وه ک نه وه ی که له هه ندیک مسولمانی ساده و فه قیر حال ده بینرین، که:

ameer.maktab@yahoo.com

f /AliBapir YouTube /AliBapir f /MediaAmeerOffice
www.alibapir.net

* بهرانبهر به قهبرپهرستان^۱ (القُبُورِيُون) زۆر توندو تيزو بهپرشتن، بهلام له بهرانبهر قهصرپهرستان (القصورِيُون) دا يه كجار نهرم ونۆل و بيهه لويستن! له گهل ئه وه شدا كه زيان و خراپه ي قهصرپهرستى له م رۆژگاردا له گهل هى قهبرپهرستى قياس ناكړين و، ههتا بههوى خاوهن قهبرىكه وه چوار صوفى و دهرويش و عهوام دووچارى شيرك دهبن، له سونگه ي نه خشه و پيلانى خاوهن قهبرىكه وه ههزاران كهس و بگره ميلله تيك سهرگهردان و مالويران دهبن.

* زۆر به گهرم و گوپى و بىخاترانه و بويرانه هيرش ده به نه سهر بىدعه ته ورديله كانى وهك: فاتحه بو مردوو خویندن له كاتى تازيه و سهره خوشى داو، سه له واتى دواى بانگ و، به دهنگى بهرزو به كۆرس زيكرو ته سبيحات كردنى دواى نويزه فه پزه كان، به لام كه م و زۆر باسى بىدعه ته گهره و زله كانى وهك: حوكم كردن به غهبرى ئه وه كه خوا ناردويه ته خوار (الحكم بغير ما أنزل الله) و، خو به دهسته وه دان و وابهسته يى سياسى بو رۆژئاوا و نه مريكاو، ديكتاتوريه ت و، حوكمى بنه ماله يى و خيله كى ميراتى و... هتد ناكهن و ناكهن!!

* چه ندان باس و ليكولينه وه ته رخا ن ده كهن بو تويزينه وه و روونكر د نه وه ي مه سه له يه كى وهك: خال كوتان (وشم) و موو هه لكيشان، به لام به لاي ئه وه دا ناچن كه ئايا حوكمى ليدان و پيدادان و خه لك كوتان و، مل هه لكيشان چى به و چونه؟!

ameer.maktab@yahoo.com



www.alibapir.net

۱- مه به ستمان ئه وه كه سانه يه كه له جياتى له خوا پارانه وه رووتى كردنى و پشت پى به ستندى و هاوار لى كردنى، روو ده كه نه مه زارگه ي پيلوچاكان و صالحان و نووچارى چه ندان جوړه گوناح و هه له و په له و شيركى گهره و گچكه ش دهبن.



پوخته ی قسان:

با نه به دیتنی چاکه یه ک یان چەند چاکه یه کی گچکه له که سیڤدا زۆر خوشحال ببین و
 بۆی برووخین، وه نه به دیتنی خراپه وه له یه ک یان چەند هه له یه کی گچکه ش له که سیڤ
 دا زۆر لێی نارهت هت بین و برووژین! چونکه نه به گولێک به هار دیۆ نه به گوناخیکیش
 کابه که چ ده بی.

وه با وهک خه لیه ی دووهم عومهری کوپی خه ططاب (خوا لێی رازی بی) وردو
 وریاو به سه لیه بین له ناسینی خه لکدا، که ده گێر نه وه روژیکیان گوئی له یه کیڤ ده بی
 مه دحی یه کیڤ ده کات که هینده وه هینده صالح و پارێزکاره! ئه ویش له کابرا ده پرسى:
 که ئایا دهیناسی وا مه دحی ده که ی؟! ده لێ: به لێ دهیناسم! ئه ویش ده لێ چۆنی
 ده ناسی! ئایا سه فهرت له گه ل کردوه که له سه فه ریڤا خوو ره وشتی مروژ ده رده که وى؟!
 ده لێ: نه، ده لێ: ئه دی مامه له ت له گه ل کردوه که ده ستپاکییو (ورع) ی ئینسانی تیڤا
 ده رده که وى؟! ده لێ: نه خیر، ده لێ: ئه دی دراوسیت بووه که له دراوسیه تیڤا ئینسان
 نهینى و په نهانی یه کانی یه کتر شاره زا ده بی؟! ده لێ: نه خیر، ده لێ: که واته نایناسی،
 رهنگه له مزگه وتی بینیب له نوێژىڤا سه ری له قانده بی! ده لێ: به لێ، ده لێ: نه خیر
 به وهنده نایناسی!

وه با بۆ ناسینی خۆمان و خه لک وه له سه نگاندنی دینداریی خۆمان و خه لکیش
 پایه و بنه پره ته گرنگ و گه وره کانی ئیسلام بکهینه پیوه رو ته رازوو، نه ک شتی گچ ە و
 لاوه کیی، بۆ ئه وه ی له هه له سه نگاندنماندا به هه له دا نه چین و که سانیکی باش، به
 هه له یه کی گچکه و چەند ورده عیب و خراپه یه که به خراپ له قه ل م نه دهین و، که سانیکی
 خراپ و بۆشیش، به چەند چاکه یه کی گچکه و دیارده وه له س و که وتیکی لاوه کیی به صالح

و چاکه کار دانه نیښ، تاقه دهسته بهرکهر (ضامن)ی ئه و ئامانجهش ئه وهیه که ئایین و شهرعی خوا بکهینه تهرازوو، نهک عورف و بۆچوون و طهبعی خۆمان.
خوایش به که ره م و به خششی خۆی هه قمان وهک خۆی پێشان بدات و یارمه تیمان بدات پێیه وه پابه ند بین و، ناهه قیشمان وهک خۆی پێ بناسینی و یاریده شمان بدات خۆمانی لی دودور بگرین.

۱۱- چهند ئه ده دب و رهوشتیکی پێویست بۆ قوتابی یانی زانسته شهرعی یه کان، له ههرسیک بواری په یوهندی له گهل: (خۆ) و (زانست) و (مامۆستا) دا؛

خوینهره به پێزو خۆشه ویسته کان! خوا پشتیوان بێ له م خالی یازدهیه مه دا هه ول ده ده یین گرنگترینی ئه و ئه دب و رهوشت و ئاکاره به رزو په سه ندانه بنووسین که هه موو مسولمانیک به گشتی و به تایبهت فه قی و قوتابی یانی زانسته شهرعی یه کان پێویستیان و مه رجن بۆ ئه وه ی به ره که ت و پێز بکه ویته زانسته که یانه وه، له ههرسیک بواری هه لئس و که وت له گهل (خود) و (زانست) و (مامۆستا) دا.

یه که م: له بواری په یوهندی له گهل (خۆ) دا:

۱- ئیخلاص و بۆ خوا ساغ کردنه وه ی نیازو مه به ست و خۆپاراستن له ریا بازی:

بێگومان نیازو مه به ست و هاندهری ئه نجام دانی هه رکاریک به بناغه (أساس)ی ئه و کاره داده نری و له و باره وه ئایه تی خوا و فه رموده ی پێغه مبه ری پێشه و ﷺ یه کجار زۆرن، بۆ ویتنه: ﴿وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ...﴾^۲، وه خوای به رزو مه زن

۱- بۆ نووسینی ئه م باسه سوودیکی باشم له کتیی: (معالم فی طریق طلب العلم) وه رگرتوه، که (عبدالعزیز بن محمد بن عبدالله السدحان) نووسیویه تی، خوا پاداشتی بداته وه.

سبحانه و تعالى راى گه ياندوه كه ئىخلاص و ته نيا خوا پيئمه بهست بوون، مه رج و مايه ي
هيدايت و سهر راست كردنى خوايه بو بهنده كان: ﴿وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ﴾^۱.

وه زاناو پيشه وايانى پيشينمان زور گرنگى يان به مه سه له ي نيهت داوه و چاك ليى
خه فتاون نه وه تا (سفيان الثوري) له و باره وه گوته ويه تي: (ما عالجْتُ شيئاً أشدَّ عليَّ مِنْ
نَيْتِي^۲) واته: هيئده ي به نيه تمه وه ماندوو بووم، به هيچ شتيكه وه ماندوو نه بووم!
دياره ئينسانيش به نه ندازه ي نيازو مه بهست ساغى و پاكيى له ريبازيى و
خوده رخستن (حُبُّ الظُّهور) و سينگ ره پيش كردن، دوورو پاريزراو بى، چونكه كه
دلنيا بووى خوا ده تبينى، دهر به ستى ديتن و نه ديتنى ئه م و نه و نابى!

۲- له خو داهيئانه دى به نديايتى (تحقيق العبوديه) بو خوا:

دياره ئامانج و مه به ستى زانسته شه رعييه كه كان به نديايتى بو خوا كردن و لى نيزيك
بوونه وه يه تي، بويه پيوسته نه هلى عيلم، چ قوتابى بن چ ماموستا، به خواپه رستى و
به نديايتى چاك و ساغ و بى خلت به كردنيان بو خوا بناسرين و له خه لكى ديكه
جيا بگريئه وه، دياره مه به ستيشمان له خواپه رستى و به نديايتى كه به (نه و پهرى به گه و ره
گرتن و خوشويستن و مل بو كه چكردنى خوا) پيناسه كراوه، ماناو چه مكى راسته قينه و
فراوانى وشه ي ناوبراوه، به و شيوه يه ي كه له بابته ي يه كه مى به رگى يه كه مى كتيبي:
(خواپه رستى ئيسلامى) دا پوونمان كردو ته وه.

۳- پاراستنى كات و ته مه ن له به فير و چوون و زايه بوون:

ئاشكرايه كه ته مه نى ئينسان ده ستمايه (رأس المال) يه تي و هيچ كه سيكيش به بى
ده ستمايه هيچ مامه له و بازرگاني يه كى بو ناكري!
جا با سهرنجى چه ند قسه يه كى نه سته قى زانايانى پيشينمان بده ين داخو له و باره وه
چى يان گوته وه، به رهمه مى هه نديكيشيان ببينن داخو چى يان كردوه:^۱

۱- العنكبوت: ۶۹

۲- پروانه: (تذكرة السامع والمتكلم) لابن جماعة ص ۶۸، له (معالم فى طريق طلب العلم) ص ۱۹.

أ- (الحسن البصري) رحمه تي خواي لىبى گوتوويه تي: (يا ابن آدم! إنما أنت أيام، كلما ذهب يوم ذهب بعضك)، ئه ي ئاده ميزاد! تو به س چه ند روژيكي، هر روژيكت ده روات هه نديكت لى ده روات!

ب- (خليل بن أحمد الفراهيدي) يش گوتوويه تي: (الوقت ثلاثة أقسام: وقت مضى عنك فلن يعود، ووقت أنت فيه فانظر كيف يخرج عنك، ووقت أنت منتظره وقد لا تبلغ إليه) واته: كات سى به شه: كاتيكت ليكت گوزه راوه و ناگه پيته وه، وه كاتيكت كه ئيسته تييداي، سهرنج بده چوني به سهر دهبه ي! وه كاتيكت كه چاوه پيى ده كه ي وه نكه پيى نه كه ي!

ج- (أبو جعفر محمد بن جرير الطبري) ئه گهر بيت و ئه و لاپه پانه ي نوسيووني به سهر روژه كانى ژيانى دا دابه شن بكه ي، له و روژه وه كه له دايك بووه هه تا مردوه، هه موو روژيكي (٦٠) لاپه ره ي ده گاتي!

د- (الإمام النووي) كه ته نيا (٤٥) سال ژياوه! كه چى ويپاي ئه وه ي روژانه (١٢) ده رسي گوتوونه وه، خاوه ني (المجموع: شرح المذهب) و (شرح صحيح مسلم) ه كه هه ركاميكيان (١٠-١٥) به رگن، وه خاوه ني گه ليكت كتيبي ديكه ي گه وره و گچكه يه وه: (تهذيب الأسماء واللغات) و (روضة الطالبين) و (رياض الصالحين) و (الأربعين) و (التبيان في أداب حملة القرآن) و... هتد.

ه- (عبدالله بن محمد: فقيه العراق) (٢٣) كه ره ت كتيبي (المعني) ي (ابن قدامة) ي موتالا كردوه كه (١٠-١٥) به رگي گه وره يه!

و- (الإمام إسماعيل الجرجاني) هه موو شه ويكت (٩٠) لاپه ره ي به خه تيكي وردو جوان ده نووسي!

دياره به بي پاراستنى تاو (لحظة) هكانى ته مهن و رژد (بخيل) بوون له خهرج كردنى كات دا، ئه نجام دانى ئه و كار هه وره و گرنگانه مه يسهر نابى و ويپاي ئه وه ش به ره كه تي تاييه تي خوا (جل جلاله)!

دووم: له‌بوارۍ په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل زانست دا:

۱- به‌دوای زانستدا گه‌ران به‌گچک‌ه‌یی و له‌سهره‌تای ته‌مه‌نه‌وه:

بېگومان هم‌وو ئینسانیک به‌رله‌وه‌ی گېره‌و کیش‌ه‌و سه‌رقالۍ په‌کانی ژیان و گوزهران و مال و خېزان له‌گه‌لۍ ده‌سته‌و په‌خه‌بېن، زور چاک‌ترو زیاتر ده‌رفه‌تی و ده‌رگرتنی زانستی ه‌یه، هر بویه‌ش (عمر بن الخطاب) (خوا لۍ رازی بۍ) گوتوویه‌تی: (تَفَقَّهُوا قَبْلَ أَنْ تُسَوَّدُوا) ۱، واته: له‌ تاین دا شاره‌زاین به‌ر له‌وه‌ی بکړینه گه‌وره‌و به‌رپرس. ه‌له‌به‌ته ئه‌م قسه‌یه‌ش ئه‌وه ناگه‌یه‌نۍ که ئینسانی به‌ته‌مه‌نیش داوای زانست نه‌کات، به‌لام بېگومان به‌گچک‌ه‌یی ئاسانترو بۍ‌گرفت تره، (بخاری) یش (رحمه‌تی خوی لۍ بۍ) بۍ ئه‌وه‌ی به‌ه‌له‌ ئه‌و قسه‌یه‌ی خه‌لیفه‌ی دووم فام نه‌کړۍ، گوتوویه‌تی: (وَبَعْدَ أَنْ تُسَوَّدُوا وَقَدْ تَعْلَمُ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ فِي كِبَرِ سِنِهِمْ) ۲، واته: وه پاش ئه‌وه‌ش که ده‌کړینه گه‌وره‌ش - هر زانست په‌یدا بکه‌ن -، چونکه هاوه‌لانی پیغه‌مبه‌ر ﷺ به‌ته‌مه‌ن گه‌وره‌یی زانیاری‌پان و ده‌رگرت.

ئینجا شایانی باسیشه که ئه‌و زانسته‌ی له‌ شلکی ته‌مه‌ن دا و ده‌ده‌گیری، زور له‌دل و زه‌ین دا چه‌سپاوترو دامه‌زراوتر ده‌بۍ له‌می قوناغی به‌سال دا چوون، (الحسن البصری) یش له‌وباره‌وه جوانی گوتوه: (طَلَبُ الْحَدِيثِ فِي الصَّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ) ۳ واته: به‌دوای فره‌ماپشتی پیغه‌مبه‌ر ﷺ دا گه‌ران به‌گچک‌ه‌یی، وه‌ک نه‌خشی ه‌له‌که‌ندراوی سه‌ر به‌رد وایه.

۲- ره‌چاوکردنی بنچینه (قاعدة) ی گرنګی (له‌گرنګ‌تره‌وه بۍ گرنګ چوون):

به‌لۍ وه‌ک پیشت‌ریش له‌خالۍ دوومه‌ی ئه‌م به‌شه‌دا باسما‌ن کرد، وریا بوون له‌پاراستنی ریزی له‌پیشت‌ره‌کان (ترتیب الأولیات) بۍ بابای داواکاری زانیاری (طالب العلم) په‌کجار پیویسته‌و به‌بۍ ئه‌وه تووشی مایه‌پووجۍ و بگره‌ زیانی گه‌وره‌ش ده‌بیټ،

۱ - رواه البخاري تعليقا مجزوماً به

۲ پروانه: (فتح الباري) ج ۱ ص ۹۹۱.

۳ پروانه: (جامع بيان العلم وفضيلة) ص ۹۹.

جا ئىمە پىشتر ئو مەسەلەيەمان تويژيەو، بۆيە لىرە تەنيا بەگىرانەوہى ئەم بەسەرھاتە پىر مانايە وازى لىدىنن: (ابن جریج) لەسەرەتای داواکردنى زانیاریدا دەچىتە کۆرى (عطاء بن السائب) وہ لە کۆرەكەدا (أبو عُمير) یش دانىشتبوو كە يەكکە لەپىشەوايان و پىی گوت: قورئانت خویندەوہ^۱! گوتى: نە، گوتى: دەبچۆ قورئان بخوینە ئەوجار بەدوای زانیاری بکەوہ، دەلى ماوہیەك رویشتم هەتا قورئانم خویند، ئەوجار هاتمەوہ لای (عطاء)، كە لەكاتەدا (عبدالله) لى لىبوو، گوتى: فەرزەكانى دەزانى^۲! گوتى: نە، گوتى: دەبچۆ فەرزەكانىش فیربە ئەوجار بەدوای زانیاری بکەوہ، دەلى: ديسان ماوہیەكیش چووم فەرزەكان فیربووم، ئەوجار هاتمەوہ، گوتى: دەجا ئىستا زانیاری وەربرگەر، دەلى: ئەوجار (۱۷) سالان (عطاء) م گرت و بەرم نەدا.

۳- کارکردن بەزانست (العمل بالعلم):

کارو رەفتارکردن بەزانىاری مایەى پیت و پىز تىكەوتنى زانیاریەو، بەپىچەوانەوہش ھۆکاری بىپىزىيەتىو مایەى خەشم و توورەيى خواى تۆلە ئەستىنىشە، وەك فەرموویەتى ﴿كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾^۳ (علي بن أبي طالب) (خوا لى رازى بى) لەوبارەوہ گوتوویەتى: (يَهْتَفُ الْعِلْمُ بِالْعَمَلِ فَإِنْ أَجَابَهُ وَالَّا أُرْتَحَلَ). واتە: زانیاری بانگی کردەوہ دەكات، جا ئەگەر وەلامى نەدایەوہ بار دەكات. (عبدالله بن مسعود) یش (خوا لى رازى بى) گوتوویەتى: (كَانَ الرَّجُلُ مِمَّا إِذَا تَعَلَّمَ عَشْرَ آيَاتٍ لَمْ يُجَاوِزْهُنَّ حَتَّى يَعْرِفَ مَعَانِيَهُنَّ وَالْعَمَلَ بِهِنَّ) واتە: پیاویك لەئىمە كە دە ئایەتان فیڕ دەبوو، لەسەریان دەوہستا هەتا واتاكانیانى دەزانىو رەفتاریشى پىدەکردن.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- دیارە مەبەست لەبەرکردنى قورئانە نەك تەنيا خویندەوہى رووت.

۲- مەبەست لە فەرزەكان زانینى حەلال و حەرام و شتە بنەرەتىيەكانى ئىسلامەتىيە.

۳- الصف: ۳

۴- رهنج دان و شه ونخوونیو نائومیدنه بوون و کۆل نه دان:

ئه مئیش یه کی دیکه یه له پره وشت و ئاکاره پیویست و به مەرج گیراوه کان بۆ قوتابی یانی زانیاری یه شه رعی یه کان و، وهك زانایان گوتوو یانه: (الْعِلْمُ لَا يُعْطِيكَ بَعْضُهُ حَتَّى تُعْطِيَهُ كُلُّهُ). پیغه مبه ری خواش فه رموویه تی: (إِنَّمَا الْعِلْمُ بِالتَّعَلُّمِ، وَإِنَّمَا الْحِلْمُ بِالتَّحَلُّمِ وَمَنْ يَتَحَرَّ الْخَيْرَ يُعْطَهُ، وَمَنْ يَتَّقِ الشَّرَّ يُوقَهُ)^۱. واته: بیگومان فیروونی زانیاری به س به خو فی کردنه و، هیمنیی و مه ندیش به س به خو پراهینانه له سه ره هیمنیی، وه هه رکه سیك له چاکه بختی دهیدریتی و، هه رکه سیکیش خوی له خراپه بپاریزی ده پاریزی.

وه بیگومان له به سه رها تی (موسی) (سه لامی خوی له سه ره بی) و به نده صالحه زانیاری یه تایبه ت پی دراوه که دا، که زۆربه ی زانایان^۲ رایان وایه (خضر) ه، په ندی گه وه گه وه له و باره وه هه ن: موسا (سه لامی خوی لی بی) به و پله و پایه و ته مه نه وه که ده بیستی یه کی هه یه زانیاری یه کی له لایه ئه و نایزانی، یه کسه رو بی دواخران نان و تویش به ره ئاماده ده کات و عه زمی جه زم ده کات که به هه ر نرخیک بووه بیگاتی: ﴿وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَتْلِهِ لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَتِلْغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقْبًا﴾^۳، وه یاد بکه وه کاتی که موسا به غولامه که ی گوت: واز ناهینم - له پویشتن و سه فه ر- تا کو ده گمه شوینی پیک گه یشتنی دوو ده ریا کان، یان ده بی رۆزگاریکی زۆر هه ر برۆم و برۆم!

۵- سووربوون له سه ره زۆر ئاماده بوون له ده سه کان دا و گیرانه وه دی ده سه فه و تا وه گانی:

زانایانی پیشینمان گوتوو یانه: (الْعِلْمُ يُؤْتِي وَلَا يَأْتِي)، بۆیه له سه ره بابای داواکه ری زانست (طالب العلم) پیویسته که هه رچۆن بووه نه هیلی هیچ ده رسیکی له ده ست بچی، وه ئه گه ر ده رسیکیشی فه و تا هه ول بدات به هه ر شیوه یه که بووه قه ره بووی بکاته وه، له

۱- أخرجه الخطيب والدارقطني وهو صحيح.

۲- بروانه: (تفسير القاسمي) ج ۱۱ ص ۷۵.

۳- الكهف: ۶۰

(الشَّعْبِي) يَشْغُرُ بِرَأْوَةٍ تَهْوِي لَهُ وَهَلَامِي بِرِسْيَارِي: ئه وه موو زانباري يه ت چۆن پهيدا كړدوه؟! گوتوويه تې: (بِنَفْيِ الْأَعْتِمَادِ، وَالسَّيْرِ فِي الْبِلَادِ، وَصَبْرٍ كَصَبْرِ الْحِمَارِ، وَكُفُورِ الْغُرَابِ) واته: به هوې هه لئه خزان و پالنه دانه وه و گه پان به ولا تان داو خوږاگري يه كه وهك خوږاگري يه و ته حه ممولى گوى دريژو، به ياني زووان وه خوكه وتن، وهك هې قه له به له كه ...

٦- تۆمار كړدن و نوسيني نوكته گرنگه كانى دهرس و خاله جه وهه ري يه كانى:

ئهميش ئه دهب و ئاكارىكى بنه پره تى قوتا بى ياني زانسته شه رعي يه كان و هو كارىكى گرنگى سه ركه وتن و به مرادو مه به ست گه يشتنيانه و، زور جوانيش گوتراوه (قَيِّدُوا الْعِلْمَ بِالْكِتَابَةِ) زانست به هوې نووسينه وه بيه ستنه وه.

هه لبه ته ئه نووسين و تۆمار (تَسْجِيل) كړدنه ي نوكته و خاله گرنگ و جه وهه ري يه كانيش تاييه ت نيه به كاتى دهرس خو يندنه وه، به لكو له كاتى مولاو كتيب خو يندنه وه شدا به هه مان شيوه هر گرنگ و پيوست و سوود به خشه و، كه سيكيش ته جره به ي كړدبى هېچ گومان و دوو دلبى له پراستى ئه م قسه يه دا نابى: (وَمَنْ جَرَّبَ مِثْلَ تَجْرِبَتِنَا عَرِفَ مِثْلَ مَعْرِفَتِنَا) ...

٧- ليكول ينه وه و تويز ينه وه ي قوول و فراوان و ته نيا به دهرس خو يندن وازنه هي نان:

ئهميش يه كى ديكه يه له ئه دهب و رهوشته گه وړه و گرنگه كانى دهرس خو ين، چونكه له پراستى دا ماموستا زياتر دهرگا كه ره وه ي زانسته و بابا ي خو يندكار دهبى هولا بدات بو خوى بتويز يته وه و وردو قوول يته وه و به ملاولا دا بگه رى و بسوورى و به خو پراييش نه گوتراوه: (مَنْ جَدَّ وَجَدَ)، منيش ده ليم: (مَنْ دَقَّقَ حَقَّقَ) وه (مَنْ تَحَصَّلَ وَصَلَ).

۸- به بې زانیاری و شاهزاییو قسه نه کردن:

نه میش نه دهب و رهوشتیکی یه کجار گرنگ و گه وره ی نه هلی زانسته چ خویندکار بن چ فیترکار (معلم) و له و باره وه هم نایه تی قورئان و هم قسه ی زانیانی پیشین زورن بو وینه: ﴿قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْأَتْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُزَلِّ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا نَعْمُونَ﴾^۱.

واته: بلی بیگومان په روه ردگارم ته نیا گونا هه ناقولایه کانی قه دهغه کردوون، چ ناشکرا بن چ په نهان، هه روه ها گونا هه و دهستدریژی به ناهه ق، وه که هاوبه شیک بو خوا دابنن هیچ به لگه ی له سهر نه نار دبیته خواری، وه که شتیک به ناوی خواوه بلین که نایزانن.

وهک ده بینن به بې به لگه و زانیاری و شاهزایی قسه کردن له باره ی ئایینی خواوه له ریزی گونا هه زله دزیوه ناشکرا و په نهانه کان و تاوان و ستم و دهستدریژی و هاوبه ش بو خوا دانان... دا دانراوه! بگره هه ندیک له تویره ره وانی قورئان رایان وایه که له هه موو نه و خراپه و تاوانانه به پیسترو به دتریش دانراوه، چونکه ده لئن: خوی کار به جی نه و شتانه ی له خواره وه بو سهری (مِنَ الْأَدْنَى إِلَى الْأَعْلَى) واته: له خراپه وه بو خراپتر، باس کردوه!!

زانایانیش له و باره وه زور شتیا ن گوتوه، بو وینه:

أ- (ابن جماعة) گوتویه تی: ^۲ (إِذَا سُئِلَ عَمَّا يَعْلَمُهُ، قَالَ: لَا أَعْلَمُهُ، أَوْ لَا أَدْرِي، فَمِنْ الْعِلْمِ أَنْ يَقُولَ: لَا أَعْلَمُ، وَعَنْ بَعْضِهِمْ: (لَا أَدْرِي نِصْفُ الْعِلْمِ).

واته: هه رکاتی که ده باره ی شتیک پرساری لی کرا که نایزانی، ده لی: نایزانم، یان ناگام لی نیه، چونکه له زانیاریه، که (به شتیک که نایزانی)، بلی: نایزانم، وه هه ندیکان گوتوویانه: (نازانم) نیوه ی زانیاریه.

۱- الأعراف: ۳۳

۲- پروانه: (معالم فی طریق طلب العلم) ص ۲۰۵.

ب- ههروهه ها ابن عباس (خوا لییان رازی بی) گوتویه تی: ^۱ (إِذَا أَخْطَأَ الْعَالَمُ
(لَا أُنْزِي) أُصِيبَتْ مَقَاتِلُهُ) واته: ههركاتیك بابای زانا (نازانم) ی له بیرچووه وه، ئه وه
کاری کراوه!

ج- (أبو حامد الغزالي) یش (رهحمه تی خوای لی بی) له وباره وه جوانی گوتوه: ^۲
(لَوْ سَكَتَ مَنْ لَا يَعْرِفُ قُلَّ الْإِخْتِلَافُ وَمَنْ قَصُرَ بَاعُهُ وَضَاقَ نَظَرُهُ عَنْ كَلَامِ عُلَمَاءِ الْأُمَّةِ
وَالْإِطْلَاعِ عَلَيْهِ، فَمَالَهُ وَلِلتَّكَلُّمِ فِيمَا لَا يَدْرِيهِ وَالدَّخُولِ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ؟! وَحَقُّ مِثْلِ هَذَا أَنْ يَلْزَمَ
السُّكُوتَ).

واته: ئه گهر هاتباو ئه وه که سه ی که نازانی بی ده نگ بووبایه، راجیایی (إختلاف) زور
که م ده بووه، ئینجا ئایا که سیك که توانای به سهر تیگه یشتنی قسه ی زانایانی ئوممه ت دا
ناشکی و بوی دهرک ناکری، بۆچی ده بی قسه له شتیك بکات که نایزانی و خوی له شتیك
هه لئورتینی که په یوه نندی پییه وه نیه؟! ئاشکریه که بابای وا له سه ری پیویسته
بیده نگ بی.

د- جاریکیان پیاویك دهرباره ی مه سه له یه ک پرسپاری له (عمرو بن دینار) کرد،
ئه ویش وه لامي نه دایه وه! کابرا گوتی: له باره ی ئه وه مه سه له یه وه شتیکم له دلدایه وه لام
بده وه، ئه ویش گوتی: (إِنْ يَكُنْ فِي نَفْسِكَ مِنْهَا مِثْلُ أَبِي قُبَيْسٍ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ يَكُونَ فِي
نَفْسِي مِنْهَا مِثْلُ الشَّعْرَةِ) ئه گهر له باره یه وه هینده ی کیوی (أبو قبیس) ت له دلدا هه بی،
له لام خوشره له وه ی که من له باره یه وه هینده ی (موو) یه کم له دل دا هه بی.^۳

۹- ده ست هه لئه گرتن له داواکردنی زانست و هه ولی به رده وام بۆ زیادکردنی:
هه رچه نده پیشتیش ئاماره یه کمان بۆ کردوه له به شی سییه میشدا له خالی
سییه مدا تیشکی کمان خستوته سه ری، به لام له سۆنگه ی ئه وه وه که ئه میش به ره وشت و
ئاکاریکی بنه ره تی ئه هلی عیلم داده نری، لی ره شدا دیسان شتیکی لیوه باس ده که یین:

۱- هه مان سه رچاوه، ص ۲۰۵، ۲۰۶.

۲- پروانه: (الحاوي للفتاوي) ج ۲ ص ۱۱۶، للسيوطي.

۳- پروانه: (الأدب الشرعية) ج ۲ ص ۶۴، ابن المفلح.

خوای په روږدگار به پیڼغه مبهري سهروږی پیڼغه مبه رانی (سه لامی خویان له سهر

بیټ) فهرمووه: ﴿...وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾^۱، واته: وه بلای په روږدگارم زانستم بؤ

زیاد بکه!

پیڼغه مبهري خواش ﷺ فهرموویه تی: (مَنْهُمَانِ لَا يَشْبَعَانِ طَالِبُ عِلْمٍ وَطَالِبُ دُنْيَا)^۲.

واته: دوو ئاره زوومه ند تیږ نابن: داواکهری زانیاری و داواکهری مالی دنیا.

ئینجا با ته ماشایه کی قسه و حال و بالی هه ندیک له زانایان بکه ین له و باره وه:

أ- یه کیك له (سقراطی پرسى: ئه وه موو زانسته ت چؤن ده سته و توه؟! ئه ویش له وه لام دا گوټی: له سوڼگه ی ئه وه وه که بارته قای ئه و ئاوه که تۆ خوار دوو ته وه (زهیت) م^۳ به کاره یئراوه!

ب- وه پرسیار له (عبدالله بن المبارك المروزي) کرا: که ئه گهر دواى مردن زیندو و کرابایه وه چیت ده کرد؟! ئه ویش گوټی: (أطلب العلم حتى يأتيك ملك الموت مرة ثانية) واته: دواى زانیاری ده که وتم هه تا بؤ جاری دوو هم فریشته ی گیان کیښ ده هاته لام.^۴

ج- وه کاتیک پرسیار له (الإمام البخاري) کرا له باره ی چاره سهری له بیرچوونه وه (نسیان) وه گوټی: (مداومة النظر فى الكتب) به رده وام بوون له سهر ته ماشا کردنی کتیبان^۵.

د- وه (ثعلب) که یه کیکه له پسپوړانی زمانى عه ره بى دهر باره ی (إبراهيم الحربي) گوټوویه تی^۶: (ما فَقَدْتُ إِبْرَاهِيمَ الْحَرَبِيَّ مِنْ مَجْلِسٍ نَحْوِ أَوْ لَعَةِ خَمْسِينَ سَنَةً) بؤ ما وه ی په نجا سال هېچ کورپکی ریزمان یان زمانى عه ره بى نه بووه که (إبراهيم الحربي) تئیدا به شدار نه بى!

۱- طه: ۱۱۴

۲- رواه البزارُ وصَحَّحَهُ الألباني في (صحيح الجامع) ج ۵ ص ۳۷۴.

۳- ئه وکات زهیت له جیاتی نه وت و موم به کاره یئراوه بؤ رووناکی به خشین.

۴- بیروانه: (معالم فى طريق طلب العلم) ص ۲۸۰.

۵- هه مان سرچاوه و لاپه ره.

۶- هه مان سرچاوه، ص ۲۸۱.

سۆييه: له‌بواری په‌یوهندی له‌گه‌ل مامۆستادا:

۱- ئه‌ده‌ب و ریزلی‌گرتنی ته‌واوی و پێ له‌نه‌زانیی خۆنان و دان به‌زانیی ئه‌ودا هێنان:

به‌لێ ئه‌مه سه‌ره‌کی‌ترین و گه‌وره‌ترین ره‌وشت و ئه‌ده‌بی پێویست و گرنگی قوتابی و فه‌قی‌یه له‌گه‌ل مامۆستا و پێشه‌وایه‌که‌یدا، چونکه پایه‌و مه‌قامی مامۆستایه‌تی په‌کجار به‌رزو بالا‌یه و بابای زاناو پێشه‌وا له‌گه‌یاندنی زانیاری‌یه شه‌رعی‌یه‌که‌ندا جی‌گه‌ری پێغه‌مبه‌ری خوايه ﷺ، بۆیه پێویسته هاوه‌له به‌رپێزو دلسۆزه‌کانی پێغه‌مبه‌ر ﷺ (خوا لێیان رازی بێ) له‌خزمه‌ت پێغه‌مبه‌ردا چۆن بوون، قوتابی‌یانی زانسته شه‌رعی‌یه‌که‌نیش له‌گه‌ل مامۆستایه‌کانی‌ندا ئاوابن، مه‌گه‌ر له‌و شتانه‌دا که تایبه‌تن به‌پێغه‌مبه‌ره‌وه ﷺ.

ئینجا به‌پاستی موسا (سه‌لامی خوی له‌سه‌ر بێ) چاکترین سه‌رمه‌شق (أُسوة) قوتابی‌یان و به‌دوای زانسته‌دا گه‌راوان (طُلَّابُ الْعِلْمِ) ه له‌بواری ئه‌ده‌ب و ریزو حورمه‌ت

گرتن له مامۆستا، با سه‌رنج به‌ده‌ین له‌گه‌ل مامۆستایه‌که‌ی (خضر) دا چی گوته‌وه:

فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَا ءَاتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِمَّا لَدُنَّا عِلْمًا ﴿١٥﴾ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ هَلْ

اتَّبَعَكَ عَلَىٰ أَن تَعْلَمَ مِمَّا عَلَّمْتُ رُشْدًا ﴿١٦﴾ قَالَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿١٧﴾ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا

لَمْ يُحِطْ بِهِ خُبْرًا ﴿١٨﴾ قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿١٩﴾ قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا

تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٢٠﴾. واته: جا (موسا و غولامه‌که‌ی) به‌نده‌یه‌که

به‌نده‌یه‌که له به‌نده‌کانمانیان دۆزییه‌وه که له‌لایه‌ن خۆمانه‌وه به‌زه‌یی‌مان پێ‌به‌خشیبوو،

وه زانیاری‌یه‌کی تایبه‌تمان فی‌رک‌دبوو. موسا پێی گوت: رێم ده‌ده‌ی شوینت بکه‌وم! بۆ

ئه‌وه‌ی به‌شێک له‌و زانیاری‌یه به‌سووده‌ی که فی‌رت کراوه فی‌رمی بکه‌ی؟! (به‌نده

صالحه‌که) گوته‌ی: ئاخ‌ر تو ناتوانی له‌گه‌لم دان به‌خۆت دا بگه‌ی!

جا چۆن له‌به‌رانبه‌ر شتێک دا که پێی شاره‌زانی خۆت راده‌گه‌ی؟ (موسا) گوته‌ی:

به‌لێن بێ ئه‌گه‌ر خوا بیه‌وی به‌خۆراگه‌ی ده‌مبینی، وه سه‌ره‌پێچی له‌هیچ فه‌رمانیکه‌ت

ناکه م. (به نده صالحه که) گوتی: جا مادام شوینم ده که وی (بو وهرگرتنی زانست) ئه وه هه تا بو خوُم له باره ی شتی که وه بوَت نه دویم پرسیارم له باره ی وه لی مه که!

وه که له م ئایه ته دا ده بینین ئه م ئه ده به به زانه ی وهرگرتنی زانست و قوتابی ئی له مووسا پیغه مبهردا (سه لامی خوای له سه ربی) ده بینرین:

ا- ئایا ریم ده ده ی شوینت بکه وم؟! ﴿هَلْ أَتَبِعُكَ﴾ که ئه و په ری خو به که مگرتن و ئاتاجی پیشاندان و داواکاری (التماس) ی تیدایه!

ب- که فیرم بکه ی..... ﴿عَلَى أَنْ تُعَلِّمَنِي﴾، که دان هیئان به نه زانیی خو و زانیاری و شاره زایی ماموستای تیدایه به راشکاوی و به بی قووت و پیچ و منجه منج!

ج- به شیک له و زانیاری یه ی که فیرت کراوه ﴿مِمَّا عَلَّمْتَ﴾ که دان هیئانه به وه دا زانیاری ماموستا زور له وه پتره که قوتابی یه که هه مووی بو وهر بگیری، چونکه (من ی) سه ر وشه ی (مما) بو (تبعیض) ه.

د- له و زانیاری یه که به که لکه و راست و نیشانه پی که وه ﴿رُشْدًا﴾ که دان هیئانه به وه دا ئه و زانیاری و شاره زایی یه لای ماموستایه زانیاری یه کی راست و دروست و جیی متمانه یه!

ه- پاشان که به نده خواجه رسته که پیی راده گه یه نی که ری ی وه ده ست هیئانی ئه و زانیاری یه تاییه تی یه لای وی رییه کی دژوارو زه حمه ته و ره نگه نه توانی له گه لی دان به خو دا بگری و ته حه ممول بکات! مووسا (سه لامی خوای لی بی) زور به ئه ده ب و ریزه وه سی شتی دیکه ده خاته پروو:

و- گفتت پیی ده ده م که خو را گریم ﴿سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا﴾، دیاره خو را گریش له گه ل ماموستا دا گه لی که شت ده گریته وه و تاییه ت نیه به شتی که و دوو شته وه.

۱- بروهانه: (تفسیر القاسمی) ج ۱۱ ص ۶۲، ۶۳.

۲- ﴿رُشْدًا﴾ بیان (مفعول به ثان) بیان (مفعول لأجله) بیان (حال) ه.

ز- ئەگەر خوا بیهوئ ﴿إِنْ شَاءَ اللَّهُ﴾، چونکه بهبئ ئیرادهو ویستی خوا هیچ شتیک ناکریو نابئو نایه ته دی.

ح- وه سه ریچی هیچ فره مانیکت ناکه م ﴿وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا﴾، چونکه مادام وتابی نه زانیو ماموستا شاره زاو زانابی، دهبی هندیك شت ئەگەر سه ریشی لیی دهرنه چی له قسه ی دهرنه چی! بهلام بهمه رجیک ناشه رعیییه کی ئاشکرا نهبی!

۲- چاك گوی بۆ مامۆستاگرتن و قسه پی نه برینی:

ئهمیش ئەدهب و رهوشتیکی دیکه ی گه وره و بنه پره تییه له قوتابیانی زانسته شه رعیییه کاندای، به رانه بر ماموستاو فیڕکه ران (معلمین) یان و، نابئ بابای قوتابیو فه قی له کاتی دهرس گوته وه ی ماموستادا خو ی به هیچ شتیکه وه خه ریک بکات و دهبی هه موو به ده نی ببیته گویو چاو!

جا باسه رنجی کۆرو مه جلیسی دهرسی یه کیک له زاناو پی شه وایانی پی شینمان بده یان داخو قوتابیو دهرس خوینه کانی له وباره وه ئەدهب و ئاکاریان چۆن بووه:

(أحمد بن سنان) گێڕاویه ته وه له باره ی کۆری دهرسی (عبدالرحمن بن مهدي) یه وه گوتوویه تی: ^۱ (هیچ کهس له کۆری (عبدالرحمن) دا قسه ی نه کردوه، وه قه له م تیژ نه ده کرا، وه هیچ کهس زه رده خه نه ی نه ده کرد، وه هیچ کهس به پیوه رانه ده وه ستا، وه ک بالنده یان له سه ر سه ر هه ئیشتبئ (خویان نه ده جوولاند) یان وه ک له نوێژداین، وه هه رکاتیکی یه کیکی دیتبایه پی که نی بایه یان قسه ی کردبایه، پیلاوه کانی له پی ده کردو کۆره که ی به جی ده هیشت!)

دیسان قسه پی نه برینی ماموستاو دهرس بیژیش یه کی دیکه یه له ئەدهب و رهوشته به رزه کانی داواکه رانی زانیاری شه رعیی (طُلابُ الْعِلْمِ الشرعي)، چونکه قسه پی برین و قسه له نیو قسه دا کردنی هه رکه سیك پی چه وانه ی ئەدهب و ریژه و، به تاییه تی به رانه بر

۱- هه ریۆیه ش (موسا) (سه لامی خوای لی ئی)، له به رانه بر هه رسیك ره قتاره به رپالته ناشه رعیییه کاندای ناره زایی دهر پیه وه.

۲- پروانه: (معالم في طريق طلب العلم) ص ۶۲.

به زانو پيشه و ايان، پيغمبري خواتم له و باره وه كه ده بي ريزو حورمه تي ته و او له زانايان بگيرئ، فهرموويه تي: (لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُجِلِّ كَبِيرَنَا وَيَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَيَعْرِفْ لِعَالِمِنَا حَقَّهُ)،^۱ واته: ههركه سيك ريز له به سالداچوومان نه گريو به زه بي به گچكه مان نه په ته وه و مافي زانايه كانمان نه زاني و قه دريان نه گري)،^۲ ته وه له نيمه نيه.

هه ربويه ش پيغمبري خواتم جاريكيان كه له گهرمه و تاردان دا بووه و عاره بيكي ده شته كي پرسياي كاتي هاتني قيامه تي لئ ده كات و ده لي: (مَتَى السَّاعَةُ؟!)،^۳ ته ویش بو ته مبي كردن و ته دهب داداني هه تا و تاره كه ي ته و او ناكات وه لامی ناداته وه و پاشان ده فهرموئ: (أَيُّنَ أَرَاهُ السَّائِلُ عَنِ السَّاعَةِ؟!)،^۴ وه (بخاري) يش ته و فهرمووده ي له (الجامع الصحيح) كه كيدا له ژير ناوونيشاني: (باب: مَنْ سُئِلَ عِلْمًا وَهُوَ مَشْتَغَلٌ فِي حَدِيثِهِ فَأَتَمَّ الْحَدِيثَ) دا هيناوه.^۵

۳- ريزو ته دهب نواندن له كاتي پرسياي كردندا:

ته ميس يه كي ديكه يه له پره وشت و ناكاره به رزو په سنده كاني ته هلي زانست به تاييه ت قوتابي له گه ل ماموستاي دا، له و باره شه وه حه ز ده كم ته م سهرگوزشته خو شه بگيرمه وه:^۶

(الذهبي) گيپراويه ته وه كه جاريكيان نيمام ماليك دهرس ده ليته وه و پرسياي كي له باره ي (فرائض) وه لي ده كري، ته ویش به پي پاي (زيد بن ثابت) وه لام ده داته وه، (إسماعيل ابن بنت السدي) يش ده لي (علي وابن مسعود) (خوا لييا رازي بي) پايان چي يه ؟!

ماليكيش ناماژه ده كات به پاسه وانه كان كه بيگرن و (اسماعيل) يش پاده كات و نايگه ني! پاشان پاسه وانه كان به ماليك ده لي: كتيب و مهره كه به كه ي كه لي به جيماون چي يان لي بگه ين؟ ته ویش ده لي: به نه رمي و نارامي به يئنه وه، جا كاتي كه به دواي دا ده چن له گه ليان ده گه ريته وه و، ماليك پي ده لي: خه لكی كوي؟ ده لي: كووفه، ده لي:

۱- رواه أحمد والحاكم ورواه الترمذي بلفظ قريب منه.

۲- پروانه: (فتح الباري) ج ۱ ص ۱۷۱.

۳- پروانه: (سير الأعلام النبلاء) ج ۱۱ ص ۱۷۷.

ئەدى ئەدەبەت لەكۆى بەجىھىشتو؟! دەلى: بەس بەمەبستى بەهرە وەرگرتن وتووێژم لەگەڵت کرد، ئەویش دەلى: بېگومان (علي و عبدالله بن مسعود) نكوولئى لەپاىو فەزائان ناكړى، بەلام خەلكى ئەم ولاته (لەو مەسەلەيەدا) لەسەر پراى (زید بن ثابت)ن، وە هەر كاتىكیش لەنئو كۆمەلئىك بووىو شتئىكى تازەى كەپئى ئاشنانين بۆيان بخەيەروو، ئەوانیش هەلوئىستىكت پيشان دەدەن كە حەزى لئىناكەى!

٤- بەهرە وەرگرتن لەرهوشت و هەلسوكەوتى مامۆستا و پراى زانستهكەى: بېگومان زانايان و مامۆستايان لەخۆدا درەوشينەرەو و بەرجەستهكەرى زانستهكەيان، بۆيە لەسەر قوتابىيەكان پئويستە كە لەدەرس خوئندن لەلاى مامۆستايان، تەنيا ئامانجيان وەرگرتنى زانبارىيەكەيان نەبى، بەلكو هەول بەدەن لە ئەدەب و رهوشت و ئاكاريشيان بەهرەمەند ببن، چونكە دەگونجى زانبارى (علم) لە كتئبانيشدا دەستگير ببى، بەلام ئەدەب و رهوشتى بەرزو جوان، بەزمانى حال و رهفتار نەبى وەك پئويست نازانرىو وەك گوتراوئيشە: (لَيْسَ الْخَبْرُ كَالْمُعَايَنَةِ).

هەر بۆيەش زاناو پيشەوايانى پيشين زۆر كەس كەچۆتە خزمەتيان زياتر مەبەستى ئەو بوو لەپرووى ئەدەب و رهوشت و ئاكارەو تەماشايان بكات و لئيان بەهرەمەند ببى، ئەو تە (الامام السمعاني) دەلى: دەورى (٥٠٠) كەسيك ئامادەى كۆپو مەجليسى (الامام أحمد) دەبوون، بەلام تەنيا (٥٠) كەسيان دەرسەكەيان دەنووسىيەو و ئەوانى ديكە بەس رهوشت و ئەدەبى لئو فئزەدەبوون.

هەرودەها (أبو بكر المطوعي) گوتويەتى: (١٢) سالان هاموشۆى كۆرى (أبو عبدالله)م كرد كە كتئبى (المُسْنَد)ى بەكۆرەكانى دەگوت و هيچم نەدەنووسى بەلكو بەس تەماشاي ئەدەب و ئاكارو پرهوشتيم دەكرد.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

١- بېوانە: (سِيرُ الْأَعْلَامِ النَّبَلَاءِ) ج ١١ ص ٣١٦.

٢- هەمان سەرچاو وە بەرگ و لاپەرە.

۵- به‌ئەدەب و ریزەوێ ناوی خۆی بەرزو مەزن و پێغەمبەر ﷺ و هاوێلان

(خوای لێیان رازی بێ) زاناو پێشەوايان (خوای لێیان خوش بێ) هێنان:

ئەمیش ئەدەب و رەوشتیکی دیکە ی گرنکی ئەهلی عیلمە کە لەکاتی ناوھێنانی خۆی پەرەدگاردان چاکتر وایە ریزو حورمەتی زۆر بەکاربھێنریۆ مەگەر چۆن دەنا ناوی (خوای) بەتەنیا نەهێنریۆ یان بەیەکیک یان زیاتر لەصیفەتەکانی وەسف بکریۆ وەك: خوای پەرەدگار، خوای بەخشنەدە، خوای بەرزو مەزن... هتد، یان یەکیک لەم وەصفانە ی لەگەڵ بگوتریۆ: (تبارک وتعالی، سبحانە وتعالی، جل جلالہ... هتد).

هەرەھا لەکاتی ناوھێنانی پێغەمبەری خوادا (رسول اللہ) موحەممەد کۆری عەبدوللا ﷺ، یان هەر پێغەمبەرێکی پایەبەرز ی دیکە ی خوادا (سەلامی خویان لی بێ) پستە ی: (صلی اللہ علیہ وسلم) یان (صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم) بگوتریۆ، وە بەھیچ شێوێک بە رەمزو پیت وەك (ص) یان (صلعم) یان (د.خ) نەنووسریۆ نەگوتریۆ.

وہ لەکاتی ناوھێنانی هاوێلان (أصحاب ی پێغەمبەردا) (خوای لێیان رازی بێ) یەکیکیان یان زیاتر پستە ی: (رضي اللہ عنه)، (رضي اللہ عنها) یان (رضی اللہ عنہم)... هتد بگوتریۆ یان بنوسریۆ، بەگوێرە ی حال و کات و شوێن.

وہ لەدەمی ناوھێنانی یەکیک لەزاناو پێشەواياندا پستە ی: (رحمہ اللہ) یان (رحمۃ اللہ تعالی علیہ - علیہا) بگوتریۆ یان بنووسریۆ.

شایانی باسیشە کە هەرکام لەو شتانە دەگونجیۆ بەزمانی عەرەبی یان کوردی یان هەر زمانێکی دیکەش بن و گرنک ئەوێە هەمان واتا بگەینەن.

۱۲- رەوشت و ئەدەبە بەرزەکانی فەقێۆ قوتابیانی زانستە شەرعییەکان

لەبواری پەيوەندیۆ هەلسوگەوت لەگەڵ نیزیکیەکان و کۆمەلگادا:

خوای پشتیوان بێ ئەم خالی دوازدەیەم و کۆتایییە لەدوو برگی سەرەکییدا

دەنووسین:

یەك: ئەدەب و رەوشتەکانی قوتابیانی زانیارییە شەرعییەکان لەبواری

پەيوەندیۆ رەفتار لەگەڵ کۆمەلگادا.

دوو: ئهدهب ورهوشتهکانی قوتاڤیانی زانیارییه شه‌رعیییه‌کان له‌بواری په‌یوه‌ندیو ره‌فتار له‌گه‌ل نیزیکانیان دا.

جا له‌سۆنگه‌ی ئه‌وه‌وه که هه‌لس و کهوت وره‌فتار له‌گه‌ل (نیزیکان)یش دا ده‌که‌وێته جوغزی هه‌لس و کهوت وره‌فتار له‌گه‌ل (کۆمه‌لگا)وه، هی کۆمه‌لگا (مجتمع) پێش ده‌خه‌ین:

یه‌ك: ئهدهب و ره‌وشته‌کانی فه‌قیو قوتاڤیانی زانیارییه شه‌رعیییه‌کان له‌بواری هه‌لس و کهوت له‌گه‌ل کۆمه‌لگادا:

۱- سینه‌ی ساف و دلی ساغ و سه‌لامه‌ت:

دیاره هه‌موو موسوڵمانێک پێویسته سینه ساف و بی‌کینه و غه‌ره‌زبێ، چونکه خوای په‌روه‌ردگار فه‌رمووێته‌ی: ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾﴾، ئه‌و روژه‌ی که سامان و کورپان سوودیان نیه. (بۆ قوتارکردنی ئینسان) مه‌گه‌ر که‌سیک به‌دلیکی ساغه‌وه بێته لای خوا.

به‌لام بێگومان سینه سافیو دلسافی بۆ ئه‌هلی زانست که‌ده‌یانه‌وی دل و می‌شکی خه‌لکی رو‌شن و پاک و چاک بکه‌ن زیاتر پێویسته، وه‌ک گوتراویشه: قسه‌ له‌کوی قسه‌که‌ره‌وه بێت ده‌چیته ئه‌و شوێنه‌ی دوینراو (مُخَاطَب)یشه‌وه‌و، ئاشکراشه که سه‌رچاوه هه‌تا روونتر سازگارتر بێت، ئاوه‌که‌یشی وه‌ک خۆی ده‌بی‌ت!

۲- خو به‌که‌م گرتن (تواضع):

پێغه‌مبه‌ری خواﷺ فه‌رمووێته‌ی: (إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لَا يَفْخَرُ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ وَلَا يَبْغِيَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ) ۲، واته: خوا پێی راگه‌یاندووم که: خۆتان به‌که‌م بگرن، هه‌تا هه‌چ که‌س شانازی به‌سه‌ر که‌س دا ناکات و هه‌چ که‌س ده‌ستدریژی ناکاته سه‌ر که‌س.

۱- الشعراء: ۸۸ - ۸۹

۲- رواه مسلم.

(ابن القيم) یش ئاوا پیناسه ی (تواضع) ی کردوه ^۱: (التواضع: انکسار القلب لله وخفض جناح الذل والرحمة للخلق، حتى لا يرى له على أحد فضلاً، ولا يرى له عند أحد حقاً بل يرى الحق له عليه) واته: خوڤه که مگرتن: ملکه چ بوونی دله بو خواو بالی نهرم و نیانیو به زه یی شوپرکردنه بو خه لکی، هه تا وای لیدی خو ی پی له کهس چاکتر نابی، وه هه قی خو ی به سهر هیچ که سه وه نابینی به لکو خو ی به قهرزداریان ده زانی.

۳- هیمنیو نهرم و نیانی:

ئه میش یه کی دیکه یه له ته دهب و ره وشته په سه نده کانی ئه هلی عیلم و حیلم له گه ل خه لکی دا، خوا ی لیبوردو به خشنده له و باره وه فهرموویه تی:

﴿ خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِیَّتِ ﴾ ۱۹۹ ﴿وَمَا يَنْزَعُكَ مِنْ

الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ ^۲. واته: ئه وه ی ئاسانه وه ری بگروه فرمان به چاکه بکه و پشت له نه فامان بکه، وه هه ركات له شه ی تانه وه خوتخوته یه کت توش بوو، ئه وه په نا به ره بهر خوا بیگومان ئه و بیسه ری زانایه.

(ابن کثیر) له ته فسیری ئه م دوو ئایه ته دا گوتوو یه تی ^۳: هه ندیک له زانایان گوتوو یانه:

خه لکی به گشتی دوو جوړن:

أ- چاکه کار (محسن) ئه وه ئه وه نده ی به ئاسانی له چاکه بو ی ده کری لای وه ریگروه زیاد له توانای لای داوا مه که و سه غله تی مه که.

ب- خراپه کار (مسیء) ئه ویش فرمانی پی بکه به چاکه و ئه گهر هه ره له سهر گومرایی خو ی رویش و له سهر نه فامیی بهرده وام بوو پشتی تی بکه و ئیهمالی بکه، به شکم ئه وه پیلانه که ی بیووچینیته وه.

ameer.maktab@yahoo.com

f /AliBapir y /AliBapir f /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- بیوانه: (معالم في طريق طلب العلم) ص ۱۶۶، ۱۶۷.

۲- الأعراف: ۱۹۹ - ۲۰۰

۳- بیوانه: (تفسير ابن كثير) ج ۲ ص ۲۸۹، ۲۹۰.

منیش ده لیم: ئەگەر هەر بەردەوامیش بوو، یان حالەتیکى هەلچوونت بۆ دروست بوو، ئەو بێگومان خوتخوتەو دندەدانى شەیتانەو پەنای لى بەخوا بگرە، چونکە خوا هەم بەفیللى وى زاناو ئاگادارەو، هەم بۆ پارانەو و پەنا پى بردنى تۆش بیسەرە.

دەگێرنەو^۱ جارێک پیاویک لەگەل (الأحنف بن قيس) دا دەبیته مشت و مریو بە (الأحنف) دەلى: ئەگەر قسەیه کم پى بللى دە قسان دەبیستی! (الأحنف) یش دەلى: بەلام ئەگەر تۆ دە قسەشم پى بللى قسەیه کم لى نابیستی!!

۴- روو گەش بوون و قسە خوۆش بوون لەگەل خەلکیو سینگ فراوانییو لیزانیی بۆ چارەسەری گرفت و نارەحەتی یەکانیان:

ئەمیش یەکی دیکەیه لە ئەدەب و رەوشتە گەرەو گرنگەکانى ئەهلى عیلم لەگەل خەلکی داو پیئشینە چاکەکانمان وا بوون، بۆیە چاک و خراپ و دوورو نیزیك لییان بەهرەمەند بوون.

بۆ وینە: لەوەسفی ئیمام مالیک دا گوتراو: (كان الإمام مالك رحمه الله تعالى يأتي المسجد فيشهد الصلوات والجمعة والجنائز ويعود المرضى ويجلس في المسجد فيجتمع إليه أصحابه) واتە: ئیمام مالیک (رەحمەتی خۆای لی بى) عادەتی وابوو دەچوو مزگەوتیو پینج نوێژە فەرزەکان و جومعه و نوێژی جەنازانی دەکرد، وە سەردانی نەخۆشانی دەکردو لەمزگەوتی دادەنیشت و هاوڵەکانی لەدەوری کۆدەبوونەو.^۲

هەرودەها لە وەسفی (عمرو بن الحارث المصري) دا گوتراو: (كان يخرج من داره فيرى الناس صُفُوفاً يسألونَهُ عن القرآن والحديث والفقه والشعر والعربية والحساب)^۳.

واتە: عادەتی وابوو کە لەمالی دەچوو دەری، دەبیینی خەلک بەچەند ریزیك وەستاون دەربارەى قورئان و سوننەت و شەرع و شیعر و زمانى عەرەبى و ژمێرە پرسیاریان لی دەکرد.

ameer.maktab@yahoo.com

ماڤيكي ديكهش، به لّام بهمه رجيك نه بيته مايه ي وه ستاندي سزايه كي ديارى كراوى شه رعي، يان نه كردي شتيك كه پيويست بي بكري... جا ئه م فرموده يه هانداني بو تكار كردي تيدياه، وه پيشاني ده دات كه پاداشتي چه ند گه وره يه، به لّام لي ره دا فرمانه كه بو سوننه ته و جاري واش هه يه شتيك ديته گوړي كه تكار كرده كه پيويست ده كات.

هه روه ها پيغه مبهري خوا عليه السلام فرموده يه تي: (مَنْ نَفْسٍ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا، نَفْسَ اللَّهِ عَنْهُ كُرْبَةٌ مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ...). واته: هه ركه سيك خه ميكي دنيا له بروداريك بره ويئي، خوا خه ميكي له خه مه كاني روژي قيامه تي لي دهره ويئي، وه هه ركه سيك گرفتني بابايه كي گرفتار ئاسان بكات، خوا گرفتني دونيا و قيامه تي بو ئاسان ده كات...

۷- بلا و كرده ي زانست به پيي بو لوان و به كارهي ناني شيوازي روون و ئاسان و خه فتان له تيگه ياندي به رانبه ر، نهك دهر خستني زانياريو
شاره زايي خو:

خو اي په روه ردگارو كار به جي فرماني به پيغه مبه راني پايه به رزي كرده (سه لامي خويان له سه ر بي) كه به روون و راشكاويي خه لك بدوين و راستي يه كاني ئاييني خويان تي بگه يه نن: ﴿... وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا أَلْبَانُ الْمِيثُ﴾.

زانا و پيشه واياني پيشيني شمان له گه ل زانياري قوول و روچوويان دا شيوازيان يه كجار روون و ئاسان و بي گريو گول بووه، به پيچه وانه ي شيوازي زور له زاناياني پاشين كه زياتر ويستوويانه زانايو شاره زايي خويان بخه نه پوو!

۱- رواه مسلم.

۲- النور: ۵۴

۳- بو ويته: ته فسيري (البياضوي) و (مختصر المعاني) و (التفتازاني) و (جمع الجوامع)، (السبكي) سي نمونه ي نه و جوړه كتيب و به ره مانه ن، دياره رسته ي: (كه زياتر ويستوويانه زانياريو شاره زايي خويان بخه نه پوو) له گه ل (خلاص) يان دا ناكول نه، به لّام (إصابة) ي تيديا نه.

(الأصمعي) گوتوويه تی: ^۱ (كنت إذا سمعت أبا عمرو بن العلاء يتكلم ظننته لا يعرف شيئاً كان يتكلم كلاماً سهلاً) واته: کاتیک گویم له (أبو عمرو بن العلاء) ده بوو قسه ی ده کرد پیم و ابوو هیچ نازانی، زور به پوونی و ئاسانی قسه ی ده کرد. شایانی باسیشه که (أبو عمرو بن العلاء) ماموستای قورئان خوینه کان و زمانی عه ره بیش بووه! ^۲

۸- وریابوون له پروپاگهنده واته وات (قیل و قال) و به رنگاربوونه وهی شهرعی یانه:

ئه میش ره وشت و ئاکاریکی دیکه ی په سهندو پیویستی قوتابیانی زانیاری په شهرعی یه کانه، که له به رانبر قسه و قسه لۆک و بانگه شه کاند زور هوشیارو بیدار بن و به دوا ی هه موو فیکه یه که نه که ون و له چالی هه ر پروپاگهنده یه که نه که ون، پیغه مبه ری خواش فهرموویه تی: (کفی بالمرء کذباً أن يحدث بكل ما سمع) ^۳، واته: ئینسان ئه وهنده ی درو کردن به سه که هه رچی یه که بیستی باسی بکات و بیگپرتته وه، جا بیگومان هه رجوره بانگه شه (دعا یه) یه که هوشیاری له به رانبردا پیویسته، به لام ئه گه ر بیت و په یوه ندی به زانا و پییشه وایان و ئه هلی زانسته وه بی، پیویست تره، چونکه بیگومان مادام زانا یان پله پایه یان به رزتره: ﴿...يَرْفَعُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾ ^۴، دیاره لی وریابوونی ری زو حورمه تیشیان گرنگترو پیویست تره، زور جوانیش گوتراوه: (إن لحوم العلماء مسمومة).

ئینجا ئاشکرایه که قسه و زمان جوولاندنیش به باری خیر و شه ردا، زورسینایه و هیچی تی ناچی، به لام بیگومان شوینه وارو کاریگه ری، چاک یان خراپی یه کجار زوره و زور حه یف و گونا ح وسته میشه که زانا و پییشه وایه کی ئیسلام به چه ند و شه ورسته و ته عبیری بابایه کی نه زان یان دل ره ش یان به هه له داچوو بریندار بکریو، له به رچاو خه لکی

۱- پروانه: (سیر الأعلام النبلاء) ج ۶ ص ۴۱۰.

۲- هه مان سه رچاوه و به رگ، ص ۴۰۷.

۳- رواه مسلم

۴- المجادلة: ۱۱

بېږتېږئ، که سانيکي زور له زانياري و بهرهمي سووډبه خشي بې بهش (محروم)
بکړی!!^۱

۹- شپوآزي بهرزو جوان له کاتي وتووېژو مش و مرډا:

نه هلي عيلم پيوسته له دهمي مونا قه شه و وتووېژدا چندان نه دهب و ياساي گرنګ
ره چاو بکن، چونکه له کاتي تېک گيراندا ټينسان زور وړيا نه بې گيروده ه له و په له
ده بې.

نه مه ش چنډ نه دهب و ياساو رهوشتيک، که پيوسته نه هلي عيلم له دهمي گف
وگړو مش و مړي زانستې يانه دا ره چاويان بکن:

ا- ده بې تاکه ټامانچ و پالنه ري ره زامه نديي خواو ټاشکرا بووني هق و راستي بېت.

ب- پيوسته دهر باره ي نه و بابته ي که ليږه وه ده دوين و شاره زايي ه بې و تفه نګ
به تاريخي يه وه نه ي.

ج- پيوسته بهر له ده ست پيکړدني مونا قه شه و له ميانه (خلال) ي داو پاش
ته واو بوونيشي، روحي براهه تي و خوشه ويستي و ريژ له يه کترگرتن بلاو بکړي ته وه.

د- ده بې خوي کونترول (ضبط) بکات و له ه له چوون و تور بهوون و قسه و ته عبيري زېرو
پووشينه ر خوي بپارېزي.

ه- پيوسته هرکاتيک بهر انبه ره که ي هقي له لا دهر که وت، بې سي و دوو لام وجيم
بيسه لميني و مه دح و ستايشيشي بکات و لي ي مه منوون بېت.

و- هرکاتيک به سهر بهر انبه ره که ي دا سهر که وت و دهر که وت که هقي له لايه، نابي
به هيچ شيو هيه که له خوي بايي بېت و خوي ه له کيشي و بهر انبه ره که ي ته ريک بکاته وه.

۱- چنډ بې جې و نا قو لاو دور له نه دهبه که له پياوي وه که (حسن البنا) به (مبتدع) و، بليمه تي وه که (أبو الأعلى المودودي) به (رافضي)، ناوې نرين و به (في ظلال القرآن) ي (سيد قطب) بگوتري (في ضلال)! وه نو سهر ي وه که (يوسف القرضاوي) به (الکلب العاوي) دابري!!

تي بېني: (اسکات الکلب العاوي) ناوي به شي که له کتي بېکي (شيخ: مقيل بن هادي الوادعي) که دږي (أستاذ يوسف القرضاوي) يه و بهر په رچي ه نديک له بيرورايه کاني ده داته وه، جا بيگومان قسه له سهر يه کترکردني زانايان هر بووه و شتيکي ټاساي يه، به لام ناو و نا توره و جنيودان پيچه وانه ي نه دهب ي سه له في صالحه!!

ز- هەركاتێك بەرانبەرەكەى ھەقى سەلماندو وەرىگرت و گەراپەو، دەبى زۆر سوپاسى بكات و مەدح و ستایشى بكات و حورمەت و رێزى لەلای زیاد بكات.

ح- دەبى هەركاتێك ھەلەو لاوازىيەك لەقسەو بەلگەكانى خۆىدا ببى كە بەرانبەرەكەى ھەستى پىنەدەكرد، يان بەلگەيەكەى دەزانى بۆ بىروپاى بەرانبەرەكەى كە ئەو نەيدەزانى، يەكسەر بىخاتەرپوو و نەھيلى ھەواو ئارەزووى بەسەر وىژدان و ئيمانىدا زال بى.

ط- هەركاتێك ھەستى كرد كە بەرانبەرەكەى نايەوى ھەق بدۆزیتەو و ھەرچۆن بى ھەر لەسەر قسەو راى خۆيەتو ھىچ ناسەلمىنى، دەرگای وتووێژو مشت و مې دابخات و كۆتايى پى ھيىنى، مەگەر بەرانبەرەكەى بابايەكى نامسولمان يان خاوەن بیدعت بىت و پىويست بى دەمكوت و بى قسە بكړى، ئەو ھوكمىكى دىكەى ھەيە.

دوو: ئەدەب و رەوشتەكانى قوتابىيانى زانىارىيە شەرعىيەكان

لەبوارى پەيوەندى رەفتار لەگەڵ نيزىكانيان دا:

مەبەستم لە (نيزىكان) لێرەدا ئەم چوارەن:

۱- دايك و باوك

ameer.maktab@yahoo.com

۲- ھاوسەر و خێزان

f /AliBapir

YouTube /AliBapir

f /MediaAmeerOffice

۳- ھاوێل و دۆست

www.alibapir.net

۴- قوتابىيەكان

جا با بەكورتى تيشك بخەينە سەر چۆنيەتى پەيوەندى و ھەلس و كەوتى خوێندكارو

فەقى زانستە شەرعىيەكان لەگەڵ ھەركامىيان دا:

۱- دايك و باوك

ديارە لەبارەى رێزو حورمەت گرتنى باب و دايك و دلراگرتنيان و بەقسەكردنيان،

دەقى قورئان و سوننەت زۆر زۆر، بۆ نموونە:

أ- ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ إِنَّمَا يَبْغُكَ الْكَبَرُ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُمٌّ وَلَا نَهْرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾ وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ۝﴾^١

واته: وه پروهردگارت برپاری داوه که جگه لهوی (هیچ شتیک) نه پهرستن، وه چاکه له گهل باب و دایکتان دا بکه، جا نه گهرهات یه کیکیان یان هردوکیان له لات به سالدچوون نه وه پییان نه لئی (توف)^٢ وه تیپانه وه مه خوړه، وه به ریزه وه قسه یان له گهل بکه. وه بالی گهردن که چی یان له پرووی به زه یی وه بو شوړ بکه وه بللی: پروهردگارم ره حمیان پی بکه، وه ک چوون به گچکه یی به خویان کردووم.

ب- (عن عبدالله بن مسعود رضی الله عنه) قال: قلت يا رسول الله أي العمل أفضل؟! قال: الصلاة على وقتها، قلت: ثم أي؟! قال: بر الوالدين، ثم أي؟ قال: الجهاد في سبيل الله...)^٣

وه ک ده بینین پیغه مبهری خوا رضی الله عنه چاکه له گهل باب و دایکی پاش نو یژکردن له کاتی خوی دا، به چاکترین کرده وه داناهو خستوویه ته پیس جهنگ وجیهادیشه وه.

ج- (عن عبدالله بن عمرو بن العاص رضی الله عنه) قال: قال رجل للنبي ﷺ: أجاهد؟ فقال النبي ﷺ: لك أبوان؟ قال: نعم، قال: ففيها فجاهد)^٤.

واته: پیاویک به پیغه مبهری ﷺ گوت: جهاد بکه م؟ پیغه مبه ریش ﷺ فرمووی: باب و دایکت هه؟ گوتی: به لئی، فرمووی: ده جا له وان دا جهاد بکه. (که مه به ست خزمه ت کردنیانه).

ئینجا با سه رنجیکی هه لویست و رهوشتی زانایانیش بدهین له وبارده وه^٥

١- الإسراء: ٢٣ - ٢٤

٢- وشه ی (أف) له زمانی عه ره بی دا به (کلمه ضجر): وشه ی بیزاری ده رپرین، ته فسیرکراوه، له زمانی کوردیش دا هه به ته عبیری (توف!) و بو هه مان مه به ست به کاردی.

٣- رواه البخاري ومسلم.

٤- متفق عليه.

٥- پروانه: (معالم في طريق طلب العلم) ص ٢٣٢ تا ٢٣٥.

* کاتی دایکی (ایاس بن معاویة) مرد، گریا، پیی گوترا: بۆچی دهگری؟! گوتی:

دوو دهرگای ئاوه لām به رهو به ههشت هه بوون، ئیستا په کیان داخرا.

* وه (حیاء بن شریح) که په کیکه له پییشه وایه کانی مسولمانان جاری وا هه بوو

داده نیشته بۆ زانیاری فیژی خه لکی کردن و دایکی دهیگوت: (حیاء) هه لسه (جۆ) ی بده

به مریشکه کان! یه کسه ره هه لده ستاو دهرسه که ی به جی ده هیشت!

* وه (محمد بن المکندر) گوتوو یه تی: (عمرة) ی برام شه وی به شه ونوێژ به سه ربردو

منیش لاقی دایکم ده شیلا، به لām شه وه که ی خۆم به هی وی ناگوپمه وه.

* وه (الذهبی) ماوه یه که له لای په کیک له زانایان ماوه ته وه و پاشان گه راوه ته وه مال و

گوتوو یه تی: گفتم به بابم داوه و سویندم بۆ خواردوه که چوار مانگ زیاترم پی نه چی و

ده ترسم دلّی لیم بئیشی!

که واته: با قوتابی یانی زانسته شه رعیه یه کان به ره له هه موو که س بزائن که هه ق و

مافی باب و دایکیان زۆر گه وره و قورسه و نابی و ابزائن هه ره له به ره وه ی سه رگه رمی

فیربوونی زانستن، له هه موو هه ق و مافه کانی دیکه ی خه لکی عه فو کراون! به لکو ده بی

بزائن نه رکیان گرانتیه.

۲- هاوسه رو خیزان:

پاش دایک و باب هه قی هاوسه رو خیزان له هی هه موو که س له پیشته ره و پیو یسته

قوتابی زانسته شه رعیه یه کان - نه گه ره رکی مال و خیزانی به مله وه^۱ بوو بوو - زۆر

ئاگاداری هه ق و مافه کانیان بیته به تاییه ته له پرووی فیژکردن و په ره ره ده کردونیانه وه،

خوای دادگه ریش له و باره وه فه رموو یه تی: ﴿وَأَمْرًا هَلَكَ بِالصَّلَاةِ وَأَصْطَبِرَ عَلَيْهَا﴾^۲، واته:

وه فه رمان به خیزانت بکه به نوێژکردن و له سه ریشی خۆراگرو پشوو درێژه ... هه ره ها

فه رموو یه تی: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ...﴾^۳،

۱- نه گه ره ناچاری نه بی و باشه هه تا زانیاری و شاره زایی یه کی باش په یدا نه کات خۆی گیروده ی نه رکی قورسی

مال و خیزان و به پێوه بردن نه کات.

۲- طه: ۱۳۲

۳- التحريم: ۶

واته: ئه‌ی ئه‌وانه‌ی ئیمانان هه‌ناوه‌! خۆتان و خه‌زانتان له‌ئاگره‌ك پیاڕه‌زن كه
سووته‌مه‌نیه‌كه‌ی مه‌ردوم و به‌رده‌...

۳- هاوه‌ل و دۆست:

دیاره‌ بناغه‌ی په‌یوه‌ندی ره‌فتار له‌گه‌ل دۆست و ره‌فیه‌ی و براده‌ر بره‌تییه‌ له‌برایه‌تی
(الأخوة)، بره‌تییه‌كه‌ كه‌له‌سه‌ر بناغه‌ی ئیمان بنیات نه‌راوه‌: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ
إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوِيكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾^۱، جا پێویسته‌ بابای خۆینه‌داری
زانیا‌ری شه‌رعی زۆر به‌جیددی هه‌ق و مافه‌کانی بره‌تییه‌ی ئیمانی له‌گه‌ل تیکه‌رای
مسولماناندا جی‌به‌جی بکات، به‌لام به‌تایه‌ت دۆست و هاوه‌له‌کانی كه‌ بێگومان هاوڕێ
وتابه‌یه‌کانی له‌پیشه‌ هه‌موویانه‌وه‌ن.

دیاره‌ هه‌ق و مافه‌کانی بره‌تییه‌ی (أخوة)یش زۆر جۆراوجۆر، به‌لام پێم وایه‌ یه‌كه‌
رسته‌ هه‌موویان كۆده‌كاته‌وه‌، كه‌ بره‌تییه‌ له‌:

((قازانچ و زیان و خۆشییو ناخۆشیی براو خوشكانت پێ و هه‌كه‌ هی خۆت بێ))

ئه‌جا ئه‌م بنچینه‌یه‌ش له‌فه‌رموده‌یه‌کی به‌پێزی پێغه‌مبه‌ری به‌ڕێز ﷺ وه‌رده‌گیرێ كه‌
فه‌رمویه‌تی: (لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ)^۲.

واته‌: یه‌كه‌كتان ئیمان نه‌هێنێ، تاكو چی بۆ خۆی پێی خۆشه‌ بۆ براكه‌ی
(وخوشكه‌ی)یشی پێی خۆش نه‌بێت ئه‌جا دیاره‌ چه‌مکی پێچه‌وانه‌ی (مفه‌وم
المخالفة)یشی هه‌ر راسته‌: (یه‌كه‌كتان ئیمان نه‌هێنێ تاكو چی بۆخۆی پێی ناخۆشه‌ بۆ
براو (خوشك)یشی پێی ناخۆش نه‌بێ).

شایانی باسیشه‌ كه‌ نه‌خۆشی ئیره‌یی (الحسد) پیه‌ستهرین و به‌زه‌رته‌ترین نه‌خۆشیی
ده‌رده‌ كه‌ تووشی دره‌ختی بره‌تییه‌ی دێت و كرمۆلی ده‌كات.

بۆیه‌ پێویسته‌ قوتابه‌یو خۆینه‌داری زانسته‌ شه‌رعییه‌كان زۆر ئاگاداری خۆیان بن
و گیرۆده‌ی ئه‌و ده‌ردو نه‌خۆشییه‌ پیه‌س و كوشنده‌یه‌ نه‌بن، هه‌ركاتێك توشیش بوون

۱- الحجرات: ۱۰

۲- متفق علیه عن أنس (رضي الله عنه).

ههول بدهن بهزویی خۆيانی له چنگ قوتاربکهن و بهیهکیک یان زیاتر له مرییانه خۆیان چارهسهر بکهن:

أ- دووعا بۆکردن و بۆ پارانهوهی بابای ههسوودی پێبڕاو (الشخص المحسود) به پهنهانیی (عن ظهر الغیب)، چ شتیکی بۆ دنیاو دواپۆژی بهباش و پهسهندی دهزانیو بۆی لهخوا داوا بکات.

ب- تۆبزیی لهخۆی بکات- واته بابای ههسوود (حاسد)- که به چ شتیکی لهلای بابای ههسوودی پێبڕاو خۆشهویست دهی، لهقسهو پهفتار لهگهڵی ئه نجام بدات.

ج- باس کردنی سیفته به باشهکانیو سهردان و هاموشۆکردنی.

د- رێگا نه دات هیچ کهس له کۆپو مه جلیسی ویدا باسی بکات و زهمی بکات.

ه- رێز لیگرتنیو پێش خۆخستن و راویژپێکردنی.

جا بێگومان لهسهرهتاوه ههراکام له م شتانه قورس و زهحمهتن، بهلام دواپی ورده ورده ئاسان دهبن و زۆرجاریش دهرومانی تال و ناخۆش دهیته مایه چارهسهر و بنبرکردنی دهردو نهخۆشیو، پاشان وێرای تالیو تفتیی و ناخۆشیشی شیرین و خۆش دێته بهرچاو!

ئهمهش چهند ههلوێستیکی زاناو پێشهوايانمان لهو بوارهدا

* (إمام أحمد) جارێکیان باسی (إسحاق بن راهويه)ی کرد، مه دحی کردو گوتی: (لَمْ يَغْبِرُ الْجَسْرَ إِلَى خُرَّاسَانَ مِثْلَ إِسْحَاقَ، وَإِنْ كَانَ يُخَالِفُنَا فِي أَشْيَاءَ، فَإِنَّ النَّاسَ لَمْ يَزَلْ يُخَالِفُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا)، (رهحمهتی خوا له ئهمه دو ئیسحاق بیته).

* (عمر بن الخطاب) (خوا لیی رازی بی) جاری وا هه بوو پرسپاری له (علي بن أبي طالب) (خوا لیی رازی بی) ده کرد له گهڵ ئه وه موو پله و پایه و زانسته شیدا! وه (ابن القيم) له (الروح)^۱ دا باسی کردوه که ده باره ی سێ مه سه لان پرسپاری له (علي) کردوه.

* (سعد بن أبي وقاص) و (خالد بن الوليد) (خوا لییا رازی بی) ده مه قاله یه کیان بوو بوو، کابرایه ک چوو له (سعد)و به خراپه ده باره ی (خالد) دوا، ئه ویش پێی گوت: (مَهْ! إِنَّ مَا بَيْنَنَا لَمْ يَبْلُغْ دَيْنَنَا) وس به: ئه وه ی له نیوانماندا یه نه گه یشتۆته دینمان!

۱- سه رچاوه ی پێشوو، ص ۱۰۱ تا ۱۱۰.

۲- بروهانه کتییی (الروح) ج ۱ ص ۲۳۵.

* جارېکیان په کیک له و زانایانه ی که زور د ژایه تی (ابن تیمیه) ی ده کرد مردو پیاوړیک هاته لای وهک موژده پیی راگه یاند که فلانه کهس مردوه! ئه ویش له کابرا تورپه بوو گوتی: (أَتُبَشِّرُنِي بِمَوْتٍ مُسْلِمٍ؟! هَذَا لَا يَرْضَى بِهِ اللَّهُ، وَلَا مَنْ كَانَ فِيهِ حُبٌّ لِلْإِسْلَامِ وَالْمُسْلِمِينَ)، ئایا موژده ی مردنی مسولمانیکم ده ده یه؟! ئه مه نه خوا پیی رازی یه، نه هه رکه سیک که ئیسلام و موسولمانانی خوش بوین، پاشان (ابن تیمیه) چووه مالی ئه و زانا کوچ کردوه و سه لامی لی کردن و پیی گوتن: من وهک بابتان وام - واته بو هه ر کارو پیو یستی یه کتان -.

۴- قوتابی یه کانی:

بابای خویند کارو داوا که ری زانیاری شهرعیی (طالب العلم الشرعی) هه م وهک عیباد ته یک و هه م بو زیاتر له دل و می شک دا چه سپاندنی ئه و زانیاری یه ی که وه ری گرتوه، واپه سنده که که م و زور قوتابی و فقه قی له خو ی به ره ژیری هه بن و ده رسیان پی بلی. جا پیو یسته له گه ل قوتابی و شاگرده کانی دا ئه م ئه ده ب و ره و شتانه ره چاو بکات: ا- ویرای ده رس و زانست پی گوتن، هه می شه ش سه رگه رمی ئاموژگاری و ئاراسته کردن و په روه ده یان بی. ب- به سه ر هه له و که م و کو پی یه کانیاندا باز نه دات و بو یان راست بکاته وه و لی یان بی رسی ته وه.

ج- به گو یړه ی تواناو بولوانی ئاگاداری ژیان و گوزه رانیان بی ت و به ده میانه وه بجی. د- له مال ه کانیان سه ردانیان بکات و هه والیان بی رسی، به تاییه ت له کاتی نه خو شی و گرفتیک دا.

ه- زور وریا بی ت له و ورده شتانه ی که ده بنه مایه ی که م بوونه وه ی هه ییه ت و دابه زاندنی که سایه تی، وهک زور قسه ی خو ش و نوکته باس کردن! و- به ده م ده عوه تکر دونیانه وه چوون.

ز- هاندانی به رده و امیان له سه ر په یداکردن و داواکردنی زانست و پیدا قول بوونه وه ی.

ح- به ریزه وه گوی گرتن بو تی بینی و پی شنیارو ره خنه کانیان و وه رگرتنی هه رچی هه ق و راسته و، روون کردنه وه ی ئه وه ی که ناراست و هه له یه.

له گو تایی دا:

حه ز دهكهم وهك (ختامه مسك) كۆتايى ئهم باسى (چه ند ئه دهب وره وشتيكى پيويست بۆ قوتايى يانى زانسته شهرعئى يه كان) بهم قسه يه ي (عبدالله بن مسعود) (خوا لئى رازى بى) بهيتم:

(يَنْبَغِي لِحَامِلِ الْقُرْآنِ أَنْ يُعْرِفَ بَلِيلَهُ إِذَا النَّاسُ نَأْتَمُونَ، وَبِنَهَارِهِ إِذَا النَّاسُ مُفْطِرُونَ، وَبَوْرَعِهِ إِذَا النَّاسُ يَخْلُطُونَ، وَبِتَوَاضُعِهِ إِذَا النَّاسُ يَخْتَالُونَ، وَبِحَزْنِهِ إِذَا النَّاسُ يَفْرَحُونَ، وَبِبُكَائِهِ إِذَا النَّاسُ يَضْحَكُونَ، وَبِصُمْتِهِ إِذَا النَّاسُ يَخُوضُونَ).

واته: پيويسته هه لگري قورئان به شه وگارى (كه شه ونويژى تيدا دهكات) بناسري له كاتيكا كه خه لى خه وتوون، وه به رۆژگارى (كه تيدا به رۆژوه) له كاتيكا كه خه لى تيدا بى رۆژوون، وه به خوپاراستنى له حه رام له كاتيكا كه خه لى (حه لال و حه رام) تيكل دهكهن، وه به خو به كه مگرتنى له كاتيكا كه خه لى به فيزو كه شخه ده رۆن، وه به غه م وپه ژاره ي له كاتيكا كه خه لى دلخوش و به كه يفن، وه به گريانى دا كه خه لى پى دهكهن، وه بيده نكي له كاتيكا كه خه لى وه نيؤ (زه لكاوى) قسان دهكهن.

جا منيش هه ره له سه رچه ي (عبدالله) (خواي لى رازى بى) ده پۆم و ده ليم: وه به پروگه شى و قسه وگفت خوشي له كاتيكا كه خه لى مۆن و مرچ و رووگرژن و جوړه ها وشه و قسه ي بى نه زاكه ت ده پيرژين، وه به چاوتيري و ده ست كراوه ي و به خشنده ي له كاتيكا كه خه لى دلگوپو به رچاوته نكن و چنگ ده قووچين، وه به هيمنى و ليبورده ي و دلگه وره ي له كاتيكا كه خه لى ته نگه پريسكه و توورپه و تۆسنن و ده پيرتين و ده بۆلئين، وه به نازايه تى و خوراگرى و نه له خشاوى، له كاتيكا كه خه لى ترسنۆكن و به هه لپه ن و دوستانيشيان ده توقين، وه به راپه رپن و هه لسانيان له حاكا كه خه لى له ناؤميدي يان ده ست له ئه ژنويان وه ردين، وه به مشوور خواردن و به خه مه وه بوونيان بۆ مسولمانان له كاتيكا كه خه لى هه ره ريكن پاره و مالى زياتر وه ده ست دين، وه به هه قبيژي و دژى ناهه ق بوون، له كاتيكا كه خه لى هه ره له بيرى ئه وه دان چۆن چۆن ره زامه ندي و ئافه رينى ئه هلى باتل و وه ده ست بين و له خويانيان نه ره نجين!!

بەشى سىيەم

چەند رېروونىي و

پېشنيارىك

بۆ زاناو پېشەوايانى

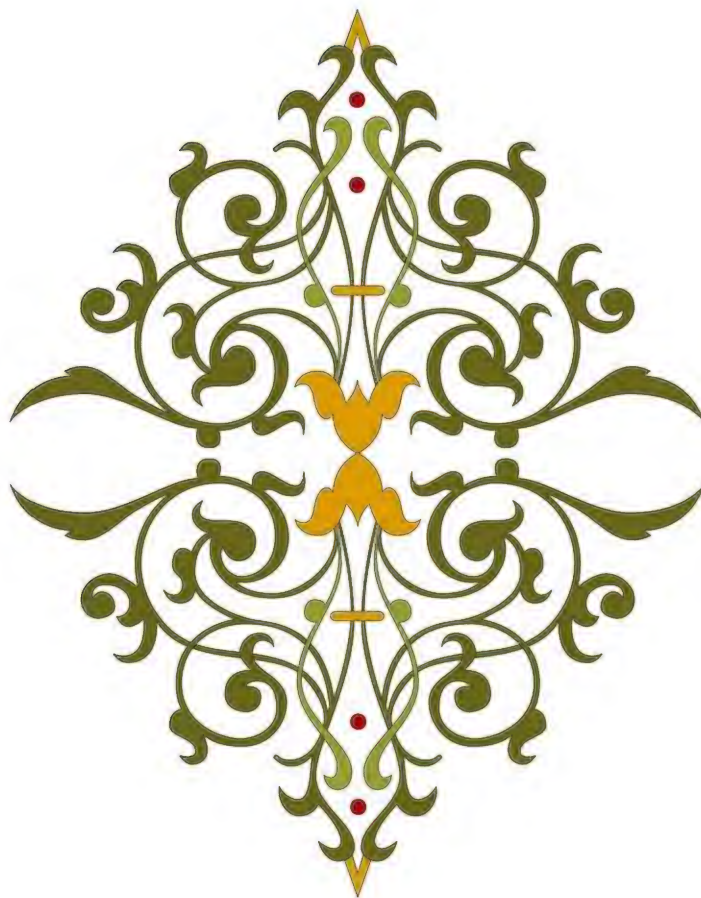
بەرپزمان

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com



www.alibapir.net





خوينه ره به ريزو خوشه ويسته گان!

له م به شه دا به نه دهب و ريزو حورمه ته وهو به داواي ليږورن كړنه وه، رووده كه مه زاناو پيشه وایانی ئیسلام و چهند ريزوونییو پيشنياريكيان ئاراسته ده كه م، له بواړی میراتگرایه تی پیغه مبه ری خوا^ﷺ و پيشه وایه تیو سهرمه شقایه تی كړنی مسولمانان داو، هیوادارم به سینگ فراوانی و دنیایی چاك (حسن اليقين)، یان لانی كه م گومانی چاك (حسن الظن) هوه لییمان وهریگرن و زانایانه و خویان ئاسایانه لییان وردبنه وهو تییان بفكرن.

هه لبه ته نه هیچ كه سیش له وه گهره تره كه پیویستی به راویژو ئاموژگاری مسولمانان هه بیو، نه هیچ كه سیش له وه گچكه تره كه پری راده ربړین و ئاموژگاری كړنی لیگیرابیو، ئینسانیش هه تا پله وپایه ی به رزترو ئهركی قورسترو به رپرسیاریتی زیاتر بیټ، بو ريزوونییو راویژو ئاموژگاری كران و دهستبار بوگیران ئاتاج تره، چونكه سهركه وتن و ئامانچ پیکانی به ره مدارترو خوانه كړده خلیسكان و لادانیشی به زه پرترو خه ته تره!

بی سل كړنه وهو منجه منجیش ده لییم:

باركه وتنی مسولمانان چ له سهر ئاستی ئوممهت و سهرجه م نیشتمانی ئیسلام و چ له سهر ئاستی میلله تی كورده واریو كوردستانیش به باركه وتن و لیقه ومانی زاناو پيشه وایان دهستی پی كړدوهو، راست كړنه وهو هه لستاندنه وهی ئه و باره ش هه رده بی له ماموستاو چاوساغانه وه دهست پی بكات!

دیاره مه به ستیشم له زاناو پيشه و او ماموستایان، توژیکی تاییه ت نیه و هه موو ئه و كه سانه م مه به سته كه خاوه نی ئه و خه سلته و ئاكارو تاییه تمه ندی پانه ن كه

میراتگریه تی و جیگریه تی پیغه مبه رانیان (سه لامي خویان له سه ر بی) له سه ر پاوه ستاوه، وهك: زانیاری (العلم) و بپروا پته ویی (الیقین) و توانا (القوة) و ده ستپاکیی (الأمانة) و... هتد، چونکه و اتاو چه مك و پیئاسه ی راسته قینه ی پیشه و او چاوساغ و میراتگرانی پیغه مبه ران (سه لامي خویان له سه ر بی) له قورئان و سوننه تدا له سه ر بناغه ی ئه و خه سلته و ئاكارو تاییه تمه ندییانه كراوه، كه ئامارهم پیكردن، نهك له سه ر بنچینه ی ناوونیشان و رواله ت و دیمه ن كه له راستیدا زیاتر زاده و هه لقولاوی واقع و عورف و باوی كومه لگان.

هه روه ها كه ده لیم بار راستكردنه وه و هه لستاندنه وه ی ئوممه ت و میلله ت ده بی له زانا و پیشه و او مشوور خۆره كانییه وه ده ست پیكبات، مه به ستم ئه وه نیه كه خه لك و كومه لگا به ته مای ئه وه ن له ئیسلام بگه رپن و چاوه ریی هیمه ت و عه زیمه تیان بن!

چونكه پیشه و (إمام) به بی ئوممه ت هیچی پیئاكری، وهك چۆن ئوممه تی بی ئیمامیش میئشی پیله خوی ده رناكری! به لكو مه به ستم ئه وه یه كه هه م راستكردنه وه ی چه مك و واتای له ئیسلام تیگه یشتن و، هه م راستكردنه وه ی ره قتارو ئاكارو دینداری كردنی مسولمانان و، هه م كالا ی دین به بهر بالا ی ژیندا كردنه وه و به رپاكردنه وه ی حوكم و سایه و سیبهری شه ریه ت له سه ر سه ری گه ل و میلله ت... ده بی سه رتا ئه و به رپزانه تییدا پیشره و پیئیشاندرو رابه ر بن و، له خودی خویانه وه ده ست به پرۆسه ی گۆرانکاری (عملية التغير) بكه ن و خه لك و میلله تیش ورده ورده به ده وری خویانه وه جه م بكه ن و، عه قل و هۆشیان به تیشکی هیدایه ت رۆشن و، دل و ده وونیان به گرو تینی ته نیا خواجه رستن و له هه موو كه س و شتیك زیاتر خوا و پیغه مبه ر خۆشویستن، گه رم بكه ن!

دلنیاشم هه ركه سیك خوی بو بگۆری و کاری پی له خوی بكری، كه م و زۆر کاریگه ری بو سه ر خه لكیش ده بی، سه رنج بده چۆن كووره ی پر له ئاگرو بلێسه، ئاسنی ساردو ره ش و ژهنگاوی و ره ق و ته ق، گه رم دهكاو نه رم دهكاو له ژهنگ پاکی دهكاوه به پهنگی سووری خوی رهنگی دهكات!

به لّام به ته ئكيد هېچ كه س- مه لا بئى يان پادشا بئى يان گه دا- به بىرى تاريك و هه ناوى ساردو سږ هېچى بؤ له گه لّ كه س ناكړئ، پېشينا نيش جوانيان گوتوه: (ئاسنى سارد به فوو گهرم نابئ).

خوا به لوتفى خوى زاناو پېشه وايه كانى مسولمانان والى بكات كه ئوممهت و ميللهت به شانازى پى كړدن و ريزگرتن و خوشويستنه وه چاويان لى بكات و، به دلنځايى و پشت ئه ستورى يه وه په پره وى يان لى بكات و، له سنورى شهر عدا خويان ته تسليم بكات.

۱- ده بئى زانايان وريا بن و بزنان كه ميراتگري تى پېغه مبه ران (سه لامى خوايان له سهر بئ) چى ده گه يه نئ!

به لئى ئه زانايانى ئىسلام و پېشه واو چاوساغانى مسولمانان! ده بئى ههركاميكتان كه خوى به ميراتگري پېغه مبه ران (سه لامى خوايان لئى بئ) ده زانئ، ئاگاداربئ و هوشياربئ، نه وه كه خوانه كرده ناوونيشانه كه لئى خه ساربئ!

جا بيگومان ميراتگري تى پېغه مبه ران ﷺ زور شت ده گه يه نئ كه پيم وايه له م سئ خاله دا كوده بڼه وه:

أ- وه رگرتنى زانيارى و رپروونى (العلم والهداية) خوايى و له خۇدا دره وشاندنه وه و بهرجه سته كردنى كاكل و جه وهه رى ئه و زانيارى و هيدايه ته به جوانترين شيوه، كه ده توانين به به ندايه تى بؤ خوا كردن (العبودية لله) و خواپه رستى (العبادة) ته عبيرى لئى بكه ين.

ب- بانگه واز كردنى خه لك و سهرمه شقي تى و پېشه په وايه تى كردنيان بؤ به ندايه تى بؤ خوا كردنيان و خواپه رستنيان، به چه مك و واتاى راسته قينه لى قوول و فراوانى به ندايه تى و خواپه رستى، كه سهرتاپاى ئينسان و تيكراى لايه نه كانى ژيان و گوزهران ده گرپته وه.

۱- له كتيبى (خواپه رستى ئىسلامى)، بهرگى يه كم: (خواپه رستى به گشتى) دا، به قوولئى و فراوانى چه مك و واتاى وشه لى (عبودية) و (عبادة) مان تويزيوه ته وه.

ج- بهرپاکردنی ئاین و بهرنامه ی خوا له ژیان و گوزهرانی کومه لگادا، وهك خوا ی بهرزو مه زن فه رموویه تی: ﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا﴾^۱

کهواته: زاناو پییشه وایانی ئیسلام به ئه ندازه ی ئه وه که:

- ۱- زانیاری و شاره زایی یان به ئاینی خوا هه یه، که وهك گوتمان له قورئان و سوننه تدا کورت هه لا توه، وه ئه و زانیاری و شاره زایی یه یان له خویان دا به شیوه ی ئیمان و کرده وه ی چاک و طاعت و ته قوا و ره وشت و ئاکاری په سه ند، بهرجه سه ته کرده .
 - ۲- وه سه رگه رمی بانگ کردن و فیژکردن و په روه رده کردنی خه لک ده بن، بۆ کردنیان به بهنده ی راست و ره سه ن و چاک و پاک و چاکه کارو وه فادار بۆخوا.
 - ۳- وه هه ول ده دن و تی ده کۆشن بۆ له زه وه ی دا چه سپاندنی حوکمی خوا و بهرپاکردنی ئاینه که ی و کردنی به کیان و قه واره یه کی دامه زراو توکمه و نه له خشاو.
- به ئی به ئه ندازه ی ئه وه: به میراتگرو جینشینی پیغه مبه ران به گشتی و پیغه مبه ری کۆتایی به تایبه تی داده نرین و، به پیچه وانه شه وه به پیچه وانه وه یه !

۲- میراتگرانی پیغه مبه ر ﷺ ده بی زۆر له هه ولی ئه وه دا بن که هه رچی زیاتر وهك میرات لی وه رگیراوه که یان بچن:

به ئی ئه ی زاناو پیشه و به ریزو سه نگینه کان! مادام خۆتان به جینشین و میراتگر (وارث) ی پیغه مبه ری خوا ﷺ ده زانن، ده بی هه میشه و دایم له بیری ئه وه دا بن که چۆن بکه ن و چی بکه ن، زیاترو چاکتر وهك میرات لیگیراوه که تان ده چن! نهك له پووی بهرگ و پۆشاک و خواردن و خواردنه وه و جۆری که لوپه ل و شمه کی مال و حال و گوزهرانه وه، که بیگومان ئه و شتانه زیاتر شوینکه و تووی کات و شوین و زاده و هه لقولاوی عورف و باوی خه لک و میلله تن، به لکو له پووی چۆنیه تی و شیوه ی له ئاین تیگه یشتن و ئیمان و عه قیده و خواپه رستی و خووپه وشت و هه لسوکه وت و هه لوئیست و... هته وه.

وه له پاستیدا به ئەندازەى وهك پيڤه مبهري ﷺ چوونمان، ده عواى ميراتگريوونمان لى د هسه لميئى، هه تا چاكترو زياتريش له قورئان و سوننهت حالى بين و به گويڤه يان به رپوه بچين، باشترو پتر وهك پيڤه مبهري پيشه وامان ده چين، وهك خواى پهروه دگار فهرموويه تى: ﴿... وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا...﴾ ١.

جا من ليږدها به ئەدهب و شهرمه وه خوځ ناچار ده بينم كه روو لهو به رپزانه بكم كه خه لك و جه ماوه رى مسولمان به ميراتگرو جينشيني پيڤه مبهري خوايان ده زانى و ئوميدو هيوى ئه وهى پيانه كه به رپياني پيڤه مبهردا ﷺ پيشى بكه ون، بلييم:

ماموستاو زانا به رپزه كان! ره جاي برايانه و دلسوزانه تان لى ده كه م زور زور هو شيارو بيدار بن، با له دونيا و دواپوژدا ئيوه قسه تان به سهر خه لكه وه هه بى و به لگه تان سوار بى و، هه ول بدهن بروبيا نووى خه لكى بېرن و ئايين و بهرنامه ي خوايان به زمانى په وانى و تارو كردارتان بخه نه بهرچاوو گوى و، با خه لك به هوئى ئيوه وه ئايين و شه ريعه تى خوا له بهرچاوو شيرين و دلگير بى و، زياتريش شيرينايه تى بهو پيڤه مبهريه پايه بهرزه دا بچى كه ئيوه جيگرو ميراتگرنى، وهك خواى كار به جى فهرموويه تى: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِّنُكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا...﴾ ٢.

به لى با وهك چوځ پيڤه مبهري خوا ﷺ چاودپږه به سهر ئيوه وهو به لگه يه له سهرتان و بيانوو بپرتانه، ئيوه ش به لگه و چاودپږين به سهر خه لكه وه بيانوو بريان بن! ئه گه رنا خوانه كرده ئه گه ر وهك پيويست نه بن، سهره راي روو زهردى قيامه تى، هه ر له دونيا شدا شه رمه زار ده بن و له ئاست لادان (انحراف) و سهرليشيانى خه لكيش دا گونا هبار بهرپرسيار ده بن، چونكه خه لكى كه ئيوه به لارو خوارى و بى بارى و بى به ندو بارى ببينى، مه گه ر خوئى ئيمانىكى ته واوو شاره زايى يه كى باشى هه بى، ئه گه رنا ئيسلاميشى به ئيوه وه له بهرچاو ده بيزى و، به بيستنى ناوو باس و خواسى پيڤه مبهريش ﷺ له جياتى ئه وهى ته زوى شهرم و سام و ريزو خو شه ويستى به جه سته دا بى و ريزو ئه ده ب دل و

١- النور: ٥٤

٢- البقرة: ١٤٣

دەروونی دابگری، لەشی دادەھێزێ! وە ئەو پەندەیی بەسەردا دەچەسپێ کە دەلێ:
(زاری بەشیر سووتا بوو فووی لە (دۆش دەکرد).

ھیواداریشم کە زاناو پێشەوا رەسەنەکانی ئیسلام گلەییە لێنەکەن کە پەندێکی
دیکە کوردی بۆ ئەو جۆرە کە سەنە بەنێمەو کە بەرواڵەت لە بەرگ و دیمەنی
پێشەوایەتی دان و ناوونیشانی: (زانایی و مامۆستایی) یان ھەبە، بەلام حەیفی گورگی نیو
پێستی مەپن و ھەتا بلی بێخێرو بەدەپن و، خەلکی زۆر سادە و بێئاگا، بەھۆی
وانەو لەخشتە چوووەو سەرگەردان بوو و گیرۆدەیی داوی رژێمە طاغوتییەکان و
رێچکە شەیطانییەکان بوو و بۆی دەرجوو!

چونکە ئەم خەلکە عەوام و سادەییە ھەر بەناوونیشان و بەرگ و رواڵەت و دیمەن و
دیکۆر ھەلخەلە تاووە، ئەو جۆرە کە سەنە بەجێگرو میراتگری پێغەمبەری ﷺ
زانێوە، وە حەللی بوو کە ھەرچی ئەوان بیکەن و بیلێن ئەو حەتمەن لەخواو
پێغەمبەرەکیان وەرگرتو، بەوجۆرە ھەرچی لێیان دیتو و بیستو، بەخودی ئیسلام و
رێبازی بەرزێ پێغەمبەری خایان لەقەڵەم داو! جا ئەو جۆرە بەناو زاناو مامۆستایانە
لەگەڵ ئەو خەلکە سادەو عەوامەدا ئەو پەندە کوردییەیان بەسەردا دەچەسپێ کە دەلێ:
(بەبۆنی کەبابەو چوو بوو، بەلام کەر داغ کردن بوو!!).

بەلێ بەرێزان! زاناو پێشەوایان و جێنشین و میراتگرانی پێغەمبەران (سەلامی
خایان لەسەر بێ) ئەگەر راست و دروست بن، لەتیکرای خەلکی چاکتر و بەرزترن، سەرنج
بدەن چۆن خۆی بەخشندە لەگەڵ خۆی فریشتە چاک و پاکەکانی داوای بردوون: ﴿

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ... ﴾ ، لەسۆنگەیی ئەووە کە ئەرکی
بەرزو پیرۆزی خۆیانیان جێبەجێ کردووەو شایەدیان - بەزمانی حال و وتار - لەسەر
یەکتایی خوا لەپەرستراوێتی (وحدانية الله في الألوهية) داو!

بەلام لەحالیکیشدا کە تووشی لادان دەبن و دەکەوێتە شوێن ھەواو ئارەزووەکانیان و
لەترسان و لەبرسان راستییەکان (حقائق) ئایینی خوا دەشارنەووە لەجیاتیی

رېښاندان، دېنه مایه ی سهرلیشیواندنې خه لک، به لئى لهو حالته دا نهك هه ریزو پله وپایه به رزو ناوازه که یان دهوړپینن، به لکو به پهنه دچن و تووشی دهرديك دېن که هه رچی له عنه تکر (لاعن) ه له عنه تیان لی بکات و خویان دېنه وه پیزی ئاژه لآن، بگره له که وده نیی دا وهك کهر (حمار) و له پیسی دا وهك سهگ (کلب) ته ماشا ده کرین، وهك خوی دادگره فهرموویه تی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ ۖ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ﴾^۱.

واته: بیگومان نهو که سانه ی نهو به لکه روښانه و ریوونی یه ی که نارووماننه خواری ده شارنه وه، پاش نه وه ی له کتیب (ی خومان) دا بو خه لکی مان روون کردونه وه نه وانه خواو هه رچی له عنه تکره له عنه تیان لی دهکات.

هه روه ها فهرموویه تی: ﴿مَثَلُ الَّذِينَ حُمِلُوا الثَّورَةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾^۲. واته: ویننه ی نه وانه ی که ته وپاتیان پی سپیرا بوو، پاشان کاریان پی نه کرد، وهك که ریک وایه که باریک کتیبی هه لگرتوون، نه وه خراپترین ویننه یه بو کومه لیک که نایه ته کانی خوا به درو ده زانن، وه خوا ریوونی کومه لی سته مکاران ناکات.

ديسان فهرموویه تی:

﴿وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي ءَاتَيْنَاهُ ءَايَاتِنَا فَانْسَلَخَ مِنْهَا فَاتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْعَاوِيَةِ﴾^(۱۷۵) ﴿وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هُوَ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِنْ تَحْمِلَ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ ذَٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ فَاقْصِصْ الْقِصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ﴾^(۱۷۶) ﴿سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَأَنفُسُهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ﴾^۳. واته: وه هه والی نهو که سیه یان به سهر دا بخویننه وه که

۱- البقرة: ۱۵۹

۲- الجمعة: ۵

۳- الأعراف: ۱۷۵ - ۱۷۷

ئايەتەكانى خۆمانمان پىدا بوون، بەلام لەخۆى داپنين و شەيتانىش شوينى كەوت و گرتىو چوو ە ريزى سەرگەردانانەو ە. وەئەگەر ويستبامان بەھۆى ئايەتەكانەو ە بەرزمان دەكردەو ە، بەلام بەزەوىيەو ە چەسپاوشوینى ئارەزووى كەوت و وینەى وەك سەگە، كە ئەگەر راوى بنىى ھەر ھەناسە بركەيەتىو ئەگەر ليشى بگەپىى ھەر پشوو سوارە ئەو (وینە)يش وینەيە بۆ كەسانىك كەپرۆيان بەئايەتەكانمان نيە، دەجا بەسەرھاتەكانيان بۆ بگيرەو ە بەلكو بىركەنەو ە، كەسانىكىش كە ئايەتەكانمان بەدرو دەزانن خراپترين وینەيان ھەيە، ھەر خۆيشيان ستم لەخۆيان دەكەن.

دياره له دوو ويټه هينانه وهدا به (کهړ) و (سهگ) بؤ زانای لادهر و لاړی و
 ئاره زووپه رست و دونيا ويست، زور شت جی سی سهرنجه که لیږدها مه و د امان نيه لیان
 بدویین، به لام دوو شت که له هره دوو کیان دا دوو باره بوونه وه هر ده بی ئا مژده یان پی
 بکړی:

أ- لهه ردووک ویتنه (مثل) هکه دا گوتراوه که ئه ویتنه یه خراپترین ویتنه! ﴿بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ﴾، ﴿سَاءَ مَثَلًا ۖ﴾، بویهش من پدیم وایه بابای زانا ئه گهر چاک و راست بی لهه موو کهس چاکترو ئه گهر لارو خواریش بی لهه موو کهس خراپتره، چونکه به پیئی ته عبیره قورئانییه که و به سهرنج دانئو واقعییش، ده زانری که هیچ ژيانداریک له (کهه) که و ده ن ترو هیچ ئازهلکیش له (سهگ) بییستر نه.

ب- له ههردووک وێنه که دا ئه و که سانه ی وێنه کانیان له سه ره هیناوه ته وه له سه ره تاوه و به یوالات به ئه هلی عیلم و زانا دانراون: (الذی آتیناهُ آیاتنا)، (الذی حُمِلوا التوراة) به لام دوا یی به بی بپروا ئایین و ئایه ته کانی خوا به درۆزان (مُکَذَّب) له قه له م دراون: ﴿...يَسْ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ...﴾، ﴿سَاءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا...﴾. ئاشکراشه که مه به ست له بی بپروای و به درۆزانی (تکذیب) لێره دا ده رپرینی زمان یی نیه، چونکه خا ی کار به جی به س کرده وه ره فتاریانی خستۆته روو: (فانسَلَخ

١- الجمعة: ٥

٢- الأعراف: ١٧٧

منها...أُخْلِدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ...»، ﴿ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا...﴾^١، که واته مه به ست له بی پروایی به دروژانین و به هله و نات و او خستنه به چاوی ئایینی خوا له لایه ن زانا لادرو لارو ناله باره کانه وه، ئه وه یه که به زمانی حال و کردار و رهفتار و ئاکار و هه لوئست و هه لئس و که وتی ناشه رعییانه و دنیا په رستانه یان ده ری ده بپن و، ئه و سه و داو مامه له یه یه که ئه هلی دونیا و سیاسه ت و طاغووته کان له گه لیان ده که ن و ئایینی خویان به نرخیکی که م - که ئه گه ره هه موو دونیا ش بی هه رکه مه - لی ده کپن! وه ک خوی به رزو مه زن فه رموویه تی: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾^٢.

٣- نابیی زانا و پیشه وایان به وهنده زانیاری یه ی که هه یانه قه ناعه ت بکه ن، به لکو ده بی هه می شه به دوای زانیاری و شاره زایی زیاترو چاکتر دا بگه رپن: سییه مین پیشنیارم بو ئی وه ی به رپزو پایه به رز- ئه ی زانیانی ئیسلام- ئه وه یه که قه ت نه چن به وهنده زانسته ی که وه رتان گرتوه وازیئن، چونکه خوتان ده زانن زانست سه ره تایی هه یه به لام کو تایی نیه و، زانیاری یه شه رعیی یه کانش به تاییه ت که له زانیاری بی وینه و بی سنووری خوی په روه ردگار وه سه رچاوه یان گرتوه، یه کجار فراوان و قوولن و به رده و امیش له فراوان بوون و قوولبوونه وه و په لها ویشتن دان، وه ک (عمر بن عبدالعزیز) (ره زاو ره حمه تی خوی لی بی) گو توویه تی: (تَجِدُ لِلنَّاسِ أَقْضَىٰ بَقْدَرٍ مَا تَجِدُ لَهُمْ مِنَ الْقَضَايَا)، واته: به ئه ندازه ی ئه وه که خه لک مه سه له یان بو پهیدا ده بن، یاساو برپاریشیان بو پهیدا ده بن.

ئینجا ئیمه ده بینین که خوی په روه ردگار و کار به جی له هیه شتی کدا فه رمانی به پیغه مبه ره که ی ﷺ نه کردوه که داوا له خوا بکات بو ی زیده بکات، مه گه ر زانیاری! وه ک

١- الجمعة: ٥

٢- البقرة: ١٧٤

فهرموویه تی: ﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾^۱، واته: وه بلی: پهروهردگارم زانیاریم بۆ زیاده بکه.

که واته: ئه وه که به شیخ له مه لایه کانی^۲ کورده واری پییان وایه ئه وه نده زانسته ی وهریان گرتوه، به سیانه و چی دیکه یان پیویست نیه! بۆچوونیکه هه له یه، چونکه بیگومان پیغه مبهری خوا^۳ له لووتکه ی ههره بهرزی زانستدا بووه، که چی خوی کاربه جی فهرمانی پی کردوه که لی بیارپته وه زانیاری بۆ زیاده بکات! ئه دی ئیمه ومانان چی ده زانین له چا و پیغه مبهری خوا تا کو قه ناعه تی پی بکه ی و گوچانی سه فیه و گه شت و گه رانی زانیاری خواستن (طلب العلم) فری بده یین؟!

پی وایه ههرکه سیخ به دین و ژین دا قول بوویته وه و باش له قورئان و سوننه ت و گۆرانکارییه کانی ژیان و گوزهران ورد بوویته وه، دلنیا ده بی که پیویسته هه میشه له به دوا ده گه رانی زانست دا بی، چونکه مادام (دین) کالای پر به بالای (ژین) وه ژیان و گوزهرانی ئینسانانیش بهرده وام و بی پشودان و سره وتن له گۆران و په ره ستاندن و جم وجوول دایه، ده بی ئایینیش بهرده وام له فراوان بوون لی ک کیشرانه وه دابی، تا کو فریای ژین و گوزهران و گۆرانکارییه کانی بکه وی و لی به جی نه مینی، ئینجا به سه رنج دانی قورئان و سوننه تیش بۆمان ده رده که وی که خوی کاربه جیش سروشتی ئیسلامی هه روا هه لخته وه یاسا و ده ستوره گشتی و سه ره کی و نه گۆره کان (الأحكام الكلية وبأساسية الثابتة) ی بۆ لایه نه چه سپاو و نه گۆره کانی ئینسان و ژیان و، یاسا گچکه و ورده گۆراوه کان (الأحكام الجزئية المتغيرة) یشی بۆ لایه نه گۆران و به سه ردا هاتووه کانی ئینسان و ژیان، داناون.

۱- طه: ۱۱۴

۲- جارژکیان له مه جلسیکدا عه رزی مامۆستا (مه لایه کم کرد که فلان کتیه که تازه که وتوته بازار کتیبکی باشه و نه گه ر بیخوینینه وه سوودی لای ده بیینی! که چی جه نابی مامۆستا خوا لی خۆش بی تووره بوو گوتی: به راستی ئه م قسه یه تم زۆر پی ناخۆشه! گۆتم: بۆچی؟! گوتی: ئاخر من مه لام مه لا! پیویستیم به موتالای نه و کتیبانه نیه! منیش گۆتم: ئاخر چونکه مه لای له خه لکی تر زواترت پیویسته، نه ک به پیچه وانه وه!

٤- پښوېسته بزانیږی که بهرنامه (منهج) ی خویندنی زانسته شهرعییه‌کان
(العلوم الشرعية) که له‌کوردستان و غهیری کوردستانیش دا له‌میږه بوته
باو، کهم و کووړپی زوړی تیډا بووهو هه‌یه:

به‌للی ماموستا به‌پږه‌کان! ئه‌میش راستی‌یه‌کی دیکه‌ی گرنکه و پښوېسته
له‌به‌رچاوتان بی که ئه و بهرنامه و شیوه دهرس خویندنه‌ی ئیوه و پیش ئیوه و بگره
سه‌دان سال له‌مه‌وپیشیش، که‌لین و کهم و کووړپی که‌وره که‌وره‌ی تیډا هه‌ن، که
بیگومان گاریکه‌ریی خراپیان هه‌بووهو هه‌یه له‌سهر جوړی تیگه‌یشتن له‌ئیسلام و
چوښه‌تی پیشه‌وايه‌تی کردنیشتان!'

جا بیگومان ئه و بابه‌ته پښوېستی به‌لیکولینه‌وه‌یه‌کی تایه‌ت ده‌کات که له‌قهره‌ی
ئیرده‌ا نیه، به‌لام من لیږده‌ا هه‌روا به‌خیرایی ئاماژه به‌چند شتی که ده‌که‌م:

یه‌ک: زالبوونی بایه‌خ دان به‌زانیاری‌یه ئامرازی‌یه‌کان به‌سهر قورئان و

سوننه‌تدا:

دیاره ئه‌مه راستی‌یه‌کی نکوولی لی‌نه‌کراوه و بابای فه‌قی هه‌ر له‌سهره‌تاوه ملی
پی‌ده‌به‌ر (نحو و صرف) و پاشان (بلاغه و منطق) نراوه و چه‌ندان کتیب و نامیلکه‌ی
جوړاو جوړی له‌وباره‌وه پی‌خویندراوه و له‌به‌ر (حفظ) یش کراوه، بی‌ئوه‌ی جار ی هیچ لای
پی‌به‌لای قورئان و سوننه‌تدا بکړیته‌وه! که له‌راستی‌دا ئیسلام هه‌ر له‌وان دایه‌وه هه‌ر
ئه‌وانیش ئامانج و (بیت القصید) ی خویندنی زانسته شهرعییه‌کان! به‌لام به‌داخه‌وه له‌و
بهرنامه (منهج) باوو په‌واج پی‌دراوه‌ی قوتا‌بخانه و حوچه‌کاندا ئه و راستی‌یه مه‌زنه
فه‌راموش کراوه و ئامانج (هدف) به‌قوربانی هوکار (وسیله) کراوه! هه‌لبه‌ته نابی هیچ
که‌سیش به‌هه‌له له‌م قسه‌یه‌مان حال ی بی‌و پی‌ی وایی من ده‌لیم زانیاری‌یه ئامرازی‌یه‌کان
(العلوم الالهیه) پښوېست نین! به‌لکو وه که له‌به‌شی دووه‌می ئه‌م کتیبه - له‌خال ی سییه‌م -
دا خستومانه‌ته‌پوو، ئه و جوړه زانستانه بو تیگه‌یشتنی قورئان و سوننه‌ت پښوېستن،

١- سوپاس بو خوا له کوردستان و غهیری کوردستانیش دا ده‌ست کراوه به‌گوړینی بهرنامه‌ی خویندنی
زانیاری‌یه شهرعییه‌کان و گه‌شه‌پیدانی و چاک کردنی.

www.alibapir.net

به لّام من ده لّيم با وه سيله وهك خوي و ئامانج (هدف) يش وهك خوي و به قهدهر خوي
گرنگي و ئهميه تيان پي بدري و له بهر (العلوم الآلية)، (العلوم العالية) فه راموش نه كرین،
چونكه نرخ و بایه خي وه سيله به ئه ندازه ی پي و ده دست هيتراني ئامانجه وهيه !

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

دوو: ته نیا سهرگرم بوون به موتاډو لی تیگه یشتنی بهرهم و
کهله پووری زانیانی رابردوو و جی پئی گرتنه وهو کردنی به جیدار (بدیل)
قورئان و سوننه:

له سونگه ی ته وهو که بیرۆکه (فکره) ی هله ی: (ماتَرَكَ الْأَوَّلُ لِلْآخِرِ شَيْئًا) به سهر
عه قل و هوشی زوره ی هره زوری ماموستا به ریزه کاندازال بووه، پیان و ابووه که
ورئان و سوننه هیچ شتیکی نه زانراوو ته فسیرو شهرح نه کراویان تیدا نه ماوه!
به پیویست نه زانراوه که بو وهرگرتنی هیچ کام له زانیاریه کانی عه قیدهو (فقه)
(ترکیه) و... هتد، کات به لیکولینه وهو لی وردبوونه وهی قورئان و سوننه ته وه به فیرۆ
بدری!! وه سهره نجام بهرهم و کهله پووری زانیانی پیشو و شیوه ی لی تیگه یشتنیان
بوته جیدار (بدیل) قورئان و سوننه و ئه مان له بهرنامه ی خویندنی زانیاریه
شهرعی په کان (العلوم الشرعیة) دوورخراونه ته وه، له حالیک دا که شهرعی خواهر
ئه مان!!

سی: زالبوون و جی پئی لیژکردنی زانیاریه عه قلی په کانی وهک
(منطق) و (فلسفه) که له ئه سل دا زاده ی یونانی په کانن، به زانیاریه
شهرعی په کان:

له سهره تاوه خویندران و شاره زابوون له قورئان و سوننه بناغه و جه وهری
خویندنی زانسته شهرعی په کان (العلوم الشرعیة) بوو، به لام ورده وردهو به کارتیکردنی
(معتزله) و (فلسفه) ی یونانی و... هتد، وهک چوون له لایه که وه خهریک بوون به بهرهم و
کهله پووری زانیانی رابردوو وه جی لی کولینه وهو لی وردبوونه وهی قورئان و سوننه تی
گرته وه، له لایه کی دیکه شه وه زانیاریه عه قلی په کان (العلوم العقلیة) ی وهک فهلسه فهو
مهنتیق و حکمهت و فهلهک و... هتد، جی پان به زانیاریه شهرعی په کان لیژکردو، وای
لی هات زانیو شاره زایی زاناو پی شه وایان، له جیاتی ته وهی ناشناییو شاره زایی
به قورئان و سوننه بکریته پیوهرو ته رازووی پیوان و هله سه نگانندی! تاراده په کی زور
زانیاریه عه قلی په کان بوونه ته و پیوهرو ته رازووه!

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

چوار: کورت هه له یانرانی ئیمان و عه قیده له ورده بابته خيلافییه کانی داو، سه رگهرم کردنی فه قیو قوتابی به مشت و مرو کیشه ی نیوان (جبرية) و (قدرية) و (اشاعرة) و (ماتريديّة) و (معتزلة) و... هتد:

ئه گهر بگونجی زانایان له سه ر بابته و مه سه له کانی (فقه) به ماناو چه مکی فراوانی کیشه و مشتومر بکه ن، ئه وه به ههر حال، به لام له بهر ئه وه ی بابته ی ئیمان و عه قیده له قورئان و سوننه ت دا هینده باش و به وردی روون کراوه ته وه، ئه گهر بیّت و مسولمانان نه که ونه ژیر کاریگه ری ته ورژه فیکرییه کانی بیگانه و به س له قورئان و سوننه ته وه بوی بپوانن، تووشی هیچ کیشه و مشت و مریک نابن! که چی زور به داخه وه ئه و کیشه و بگهرو به رده یه ی که له بواری عه قیده دا له نیو مسولمانان دا بووه ئه گهر زیاتر نه بووبی که متر نه بووه له کیشه و راجیاییان له بواری (فقه) دا!

جا به داخه وه زور له میژه که ئه و کتیب و سه رچاوانه ی کراون به به رنامه ی خویندن له بواری عه قیده دا، ههر ئه و کتیبانه ن که له گهر مه ی مشت و مری بیجی زانایان دا له سه ر ورده بابته خيلافییه کانی بواری عه قیده و مه سه له تی خیزنراوه کانی ئه و بابته،

۱- ههرچه نده رهنکه ئه و جوړه کتیبانه و هاووینه کانیان چ له بواری عه قیده و چ له بواره کانی دیکه ی زانسته شه رعییه کان دا بۆ کات و روژگاری خوایان، هه ندیک ئامانجیان ههر هینابنه دی، به لام به ته نکید له م روژگاره دا ئامانج ناهیننه دیو بگه ره جاری واش هیه زیانیش ده گیهنن، وه من بۆ خۆم مه لاو فه قیو وام دیوه که گوته ویه تی کتیبی (شرح العقائد) که به (العقيدة النسفية) ناسراوه سه ری تیکداوم وازی پێ له ئیسلام هیناوم!! ئینجا عیب و ناته واوییه کی دیکه ی گه وهره ی ئه و کتیب و سه رچاوانه ی (علم الکلام) ئه وه یه که ته نیا باسی ئیستای بوونی خواو (خالقية و ربوبية) ی بیان کردووه و مه گه ر چۆن ده نا به لای په رستراویتی (ألوهية) ی دا نه چوون! له حالیک که کیشه و مشت و مرو تیک گیرانی پیغه مه ران (سه لامی خوایان لی یی) و گه له کانیان ههر له سه ر په رستراویتی (ألوهية) ی خوا بووه و مه گه ر چۆن ده نا هیچ گه ل و میلله تیک له سه ر به دیهینه رایه تیو په ره و ده گاریتی خوا کیشه یان نه بووه، ﴿وَلَّيْن سَأَلْتَهُمْ مِّنْ خَلْقِهِمْ يَقُولُنَّ اللَّهُ...﴾ الزخرف: ۸۷، ﴿وَلَّيْن سَأَلْتَهُمْ مِّنْ خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَقُولُنَّ خَلَقْنَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ﴾ الزخرف: ۹.

ئینجا شتیکی ئاشکرایه که ههر روژگارو سه رده مه گیر و گه رتی فیکریو فه ره نگی تاییه تی خوی هیه و ده بی زانایان چاره سه ریان بکه ن جا ئه گه ر زانایانی پیشو له کتیب و به ره مه کانیان دا کیشه و گه رته کانی روژگاری خوایان چاره سه ر بکه ن، ئه گه ر نا چاره سه ری ئه و ساکه که متر وایه به که لگی ده ردو کیشه ی ئیستامان بیّت، ئایا به چه کی سه ده کانی نیوه راست جه نگی سه ده ی بیست و یه که م ده کری؟!

دانراون! بۆيه به هيچ جورىك باباي فەقىو مەلاش نە يانتوانيوه كه لەو كتيب و سەرچاوانەوه ئيمان و عەقيدە يەكى راست و پەوان و بىگريو گۆل وەر بگرن، ئاخىر تۆو ويزدانن چۆن عەقيدە يەكى ئىسلامى قورئانىو سوننەت يانە لەكتيبەكانى: (شرح العقائد) و (تهذيب الكلام) و (شرح المواقف) كه ناودارترين كتيبەكانى (علم الكلام) و (عقيدة)ن، وەر دەگري؟! ئايا جگە لەكيشەو دم بەدمەى كۆمەل و تەوژم و تاقمەكانى مسولمانان كه كه متر وابوو ئاگادارىي عەقيدەى (أهل السنة والجماعة) بن، شتيكى ديكەت دەكهويته بەرچاو؟!!

پينج: لەئەنجامى دەرگای عەقلى خوداخستن و پشت بەپيشينان و بەستن و بەچاوى ئەوان ديتن و بەگوڤى ئەوان ببيستن بۆ تيگەيشتنى ئايين، دووچارى بەرەو دوا گەرانەوهو ئاگا لەسەردەم و رۆژگار نەبوون دەبين:

ئەوه كه پيشينانمان بەتاييەت سى وەچەكان (القرون الثلاثة) كه پيغەمبەرى خواﷺ شايدىي چاكتربوونى بۆ داو: (خير أمتى قرنى ثم الذين يلونهم ثم الذين يلونهم).^۱ باشترو قوولتر لەقورئان و سوننەت تيگەيشتوون، راستىيەكهو سەلمينراوه، بەلام ئەگەر ئاگادارى ئەم سى راستىيەش نەبين خراپ بەهەلەدا دەچين:

أ- پيغەمبەرﷺ تەنيا شايدىي بۆ سى پشت (جبل)ەكان داوه، كهواتە: مەرج نيه هەموو پشتەكانى تريش وابن و هەرچى سالتىك پيش ئيمە ژيابى، لەئيمە باشتەر لەئىسلام حالى بووبى!

ب- چاكتربوونى ئەو سى وەچەيه هەرچەندە بەر لەهەر شتيك راست و ترو قوولتر لەئىسلام تيگەيشتنيان دەگريتهوه، بەلام مەبەست ئەوه نيه كه وردەكارىيەكانى دين و ژينى سەردەم و رۆژگارى دواى خوشيانيان زانيوه! بەلكو مەبەست ئەوهيه كه ئەوان

۱- زۆرىك لەو گەنج و خوڤندەوارانەش كه پييان وايە شوين سەلەفى صالح كهوتوون، دووچارى هەمان دەرد

بوو، بەلام بەجۆرىكى ديكە!

۲- رواه البخاري ومسلم.

هیلله سهره کی یه کان (الخطوط العریضة) ی له قورئان و سوننهت حاللی بوونیان بو ئیمه دارشتوه.

ج- چاکتر تیگه یشتنی ئه وانیش به گشتی له قورئان و سوننهت ئه وهی لی ئافامریته وه که ئیمه ومانانیش ناتوانین هیچ حاللی بین، بگره هه ندیک شتیش له قورئان و سوننهت هه لبه ینجین که پیئشووه کانمان نه یانزانیه!

که واته: ماموستا و پیئشه وایانی ئیسلام ده بی زور وریا بن و به بیانووی ریژو ئه ده ب نواندن به رانبهر به رابردووان و لی به هره مه ند بوونیان، دوو چاری دهردی به ره و دوا که پانه وه له چاخ و رۆژگاری خو به جیمان نه بن، که بیگومان که م و زور ئه و دهر دو نه خو شی یه یان له نیودا هه یه و کاریگه ری یه کی که وره شی بووه له وه دا که نه توانن وه ک پیو یست خه لکی رۆژگار و سهر ده می خو یان حاللی و ئیقناع بکه ن و، خه لکی رۆشنیرو ئاگاداریش به تو یژیک دوا که و توویان بزانیو، به هه له به هوی ئه وانه وه ئه و ئاین و به رنامه یه ش که نو ینه رایه تی و پیئشه وایه تی ده که ن، به دوا که و توو به جیماوی بزانی!

شه ش: ریژو ره سمی به ریژو ه بر دنی حو جره و قوتا بخانه شه رع یی یه کان و

به خ یو گردنی فه قی و قوتا بی یه کان زور هه له و ناته و او بووه:

دیاره لی ره دا مه به ستم له و شیوه بژیو په یدا گردنی فه قی یانه که (راتبه ی فه قی یان) ی پی ده لێن و ئه گه ر لی م زویر نه بن- چونکه خو یشم ما وه یه ک فه قی یه تیم کردوه- ده لی م: له پاستی دا ئه و راتبه گردنه (سوال کردن) یکی به ئه ده ب بووه!

جا ماموستا به ریژه کان سهرنج بده ن!

ئایا فه قی یه ک هه ر به شلکی یو له ده می سوخته یی یه وه بژیوی خو ی به (راتبه) دابین کرد بیو، هه می شه چاو له ده ستی خه لک و میلله ت بووی، ده بی کاتی که گه وره ده بیو پی ده گات و ده بی ته مه لاو ئیمام، له به رانبهر ئه و خه لک و میلله ته دا هه ست به چی بکات!! ئایا ده توانی بو یزانه و بی منه تانه و سهر به رزانه بانگی هه قیان به گو ی دا بدات و ئه رکی فه رمان به چا که و نه می له خرا په یان له گه ل دا ئه نجام بدات!!

به په سهندی د زمانم لیرهدا یه کیك له بیره ودرییه تالنه کانی ژیانم

بگیرمه وه:

له سالۍ ۱۹۸۱-۱۹۸۲ که له دووی کولیزۍ (الشریعة والعلوم الاسلامیة) بووم له نه جامی به شداری نه کردنم له یه کیه تی قوتابی یان (اتحاد الطلبة) و مه شقی سوپای به ناو گه لیبی (تدریب الجیش الشعبی) دا که رژیمی به عسی فهرزی ده کرد، له پرژیم قاچاخ بووم و رووم کرده کوردستانی ئیران و ... سهرتان نه ئیشینم چوومه^۱ حوجره یه که وه و دهستم کرد به فقه قییه تی و سهرجه م ته مه نی فقه قییه تیم شهش مانگی خایاند، دیاره له نیو سیسته می فقه قییه تی دا ده ستور وایه که ته نیا سووخته و فقه قی گچکه و که م ته مه نه کان ده چنه نان چینه وه و پاتبه کردن و، بهنده له سونگی نه وه وه که به زارای فقه قییه تی (مستعد) بووم و ماده کانی کوتاییم ده خویندن و پاتبه کردنم له سهر نه بوو.

به لام رژیکیان زوربه ی فقه قییه کان له حوجره نه بوون و سه فهریان کردبوو، بویه به ناچار یی له گه ل فقه قییه کی گچکه دا چوومه (پاتبه) و نه وه یه که م جارو دواچاریشم بوو پاتبه بکه م، هر له گه ل فقه قییه که ی هاوه لم گوتی: (پاتبه ی فقه قییه یان په حمه تتان لی بی)، کابانی ماله که به توپه یی و بیزاری ده برینه وه و به دهستی خالی هاته ده رگا و گوتی: نه ری نه وه چ بوو پاتبه ی فقه قییه یان هر نه برپایه وه، برؤن هیچمان نیه !!

ئیدی من و فقه قییه که وهك شوورپکیکمان له لووت درابی، بی قسه گه پراینه وه، که هاتینه وه حوجره ش من به فقه قییه کانم گوت^۲: کاکه گیان من له مه ودوا نه گهر به پرژوو نه بم، ته نیا دوو ژهم ده که م! گوتیان بچی؟! گوتم چونکه من نه و نان و بژیوه ی به پاتبه په یدا ده کری، مه گهر به نه ندازه ی پشت پیوه پراوه ستان (سد الرّمق) نه گهرنا به په وای نازانم بیخوم، دیاره نه و برپاره ی خوشم برده سهری.

۱- له دیی (به رده په شی) سهر به شاری (بانه) ی کوردستانی ئیران، له لای به پرژ: ماموستا مه لا محمدی

به رده په شی، که ئیستاش له سهر دهرس گوتنه وه هر به رده وامه، خوا پاداشتی بداته وه و سهر په رزی بکات.

۲- نه و په فقه قییه کانم ئیستا هموویان مه لان، که: کاک (مه لا سید مصطفی) (زمزیران) و کاک (مه لا نه حمه دی قه له په شی) و کاک (مه لا عثمان) (مه زرا) یه و کاک (ملا حسن) (بی که ژیم چاک له یان، یادیان هر به خیری و ته مه نیان پر خیر و بی بی).

پیشنیاری خوشم بۆ چاره‌سهری گيروگرفتى راتبه‌ی فەقی‌یان له‌برگه‌ی چه‌وته‌م دا ده‌خه‌مه‌پوو.

حه‌وت: چۆنیه‌تى دابین کردنى ژيان و گوزهرانى مه‌لا، له‌گه‌ل

پله‌وپایه‌و ریزو حورمه‌تى میراتگرانى پیغه‌مبه‌رداﷺ گونجاو نه‌بووه:

هه‌رچه‌نده به‌پێى چه‌ندان ده‌ق و بنچینه‌ی شه‌رعى، هه‌رکه‌سێك خۆى بۆ ئه‌نجام دانى ئه‌رك و كاریكى مسوڵمانان و دابین کردنى به‌رژه‌وه‌ندى‌یه‌کیان ته‌رخان بکات و بۆى لێ بپری، به‌جۆرێك كه نه‌پیه‌رژێته سهر دابین کردنى بژێوى خۆىو خێزانیو وابه‌سته‌كانى، له‌سهر مسوڵمانان فه‌رزه كه مشوورى بخۆن و پێداویستى‌یه‌كانى دابین بکه‌ن، به‌پێى یاساى: (الْعُنْمُ بِالْغُرْمِ)، به‌لام به‌پاستى ئه‌و شیوه‌و چۆنیه‌تى‌یه‌ی كه له‌مێژه‌ بۆته (باو) شتیكى ناپێك و نه‌گونجاوه، له‌گه‌ل كه‌سایه‌تى (شخصية) به‌رزى مامۆستایه‌تىو پێشه‌وايه‌تىدا! كه به‌كورتى بریتیه له‌وه‌ی مامۆستا (مه‌لا) هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه له‌گه‌ل خه‌لكى ئه‌و شوێن و گه‌ره‌ك و گونده مامه‌له‌و سه‌ودا بکات و پێك بکه‌ون داخۆ سالانه، یان مانگانه چه‌ندو چى‌وچى ده‌ده‌نى!!

لێ‌هه‌شدا با قوله نه‌زیه‌یه‌كى خۆم له‌باره‌ی یه‌كه‌مین ئه‌زموونى (مه‌لايه‌تى) کردنمه‌وه

بگێرمه‌وه، تاكو مه‌به‌ست باشتر پوون بێته‌وه:

سالى (١٩٨٦)بوو له‌ژێر فشارى دائیره‌ی ئه‌منى رانیه، كه چه‌ند جارێك پیلانى ده‌ستگیرکردنیان بۆ دانام، چونكه له‌وتارو سه‌ردان و كۆپو مه‌جلیسه‌كانم بێ په‌رده هێرشم ده‌كرده سهر رژیمنى به‌عس، گوندی (سه‌رسیان)ى سهر به‌ناحیه‌ی (بنگرد)م به‌جێهێشت و سه‌رێكى دێى (گه‌لووى ماخۆبزنان)م دا كه‌له‌وى به‌مه‌لايه‌تى دابمه‌زریم، جا كه‌چووم، ریش سپى‌یه‌كانى گوند زۆر خۆشحالیى خویان ده‌ربپریو به‌رگه‌مى به‌خێریان هێنام، پاش هه‌ندێك قسه‌و باس گوتیان: جا مامۆستا فه‌رموو جه‌نابت قسه‌ی خۆت بکه، داخۆ چۆن چۆنى دێیه‌ لامان، چونكه قسه‌ له‌م سه‌ره‌وه خوشه‌ بکری! دياره زانیم مه‌به‌ستیان ئه‌وه‌یه كه ئایا من چه‌نده‌یان سالانه یان مانگانه پاره لێ‌داوا ده‌که‌م و، چه‌ند بار دارم بۆ بێنن و چى‌وچى دیکه‌ش! منیش گوتم: براينه گوى بگرن! من مادام له‌م گونده‌دا بم هه‌ركات بانگى‌دا، ده‌چم بۆ مزگه‌وت و ئه‌گه‌ر كه‌س هه‌بوو پێش بکه‌وى،

ئەگەرنا خۆم ئىمامەتى دەكەم، ھەرودھا بۆ ھەركام لە نوێژى جومعه و نوێژى مردوو و نوێژى تەراوىح و جەژنەكان و صولح و نۆبۆژى... ھتد بە ھەمان شىو، ئەگەر كەس ھەبوو ئەگەرنا خۆم بە ناچار دەبینم پێيان ھەستم و ەك ئەركى سەرشانم ھەر ئەنجاميان دەدەم، كەواتە سەودا و رێكەوتن و مەرج گرتنى پێويست نى!

بە سەرسوڕمانەو گوتيان: جا چۆن وادەبى مامۆستا؟! ئەدى بە چى دەژى؟! گوتم: بژيۆيم لە سەر خوايەو ئەگەر لە بەر تەقواش خوا رۆژيم نەداتى كە فەرموويەتى: ﴿...وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۖ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ﴾، ئەو لە بەر ئەو زىندە دەريكم ئەو خولقاندوومى ھەر دەم ژىەنى: ﴿وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا﴾.

بەلى ئاوا لە گوندى (گەلۆ) بوومە مەلاو بە كردهو دەش قسەو بپيارى خۆم بڕدە سەرو، بە ھىچ جۆرىك بە ناوى (بەراتى مەلايەتى) و تەنانەت زەكات و سەرفترەشەو ھىچ وەرنەدەگرت، بە لام خوا ھەلناگرى خەلكى ديش لە بەرانبەر من دا خۆيان بە خاوەنى ھىچ نەدەزانىو ھەرچى بە ناوى دين و شەرعیشەو پيم گوتبان، بى سىو دوو وەريان دەگرت! خوا پاداشتيان بداتەو ھەر بە سەلامەت و سەربەزىان بكات.

ئىستاش باييمە سەر خستە پووى پيشنيارەكەم بۆ چارەسەر كردنى كيشەى دابىن كردنى ژيان و گوزەرانى مەلاو فەقىو بە پێوە بڕدنى حوجرەو قوتابخانە شەرعىيەكان. ئاشكراشە كە زەكات دەدرى بە ھەشت جۆرە كە سان زوك لە ئايەتى (٦٠)ى (التوبة) دا ھاتوو كە ئەوانيش دابەش دەبن بۆ دوو جۆرى سەرەكى:

أ- كە سانىك كە پيوستىيان بە مال و سامانى مسولمانانەو خۆيان لە بەر ھەر ھۆيك بى ژيان و گوزەرانى خۆيانيان پىدابين ناكري، كە ھەركام لە: (فقراء و مساكين و في الرقاب و غارمين وابن السبيل) ھەژاران و نەداران و كۆيلەو قەرزداران و پېبوار، لە و جۆرەن.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

١- الطلاق: ٢ - ٣

٢- ھود: ٦

ب- که سانیک که مسولمانان و کومه لگا پیوستی و ئاتاجیی پیانیه و کارو خزمه تیکی پیشکش ده کهن که په کیان له سهری که وتوه، که هر کام له: (العاملین علیها والمؤلفه قلوبهم وفي سبیل الله) کاربه ده ست و مشوورخوړانی زه کات و دلراگراوان و دلخوشر اووان و جهنگ و جیهادو بهر ژه وه نندی په گشتی په کانیش له م جوړه ن.

ده جا بیگومان هم ماموستا (مه لا) په کان و هم قوتابیو فقهی په کانیشیان مه گهر چوون د ه نا و بهر هر دوک جوړه که ده که ون، چونکه له لایه که وه هر ژارو نه دارو قهر زدارن و، له لایه کی دیکه شه وه به هوئی به دواى زانیاری شهرعی دا گه پان و بلاو کړدنه وه په وه که فهرزی کیفایه په، کاره که یان له جوغزی (في سبیل الله) دایه^۱!

که واته: بوجی ماموستایانی بهر پیز کاروباری کوکړدنه وه و دابه شکردنی زه کات و وه که نه رکیکى گه وره ی شهرعی به نه ستووه ناگرن و سهر په رشتی نا کهن و مووچه (معاش) و برژیوی بیمنه تانه ی خو یان و حو جره و قوتابخانه و شاگرد هکانیانی لی دابین نا کهن^۲؟! دپاره نه گهر ماموستایان کارو ته گبریکى ئاوا له خو یان و قوتابی په کانیان بکه ن، هم له کاتی هه بوونی ده ولت و قه واره ی ئیسلامی داو هم له کاتی نه بوونیشی دا - وه که واقعی ئیستامان - له هه موو که س بیمنه ت ده بن و بیجکه له خوا چاوه ری لوتف و کهرهم به خششی که سی دیکه نا کهن.

هه لته وه قفه کان (أوقاف) یش که به دریزی میژووی ئیسلام زاناو پیښه وایان که لیئی باشیان پیان پرکردو ته وه، سهر چاوه و داهاتیکی حه لال و زه لالی زور باشن، به لام به داخه وه هم له عیراق و غه یری عیراقیش دا له میژه رژی مه عه لمانی په طاغووتی په کان نه وقافه کانیان له خاوه نه شهرعی په کانیان زه وت کردون و به که یفی خو یان هه لسو که وت و پر هفتار (تصرف) یان تیدا ده کهن، و پیوسته زاناو پیښه و

۱- له بهرگی سییه می (خواپه رستی ئیسلامی) له باسی (زه کات) دا، به وردی ئه و مه سلانه م توژیوه ته وه، به تایبته دهر باره ی چه کم و واتای وشه ی (في سبیل الله) باسیکی تیروته سه لمان کردوه.

۲- دپاره لیړه دا مه به ست ئه وه نیه که ماموستایان بینه کاربه ده ستی کوکړدنه وه و سهر وه بهر کردنی زه کات (العاملین علیها)!! به لکو مه به ست ئه وه په که ئه وان به شیوه په کی شهرعی و راست مشووری لیځخون و لیژنه ی بؤ دروست بکه ن و، سهر په رشتی کاره که بکه ن و بیگومان نه گهر زه کاتیش چاک سهر په رشتی بکری نه که هه ر مه داری ماموستایان و قوتابخانه و قوتابی په کانیان، بگره گه لیک که سی دیکه ش ساز ده کات.

شهر عزانه كان له بیری ئه وه شدا بن، كه چۆن چۆنی چاره و ته گبیریکی ئه و مال و سامانه داگیرکراو و زهوت کراوانه ش بکه و بیانگیرنه وه دهستی خاوه نه شهرعییه کانیا و ئه و مه بهسته شهرعی و دیاری کراوانه ی که بۆیان وه قف کراون.

بۆیه ش ئه م دوو بره گه یه ی (شه ش) و (حه وت) م له م خالی (ع) هدا هینان، که باسی به رنامه (منهج) دهرس و ده ورو خویندنی فه قییه تی و مه لایه تییه، چونکه ئه مانیش هه به شیکن له و به رنامه و په یڕه وه ی که فه قی و مه لا له سه ری پۆیشته وون و پی گه یشتوون و، بیگومان کاریگه رییه کی گه و ره شیان له سه ر که سایه تی یان هه بووه و هه یه.

۵- زانایان ده بی به واقیع و پۆژگاری خۆیان ئاشنابن و زۆرباش شاره زای ته وژمه فیکری و سیاسیه کانی سه رده می خۆیان بن:

به ئی مامۆستا و چاوساغه کانی موسولمانان! ئه میش مه سه له یه کی زۆر گرنگه و کار هه ربه وه نده پیک نایه ت که له خودی ئایین دا شاره زابن، به لکو پیویسته به واقیعی ژیان و گوزه رانیش ئاشنابن و به بی ئاشنابوونی واقع (فقه الواقع) ناتوانن وه ک پیویست سوود له شاره زایی له ئایین (الفقه فی الدین) وه ربگرن، چونکه وه ک چۆن ناسینی هه ق گرنگه، ئاشنابوون به و خه لک و کۆمه لگا و واقیعه ش که ده بی هه قی تیدا رابگه یه نین و بچه سپینین، هه ر گرنگه ^۱.

ئینجا ئه گه ر سه رنجی ژیا نی زانا و پی شه وایانی پی شین (سلف) یشمان بده ین، ده بینین هه موویان زۆر شاره زا و هۆشیار و واقیع ناس بوون و، چاک چاک ته وژمه فیکری و سیاسیه ئیسلامی و غه یره ئیسلامیه کانی پۆژگاری خۆیان و پی ش خۆیشیان زانیوه و ناسیوه!

بۆوینه: سه رنجی هه ر کام (أبو الحسن الأشعري)^۱ و (أبو حامد الغزالي)^۲ و (إبن الجوزي)^۳ و (شهرستاني)^۴ و (إبن حزم الأندلسي)^۵ و (إبن تیمیة الحرّاني)^۶ بده، چه ند وردو

۱- خالی یه که م و دووه ممان له کتیی (چه ند ریپوونییه ک بۆ ئیسلامیه کانی کوردستان) بۆ توێژینه وه ی ئه و باسه ته رخا ن کردوه به ناوی: (چاکتر تیگه یشتنی دین و باشتر ئاشنابوون به ژین).

۲- له کتیی (مقالات الإسلامیین) هکه ی دا.

۳- له (تهافت الفلاسفة) و (فضائح الباطنية) و (المنقذ من الضلال) هکه ی دا و زۆریه ی کتییه کانی دیکه ی دا.

وردو شارەزاو وریا بوون و چەند بەقوولێ، خەڵك و دۆست و دوژمن و پێتو تاقمەكانی
پۆژگاری خۆیانان ناسیوه!

دیاره بێئاگایی مامۆستایان لەواقیع و پۆژگاری خۆیان و نەناسینی دۆست و
دوژمنیش، چەندان زەرەرو زیانی جوړاوجۆری هەن و، گەلیك جارن بەهۆی نەشارەزایی و
بێئاگایییەوه مامۆستایان فریودراون و لەوكونەوه گەزراون، شاعیریش جوانی گوتوه:

عَرَفْتُ الشَّرَّ لَالشَّرِّ لَكِنْ لَا تُقْنِيهِ فَمَنْ لَمْ يَعْرِفِ الشَّرَّ مِنَ النَّاسِ يَقَعُ فِيهِ

ئاشكراشە هیچ كەس نالێ دەبێ مامۆستایان هەموو شتێك بزائن و هەموو كەس
بناسن! چونكە ئەوه مەحاله، بەلام ماقوولیش نیە زاناو پێشەوايه كی ئیسلام نەزانی
(دیموكراسی و سۆسیالیزم و ناسیۆنالیزم و لیبرالیزم و سوسیال – دیموكراسی و
سیكۆلاریزم) چین؟! وەنەزانی حیزبە عەلمانییەكانی سەرگۆڕەپانی كوردستان چۆن و
لەچ هەل و مەرجێكدا دامەزێنراون و سەركردهو مشورگێڕەكانیان كین و چۆن؟!
هەروەها شتێكی نەگونجاو و نەشیاو كە مامۆستایان و پێشەوايانی مسولمانان ئاگایان
لەحالهت و بەرهوپێش چوون و گۆڕانكارییە گەورەكانی زانست نەبێ و كەم و زۆر
سەرەدرێكی لیئەكەن!

ئنجا با ئەم بیرەوهریپەشمتان بۆ بگێرمەوه:

لەسالاڤانی (١٩٨٢-١٩٨٣) كە لەپژێم قاچاخ بووم، شەویكیان لەئۆردوگای
نۆرەملی (بەستەستین) و لە مزگەوتێكی لاچەپدا وتاریكەم داو لەوتارەكەم دا باسی
ماركسیزم-لینیینیزم و (ماركس و لینیڤ) یشتم كرد، مەلایەك دواى من هەستاو هەندێك
قسەى كردو سوپاسی منیشی كرد، پاشان گوتی: سەبارەت بەو دوو شەخسەوه كە فلانە
كەس باسی كردن و زەمى كردن (واتە ماركس و لینیڤ) راستیەكەى من ئاشنايان نیم و
نایانناسم، بەلام متمانەم بەقسەكانی ئەو هەیه و دیاره ئینسانی خراپ و بەدن، بۆیه

١- لە (تلییس إبلیس) هەكەى و (صید الخاطر) هەكەىدا.

٢- لە (الملل والنحل) هەكەىدا.

٣- لە (الملل والنحل) هەكەىدا، كە لەگەڵ ئەوهى (شهرستانی) پێكهوه چاپكراون.

٤- لە (منهاج السنة النبوية) و (الجواب الصحيح لمن بدل دين المسيح) و (اقتضاء الصراط المستقيم لمخالفة
أصحاب الجحيم) و زۆری كتیبهكانىدا.

منیش دهنکی خۆم له گهڵ دهنکی فلانه کهس دهخهه و دهلیم خۆتانیان لی به دوور بگرن و شوێنیان مهکهون!

٦- دهبی زانیان له بهردههه هه قدا زۆر خۆ به کهه مگر (متواضع) بن و له لایهه هه رکه سهی که وه شتیکی باشیان خرایه به رچاو وه ری بگرن:

بیگومان بیجگه له خوای پاک و بهرز هیچ کهس نه که هه موو شتیکی بزانی و پیویستی به ئامۆژگاری و بیرخستنه وه و هاوکاری کردنی هیچ کهس نه بی! بۆیه پیویسته مامۆستا و پیشه وایانی ئیسلام له بهردههه پیشنیارو تییینی و بیرخستنه وه و ته نانهه رهنه شه دا، نه که هه ر توور و بیزار نه بن، بگره به سینگ فراوانیییه وه هه رچی به هه ق و راستیان زانی وه ری بگرن و پیزی خاوه نه که یشی بگرن، چونکه گو تراوه: (أَنْظُرْ إِلَى مَا قَالُوا، وَلَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ قَالَ) هه روه ها چونکه (الحكمة ضالة المؤمن أَيْنَمَا وَجَدَهَا فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا) ^٢ واته: حیکمه ت بزربووی برواداره له هه رکوییه که بیدۆزیتیه وه له هه موو کهس شایسته تریه تی.

به تاییه ت که ئیستا چین و وه چه ی گهنج و خوینده وارمان - سوپاس بوخواو لیی به زیادی - زۆر گرنگی به قورئان و سوننه ت ده ده ن و، عه جاییب نیه هه ندیک شت له قورئان و سوننه ت بزنان، که مه لایه که له بهر هه ره وییه که بی نه یزانی! جا له حاله تی وادا هه م پیویسته گهنج و خوینده وار که زۆر به حورمه ت و نه زاکه ته وه ئه وه مه سه له یه بخته به رچاو و گوئی مامۆستا و، هه م ئه ویش به سوپاس و پیزانین و خۆ به که م زانی نه وه لیی وه ربگری و عومه رانه - خوا لیی رازی بی - بلی: (رَحِمَ اللَّهُ أَمْرًا أَهْدَى إِلَيَّ عِيُوبِي)، واته: خوا به زه یی به هه ر که سهی که دا بیته وه که که م و کورپییه کانی خۆم به دیاریی بو ده نیی.

نه که خوانه کرده ئه م ئایه ته ی به سه ردا بچه سپی: ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَيْسَ الْمِهَادُ﴾ ^٣، واته: وه کاتی که پیی بگو تری: پارێز له خوابه که! ده مارزلی گونا هباریی ده یگری...

١- مامۆستا وای ده زانی دوو که سی زیندووی هاوچه رخن!

٢- رواه الترمذي.

٣- البقرة: ٢٠٦

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۷- ئەۋەندەى بگونجىۋى بلوى پىۋىستە زانايانى ئىسلام بۇ ژيان و گوزەران چاويان لەدەستى خەلك نەبىۋى پىشت بەخوا بىبەستن و لەسەر پىۋى خويان بوەستن:

ھەرچەندە لەخالى چوارەمىشدا ئامازەم بەم مەسەلەيە كرد، بەلام بەپەسەندىم زانى ئەم خالى ھەوتەمەشى بۇ تەرخان بكم، ديارە وەك پىشتەر گوتەم ھەركەسىك بەكارو ئەركىكى مسولمانانەۋە سەرقال و دەست گىراو بىۋ دەرفەتى دابىن كردنى ژيان و گوزەرانى نەبى، لەسەر موسولمانان - چ وەك دەۋلەت ئەگەر ھەبىۋ چ وەك كۆمەل و كۆمەلگاش - پىۋىستە، مشوورى بخۆن و خەمى ژيان و گوزەرانى لەبەر بخەن، جا چ لە زەكات دابىن بكرى، چ بەھەرشيۋەيەكى دىكەو لەھەر سەرچاۋەيەكى دىكەى شەرعىيەۋە.

بەلام بەراستى ئەگەر مامۇستايان و پىشەۋايان، بۇيان بلوى بەرەنجى شان و ئارەقەى نىۋچاوانيان بژىۋى خويان دابىن بكن، كارىكى يەكجار گەۋرە دەكەن و خزمەتتىكى مەزن بەخويان و پەيام و بەرنامەكەيان دەكەن، ھەربۇيەش پستەى: ﴿وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾، ويردى سەر زمانى سەرچەم پىغەمبەرانى خوا(سەلامى خويان لى بى) بوۋە ھەركام لە (نوح و ھود و صالح و لوط و شەيب) فەرموۋانەۋ، خوى پەرۋەردگارو بەخشەر بەپىغەمبەرى كۆتايىشى فەرموۋە، كە بىفەرموى: ﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ﴾ واتە: بلى: من ھىچ جۆرە كرىۋ پاداشتىكيان لى داۋا ناكەم و من لەزەحمەت دەران - بەھوى ئەرك خستەن سەر شانتانەۋە - نىم.

دىسان ھەربۇيەش پىشەۋا پىشەنەكان و زانا پەسەنەكانمان خوا لىيان خوش بى مەگەر چۆن دەنا موۋچە (معاش) و تەنانەت ديارى و بەخششى دەستەلاتدارانيان ۋەرنەگرتەۋ، ھەركامىكيان كاروكاسىبىيەكى گونجاۋى بۇخوى پەچاۋ كىردە، يان

۱- الشعراء: ۱۰۹.

۲- ص: ۸۶.

بەژيانىكى يەكجار سادەو زاھىدانە قەناعەتى كىرە، سەرنج بەدە ناوو شۆرەتياڭ تاكو
ژيان و كارو كەسابەتياڭت بۆ پوون بېتەو، كە ھەركام لەم شۆرەتانە ھى زانايەك يان
چەند زانايەكى ناودارى ئىسلام بوو:

الجصاص: گەچ فرۆش

البراز: قوماش فرۆش

الزجاج: پەمب دروستكەر، يان پەمب فرۆش

الوراق: قاقەز فرۆش، يان قاقەز دروستكەر

ameer.maktab@yahoo.com

التّمار: خورما فرۆش

الدّقّاق: ئارد فرۆش

الزيّات: پۆن فرۆش

النّحاس: مسگەر



www.alibapir.net

ھەلبەتە ئىمە لىرەدا حالەتى گشتى باس دەكەين، ئەگەرنا خوا بەزۆر شىوہ بژىو
پۆزى خەلكى داپىن دەكات و، گىرگىش ئەوہى ئىنسانى مەسولمان بەتايەت باباى زاناو
پىشەوا پىزو حورمەت و كەسايەتتى پارىزراو بىو بۆ تۆزە ژيانىك و پاروہنانىك، خوى
ناشىرىن و مېزەرەكەى لىخن نەكات.

۸- دەبى زانايان يەكجار ورياو ھۆشيارىن و ئاگايان لەخويان بى، لەلايەن
ئەھلى دونياو سىياسەتەوہ (ىستغلال) نەكرىن و نەكرىنە داردەست:

ھەمىشە ئەھلى كوفرو نىفاق و ئەھلى سىياسەت و دونياو تفاق، لەھەولى ئەوہدان كە
پووى ناشىرىن و دىزوى خويان بەھوى نىزىكى و پەفقايتى و پىشتىگىرىي كىردن و فەتوا
بۆ دەرکردنى زاناو پىشەوايانەوہ جوان بکەن و خەلك و جەماوہر چەواشە بکەن و
لەخستە ببەن، كە ئەھا خەلكىنە فلانە زاناو مامۇستايەمان لەگەلەو پىشتىگىرىيان دەكات
و دووعامان بۆ دەكات! دەبزانن كە ئىمە پىاوى چاكىن و لەسەر رىي پاستىن!

جايگومان ئەو ھەول و تەقەللای دەلاى خۆكردنى مامۇستاو زانايان و
بەكارھىنانيان، شتىكى تازە نىو عادەتى لەمىژىنەو دىزىنى ئەھلى حوكم و سىياسەتى
لارو ستەمكارانە بووہو، لەگەل پىغەمبەرانىشدا (سەلامى خويان لەسەربىت) ھەر لەئارادا

بووه وهك خواى دادگهر فهرموويه تى: ﴿وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِيُنْفَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرُهُ وَإِذَا لَا تُخَذُّوكَ خَلِيلًا﴾^۱.

ئنجا شتيكى ئاشكراشه كه ماموستايان و ههر موسولمانىكى ديكهش به ئه ندازهى دامه زراوىي ئيمانين و خواخوشويستن و سام و شهرم لى كردنى و، دونيا به كه مگرتن و دواړوژ هه لېژاردن و، به كورتى به ئه ندازهى چاو له پيغه مېهر ﷺ كردن و شوين پي هه لگرتنى، له بهرانبهر په شه باو گهرده لولو ترس و ته ماعى ئه هلى دونيادا خوړاگرو نه له خشاو دامه زراو ده بن، وهك خواى كار به جى ئاموژگارى پيغه مېهر كهى خوى ﷺ

له وباره وه بهم شيوه به كردوه: ﴿فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ﴾^(۱۳۰) وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ حَيْرٌ وَابْقَىٰ﴾^(۱۳۱) وَأَمْرًا هَلَكَ

بِالصَّلَاةِ وَأَصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَنَابَةُ لِلتَّقْوَىٰ﴾^۲، واته: ده جا له بهرانبهر ئه وه دا كه ده يلين خوړاگريه، وه بهر له خوړه لاتن و پيش ئاواوونى به ستايش كردنه وه په روهر دگارت به پاك بگړه، هه روها له كاته كانى شه وگارد او له م لاو لاي پوژگاردا به پاكي بگړه به لكوپازى بى - له پاداشتى خوا - وه چاوت مه بړه ئه و جوانيى و زرق و بهرقى ژيانى دونيا كه به هه نديكيانمان داوه، تاكو به وه تاقييان بكهينه وه، وه بيگومان پوژيى و به خششى په روهر دگارت چاكترو به رده وام تريشه. وه فرمان به مال و خيزانت بگه كه نوپژبگه و له سهرى پشوو دريژبه، ئيمه بژيوى تو ده دهين و هيچ بژيوت لى داواناكهين، وه سهره نجاميش ههر له گره وى پاريزكاران دايه.

باشترين دهسته گيرهى خوگرتن و نه كه وتن و نه خليسكان و چاكترين دهسته بهركهر (ضامن) يش له وباره وه، بريتيه له دونيا به كه مگرتن (زهدي) و قه ناعهت كردن و ساچاندن به ژيان و گوزهرانيكى ساده و ئاسان، هه زار په حمه تيش له ئيمام شافيعى بيت كه له باره ي

۱- الإسراء: ۷۳.

۲- طه: ۱۳۰ - ۱۳۲.

ساده پویشی و ساده ژيان و له هه مان کات دا نه فس به رزی و عیزه تمه ندیی خویه وه:
گوتویه تی:

عَلَيَّ ثِيَابٌ لَوْ تَبَاعُ جَمِيعُهَا بِفُلْسٍ لَكَانَ الْفُلْسُ أَكْثَرَ
وَفِيهِمْ نَفْسٌ لَوْ تُقَاسُ بِبَعْضِهَا نَفْسُ الْوَرَى كَانَ أَجَلٌ وَأَكْبَرُ

واته: ئەو جل و بهرگانه ی له بهر من، ئەگەر به فلسیك^۱ بدرین، ئیستا فلسه كه زیاتره! به لام پووحيكیان تیدایه ئەگەر پووحي تیکرای خه لکی له گه له هه ندیکیدا بخړینه ته رازووه وه، ئەو به شه ی پووحم له هه موویان شکۆدارترو گه وره تره!!
دیاره ئەو خۆبه گه وره گرتن و پیز و حورمه تی خۆپاراستنه ش^۲، له بهرانبه ر ئەهلی دونیاو ته ماعدا یه کجار شیرین و په سه ندو دلگیره و گوتراویشه: (لِکُلِّ مَقَامٍ مَقَالٌ وَلِکُلِّ مِیدانٍ رِجَالٌ).

۹- نابیی به هیج شیوه یه ك زاناو پی شه وایانی ئیسلام ئەو فیله یان لی بکری که له گه له ئیسلامی یه کان و جم و جوئی ئیسلامی دا به شه ر بدرین و به گز برایه کانی خۆیاندا بکری:

به لئ ئە زانایانی ئیسلام و پی شه وایانی موسو لمانان! هیج کات و به هیج پاساوو بیانوویه ك و به فیت و ده ست له پشت دانی هیج کهس و لایه نیك، هه رچه نده به پو له تیش خوی به په رۆش و به دلسۆز پی شان بدان، ئاماده مه بن که به گز ره وت و کاروکاروانی ئیسلامی دا بکری و له دزایه تی یاندا به کار به یترین، چونکه (تفی به ره و سه ری هه ر بۆ خاوه نی ده گه پیت ه وه) و زۆریش حه یفه به (برا) برا له نیو به ری و (پۆله) به ده ستی بابی بکوژی و، ئینسان به ده ستی خوی خه رمانی خوی پی بسو ویتیری!

۱- بیگومان ئەو کاته نرخ (فلس) وهك ئیستا نه بووه و شتیکی کردوه، به لام کهم بووه.

۲- ههروهها ئیمام شافعی گوتویه تی: خواردنه وهی ئاوی ساردیش که سایه تیم پڕوشینی خۆمی لێ ده پارێزم و ناخۆمه وه! به لئ ئیمام و پی شه و ده بی ئاوابی، نهك له هه رجی یه ك ته ماعیکی لی بوو، بی په روا سه ری له پێ دا بی!!

ئاشكراشه كه ئه و كه سانه ي پيرو گه نچ و، حوجره و قوتا بخانه و، مه لاو پۆشنپير له يه كتر بهرده ده ن، له گه ل هه موويان دا درۆ ده كه ن و ئه و جه نگ و پووبه پوو بوونه وه يه ي كه خويان زات ناكه ن پان حه زناكه ن بيه كن، ده يانه وي هه ر به خودي مسولمانان خويان، دژي ئيسلام و كاري ئيسلام ي بيه كن!

به ئي هۆ زانا به پيرو دلسوزه كان ي ئيسلام! ئيوه ئه و گه نچ و لاو و كوپو كاله ي كه له مزگه وت و ماله كان ي خوادا كۆده بنه وه، به ي خۆتان و خوشتان به ي ئه وان بزنان و هه رچۆن بووه، پي كه وه هه ل بكه ن و يه كتر ته حه ممول بكه ن، تاكو خوا پشتيوان بي ئه وانيش زياتر تيده گه ن و پي ده گه ن و، ئيوه ش چا كتر ده رفه تان بو ده ره خسي و پي پرا ده گه ن، كه وه ك پيويست ئه ركي پيروي پيشه وايه تي و ماموستايه تي يان له گه ل دا ئه نجام ده ن و پيكترو قوولتر په روه رده يان بكه ن!

وه بشزانن و دلنياش بن كه هه رجۆره تي ك گيران و كي شه و بيشه يه كي نيوان ئيوه و ئيسلام ي يه كان جگه له ناحه زاني ئيسلام كه ده بنه ته ماشاچي (متفرج) تان، هيج كه س لي ي به هه ره مه ند نابي و، براوه و دۆراويسي تي دا نابي و هه موو لايه ك دۆراوده بن و، به مه ره دي مه لاي مه زبووره ش ده چن، كه لقه دره ختي كي ده بريه وه خوي له سه ري وه ستابوو و ئاكاميشي دياره چۆن بوو!

له كو تا يي دا ده لييم:

- أ- خۆتان به پزيشك و حه كيم و گه نچ و قوتا يي يه كانيش به نه خوش^۱ دابني ن و له جياتي قسه پي گوتن و اي خو يندن، چاره سهريان بكه ن و ده ستيان به سه ردا بينن. □
- ب- له دلسافيي خۆتانه وه مه روانه خه لك ي و وامه زانن هه رچي خه مخوريي خوي بو ئيسلام پيشان دا، راست ده كات! به لكو هه يه له گه ل مه ري شيني ده گيري و له گه ل گورگيش گوشت ده خوات!!

۱- واته ئه وان به ان كه هه له و كالي يه كي ان هه يه، ئه گه رنا گه نجي واهه يه گه نچينه ي ئيسلامه و هه ركه سي ك قسه و پيشنياره چا كه كان ي اي وه رنه گري، يان بي ويژدان يان نه فامه.

ته ماشا بکهن چۆن فیرعهون خۆی به دلسۆزو خه مخۆری ئایینی خه لکی میسر
پیشان دهدات! له حاله تیک دا که نهک هر برپای به ئایین نیه، به لکو لافی
پهروهردگاریتیو په رستراویتی لی دده دات: ﴿أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَىٰ﴾، ﴿لَئِنْ أَخَذَتْ آلِهَاطُ غَيْرِي
لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ﴾^۲، به لکی فیرعهونی خو به پهروهردگارو په رستراوزان بو
چاوبه سته کوی چه واشه کردنی خه لکی، نه وهنده خۆی به دلسۆزو به په روش بو (دین)
پیشان دهدات، که ئاماده یه پیغه مبهری خوا (مووسا) ی (سه لامی خوی له سه ربی) له سه رب
بکوژی! ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ
يُظْهَرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ﴾^۳.

به لکی وادیاره دلسۆزی فیرعه و نانهش بو ئایین هیه، به لام حه یفی دلسۆزی یه که
به پادده یه که بگاته پیغه مبه رب کوشتنیش؟؟!

۱۰- پیویسته زاناو پیشه وایانی ئیسلام هه ول بدن تیکه لکی و ته فاعولی
چاکتر و زیاتریان له گه ل سه رجه م چین و توێژه کانی میللته دا هه بی،
بوئه وهی کاریگه ربی زیاتریان له سه ربیان هه بی:

دووره په ریزیو که نارگیری له میلله و کومه لگا نه گه رب بو هه موو که س بگوئجی
بو بابای چاوساغ و پیشه و ناگوئجی، جائه گه رب زانایان بیان هوی به کرده وه بینه
مشوورخۆرو پیشه وهی خه لک و جه ماوهر، نابی له خه لک و جه ماوهره که یان بی ئاگابن و
بگه ده بی هینده لیان نیزی و له گه لیان تیکه ل بن، که ئاگاداری هه موو هه ست و
خواست و کارو کرده وه یه کیان بن، تاکو به خیر و شه پیان بزائن و، بزائن له سه رچی ده ست
خۆشیدیان لی بکه ن و، له سه رب چیش لومه و سه رگونه یان بکه ن.

۱- النازعات: ۲۴.

۲- الشعراء: ۲۹.

۳- غافر: ۲۶.

۴- له به شی چاره می کتیی: (سۆزی نه ته وایه تیو بیر ناسیۆنالیزم) دا به ناوی: (مسوولمانیه تیو کوردایه تی
له نیوان ئیسلامیو عه لامانی یه کان دا) (۱۱) کورته باس هه ن که م و زۆر په یوه ستن به م بابته وه، برپانه چاپی
سی و نه م.

ئەمە لەلایەكەوهو لەلایەكى دیکەشەوه ئەگەر بیټ و زانایان و مشوورخۆرانی ئیسلام، لەكاتى خۆشیدیو ناخۆشیدیو ئیش و ژان و موعانات و گرفتارییەكانى ژيان و گوزهران دا، لەگەڵ خەلك و میلەت نەبن و، بگرە لەپیشیانەوه نەبن خەلكیش بەبرا گەورەو مشوورخۆرو سەرو سببەرى خۆیانیان نازانن! پیشیانیش گوتوویانە: (بۆیە بیټ دەلیم خالە، كە چۆلەكانم بۆ بگرى!). ديسان لەلایەكى دیکەشەوه مامۆستایان و زانایان ئەگەر لەهەموو بوارەكانى ژيان و گوزهران دا لەگەڵ خەلك و میلەت تێكەڵ نەبن و هەلس و كەوت نەكەن و راستىیەكانى قورئان و پەروەشتەكانى پیغەمبەرى خوا ﷺ لەخۆیان دا بەرجەستە نەكەن و پیشانیان نەدەن، چۆن چۆنى دەگونجی ببنە پیشەواو پیشەرەوو سەرمەشقى خەلكى؟! ئاخىر ئایین و بەرنامەى خوا چەندە بەزمانى وتارو ئامۆزگارى (الخطبة والموعظة) دەخړیتەپروو، حەوت هیندەش بەزمانى كردارو پەفتار پیشان دەدرى، وە هەمیشە دەبێ راستە شەقامى خوا لەكۆمەلێكى چاك و پاك و هەلبژاردەو خواپێداودا بەرجەستە ببێ بۆئەوهى هەق (حق) و پێرای بیستەران بشیبنرى، هەربۆیەش لەسوورەتى فاتىحەدا دواى ئایەتى: ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ ئایەتى: ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ هاتو، تاكو بزائرى كەخوای كاربەجی بەرنامەى خوێ بۆ ئەوه نەناردووە كەتەنیا هەقیكى تیۆرى (حق نظري) نیو تووى كتیبان بى، بەلكو ناردوویەتى كە واقعیكى زیندوو و بەرجەستەى نیو جەرگەى مەیدانى ژيان و گوزەرانى ئینسانان بى!

۱۱- پێویستە زانایانى ئیسلام لەنیو خۆیان دا چاكترین و پتەوترین براهەتییان هەبى، بەلام لەسەر بناغەى ئیمان و زانیارى و پارێزگارى، نەك لەسەر بناغەى دەمارگیرىو مەسلەك گەرایى:

زاناو پیشەوايانى ئیسلام لەهەموو كەس چاكتر دەزانن كەبرایەتیی و یەكپیزی و یەكدهنگی و یەكپەهنگی لەئیسلام دا، چەندە گرنگەو چەند پێویستە، بۆیەش لەسەریان پێویستە كە لەهەموو كەس زیاتر ئاگایان لەهەق و مافەكانى براهەتیی بیټ لەنیو خۆیان دا وەك ئەهلى عیلم بەتایبەتى و، لەگەڵ تێكرای ئەهلى ئیمان و ئیسلام دا بەگشتى.

ئاخري ئەر ئەر ئەر زانست و پيشه و ايانى مسولمانان پيز، له يه كتر نه گرن و قازانچ و زيانى يه كتر به هى خويان نه زانن و پيكه وه ريك و پيك و ته باو كوك و برا نه بن، ده بى كى ئاموزگارى يان بكات و فيزيان بكات؟!

يا علماء الاسلام يا ملح البلد ماذا يُصنع الملح إذا الملح فسد؟!

ئنجا به پاستى زهم و غه يبه تى يه كتر كردن و كينه و بوغزو غه ره زو يه كتر شكاندن له هه موو كه س و له هه موو كۆمه ل و تويزيكي هه ر ناشيرين و ناقولايه، به لام له زانايانى ئيسلام و پيشه و ايانى مسولمانان يه كجار دزيوو ناقولاو بى مانايه! بويه پيوسته ماموستاو پيشه و ايان له براهه تى و پيكه وه بوون و ته بايى نيوانيان دا، سى پاستى گه و ره و گرن گه راموش نه كه ن:

يهك: پيوسته ئه و براهه تى و پيكه وه بوون و پشتگيرى يه كتر كردنه يان - وهك براهه تى هه ر كۆمه ل و تويزيكي ديكه ي موسولمانان - ته نياو ته نيا له سه ر بناغه ي ئيمان و ته قواو پا به ندى به شه ريه ته وه بى، هيج شتيكى ديكه ي تيكه ل نه بى.

دوو: ده بى ئاگادارى خويان بن و له براهه تى و پيكه وه بوون و پشتگيرى يه كتر كردنه كه يان دا، گيرۆده ي دهردى ده مارگيرى (تعصب) و مه سه لك گه راى و به ناهاق و ناشه ر يه كتر سه رخستن و به رگيرى له يه كتر كردن نه بن.

سى: ده بى وريابن و براهه تى و پيكه وه بوون و پشتگيرى يه كتر كردنه كه يان نه بيته مايه ي دابريانى له خه لك و ميلله تى مسولمان و سه ره نجام وهك حيزب و كۆمه ل و تويزيكي تاييه تى يان لى بى! وهك ئه و حاله ته ي كه له نه صرانيه كه ان ده بينرى كه زاناکانيان چين (طبقه) يكي سه ره خۆو تاييه تيان پيك هيناوه، كه زۆر شتيان له تويزه كاني خه لك و ميلله ت جيايه و، له سۆنگه ي ئه و خۆجيا كردنه وه و خۆ له كۆمه لگا دابرينه شه وه زاراهى (رجال الدين) (پياوانى تايين) سه رى هه لداوه!

١- به داخه وه له نيو شيعه ي ئيزانيش دا زاراهى (روحانيه ت) و اتاو چه مكى (رجال الدين) ده گه يه نى و له نيو سه رجه م شيعه ش دا زانايانى دام و ده زگا و دارايى و داب و نه ريتيكي تاييه تى جيايان هه يه!! كه پۆته مايه ي په دابوونى (حساسيه) و په خنه و گله بى سه رجه م چين و تويزه كاني ميلله تيان.

چونکه بیگومان نهو جوړه شتانه له ئیسلام دا جییان نابیتته وه، ئیسلامیک که وپړای
رېزو حورمهت دانانی زوری بو زانایان و پسپوړو شاره زایانی شهریهت، به هیچ جوړیک
رېگا نادات، وهک چین و توپژیک تاییهت و سهر به خو له خه لک و کومه لگا دابېرین و
به خه لکیک تاییهت ناوېرین، هه ربویه شته نیا جاریکش خوی کار به جی له قورئان دا
زانایانی به جیا نه دواندوهو، هه موو دواندن (خطاب) هکانی قورئان بو نه هلی ئیسلام
به ناوونیشانی ئیمان هون، که بناغه ی بریه تیو سهنگی مه حک و جوغزو بازنه ی
کوړدنه وه یانه: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾!

هه لبه ته له خه لک جیا کرانه وهو دابړانی زاناو پیښه وایانیش، پیښ خه لکه که بو خویان
و پیښ خویښیان بو ئایینه که یان زیانی هیه، چونکه نه وان به بی خه لک و میلله ته که یان
که مینه (أقلية) و به ته نیاو به بی هاوکاری و دهستبار بو گرتنی خه لکیش هیچیان بو
ناکړیو، ئیسلامیش زیانیکی گه وره ی ایده که ویو زه بریکي گرچو وېری پیده که وی، که
خه لک و میللهت و اېزانی به رانېر به ئاین و شهریهتی خوا به رپرسیار نیه! وهک
به داخه وه له رابردودا تاراده یه کی زور له کوردستان و غه یری کوردستانیش دا ئیسلام نهو
زه روهو زیانه ی لی که وتوه و نهو زه بره ی پی که وتوه!

۱- پیم وایه بهرگ و پوښاکي تاییهت و جیاش که هیچ دهقیکی شهرعی له سهر نیه کاریگه روی یه کی زوری
هیه له سهر دروست کردنی په رده و دیواری نه فسی له نیوان مه لاو جه ماوهر داو، چاکتر وایه زاناو پیښه وایانی
هه ر میلله تیک بهرگ و پوښاکي میلله ته که ی خویان بیوښن، مادام نهو بهرگ و پوښاکه پیښه وانه ی دادابی
شهرعی نه بی، دیاره پیښه مېره خواش ﷺ هه روای کرده و بویه ش بابای نه شاره زا پرسویو ته: (أیکم رسول
الله؟) کامه تان پیښه مېره خوایه؟ چونکه نه بهرگ و پوښاک و نه شویتیک تاییهتی له مه جلیس دا نه بووه
که پېی بناسری!! مه خوی شاعریش لهو باره وهو له وه سفی کوړو مه جلیسی پیښه مېره ﷺ و هاوه لانی دا جوانی
گوتوه:

به نوروی عه کسی پیښه مېره نه و نه ده مونه کیس بوویون

غه ربی تازو هاتوو ده بوت: نه م پیښه مېره رستانه

به لام ناگادار بن من نه مگوتوه و ناشلیم: (پوښینی جل و بهرگی مه لایه تی ناشهرعی یه) به لکو گوتوومه: (چاکتر
وایه ... و نه ناشلیم که بهرگ و پوښاکي تاییهتی مه لایان - هه روه ها شالی سه وزی سه یدو شېخ و که شیده ی
زه ردی حاجی یانیش - گېروگرفتیکي وایه به لاچوونی کاری ئیسلام پیک دی!! نه خیر وانیه، به لام به ناوی
ئایینه وه شت زیادکردن و دایانیش هه میسه زه روهو زبانی هیه و له سهری قه رزدار ده بینه وه.

۱۲- نابى مىراتگرانى پىغەمبەران (سەلامى خاويان لىبى) لىبگەرپىن پزىم و حىزب و سەرۆك عەشرەت حوكم و سىياسەت و، شىخ و طەرىقەتەش لايەنى مەنەۋىيە رووحانىيەتلىك زەوت بىكەن و، سەرەنجام عىلمىكى بى حوكم و بى رووحان پىمىنى:

پىروونىي و پىشنىارى دوزدەيەم و كۆتايىم بۇ ئىۋەي بەرپزىو خۇشەۋىست، ئەي زاناو پىشەۋايانى ئىسلام و مۇسۇلمانان، لەھەر بەرگ و پۇشاك و دىمەنىك دان! ئەۋەيە كە:

مادام ئىۋە مىراتگرى پىغەمبەرى خوان ﷺ ئەۋىش نەحىكمەتى بى حوكم و نەعبادەتى بى سىياسەتى بۇ بەجى نەھىشتون! چونكە ھەم خۇي ھەم چوار خەلىفە راشىدىنەكانىشى، حوكم و حىكمەت و عىبادەت و سىياسەت و بازارپوزىگەوت و زانست و پەۋشەت و پارىزكارىي و فىداكارىي و دىندارىي و دۇنيادارىي و... ھتەي پىكەۋە گرىداون!

مادام وايە ئىۋەش نابى قىۋول بىكەن لەلايەكەۋە دەستەلاتداران (حكومت، حىزب، ئاغاۋ مىرو بەگ، پىش سىيە عەشرەت) لايەنى حوكم و سىياسەت و مشوورخۇرىي كۆمەلگاۋ مىللەتتان لىزەوت بىكەن و واتان لىبى (لەدانوۋان ئاۋىشتان بەدەست نەبى)،^۱ ۋە لەلايەكى دىكەشەۋە شىخ و پىر^۲ بەناۋى تەرىقەت و تەسەۋۋەۋە، لايەنى روۋحىيە مەنەۋىيەۋى عاتىفى خەلك و مىللەتى مۇسۇلمانان لى زەوت بىكەن و، لەدل و دەروۋنەۋە

۱- ئەۋەندە بۇ كەسىك بەكاردى كەھچى بەدەست نەبى.

۲- ئاشكرايە شىخ، ئەگەر بەرپاستى شىخ و (مرشد) بىت ۋەك (عبدالقادري گەيلانى) و (مولانا خالد) و كاك ئەھمەدى شىخ و شىخى بورھانىيە... ھتە، ئەۋە زاناو ئەھلى زانست و بەرلەۋەي شىخ بىن مامۇستان و ھەر مامۇستايى زاناۋىيەكەيان ۋا لىكردون شايستەي پىتمايى (ارشاد) كردنى مۇسۇلمانان ھەبى، لەرپاستىدا ھەرئەۋەش زاناو پىشەۋاى پاست و تىرو تەۋاون، بەلام ئىمە مەبەستمان ئەۋ جۆرە پىرو شىخانەيە كەلجىياتى دىندارىن دۇنيادارن و، كارو مەسلەكە زىاتر ۋەك كەسابەت و دۇكاندارىي خۇزباندىن دەچى، لەدىن و شەرىش بى ھەۋال و ئەگەر ئەۋپەرى گومان چاكىي (حسن الظن) يان لەگەل بەكارپىن دەبى بلىن: فەقىرئال!

ئەو خەلکە بەخوایان و دام و دەزگا کانیانەوێ گری بدهن و شەتە ک بدهن و، واتان لی بپی
هیچ کەس گویتان لی نەگریو (کەس بەرپەتان نەپیوی)!

بەلێ مامۆستایانی بەرپێزو زاناو پیشەوایانی میلله تی موسولمان! حاله تی ئاساییو
سروشتی میلله ت و کۆمه لگایه کی موسولمان ئەو هیه که زاناو چاوساغه کانیو میراتگرانی
پیغه مبه ره که ی ﷺ به واقعیی رابه رو پیشه و او مشوورخوری هه مه لایه نه و هه مه کاره ی بن،
نه که هه ره که سیك له و لاه هات خوی له خه لك و میلله ت بکاته (کوێخا) و ده مرپاست!

بەلام مامۆستاو زانا بەرپێزه کان! لی ره دا راستی یه کی زور گرنگ هیه نابێ لی
بێ ناگابن: بۆیه ئەم خالی دوازه یه مه مان خسته کۆتایی یه وه چونکه ته نیا کاتیك
دیته دیو وهك ئامانج (هدف) یك (تحقیق) ده بی، که ئەو پێروونی و پیشنیارانە ی له یازده
خالی پیشوودا رابوردن رەچاو بکری و جی بیه جی بکری و، مامۆستاو زانا یان بتوانن
به کرده و هو له دونیای واقعی دا ببنه پیشه و او مشوورخوری خه لك و میلله ت و، سه رجه م
پیکه ی نه ره کان (مقومات) و فاکته ره کان (عوامل) ی رابه رایه تی و برا گه وره یی کردنی
موسولمانان له خوایان دا بیننه دی و، به کرده و هه بتوانن هه م له پووی زانستی و فه ره نگیی
و هه م پووچی و ئەخلاقیی و هه م کۆمه لایه تی و سیاسیی وه پیشه ره و پێشاندهری
موسولمانان بن و سه ره په رشتی یان بکه ن، جا ئەو کاته بێ ئەوه ی خوایان بلێ و داوا بکه ن،
خه لك و کۆمه لگا لی یان کۆده بیته وه ده وریان ده دات و، داوای پیشه که و تن و مشوور
لی خواردن و سه ره په رشتی کردنیان لی ده کات!

هه لبه ته لی ره دا مه به ستیشمان ئەوه نیه که زاناو پیشه وایان به رچاوی خه لك و
میلله ت روشن نه که نه وه و راستی یه کانی ئیسلامیان تی نه گه یه ن، له هه ر باریکه وه بی،
به لام بیگومان به بی شایسته یی و له باراندا هه بوون، نه خه لکیش قه ناعه تی دیت و
نه هیه چیش ده کری.

سه رنج بدهن خوای په ره و ردگار له باره ی پیشه وایه تی (إمامة) ئیبراهیمه وه
(سه لامی خوای لی بی) چی فه رموو: ﴿وَإِذْ أَبَدَىٰ إِبْرَاهِيمُ رَبَّهُ بِكَلِمَتٍ فَاتَمَّهِنَّ ۖ قَالَ إِنِّي

جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١﴾. واته: وه يادبكه وه كاتيك په روه ردگاری ئیبراهیم ئیبراهیمی به (جی به جی کردنی) چەند فەرمانیک^۲ تاقی کرده وه و ئه ویش به ته وایی ئه نجامی دان، - خواش فەرمووی: من ده تگپر به پيشه وای بو خه لکی، - ئیبراهیم - گوتی: ئه دی له وه چه کهم! فەرمووی: سته مکاران شایسته ی وەرگرتنی به ئینی من نین - که ببنه پيشه وای -.

وه سهرنج بدهن چوون خواي کار به جی دوو خه سلته ی به رزو گه وره ی (صبر) و ی (یقین) ی کردوونه ته پاساوی هه لباردنی هه ندیک له (بني اسرائيل) له پوژگاری خو یان دا، بو پله و پایه ی پيشه وایه تی: ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِيَّ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٢٣﴾ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾﴾.

دیاره هه ربویه ش زانایان گوتوو یانه: (بالصبر والیقین، تُنالُ الإمامة في الدين) واته: به خوپاگری و بپروا پته وایی پيشه وایه تی له ئاین دا ده ستگیر ده بی.

چونکه ئینسان دوو جوړه هیز (قوة) ی هه ن، که به یه که میان هه ق و پاستیی و چاکیی که شف ده کات و ده ناسی، که پیی ده گوتی: (القوة العلمية) یان (القوة النظرية)، وه به دوو همیشیان ئه وه ی له هه ق و پاستیی و چاکه زانیویه تی، به کرده وه جی به جی ده کات و به رجه سته ی ده کات، ئه میش هیزی کرده یی (القوة العملية) ی پی ده گوتری، جاهیزی به که میان به گه یشتن به پله ی (یقین) ده گاته قوناغ و لووتکه ی کامل بوون (قمة الکمال)، وه دوو همیشیان به هو ی وه ده ست هیانی خه سلته ی خوپاگری (صبر) یه وه

١- البقرة: ١٢٤

٢- هه ندیک له تووژره وانی قورئان وشه ی (کلمات) یان به گوتنی (سبحان الله والحمد لله ولااله الا الله والله أكبر) ته فسر کرده، به لام راستی به که ی ئه وه به که من نووسیومه و تووژره وانی دیکه ش وایان گوتوه، له وه سفی (ابراهیم) یش دا وتراوه: (إن ابراهيم عليه السلام جعل بدنه للنيران وولده للقربان وقلبه للرحمن وماله للضيفان)، که واته: که سیک شایسته ی پيشه وایه تی به له ئاینی خوادا که له به رانبه ر خوادا ده سته ی له خو ی وه هه رچی هه به ته ی هه لگرتب ی بو خوا ساغ و یه کلابوو بیته وه.

٣- السجدة: ٢٣ - ٢٤

بەھەرسيك جۆرى: خۇپاگريى لەسەر فەرمانبەريى و لەبەرانبەر سەرپيچى و لەئاقار بەلاو
گرفتاريى دا (الصبر على الطاعة وعن المعصية وعلى المصيبة)، دەگاتە چلەپۆپەى تيرۆ
تەواوى خۆى، جا خوا بەكەرەم و بەخششى خۆى توفيق و ھىدايەتى زاناو چاوساغانى
ئىسلام بەدات، كە وپراى زانبارى قوول و فراوان، بەھۆى طاعت و تەقواو تەزكىو زىكرو
فيكرو ھىزى مەعنەويىيەو، دل و دەروون و پووحیان ھىندە بەھىزو كىشندە (جاذبە)
بىت و، لەئەنجامى ھۆشيارى و بىدارى سىياسى و كۆمەلایەتىو ئەزمون و شارەزايى
چالاکى و مشوورخۆرى سىياسى و خەبات و تىكۆشانى بىوچانى نىو كۆمەلگا،
كەسايەتىيان ھىندە متمانەدارو باوەرپيكر او پشت پىبەستراو دل پىخۆشكراوبى، كە
لەھىچ پووئىكەو كەلین و بۆشايى بۆ خەلكى دى ناشايست نەرەخسى، بەناھەق خۆيان
لەخەلكى مسولمان بکەنە دەمراست و سەرکردەو پىشەواو مامۇستاو پىشەوايانیش
بکەونە پەراويزى كۆمەلگاوه.

آمین

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

www.alibapir.net

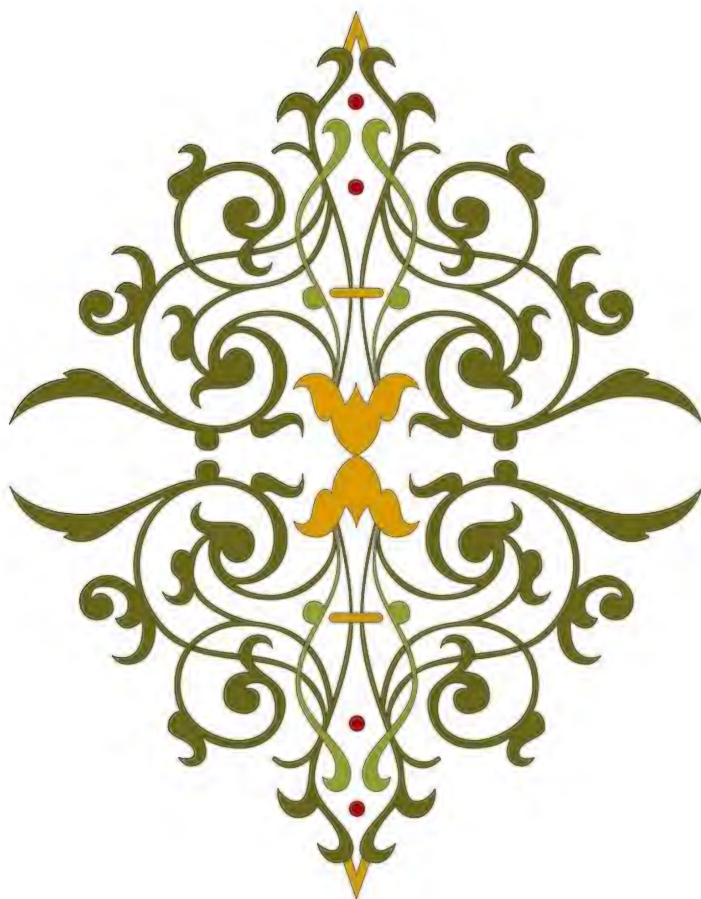
ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir

 /AliBapir

 /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



بهشی چوارهم

گولبژيريك

لههه لويستی جواميرانهی

ژمارهیهك لهزانا و

پیشه وایانمان و هه لويستمان

دهربارهی زانایانی ئیسلام

www.alibapir.net

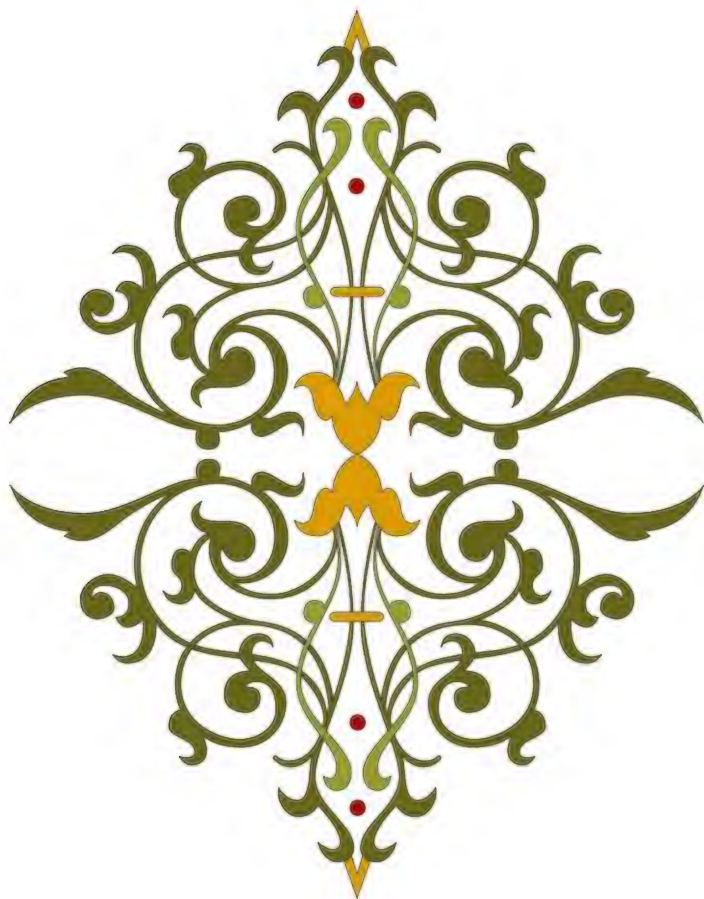
ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir

 /AliBapir

 /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net





چه‌ند نموونه‌یه‌کی پرشن‌گدار له‌هه‌لو‌یستی جوامیرانه‌ی
هه‌ندیك له‌زاناو پی‌شه‌وا ره‌سه‌نه‌گانمان:

رێ خۆش‌کردن

خوین‌ره به‌پێزو خۆشه‌ویسته‌کان! خوا پش‌تیوان بێ له‌م به‌شی چواره‌مه‌دا وه‌ک
(له‌هر باغه‌ی گولێك) كۆمه‌لێك قسه‌و كرده‌وه‌ی جوامیرانه‌و بویرانه‌ی ژماره‌یه‌ك له‌زاناو
پی‌شه‌وا ره‌سه‌نه‌كانی ئیسلام به‌نموونه‌ دینینه‌وه، چون‌كه خ‌وای كاربه‌جی له‌سووپه‌تی
(الفاتحه) دا د‌وای: ﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ یه‌ك‌سه‌ر فهرموویه‌تی: ﴿صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ
عَلَيْهِمْ﴾، چون‌كه هه‌میشه‌ رێبازو راسته‌ شه‌قامی خ‌وای په‌روه‌ردگار به‌دریژایی می‌ژوو له
كۆمه‌لێکی خ‌وایی‌داو ﴿الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾، دا خ‌وی نواندوه‌و تاقه‌رپی ده‌ركه‌وتن و
دره‌وشانه‌وه‌ی هه‌ق (حق) یش هه‌ر ئه‌وه‌یه‌ كه له‌به‌ره‌و كۆمه‌لی هه‌ق دا به‌رجه‌سته‌ بی‌ت و
ده‌ركه‌وی و به‌ده‌ست و بازوو و خه‌بات و خوینی ئه‌وان به‌سه‌ر (باطل) دا سه‌ركه‌وی.
بۆیه ئی‌مه‌ش پاش ئه‌وه‌ی له‌به‌شی سی‌یه‌مه‌دا پامان گه‌يان‌د كه پی‌ویسته‌ زانایانی
ئ‌یسلام و پی‌شه‌وایانی مس‌ولمانان چ‌و‌ن بن، له‌م به‌شی چواره‌مه‌داو له‌به‌ر پ‌وش‌نایی
هه‌لو‌یستی چه‌ند زانایه‌ك و قسه‌و په‌فتاری شه‌رعی‌یانه‌و پی‌شه‌وایانه‌یان دا، ئه‌و
په‌رنسپ (مبدا) نه‌ی كه خ‌ستوو‌مانه‌په‌رو به‌به‌رجه‌سته‌یی و له‌تابلوو دیمه‌نی زیندوو و
واقیعی‌دا پ‌یشان ده‌ده‌ین، تاكو ده‌ركه‌وی كه زاناو پی‌شه‌وا په‌سه‌ن و راسته‌قینه‌
میرات‌گه‌ر‌ه‌كانی پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ هه‌موو ئه‌و خه‌سله‌ت و ئاكاره‌ به‌رزو په‌سه‌ندان‌ه‌ی كه قورئان و
سوننه‌ت ب‌و‌یانیان دیاری كردوون، له‌خ‌و‌یانیان دا ه‌ی‌تاونه‌ دی و پی‌ش زمانی وتار به‌زمانی
كردارو په‌فتار، دین‌داری راست و مس‌ولمانه‌تی راسته‌قینه‌یان پ‌یشانی خه‌لكی داوه‌و

بۆيان بوونه ته سهرمه شق و پيشره، وهك چۆن پيغه مبهري خواش ﷺ پيشره وو
سهرمه شقى ئه وان بووه:

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ
شَهِيدًا... ﴿١٤٣﴾

به لام پيوسته له م رى خوشكرده دا ئاماره به چهند شتيك بكهين:

۱- ئه و زاناو پيشه و ايانه ي كه به نموونه هيناوماننه وه له زۆربه ي تويزه گرنگه كانى
كۆمه لگاي ئيسلاميين و تايهت نين به تويزو مه سه كيكي ديارى كراوه وه، چونكه زانايه تى
(العالمية) له ئيسلام دا، وهك له به شى يه كه م دا تيشكمان خستۆته سه رى و پيئاسه مان
كردوه، جگه له پسپۆرى و شاره زايى له قورئان و سوننه ت و خۆپازاندنه وه به و خه سه له ت
و ئاكارانه ي كه بۆ پيشه و ايان به مه رج گيراون، هيج مه رج و به ند (شرط و قيد) يكي ديكه ي
له سه ر نيه، جا له و نموونه دا كه هيناوماننه وه، هه م باباي حوكمپان و، هه م پيشه و
(إمام) ي ميحراپ و، هه م موخته هيدى سه ر مه زه ب و، هه م شيخ و ئوستادى په ره رده و
ته زكيه و، هه م بانگه وازى دانا (الداعي الحكيم) و، هه م نووسه رى توانا (المؤلف القدير) و،
هه م رۆشنپيرى ئه ديب و بليمه ت و، هه م وتارده رو ده رسيژى زه برده ست و... هتد يان
له نئودان.

۲- ئه و زانايانه ي به نموونه هيناوماننه وه يه كى ته نيا هه لۆيستىك يان چهند
هه لۆيستىكمان لى گيراونه وه، نهك سه رجه م هه لۆيستى سه ربه رزانه و جواميّرانه كانيان،
كه واته باوانه زانرى كه هه رچى هه يانبوو به باس كراوه!

۳- وهك پيشتر ئاماره مان پيكره، ئه و زاناو پيشه و ايانه ي كه ليّره دا ناويانمان هيناوه
ته نيا گولبژيرىكي زاناو پيشه و ايانى ئيسلامن نهك تيكرايان، وه له راستى دا زاناو پيشه و ايان
له و بابه ته مان يه كجار نۆرن. □

۴- ئه و قسه و په فتارانه ي كه ليّانمان گيراونه وه، وهك هه لۆيستىكي جواميّرانه،
جۆراو جۆرن، به لام سه رجه ميان له بازنه ي جواميّرى و بويّرى و هه قبيژى و پا به نديى

به شه ره وه دا کۆده بڼه وه، ئاشکراشه که جوړو چۆنیه تی هه لۆیست نواندنی زاناو پێشه وایان، کات و شوین و هه ل و مهرج و قوناغ و پیداو یستی مسولمانان دیاریی ده کات، وه ک گوتراوه: (لکل مقام مقال). □

5 - مه به ستمان له خستنه پووی ئه وه لۆیسته به رزو جوانانه ی زاناو پێشه وایه سه نه کانی ئیسلامیش، ئه وه یه که چه مک و واتای زانای ئیسلام و میراتگرانی پێغه مبه ران (عليهم الصلاة والسلام) چاکتر روشن بێته وه، تا کو هه رکه سیك بیه وی بیانکاته سه رمه شقی خوی به رچاوی پوون بێت، ئنجا هه ره ک چۆن پێغه مبه ری سه ره وه ری مرو قایه تی موحه مبه دی کو ری عه بدوللا ﷺ بۆیه به سه ره هات و سه رگوزه شته ی پێغه مبه رانی پێشووی بۆ گێرراونه وه، تا کو بیانکاته سه رمه شقی خوی: ﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَىٰ اللَّهُ فَبِهِدَّتْهُمْ أَقْدَرٌ...﴾، زاناو مامۆستایانی ئیستا و هه ر پوژگار یکی دیکه ش، پێویسته وێپای پێغه مبه رانی خوا و به تایبه ت گه وه وه سه ره وه ریان (محمد ﷺ)، ئه و زاناو پێشه وایه راسته قینانه ش که رابردوون بکه نه چاوساغ و پێشپه وه ی خویان، ئه گه ر نا لاف لێدانی پووتی: ¹ شوین که وتنی پێشینیه ی چاک (إتباع السلف الصالح) و، ده عوای بێشایه دی: ² ریزو حورمه ت گرتن له پێشه وایه پێشووه کان (إحترام الأئمة المتقدمين)، به ته نها نه ک هه ر ه یچ داد یکی خاوه نه کانیان ناده ن، بگه ره له سه ره یشیان ده که ون و پێشیان ناشیرین ده بن، وه ک گوتراوه:

وَكُلُّ يَدْعِي وَصْلًا بِلَيْلَى وَلَيْلَى لَا تُقْرَأُ لَهُمْ بَذَاكَ

چونکه شوین پێشه لگرتنی پێشینیه ی چاکمان و ریزو ئه ده ب نواندن به رانبه ر به زاناو پێشه وایه کانه مان، خوا لێیان خو ش بێ و به چاکترین شیوه پاداشتیان بداته وه و پله و پایه یان به رزو به رتر بکاته وه، به وه ده بی که ئیمه ش هه ول بده یان ئه و ئا کارو په فتاره به رزانه ی ئه وان له خۆمان دا بێنینه دی و هه لۆیسته پر شنگداره کانیان دووباره بکه ینه وه.

١- الأنعام: ٩٠

٢- گه لێک گه نج و لاومان هه ن له شوین که وتنی سه له فی صالح ته نیا ناو له خۆنانیان پێپراوه !

٣- زۆر مه لاو به ناو پێشه وایه مان هه ن هه ر به قسه ریزو حورمه ت له زاناو پێشه وایه پێشووه کان ده گرن و له ئا کارو په فتاره و هه لۆیسته کانی وان زۆر دوورن !

ئەو زاناو پېشەوايانەى كە ھەلماڭ بژاردوون

خوڭنەرە بەرپزەكان! لەم بەشەدا كە گەرەترین بەشى ئەم كتېبەيەو بۆ
خستنه پرووى گولبژيريك لە ھەلۆيستی پرشنگدارى زاناو پېشەوايانى ئىسلام تەرخانمان
كردو، ئەم زانا بەرپزانەمان ھەلبژاردوون:

۱- ھەسەنى بەصرایی

۲- ەلى كورپى ھوسەينى كورپى ەلى (زين العابدین)

۳- ەومەرى كورپى ەبدولعەزىز

۴- زەيدى كورپى ەلى (ئىمام زەيد)

۵- سوفيانى ئەورى

۶- ئەبوو ھەنەفە (الامام الأعظم)

۷- ئىمام جەعفەرى صادق

۸- ئىمام مالک

۹- ئىمام شافعی

۱۰- ئىمام ئەحمەد

۱۱- ئەبولحەسەنى ئەشعەرى

۱۲- ئىمام غەزالی

۱۳- شەيخ ەبدولقادری گەیلانى

۱۴- ئىمام نەوۋى

۱۵- شەيخ ئەلەيز كورپى ەبدولسەلام

۱۶- شەيخ ئىسلام ئىبنو تەيمىيە

۱۷- مامۇستا مەلا سەعیدى نۆرسى

۱۸- شەيخ ئەمجەدى زەھاوی

۱۹- مامۇستا ھەسەنولبەننا

۲۰- مامۇستا ئەبولئەلای مەودودی

۲۱- مامۇستا سەید قوطب

ameer.maktab@yahoo.com

 /AliBapir

 /AliBapir

 /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ئىنجا وەك لە (پىخۆشکردن) پىش دا باسماڭ كىردو، دووبارەى دەكەينەو، كە ھەموو ئەو زاناو پىشەوايانەى نووسىومان، ھاوويىنان (أمثال) ى زۆريان ھەن و، رەنگە ھاوويىنەى وایان ھەبى لە ھەندىكیان بەرجەستەتریش بىت، بەلام بە ھەر حال ئىمە ئەمانەمان ديارىي كىردو، كە ھەلۆيىستەكانیان وەك لە ھەر باغەى گولێك و گولبىژێك لىرەدا تۆمار بکەين، جا چ لەسۆنگەى ئەو ھەو ھەو بوبى كە بە بەرجەستەترمان زانىين، وە چ لەبەرئەو ھەو بوبى كە ئەو جۆرە ھەلۆيىستەكانەى ئىمە پىوويستمان بەخستەپوويان بوو، لەمانەدا درەوشاو، تر بوبى، وە چ لەبەرئەو ھەو بوبى كە ئاسانتر دەستمان لەو سەرچاوانە گیربوبى كە ژيان و بەسەرھات و ھەلۆيىستەكانى ئەمانیان تىدا تۆمار كراو! كە بىگومان ھەركام لەم سى ھۆكارەش كەم و زۆر دەوريان بوو.

ئىنجا بەپىوويستى دەزانم كە لىرەدا ئەگەر تەنیا بەناوھىنانىش بى ئامارەيەك بەو زاناو پىشەوايانە بکەم كە لەدواى پۆزگارى (ابن تيمية) وە ھاتوون، ھەتا پىش سەدەى چوار دەھەمى كۆچى و كەم و زۆر دەوريان بوو، لەپاريزگارىي كىردنى كۆمەلگای ئىسلامى، لەلادان و سەرلىشىوان، بەلام ديارە ئەوانىش ھەر گولبىژىر دەكەين:

۱- (أبو إسحاق الشاطبي) خاوەنى ھەردووك كىتیبى ناياى: (الموافقات) و (الإعتصام).

۲- (عبدالرحمن ابن خلدون) خاوەنى كىتیبى ناودارى: (المقدمة).

۳- (ابن الوزير اليماني) خاوەنى كىتیبى: (العواصم والقواصم في الذب عن سنة أبي القاسم).

۴- (ابن حجر العسقلاني) خاوەنى كىتیبى بەرجەستەى: (فتح الباري: شرح صحيح البخاري).

۵- (السيوطي) خاوەنى دەھەا كىتیبى جۆراوجۆر لەسەر جەم بوارەكانى زانستە شەرعىيەكان دا.

۶- (سيد أحمد السرهندي) ناسراو بە (الإمام الرباني ومجدد الألف الثاني) و خاوەنى كىتیبى (مكتوبات).

۷- (محمد بن علي الشوكاني) خاوەنى تەفسىرى (فتح القدير) و (نيل الأوطار).

۸- (الشاه ولي الله الدهلوي) خاوهنی کتیبی (حجة الله البالغة) و (إزالة الخفاء عن خلافة الخلفاء).

۹- (الشيخ محمد بن عبدالوهاب النجدي) خاوهنی: (كتاب التوحيد) و چەندان کتیب و نامیلکه ی دیکه.

۱۰- (مولانا خالد الكردي الشهرزوري) که (مرشد) ی چەندان زانای بلیمەت بووه که (الکوسي) خاوهنی تهفسیری (روح المعاني) و (ابن عابدين) خاوهنی (حاشية ابن عابدين) دووانیان.

ههروهها بهپيويستی دهزانم که ناوی ژمارهیه که له و زاناو پيشهوا بهرجهسته و خاوهن ههلوستانهش بينم که له گه له ههردووک زانای بهريز (ماموستا مهلا سه عیدی نورسی) و (شيخ نه مجه دی زه هاوی پشدهریی) دا هاوچه رخ (معاصر) بوون و، ههشیانه نه گهر له وان هه لکه وتوو تر نه بووی که متریش نه بووه، به لام ئیمه بویه نه و دوو پيشهوا مسولمانه کورده مان هه لبراردوون که هه لوپسته کانیا ن بهینه پرو، چونکه:

یه گه م: نه و دوو به پریزه له چاو برایه کانی دیکه یان که متر ناسراون و، نه وانی دیکه، به تاییهت هه ندیکیان هه ر زوریان له سه ر گوتراوه و نووسراوه.

دوووه م: هه لوپسته کانی نه و دووانه زور جوامیرانه و دره وشاوهن و بو مه بهستی ئیمه له م نووسینه مان زور گونجاوو پر به پیست و شایسته ن.

سی یه م: هه ردووکیشیان (کوردن) و بیگومان هه قیان به سه ر گه له که یانه وه زوره.

نه و زاناو پيشهوا هاوچه رخانهش، بویه ناوهینان و ئامازه پی کردنیان به پیويست دهزانم، چونکه که م و زور کاریگه ری یان هه بووه له سه ر هوشیاریی و بی داریی نه م دواپی یه ی جیهانی ئیسلامیی و راپه رین و جم و جوله ئیسلامیی یه کان به هه موو جوړو شیوه کانیا نه وه، وه بیگومان دیسان نه وانیش هه ر گولبرژیرن و ته نیا خو یان نین، نه مانه ن:

۱- (السید جمال الدین الأفغانی) هوشیارکه ره وه ی مسولمانان له کو تایی سه ده ی نۆزده یه می زاینی و دوا دوا ی سه ده ی سی زده یه می کوچی و سه ره تای سه ده ی چوارده یه مدا.

۲- (سلطان عبدالحمید الثاني) دواړین پرمزی خيلافه تی ئیسلامیو، خاوهنی هه لویستی جوامیرانه ی ئاماده بوون، بۆ دهست به رداربوونی خلیفایه تی و مل نه دان بۆ ته سلیم کردنی خاکی (فلسطین) به جووله که. □

۳- (عبدالرحمن الکواکبي) خاوهنی کتیبی (طبائع الإستبداد ومصارع الإستعباد). □

۴- (الشیخ محمد عبده) چاکخوای کۆمه لایه تی (المصلح الإجتماعي) ناسراو قوتابی (الأفغاني). □

۵- (الشیخ رشید رضا) خاوهنی دامه زراوه ی مه نار (مؤسسة المنار) ی ناودارو قوتابی (محمد عبده). □

۶- (عبدالحمید ابن باديس) زاناو پیښه وای گه وره ی جه زائیری. □

۷- (الشیخ محمد جمال الدين القاسمي) خاوهنی ته فسیری (محاسن التأویل) ناسراو به (تفسیر القاسمي). □

۸- (الأمیر شکیب أرسلان) ناسراو به (أمیر البیان) میژووزان و ئه دیبی زه برده ست.

۹- (الأستاذ محمد إقبال اللاهوري) شاعیرو بیریار (مفکر) ی ئیسلامی زه برده ست.

۱۰- (محمد أمين الجکني الشنقيطي) خاوهنی ته فسیری (أصنواء البیان) و چه ندان کتیبی دیکه.

۱۱- (الأستاذ مالک بن بني) نووسه رو هزروان (مفکر) ی ناوداری جه زائیری.

۱۲- (الشیخ ناصرالدين الألباني) فه رموده ناسی ناودارو خاوهنی چه ندان کتیب و نامیلکه. □

۱۳- (الشیخ تقي الدين النبهاني) دامه زرينه ری حیزبی (التحریر) و خاوهنی چه ندان کتیب و نامیلکه ی ئیسلامی. □

۱۴- (الدكتور علي شریعتي) خاوهنی چه ندان کتیب و هوشیارکه ره وه ی مسولمانانی ئیرانی. □

۱۵- (الأستاذ سعيد حوی) خاوهنی (الأساس في التفسیر) و (الأساس في السنة) و چه ندان کتیبی دیکه. □

۱۶- (الدكتور عبدالله عزام) زانای موجهیدو بووژینه ره وه ی پووحی جهادو فیداکاری له نیو زور له گه نج و لوه کانی عه رب دا. □

۱۷- (أبو الحسن الندوي) زاناو بانگه وازکاری میژووزانی هه لکه وتووی هیندستان که خاوهنی دهیان کتییی گرنک و کاریگری ئیسلامیییه وهك: (ماذا خسر العالم بأخطا المسلمين) و (رجال الفكر والدعوة في الاسلام). □

خوا به که پهمی خوی له هه موو ئه م زاناو پی شه وایانه له هاو وینه کانیشیان خوش بیّت و به چاکترین شیوه پاداشتیان بداته وه و پله و پایه یان به رزبکاته وه.^۱

۱- حه سه نی به صرایی (رحمه الله):

حه سه نی به صرایی (الحسن البصري) که هه ركام له بابی (يسار) و دایکی (خيرة) کۆيله بوون و ئازادکراون، له سالی (۲۱) ی کۆچی له شاری مه دینه هاتۆته دونیا وه و له سالی (۱۱۰) کۆچی دواپی کردوه و، له پۆژگاری خۆی دا به گه وره ترین زاناو پی شه وای مسوولمانان دانراوه و له نه نجامی فه رمان به چاکه کردنی و نه هی له خراپه کردنی له گه ل کار به ده ست و ده سه لآتداران دا سام و هه بیته و پێزو حورمه تیکی تاییه تی هه بووه،^۲ جائیمه لی ره دا ته نیا به کێک له هه لۆیسته کانی ده خه ی نه پوو:^۳

(عمر بن هبيرة الفزاري) دوا ی ئه وه ی له لایه ن (يزيد بن عبد الملك) ه وه کرا به (والي) عیراق و پاشان (خراسان) یشی خراپه سه ر، له دوا ی هه ركام له (الحسن البصري) و (محمد بن سيرين) و (الشعبي) نارد، له سالی (۱۰۳) ی کۆچی داو پی گوتن:

بیگومان (يزيد) خه لیفه ی خوا به و به سه ر به نده کانی یه وه کردوویه ته جینشین، وه خوا به لێنی له به نده کانی وه رگرتوه که فه رمان به ری بکه ن، ئه ویش په یمانی له ئیمه ومانان وه رگرتوه که گوێپرایه لی و فه رمان به ری (سمع وطاعة) ی بکه ی، وه خوشتان

۱- بیگومان هه چ کام له م زانیانه له هه له و کم و کورپی حا لی نه بووه و کورد گوته نی: (به نده بی عه یب نابی) ئیمه ش پیویسته هه م له چاکه کانیانه وه فی ری چاکه بین و هه م له هه له و په له کانیشیان ده رس و په ند وه ربگرین، به لām عاده تی می شه ره شه (ذباب) مان نه بی که هه ر به دوا ی شتی پیس و خالی ره ش دا ده گه ری. که سه انێکی ش که (جمال الدين الفغانی) و (محمد عبده) به کرێگراوی کوفرو (حسن البنا) به (متدع) و (ابو الأعلى المودودي) به (رافضي) و (في ظلال) ی شه هید سید قطب به (في ضلال) داده نی و ناو ده به ن!! لی ره دا هه ر ده رفه تی ئه وه م هه یه دووعای شیفا یان بۆیکه م!

۲- پروانه: (إقتضاء الصراط المستقیم...) ابن تیمیة، ج ۱ ص ۱۰۲، په راوێزی (محقق).

۳- پروانه: (رجال الفكر والدعوة في الاسلام) أبو الحسن الندوي، ج ۱ ص ۲۶ تا ۲۷.

دهبینن که چ کاریکی بهمن سپاردوه، جا جاری وایه کاریکم پیّ دهسپیږی و منیش
ئهوهی پیّم دهلیّ – هه‌رچونیککی بیّ – ئه‌نجامی ددهم، جا ئایا ئیوه ږاتان چییه؟!
جا هه‌رچی (ابن سیرین) و (شعبی) بوون به ته‌قیه (تقیّه) وه قسه‌یان کرد، ئنجا
(ابن هبیره)! ږووی کرده هه‌سه‌ن و گوتی توّ چی ده‌لیّ؟! ئه‌ویش گوتی: ابن هبیره!
خَفِ اللّٰهَ فِيْ يَزِيْدَ وَلَا تَخَفْ يَزِيْدَ فِيْ اللّٰهِ! اِنَّ اللّٰهَ يَمْنَعُكَ مِنْ يَزِيْدَ، وَاَنْ يَزِيْدَ لَا يَمْنَعُكَ مِنَ اللّٰهِ.
وَأَوْشَكَ أَنْ يَبْعَثَ إِلَيْكَ مَلَكًا فَيُزِيلُكَ عَنْ سَرِيْرِكَ وَيُخْرِجُكَ مِنْ سَعَةِ قَصْرِكَ إِلَى ضَيْقِ قَبْرِكَ ثُمَّ
لَا يَنْجِيْكَ إِلَّا عَمَلُكَ.

یا ابن هبیره! إِنْ تَعَصِيَ اللّٰهُ فَأَنْمَأْ جَعَلَ اللّٰهُ هَذَا السُّلْطَانَ نَاصِرًا لِدِينِ اللّٰهِ وَعِبَادِهِ فَلَا
تَرْكَبَنَّ دِينَ اللّٰهِ وَعِبَادِهِ لِسُلْطَانِ اللّٰهِ. فَأَنَّهُ لَا طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِيْ مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ).

واته: ئه‌ی (ابن هبیره)! له‌بیّ فه‌رمانیی کردنی (یزید) دا له‌خوا بترسه، نه‌ک له‌بیّ
فه‌رمانی کردنی خوادا له (یزید) بترسی! چونکه خوا له یه‌زیدت ده‌پاریزی، به‌لام یه‌زید
له‌سزای خوات ناپاریزی، وه نیزیکه خوا فریشته‌یه‌کت بنیږته لاهه‌سه‌ر ته‌خته‌که‌ت لات
به‌ری، وه له‌کۆشکه‌ فراوانه‌که‌ته‌وه به‌ره‌و گۆږی ته‌نگت وه‌ده‌رت بنی، پاشان جگه‌ له
کرده‌وه‌ت هه‌یچ شتیک قوتارت ناکات، ئه‌ی (ابن هبیره) ئه‌گه‌ر سه‌رپیچی خوا بکه‌ی، ئه‌وه
بزانه که‌خوا ئه‌و حوکمرانه‌ی داناوه تاکو پشت و په‌نای ئایینه‌که‌ی و به‌نده‌کانی بیّت، جا
وریابه‌و نه‌که‌ی حوکمی ئایینی خواوه‌قی به‌نده‌کانی بوّ ئه‌و حوکمرانه‌ پيشیل بکه‌ی،
چونکه بیگومان له‌سه‌رپیچی کردنی به‌دیته‌رده‌ نابیّ فه‌رمانبه‌ری دروست کراوان
(بکری!)

ئنجا (ابن هبیره)ش خه‌لاتی کردن و هی هه‌سه‌نی دووقات کرد، جا (شعبی) به (ابن
سیرین)ی گوت: ئیمه نه‌رمیی‌مان بوّ کیشا بوّیه ئه‌ویش سووکی بوّ کیشاین!



۲- عهلی کورۍ حوسهین (زین العابدین) رضي الله عنهما:

(علي بن الحسين بن علي بن أبي طالب) خوا له خویو باباوباپیری و دایک و نه نکی پازی بیت، شوره تی (زین العابدین) ی هه بووه و له سالی (۵۰) یان (۳۳) ی کۆچی له شاری (مدینه) له دایک بووه و له سالی (۹۴) یان (۹۲) هه ره له وی کۆچی دواپی کردوه، یه کیکه له زاناو پی شه و ا بهرجه سته کانی چین (طبقة) ی (تابعین) و زانای پایه بهرز (الزهري) گوتوو یه تی: (لَمْ أُدْرِكْ بِالْمَدِينَةِ أَفْضَلَ مِنْهُ) له مه دینه دا هیچ که سم نه بینوه له وی چاکتر بووی.

شایانی باسی شه که (زین العابدین) تاقه کورۍ (حسین بن علي بن أبي طالب) ه، خوا لیان پازی بی که بوته مایه ی وه چه لی که وتنه وه (بقاء نسل) ی پیغه مبهری خوا ﷺ له پزی (حسین) وه، چونکه له کاره ساتی شوومی (کربلاء) و له چه نگ قه تلعامی سوپاو جه ندرمه کانی (یزید بن معاوية) له کوره کانی حوسهین ته نیا عهلی (زین العابدین) دهر باز بوو!

هه ربویش (زین العابدین) هه می شه مات و مه لول و دلته نگ بووه و زور گریا وه ناخ و داخی هه لگی شاوه، جا جارکیان له و باره وه پرسیری لی ده که ن، که بوچی هیئده خه قه تبارو دلته نگه؟! نه ویش له وه لام دا ده لی: (يعقوب) سه لامی خوی لی بی هیئده بو (یوسف) ی کورۍ (سه لامی خوی لی بی) گریا هه تا چاوه کانی سپی بوون، له حالیک دا که ده شیزانی نه مردوه! به لام من (۱۰-۱۵) که سم له بنه ماله ی خوم بینی که پیش نیوه پویه که سهربران! جانا قه ت غم و په ژاره یان له دلم لاده چی؟!

جا ئیمه ته نیا ئه م سی هه لو یسته له باغی هه لو یسته کانی ئه و که له پی شه وایه ی خانه دانی پیغه مبهری خوا ﷺ گولبژیر ده که یان:

یهک: (نَوَوِي) له کتبی (تهذيب الأسماء واللغات) دا هیئاویه تی که (شعبة بن نعامه) گوتوو یه تی: (لما تُوفِّي علي بن الحسين وجدوه يُقَوُّ مائة أهل بيته بالمدينة في السر).

۱- یو نوینی ئه م باسه پشتم به م دوو سه چاوه یه به ستوه: (تهذيب الأسماء واللغات) للنووي، القسم الاول/ ج ۱ ص ۲۴۷، وه: (تأريخ المذاهب الإسلامية) ی محمد أبو زهره، ص ۶۵۰ تا ۶۵۲.

واته: کاتیك عه لی کورپی حوسهین (خوا لییان پازیجی) کۆچی دواپی کرد خه لکی زانیان که مه سره فی (۱۰۰) مائی به په نهانی له مه دینه دا کیشاوه!!

سهرنج بدهن و به راوردی ئه مه هه لوپسته مهردانه و جوامیرانه یه ی (زین العابدین) بکه نه له گه ل خپو چاکه کردنی مسولمانانی خپخوازی ئه مه پوژگار، که هی وایان هه یه چه نه دیناریك ده کاته خیر، ئه هلی گه ره ک و گوند هه موویان پیی ده زانن! به لام عه لی کورپی حوسهین: کورپی نه وه ی پیغه مبه ری خواﷺ، نه ک مائیك و دووان به لکو سه د مال و خیزانی به خپو کردوه، به لام که مردوه و که لینی ده رکه وتوه پیی زانراوه! ده ک هه زار په زاو په حمه تی خوات لیجی به راستی شوهره تی (زین العابدین) ت لایقه!

دوو: جاریکیان که نه زه کیك به مه سینه یه ک ئاو له دهستی (زین العابدین) ده کات بو ده ستنو یژگرتن و مه سینه که ی له ده ست ده که وپته خوار و پووی بریندار ده کات، ئه ویش به گله یی یه وه سه ری بولا هه لده پری! که نه زه ک (جاریه) ه که ش ده لی خوی به رز فه رموویه تی: (والکاظمین الغیظ) - ئه وانه ی توو ره یی خویان قووت ده دهنه وه -، ئه ویش ده لی: ده جا ئه وه رقی خوم کپ کرده وه، ئه و جار ده لی: (والعافین عن الناس) - ئه وانه ی چاوپوشی له خه لکی ده که نه - ده لی: خوالیت ببووری، ئه و جار ده لی: (والله یحبُّ المحسنین) - خوا چاکه کارانی خوش ده وی - ئه ویش ده لی: ده بر و له پری خوادا ئازاد به !!

سی: له پوژگاری (زین العابدین) دا شیعه کان که له سه ره تاوه له گه ل جه ماوه ری مسولمانانی ناسراو به (أهل السنة والجماعة) تی که ل بوون و جیانه بوون ئه وه نده هه یه مه یلی زیاتریان به لای (عه لی) و کورپو نه وه کانی دا هه بوو - خوا لییان پازیجی - وه که م و زور لایه نگرییان ده کردن، ورده ورده کومه لیک له نیویان دا سه ریان هه لدا که دواتر به (غلاة الشيعة) و به (رافضة) ناسران.

جا جاریکیان کومه لیک له وانه دینه لای و قسه به دوو وه زیره به پریزه که ی پیغه مبه ری خواﷺ (ابوبکر الصديق) و (عمر الفاروق) (خوا لییان پازیجی) ده لین! ئه ویش بو ده مکوت کردن و ته مبی کردنیان لییان ده پرسی:

ئایا ئیوه له و که سانه نه که خوا له باره یانه وه فه رموویه تی:

﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالُهُمْ يُبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ

وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ...﴾^۱؟! ده‌لین: نه‌خیر، ده‌لی: ئه‌دی له‌وکه‌سانه‌ن که خوا

له‌باره‌یان‌ه‌وه‌ فه‌رموویه‌تی: ﴿وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحْجُونَ مَنْ هَاجَرَ

إِلَيْهِمْ...﴾^۲؟! ده‌لین نه‌خیر.

ئه‌وجار پێیان ده‌لی: ده‌جا ئه‌وه‌ خۆتان شایه‌دییتان له‌سه‌ر خۆتان دا که نه‌له‌ئه‌وانن

و نه‌ له‌ئه‌وانن - مهاجرون و أنصار-، وه‌منیش شایه‌دی ده‌ده‌م که ئیوه‌ له‌کۆمه‌لی

سییه‌میش نین، که خوا له‌باره‌یان‌ه‌وه‌ فه‌رموویه‌تی:

﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا

بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا...﴾^۳!!

ئنجا ده‌ری‌کردن و پێی گوتن: (فقوموا عني لا بارك الله فيكم ولا قرب دوركُم.. أنتم

مُسْتَهْزِئُونَ بِالْإِسْلَامِ وَلَسْتُمْ مِنْ أَهْلِهِ) واته: ده‌هه‌ستن خوا به‌زیادتان نه‌کات و ماله‌کانتان

له‌ئیمه‌وه‌ نیزیک نه‌خات... ئیوه‌ گالته‌ به‌ ئیسلام ده‌که‌ن و ئه‌هلی ئیسلام نین!

دیاره‌ مه‌به‌ستی ئه‌و که له‌ پێشه‌واو زانایه‌ی بنه‌ماله‌ی پیغه‌مبه‌ر ﷺ ئه‌وه‌ بووه‌ که

خوا مه‌دح و ستایشی سی کۆمه‌له‌ مسوڵمانی کردوه‌:

۱- کۆچکه‌رانی راست (المهاجرون الصادقون).

۲- پشتیوانانی سه‌رفراز (الأنصار المفلحون).

۳- شوین که‌وتووani وه‌فادار (التابعون الأوفياء).

جا ئه‌و که‌سانه‌ که به‌رانبه‌ر به‌ ئه‌بووبه‌کرو عومه‌ر (خوا لێیان پازی‌بی) بی

ئه‌ده‌بیان کردوه‌، خۆیان پێیان لێناوه‌ که له‌پیزی (المهاجرين والأنصار) دا نین و، (زین

العابدين) یش پێی راگه‌یاندوون، که له‌ کۆمه‌لی سییه‌میش نین، که به‌رێزو وه‌فادارییه‌وه‌

دوو‌عای خیر بۆ هاوه‌له‌ به‌رێزو دلسۆزه‌کانی پیغه‌مبه‌ری خوا ﷺ ده‌که‌ن!

۱- الحشر: ۸

۲- الحشر: ۹

۳- الحشر: ۱۰

۳- عومەرى كورى عەبدولعەزىز (رحمه الله):

(عمر بن عبدالعزيز) كە زۆربەى مىژووناسان بەيەككە لەخەلىفە راشىدەكانى دادەنن و لەسالى (۱۰۱)ى كۆچىدا لەتەمەنى (۳۹) سالى و چەند مانگك دا مردووە و ھەموو ماوەى خەلىفەتەىيەكەى (۳۰) مانگ، واتە دوو سال و شەش مانگ بوو، بەلام لەماوەى ئەو دوو سال و نيوەدا شۆرش و گۆرانكارىيەكى كردووە كە ئىستاشى لەگەل بىخەلكى پىي سەرسامن!

ئەمەش گولبۇزىكى ھەندىك لە ھەلوئىست و ناكارو پەفتارەكانى:

يەك: دەست پىكرىنى شۆرش و گۆرانكارىيە لەخود (ذات) دا:
عومەر خوا لىي خوش بى، بۇ گىرپانەوہى كۆمەلگاومىللەتى مسولمان بۇ سەر پاستە شەقامى ئىسلام، كە ماوەيەك بوو ئەمەوىيەكان بەرەو نەفامىتى (جاهلية) يان بىردبوو لەزۆر پوووہە، لەخۆيەوہە لەمال و خىزانىيەوہ دەستى پىي كىرد:
أ- سەرەتا ھەموو ئەو پارەو پوول و كەل و پەل و شەمەكانەى كە نەرىتى ئەمەوىيەكان وەك مىراتىك بوى بەجى ھىشتبوو، گىرپانەوہ بۇ (بيت المال).
ب- ھەروەھا سەرچەم كەنیزەك (جارية) ھەكانى ناردنەوہ لای كەس و كارو ولاتى خۆيان.

ج- وە كۆپو مەجلىسەكانى كەوہەكى ئىمىرپاتورەكانى پۆم و فارسىيان لىكرابوو، كۆپىنى و گىرپانەوہ سەر حالەتى ئىسلامىي خۆيان، پادەستان (قيام) قەدەغە كىرد، وە خۆى لەسەرەتاوہ سلاوى دەكرد، وە بەبى مۆلەت وەرگرتن ھاتنە ژوورەوہى موباح كىرد.
د- ھەرچى خانوو و بەرەو زەوى و زارى بووى، ھەروەھا خشل و زىپو زىوى (فاطمە)ى خىزانىشى، گىرپانەوہ بۇ (بيت المال).

ھ- ھەم لەپووى بەرگ و پۆشاك و ھەم خواردن و خۆراكى خۆى و خىزانىيەوہ بە سادەترىن ئەندازەو شىوہ مەدارى دەكرد، تەنانەت جارى وابوو بۇ نوپىژى جومعە

۱- بىروانە: (رجال الفكر والدعوة في الاسلام) ج ۱ ص ۳۲ ھەتا ۶۲.

دواکه وتوه تاکو تاقه پښاکه که ی که شورراوه وشک ده بیته وه، وه گه لیک جاړ منډاله کانی ته نیا نيسک و پيوان، پيڅوريان بووه و... هتد.

دوو: پاک کردنه وه و راست کردنه وه ی دام و دهرگاگانی حوکمرانی:

أ- سهره تا چه ند (والی) و کار به دهستی کی سته مکار که خه لک و میلله ت به دهستیانه وه ئاه و ناله یان بوو لایدان و گورینی.

ب- پاشان دهستی کرد به لابرندی هه موو ئه و بیادادیانه (مظالم) ی که به درېژایی حوکمرانی ئه مه ویی یه کان که له که یان کرد بوو، بو ئه م مه به سته ش خه لات و به خششیکې (۱۰۰) هه تا (۳۰۰) دیناری دانابوو بو هه رکه سیک که کی شه و گرفتیکې تایبه تی یان گشتی دین و ژینی مسولمانانی بو بینې بو چاره سهرکردنی!! که ده قی نامه که شی له و باره وه ئه مه بووه: (أما بعد، فأیما رجل قدم إلینا في ردّ مظلمة أو أمر یصلح الله به خاصاً أو عاماً من أمر الدين، قلّه ما بین مائة دینار الى ثلاثة مئة بقدر ما یری من الحسبه و یبعد السفر...)^۱.

ت- هه روه ها هه موو ئه و باج و گومرگ و سهرانه جوراوجورانیه که به سته م خرابوونه سهر هاوولاتیان به هه موو چین و توپژده کانیانه وه، لای بردن، مه گه ر ئه وه ی شهرع پی بدات و خه لک له توانایان دا هه بی.

بو وینه: یه کیک له والی یه کانی سکالای بو لا ده کات که ئه گه ر بیث و هه موو ئه وانه ی (أهل الذمة) که مسولمان دهن، سهرانه (جزیه) یان له سهر لاجی، مه ترسی ئه وه هه یه (بيت المال) هیچی وای تییدا نه میئی، بویه پیشنیار ده کات که هه رچه نده مسولمانیش بین با سهرانه هه ربده ن! ئه ویش له نامه یه ک دا به ریه رچی ئه و پیشنیاره سیاسییه ناشه رعیییه ده داته وه و پرسته یه کی بو دهنووسی که پیویسته به ئاوی زیړ بنووسری و به راستی کاکل و جه وهه ری (الخلافة الراشدة) ی تییدا دهره وشیتته وه: (إن الله جل ثناؤه بعث محمداً ﷺ داعياً ولم یبعثه جابياً)^۲.

۱- پروانه: (سیره عمر بن عبدالعزیز) لابن عبدالحکم، ص ۱۴۱.

۲- پروانه: (کتاب الخراج) لأبي يوسف، ص ۷۵.

پ- پاشان کاریک دهکات که عاده تی دهست بلایوی و زیاده پوی له نیو سیسته می
حوکمپانی و ژیان و گوزهرانی کاربه دهستاندا لابه ری و فی ری دهست پیوه گرتن و
میانه پوهی (اقتصاد) یان بکات، بۆته وهی مال و سامانی (بیت المال) که هی سه رجه م
مسولمانانه به فیرو نه پوات، ئه وه تا له نامه یه کیدا که وه لامی یه کیک له کاربه دهسته کانی
دهداته وه، که داوای قاقه ز (قرطاسیه) ی زوری کردوه! فه رمانی پی دهکات که دهست
پیوه بگریو به خه تی وردو دی ری پرو کورت و پوخت بنووسی بۆته وهی به بی هووده و
به قسه ی زورو بور باری شانی (بیت المال) ی مسولمانان قورس نه کری: (... فآذا جاءک
کتابی هذا فأرقِ القلمَ، وأجمع الخط، وأجمع الحوائج الكثيرة في الصحيفة الواحدة، فإنه لا
حاجة للمسلمين في فضل قول أضرّ ببیت مالهم، والسلام علیکم).^۱

سی: گرنگی دان به زانسته شهرعی یه کان و ریز لی گرتنی زانیان و

دهستبار بو گرتنیان:

أ- عومه ری کوپی عه بدولعه زیز (په حمه تی خوی لی بی) به دان پیده یتنانی زانا و
پیشه وایانی ئیسلام یه کیک بووه له زانا په بانی یه پوچووه کان (العلماء الربانین
الراسخین) و (الذهبی) له کتبی (تذکره الحفاظ) دا گوتوویه تی: ^۲ (كَانُ يَقْرُنُ بِالزُّهْرِيِّ فِي
عِلْمِهِ) واته: له زانیاری دا له گه ل (الزهری) ده چووه ته رازووه وه!، وه (مجاهید)
گوتوویه تی: ^۳ (أَتَيْنَاهُ لِنُعَلِّمَهُ فَمَا بَرَحْنَا حَتَّى تَعْلَمْنَا مِنْهُ) واته: چوینه لای که زانیاری
فی ربکه ین، که چی به جیمان نه هیشت هه تا ئه و ئیمه ی فی رکرد!

وه ئه گه ره به ره سه رقالی یه کان و ئه رک وکاری خه لی فایه تی نه بووایه یه کیک ده بوو

له پیشه واه به ره زه کان و شه رعزانه زه برده سه ته کان.

۱- بیوانه: (سیره عمر بن عبدالعزیز) لأبن عبدالحکم ص ۶۴.

۲- بیوانه: (تذکره الحفاظ) ص ۱۰۶. واته: خوی به رزو مهن موحه ممه دﷺ ی به بانگخواز په وانه کردوه نه ک
مال کۆکه ره وه.

۳- هه مان سه رچاوه ی و لاپه ره.

ب- کاریکی یه کجار گه وره و خزمه تیکی زیده بهرچاوی که لهوباره شه وه کردی نه وه بوو که (أبو بكر محمد ابن حزم) - که یه کیک بووه له پییشه و لیهاتووه کانی نه و پوژگاره - ی پاسپارد که فهرمایشته کانی پیغه مبهری خوا^۱ کوبکاته وه و بوی نووسی: (أنظر ما كان من حديث رسول الله ﷺ فاكتبه فأني خفت دؤوس العلم وذهاب العلماء)، ههروه ها نامه ی بۆ سه رجه م والیه کانی نووسی که هه مان کاربکه ن: (انظروا الى حديث رسول الله ﷺ فأجمعوه)^۲.

ت- کارو خزمه تیکی دیکه شی نه وه بوو که مووچه (معاش) ی بۆ زانایان برپه وه تاکو بۆ بلاوکردنه وه ی زانست ده ست به تال (متفرغ) بن له و باره وه (محمد بن الحكم) نه م به سه رهاته ده گپریته وه:^۳

عومه ری کوری عه بدولعه زیز (یزید بن أبی مالک) و (الحارث بن محمد) ی ناردنه بیابان و لادی یه کان تاکو رپیازی پیغه مبه ر^۴ فیتری خه لکی بکه ن، وه مووچه ی بۆ برپه وه، جا (یزید) وه ری گرت، به لام (حارث) وه ری نه گرت و کاتیکی عومه ر بیستی ه وه گوتی: (مانعلم بما صنع يزيد بأساً، وأكثر الله فينا مثل الحارث) واته: پیما ن وانیه هه لو یستی (یه زید) (که مووچه ی وه رگرتوه) شتیکی تییدا بی، به لام خوا هی وه ک (حارث) مان بۆ زۆر بکات!!

چوار: گرنگی و بایه خ دانی به بانگه وازو خه لک بانگ کردن بۆ

ئیسلام:

عومه ر خوا لیی خو ش بی هه ر به وه نده وازی نه هی نا که یاسا کانی شه ریعت له نیوخوی کۆمه لگای ئیسلامی دا جی به جی (تطبیق) بکات، به لکو گرنگی یه کی زۆریشی به بلاوکردنه وه ی ئیسلام بانگه وازکردنی خه لکی نامسو لمان دا، وه به هوی ساغی و پاستی خۆیه وه و چاک به رپوه بردنی حوکمی ئیسلامی یه وه کاریگه ری یه کی گه وره ی

۱- پروانه: (تاریخ أصبهان) لأبي نعیم.

۲- هه مان سه رچاوه.

۳- پروانه: (سيرة عمر بن عبدالعزيز) ص ۱۶۷.

کرده سهر خه لکی نامسولمانیش و زۆر له میلله تان له پۆژگاری وی داو به هۆی نامه کانی و بانگه وازییه وه مسولمان بوون.

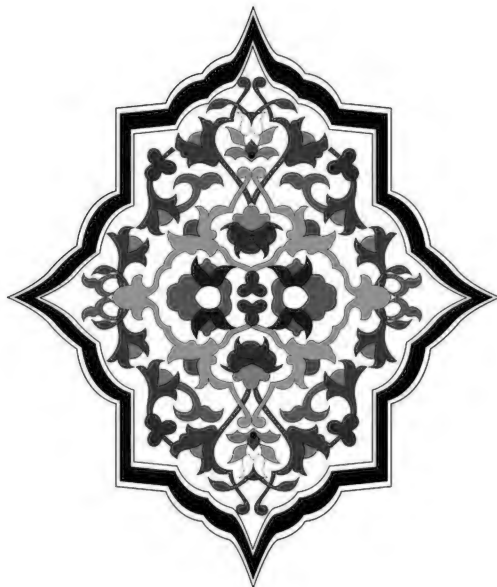
(البلاذري) له کتییی (فتوح البلدان) دا گوتووویه تی:

(وه عومهری کورپی عه بدولعه زیز نامه ی بۆ پاشاکانی هیند (ملوک الهند) نووسی، بانگی کردن بۆ ئیسلام و بۆ فه رمانیه ریی کردن که له به رانییه ردا ههر بیانکاته وه به پادشا، وه له ئه رک و ماف دا وه ک باقی مسولمانان بن، دیاره پیشتیش ناوو شۆره تی ئه ویان پئی گه یشتبوو، جا مسولمان بوون و ناوی عاره بانیان له خۆیان نا).

ههروه ها له پۆژگاری ئه ودا زۆر له گه لی (بَرَبَر) و خه لکی (مغرب) مسولمان بوون، دوا ی ئه وه ی نامه ی بۆ نووسین و والی (مغرب) که (إسماعیل بن عبدالله بن أبي المهاجر)ی ناو بوو، له کۆپو مه جلیسه کانیا ن دا به سه ری دا خۆینده وه .

دیسان زۆر له پادشاو ده سه لاتداره کانی (ماوراء النهر) یش به هه مان شیوه به نامه و بانگه وازی وی هاتنه نیو ئیسلامه وه و باج و (خراج) ی له سه ر لا بردن.^۱

یاخوا هه زاران په زاو په حمه تی خوات لی بی عومهری کورپی عه بدولعه زیز!



۱- پروانه: (الإسلام والحضارة العربية) محمد كرد علی، ج ۲ ص ۱۸۹.

٤- زهیدی کوری عهلی (ئیمام زهید) رحمة الله تعالى علیه:

ناوی: (زید بن علي بن الحسين بن علي بن أبي طالب)، خوا لییان پازی بی له سالی (٨٠) ی کوچی له شاری (مدینه) له دایک بووه له سالی (١٤٢) له سه رده می حوکمرانی تی (هشام بن عبدالملك بن مروان) و له جه نگیکی په وای نابه رابه ردا شه هید کراوه و، بنیات نه ری مه زه بی زهیدی (المذهب الزیدی) په و، یه کیکه له زاناو موجهیده هه لکه وتووه کانی بنه ماله ی به پیزی پیغه مبه ری خوا ﷺ .

جا ئیمه له ژیان و به سه رهاتی ئه و زاناو سه رکرده په ندو ئاکار په سنده ش ئهم چه ند هه لو یسته جوامیرانه یه ی گولبژیر ده که یین:

یه ک: (هشام بن عبدالملك) مه ترسی نوری له (زید) هه بوو و خستبوویه ژیر چاودیری یه کی تونده وه و هه ر به و نه ده شه وه نه وه ستاو ویستی له به رچاوی خه لکی سووکی بکات و وای پیشان بدات که له گه ل خزمه کانی دا نا کوک و ناته بایه، جا ئه وه بوو زهید له گه ل هه ندیک له کو په کانی مامی (حسن بن علي بن أبي طالب) دا خوا لییان پازی بی له سه ر وه قف (وقف) یکی (علي بن أبي طالب) (خوا لی پازی بی) کی شه و مشت و مریان هه بوو، که ئایا ده بی کامیان سه ریه رشتی بکات، جا ئه وه بوو که (هشام) والی (مدینه) ی ئاگادار کرد - ناوی (خالد) بوو - که هه رچون بووه ده بی کار یکی واکات کی شه که یان ببه نه لای وی و ئه ویش به ئانقه ست در یژه ی پی بدات و بیوه خرینی تا کو ببه بنی شته خو شکه ی سه ر زاری خه لکی!

دیاره (زید) ده یزانی (هشام) و (خالد) چی یان له بن سه ردا یه، بویه له کاتی که دا که والی خه لکی مه دینه ی هه موو له مزگه وت کو کرد بووه وه، تا کو ته ماشا چی مشت و مرو هه رای نیوان زهیدو بنه ماله ی مامی بن، وه (عبدالله) چوو که له نوینه رایه تی بنه ماله ی (حسن) خوا لی پازی بی قسه بکات! زهید بانگی کردو گوتی: (لَا تَجْعَلْ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ! أَعْتَقَ زَيْدٌ مَا يَمْلِكُ إِنْ خَاصَمَكَ إِلَى خَالِدٍ أَبَدًا) واته: بابی موحه ممه د په له مه که! هه موو گو یله و که نیه که کانی زهید ئازاد بن، ئه گه ر هه رگیز کی شه یه کت له گه ل بیاته لای

١- بۆ نووسینی ئهم باسه سوودم له (تاریخ المذاهب الإسلامية) ی محمد أبو زهرة، وه رگرتوه بپوانه ص: ٦٥٢

خالد! ئنجا پووی کرده خالید و گوتی: (أَجَمَعْتُ ثُرِيَةَ رَسُولِ اللَّهِ لِأَمْرِ مَا كَانَ يَجْمَعُهُمْ عَلَيْهِ أَبُو بَكْرٍ وَلَا عَمْرُ؟)

واته: بۆچی وه چه و بنه ماله ی پیغه مبهری خوات بۆ کاریک خر کردوونه وه که هیچ کات نه بووبه کرو عومر بۆ نه وه کۆیان نه ده کردنه وه؟!

به وجۆره زهید نه خشه و پیلانیکی گلاوی (هشام) ی هه لوه شانده وه، والیش هیچ چاره ی نه ما نه وه نه بی که هه ندیک خه لکی سووکه له وه نه فامی له زهید هان دا که جنیوی پی بدهن! به لام زهیدی په وشت به رزو زانای نه له خشاو هیچ خوی شلوی نه کرد و به هیمنی پی گوتن: (إِنَّا لَأُجِيبُ مِثْلَكَ) ئیمه وه لامی بابای وه ک تو نادهینه وه!!

دوو: (هشام بن عبدالمك) به هه موو شیوه یه که هه ولی ده دا زهید سه غله ت و نار په حه ت بکات، بۆ وینه:

جاریکیان که زهید ده چیته عیراق و ده که ریته وه مه دینه، والی مه دینه که نه وکاته (خالد بن عبدالله القسري) ده بی، پی شوازیی ده کات و پی زو حورمه تی ده گری و له سه ر نه وه خالید لاده ری و والی یه کی دیکه ی له شوین داده ری و نه وه والی یه به ناهه ق زهید و خزمه کانی تۆمه تبار ده کات، که خالیدی کوپی عه بدوللای قه سری مال و سامانی به نه مانه ت له لاداناوه و به و تۆمه ته زهید و خزمه کانی پاپیچی عیراق ده کرین، تا کو له و باره وه لی کو لینه وه یان له گه ل بکری!

له سۆنگه ی نه وه وه زهید په حمه تی خوی لی بی ناچار ده بی بۆ که مکردنه وه ی نه وه هه موو گوشارو سه غله ت کردنانه ی خوی و خزمه کانی بچیته شام بۆ سه ردانی هیشام تا کو سکا لای حال و بالی خوی له لا بکات!

به لام که ده چیته هیشامی بی تام و نه فام به مه به سستی زه لیل کردنی پی نادات بچیته لای! ئنجا زهید وه ره قه یه کی بۆ ده نووسی که مۆله تی بدات و هیشامیش هه ر له خوار قاقه زه که ی خویه وه بوی ده نووسیته وه: (إِرجعْ الى مَنْزِلِكَ في المدينَةِ) بگه ریوه ماله که ی خوتان له مه دینه! ئنجا دوا ی چه ندجاریک هه ول و ته قه للا سه ره نجام پی دات ده دات بچیته ژوو رو که ده شچیته ژوو ری پیزی ناگری و له شوینیکی ئاسایی که چۆله داده نیشتی و یه کسه ر ده لی:

یا امیر المؤمنین! لیسَ اَحدٌ یَکْبُرُ عَنْ تَقْوَى اللَّهِ، وَلَا یَصْغُرُ دُونَ تَقْوَى اللَّهِ) واته:

ئهی فه‌رماندە‌ی ب‌پ‌واداران! ه‌یچ که‌س ه‌یئە‌ده گ‌ه‌وره ن‌یه که پ‌ار‌یز له‌خوا نه‌کات و، ه‌یچ که‌س‌یش له‌وه گ‌چ‌که‌تر ن‌یه که پ‌ار‌یز له‌خوا ب‌کات!!

ه‌یشام‌یش ده‌لی: (أُسْكُتْ لَا أُمَّ لَكَ! أَنْتَ الَّذِي تُنَازِعُكَ نَفْسُكَ فِي الْخِلَافَةِ، وَأَنْتَ ابْنُ

أُمَةٍ؟!!) ب‌ی‌ده‌نگ به دایکت نه‌می‌نی! تۆی که که‌له‌له‌ی خ‌ه‌لی‌فایه‌تیت له که‌له‌دایه له ح‌ال‌یک دا که دایکت که‌نیزه‌ک بووه؟!!

ئ‌ه‌یش مه‌ردانه وه‌لام‌یکی ددان ش‌کی‌نی ده‌داته‌وه ده‌لی: (أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ أَوْلَى بِاللَّهِ وَلَا أَرْفَعُ دَرَجَةً عِنْدَهُ مِنْ نَبِيِّ بَعَثَهُ وَقَدْ كَانَ إِسْمَاعِيلُ ابْنَ أُمَةٍ وَأَخُوهُ ابْنُ صَرِيحَةٍ فَاخْتَارَهُ اللَّهُ وَأَخْرَجَ مِنْهُ خَيْرَ الْبَشَرِ، وَمَا كَانَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ ذَلِكَ إِذَا كَانَ جَدُّهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبُوهُ عَلِيٌّ ابْنُ أَبِي طَالِبٍ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ!) واته: ب‌ی‌گومان ه‌یچ که‌س له‌خوا له‌پ‌ی‌شترو له‌لای پایه به‌رزتر ن‌یه له پ‌ی‌غه‌مبه‌ر‌یک که ناردوویه‌تی، ده‌جا دایکی ئ‌ی‌سماعیل که‌نیزه‌ک و ب‌رایه‌که‌ی – واته ئ‌ی‌سحاق – دایکی ئ‌ازاد بووه، که‌چی خوا ئ‌ه‌و (ئ‌ی‌سماعیل)ی ه‌ه‌ل‌ب‌زاردو چاک‌ترین ئ‌ی‌نسانی له‌پ‌شتی ده‌ره‌ینا – که موچه‌مه‌ده ﷺ – ئ‌نجا بابایه‌ک که ب‌اپیری پ‌ی‌غه‌مبه‌ری خوایه ﷺ و بابی ع‌لی ک‌وری ئ‌ه‌بوو ط‌ال‌یبه خوا پ‌ووی به‌ر‌یز ب‌کات، ئ‌ه‌و مه‌سه‌له‌یه (که دایکی که‌نیزه‌که) زیانی ل‌ی‌ئ‌ادات.

ئ‌نجا ه‌یشام‌یش ه‌یچی پ‌ی‌نام‌ینی و ده‌لی: ب‌پ‌و ده‌ری! ئ‌ه‌یش دیسان ن‌یرانه‌و بو‌یرانه وه‌لام‌ی ده‌داته‌وه ده‌لی: (أَخْرُجْ، ثُمَّ لَا أَكُونُ إِلَّا حَيْثُ تَكْرَهُ) ده‌پ‌ومه ده‌ری، به‌لام چ‌ونت پ‌ی‌ناخ‌وشه واده‌که‌م!

س‌ی: پ‌اش ئ‌ه‌وه‌ی زه‌یدی ک‌وری ع‌لی ک‌وری ح‌وسه‌ینی ک‌وری ع‌لی خ‌وال‌ی‌یان پ‌ازی‌ی ه‌یچ چاره‌و ده‌ره‌تانیکی نه‌ماو وه‌چه‌ی ئ‌ومه‌یه‌یه (ب‌نی أُمیة) له‌سه‌ر ته‌نگه‌تاو‌کردن و سووکایه‌تی (إهانة) پ‌ی‌کردنی، به‌رده‌وام بوون و ه‌یشام‌ی به‌ناو خ‌ه‌لی‌فه‌ی مس‌ول‌مانان‌یش

۱- ه‌یچ به‌ل‌گه‌یه‌کی شه‌ری له‌سه‌ر ئ‌ه‌وه ن‌یه که (ع‌لی بن أبی ط‌ال‌ب) (خ‌وال‌ی‌ی رازی بی) به‌گو‌تنی (ک‌رم الله وجهه) وه (علیه السلام) یان وش‌ه‌ی (إمام) خ‌سته‌ن پ‌ی‌شی‌یه‌وه، له‌هاوه‌لانی د‌یکه‌ی پ‌ی‌غه‌مبه‌ر ﷺ ح‌یا ب‌ک‌رت‌ه‌وه، ب‌ویه چاک وایه ئ‌ه‌ویش وه‌ک ئ‌ه‌وانی دی خ‌وال‌ی‌یان پ‌ازی‌ی ه‌ه‌ر (رضی الله عنه) ی ب‌و به‌کار‌بی‌ت، ب‌روانه: (تفسیر ابن ک‌ثیر) ج ۳ ص ۵۳۹.

وهك له بپرگه ی دووهم دا خستمانه پروو سکالا (شکوی) په که ی نه پرسی، ناوی خوا ی لی هینا و درووشمی یان سه رکه وتن یان شه هیدی (إِذَا النَّصْرُ وَإِذَا الشَّهَادَةُ) ی به رز کرده وه مردنی کی عیززه تمه ندانه ی به سهر نه و ژیا نه پر مهینه تی و زه بووانه یه دا هه لېژاردو بریاری راپه رین و شوړشی دا، دژى حوکمرانیی دیکتاتورانه ی نه مه ویی یه کان و بو چه سپاندنی شهریه ت و قوتارکردنی نوممه ت چاکی لی به لادا کرد، جا با گو ی له میژووزانی ناودار (ابن الاثیر) بگرین داخو له و باره وه چونی نووسیوه و ئامانجی زهید له راپه رین و شوړشه که ی چی بو وه و چون چونی به لئن و په یمان (بیعة و عهد) ی له خه لکی وهرگرتوه: (ابن الاثیر) نووسیویه تی که زهید به م شیویه به یعه تی له خه لکی وهرده گرت: (إِنَّا نَدْعُوكُمْ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ وَسُنَّةِ نَبِيِّهِ ﷺ وَجِهَادِ الظَّالِمِينَ وَالِدْفَعِ عَنِ الْمُسْتَضْعَفِينَ وَإِعْطَاءِ الْمَحْرُومِينَ وَقَسَمَ هَذَا الْفِيءُ بَيْنَ أَهْلِهِ بِالسَّوَاءِ وَرَدَ الْمَظَالِمِ وَنَصَرَ أَهْلَ الْحَقِّ.. أَتُبَاعُونَ عَلَى ذَلِكَ؟)!

واته: ئیمه بانگتان ده که یین بولای کتیبی خواو ریباری پیغه مبه ره که ی ﷺ وه جهنگ کردن دژى سته مکاران و بهرگریی کردن له چه و سیتراوان و به خشین به یی به ش کراوان و دابه ش کردنی نه م (فی) ه به سهر خاوه نه کانی دا به یه کسانیی و نه ستاندنه وه ی هه قی سته م لی کراوان و سه رخستنی نه هلی هه ق، جا ئایا له سهر نه وه په یمان ده دن؟!!

جا نه گه ر گوتبا یان: به لی، نه وه دهستی ده خسته نیو ده ستیان و ده یگوت: (عَلَيْكَ عَهْدُ اللَّهِ وَمِيثَاقُهُ وَذِمَّتُهُ وَذِمَّةُ رَسُولِهِ لَتَفِينَ بَبَيْعَتِي وَلَتُقَاتِلَنَّ عَدُوِّي وَلَتَنْصَحَنَّ لِي فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ).

واته: به لئن و په یمانی خوات له سهر بی و ئوبالی خواو پیغه مبه ره که ییت به نه ستو که ده بی نه م به لئن نه م چی به جی بکه ی و جهنگ له گه ل دوژمنه که م بکه ی و به په نهانی و ئاشکرا دل سوژم بی. ئنجا نه گه ر به یعه تکه ره که گوتبا ی: به لی، نه وه دهستی به دهستی ویدا ده هینا و ده یگوت: (اللَّهُمَّ اشْهَدْ) خواجه شایه د به!

جا سه رهنجام (۱۵۰۰۰) له خه لکی کووفه به یعه تیان دایه و پاشان شیعه ی شارو شوینه کانی دیکه ش پیانه وه لکان، هه تا ژماره یان گه یشته (۴۰۰۰۰) که س!!

دیاره گهلیک له پېشه‌واو رېش سپی‌یانی (أهل البيت) زهیدیان ترساندو ئاگاداریان کرده‌وه که خه‌لکی کووفه جیی متمانه نین، به‌لام چونکه برپاری دابوو مردنیکی عه‌زیزانه به‌سهر ژیانیکی زه‌لیلانه‌دا هه‌لبژیری، له‌سهر برپاری خوی ههر مکوپر بوو، وه سهره‌تای مانگی (صفری) (۱۲۲)یان بۆ هیڤش و په‌لامار دیاری کردبوو.

هیشامیش که هه‌میشه ترسی راپه‌رین و هه‌لسانی زهیدی له‌دل دابوو و سیخوپو جاسووسی زۆری به‌ملاولادا بلاوکردبووه، ههر که هه‌والی خو ئاماده‌کردن و به‌یعت له‌خه‌لک وهرگرتنی زهیدی پی‌گه‌یشت، والی کووفه‌ی ئاگادار کرده‌وه که ههرچۆن بووه زهید بدۆزیتته‌وهو پاشان (أمان)ی پی‌بدات و نه‌گهر قبوولی نه‌کرد ته‌سلیم بی! له‌گه‌لی بجه‌نگی.

جا له‌کاتیک دا که سوپای (بنی أمية) خوی ئاماده‌کردو ده‌ستی به‌هیڤش کردنه سهر زهیدو کۆمه‌له‌که‌ی کرد، به‌لی له‌کاتیکی ئاوا ناسک و دژواردا، زهید ههر هینده‌ی خوش بوو هه‌تا په‌یمان دهره عیراقی‌یه‌کانی بانگ کرد که ده‌ست پی‌بکه‌ن و پشتگیری بکه‌ن! وه‌ک هه‌لوێستی پېشووین له‌گه‌ل (حسین)ی باپیری خوالی رازی بی، که‌وتنه برۆبیانوو هیئانه‌وهو خۆدزینه‌وه! به‌لام بیانوی ههره‌گه‌وره‌یان که هه‌موویان له‌سهری یه‌کده‌نگ بوون نه‌وه‌بوو که له‌م گفت وگوێه‌ی خواره‌وه‌دا که له‌گه‌ل زهیددا کردیان دهرده‌که‌وی:

گوئیان: خوا ره‌حمت پی بکات! دهرباره‌ی (ابوبکرو عمر) چی ده‌لی‌ی پات چی‌یه؟!

گوئی: خوا لییان ببووری، نه‌م بیستوه هیچ که‌س له‌ بنه‌ماله‌ی (أهل البيت)ی من حاشایان لی‌بکات و له‌چاکه به‌ولاوه دهرباره‌یان نالییم.

گوئیان: ئه‌دی که‌وايه بۆچی داواي تۆله کردنه‌وه‌ی (أهل البيت) ده‌که‌ی؟!

گوئی: قورستین قسه که له‌باره‌ی نه‌وانه‌وه که‌ناوتان هیئان بیکه‌م، نه‌وه‌یه که‌ئیمه خۆمانمان بۆ جینشینایه‌تی پیغه‌مبه‌ر ﷺ پی شیاوتر بوو، به‌لام خه‌لکه‌که هه‌قی ئیمه‌یان نه‌داو ئیمه‌یان پال پێوه‌نا^۱، به‌لام ره‌فتاره‌که‌یان نه‌گه‌یشتۆته راده‌دی کوفر... ئنجا نه‌و

۱- خوا له زهید ببووری هیچ به‌لگه‌یه‌کی راستی قورئان و سوننه‌ت له‌وباره‌وه نیه‌و مه‌حالیشه‌ هاوه‌له به‌رێزو دلسۆزو فیداکارو پارێزکاره‌کانی پیغه‌مبه‌ر ﷺ هه‌قی بنه‌ماله‌که‌ی زهوت بکه‌ن! دیاره به‌هه‌له‌داچوونی زهیدو هه‌ندیک له‌ خزمه‌کانیشی ماقوولتره له به‌هه‌له‌داچوونی سه‌رحه‌م هاوه‌لان!

که سانه ش کرانه گوره و کاربه دهست و دادگریش بوون و به پئی قورئان و سوننه تیش به ریوه چوون!

گوئیان: که واته بوچی دژیان دهجهنگی (واته دژی بهنی ئومه ییه)؟!

گوئی: جاخو ئه مانه (واته بهنی ئومه ییه) وهك ئه وان نین، ئه مانه (ئومه ویییه کان) ستم له خه لك و خویشیان دهكهن، منیش بانگه واز دهكهم بۆلای کتیبی خواو ریازی پیغه مبه ره که ی ﷺ و زیندوو کردنه وهی سوننه ته کان و نه هیشتنی بیدعه ته کان، جا ئه گهر خوراکر بن بو ئیوه ش و بو منیش چاکتره، وه ئه گهر لاملیش بکه ن ئه وه من به سه رتانه وه چاودیر نیم!

له ئاکام دا: (فَرَقَصُوهُ وَأَنْصَرَفُوا وَنَقَهُوا بَيْعَتَهُ وَأَعْلَنُوا أَنَّ الْإِمَامَ هُوَ جَعْفَرُ الصَّادِقِ) واته: پیی رازی نه بوون و وازیان هیئاو به لینه که بیان هه لوه شانده وه و رایان گه یاند که (جعفر الصادق) پیشه وایانه!

ئنجا که هیژشه کانی سوپای ئومه ویی سهخت تر بوون هه رچه نده مانگیکی مابوو بو کاتی دیاری کراو، به لام زهید به ناچارپی جاری داو بانگی شوین که وتوووه کان (اتباع) ی به دروشمی (یامنصور یا منصور) کرد، به لام ته نیا (۶۰۰) که سی به دهنگه وه هات! هه رچه نده زور بانگی کردن و پیی گوئن:

(أُخْرِجُوا مِنَ الدُّلِّ إِلَى الْعِرِّ، أُخْرِجُوا إِلَى الدِّينِ وَالْدُنْيَا، فَأَنْكُمْ لَسْتُمْ فِي دِينٍ وَلَا دُنْيَا)، واته: راپه رن له زه بوونی و ژیر دهسته یییه وه به ره و عیززهت و سه ره رزی، راپه رن و هه لسن بو دین و دونیاتان، چونکه ئیوه نه دینتان هه یه نه ژین!

به لام که سی به دهنگه وه نه هات و ئنجا که زانی به ره و تیشکانه گوئی: (أَخَافُ أَنْ يَكُونُوا قَدْ فَعَلُوهَا حُسَيْنِيَّةً، أَمَا وَاللَّهِ لِلْأَقَاتِلِ حَتَّى الْمَوْتِ) واته: ده ترسم هه لو یسته که ی له گه ل حوسه ییان دووباره کرد بیته وه! ئاگادار بن به خوا هه تا مردن دهجهنگم!

سه ره نجام شه رپ گرم بوو، زهید ژماره ی سوپایه که ی هینده ی جهنگاوه رانی جهنگی (بدر) بوو، سوپای ئومه ویییه کانیش زور زور بوو و به رده و امیش ئیمدای بو ده هات!!

به لام له گهل ئه وهش دا له سه ره تاوه ئه و سويا وابسته و دابهسته زوره
 ئومه وييه كان بهرگه ي هيرش و په لاماري زهيدو هاوه له كانى نه گرت و له قولى راسته وه
 شكانديان و پاشه كشه يان پي كردن و (٧٠) كه سيشيان لى كوشتن، ئنجا كه سوپاي
 هيشامى ئومه ويى ئه وه يان بينى، دالنيا بوون كه به شهري شمشير به پروه ستيان نايه ن،
 بويه تاكتيكى جهنگيان گوپى و ده ستيان كرده تير بارانيان و تيريك بهر ته ويلى زهيد
 كهوت، وهله كاتى دهره ينانه وهى تيره كه دا زهيد كوچى دوايى كردو ئاوا مهردانه شه هيد
 بوو، كت و مت وهك شه هيدكرانى حوسه ينى باپيرى كه ئه وپش دوايى ئه وهى هيچ كهس
 جورته تى نه كرد له شهري دهسته ويه خه و تن به تن دا بوى بچيته مهيدانى ترسنوكانه
 له دووره وه به تير شه هيديان كرد!

ئنجا له هه موويشى ناخوشت و دلتەزین تر ئه وه بوو كه (هشام بن عبدالملك بن
 مروان بن الحكم) هه لويس و په فتارى ناشيرين و بلحانه و نامهردانه ي (يزيد بن معاوية) و
 (عبيدالله بن زياد) ي كه له گهل (حسين بن على) خوا لىيان پازى بى، (سيد شباب اهل
 الجنة) كرديان له تهك و سووكايه تى به جهسته ي بى پروح كردن، وه بير مسولمانانى بى
 هه لويس! هينايه وه و خودى خوى ئه مرى كرد كه تهرمى خويناويى زهيد له گوپه كه ي
 دهر به ينانه وه و ماوه يه كى زور له زبلدان (كناسه) ي كووفه هه لىان واسىو، پاشانيش
 سووتانديان و خوله ميشه كهيشيان وه بهر (با) داو بلاويان كرده وه!!

خوا له زهيد خوشت بى و پازى بى و پازيشى بكات و پله وپايه ي بهر زتر بكاته وهو،
 توو په ي و توله و نه فرينى خوى دادگهرو توله ئه ستينيش له سه ره موو ئه وانه وه بى كه
 له پيناوى دونيا و ته ماع و هيشتنه وهى كورسى و دهسته لاتى ناشه رعى يانه و
 طاغووتانه يان دا به سته م و ناهه ق خوينا دؤستانى خوا دهر پزن و سووكايه تى و

بى حورمه تى يان پي ده كه ن: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ بِغَيْرِ حَقٍّ
 وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ١١٠ أُولَٰئِكَ
 الَّذِينَ حَقَّتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِّنْ نَّصِيرٍ﴾. واته: بيگومان

ئەوانەى بېروايان بەئايەتەكانى خوا نىەو بەناھەق پىغەمبەران دەكوژن و ئەو كەسانە دەكوژن كە فەرمان بە دادگەرى دەكەن لەخەلكى، ئەوە موژدەى ئازارىكى بەئيشيان بەدەيه. ئەوانە كەسانىكن كە لەدونيەو دواوژدا كردهوە (چاكە)كانيان هەلۆەشاوئەوەو هېچ پشتىوان و ياريدە دەريكىشيان نىە.

بەللى زەيد كوژراو هەلۆاسراو سووتىنراش و خۆلەمىشەكەشى بەبادا درا هەر لەبەرئەوەى بە ئومەويىيەكانى دەگوت: حوكم بە قورئان و سوننەت بكەن و چيدى بەناوى ئىسلامەوە دونيە مەخۆن و ستم و زۆر لەخەلكى مسولمان مەكەن و... هتد ! بەلام ئايا دەستەلاتدارانى ئومەويى پاش زەيد چىيان لىهات؟!

وەك چۆن خويىنى بەناھەق پژاوى حوسەينى باپىرى لەپوژگارى شوومى يەزیددا بوو بەمايەى گوازانەوەى حوكم و دەستەلات لە بنەمالەى (ابوسفیان)هوە بۆ بنەمالەى (مروان)،(۱۰) سالیس دواى كارەساتى زەيد و هاوئە وەفادارەكانى واتە لەسالى (۱۲۲)ى كۆچىدا، كۆتايى بەحوكمرانىي و دەستەلاتى ئومەويىيەكان هات و عەبباسىيەكان (العباسيون) هاتنە سەر حوكم و ئنجا وەك (المسعودي) لەكتىبى (مُروج الذهب)دا هیناویەتى، عەبباسىيەكانیش نەك هەر هى (هشام) بگرە گوپى زۆریەى دەستەلاتدارە ستەمكارەكانى (بنى أمية)يان هەلكەندەوەو تەرم و ئىسك و پېرووسكەكانیشيان قەمچىكارى كردو سووتاندو... هتد!!^۲.



ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- بېروانە: (مروج الذهب) ج ۲ ص ۱۸۲، وەبېروانە: (تأريخ المذاهب الإسلامية) ص ۶۶۰ - ۶۶۱.

۲- هەرچەندە پەفتارى عەبباسىيەكان كاردانەوە (رد الفعل) بوو، بەلام بېگومان هەر هەلۆە ناشرەعەيە.

۵- سوفیانی ته وریی (رحمه الله):

(سفيان الثوري) كه له سالى (۹۷) ى كۆچى له دايك بووه و له (۱۶۱) ى كۆچى له شارى به صرا كۆچى دواىي كردوه، يه كىكه له پيشهوا به رزه كان و (يحيى بن معين) و غه يري ويش نازناوى (أمير المؤمنين فى الحديث) يان، بۆ به كارهيئاوه.

جا ئيمه ته نيا دوو هه لۆيست و يه ك و ته ى سوفيان ليرهدا تۆمار ده كه ين:

يه ئك: خۆى گيړاويه ته وه و گوتويه تى:

له مينا (منى) چوومه لاي (أبو جعفر المنصور) - كه دووهمين حوكمرانى چاخى عه بباسى يه كان بووه - پيى گوتم: چ پيويستى يه كت هه يه بيلى! پيم گوت: پاريز له خودا بكه!

تۆ سه رزه ويت پر كردوه له بيدادى و ستم، سه رى نزم كرد، پاشان سه رى به رز كردوه و گوتى: چ پيويستى يه كت هه يه پيمان بللى! پيم گوت: بيگومان تۆ ئه م پله و پايه يه ت به هۆى شمشيره كانى كۆچكه ران و پشتيوانان (المهاجرين والأنصار) چنگ كه وتوه، كه چى كورپه كانيان ئه وه له برسان ده مرن! ده جا له خوا بترسه و هه ق و مافه كانيان بگه يه نه ده ستيان، ديسان سه رى نزم كردوه و پاشان سه رى هه لپرى و گوتى: چ پيويستى يه كت هه يه پيمان بللى، گوتم: عومه رى كورپى خه تخاب (خوا لى پازى بى) هه جى كردو به خه زينه داره كه ى گوت: چه نده ت خه رج كردوه؟! گوتى: ده پازده دره م، كه چى من ليره شتى وا ده بينم حوشتريش بۆيان هه لئاگيرى!

دوو: كاتيك (مهدي) - كه سييه مين دهسته لاتدارى عه بباسى يه كانه - له سه رى

پيويست كرد كه بيته (قاضي) شارى كووفه، دواى ئه وه ى ديوه خانى مه هدى به جى هيشته نامه كه ى دراندو پاشان خۆى شاردوه و هه موو شارانى لى گه ران و لىيان پشكنى، هه تا له سالى (۱۶۱) له شارى به صرا دا له حاله تى خۆحه شاردان (استخفاء) دا مرد!

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

سى: (يحيى بن يمان) گووتويه تى:

گويم له سوفيان بوو ده يگوت: (العالم طبيب الدين والدرهم داء الدين، فاذا آجتر
الطبيب الداء اليه متى يداوي غيره!!) واته: زاناي ئيسلام پزىشكى ئايينه و پارهش
دره دى ئايينه، جا ئايا نه گهر هات و پزىشك دره دى بو لاي خوي په لكيش كرد، چون و
كهى چاره سه رى خه لكى ده كات؟!

تيبىنى: بيگومان ليړه دا مه به ستى سوفيان پاره دى حه لال و به ره مى پره نجى شان
نيه، به لكو مه به ستى پاره و ته ما عيكه كه له سه ر حيسابى دينداريى و مسولمانه تى و
كه رame تى مروف ده ستگير ده دى و له لايه ن نه هلى دونيا وه دى!

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir

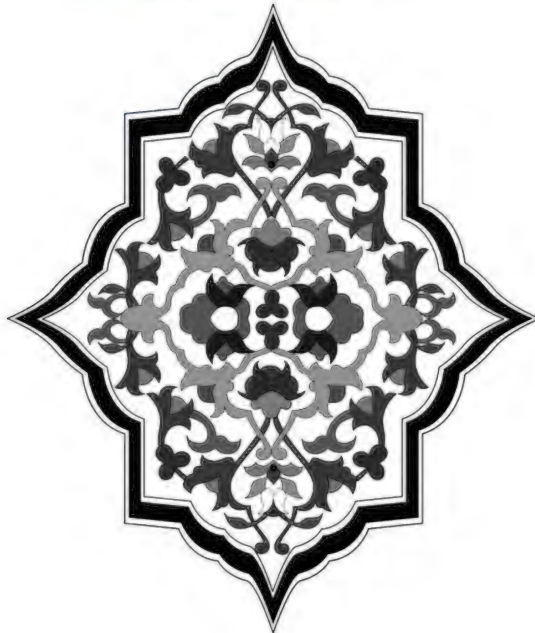


/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



۱- نه م دوو هه لوښسته و نه م وته يه م له كتيبى (العلماء وأمانة الكلمة)ى محمد سرور بن نايف زين العابدين،
ص ۲۶، ۲۷، ودرگرتوون و سالى له دايك بوون و كوچكردنى و نازناوه كه يشيم له كتيبى: (اقتضاء الصراط
المستقيم) ج ۱ ص ۱۱۸، په راويزى (محقق) م ودرگرتوه.

٦- ئىمام ئەبوو حەنىفە (رحمه الله تعالى):^١

ناوى (النعمان بن ثابت بن رُوطي) يە لە سالى (٨٠) ى كۆچى لە كووفە لەدايك بوو و لە سالى (١٥٠) لە بەغداد كۆچى دوايى كرده، يەككە لە پيشەوا گەرەو شەرەزانه كانى ئىسلام و ويپراي زانايى بەهوى كاسبى و بازىرگاني كرده و دەولەمەند و دەست پويشتووش بوو و، لەپيشەو و فارسە و باپيرە گەرەو لەپياو ماقوول و خانەدانانى شارى (كابل) ى ئەفغانستانى ئىستا بوو.

جا ئىمە ئەم چەند هەلۆيسته پرشنگدارە لەژيان و بەسەرھاتى شكۆمەندانەى پيشەواى ھەرمەزن (الإمام الأعظم)^٢ گولبژير دەكەين:

يەك: عيبادەت و تەقواى ئەبوو حەنىفە:

ئەبوو حەنىفە وەك سەرچەم زاناو پيشەوا ھەلکەوتووھە كانى ئىسلام زۆر خواپەرست (عابد) و پاريزكار (متقي) و خوپاريز (وارع) بوو و لەو بارەو زۆر شتى سەيرى لىگيرراوھەتەو کەوا پىدەچى ھەندىكيان بەسەريانەو نرابى، بەلام ديسان ھەر بەلگەو نيشانەى ئەوھن كە عيبادەت و تەقوايەكى نائاسايى ھەبوو.

بۆ ويئە:

أ- (أبو عاصم النبيل) دەلى: ئەبوو حەنىفە پىي دەگوترا سينگى داکوتراو (الوئد) لەبەر زۆر نويزکردنى.

ب- (زافر بن سليمان) يش گوتويەتى: ئەبوو حەنىفە بەيەك پکات نويز کە ھەموو ورتانى تيدا خەتم دەکرد شەوگارى دەبردە سەر^٣.

ج- (أسد بن عمر) يش گوتويەتى: ئەبوو حەنىفە چل سال نويزى بەيانى بە دەستنويزى نويزى خەوتنان كرده.

١- بۆ نويسنى ئەم باسە سوودم لەم دوو سەرچاوەيە وەرگرتو: (تهذيب الاسماء واللغات) للنووي، القسم الاول، ج٢ ص٢١٦ تا ٢٢٣، وە (تاريخ المذاهب الاسلامية) ص٣٧٤ تا ٣٧٨.

٢- ئەمە شۆرەت و نازناوى (أبو حنيفة) يە.

٣- ئەمە بەشتىكى دوورو نەگونجاو دەزانم و پيچەوانەى سوونەتيشە كە پکاتيك زۆر دريژو يەكك زۆر كورت بئ!

د- (أبو يوسف) قوتابیشی دهلی: جاریکیان من له گهل ټه بوو حه نیفه دا ده پویشتم گوی ټی له پیاوړیک بوو گوتی: ټه مه ټه بوو حه نیفه یه که شه و هیچ ناخه وی! ټه بوو حه نیفه ش گوتی: به خوا نابی به جوړیک باسم بکات که وا نه بم و کرده و ده یه کم پالدا ته لا که نه مبی! ټیدی له وه به دوا هه موو شه وی به نو ټو پارانه وه و لا لانه وه ده برده سر. (عبدالله بن المبارك) یش له باره ی ټه و پیښه و به پړزه وه گوتو یه تی: (مارأیت أوع من أبي حنيفة قد جرب بالسياط والأموال) له ټه بوو حه نیفه خو پاریزترم نه دیوه هه به قه مچی لیږدان و هه م به مال و سامانیش تا قی کرایه وه- و ده ریش چوو-.

دوو: دلقایمییو بویریی ټه بوو حه نیفه:

ټه بوو حه نیفه پیاوړیک ټازاو بویرو دلیرو دلقایم بوو وه، ټه و ټازایه تیو بویریی یه ش له گهلک هه لوښت و په فتاره کانی دا ده دره وشیته وه:

۱- عه بدوللای کوری موباره ک گیراویه ته وه که پوژیکیان له مزگه وتی ده بن و (مار) ټک ده که ویتته خواری و ده چیتته کوشی ټه بوو حه نیفه و، خه لکه که ی ده ورو به ری هه موو راده که ن، جگه له ټه بوو حه نیفه جگه له وه ی جبه که ی ده ته کینتی و ماره که فری ده دات، هیچی دیکه ناکات و شویتنه که ی خوی به جی ناهیلی.

۲- (ابن هبیره) که والی عیراق بوو له پوژگاری ټومه ویی یه کاند، داوا له ټه بوو حه نیفه ده کات که ببیتته (قاضی) ټه ویش قبول ناکات، سه رهنجام (ابن هبیره) سه د قه مچی لی ده دات هه ر پوژهی ده (۱۰) قه مچی، به لام بی سوود ده بی و پاشان به ناچار ی به ری ده دات.

ټنجا کاتی به رده دری ده لی: خه م خواردنی دایکم پی له لیږدانه که ناخو شتر بوو!

۳- هه روه ها له پوژگاری عه بیاسی یه کانیش دا (أبو جعفر المنصور) دیسان تی ټی هه لده پیچی که پله ی (قاضی القضاة) به ټه ستووه بگری، به لام ټه وه ش قبول ناکات. هه رچه نده چه ند جاریک سویندی لی ده خوات که ده بی بیکات، به لام ټه ویش سویند ده خوات که نایکات! جا کاتیک (ربیع) ی په رده دار (حاجب) ی (المنصور) به گله یی یه وه پی ده لی: چو ن سوینده کانی (أمیر المؤمنین) ده خات؟! پی ده لی، ټه و له من چاکتر ده توانی (کفارة) ی سوینده کانی خوی بدات! پاشان سجن ده کری و (نووی) یش

گوتوو یه تی: ^۱ (والصحيحُ أنه تُوفي وهو في السجن) قسه ی راست ئه وه یه که له چه پسخانه دا مردوه!

له پیاویه تیکی دیکه ش دا هاتوو که (أبو جعفر) کاتیك داوای لی کردوه ببیته (قاضی) ئه بوو حه نیفه گوتوو یه تی: من به که لکی قازی یه تی نایه م! ئه ویش گوتوو یه تی: درؤ ده که ی! پاشان که دووباره داوای لی کردوه قبولی بکات ئه بوو حه نیفه گوتوو یه تی: ئه میری برواداران حوکی داوه که من به که لک نایه م، چونکه پیی گوتووم درؤ ده که ی، جا ئه گهر درؤزن بم ئه وه به که لکی قازی یه تی نایه م و ئه گهر راستیش بم، ئه وه پییم گوتوه که بۆ ئه و کاره ناشیم!.

سی: ئه بوو حه نیفه دیاری یو پاره ی کار به دهستان وهرناگری:

جاریکیان (أبو جعفر) به ئه بوو حه نیفه ی وت: بۆچی دیاری یو هاوکاری من وهرناگری؟! ئه ویش گوتی: ئه میری برواداران شتیکی له مال و سامانی خوی نه داومی و رهم کرد بیته وه، به لکو (بيتُ مالِ المسلمين) پی داوم و هیچ هه قیشم له خه زینه ی مسولمانان دا نیه، چونکه نه جهنگاوهرم تاکو مووچه ی مواهیدان وهربگرم، وه نه مندالی گچکه و هه تیویشم تاکو هی ئه وان وهربگرم، وه نه هه ژاریشم تاکو هه قی هه ژاران وهربگرم.

چوار: به خشنده یی و سه خاوه تی ئه بوو حه نیفه:

(قیس بن الربيع) گوتوو یه تی:

ئه بوو حه نیفه زۆر خویاری زۆریش شه رعان بوو، وه زۆر سه خی و به خشنده بوو بۆ هه رکه سیك په نای پی هینابیه، وه بۆ برایانی خوی زۆر ده ستبارگر بوو، بازرگان بوو کهل و په لی ده نارد به غداد و پاشان جل و به رگ و پیداو یستی زانایان و پیشه وایانی پی ده کرین، وه ئه و پاره یه ش که ده مایه وه دهیدانی و پیی ده گوتن پیداو یستی یه کانی خۆتانی پی بکرن، وه بیجگه له خوا ستایشی هیچ که سیك مه که ن، چونکه به خوا ئه وه هه ر

۱- پروانه: (تهذيب الأسماء واللغات) القسم الاول، ج ۲ ص ۲۱۸.

هی خوايه و له سهر دهستی من ده تانداتی و بېجگه له خوا هيچ کهس ناتوانی رۆزی کهس بدات.

وه (أبو يوسف) گوتويه تی: (كان أبوحنيفة لا يكاد يُسأل حاجةً الاّ قضاها) واته: ئه بووحنيفه عاده تی وابوو مه گهر چۆن دهنه ههر دواکار یی یه کی ئاراسته کرابایه جی به جی ده کرد.

پېنځ: عه قل و هوښیاریی ئه بووحنيفه:

(علي بن عاصم) گوتويه تی: ئه گهر عه قلئ ئه بووحنيفه به عه قلئ نیوه ی خه لکی دنیا هه لېسه نگینری، تا ته رازووی به لادا ده که وی.

جا یه کیک له وه لوښتانه ی ئه بووحنيفه که عاقل مه ندیو هوښیاریی وی یان تیدا دهر ده که وی ئه وه یه که کابرایه ک هه بوو به ناوی (أبو العباس الطوسي) و پای له باره ی ئه بووحنيفه وه خراپ بوو، جا رۆژیکیان ئه بووحنيفه ده چیته لای (أبو جعفر المنصور) و ئه و (أبو العباس الطوسي) یه بو ئیجرا کردنی لی دهر پرسی: ئه ی ئه بووحنيفه ! (أمیر المؤمنین) ئه مرمان پی ده کات که له گهر دنی پیاویک بدهین و ئیمه ش کابرا ناناسین! جا ئایا بۆمان هه یه کابرا بکوژین یان نا؟!

ئه بووحنيفه ش ده لی: جا ئه ی (أبو العباس) ئایا (أمیر المؤمنین) فه رمان به شتی هه ق و شه رعیی ده کات یان به شتی نا هه ق؟! ئه ویش ده لی: به لکو فه رمان به شتی هه ق ده کات! ئه ویش ده لی: ده مادام وایه پیویست ناکات پرسیو یه کسه ر به دوا ی هه ق بکه وه!

پاشان ئه بووحنيفه له بهر خۆیه وه ده لی: ئه م کابرایه ویستی به که له بچه کرد بدات، به لام من ئه وم به سته وه!

شه ش: ئه بووحنيفه پشتگیریی شورشگیرانی (أهل البيت) ده کات له

دژی حوکه مرانه زۆرداره ئومه ویو عه بباسیی یه کان:

کاتیک له سالی (۱۲۲) ک دا زهیدی کوری عه لی له دژی (هشام بن عبدالمک) راپه ری (أبوحنيفة) وتی: (ضاهاً خروجُهُ خُروجَ رسول الله ﷺ يوم بدرٍ) دهرچوونی زهید وه ک دهرچوونی پیغه مبه ری خوايه ﷺ له جهنگی به دردا.

ئىنجا كەلىشىيان پرسى: ئەدى بۆچى لەگەلى نەچوویە دەرى؟! گوتى: كۆمەلئىك ئەمانەتى خەلگم لەلابوون نۆرىش تەكلىفم لە (ئىبن أبى لیلی) كرد كە وەریان بگىرى بەلام قىبووللى نەكرد.

هەروەها دەلئىن گوتوویەتى: ئەگەر زانیام كە خەلگى پىشتى بەرنادەن وەك پىشتى باپىرىيان بەردا لەگەلى دەچووم، چونكە پىشەوايەكى هەقە، بەلام بەمال و سامان هاوكارى دەكەم، ئنجا ئەندازەى (۱۰۰۰۰) درەمىشى بۆ نارد.^۱

هەروەها لەسەردەمى عەبباسىيەكانىشدا لەسالى (۱۶۵)ك دا (أبوحنيفة) پىشتىوانىي لە راپەرپىنەكەى (محمد بن عبدالله بن الحسن بن الحسن بن علي بن أبي طالب) كە بە (ذو النفس الزكية) ناسراوەو (ابراهيم)ى براى كرد، كە يەكەمیان لەمەدینەو دووهمىشیان لە بەصرىا دەرچوون، بەلام راپەرپىن و شۆرىشى ئەوانىش وەك هی پىشوووەكانیان بىئاكام بوو ئەوانىش شەهیدكران، خوا پاداشتیان بداتەووەپلەو پایەیان بەرزو بەرزتر بكاتەو.

شایانى باسیشە كە هۆكارى بنەرەتى بەین تىكچوونى ئەبووحەنەفەو ئەبووحەفەزى مەنصورىش هەر ئەو هەلوئىستەى ئەبووحەنەفە بوو، بەلام بىگومان پىشەواى گەورەى وەك (نعمان بن ثابت بن زوطى) دەرەستى ئەو باج (ضريبة)ە نیه كەلەسەر هەلوئىستەكانى دەیدات مادام لەسەر هەقەو لەپىناوى خوا دایە.

هەوت: بەرنامە (منهج)ى ئەبووحەنەفە بۆ هەلئىنجانى ياسا شەرىعیيەكان و (اجتهاد):

لە ئەبووحەنەفەو گىرراوەتەو كە دەربارەى بەرنامەى ئىجتىهاادكردى خۆى گوتوویەتى:^۲

(أخذ بكتاب الله، فأن لم أجِدْ، فَبَسْنَةُ رسول الله ﷺ، فأن لم أجِدْ في كتاب الله تعالى ولا سنة رسول الله ﷺ، أخذتُ بقول أصحابه... أخذ بقول مَنْ شِئْتُ مِنْهُمْ وأدعُ مَنْ شِئْتُ

۱- هەروەها لەسالى (۱۲۵)ك (یحى)ى كۆرى زەید لە خۆراسان راپەرپىنى كردو كۆژا، وەلە سالى (۱۳۰)ك دا (عبدالله)ى كۆرى (یحى) لەیەمەن شۆرىشى بەرپا كردو ئەویش كۆژا راپەرپىنەكەى كپ كرایەو، بېروانە (تأريخ المذهب الاسلامیة) ص ۳۶۸، ۳۶۹.

۲- بېروانە: (تأريخ المذهب الاسلامیة) محمد أبو زهرة، ص ۳۷۵.

منهم ولا أخرج من قولهم الى قول غيرهم، فأما اذا أنتهى الأمر الى ابراهيم والشعبي وابن سيرين والحسن والعطاء وسعيد بن المسيب.. فقوم أجتهدوا، فأجتهد كما أجتهدوا).

واته: (بۆ وهگرنتی حوکمی شهرعی) کتییی خوا دهگرم، جا نهگەر لهویدا چنگم نه کهوت، سوننه تی پیغه مبهری خوادا ع دهگرم، ئنجا نهگەر نه له کتییی خوای بهرزداو نه له سوننه تی پیغه مبهری خوادا ع چنگم نه کهوت، قسه ی هاوه له کانی دهگرم... تییان دا هه لده بژێرم به لام هه تا رایه کی ئه وان هه بی هی خه لکی دیکه وهرناگرم، به لام که نۆره گه یشته سه ره ئیبراهیم (النخعی) و شه عبیدی و ئیبن سیرین و حه سن و عه طاء سه عیدی کورپی موسه یب، ئه وه ئه وانه کۆمه لیکن ئیجتیهادیان کردوه جا منیش وه ئه وان ئیجتیهاد ده که م.

به لام به سه رنج دانی سه رجه م شوینه واره کانی ئه بوو حه نیفه ده رده که وی که بۆ (إجتهد) کردنی به گشتی پشستی به م حه وت بنچینه به ستوه:

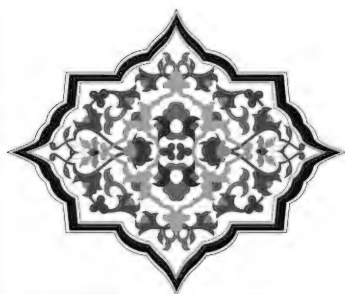
- ۱- قورئان (کتاب الله تعالی).
- ۲- سوننه تی پیغه مبهری خوا ع.
- ۳- قسه ی هاوه لآن (أقوال الصحابة) خوا لییان رازی بی.
- ۴- قیاس، که بریتیه له: [گێرانه وه و لکاندنێ مه سه له یه کی ده ق له سه ره نه هاتوو به مه سه له یه کی ده ق له سه ره به بووه وه له حوکمیاندا، به هۆی هاویه شی یان له (عیلله ت) دا].^۱
- ۵- به چاک دانان (الإستحسان) که بریتیه له (کارنه کردن به داخوایی قیاسیکی ئاشکراو هه لبژاردنی حوکمیکی دیکه ی جیاواز به هۆی تیگ گیرانی رواله تی قیاسه که له گه ل ده قیکی شهرعی یان ئیجماع یان عورف یان به رژه وه ندیی یه کی پوون دا).
- ۶- یه که ده نگیی (الإجماع)، که بریتیه له: (یه که ده نگیی و کۆک بوونی زاناو موچه هیده کانی ئۆمه ت له چاخ و رۆژگارێک دا له سه ره حوکم و بریارێکی شهرعی).

۱- (القیاس: هو الحاق أمر غیر منصوص علی حُکمه بأمر آخر منصوص علی حُکمه لعلة جامعة بينهما). بپروانه: (تیسیر علم أصول الفقه) ص ۱۶۰، عبدالله بن یوسف الجدیج.

۷- باو(العُرف)، که بریتیه له: (کرده وه رهفتاری مسوَلمانان به شتیک که دهقیکی قورئان و سوننه تی له باره وه نیه، به لام عورف نه گهر له گهل دهقیکی شهرعییدا دژ بیّ یعتباری پیئاگری).^۱

به لایّ نه وهیه نه بوو حه نیفه و رهفتارو هه لویسته جوامیرانه و دره وشاوه کانی، که له راستیدا هم نه میش و هم زاناو پیشه وایانی دیکهش که سایه تی و رهوش و رهفتارو هه لویسته کانیان زور له وه گهره ترن که بتوانین له دوو تویی چهند لاپه رهیه ک دا جی یان بکهینه وه، ههر بویه ش ئیمه ههر له سه ره تاوه وشه ی (گولبژیر) مان به کاره یئاوه وه که سه رباسی نه وه لویست و رهفتارانیه ی نه و چهند زاناو پیشه وایه ی که به نمونه هیناوماننه وه.

هه زار ره زاو ره حمه تی خوای خاوه ن لوطف و که ره م له رووحی به رزو ییزه تمه ندانه ی (نعمان بن ثابت) و تیکرای قوتابی و شاگرده دلسوزو وه فاداره کانی، نه و که له پیاوو شیره پیشه وایه ی که وه صیه تی نیژران و به خاک سپیررانی شی ههر ئازادی و جوامیری و عیزه تمه ندیه ی له خووه گرتوه و حوکمرانانی دیکتاتورو به زه برو زوری پیّ سه غله ت و ته نگه تاو کردوه.^۲



۱- بۆ پیناسه ی هه رکام له (الاستحسان والاجماع والعرف) که له سه رجه م کتیه کانی (اصول الفقه) یش دا هاتون، بپوانه: (تاریخ المذاهب الاسلامیه) ص ۳۷۷.

۲- چونکه نه بوو حه نیفه وه صیه تی کردوه که نابی له گورستانیک بنیژریت که زهوت (غصب) کرابی یان کاربه دهستانی تیدا تومه تبارکراین به زهوت کردنی! بویه (أبو جعفر المنصور) یش گوته ویه تی: (مَنْ يَعْزُئُ مِنْ أَبِي حَنِيفَةَ حَيًّا وَمَيِّتًا؟!) بپوانه: (تاریخ المذاهب الاسلامیه) ص ۳۷۴.

٧- ئىمام جەعفەرى صادىق (رحمة الله تعالى عليه):^١

ناوى: (جعفر بن محمد بن علي بن الحسين بن علي بن أبي طالب) (خوا لييان رازى بى)، دايكىشى (أم قروة بنت القاسم بن محمد بن أبي بكر الصديق) ه (خوا لييان رازى بى)، له سالى (٨٠) ى كۆچى له دايك بووه له سالى (١٤٨) كۆچى دوايى كردوه، يەككە له زاناو پيشهوا هەلگە وتووەكانى ئىسلام و نموونهى عبادەت و رهوشت بەرزىو و حىكمەت و بویرىو غیرەت بووه.

ئەم چەند هەلۆیستەش له باغى هەلۆیستە پېرشنگدارەكانى گولبېژ دەكەين:

يەك: زانیاریو شارەزایی جەعفەرى صادىق:

ئىمام جەعفەر (رەحمەتى خواى لى بى) زانیاریو شارەزاییەكى قوول و فراوانى هەبووه، چونكە وێرای زانیاری بابى (محمد الباقر) زانیاری هەركام له (قاسم بن محمد بن أبى بكر الصديق) (خوا لييان رازى بى) كە بابى دايكى بووه هەلگى زانیاری (عائشە)ش بووه (خوا لى رازى بى)، وە زانیاری باپير (علي: زين العابدين)یشى كۆكردۆتەو.

ئەم بەسەرھاتەش راددەى زانیاری ئىمام جەعفەر چاك دەر دەخات:

له (أبوحنيفة) گێراوەتەو كە گوتوویەتى: (أبو جعفر المنصور) پى گوتم: ئەى ئەبوو حەنەیفە خەلكى زۆر سەرسام بوون بە زانیاری (جعفر بن محمد) جا هەندىك پرسیاری بەزەحمەتى بۆ ئامادە بكە!

دەلى منیش (٤٠) پرسیاری قورسم بۆ حازر كردو كاتىك پرسیارەكانم ئاراستە كردن له وەلامى هەپرسیارىك دا دەيگوت: ئیو راتان ئەوێهەو خەلكى مەدینە ئاوا دەلێن و ئیمەش ئەمە پامانە، جا جارى وا هەبوو راي وەك ئیمە يان مەدینە ییەكان دەبوو، جارى واش هەبوو راي تايبەتىو جياوازی هەبوو، هەتا هەر چل پرسیارەكەم تەواو كردن و

١- پروانه: (تهذيب الأسماء واللغات) القسم الأول، ج١ ص١٤٩، ١٥٠، وە (تأريخ المذاهب الإسلامية) ص ٦٨٩ تا ٧١٦، كە هەرچى لێرەدا هیناومە لەم دووانەم وەرگرتووە.

وه لامي هه مووياني دايه وه، ئنجا ئه بوو حه نيفه له كوټايي دا داني به زانياري ئيمام
جه عفره دا هيتاوه و گوتوويه تي: (إِنَّ أَعْلَمَ النَّاسِ أَعْلَمُهُمْ بِأَخْتِلَافِ النَّاسِ).^۱

دوو: بهر په رچ دانه وهی بو لادهران (رَدُّهُ عَلَى الْمُنْحَرِفِينَ):

له پوژگاري ئيمام جه عفره ي صادق دا (خو ليي خوښ بي) شه پولي لادهران له
رښاري بنه ماله ي پيغه مبه ر ﷺ له ژير په رده ي شيعايه تي و خوښويستني (أهل البيت) دا
زور به هيز بوو و پرې وه (إتجاه) ي پوچوان (غلاة) ي نيو شيعه گه ربي زور په رده ي ستاند
بوو، بويه ئيمام جه عفره يش وهك باوو باپيراني خوځي خوا ليسان پازي بي زور مه ردا نه و بي
په ردا نه بهر گريي (دفاع) له رښاري په سه ني پيشينه ي چاك (السلف الصالح) كرده و
پيشگيري (منع) يشي له بيو پوچوونه لادرو داهيتراوه كان كرده و، جا په سه ندي ده زانم
سه رها هه لويستكي (محمد الباقر) ي بابي په حمه تي خوي لي بي له و باره وه نه قل
بكه ين، پاشان ئاماره يه كيش به هه لويستكي خوي له و باره وه ده كه ين:

ئيمام موحه مه دي باقر پوژيكيان پووده كاته (جابر الجعفي) و پيي ده لي:^۲
(يا جابر بلغني أَنَّ قَوْمًا بِالْعِرَاقِ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ يُحِبُّونَنَا وَيَتَنَاوَلُونَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ رَضِيَ
الله عَنْهَا وَيَزْعُمُونَ أَنِّي أَمَرْتُهُمْ بِذَلِكَ! فَأَبْلَغُهُمْ أَنِّي إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ بَرٌّ، وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ
بِيَدِهِ لَوْ وُلِّيتُ لَتَقَرَّبْتُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بِدِمَائِهِمْ... لَأَنَالَتَنِي شَفَاعَةُ مُحَمَّدٍ ﷺ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَسْتَغْفِرُ
لَهُمَا وَأَتَرَحَّمُ عَلَيْهِمَا إِنَّ أَعْدَاءَ اللَّهِ لَغَافِلُونَ عَنْهُمَا).

واته: ئه ي جابري! پيم گه يشتوه كه كو مه ليك هه ن له عيراق پييان وايه كه ئيمه يان
خوښ ده وي و قسه ش به ئه بوو به كرو عومر ده لين (خو ليسان پازي بي)! وه پيشيان
وايه كه وا من ئه وه م پي گوتوون! جا تو پييان پابگه يه نه كه من له لاي خوا ليسان بهر ييم،
سويند به و كه سه ي گياني موحه مه دي به ده سته، ئه گه ر ده سته لاتم هه بي به رشتني
خوئينان خوم له خوا نيزيك ده خه مه وه... ياخوا ئه گه ر داواي ليبوردين بو ئه وان (واته
ئه بوو به كرو عومر) له خوا نه كه م و داواي به زه بي خويان بو نه كه م بهر شه فاعه تي
موحه ممه د ﷺ نه كه وم! به لام ئه وانه ي دوژمناني خوان ئه وانه نانس و ليسان بي تاگان!

۱- پروانه: (تأريخ المذاهب الإسلامية) محمد أبو زهره، ص ۶۹۳.

۲- هه مان سه رچاوه. ص ۶۸۹

جا ئىمام جەغفەرىش كە بىگومان لەسەر ھەمان رېبازى بابىو بنەمالە بەرپزەكەى
پيغەمبەرى خواﷺ رۆيشتو، ھەر ھەمان ھەلوئىستى بەرانبەر بەخەلكى بەروالەت شىعەو
كۆمەلى سەربە (أهل البيت) و لەراستىدا زەندىق و بى بروا، يان لاپىو ھەلخەلەتاو
ھەبوو.

ئەو ھەتا لەكاتىك دا كە (محمد بن زَيْنَب الأجدع الأسدي) كە بە (ابو الخطاب)
ناسراو ھەو بەئەسل فارسە! دەست دەكات بەقسەى ھەللق و پەللق و زۆر لە فەرزەكان
لەسەر شوپن كەوتوو ھەكانى لادەبات و گەلێك شتى ھەراميان بۆ ھەلال دەكات! ھەك
(قاضي أبو حنيفة النعمان التميمي) كە قاضي دەولەتى فاطىمى بوو^١ لەكتىبى (دعائم
الاسلام) دا ھىئاوئەتى، بەلى دواى ئەو ھەى ئىمام جەغفەرى صادق ئەو قسەو ھەوالانەى
ئەو بانگەوازكەرە بەروالەت (شىعەى) يەى پى دەگات بویرانەو راشكاوانە دەست دەكات بە
بەرپەرچدانەو ھەى و بەرھەلستى كردنى بانگەوازە ژەھراوئەكەى، خاوەنى كتیبى (دعائم
الاسلام) لەوبارەو نووسىوئەتى^٢:

(..... فَبَلَغَ أَمْرَهُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ فَلَمْ يَقْدِرْ عَلَيْهِ بِأَكْثَرِ مَنْ أَنْ لَعَنَهُ وَتَبَرَّأَ مِنْهُ، وَجَمَعَ
أَصْحَابَهُ فَعَرَفَهُمْ بِذَلِكَ وَكَتَبَ إِلَى الْبُلْدَانِ بِالْبَرَاءَةِ مِنْهُ وَاللَّعْنَةِ عَلَيْهِ).

واتە:..... جا ھەوالى ئەو (أبو الخطاب) ھە بە جەغفەرى كورپى موخەممەد گەيشت،
بەلام ھىچى پى لەگەل نەكرا ئەو ھەندە نەبى كە لەعنەتى لىكردو خۆى لىبەرى كرد، ھە
ھاو ھەكانى خۆيشى كۆكردنەو ھەو ئەو مەسەلەى تىگەياندن و پاشان نامەى حاشا
لىكردنى و لەعنەت لىكردنى بۆ شارو ولاتان نووسى.

ھەروەھا لە نامەى كە دىكەىدا كە ئىمام جەغفەر بۆ يەكێك لە بانگەوازكەرانى
سەربەخۆى نووسىوئەتى، دواى ئەو ھەى ئەو بانگەوازكەرە لەنامەىك دا ھالو ھەزەى ئەو
پىرو تاقمە لادەرو سەرگەردانەى بۆ دەنووسى و ئاگادارى دەكاتەو، پاش ئەو ھەموو
ئەو گوناح و ھەلەو لادانانە دەخاتەروو كە ئەو پىرو تاقمە پىيانەو گىرۆدە بوون،
لەكۆتايى نامەو ھەلامەكەىدا نووسىوئەتى:

١- لە سالى (٣٦٣) ك ھەفاتى كردو.

٢- بڕوانە: (تارىخ المذاهب الاسلامية) ص ٧٠٥، كەلە (دعائم الاسلام) ى ھەرگرتو.

(...وَمَنْ قَالَ بِهِ فَهُوَ عِنْدِي مُشْرِكٌ بَيْنَ الشَّرْكِ، فَلَا يَسَعُ أَحَدًا أَنْ يَشْكُ فِيهِ)^۱

واته: ... وه هرکه سيک رای وایی (که نووسراوه) ئه وه به لای منه وه هاویه ش بۆخوا دانهریکی ئاشکراو پوونه و هیچ کهس ناتوانی تئیدا له گوماندا بیئت.

سێ: نازایه تیو بویری ئیمام جعفر:

۱- جارێکیان کابرایه ک شایه دیدیه کی به درۆ له لای (أبو جعفر) دژی (إمام جعفر) ده دات که گویا (ابن خنيس) پاره و سامانی بۆ خپ ده کاته وه! دیاره ئیمام جعفریش حاشا ده کات و ئامادهش ده بی سویندی بۆ بخوات، به لām ئه بوو جعفر مکووپ ده بی له سه ره ئه وه که ته لاقیشی بۆ بخوات، ئه ویش ئاماده نابێ و پاشان کابرای شایه دینیتته پووی له سه ره شایه دیدی دانی به درۆی خوێ هه ره سوور ده بی، ئیمام جعفریش پێی ده لی: ده جا باشه ئاوا سوینده که ت بخۆ: (أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْ حَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ وَأَلْجَأُ إِلَى حَوْلِي وَقُوَّتِي إِنِّي لَصَادِقٌ فِيمَا أَقُولُ)، ئیدی کابرا که به و شیوه یه سوینده ده خوات ده سته جی ده که وی و ده مرئ! (أبو جعفر المنصور) یش که ئه وه ده بینئ ده ترسی و ده له رزی و پێشی ده لی: هه زده که ی به یانی بچۆوه بۆ شاری باپیرت (واته مه دینه)، وه ئه گه ره لی ره ش لاما ن به مینیه وه له پێزای گرتنت دا که مه رখে می نا که ی، وه له مه ودوا قسه ی هیچ کهس له باره ی تۆوه وه رنا گرین.

ب- ده گێر نه وه جارێکیان (میش) ێک زۆر به ده وری ده م وچاوی ئه بوو جعفر دا دیئت و ده چۆ و بیزاری ده کات و ئیمام جعفریش له وی ده بی، جا ئه بوو جعفر پووده کاته ئیمام و پێی ده لی: ئه ری ئه بوو عه بدوللا خوا بۆچی میشی دروست کردوه؟! ئه ویش ده لی: (لِيُذِلَّ بِهِ الْجَبَابِرَةَ) بۆ ئه وه ی مله وره کانی پێ زه بوون بکات.

ج- هه ره وه جارێکیان له وه لāmی نامه یه کی (المنصور) دا که بۆی نووسیوه: بۆچی سه ردانمان نا که ی؟! بۆی نووسیوه ته وه:

(لَيْسَ لَنَا مَا نَخَافُكَ مِنْ أَجْلِهِ، وَلَا عِنْدَكَ مِنْ أَمْرِ الْآخِرَةِ مَا نَرْجُوكَ لَهُ، وَلَا أَنْتَ فِي نِعْمَةٍ فَتُهْنِكُ، وَلَا نَرَاهَا نِعْمَةً فَتُعْزِيكَ) واته: نه شتیکی واما ن هیه که له پێناوی دا مه ترسی مان

لَيْتَ هَبِي، وَهَ نَهِيَوَايَه كِي دَوَارْوَژِشمان پِيْت هَه يَه كِه پِيْت بِيْتَه دِي، وَه تَوْ لَه نِيْعَمَه تِيْكَ دانِي كِه پِيْرُوْزبايِيْت لِيْ بَكِه يِن وَ، پِيْشمان وَا نِيَه بَه لَآيَه كَت بَه سَهَر هَاتَبِيْ تَاكو سَهَره خُوْشِيِيْت لِيْ بَكِه يِن.

وَه لَه دَوَايِيْن نَامَه يِدا كِه لَه وَه لَامِي نَامَه يِ (أبو جعفر) دا نووَسِيوِيَه تِي وَ دِيْسان داوَاي لِيْ كَرْدوَه كِه سَهَر دانِي بَكَات، نووَسِيوِيَه تِي: (.. مَنْ ارَادَ الدُّنْيَا لَا يَصْحَبْكَ، وَمَنْ ارَادَ الْآخِرَةَ لَا يَصْحَبْكَ) ئَه وَه يِ وَيْلِيْ دُونِيَا بِيْ دِلْسُوْزِيِيْت بُوْ نَاكَات وَ، كِه سِيْكِش عَه وَدَالِيْ دَوَارْوَژِ بِيْت هاوَه لِيِيْت نَاكَات!

د- وَه جَارِيْكيَان گوِيِيْ لَه كَارِبَه دِه سَتِيْكَ بُوو قَسَه يِ بَه (علي بن أبي طالب) گوْت! ئِيْمَام جَه عَفَه رِيْش بَه رَه نِگارِي بُووَه وَه وَ بَه رِه رِچِي دَايَه وَه وَ پاشان گوْتِي: (أَلَا أُنَبِّئُكُمْ بِأَخْلَى النَّاسِ مِيزَانًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَأَبْيَنِهِمْ خُسْرَانًا! مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ، وَهُوَ هَذَا الْفَاسِقُ).

واته: ئَايَا هَه وَالتَّان بَدَه مِيْ كِه لَه قِيَامَه تِي لَه هَه مَوو كِه س دِه سَت خَالِي تَرَه وَ زَه رَه رَو زِيَانِي لَه هِي هَه مَوو كِه س ئاشَكْرَاترَه! كِه سِيْكَه كِه دَوَارْوَژِي خَوِي بَه دُنِيَاي خَه لَكِي دِه دَات، ئَه وِيْش ئَه م گونا حَبَارَه يَه!!

چوار: بُوْچِي ئِيْمَام صَادِيْق دَرْژِي سَتَه م وَ نَاشَه رَعِيِيَه كَانِي ئَوْمَه وِيِيو

عَه بَبَاسِي يَه كَان رَانَه پَه رِي؟!

رَه نِگَه ئَه م پَرَسِيَارَه لَه دَلْ وَ مِيْشَكِي گَه لِيْكَ كِه سَدَا دِرُوسْت بِي، كِه ئَايَا مَادَام جَه عَفَه رِي كُورِي مَوَحَه مَمَد خَوَا لِيْيان خُوْش بِي ئَه وَ كِه سَايَه تِي يَه پَاك وَ بَه هِيْزُو پِيْزَه ي بُووَه، بُوْچِي وَه ك خَزْمَه كَانِي دِيَكِه ي كِه لَه مَه يِدَان دَا بَه هِيْز لَه گَه لْ بَه نَاو خَه لِيْفَه وَ كَارِبَه دِه سَتَانِي ئَوْمَه وِيِيو عَه بَبَاسِي دَا رُوو بَه رُوو بُووَنَه تَه وَه، ئَه وِيْش لِيْيان رَانَه پَه رِيوَه وَ بَه رَه نِگارِيَان نَه بُوْتَه وَه!!^۱

جَا مَن پِيْم وَايَه وَه لَامَه كَه يِ هَه رَه وَه يَه كِه بِيْگُومان جَه عَفَه رِي صَادِيْق لَه ئَازايَه تِيو بُوِيْرِيِي ئَه وَانِي كِه م نَه بُووَه، بَه لَام وَاپِيْ دِه چِي ئَه وَا ن لَه دَوُور بِيْنِيو وَاقِيْع بِيْنِيو (فِرَاسَة ي)

۱- بَرگَه كَانِي (أ- ب- ج- د) م لَه (تَأْرِيْخُ الْمَذَاهِبِ الْإِسْلَامِيَّة) ص ۷۰۸، ۷۰۹ و ۷۱۵، وَه رَغِيْرَاوَن.

ئەمیان کەم بووبی! بەتایبەتیش دواى ئوێ هەرکام لە (علي بن أبى طالب) و (حسین)ی کورپی (خوا لێیان رازی بێ) (شیعة)ی خۆیان و خەلکی (کوفە)یان تاقی کردبوو و ئەزموونەکیان ئاکامیکی تالی هەبوو، نەدەبوو ئەوانی دیکەش هەر هەمان رێگا بکوێنەو و هەمان خەلکی جەپینراو جەپیننەو!! چونکە: (مَنْ جَرَّبَ الْمُجَرَّبَ حَلَّتْ بِهِ النَّدَامَةُ).

هەرچەند بێگومان ئو کەلە پێشەواو سەرکردە فیداکارە راپەرپوانە پاداشتی لای خویان مسۆگەرە - بەگوێرەى نیهى خۆیان - وە بەتەئکید هەولەکانیشیان کاریگەریی گەورەیان هەبوو لە بێدارکردنەوێ و بێژدانى نووستوو، یان شلەقاندنى گۆمى مەندو وەستاوی کۆمەلگای بەشرینقەى سەم و ناشەرعی سەمکاران بەنج کراودا، بەلام مەبەستمان ئوێهە کە شوێش و راپەرپنەکانیان ئامانجەکان (أهداف)ی خواوەنەکانیان وەك دەست کەوتیکی نێزیک، نەهیناوەندى و شکستیان هیناوە.

بەلێ ئیمام جەغەر (خوا لێی خوش بێ) پێکاویەتى کە بەبێ هەل و مەرج رەخسان و دابین کردنى پێداویستییهکان (تأمين المستلزمات) ملی لەبەر شوێش و راپەرپن و بەرەنگاربوونەو نەناوە، چونکە بۆ سەرگرتن و بەرگرتنى هەر هەلسان و راپەرپنێک تەنیا هەبوونی ئیمام و سەرکردە (الامام والقائد) بەس نیهو، وێرای ئوێهە پێویستە هەم خەلك و کۆمەلگای یەك هەست و نەست و خواوەن هەلوێست و جەپینراو و متمانه پێکراویش هەبێ، هەم هەل و مەرج و واقعییش لەبارو گونجاو بێت!

بەلێ ئیمام جەغەر صادق ئازاو دلێرو بوێر بوو، بەلام دەشیزانی دنیا چ باسەو واقعی نێزیک و دەورووبەریو دووریشی چی تێداوە چی تێدا دەگوزەری، هەر بۆیەش کاتیك دەعوەت کرا کە ببێتە سەرو پێشەواى ئو بانگەوازە شیعیەتى (الدعوة الشيعية)یە کە زەمینەى بۆ دەولەتى عەبباسى خوش کرد قبوولی نەکردو گوتى: ' (انها ليست لنا) ئو کارە بۆ ئێمە نیه!!

خوایه پلەوپایەى ئو ئیمامە هەلکەوتووە بەرزتر بکەیهو و بەچاکترین شیۆ پاداشتی خۆی و نێزیکانیشی بدەیهو.

۸- ئیمام مالیک (رحمة الله تعالى عليه):^۱

ناوی: (مالک بن أنس بن مالک بن أبی عامر الأصْبَحِي) که به (امام دار الهجرة) ناسراوه له سالی (۹۳)ی کۆچی له دایک بووه له سالی (۱۷۹) له مه دینه ی پیغمبه ﷺ کۆچی دواپی کردوه، یه کیکه له زاناو پیشهوا به رجهسته کانی ئیسلام و خاوه نی کتیبی ناوداری (الموطأ) ه که دیرترین کتیبی فهرمووده و فیهه. جا ئیمهش له ژبانی ئه و پیشهوا ناوازه و هه لکه وتوو ه ئه م چه ند هه لۆیسته هه لده بژیرین و لیره دا تواریان ده که یین:

یه ک: مالیک که ی بو دهرس گوتنه وه ی فهرمووده و (فقه) دانیشه و؟!

ئیمام مالیک دوا ی ئه وه ی- پاش له به رکردن و شاره زایی ته واو له قورئان- هه رکام له زانستی فهرمووده (حدیث) و شهرع (فقه) و فه توای به ته واوی و ده ده ست هینان ئه و جار بو فیرکردن و دهرس گوتنه وه له مزگه وتی پیغمبه ﷺ دانیشه و له و باره وه بو خوی گوتویه تی: (لَيْسَ كُلُّ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَجْلِسَ فِي الْمَسْجِدِ لِلْحَدِيثِ وَالْفَتْيَا جَلَسًا، حَتَّى يُشَاوِرَ أَهْلَ الصَّلَاحِ وَالْفَضْلِ وَالْجَهَةِ مِنَ الْمَسْجِدِ، فَإِنْ رَأَوْهُ لَذَلِكَ أَهْلًا جَلَسَ، وَمَا جَلَسْتُ حَتَّى شَهِدَ لِي سَبْعُونَ شَيْخًا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ أَنِّي مَوْضِعٌ لَذَلِكَ).^۲

واته: نابی هه رکه سی که هزی کرد بو فهرمووده و فه تو له مزگه وتی دابنیشی، تا کو راویژ به خه لکی خاوه ن عیبادت و چاکه و شایسته ی نیو مزگه وت ده کات، جا ئه گه ر پییان وابوو شایسته یی ئه وه ی هه یه با دابنیشی، وه من هه تا هه فتا که س له وانه ی خاوه ن زانستن شایه دیدی یان بو نه دام که شیاوی ئه وه م بو ئه و مه به سته له مزگه وتی دانه نیشتیم.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- هه رچی دهرباره ی ئیمام مالیک هیناومانه له م دوو سه رچاوه یه وه رمان گرتوه: (تهذیب الاسماء واللغات) ی

نووی، القسم الاول، ج ۲ ص ۷۵ تا ۷۹، وه: (تأریخ المذاهب الاسلامیه) ص ۳۹۰ تا ۴۱۸.

۲- پروانه: (تأریخ المذاهب الاسلامیه) ص ۴۰۱.

به لای عیبادت و هه لویستی پێشینهی چاکمان (سَلَفُنَا الصَّالِحُ) ئاوا بووه و با ئێمه ش به کرده و هه رهفتار شوین پێشینهی چاکمان بکه وین ئه گهرنا قسه و شیعارو ده عوای بۆش و ناو له خۆنانی جوان و خوش، هیچی لایه لئاوه ری!

دوو: شیوازی دهرس گوتنه وهی مالیکی کوری ئه نهس:

کۆری دهرسی ئیمام پرپوو له و یقارو حورمهت و ریزو هه بیهت و، به هیچ جۆرێک قسه ی گالته و پیکه نین و شتی ئه ملاولای تیدا نه بوو، به تاییهت ئه گهر فهرمووده کانی پیغه مبه ری ﷺ گوتبانه وه خۆی ده شورێ و بۆنی خوشی له خۆی ده داو پۆشاکێ جوانی له بهرده کردو کورسی یه کیان بو دا ده ناو بخووریان داده گیرساند به گهردن که چیی و ئارامیی یه وه داده نیشتن، ئه و جا دهرسه که ی ده گوته وه!

وه دهرباره ی قوتابی یه کانیشی ده یگوت:

(حَقُّ عَلَى مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ أَنْ يَكُونَ فِيهِ وَقَارٌ وَسَكِينَةٌ وَخَشْيَةٌ، وَأَنْ يَكُونَ مُتَّبِعاً لَأَثَارِ مَنْ مَضَى، وَيَتَّبِعِي لِأَهْلِ الْعِلْمِ أَنْ يُخْلُوا أَنْفُسَهُمْ مِنَ الْمَزَاحِ وَبِخَاصَّةٍ إِذَا ذَكَرُوا الْعِلْمَ).

واته: له سه ر قوتابی زانست پێویسته که و یقارو ئارامیی و له خواترسانی تیدا ببینری، وه ده بی شوین به رهه م و شوینه واری پێشینان بکه و، وه ده بی ئه هلی زانست به تاییهت له کاتی باس کردنی زانیاری دا، قسه ی گالته و جه فه نگیان نه بی.

جا دیاره ئه وه ی که ئامۆزگاری قوتابی یه کانی پێ کردوه له پێشه وه بو خۆی جێ به جێ کردوه، ئه وه تا گوتوو یه تی: (مِنْ آدَابِ الْعَالِمِ أَلَّا يَضْحَكَ إِلَّا مُبْتَسِمًا) خۆی له ماوه ی (۵۰) سال دهرس گوتنه وه دا ته نانهت جارێکیش به ده نگ پێ نه که نیوه!!

سێ: ئیمام مالیک شتی که نازانی به راشکاوی ده لای: نایزانم!

وه که پێشتر له به شی یه که می ئه م کتێبه دا باس مان کرد که یه کێک له ئه ده ب و ره وشته به رزو پێویسته کانی ئه هلی زانست ئه وه یه که رسته ی: (لَا أَدْرِي) نازانم، قهت فهرامۆش نه که ن له به رانه ر هه ر باس و باب ته ی که دا که نایزانم، جا ئیمام مالیکی کوری

۱- هه مان سه رچاوه، ص ۴۲.

۲- سه رچاوه ی پێشو، ۴۰۳، هه لبه ته به ده نگ پیکه نین هیچ ئیشکالی تیدا نیه و له بازنی ره و (مباح) دایه.

ئەنەس ئەو ئەدەب و پەشتە زۆر بەچاکی رەچا کردووە لەوبارەو چەند شتێکی
لێ گێڕاوەتەو، بۆ وێنە: (نووی) (رەحمەتی خۆی لێ بێ) ئەم بەسەرھاتە ی هێناوہ.^۱
(عبدالرحمن بن مہدی) گێڕاویەتەوہو گوتوویەتی: ئیئمە لەلای مالیک بووین کابرایەک
ھات گوتی: ئەو (أبو عبدالله) شەش مانگەرێ ھاتووم و پرسیارێکم ھەیە خەلکی
ولائەتەکم پێیان دا ناردووم کە ئاراستە ی تۆی بکەم! ئەویش گوتی: بپرسە، جا کە
پرسیارەکە ی کرد، گوتی: نایزانم! ئیدی کابرا کۆستی کەوت، وەک ئەوہ ی ھاتبیئە لای
کەسیک ھەموو شتێک بزانی! ئنجا گوتی: جا باشە ئەگەر گەر پامەوہ لای خەلکی شارو
ولائەتەکم چییان پێ بێئیم؟! گوتی: بلی (مالک بن انس) پێ ی گوتووم: نایزانم!

چوار: ئیمام مالیک ژیان و گوزەران ی چۆن بووہ؟^۲

(ابن القاسم) ی قوتابی مالیک گوتوویەتی: (إِنَّهٗ كَانَ لِمَالِكٍ أَرْبَعُمِائَةٍ دِينَارٍ يَتَجَرُّ فِيهَا
فَمِنْهَا كَانَ قِوَامَ مَعِيشَتِهِ) واتە: مالیک چوار سەد دیناری ھەبوو بازرگانیو مامەلە ی
پێدە کردو بەوہ ژیان و گوزەران ی بەرپۆوە دەچوو.

ئنجا شایانی باسیشە کە ئیمام مالیک لەسەر بناغە ی ئەو بنچینە شەرعیە کە
ھەرکەسیک خۆی بۆ ئیش و کاریکی مسولمانان تەرخان (مُتَّفَرِّغٌ) کرد ھەقی لەخەزینە
(بيت المال) کەیان دا ھەیە، دیاری ی ھاوکاری خەلیفەکانی وەرگرتوہو ھەم
پێداویستی یەکانی خۆی ھەم پێداویستی یەکانی ژمارە یەک لەئەھلی زانستی چ مامۆستا
بووین چ قوتابی پێداین کردوہ، وە (شافعی) (رەحمەتی خۆی لێ بێ) یەکیک بووہ لەو
قوتابی یانە ی کە دەوری (۹) سالان لەبن بالی خۆی گرتوہو ھاواندوویەتەوہ.

ھەرۆھە ئیمام مالیک لەپرووی خواردن و خۆراک و پۆشاک و جیگا و پێگاشەوہ
تارادە یەک خۆشگوزەران (مُرْفَہ) بووہو، ھەمیشە بۆنخۆش و جوان پۆش بووہو،
ئاشکراشە ئەمەش نە لە مالیک و نە لە ھیچ کەسی دیکەش، مادام لەرێ ی حەلەوہ بێو
لەسەر حیسابی دین و کەرەمەت و قیامەتی نەبێ، بەعەیب ناگیرێ چونکە پێغەمبەری
خوێ خەلیفە راشیدەکانیشی لەکاتی ھەبوون دا خواردنی خۆش و پۆشاک ی چاکیان

۱- پروانە (تہذیب الاسماء واللغات) القسم الاول، ج ۲ ص ۷۸.

۲- پروانە: (تأریخ المذاهب الاسلامیة) ص ۴۱۱ تا ۴۱۳ تا ۴۱۳.

ره دنه کړدو ته وه خوای په روه ردگاریش فهرموو په تی: ﴿قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ؟﴾^۱

وه ده گپړنه وه که ئیمام مالیک (مؤزی) زور پی خوش بووه له وباره وه گوتوویه تی: هیچ میوه یه که هیڼده ی مؤز به میوه ی به هه شتی ناچی، هه موو وهرزیکیش چ زستان چ هاوین هر چنگ ده که وی، خوای به رزیش فهرموو په تی: ﴿... أَكُلَهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا...﴾^۲، واته: دره خته کانی به هه شت میوه و سیبه ره کانی به رده وامه.

پینج: گرفتاریو مهینه تی ئیمام مالیک:

له سالی (۱۴۶) ی کوچی دا ئیمام مالیک له گه ل (أبو جعفر المنصور) دا تیک گیراو دوچاری گیران و لیدران و نه شکه نجه بوو هه تا شان (کُتِف) ی له قول قوله چوو! هوکاری ئه و گرفتاری یه ش هه رچه نده هه ندیک له زانایان و میژوونوسان گوتوویانه: ئه وه بووه که ئیمام مالیک فته وای داوه که نیکاحی موعه (نکاح المتعة) هه پامه، وه هه ندیکیان گوتوویانه: ئه وه بووه که گوتوویه تی: (عثمان بن عفان) له (علي بن أبي طالب) پایه به رزتره! (خوالییان رازی بی)، به لام راستی یه که ی هیچ کام له م دووانه نیه و ده ک زوریک له میژوونوسان گوتوویانه: هوکاره که ی ئه وه بووه که له سالی (۱۴۵) دا هه ر کام (محمد بن عبدالله بن الحسن بن الحسن بن علي بن أبي طالب) (خوالییان رازی بی) که به (ذو النفس الزكية) ناسراوه و (ابراهیم) ی برای دژی ئه بوو جه عفر دووه مین حوکمرانی عه بباسی یه کان راپه ریون، جاکاتی ک- وه ک (ابن الاثیر) له (الکامل فی التاریخ) دا هیڼاویه تی- خه لکی مه دینه چوونه ته لای ئیمام مالیک و راویژیان پی کړده که ئایا پشتگیری (ابراهیم و محمد) بکه ن یان نا؟! گوتوویه تی: به لای پشتگیریان بکه ن، ئنجا خه لکه که ش گوتوویانه: ناخر په یمان و به یعه تی (أبو جعفر) مان له گه ردن دایه! ئیمام

۱- الأعراف: ۳۲

۲- الرعد: ۳۵

مالیک فہرمودہی: (لَيْسَ عَلَى مَسْتَكْرَمٍ يَمِينٌ) یان بہ بہ لگہ بؤ دہہینیتہ وہو فہتوایان بؤ دہدات کہ مادام بہ تۆبزیی پہیماننان لیوہرگیراوہ سویندتان پیخوراوہ گوناہبار نابن! ئیدی پاش قسہو فہتوای مالیک، خہ لکی بہ لیشاو لہ دہوری ئیبراہیم کؤبوونہ وہ، بہ لّام وہ کہ پیشتر باسماں کرد سہرہ نجام راہہ پینہ کہ یان شکستی ہیناؤ ئہوانیش شہہید کران!^۲

شہش: ئہدہب و خورآگریی مالیک لہ سہر نہ خوشیی:

کۆتایی ہہ لؤیستہ ہہ لبرآردہ کانی ئیمام مالیک بہم ہہ لؤیستہ سہرسورہینہرہی دینین: ئیمام مالیک کہ لہ سہرہ تاوہ دہرسہ کانی لہ مزگہ وتی پیغہ مہردا بوون ﷺ دواپی دہرسہ کانی بردہ وہ مالہ وہ یان لہ بہر نہ خوشیہ کہ ہیچ کہس نہ یزانوہ چیہہ؟! وہ کاتیکیش لہ و بارہ وہ لییان پرسوہ گوتوویہ تی: (لَيْسَ كُلُّ النَّاسِ يَذْكُرُ عُذْرَهُ) ہہ موو کہس عوزری خوئی باس ناکات!

بہ لّام لہ پوژی کۆچی دواپی کردنی دا دہلی:^۳

(لولا أني في آخر من أيام حياتي ما أخبرْتُكُمْ! مَرَضِي سَلِسُ الْبُولِ، كَرِهْتُ أَنْ أَتِي مَسْجِدَ رَسُولِ اللَّهِ بِغَيْرِ وَضوءٍ كَامِلٍ، وَكَرِهْتُ أَنْ أَذْكَرَ عَلَيَّ فَأَشْكُو رَبِّي)!!

واتہ: ئہ گہر دواپین روژی ژیانم نہ بوواپہ پیم نہ دہ گوتن! نہ خوشی یہ کہم چرکہ میزہ یہ! حہ زم نہ دہ کرد بہ دہستنوژی تہ واوہ نہ بی بچمہ مزگہ وتی پیغہ مہری خواوہ و پیشم ناخوش بوو باسی نہ خوشی یہ کہم بکہم و سکا لا لہ نہ خوشی پہروہ دگارم بکہم!!



۱- واتہ: کہسیک بہ زہخت و زور سویندی پیخورابی، مولزہم نیہ بہ سویندہ کہ یہ وہ.

۲- پروانہ: (الکامل فی التاریخ) ج ۵ ص ۲۵۱.

۳- پروانہ: (تاریخ المذاهب الاسلامیہ) ص ۴۱۸.

۹- ئىمام شافيعى (رحمة الله تعالى عليه):

ناوى: (محمد بن ادريس بن العباس بن عثمان بن شافع ابن السائب بن عبد يزید بن هاشم بن عبدالمطلب) ه له شارى (غَزَّة) له (فلسطين) له سالى (۱۵۰) ى كۆچى هاتوته دىناوه له سالى (۲۰۴) له مىصر مردوه (خوالى خوش بى).

دياره ئىمام شافيعى يه كىكه له پيشهوا بهرجهسته كانى ئىسلام و به دامه زرينه رى زانىارى (أصول الفقه) داده نرى و خاوه نى دوو كتيبى يه كجار گرنگه كه يه كىكان (الرسالة) يه كه (أصول الفقه) هو ئوى ديكه شيان (الأم) ه، كه (فقه) ه.

وه ئىمام شافيعى (رهمته تى خاوى لى بى) له عىراق شوره تى: (ناصر الحديث) يان (ناصر السنة) ى پى دراوه (الحسن بن محمد الرّعفراني) گوتوويه تى: (كان أصحاب الحديث رُقوداً فأيقظهم الشافعي فتيقظوا)، واته: فه رموده زانان خه وتووبوون شافيعى بىدارى كردنه وه و بىداربوونه وه.

جا ئىمه له هوت خالى گوشراودا هه لوتسته پرشنگداره كانى ئىمام شافيعى گولبژير

ده كه ين:

يهك: پشوو دريژرىكو خوراگرى له سهر به دوا داگه رانى زانست:

هه رچه نده شافيعى به هه تىوى هه ژارى و دوور له كه س و كار (اليتم والفقر والبعد عن الأهل) پىگه يشتوه، به لام هه مو ئه و بهر به ستانه نه يانتوانيوه ببنه په رچ (مانع) له پى ى داو سهره نجام به (۷) سالى قورئان و به (۱۰) سالىشى كتيبى (الموطأ) ى له بهر كردوه، له ته مه نى (۱۵) يان (۱۸) سالى داگه يشتوته ئاستى فه توادان!! به لى (محمد بن ادريس) هينده هه ژار بووه پىستى فرى دراوى كوكردوته وه له سهرى نووسيوه!!^۱

وه شافيعى به دواى زانست دا زۆربه ى شار و لا ته كانى ئه وسا كه زانايان يان لى نيشته جى بوون گه راوه، وهك (مكة) و (يمن) و (بغداد) و (كوفة) و (أناضول) و (فلسطين) و (مدينة) وه سهره نجام (مصر).

۱- بىروانه: (تهذيب الاسماء واللغات) القسم الاول، ج ۱ ص ۴۶.

وه وهك له شيعرێكى دا هاتوه گوتويه تى:

سَأَضْرِبُ فِي طُولِ الْبِلَادِ وَعَرْضِهَا أَنَالُ مُرَادِي أَوْ أَمُوتُ غَرِيْبَا
فَأَنْ تَلَفْتُ نَفْسِي فَلِلَّهِ دَرُّهَا وَأَنْ سَلِمْتُ كَانَ الرَّجُوعُ قَرِيْبَا

واته: به دريژايى پانايى ولاتان دا ده پۆم، يان به ئامانج ده گهم يان له غهريبايه تى ده مرم، جا ئه گهر فه وتام ئه وه شتيكى په سه ندم كردوه، ئه گهر سه لامه تيش بووم كه رانه وه نيزيكه.

دوو: گيرۆده بوونی به تافى کرانه وه وه سهر به رز دهر چوونى:

له سۆنگه ئه وه وه كه ئومه ويى په كان و عه بياسى په كان له سهر بناغه ي نه فاميتيى به ميراتى حوكمپرانى يان ده كرد، هه ميشه له خه لكى به شه خصيه ت و به رجه سه ته دپۆنگ بوون و له سيپه رى خويان ده سه له مينه وه، وهك عاده تى هه موو ديكتاتۆره كان، بۆيه كاتيک شافيعى له يه مه ن و حيجاز ناووشۆره تى په يدا كرد جاسووس و چلگاو خۆره كان كه وتنه راپۆرت له سهر نووسينيى سهره نجام شافيعى له گه ل ژماره يه كى زۆر له عه له ويى په كان^١. زنجير پيچ كراو بۆ به غداد بۆلاى (هارون الرشيد) ره وانه كرا.

دياره عه له ويى په كه له پچه كرا وه كان ده كه س ده كه س براونه ته لاي هاروون و ئه ويش پاش پرسيارو وه لامى كى كورت فه رمانى له گه رده ن دانى داوون!! هه تا نۆره گه يشتۆته سهر شافيعى په كسه ر كه چۆته لاي ئه م ئايه ته ي خويناوتوه وه: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا...﴾^٢، ئنجا پاش چه ند قسه و باسيك هاروون فه رمان ده كات كه ده ست و پيى بكه نه وه وه له ته نيشت خوى دايد ه نيشينيى ده يه ويى هه نديك پارهى بداتى!! به لام شافيعى نايه ويى ده لى:

(كلا والله يا أمير المؤمنين لا يراني الله عز وجل وقد سؤدت وجه موعظتي بقبول الجزاء عنها)، واته: نه خيّر به خوا ئه ي فه رمانده ي بپرواداران نابى خواى به رزو مه زن بمبيني كه پيوى ئامۆزگارى كردنه كه م به وه رگرتنى پاداشت له به رانه ردا، ره ش كردوه!

١- مه به ست له (العلوين) ئه وان ه بوون كه به رچه له كه چونه ته وه سهر (علي بن أبي طالب) (خوالى رازى بى).

٢- الحجرات: ٦

پاشان مۆلّت وەردەگریۆ دەروات و، دواى ماوهیهك كۆچ دەكات بۆ میصرو لهوئ
سه قامگیر دهبیّت.

سى: راگردنىو كۆچ كردنى بۆ میصر:

پاش ئهوهى بېرۆكهى قورئان دروستكراوه (القرآن مخلوق) كهله لایهن
موعتەزله كانه وه خرايه پوو، چووه میّشكى (مأمون) هوهو ئه ویش دهستی كرد به
ئەشكه نجه دانى زانایان له سەر دان پێدانه هیئانی! شافیعی بارگه و بنهى خۆى به رهو
میصر پێچاپه وه، چونكه ئاماده نه بوو دان به بیدعه تێكى ئاوادا بهیئى! به لى ناچار بوو
بۆ سه لامهت بوونى ئایینه كهى عیراق به جى بهیئى به رهو میصر بجى، جا له و باره وه
گوتوویه تی:

لقد أصبحت نفسى تتوق الى مصر ومن دونها أرض المهامة والقفير
فوالله لأدري أالفوز والغنى أساق أم أساق الى القبر!

واته: ئیستا نه قسم تامه زروى چوونه میصرى هیه كه له پى ئىدا بیابان و
چۆله وانىیهكى ئه سته م هیه، جا به خوا نازانم نه به رهو سه رفرازیو بى نیازی ده بریم
نه به رهو گۆر!

چوار: بهرنامهى شافیعی پابه ندی به قورئان و سوننه ته وه وه وڵدانى

نه پسا وهى بۆ زیاترو چاکتر تیگه یشتنیان:

شافیعی ده باره ی بهرنامه (منهج)ى خۆى گوتوویه تی:

((والعلم طبقات شتى:

الاولى: الكتاب، والسنة إذا ثبتت السنة.

الثانية: الاجماع فيما ليس فيه كتاب ولا سنة.

الثالثة: أن يقول بعض أصحاب النبي ﷺ ولا نعلم له مخالفاً.

الرابعة: اختلاف اصحاب النبي ﷺ فى ذلك.

الخامسة: القياس على بعض الطبقات ولأُيُصار إلى شيء غير الكتاب والسنة وهما
مَوْجُودان وإنما يُؤخَذُ العِلْمُ مِنْ أَعْلَى. ((

واته: وه زانيارى چەند پلەيه كه:

يه كه م: كتيبي خوا، وه سوننهت مادام به بهلگه ئيسپات بووبى كه راست (صحيح) ه.

دووهم: يه كدهنگى زانايان له سەر مه سه له يه كه كه قورئان و سوننهتى له باره وه
نه هاتون.

سئيه م: قسه يه كه كه يه كيك يان هه نديك له هاوه لاني پيغه مبه ر ﷺ كرديان وه قسه و
راى ديكى جياوازي نه بن.

چوارهم: ئه وه مه سه لانه ي كه هاوه لاني پيغه مبه ر ﷺ تيان دا راجيائى (اختلاف) يان
هه يه .

پينجه م: قياس كردنه سەر هه نديك له و پلانه ي زانيارى، وه دروست نيه هه تا
به لگه ي قورئان و سوننهت له سەر شتيك هه بن، په نابريته بهر به لگه ي دى، چونكه
زانيارى شه رعيى ده بى له سه روتره وه وه ربگيرى.

قسه ش زور له شافيعى يه وه گيرپراونه وه له و باره وه كه قورئان و سوننهتى
له سه رووى هه موو شتيكه وه داناون، بو ويته:

أ- (كُلُّ مَا قُلْتُ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ خِلَافَ قَوْلِي مِمَّا يَصِحُّ فَحَدِيثُ النَّبِيِّ ﷺ أَوَّلِي
وَلَا تُقْلَدُونِي).^٢

ب- (وَإِذَا وَجَدْتُمْ فِي كِتَابِي خِلَافَ سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُولُوا بِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَ
دَعُوا مَا قُلْتُ).^٣

ج- (إِذَا صَحَّ الْحَدِيثُ فَهُوَ مَذْهَبِي).^٤

ameer.maktab@yahoo.com

f /AliBapir

📺 /AliBapir

f /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

١- بروه: (الام) ج ٧ ص ٢٦٥.

٢- بروه: (المناقب) ج ١ ص ٤٧٣ للبيهقي.

٣- بروه: (المناقب) ج ١ ص ٤٧٢.

٤- بروه: (الرسائل المنيرية) ج ٣ ص ٩٨.

وه ئىمام شافيعى ھەمىشە ملکہ چى بەلگەى شەرعیى بوو و لەگەڵىدا سوورپاوه ھەربۆپەش کەچوو ھە بۆ مىصرو زانیاریو شارەزایی فراوانتر بوو و ژینگەى کۆمەلگاش گۆرپاوه و جیاواز بوو، گەلێک لە بیروپرای پێشووکانى خۆى گۆرپون و بەوجۆرە لەزۆر مەسەلان دا شافيعى (خوا لى رازى بى) راي کۆن و راي تازە (القول القديم والقول الجديد) ى ھەيە.^۱

ئىجا شایانى باسە کە ئىمام شافيعيش وەك زۆر لە زاناو پێشەوايانى دیکە بەھۆى شوین کەوتنى بۆ بەلگەو تەقلید نەکردنەو، رەخنەى لى گىراو ھەو بەو تۆمەتبار (متهم) کراو کە لەبەر دنیا وادەکات! بۆيە زۆر بەراشکاويى بە بەلگەى بەھیزەو بەرپەرچى ئەو تۆمەتەى داو ھەو گوتوویەتى.^۲

(يقولون: انى اِنَّمَا اُخَالِفُ اَبَا فُلانٍ رَحِمَهُ اللهُ لِلدُّنْيَا! وَكَيْفَ يَكُونُ ذَلِكَ وَالِدُنَا مَعَهُمْ؟! وَاِنَّمَا يَرِيدُ الْاِنْسَانُ الدُّنْيَا لِبَطْنِهِ وَقَرَجِهِ وَقَدْ مُنْعَتْ مَا اَلَدُّ مِنَ الْمَطَاعِمِ وَلَا سَبِيلَ اِلَى النِّكَاحِ - يَعْنِي لَعَلَّهٗ الْبَوَاسِيرُ^۳ - وَلَكِنْ لَسْتُ اُخَالِفُهُ اِلَّا لِخِلَافِهِ سُنَنَ رَسُولِ اللهِ ﷺ).

پینج: نەفس بەرزىو قەناعەتى ئىمام شافيعى:

ئىمام شافيعى وەك ھەر زاناو پێشەوايەكى دیکەى خواناس و پارێزكار زۆر عىززەتمەندو يەكجار بەقەناعەتیش بوو و لەوبارەو قسەى زۆر بۆ وینە:

رَأَيْتُ الْقَنَاعَةَ رَأْسَ الْغَنَى	قَصِرْتُ بِأَذْيَالِهَا مَتَمَسِكَ
فَلَاذَا يَرَانِي عَلَى بَابِهِ	وَلَاذَا يَرَانِي بِهِ مِنْهُمْ
فَصُرْتُ غَنِيًّا بِلَا دِرْهَمٍ	أُمِرُّ عَلَى النَّاسِ شِبْهَ الْمَلِكِ

واتە: بىنيم کە قەناعەت سەرى دەوڵەمەندیو بى نیازىيە بۆيە توند دەستەو دامینى بووم. نە ئەم دەم بىنى لەبەر دەرگای بوەستم و، نەئەویش دەمبىنى بە دەورىدا بىم و بچم! بەھۆى قەناعەتەو بەبى پارە دەوڵەمەند بووم و، وەك پادشا بەلای خەلکىدا رادەبوورم! دەك ھەزار رەحمەت لەخۆت و باب و دایکت ئەى شافيعى!

۱- بېروانە: (المناقب) ج ۱ ص ۲۳۸.

۲- بېروانە: (منهج الامام الشافعي فى اثبات العقيدة) ج ۱ ص ۱۲۷، كەلە (المناقب) ج ۱ ص ۱۷۲ وەرى گرتو.

۳- البواسير، كۆى (باسور)، بەكوردى ماپەسىرى پى دەلێن.

شاهش: رهوشتی بهرزو جوانی ئیمام شافعی:

شافعی وهك هه زاناو پیشه‌واو میراتگریکی ره‌سه‌نی پیغه‌مبه‌ری خوا^۱ زۆر رهوشت بهرزو ئاکار په‌سهند بووه‌و، به‌سه‌رنج دانی شیعه‌ر پر په‌ندو حکمه‌ته‌کانیشی دهرده‌که‌وئ چ پیاوئیکی بهرزو به‌ریزو به‌ویقار بووه‌و، به‌لام به‌رله‌وه‌ی هه‌ندیك له شیعه‌رکانی له‌وباره‌وه به‌نموونه بینینه‌وه با ئاماژه بو چهند رهوشتیکی به‌رزی بکه‌ین.^۱

۱- جاری شافعی هه‌تا بلای پیاوئیکی خاوه‌ن (إخلاص) و بو خوا ساغ بوونه‌وه بووه‌و راده‌ی ئیخلاصی شافعی له‌م قسه‌یه‌یدا دهرده‌که‌وئ که گوتووێه‌تی: (وَدِدْتُ أَنْ الْخَلْقَ تَعْلَمُوا هَذَا الْعِلْمَ عَلَى أَنْ لَا يُنْسَبَ إِلَيَّ مِنْهُ حَرْفٌ) پی‌م خۆشه‌ه‌لکی ئه‌م زانسته‌م لئ‌وه‌ر بگرن، به‌لام پیتیکی پال نه‌دریته‌ لای من!!

هه‌روه‌ها له‌م قسه‌یه‌یدا که گوتووێه‌تی: (وَدِدْتُ إِذَا نَاطَرْتُ أَحَدًا أَنْ يُظْهِرَ اللَّهُ الْحَقَّ عَلَى يَدَيْهِ) هه‌ز ده‌که‌م که موناقه‌شه‌م له‌گه‌ل یه‌کێک دا کرد خوا هه‌ق له‌سه‌ر ده‌ستی وی دهربخات!

۲- وه‌ئیمام شافعی پیاوئیکی زۆر راستبێژ بووه‌و له‌و باره‌وه گوتووێه‌تی: (مَا كَذَبْتُ قَطُّ وَلَا حَلَفْتُ بِاللَّهِ لِأَصَادِقًا وَلَا كَاذِبًا) هه‌رگیز درۆم نه‌کردوه‌و نه‌به‌راست و نه‌به‌درۆش سویندم به‌خوا نه‌خواردوه‌.

۳- وه‌ (محمد بن إدريس) (خوا لای خۆش بێ) یه‌کجار سه‌خو به‌خشنده بووه‌و له‌وباره‌وه شتی لئ‌گێڕاوه‌ته‌وه، بو وینه:

(الحميدي) گوتووێه‌تی: شافعی (ره‌حمه‌تی خوی لئ‌ بێ) له‌ (صنعاء) وه‌ه‌اتبوو بو مه‌که‌و ده‌هه‌زار (۱۰۰۰۰) دیناری پێ‌بوو، چادریکی له‌دهره‌وه‌ی مه‌که‌ هه‌لداو به‌سه‌ر خه‌لکی دا به‌شی‌یه‌وه تا ته‌واو بوو.

۴- وه‌ شافعی زۆر جوامێرو خاوه‌ن عیززه‌ت بووه‌و خوی له‌و شتانه‌ پاراستوه که که‌سایه‌تی (شخصية) ئینسان ده‌پووشین، به‌تایبه‌ت که‌سایه‌تی بابایه‌کی زاناو پیشه‌واو له‌و باره‌وه گه‌لێک شتی گوتوه‌و، وه‌ك له‌برگه‌ی (پینج) دا ئاماژه‌یه‌کمان پێ‌کرد، وه‌هه‌ر

۱- وه‌ پینج برگه‌یه‌م له‌کتیپی: (ته‌ذیب الاسماء واللغات) ی نووی وه‌رگرتوون، بپوانه‌ القسم الاول، ج ۲ ص ۵۸ تا ۵۳.

له وباره وه گوتوو یه تی: (لو عِلْمْتُ أَنْ شُرِبَ الْمَاءِ الْبَارِدُ يَنْقُصُ مِنْ مَرُوتِي لَمَّا شَرِبْتُهُ) وهك پيشتريش باسما ن كرده.

۵- وه ئيمام شافيعی له برادرایه تی و هاوه لایه تی دا زۆر چاکه کارو وه فادار بووه، بۆ وینه:

(أبو أسعد) ده لای: شافيعی زۆر سه خییو به خشه ر بوو و كه نيزه ك (جارية) ی شاره زاو کارامه ی ده كړی كه چاك بزانی نان و چيشت ساز بكات و حه لواو شیرینی دروست بكات، جا پئی ده گوتین: ده جا كه یفتان له چیه و چیتان پئی خوشه بیلین چونكه كه نيزه كيكم كړیوه هه رچی هه زی لی بكه ن بۆتان ساز ده كات!!

ئه مه ش چه ند نموونه یه كه له شيعره كانی له باره ی هه ندیك له ره وشته جوانه كانه وه:
أ- بۆ وینه: ده رباره ی بیده نگ بوون له به رانه ر بابای نه فام و كه م ئه ده ب دا گوتوو یه تی:

يُخَاطِبُنِي السَّفِيهُ بِكُلِّ قُبْحٍ فَأُكْرَهُ أَنْ أَكُونَ لَهُ مُجِيبًا
يَزِيدُ سَفَاهَةً فَأَزِيدُ حِلْمًا كَعَوْدِ زَادَهُ الْإِحْرَاقُ طَيْبًا

واته: بابای نه فام به هه ر وشه یه کی ناشیرینی ده مدوینی، به لام من هه ز ناكه م وه لامی بده مه وه.

هه رچه نده ئه و نه فامی تی زیاد بكات، منیش هیمنی زیاد ده كه م، وهك به خور كه هه تا بسووتی نری بۆنی خوشی زیاتر ده بی.

ب- وه ده رباره ی هه زكردن له سه خاوه ت و به خشنده یی گوتوو یه تی:

يَا لَهْفَ نَفْسِي عَلَى مَالٍ أَفْرَقُهُ عَلَى الْمُقْلِينَ مِنْ أَهْلِ الْمُرُوتِ
إِنْ اعْتَذَارِي إِلَى مَنْ جَاءَ يَسْأَلُنِي مَا لَيْسَ عِنْدِي لِمَنْ إِحْدَى الْمُصِيبَاتِ

واته: ئای چه ند به تاسه م بۆ مایك كه به سه ر جوامی رانی ده ست كورت دا دابه شی بكه م، به راستی عوزر هی نانه وه م بۆ كه سیك كه شتی كم لی داوا ده كات كه به ده ستمه وه نیه بیده می، یه كي كه له به لاو گرفته كانم!

ج- وه ده رباره ی قبوول كردنی عوزری خاوه ن عوزران ئه گه ر راستیش نه كه ن گوتوو یه تی:

إِقْبَلْ مَعَاذِيرَ مَنْ يَأْتِيكَ مُعْتَذِرًا إِنَّ بَرَّ عِنْدَكَ فِيمَا قَالَ أَوْ فَجَرًا
لَقَدْ أَطَاعَكَ مَنْ يُرْضِيكَ ظَاهِرُهُ وَقَدْ أَجَلَكَ مَنْ يَعْصِيكَ مُسْتَتِرًا

واته: ههركه سیك هاته لات و عوزری بۆ هیئایه وه راست بکات یان درۆ عوزره که ی قبول بکه.

چونکه بیگومان که سیك به ئاشکرا رازییت بکات، فه رمانبه ریی بۆ کردوویی و ئه و که سه ش که به په نهانی سه رپچی و بی پزیزیت له گه ل ده نوینی، ریزو حورموتی گرتووی. د- وه ده رباره ی پشت به خو به ستن و داوای شت له خه لکی نه کردن، گوتوویه تی:

مَا حَكَ جِلْدَكَ مِثْلُ ظُفْرِكَ فَتَوَلَّ أَنْتَ جَمِيعَ أَمْرِكَ
وَإِذَا قَصَصْتُ لِحَاجَةٍ فَأَقْصِدْ لِمُعْتَرِفٍ بِقَدْرِكَ

واته: هیچ شتیك وهك نینوكت پیستت ناخوړینی، جا هه موو کاریکت هه ر خو ت مشووری بخو.

ئجا نه گه ر هه ر ناچاریش بووی بۆ پیو یستی یه ک روو له که سیك بنی، ئه وه روو له که سیك بکه که قه درت بزانی.

حهوت: قسه وه هه ست و نهستی شافعی له کاتی پیش سه ره مه رگ دا:

(المرني) که ناودارترین قوتابی شافعی یه ده گیریتته وه ده لی:

له نه خو شی تیدا وه فات کردنی شافعی دا (خوا لی خو ش بی) چوومه لای و پی م

گوت: چونت روژ کردو ته وه ئه ی ماموستا؟!

ئه ویش گوتی: به وه روژم کردو ته وه که دنیا به جی بهیلم و له براه کانم جیا بیمه وه و

له کاسه ی مه رگ بنو شم و بچه خزمه ت خوا و به کرده وه خراپه کانم بگه م، ئجا به خوا

نازانم ئایا روحم به ره و به هه شته تا کو پیروزیایی لی بکه م؟! یان به ره و ئاگره تا کو

سه ره خو شی لی بکه م?!

پاشان چاوی بریه لای ئاسمان و گریا و گوتی:

إِلَيْكَ إِلَهَ الْخَلْقِ أَرْفَعُ رَغْبَتِي وَإِنْ كُنْتُ يَا ذَا الْمَنِّ وَالْجُودِ مُجْرِمًا

۱- برونه: (منهج الامام الشافعي في اثبات العقيدة) ج ۱ ص ۳۹، ۴۰.

ولما قسى قَلْبِي وضاعَتْ مَذاهبي	جَعَلْتُ الرَّجَا مِنِّي لَعْفُوكَ سُلْمًا
تَعَاظَمَنِي ذَنْبِي فَلَمَّا قَرَنْتُهُ	بِعَفْوَكَ رَبِّي كَانَ عَفْوَكَ أَعْظَمًا
وَمَا زِلْتُ ذَا عَفْوٍ عَنِ الذَّنْبِ لَمْ تَزَلْ	تَجُودُ وَتَعْفُو مِنِّي وَتَكْرُمًا
فَلَوْلَاكَ لَمْ يَصْنُدْ لِأَبْلَيسَ عَابِدُ	فَكَيْفَ وَقَدْ أَغْوَى صَفِيكَ أَدَمًا
فَأَنْ تَعْفُ عَنِّي تَعْفُ عَنْ مُتَمَرِّدٍ	ظُلُومٍ غَشُومٍ مَائِزَايِلُ مَأْثَمًا
وَأَنْ تَنْتَقِمَ مِنِّي فَلَسْتُ بِأَيْسٍ	وَلَوْ أَدْ خَلْتُ نَفْسِي بِجُرْمِي جَهَنَّمَ
فَجُرْمِي عَظِيمٌ مِنْ قَدِيمٍ وَحَادِثٍ	وَعَفْوَكَ يَا ذَا الْعَفْوِ أَعْلَى وَأَجْسَمًا

واته: ئەي پەرستراوی خەلکی ئاواتم بۆلای تۆ بەرز دەکەمەوه، هەرچەندە ئەي خاوەن چاکەو بەخشش تاوانباریش بێ!

وە کاتێک دڵم رەق بوو و هیچ پەنام نەمان، ئومێدی خۆم بە لێبوردنت کردە پەیزە. هەرچەندە گوناخەکانی خۆم پێ مەزن بوون، بەلام کە لەگەڵ لێبوردنی تۆدا پەروەردگارم! بەراوردەم کردن لێبوردنی تۆ مەزنتەر بوو!

جا خۆتۆ بەردەوام هەر خاوەن بەخشین بووی بۆ گوناھان و بەردەوام هەر بەچاکەو بەخششی خۆتەوه خەریکی لێبوردن و بەخشین بووی!

وە بێگومان ئەگەر تۆ نەبوایە هیچ خواپەرستیێک خۆی بۆ ئیبلیس نەدەگرت، جا چۆن خۆ دەگرن، مەگەر هەر ئەو نەبوو ئادەم بەندەي هەلبژاردەتی فەریو دا؟! جا خواپە ئەگەر بێ بەخششی ئەو لە بابایەکی یاخی ستەمکاری زۆردار کە هەمیشە سەرگەرمی گوناھانە خۆش دەبی.

وە ئەگەر تۆ لە شەم لێ بستتینی ئەو لێت نا ئومێد نیم هەرچەندە بەهۆی خراپەکانمەوه بێش خەیتە دۆزەخەوه.

بێگومان تاوانم لەکۆن و تازە زل زلن، بەلام لێبوردنی تۆ ئەي خاوەن بەخشین بەرزتر و گەورەترە.^۱

۱- یۆ نوسینی ئەو حەوت خالە دەربارەي ئیمام شافعی سوویدم لەم سێ سەرچاوەیە وەرگرتووە، (منهج الامام الشافعي في اثبات العقيدة) ج ۱، وە (دیوان الامام الشافعي)، هەم لە پێشەکی (محقق) هەم لە شیعەرەکانی خۆشی کە لە خودی دیوانە کەیدا هاتوون، وە کتیی (تهذيب الاسماء واللغات) ی نووی.

۱- ئىمام ئەحمەدى كۆرى حەنبەل (رحمة الله تعالى عليه):

(أحمد بن محمد بن حنبل بن هلال بن أسد الشيباني) له سالى (١٦٤) له به غداد له دايك بووه له سالى (٢٤١) هه رله وئ كۆچى دوايى كردوه، يه كيكه له پيشه و به رزو مه زنه كانى ئىسلام كه هم شاره زاي سوننه ت و هم (فقه) يش بووه، وه خاوه نى چهن د كتيبكه كه ناودار ترينيان (المسند) ه كه ده ورى چل هه زار (٤٠,٠٠٠) ده قى سوننه تى تئدايه .

جا ئيمه له ئىمام ئەحمەد هه ته نيا هه لۆيسته ناوازه و ناوداره كه ي كه له به رانبه ر ئه و كيشه يه دا نواندى كه به (فتنة خلق القرآن) ناسراوه و ئىمام ئەحمەد پالنه وانه كه يه تى، ده گيرپينه وه، به لام پيش ئه وه له دوو خالى كورتدا، ئاماره يه ك به دوو خه سلته تى به رزى ئه و پيشه و ره نده ده كه ين، كه زانيارى (علم) ي و دنيا به كه مگرتن (زهد) ينى.

يهك: زانيارى شاره زايى ئىمام ئەحمەد:

ئەحمەدى كۆرى موحه مەدى كۆرى حەنبەل، بابى هه ر به گه نجى مردوه و دايكى سه رپه رشتى كردوه، هه ر به مندالى قورئانى له به ركردوه و فيرى خويندنه وه و نووسين بووه، پاشان رووى كردوته فه رمايشت (حديث) ي پيغه مبه روه ﷺ وه ك خوى گيراويه ته وه، يه كه مين كه س كه فه رمووده ي ليوه نووسيوه ئه بوو يوسف بووه: (أول من كتبت عنه الحديث أبو يوسف)، هه روا به وه رگرتنى فه رمايشته وه خهريك بووه له به غداد ماوه ته وه، له سالى (١٧٩) وه هه تا (١٨٦) ي كۆچى، وه نۆر به جىددىي و چالاكانه سه رگه رمى وه رگرتنى زانست بووه، وه ك بوخوى گوتوو يه تى: (جارى واهه بوو به يانيان نۆر زوو ده چووم بو وه رگرتنى فه رمايشته كانى پيغه مبه روه ﷺ دايكم پۆشاكه كه مى راده كيشتاو ده يگوت: باجارى بانگ بدرى رۆژ ببيته وه).

پاشان ئەحمەد له سالى (١٨٦) چووه بو (به صرا)، دوايى چووه بو (حيجان)، ئنجا (يه مهن)، پاشان (كووفه)، وه له به ر بى پاره يى نه يتوانى بگاته (ره ي) وه ك خوى گيراويه ته وه: (ئه گه ر په نجا (٥٠) درهم لايوايه ده چوومه لاي (جريح بن عبد الحميد) كه وا دياره ئه كاته له شارى (الري) بووه.

وهله سالی (۱۸۷) ئەحمەد ئىمام شافىئى لىھىجاز بىنيوھە (فقھه وأصول الفقھه) و
(ناسخ و منسوخ) لىئوھەرگرتوھ .

ئىنجا ھەروا بەم شىئوھىيە لەسسەر وەدەست ھىئانى زانست، بەتاييەت زانىيارى
فەرموودە بەردەوام بوو، ھەتا بۆتە پيشەوا (إمام) لەسونتەتى پيغەمبەر دائىرىسى،
عەبدوللای كۆرى ئەحمەد گىراوھىيەتوھ دەلى: گویم لە (أبو زرعه) بوو دەيگوت: بابت
ھەزار ھەزار (۱۰۰۰۰۰) فەرموودەى لەبەر بووھ!

وھ (ابراهيم الحربي) گوتوويەتى: (رَأَيْتُ أَحْمَدَ أَنَّ اللَّهَ جَمَعَ لَهُ عِلْمَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ)،
(أبو عبيدة) ييش گوتوويەتى: (ما رأيت رجلاً أعلم بالسنة من أحمد) !
(شافعي) ييش كاتىك بەغدادى بەجىھىشتوھ و چووھ بۆ ميصر گوتوويەتى: (خَرَجْتُ
مِنْ بَغْدَادَ وَمَا خَلَفْتُ بِهَا أَفْقَهُ وَأَتَقَى مِنْ ابْنِ حَنْبَلٍ).

ئىنجا ئىمام ئەحمەد لەتەمەنى چل (۴۰) سالىدا دەستى کردوھ بەدەرس گوتنەوھ و
فەتوادان، وھ كۆرى دەرسەكانى يەكجار گەرم و بەشەوق بووھ و نيزىكەى پيىنج ھەزار
كەس (۵۰۰۰) بۆ بىستنى دەرسەكانىو پيىنج سەد (۵۰۰) كەسيش بۆ نوسينەوھيان
دادەنيشتن!! وھ كۆرى مەجلىسى دەرسى ئىمام ئەحمەد چەند ئىمتيازىكى ھەبووھ:

ويقارو ئارامىي (سكىنە) و پىزلىگرتنى زانست و دوورى لەقسەى نوكتەو گالتە، وھ
پيشخستنى ھەژارو نەدار لەسەر دەولەمەندەكان، (الذهبي) لەوبارەوھ لە(المروزي) يەوھ
نەقلى کردوھ كە گوتوويەتى: (لَمْ أَرِ الْفَقِيرَ فِي مَجْلِسٍ أَعَزَّ مِنْهُ فِي مَجْلِسِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، كَانَ
مَائِلًا إِلَيْهِمْ مُقْصِرًا عَنْ أَهْلِ الدُّنْيَا، وَكَانَ فِيهِ حِلْمٌ، وَلَمْ يَكُنْ بِالْعَجُولِ، وَكَانَ كَثِيرَ التَّوَاضُّعِ
تَعْلُوهُ السُّكِينَةَ وَالْوَقَارَ، إِذَا جَلَسَ فِي مَجْلِسِهِ بَعْدَ الْعَصْرِ لِلْفَتْيَا لَا يَتَكَلَّمُ حَتَّى يُسْأَلَ، وَإِذَا
خَرَجَ إِلَى مَسْجِدِهِ لَمْ يَتَّصِرْ، يَقْعُدُ حَيْثُ انْتَهَى بِهِ الْمَجْلِسُ).

واتە: ئەوھندەى لەكۆرى ئىمام ئەحمەددا ھەژارم بەعيززەتمەندىي بىنيوھ لەھيچ
شويىيىكى دىكەم نەديوھ، مەيلى لای ئەوانى دەکردو لەئەھلى دنيا خوئ دوور دەگرت، وھ
ھيىم بوو پەلەپەلى نەدەکرد، زۆر بىفیزو دەمار بوو ئارامىي و سەنگيني لىئەدەبارى،
كاتىك كە لەدواى نوپژى عەسر بۆ فەتوادان دادەنيشت، ھەتا پرسىيارى لىئەكرابايە

قسه ی نه ده کرد، وه کاتیك كه ده چوو مهزگه وته كه ی له سه ری مه جلیس دانه د نه یشت، به لكو له كوئوه شوینی بووایه دانه د نه یشت.

دوو: دنیا به كه مگرتنی ئیمام نه حمه د:

ئیمام نه حمه د ژیان و گوزهرانیکی یه کجار ساده و به قه ناعه ته وه ی هه بوو، وه ک پێشیننه چا که کان ده ژیاو به هیچ جوړیک خه لات و به خشش و به راتی ده سته لات دهره کانی وهر نه ده گرت، بابی هه ندیک که ل و په لی شت چینی به میرات بو به جی هه یشتبوو نه وانه ی به کری ده داو به ده رامه تیکی که مه وه ده یگوزهراند، جاری واش هه بووه که ناچار بووه (گوله وه چنی) کردوه و له په ریزان گوله گه نم و جوو دانه ویلله ی به جیمای کۆکردوته وه و هیناویه ته وه، بگره جاری واش بووه که به کری شتی بو خه لکی نووسیوه، یان ته نانه ت کۆلکیشییو حه مبالیشی کردوه، له حالیک دا که پێشه وای مسولمانانیش بووه!! شایانی باسیشه که ئیمام نه حمه د نه دیارییو خه لاتانه ی که خه لیفه و کار به ده سته کانی ده ولت بویان ده نارد به حهرامی نه ده زانین، به لام ده یگوت: به نار په وایی کۆده کریته وه و هه ق و مافی مسولمانانی تیدایه و چاویان له دوویه تی، بویه خو ی لئ ده پاراست.

جاریکیان به منداله کانی گوت: (لَمْ تَأْخُذُوهُ وَالثَّغُورُ مُعْطَلَةٌ غَيْرَ مَشْحُونَةٍ وَالْفِيءُ غَيْرَ مَقْسُومٍ بَيْنَ أَهْلِهِ؟) واته: بوچی وه ری ده گرن! له حالیک دا که سنوره کانی ئیسلام سه نگه ره کانی له به رانه به نه هلی کوفردا به تال و ئاماده نین، وه (فیء) یش له نیتوان خاوه نه کانی دا به ش نه کراوه؟!

به لام له گه ل نه ژیا نه ساده و به قه ناعه ت و دنیا به که م گرتنه وه یه شدا، ئیمام نه حمه د پیاویکی ژور دل فراوان و نان بده و سه خی بووه و له باره وه گوتوویه تی: (يُؤْكَلُ الطَّعَامُ بِثَلَاثٍ: مَعَ الْإِخْوَانِ بِالسَّرُورِ، وَمَعَ الْفُقَرَاءِ بِالْإِثَارِ، وَمَعَ أُنْبَاءِ الدُّنْيَا بِالْمَرْوَةِ).

واته: خواردن به سی جوړ ده خوری: له گه ل برایان دا به شادییو خوشیی، وه له گه ل هه ژارو نه داراندا به به سه رخو دا هه لیزاردنه وه، وه له گه ل نه هلی دنیا دا به پیاوه تیو جوامیری.

۱- جاری واش بووه که به ناچاریی وه ری گرتوه، ده سته جی به ملالو دا بلاوی کردوته وه و به خشییو ته تی.

۲- (فیء) مالیکه که به بی جهنگ و کوشتر جهنگ مسولمانان که وتوه.

ههروهه ها گوتوو یه تی: (لو أَنَّ الدنیا تَقَلُّ حَتَّى تَكُونَ فِی مِقْدَار لُقْمَةٍ ثُمَّ أَخَذَهَا أَمْرُو
مُسْلِمٌ فَوَضَعَهَا فِی فَمِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ مَا كَانَ مُسْرِفًا) واته: ئه گهر دونیا هیئده ی پاروو یه ک
گچکه بیته وهو پیاویکی مسولمان بیگری و بیخاته زاری برابه کی مسولمانی یه وه، ئه وه
به زیاده رو کهر دانانری.

سی: هه لویستی جوامیرانه ی ئیمام ئه حمه د له به رانبهر کی شه ی
(به دروست کراو دانانی قورئان) دا:

(مأمون) ی خه لیفه ی عه بیاسی له سالی (۲۱۸) دا بریارنامه یه کی بو والی به غداد
دهر کرد که (اسحاق بن ابراهیم) بوو، که سه رجه م قازی یه کان و زانایان کو بکاته وهو
هه رکه سیك قه ناعه تی وانه بی که قورئان دروست کراو (القرآن مخلوق) ه لایان بدات و هه ر
شایه دیکی ش بروای به و مه سه له یه نه بی شایه دیی لی وهر نه گیری!!

پاشان قوناغ قوناغ (مأمون) مه سه له که ی خه ست کرده وه، هه تا گه یشته ئه وه ی که
هه رکه سیك قه ناعه تی به و مه سه له یه نه بی له گهر دنی بدری و بکوژی! ئیدی والی دهستی
کرد به جی به جی کردنی فرمانی خه لیفه!! وه سه رجه م زانایانی کو کرده وهو پیی گوتن
که ئه مری خه لیفه به جی یه و نامه که شی به سه ردا خویندنه وه، سه ره نجام سه رجه می ئه و
قازی و زانایانه که والی کووی کرد بوونه وه هاتنه ژیر باری ئه مری ناله باری خه لیفه ی لارو
لاسارو، چارو ناچار دانایان به و هه دا هیئا که قورئان دروستکراوی خواجه، نه ک سیفه تی
بی وینه و بی سه ره تای خوا، به لام چوار له زانایان ئه وه یان نه سه لماند که ئه مانه بوون:

۱- أحمد بن حنبل

۲- محمد بن نوح

۳- سجادة

۴- القواریری

دیاره (مأمون) فره مانی کرد که ئه وانه بخرنه کو و زنجیره وهو، هه ر
زوو (سجادة) ش ته سلیم بوو و دانی پیداهیتا و قوتاری بوو! روژیک دوا ی ئه وه ش
(قواریری) یش به هو ی ته سلیم بوون و دان پیداهیتانی یه وه به ره له داکراو، مانه وه (أحمد
بن حنبل) و (محمد بن نوح) و پاش که له بچه و زنجیر پیچ کران ره وانه ی لای (مأمون) ی

کردن، به لّام ئەوان بەرپۆه بوون که (مأمون) مردو (والی) به غدادیش زۆربە ی ئەو خەلگە لەسەر ئەو کیشە یە گرتبوونی بەریدان، وه (محمد بن نوح) یش له گه پانه وه ی دا بۆ به غداد وه فاتی کرد، به و جوړه ئیمام ئەحمەد به تەنیا له مهیدانی مایه وه و به که له پچه کراوی گه یشته وه به غداد.

ئیمام ئەحمەد سەرەتا له (دار عمارە) دا هەپس کرا، پاشان گوێزرایه وه بۆ هەپس خانە ی گشتی: (سجن العامة)، وه سەرجه م دەوری سی (۳۰) مانگ له سجنی دا مایه وه، (حَبْل) ی کوپی ده لّی: ئیمه له سجن دا ده چووینه لای وکتیبی (الإرجاء) و چه ند کتیبی کی دیکه شی له وی دا به سەر دا خویندمه وه، وه بینیم به که له پچه و کوته وه پیش نوێژی بۆ خەلکی هەپس خانە که ده کرد، وه تەنیا له کاتی خەوتن دا (پی) یان له کوّ و زنجیر ده رده مینا !!

ئێستاش باگوێ له (ئەحمەد) (خوا لیی خوش بی) بگرین داخۆ به سەر هاتی خویمان چۆن بۆ ده گیرێته وه:

(که شه وی چواره م هات (مُعْتَصِم) (رَبِيع) ی ناردە لّام که (الکبير أبو إسحاق) یان پی ده گوت و فه رمانی پی کرد بوو که بمباته لای، جا کاتی که برامه لای (أبو إسحاق) گوئی: ئە ی ئەحمەد به خوا ئەم مه سه له یه به نرخی رووحت ته واو ده بی، ئنجا بریاری داوه - واته: مو عته صیم- وه سویندیشی خواردوه که ئە گەر وه لّامی نه ده یه وه و بۆی نه سه لمینی به شمشیر نه تکوژی و به رده وام لی دانت له سه ربی، وه له شوینیک بتکوژی که خۆرو مانگی تیدا نه بینرین!.. جا کاتی که یشتینه ئەو شوینیک به ده رگای باخچه (باب البستان) ناسراوه، و لّاخیک هیئراو به کوّ و زنجیره کانمه وه سوار کرام و هیچ که سیشم له گه ل نه بوو بم گری و چه ند جار یک خه ریک بوو له بهر قورسی کوّ و پیوه نده کانم له په وروو بگه ومه خوار، ئنجا هیئرام بۆ مالی (معتصم) و خرامه ژووریکه وه و ده رگام له سەر داخرا، کات نیوه شه و بوو چراشی تیدا نه بوو، ویستم ته یه موم بکه م بۆ نوێژ، ده ستم کوتا ده فریک ئاوو ته شتیک دانرا بوون، ده ستم نوێژم گرت و نوێژم کرد، بۆ به یانی

به نه خوینی شهرواله که م ده رهنناو کوټ و زنجیره کانم پی به ستن بو هه لگرتن و شهرواله که شمم پیچایه وه.

نوینه ری (معتصم) هات و گوتی: وهره، دهستی گرتم و بردمیه لای له حالیک دا که به ندوخینه که م کوټ و پیوه نده کانم هه لگرتبوون، نه و دانیشتبوو وه (ابن أبي دؤاد) یش له وی بوو و خه لکیکی زوری له هاوه له کانن خپرکربوو وه، (معتصم) پیی گوتم: نيزيك ببه وه ئیدی هه روانیزیکی خستمه وه هه تا چوومه په نای، ئنجا گوتی: دابنیشه، دانیشتم و کوټ و پیوه نده کانیش باریان قورس کردبووم! نه ختیک راوه ستام پاشان گوتم: مؤلهم ده دهی بدویم؟! گوتی قسه بکه، گوتم: خواو پیغه مبه ره که ی بوچی بانگیان ده کرد؟! توژیک بیده نگ بوو ئنجا گوتی: بو شایه ثمان هینان که جگه له خوا په رستراوی دی نین (شهادة أن لا اله الا الله)، گوتم ده جا من شایه تی ده ده م که جگه له خوا هیچ په رستراوی دی نین، پاشان گوتم: (ابن عباس) ی باپیرت گوتوو یه تی: کاتیک نوینه ری (عبد القیس) هاتنه لای پیغه مبه ری خوا صلوات الله علیه له باره ی ئیمان (ایمان) وه لییان پرسی، فهرمووی: ده زانن ئیمان چییه؟! گوتیان: خواو پیغه مبه ره که ی زاناترن، فهرمووی: (شهادة أن لا اله الا الله وأن محمدا رسول الله وإقام الصلاة وإيتاء الزكاة، وأن تُعطوا الخُمس من المعنم).

نه حمده ده لی - (معتصم) گوتی: نه گهر له ده ست نه و که سه دا نه بووایه ی که له پییش منه وه بووه، هه قم به سه رته وه نه ده بوو.

ئنجا نه حمده باسی مشت ومپی نیوان خو ی و زاناکانی سه ر به کو شک!! ده کات، پاشان ده لی:

نه و جار (ابن أبي دؤاد) گوتی: نه ی (أمیر المؤمنین) نه گهر بوټ بسه لمینی له لام له (۱۰۰,۰۰۰) دینارو سه د هه زار دینارو... هتد زوری ژماردن، خو شه ویست تره، (معتصم) یش گوتی: به خوا نه گهر وه لامم بداته وه خو م ده ست و پیی ده که مه وه و خو م و سه ربازه کانم ده چینه لای و له پشتیه وه ده پو م!

ئنجا گوتی: نه ی نه حمده به خوا په رو شتمه هی نده ی هاروونی کو رم په رو شتمه، نه و جار چ ده لی؟! منیش هه ر ده مگوت: (أعطوني شيئاً من كتاب الله أو سنة رسولهِ) به لگه په کم له کتیبی خوا یان سوننه تی پیغه مبه ره که ی بو بینن.

پاشان گوتیه وه: ئه ی ئه حمه د! قسه یه کم له مست بنی هه ر تۆزی ری ئی تی بچی
تاكو خۆم ده ست و پی ت بکه مه وه، منیش گوتم: شتی کم له کتییی خوا یان سوننه تی
پیغه مبه ره که ی بۆ بیئن، مه جلیس درێژه ی کیشاو ئه وه لسا، منیش برامه وه شوینی
خۆم.

ئنجا که شه وی سییه م هات له بهر خۆمه وه گوتم: رهنگه به یانی وه زعی من یه کلا یی
بیته وه. بۆیه به و که سه ی که له گه لَم خراپ بوو پی م گوت: په تی کم بۆ په یدا بکه، ئه ویش
په تی کی بۆ په یدا کردم و کۆت و پیوه نده کانم پی پیچانه وه و دۆخینه که مم له شه روا له که م
هه لکیشایه وه نه با دا له کاتی لی دان و ئه شکه نجه دانم دا رووت بیمه وه!

ئنجا سبه ی نی ی روژی سییه م نار دیه وه شوینم و برامه ژووری، خانوه که جمه ی
ده هات شوین به شوین بر دیانم و به لای که سانیک دا تی په ده بووم که شمشیر و
کۆمه لیکیش قه مچی یان پی بوو که روژانی پی شوو هینده زۆر نه بوون، جا که چوومه لای
گوتی: دا بنیشه، پاشان گوتی: بیدوینن، وتووێژی له گه ل بکه ن! ئه وانیش ده ستیان کرد
به مونا قه شه کردنم، ئه م قسه ی ده کرد به ره په رچم ده دایه وه و ئه و قسه ی ده کرد وه لām
ده دایه وه، وه ده نگم ره سه ر ده نگیان که وتبوو.... پاشان که جیای کردم وه و دوایی
گی رامیه وه گوتی: بی قه زابی ئه حمه د وه لām بده وه تا کو به ده ستی خۆم به ره له دات
بکه م! منیش وه ک پی شوو وه لām دایه وه، ئه ویش نه فرینی لی کردم و گوتی: بییه ن
رایکی شن و بهرگی له بهر دا رنن! - ده لی - رایان کی شام و پۆشاکیان له بهر دا رنیم.

ئه و جار به درێژیی باسی ئه شکه نجه درانی خۆی ده کات، که هینده ی لی درا وه هه تا
بی هۆش بو وه به و حاله ش وه سه رپشتی که وتوون، ئنجا که هاتۆته وه هۆش شو ربا یان بۆ
هینا وه، به لām چونکه به رۆژوو بو وه نه یخوار دۆته وه و رۆژوو که ی نه شکانده!
پاشان ده لی:

(ئه و جا هینا یانم بۆ مالی (اسحاق بن ابراهیم) و کاتی نوێژی نیوه رۆ هات، وه (ابن
سماعة) پی ش که وت و پی ش نوێژی کرد، که سه لامی دایه وه پی ی گوتم: چۆن نوێژت کرد

١- به نه خوین، به ن دۆخین، دۆخوون... هه موویان ناوی (تکه) ی عاره بین که له شه روا له لاه کیشری بۆ
را وه ستانی و دان ه که وتنی.

که خوین به پوښاکه که ت دا دیته خوار؟! منیش گوتم: عومهریش (خوا لی رازی بی) نوژیی کردو برینه که شی خوینی لی ده چورا!)

شایانی باسه ئیمام نه حمده تیگرای نه و قامچی یانه ی که لییدراون له (۱۰۰۰) زیاتر بوون، وه له رۆژگاری هه رکام له (مأمون) و (معتصم) و (واثق) دا هه ره چه پس بووه، به لام له سه رده می (واثق) دا به سه رده رس گوتنه وه ی لیقه دهغه کراوه و له مالی خوی دا ده ست بهس بووه، وه سه ره نجام له رۆژگاری حوکمرانی (متوکل) دا کوتایی به مهینه تی و گرفتاری یه که ی هاتوه و سه ره نجام دام و ده زگای حوکمرانی عه بباسی یه کان له به رده م ئیراده ی پۆلایینی ئیمام نه حمده دا به چوک دا هاتوه و به ناچاری گه راوه ته وه^۱ سه ر ریازی ره سه نی (أهل السنة والجماعة) و ده ست به رداری بیروکی داهینراوی (قورئان به دروست کراو زانین) بووه که له لایهن (معتزله) کانه وه داهینرا که نه مانیش وه ک تاقمه و پیڕه کانی (مُرجئة و خوارج و رافضة و ناصبه و جبرية قدرية) کومه لیکی بیده ته چی بوون.

کوتایی نه م هه لوێسته بویرانه یه ی ئیمام نه حمده ش، به دوو قسه ی زور به نرخی

دینین:

۱- له وه لامی مامی دا که (اسحاق بن حنبل) ه که وا دیاره داوی لی کردوه نه رمکیشی یه که بکات و رزگاری بی، گوتوویه تی: (يا عَمَّ إِذَا أَجَابَ الْعَالَمُ تَقِيَّةَ وَالْجَاهِلُ يَجْهَلُ فَمَتَى يَتَبَيَّنُ الْحَقُّ؟! واته: نه ی مامی خوم! ئایا نه گه ر بابای زانا (به ته قیه وه) وه لام بداته وه نه زانیش نه زانی هه ق که ی ده رده که وی؟!)

۲- (یحی بن معین) له کاتی نه خوشی یه که ی ئیمام نه حمده دا سه ردانی کرد، به لام ئیمام نه حمده وه لامی سه لامه که ی نه دایه وه! جا هه رچه نده (ابن معین) به فه رموده ی خوا: ﴿إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ﴾^۲، عوزری هینایه وه، وه

۱- دیاره تنها له م مه سه له یه ی (قورئان) دا نه ک له یواره کانی دیکه دا که هه ره له سه ر رچه ی هه له و ناشه رعیی به رده وام بوون، هه تا له سالی (۶۵۶) ی کۆچی داو له سه ر ده ستی سوپای مه غۆل به سه رکردایه تی (هۆلاکۆ) کوتایی پی هات!

۲- النحل: ۱۰۶

به فہرموودہ کہی^۱ (عمار بن یاسر) به لَام ئہ حمہد پووی ایوہ رگپرا، (یحی) ش گوتی: عوزر قبول ناکات!!

جا کاتیک (یحی) چووه دہری، ئہ حمہد گوتی: فہرموودہ کہی (عمار) به به لَگہ دینیتہ وہ!! به لَام فہرموودہ کہی (عمار) دہلی: (به لایان دا رت بووم جنیویان به تو دہدا، منیش گوتم نابی پیئی بلین و لنین دام)، به لَام ئیوہ پیتان گوترا: (دہمانہ وی لیتان بدہین!)، (یحی) ش گوتی: (به خوا لہ ژیر سایہ ی ئاسمان دا لہ تو شارہ زاترم لہ ئایینی خوادا نہ دیوہ!)^۲

به لَی ئہ مہ بووہ کہ سایہ تیو ہہ لویستی و پرشنگذاری ئیمام ئہ حمہد لہ بہ رانبہر بیدعتی به (دروستکراو دانانی قورئان) داو ئہ وہ بووہ پابہ ندیبی ئیمام ئہ حمہد به قورئان و سوننہ تی پیغہ مبری خواوہ و ﷺ ای لاندہ دانیان لہ ژیر ہیچ فشاریک دا، ہہ ربویہ ش (علی بن المدینی) کہ یہ کیك بووہ لہ پیشہ وا گہ ورہ کانی سوننہ ت و ماموستای (بخاری) یشہ گوتوویہ تی: (ان الله اعز هذا الدين بأبي بكر الصديق يوم الردة وبأحمد بن حنبل يوم المحنة)^۳، ہہ روہا ہہ ربویہ ش لہ کاتی مردن و بہ خاک سپاردنی ئیمام ئہ حمہد دا دہوری (۱۰۰۰،۰۰۰) ئیک پیاو و (۶۰،۰۰۰) ئافرہ ت به شداری نویژی جہ نازہ کہیان کردوہ.^۴



ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- ئہ و فہرموودہ ی کہ (عمار) تئیدا یاسی ئہ شکہ نجه درانی خو یو باب و دایکی دہکات و لہ ژیر فشاری ئازارو ئہ شکہ نجه دا چہ ند قسہ یہ ک به دلی (مشرک) ہکہ کان دہکات.

۲- یو نویسنی ئہ و سی خالہ ی ژیا نی ئیمام ئہ حمہد سوودم لہ: (رجال الفكر والدعوة) ج ۱، وہ (العلماء وأمانة الكلمة) وەرگرتوہ.

۳- بیوانہ: (ترجمة الامام أحمد) ص ۷۱.

۴- ہہ مان سہ رچاوہ ص ۷۷، ۷۸، ۸۰.

۱۱- ئەبوولحسن ئەشعەرىي (رحمه الله تعالى):

(أبو الحسن: علي بن اسماعيل) له وەچەي (أبو موسى الأشعري) يە (خوا لىي رازى بى)، لەسالى (۲۷۰)ى كۆچى لە بەصرا لەدايك بوو، پاش مردنى بابى، دايكى مېردى بە (أبو علي الجبائي) كردۆتەووە كە لەو كاتەدا سەرى موعتەزىلەكان بوو، وە (أبو الحسن الأشعري) لەسالى (۳۲۴) كۆچى دوايى كردووەو لە بەغداد نىژراوەو لەكاتى بەخاك سپاردنىدا جار دراو: (اليوم مات ناصرُ السنه): ئەمرو پىشتىوانى سوننەت وەفاتى كرد. لە ژيانى ئەم كەلەپياوھى ئىسلامىش دا، خوا پاداشتى بەرزى بداتەو تەنيا يەككە لە ھەلۆيستەكانى كە گەورەترين و گرنگترين ھەلۆيستى بوو، دەخەينەپوو كە برىتىيە لە:

(بویرانەو راشكاوانە دان بەھەلەى خۇدا ھىنان و گەرانەو نىو باوھشى

ھەق)

بەلئى وەك پىشتەر ئامازەمان پىئەرد (أبو الحسن الأشعري) پاش مېردكردنەوھى دايكى بە (أبو علي الجبائي) لەكۆش و باوھشى سەرۆكى (معتزلة)دا گەورە بوو، پىئەگەيوھە پەرورەدە بوو، بۆيە پاش ماوھەك دەبىتتە خەلىفەو جىنشىنى (أبو علي الجبائي)و ئاوا (۴۰) سال لەتەمەنى دەگوزەرىئى! بەلام سەرەنجام فىطرەت و وىژدانى بىدار دەبىتتەوھە عەقلە گەورەكەى پوچەلئىو گەندەلئى زۆر لەلايەنەكانى بىرۆكەى (اعتزال)ى بۆ دەردەكەوىو، دواى ئەوھى ماوھى (۱۵) رۆژ لەمالئى خۆىدا دەچىتتە خەلۆوھەو تىدەفكرىو رادەمىئىو موتالا دەكات و (إستخارة) دەكات، سەرەنجام دەگاتە قەناعەت و دلئايى تەواو كە رىيازى راست و دروستى دىندارىو مسولمانەتى ھەر ئەوھە كە پىششىنەى چاك (السلف الصالح)ى لەسەرى بوون، ئنجا ھەرچەندە ئەو كاتە خاوەنى پلەو پايەيەكى بالائى كۆمەلايەتى بوو، بەلام بىدەنگ بوون و مانەوھە لە پلەوپايەدا كە لەژىر سايەى قەناعەت ھىنان بەبىرۆكەيەكى داھىنراو (فكرة مبتدعة)دا چنگى كەوتو، بەتاوان دەزانئىو شاعىرىش گوتەنى:

إذا كنتَ ذا رأى فكن ذا عزيمة فأن فسادَ الرأي أن تترددا

بۆيە له ئاکام دا (أبو الحسن الأشعري) ده چيته مزگهوتي گه وره ی به صبرا (المسجد الجامع ببصرة) و ده چيته سهر کورسي يه ک و به دهنگی بهرز بانگ دهکات: [هه رکه سيک ناسيومي ده مناسي و ئه وه ی ناشم ناسي ئه وه خومي پي ده ناسيتم: من فلانی کوري فلانم، پيشتر ده مگوت: قورئان دروست کراوه (القرآن مخلوق) وه ده مگوت: خوا له قيامه تي به چاوان ناديتري، وه ده مگوت: کرده وه خراپه کانم خوم دروستيان ده که م... به لام ئه وه ئيستا په شي مانم و وازده يتم و بپوام وايه که به رپه رچي موخته زيله کان بده مه وه و عيب و هه له کانيان بخه مه پوو!]

ئجا له وه به دوا (أبو الحسن) ده بيته گه وره ترين و زه برده ست ترين پاريزهر (محامي) عه قیده و ريبازي ئه هلی سوننه ت و به رپه رچ ده ره وه ی بپروکه داهينراوه کان، وه کتيبي (الإبانة عن أصول الديانة) ده نووسي، که عه قیده و (أهل السنة والجماعة) ي تيدا ده خاته پوو، وه سه ره تاکه ی ئاوا ده ست پي ده کات:

(وقولنا الذي نقولُ به وديانتنا الذي ندينُ بها، التمسك بكتاب ربنا عزوجل وبسنة نبينا عليه السلام، وماروي عن الصحابة والتابعين وأئمة الحديث، ونحن بذلك معتصمون وبماكان يقول به أبو عبدالله أحمد بن حنبل نصرالله وجه ورفع درجته وأجزل مثوبته قائلون، ولما خالف قوله مخالفون...)

به لي ئه مه يه (أبو الحسن الأشعري) و ئه مه شه ريبازه که ی له بواری عه قیده دا که پابه ندي يه به عه قیده ی ئيسلامي نيو قورئان و سوننه ت، که هاوه لان و شوينکه وتوانيان و پيشينه ی چاکمان له سه ری بوون!

به لام به داخه وه له م رۆژگار ده دا دوو جوړه که س زور به هه له له و که له پياوه حالي بوون:

أ- جاري زور له گه نج و خوینده واره کان ريچه کی (أشاعرة) و ريبازي (أشعري) يان ل تيکه ل بوون و هه ر به يه ک شتيان تي ده گه ن! وه سه ره نجام هه موو ئه و بپروکه داهينراوانه ی که دواتر ئه شعهر يه يه کان (أشاعرة) هيئاوياننه نيو عه قیده ی ئيسلامي يه وه بۆ ويته: کورت هه له ينانی سيفه ته کانی خوا له (٧) سيفه ت داو به ناوی

(تأویل) کردنه وهو لابرډن (نفي)ی زۆر بهی سیفه ته کانی خوا، یان خالی کردنه وه یان له چه مک و واتای راسته قینه یان و... هتد.

ب- وه زۆر له زاناو پيشه وایه کان که به حیساب خویان به شوین که وتووی (أبو الحسن الأشعري) ده زانن له بواری عه قیده داو گه لیک جار نازناوی (أشعري) له خویان ده نین!! هه رچه نده ته گهر دروست بی ئینسان له پووی فیهی یه وه نازناوی مه زه بیکی تاییه تی له خوی بنی، له پووی عه قیده یی یه وه دروست نیه، چونکه مه زه بی فیهی (المذهب الفقهي) بۆچوون و تیگه یشتنی ئینسانه له باره ی هه ندیک بابته و مه سه له وه که زیاتر له بۆچوون و رایه ک هه لده گرن، به لام عه قیده له لایه ن خواو پیغه مبه ره که یه وه له قورئان و سوننه ت دا خراوه ته پوو و نوخته ی تیدا خراوه ته سه رپیت! که وایی نابی له عه قیده دا وه ک (فقه) مه زه ب و بۆچوونی جوړاو جوړو حیا جیا هه بن، به ناوی (أشعري) و (ماتريدي) و (معتزلي) و (سلفي) و (خلفي) و (صوفي) چونکه ئیمان و عه قیده بناغه ی دینه و گۆرانی به سه ردا نایه ت و یه کی که و دووان و چه ندان نیه!!

به لئ عه قیده له ئیسلام دا ته نیا یه کی که و ئه ویش عه قیده ی ئیسلامی (العقیده الإسلامية) و عه قیده ی قورئان و سوننه ته و هیچی دیکه.

بیمه وه سه ر ئه سلئ مه به ست: زۆر له و زاناو پيشه وایانه که پشیمان وایه له بواری عه قیده دا په پیره وایی له (أبو الحسن الأشعري) ده که ن، ده بینی له زۆر بابته و مه سه له ی گه و ره و بنچینه یی دا له سه ر راو بۆچوونی وی نین و گوئ له مستی قسه و راو بۆچوونه دا هیتر او هه کانی زانا دووایینه کان (العلماء المتأخرون) ی قوتا بخانه ی ئه شعهرین و^۲ فریان به سه ر (أبو الحسن الأشعري) یه وه نیه، بیجگه له نازناویکی رووت! ئنجا رهنگه ئه مه ش هوکاریکی سه ره کیی بیّت بۆ به هه له داچوونی گه لیک له گه نج و خوینده واره کان و پشیمان

۱- وه ک له به رگی یه که می کتیی: (ئیمان و عه قیده ی ئیسلامی له به ر پۆشنایی قورئان و سوننه ت دا) باسم کردوه و له سه رجه م شه ش به رگه کانی ئه و کتیه دا به تیرو ته سه لیی ئیمان و عه قیده ی ئیسلامی مان خستۆته پوو.

۲- دیاره ئه و کتیب و به ره مه مانه ی (أبو الحسن الأشعري) یش که به ر له دۆزینه وه ی هه ق و گه رانه وه ی بۆ سه ر رییازی راستی پشینه ی چاک دایناون، هه مان حوکیان هه یه وه رهنگه به هه له داچوونی هه ندیک له شوین که وتوه کانیشی له سۆنگه ی ده رک نه کردنی ئه و راستی یه وه بوویی.

وايه هرچی ئه و مامۆستاو پيشه وایانه له کتیبه کانی وهك: (شرح العقائد) و (تهذيب الكلام) و (شرح المواقف) دا دهیخویننه وه و دهیخه نه روو، ئه وه هه مووی راویوچوونی (أبو الحسن الأشعري) یه !!، كه له پاش (أبو الحسن) گه لێك له بیروبوچوونه کانی (معتزلة) و (مُرجئة) و (فلاسفة) دزه یان کردۆته نێو دل و میشکیانه وه و دووباره گیرۆده ی بیروكه داهینراوه كان (الأفكار البدعية) بوونه ته وه !!

له کۆتایی ئهم باسه ش دا ده لێم:

با هه ركه سيك ريزو خو شه ويستی ئه و كه له زاناو مو حامي يه ی عه قیده ی ئه هلی سوننه تی له دل دایه، وهك ئه و:

أ- بۆیرو به جورئت و بیئت و هه ر شتیکی بۆ ساغ بووه وه كه هه له یه به ئاشکرا و بی منجه منج رای بگه یه نی، ئه گه ر وهك ئه و ده نگیش زۆر هه لئه یه نی به ده نگي نزم!
ب- بېجگه له راسته شه قامی قورئان و سوننه ت و پيشینه ی چاك هېچ رییه کی دیکه به رپگه نه زانی، له هه موو بواره کانی عه قیده و عیباده ت و حوکم و سیاسه ت و هتدا.



ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



١- بۆ نوسینی ئهم كورته باسه ده رباره ی (أبو الحسن الاشعري) سوودم له (رجال الفكر والدعوة...) ج١ ص١٤١ تا ١٥١ وه رگرتوه.

۱۲- ئىمام غەززالىي (رحمة الله تعالى عليه):

(محمد بن محمد بن أحمد الطوسي: أبو حامد الغزالي) له (طابران) له ناوچهی (طوس) که ئیستا پارێزگای (مَشْهَد)ی پێدەلێن و لەسەر ووی رۆژه لاتی ئێرانە. لە ساڵی (۴۵۰)ی کۆچی لە دایک بوو، بابی پیاویکی صالح و هه‌ژار بوو و ته‌نیا به‌کاسبی خۆی ژيانده که ئیشه‌که‌شی رستنی خوری (عَزْلُ الصُّوف) بوو، وه‌ له‌ ساڵی (۵۰۵) کۆچی دوايی کردو و هه‌ر له‌ (طابران) نێژراوه‌.

جا به‌راستی خوێنه‌ره به‌پێژه‌کان! نازانم له‌هه‌لۆیسته‌ پرشنگداره‌کانی ئیمام غه‌ززالیی که به‌ (حجة الاسلام) ناسراوه‌، کامیان تۆمار بکه‌م و کامیشیان وازی به‌هێنم؟!
أ- ئایا هه‌لۆیستی پیرۆزی به‌دوای دلتیایی (یقین) دا گه‌رانی بنووسم، که وه‌ک به‌سه‌رهاتییکی یه‌کجار به‌تام و چێژ له‌: (المنقذ من الضلال) هه‌که‌ی دا گێڕاویه‌ته‌وه‌؟!
ب- یان هه‌لۆیستی ئه‌و بێداریی و هۆشیارییه‌ مه‌عنه‌ویییه‌ی که ناچاری کردو و از له‌ به‌پێوه‌ به‌رایه‌تی قوتابخانه‌ی (النظامية) به‌هێنێ و ده‌ست به‌رداری ده‌رس گوته‌وه‌ به‌ (۳۰۰) قوتابی بێت و، خواردن و خه‌وی له‌ حه‌رام کردو و راپیچی گه‌ران و سوورانی ده‌شت و ساراو شارو و لا‌تانی کردو؟!!

ج- یان هه‌لۆیستی یه‌کجار بوێرانه‌ی به‌رپه‌رچ دانه‌وه‌ی سه‌رجه‌م بپه‌که‌ داهێنراوه‌کان و بیروبۆچوونه‌ پووجه‌کان، هه‌ر له‌ (متکلمین)^۱ و (متصوفین)^۲ هه‌ بگه‌ر، هه‌تا (الباطنية) و (الفلاسفة)^۳!! به‌تایبه‌ت (فلاسفة) که ئه‌و کاته‌ بازارا بازارپی (فهل‌سه‌فه‌ی یۆنانی) بوو و کالایه‌کی هێنده‌ به‌ په‌واج و پرمێن بوو، له‌ به‌ر وی که‌م که‌س به‌لای قورئان و سوننه‌ت دا ده‌چوو!!؟!

۱- بپوانه‌: (المنقذ من الضلال) ص ۸۵.

۲- له‌ و باره‌وه‌ دوو کتیی هه‌ن: (الجام العوام عن علم الکلام) وه‌: (فیصل التفرقة بين الاسلام والزندقة).

۳- هه‌رچه‌نده‌ غه‌ززالیی له‌ (المنقذ من الضلال) هه‌که‌ی دا (تصوف)ی به‌چاره‌سه‌ر داناوه‌، به‌لام ره‌خنه‌ و تییینی ژۆریشی له‌سه‌ر ئه‌هلی ته‌سه‌ووف هه‌یه‌.

۴- چه‌ند کتیی له‌ و باره‌وه‌ هه‌ن: (المستظهری) وه‌ (قاصم الباطنية).

۵- کتیی (تهافت الفلاسفة) هه‌که‌ی پشته‌ی فهل‌سه‌فه‌ی یۆنانی شکاند.

د- یان هه لویستی دلیرانه و جوامیرانه و مشوور خۆرانه ی له بهرانبهر سهرجه م چین و توپژه کانی کومه لگداو دهست خستنه سهر برینه کانیان و دیاری کردنی چاره سهروه زمانی هه توان و ساپژکردنی زامه کانیان، ههر له پادشاو کاربه دهستانه وه بگره، هه تا گه داو هه ژارو نه داری هیچ به دهست؟! ^۱.

به لام نه له خستنه پروی ئه و هه لویستانه هه موویان ده گهریم و پیکه وه دهچینه خزمه تی کتیبی ناوداری: (إحياء علوم الدین) هکه ی چه ند دیژکی لی به نمونه دینیه وه که هه لویستی جوامیرانه ی غه زالی یان تیدا ده دره وشیتته وه، له بهرانبهر مه سه له یه کی یه کجار گرنگ و مه ترسی داردا که بریتیه له:

(هاموشو و تیکه لئی زانیان له گه ل حوکمران و کاربه دهستانداو وه رگرتنی

خه لات و موچه و دیاری یه کانیان).

ئیمام غه زالیی له و باره وه گوته ویه تی:

[بیگومان سته مکاره کان له چاخ یه که م دا- له سۆنگه ی نیزیکی رۆژگاری ئه وان له سه رده می خه لیفه راشیده کانه وه- هه میشه هه ستیان به زولم و خراپه ی خویان ده کرد، وه تامه زرو ی راکیشانی ها وه لآن و شوین که وتوان (الصحابه والتابع) بوون، وه هه میشه خواخوایان بوو که دیاری یه خه لات هه کانیان لی قبول بکه ن، وه به ی داواکردن و زه بوون کردن ئه و دیاری یه یانه یان بویان ده نارد، بگره منه تیشیان هه لده گرت و خوشحالیش ده بوون که لییان وه ربگیرین!

ئنجا ئه وانیش وه ریان ده گرتن و دابه شیان ده کردن، وه به هیچ شیوه یه که له مه به سته ناشه رعیه یه کانیان دا فرمانبه ری ده سته لاتداره کانیان نه ده کردو نه ده چوونه بهرو مه جلیسیان و کۆره کانیان و قه له بالغ نه ده کردو، هه زیان به مانه وه یان نه ده کرد، بگره دوو عایان لی ده کردن و زمانیان لی ده کوتان، وه هه له و ناشه رعیه یه کانیان بۆ راست ده کردنه وه، بۆیه مه ترسی ئه وه له ئارادا نه بوو که به ئه ندازه ی ئه وه که زانیان له دنیای

۱- نامیلکه یه کی به ناوی: (الکشف والتبیین عن غرور خلق الله أجمعین) هه یه و، له گه لیک شوینی (إحياء) هکه یشی دا ئه و باسانه ی هیناونه پیش.

ژيړ دهستی سته مکاره کان که لکیان ودره گرت، ئه وانیش له دینی وان به هره و پشک وهر بگرن، بویه وهر گرتنی ئه وان ئاسایی بوو.

به لام ئیستا ئه وه بیگومان کار به دهستان دلیان له بهر هیچ به خششیک نابیته وه مه گهر بؤ که سانیک که به هیوای به کار هیئانیان و دهوری خوی پیقه له بالغ کردنیان و پشت پی به ستنیان بؤ به جی هیئانی مه به سته - ناشه رعیی به^۱ - کانیان بن، وه خویانیان پی جوان و پیاوچاک بکه، به هوی ئاماده بوونیان له کورپو مه جلیسه کانیان دا، وه بؤ ئه وهی داوایان لی بکه که به رده وام بن، له سر بؤ پارانه وهیان و مدح و پیته لاگوتنیان و ته زکیه کردنیان له هردووک حاله تی رووبه پوو و پاش مله دا، بویه ئه گهر بیټ و بابای وهرگر (آخذ):

۱- خوی به پارانه وه داواکردن زه بوون^۲ نه کات!

۲- وه بؤ خرمه ت کردن هه میشه هاموشو نه کات!

۳- وه بؤ پارانه وه و پیته لاگوتن خوی زه لیل نه کات!

۴- وه به هاوکاری کردنی له کاتی داواکردنی دا بؤ جی به جی کردنی مه به سته کانی خوی سووک نه کات!

۵- به ئاپورایی و قه له بالغی زورکردنی کورپو مه جلیسی خوی شهرمه زار نه کات!

۶- وه به هوی پیشاندانی خوشه ویستی و دوستایه تی و پشتگرتنی له به رانه بر دورمندی دا خوی بی بایه خ نه کات!

۷- وه بؤ پوشینی سته و کرده وه خراپ و ناقولایی به کانی خوی عه پیدار نه کات!

- به لی ئه گهر ئه و ئامانجانیه بابای دهسته لاتداری سته مکار هه موویان جی به جی نه کات - ئه وه ئه گهر له و پایه دا وهک (شافعی) یش بیټ (ره حمه تی خوی لی بی) یه که دره میشی ناداتی^۳! که وایی له م روژگار ه دا ئه وهی که به حه لالیش بزانی د دوست نیه

۱- ئه و وشه یه خوم زیادم کرد چونکه مه به سته نووسه ریش هه ر ئه وه یه.

۲- رسته ی (أن یذل نفسه) به سه ر هه ر حوت برکه کان دا دیته وه من هه ر جاره ی به وشه و ته عیریکی هاو واتا بان نیزیک هیئامه.

ليڙيان وهريگري، چونڪه سهرده ڪيڙي ٻو ٿو شتانه، ڇ جاي ٿو وه ڪه بزانري ڪه رامي يان
گوماني لي ٻڪري!

جا هه رڪه سيڪ بيٻاڪانه مال و سامانيان لي ٿو رهري ٿو خوي پي بشوبهيت هاهه لان و
شوين ڪه وتوان! ٿو وه بيگومان ٿا سئنگهرو فريشته ي وه ڪ يه ڪ ته ماشاڪردون و
پيڪه وه ي قياس كردون!! [

ده ڪ هه زار ره حمه تت لي ٻي ٿي مام غه زالي ٿو گوڙت پر نوور بيت، به پاستي
به پاستي هو ڪمپانه سته مڪارو ته مڪارو لاساره ڪانت چاڪ ناسيون و ٿاموڙگاري باشي
زانو پيشه و ايانيشت كردوه، ٿه گهر بيانه وي ٿي ٿي زو حورمه تي خويان رابگرن و ڪه سايه تي و
سومعه ي خويان بپاريڙن.



ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



۱۳- شیخ عەبدولقادرى گەيلانى (رحمة الله عليه):

(عبدالقادر الجيلاني) له سالى (۴۷۰)ى كۆچى له (گيلان) له داىك بووه له سالى (۴۸۸)دا چۆته به غداد كه ته مەنى (۱۸) سال بووه و زور به جىددىي و تامه زروىي يه وه سەرگەرمى خویندن بووه، پاش ته واکردنى خویندن و وەرگرتنى (إجازة)ش سەرگەرمى دەرس گوتنه وه بانگه وازو پەرورده و ته زكیهى خەلك بووه، هەتا له سالى (۵۶۱)دا و هەر له به غداد كۆچى دوايى كردوه.

جا ئیمه خوا یاربى هەول دە دەین له (۱۰) خالى كورت و گوشراودا ژماره يەك له هەلۆیسته گەر و گرنگه كانى (شیخ عبدالقادر) لیڤه دا تۆمار بکهین:

یهك: زانیاری شیخ عبدالقادر^۱:

عەبدولقادرى گەيلانى بەر له وهى شیخ و ئوستادى پەرورده و ته زكیهى قوتابىيان و موریدان بى، زاناو مامۆستایه كى زهبر دهست و شارەزا بووه، چونكه:

جاری له سەر هەتا وه زانسته شەریعی یه باوه كانى رۆژگارى خۆى هەموو خوینده وه و چاك تییان دا کارامه و سەر راست بووه و هەركام له: (أبي الوفاء ابن عقيل و محمد بن الحسن الباقلانی وأبو زكريا التبريزي) مامۆستای بوون، وه له پووى پەرورده و ته زكیه شه وه سەر هەتا له لای: (أبي الخير حماد بن مسلم الدباس) و پاشان له لای: (القاضي أبي سعيد المخرمي) سەرگەرمى (السَّيْر والسلوك) بووه و له لای دووه میشیان مؤلّهت (إجازة)ى پەرورده كردنى قوتابى و موریدانى وەرگرتوه.

پاشان بۆته زانیه ك كه توانیویه تی له (۱۲) زانست دا قسه بكات، وه له هەركام له (تفسیر و حدیث و فقه و أصول و نحو) دەرسى ده گوتنه وه، له هەردوك مەزەبى (شافعی) و (أحمد) دا فه توای دەدا، وه له دواى نیوه پۆیان به هەموو جوړه خویندنه وه كان (القرءات) قورئانى ده خویندو ده گوتنه وه.

به لى ئەمە زانیاری و شارەزایی مامۆستا عەبدولقادرى گەيلانى بووه، با هیچ كەس به وى كۆلكه شیخیكى ناحالى ئەم رۆژگار وه ئەم مامۆستاو پیشەوا پایه بەرزەى

۱- بۆ نووسینی ئەم باسه سوودم له: (رجال الفكر والدعوة) ج ۱ ص ۲۳۹ تا ۲۶۵، وەرگرتوه.

له بهرچاوه نه که وی پئی وانه بئ ئه ویش وه که ئه مان بووه! نه خیر به لکو هه ر خویان
یه که و ته نیا له نازناوی (شیخ)یش دا یه که ده گرنه وه، مه گه ر به ده گمه ن!

دوو: خو و ره وشتی:

عبدولقادر نمونه ی ره وشت و خوی به رزو شیرین بووه، له گه ل مندالی گچکه و
که نیه که دا راده وه ستاو، له گه ل هه ژارو نه داران دا داده نیشته و جل و به رگیانی
ده دۆزی! به لام به هیچ جۆریک هاموشوی حوکمران و کار به ده سته کانی نه ده کرد قه تیش
له بهر ئه وان و خه لکی پاره دار هه لئه ده ستا، یه کجار خۆ به که مگر (متواضع) و سه خی و
به خشنده و سنگ فراوان و نه فس به رزو دلنه رم و خاوه ن گفت و به لئین بووه، هه میشه
رووگه ش و قسه و گفت شیرین و سه رگه رمی بیر کردنه وه و زۆر خوا له یادو بیر بووه.

وه زۆر خۆپاریز بووه له قسه و ره فتاری بی جی و زۆر هۆگری هه ق و راستی بووه
له سه رخوی توو په نه بووه، به لام له سه ر شکینرانی سنووره کانی شه ر یه کجار به سام و
هه یبه ته وه توو په و قه لس بووه.

وه زۆر هه زی به وه کردوه که خواردن بدات به هه ژارو نه داران و ده ستبار بۆ خه لکی
ئاتاج و لیقه و ماوو داماو بگری.

سی: پیدایه ی کردنی له سه ر پابه ندیی به شه رعه وه و لانه دان

له سونه ت:

زۆر جاران خه لکی نا حالی به ناوی طه ریه ت و ته سه ووفه وه ویستوو یانه له
شه ریه ت دوو ر بکه ونه وه، به بیانوی ئه وه که (طریقه) به دیلی (شریه) ه!!^۱
جا له سه ده ی پینجه می کۆچی دا ئه و بانگه شه یه بازاری گه رم بوو بوو! بۆیه شیخ
عبدولقادر یه کی که له و خالانه ی که به رده وام دا کۆکی له سه ر ده کرد ئه وه بوو که شه ریه ت

۱- له کتیی: (پێگای صالح بوون و به ره و خوا چوون) دا- چاپی سییه م- که تابه ته به تووژینه وه ی باس و
بابه ته کانی ته زکیه و ته سه ووفه وه ئه و بیرۆکه پووچه جوان پووچه ل کراوه ته ره، وێرای گه لیک بۆ چوونی دیکه ی
هه له و په له.

و پیوه پابه‌ند بوونی هه‌موو شتی‌که و هیچ شتی‌ک به‌دی‌لی نیه‌و، له‌و باره‌وه گه‌لی‌ک قسه‌ی به‌هین‌و پیزی لی‌وه نه‌قل‌ کراون، بۆ وینه:

أ- (اتَّبِعُوا وَلَا تَتَّبِعُوا وَأَطِيعُوا وَلَا تُخَالِفُوا)^۱ واته: شوین بکه‌ون و شت دامه‌هینن، وه فرمان‌به‌ری بکه‌ن و سه‌رپی‌چی مه‌که‌ن.

ب- (كُلُّ حَقِيقَةٍ لَا تَشْهَدُ لَهَا الشَّرِيعَةُ فَهِيَ زَنْدَقَةٌ، طُرِّدَ إِلَى الْحَقِّ عَزَّ وَجَلَّ بِجَنَاحِي الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ، أُدْخِلُ عَلَيْهِ وَيَدُكُ فِي يَدِ الرَّسُولِ ﷺ)...

واته: هه‌ر حه‌قیقه‌تی‌ک شه‌ریعت شایه‌دی بۆ نه‌دات، ئه‌وه زه‌نده‌قه (به‌دینی)یه، به‌ره‌و خوای زال و پایه‌به‌رز به‌دوو شابالی قورئان و سوننه‌ت بفره‌، بچۆ لای خواو باده‌ستت له‌نی‌و ده‌ستی پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ دا بی‌ت.

چوار: جه‌خت کردنی له‌سه‌ر خوا به‌یه‌گگرتن (التوحید):

له‌و باره‌شه‌وه که بی‌گومان کاکله‌و رووح و جه‌وه‌ری مسوڵمانه‌تی‌و دین‌داری‌یه، هه‌لو‌ستی‌کی یه‌کجار روون و بی‌چه‌ندو چوونی هه‌یه‌و که‌م که‌سم دی‌وه له‌زاناو پی‌شه‌واپانی ئیسلام هینده‌ی پی‌شه‌وا عه‌بدولقادر (ره‌حه‌متی خوای لی‌بی) داکۆکی له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌ی خوا به‌یه‌گگرتن کردبی، بۆ وینه گوتوویه‌تی:

(به‌نده که خوای به‌رزو بی‌هاوتای ناسی خه‌لکی له‌دل دا نامینی، وه وه‌ک چۆن گه‌لای وشک له‌دره‌خت ده‌که‌وی‌ته خواری، ئاوا له‌ده‌وری ده‌پرژین و بلا‌وده‌بن...)^۲

هه‌روه‌ها گوتوویه‌تی: (تۆ پشتت به‌خۆت به‌ستوه، وه به‌خه‌لک، وه به‌زێرو زیوه‌که‌ت، وه به‌کپین و فروشتنه‌که‌ت وه به‌ هوکمرانی ولاته‌که‌ت! هه‌رچی پشتی پی‌به‌ستی ئه‌وه په‌رستراوته، وه هه‌ر که‌سی‌ک لی‌ی بترسی و ئومیدت پی‌ی هه‌بی، ئه‌وه په‌رستراوته، وه هه‌ر که‌سی‌ک پی‌ت وابوو زیان و قازانجی به‌ده‌سته بی‌ئه‌وه‌ی ببینی که خوا ئه‌و شته‌ی له‌سه‌ر ده‌ست جی‌به‌جی‌ده‌کات، ئه‌وه په‌رستراوته).^۳

۱- بی‌وانه: (الطیقات الکبری) للشعرانی ص ۱۲۹.

۲- بی‌وانه: (الفتح الربانی) المجلس الرابع والاربعون.

۳- سه‌رچاوه پی‌شوو، المجلس السادس والخمسون.

۴- هه‌مان سه‌رچاوه، المجلس العشرون.

پېنچ: په روښ و دلسووتانی بو ئیسلام:

که م که س هینده ی نه و ماموستاو شیخه به پرېزه (قُدس سُرَّة) هینده به کول و به دل
بو ئیسلامه تی گریاوه به په روښ بووه! سهرنجی نه م چهند قسه یه ی بده ن بزانی بو
کړوونو بو سوی هه ناوی له تاو ئیسلام هه لقرچاوو برژاوی عه بدولقادر یان لی نایه ت!
(دین محمد ﷺ تَتَوَاقَعُ حَيْطَانُهُ وَيَتَنَاقِرُ أَسَاسُهُ، هَلُمُّوا يَا أَهْلَ الْأَرْضِ نُشِيدُ مَا أَنهَدَمَ
وَنَقِيمُ مَا وَقَعَ، هَذَا شَيْءٌ مَايُتَمُّ، يَا شَمْسُ وَيَا قَمَرُ وَيَا نَهَارُ تَعَالَوْا)^۱

واته: ئایینی موحه ممه د ﷺ دیواره کانی ده پمپن و بناغه که ی بلاوده بی، نه ی
خه لکی سهرزه وی را که ن با نه وه ی پووخواوه چاکی بکه پنه وه و نه وه ی که وتووه راستی
بکه پنه وه نه مه کاریکه به ئیمه ته واو نابی، نه ی خور، نه ی مانگ و نه ی روژگار وهرن
وهرن!

هه روه ها گوتوویه تی: (يا قوم! الإسلام يبيكي ويستغيث، يَدُهُ فِي رَأْسِهِ مِنْ هَوْلَاءِ
الْفُجَّارِ، مِنْ هَوْلَاءِ الْفُسَّاقِ، مِنْ هَوْلَاءِ أَهْلِ الْبِدْعِ وَالضَّلَالِ، مِنَ الظُّلْمَةِ، مِنَ اللَّابِسِينَ ثِيَابَ
الرُّؤْرِ، مِنَ الْمَدْعِينَ مَا لَيْسَ فِيهِمْ...)^۲

واته: نه ی گه ل! ئیسلام ده گریه ت و هاوار ده کات ده ستی به سهری گرتووه له چنگ
نه و تاوانبارانه، نه و لاری یانه، نه و خاوه ن بیدعت و گومپادی یانه، له چنگ ژورداران، له چنگ
نه وانه ی که به رگی ساخته یان پوښیوه نه وانه ی که لافی شتی که لی ده دهن که لی بی به شن.

شهش: به زه یی هاتنه وه ی به خه لکی دا:

عه بدولقادی گه یلانی به رانبه ر به خه لکی به گشتی و به رانبه ر به گونا هباران و
لاری بووان به تاییه ت، یه کجار به په حم و سوزو په روښ بووه، باگوی لی بگرین داخو
چون چونی سوزو په روشی خوی دهرده بری: گوتوویه تی: (يا خَلْقَ اللَّهِ إِنِّي أَطْلُبُ صَلَاحَكُمْ
وَمَنْفَعَتَكُمْ بِالْجُمْلَةِ. أَتَمْنَى غُلُقَ أَبْوَابِ النَّارِ وَعَدَمَهَا بِالْكُلِّيَّةِ، وَأَلَّا يَدْخُلَهَا أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ عَزَّ
وَجَلَّ، وَإِنَّمَا تَمَنَيْتُ هَذِهِ الْأُمْنِيَةَ لِاطَّلَاعِي عَلَى رَحْمَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَشَفَقَتِهِ عَلَى خَلْقِهِ...)^۳

۱- هه مان سهرچاوه، ص ۶۴۸، ۶۴۹.

۲- هه مان سهرچاوه، ص ۶۶۱.

۳- هه مان سهرچاوه، التاسع والاربعون.

واته: ئه‌ی خه‌لکی خوا من چاکبۆون و به‌رزه‌وه‌ندیی تیکراتانم مه‌به‌سته، خۆزگه‌م ئه‌وه‌یه که ده‌رگاکانی ئاگری دۆزه‌خ دا‌بخری‌ن و یه‌کجاریی نه‌می‌نی، وه‌ هیچ که‌س له‌دروست کراوانی خوای نه‌چیته‌ نیو، بۆیه‌ش ئه‌م خۆزگه‌یه‌م خواست چونکه‌ ده‌زا به‌زه‌یی خوای زال و پایه‌به‌رزو په‌رۆش بۆ به‌نده‌کانی چۆنه‌!

هه‌روه‌ها ده‌رباره‌ی به‌زه‌ییو سۆزو په‌رۆشی زاناو پی‌شه‌وا ره‌سه‌نه‌کان به‌رانبه‌ر به‌خه‌لکی به‌گشتیو گونا‌خباران به‌تایبه‌ت، گوتویه‌تی:

(...کیف لا‌یرحمون العُصاة وهم مَوْضِعُ الرَّحْمَةِ، مقامُ التَّوْبَةِ وَالْإِعْتِذَارِ، العارِفُ خُلُقُهُ مِنْ أَخْلَاقِ الْحَقِّ عَزَّ وَجَلَّ، فَهُوَ يَجْتَهِدُ فِي تَخْلِصِ الْعَاصِي مِنَ الشَّيْطَانِ وَالنَّفْسِ وَالْهَوَى، إِذَا رَأَى أَحَدَكُمْ وَلَدَهُ أَسِيرًا فِي يَدِ الْكَافِرِ أَلَيْسَ يَجْتَهِدُ فِي تَخْلِصِهِ؟! فَهَكَذَا الْعَارِفُ الْخُلُقُ جَمِيعُهُمْ عِنْدَهُ كَالْأَوْلَادِ).

واته: جا بۆچی ده‌بی- زانا په‌بیانییه‌کان- به‌زه‌ییان به‌گونا‌خباران دا نه‌یه‌ته‌وه، له‌ حالیکه‌ دا که ئه‌وان جیگه‌ی به‌زه‌یی پی‌داهاتنه‌وه‌ن و له‌پایه (مقام)ی په‌شیمان بوونه‌وه‌و داوای لی‌بۆردن کردن دان؟! خواناس ئاکاره‌کانی له‌سیفه‌ته‌کانی خوای بالا‌ده‌ست و به‌رزه‌وه‌ن، هه‌میشه‌ سه‌رگه‌رمی قوتارکردنی گونا‌خباره‌ له‌چنگی شه‌یطان و نه‌فس و هه‌وا، ئایا کاتی‌ک یه‌کی‌کتان من‌داله‌که‌ی به‌دی‌لی له‌ده‌ستی کافردا ببینی هه‌ول نادات قوتاری بکات؟! ده‌جا ئوستادی خواناسیش ئاماده‌یه‌و هه‌موو خه‌لکی پی‌ وه‌ک جگه‌رگۆشه‌کانی خۆی وایه‌.

حه‌وت: ره‌خنه‌گرتنی له‌ هوکمران و کاربه‌ده‌ستان و راست کردنه‌وه‌ی

هه‌له‌کانیان:

عه‌بدولقادی گه‌یلانی (ره‌حه‌متی خوای لی‌بی) ته‌نیا ئامۆزگاری خه‌لکی عه‌وام و ساده‌ی نه‌ده‌کردو مه‌یدانی ئه‌مرو نه‌هیو هوکم و سیاسه‌ت بۆ کاربه‌ده‌ست و هوکمرانه‌کان چۆل بکات!

به لکوزور به توندیش له گهل هله و په له و سته م و ناشه رعیه یه کانی دهسته لاتداره کانیش دا رووبه پوو ده بووه وه و رووده ریایسی له گهل که س نه ده کردو قسه ی له هیچ که س نه ده خواره وه (ابن کثیر) له و باره وه گوته و یه تی:^۱

(كان يأمرُ بالمعروفِ وينهى عن المنكر للخلفاءِ والوزراءِ والسلاطينِ والقضاةِ والخاصةِ والعامّةِ، يصدّعُهُمْ بذلك على رؤسِ الأشهادِ على رؤسِ المنابرِ وفي المحافِلِ ويُكرِّ على مَنْ يُولِّي الظلمةَ، ولا تأخُذُهُ في الله لومةٌ لائمٌ).

واته: له به رانبر خه لیه فیه کان و وه زیره کان و سولتانه کان و قازی یه کان و خه لکی تاییه تی و گشتی دا فره منی به چاکه و پیکری له خراپه ده کرد، وه به ناشکراو له سهر مینه ره کان و له نیو کوپو مه جلیسه کان دا به راشکاوی هقی ده گوت و به گوی ی دا ده دان، وه ره خنه ی له و که سه ده گرت که بابای سته مکار ده کاته کار به ده ست، وه له پیناوی خوادا له لومه و سهر کونه ی هه موو که س بیباک بوو.

خاوه نی کتیبی: (قلائد الجواهر) یش له و باره وه ته م پوودا وه مان بو ده گپړته وه:^۲
کاتیک (المقتفی لأمر الله) (أمیر المؤمنین) ته مری ده رکړد بو (یحیی بن سعید بن یحیی بن المظفر) که به (ابن المزاحم) ناسرابوو، که بیته به رپرسی (مظالم)، عه بدولقادر له سهر مینه ره روو به (المتقي لامر الله) گوتی: سته مکارترین سته مکارته به سهر مسولمانانه وه کردوته کار به ده ست، سبه ینی وه لامت له لای په روه ردگاری جیهانه کان و به زه یی ترینی خاوه ن به زه یی بیان چی یه؟! ئیدی "خه لیه" له رزیو گریاو قاضی ناوبرای ده ست به چی لا دا.

هه شت: ره خنه گرتنی له زانا خراپه کان و وابسته و دابه سته کانی

کو شک:

هه روه ها عه بدولقادر به رانبر به و زاناو شاره زایانه ی که بوو بوونه هاو ده م و هاو پازی حوکمران و کار به ده سته کان و، ملی شه رعیان بولای ثاره زووه کانیان و حوکم و

۱- پروانه: (رجال الفكر والدعوة) ج ۱ ص ۲۶۱، ۲۶۲، که له (البدایة والنهاية) وه ری گرتوه.

۲- پروانه: (قلائد الجواهر) ص ۸.

برپاره هه‌له‌و ناله‌باره‌کانیان باده‌داو، دینی خۆیانیان به‌دوینا ده‌دا نۆر به‌تونیدی
رووبه‌روو بۆته‌وه‌و قسه‌ی زه‌ری پی‌گوتوون، بۆ وێنه: له‌کۆری ژماره (٥١) دا که یه‌کێک
بووه له‌ کۆپو مه‌جلیسه زۆره‌کانی شیخ عه‌بدولقادر که بۆ خه‌لکی به‌غدادی گرتوه
گوتووویه‌تی:

(أَيْنَ أَنْتُمْ وَهُمْ؟! يَا خَوْنَةَ فِي الْعِلْمِ وَالْعَمَلِ! يَا أَعْدَاءَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ! يَا قَاطِعِي عِبَادِ اللَّهِ
عَزَّ وَجَلَّ! أَنْتُمْ فِي ظُلْمٍ ظَاهِرٍ، وَنِفَاقٍ ظَاهِرٍ، هَذَا النِّفَاقُ إِلَى مَتَى؟! يَا عُلَمَاءُ يَا زُهَّادُ! كَمْ
تُنَافِقُونَ الْمُلُوكَ وَالسَّلَاطِينَ، حَتَّى تَأْخُذُوا مِنْهُمْ حُطَامَ الدُّنْيَا وَشَهَوَاتِهَا وَلَذَاتِهَا، أَنْتُمْ وَأَكْثَرُ
الْمُلُوكِ فِي هَذَا الزَّمَنِ ظُلْمَةٌ وَخَوْنَةٌ فِي مَالِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي عِبَادِهِ. أَلَلَّهِمْ أَكْسِرُ شَوْكَةَ الْمُنَافِقِينَ
وَأَخْذُلُهُمْ أَوْ تُبِّ عَلَيْهِمْ، وَأَقْمِعِ الظُّلْمَةَ وَطَهِّرِ الْأَرْضَ مِنْهُمْ، أَوْ أَصْلِحْهُمْ، آمِينَ)

واته: ئێوه له‌کۆی و ئه‌وان (مه‌به‌ستی زانایانی ره‌سه‌نه) له‌کۆی؟! ئه‌ی خائینانی
بواری زانست و کرده‌وه! ئه‌ی دوژمنانی خواو پی‌غه‌مبه‌ره‌که‌ی! ئه‌ی رێگرانی به‌نده‌کانی
خوای زال و به‌رز! ئێوه له‌ سته‌میکی ئاشکراو نی‌فاقیکی بی‌په‌رده‌دان، ئه‌و ده‌غه‌لییه
هه‌تا که‌نگی؟ ئه‌ی زانایان ئه‌ی زاهیدان! هه‌تا که‌ی نی‌فاق له‌گه‌ل پادشاو ده‌سته‌لاتداران
دا ده‌که‌ن، بۆ ئه‌وه‌ی به‌رماوی دونه‌یاو ئاره‌زوو و خۆشی‌یه‌کانی یان لی‌وه‌ریگرن! ئێوه
نۆربه‌ی حوکمرانانی ئه‌م رۆژگاره زۆردارو خائینن له‌مالی خوای به‌رزو مه‌زن داو سه‌باره‌ت
به‌ به‌نده‌کانی! ئه‌ی خوایه یان شان و شه‌وه‌که‌تی مونا‌فیقه‌کان بشکێنه‌و زه‌به‌وونیان بکه‌،
یان یارمه‌تی‌یان بده‌ تۆبه‌ بکه‌ن، وه‌یان زۆرداران بفه‌وتێنه‌و زه‌وی‌یان لی‌پاک بکه‌وه، یان
چاکیان بکه‌، ئامین.

نۆ: په‌روه‌رده‌و ته‌زکیه‌کردن و به‌لێن و په‌یمان لی‌وه‌رگرتنی شاگردو

موریدان:

ئه‌گه‌ر عه‌قل و هۆش و وه‌سیله‌و ئامرازی که‌شف و ناسین و زانینی شتانه، دل و
ده‌روونیش هۆکارو چه‌قی وه‌رگرتن و وه‌رنه‌گرتن و خۆشویستن و بوغزاندن و جوولاندن و
به‌گه‌رخستنی ئینسانه! بۆیه هه‌رده‌م ئوستادو رابه‌رو رێنیشاندهره په‌سه‌نه‌کان، وێرای

(عهقل) سهروکاریان له گه‌ل (دل) یش دا هه‌ر هه‌بووه! چونکه زانیویانه که ئینسان تووره‌که‌و هه‌مبانه‌یه‌ک نیه پ‌ری بکه‌ی له‌زانیاری و شاره‌زایی وازی لی‌به‌ی‌نی!

جا عه‌بدولقادی گه‌یلانی‌ش وه‌ک باقی مام‌وستا و پ‌یشه‌وا ره‌سه‌نه پ‌یشه‌وه‌کانی وه‌ک: (الحسن البصري و جعفر الصادق و معروف الکرخي و جنید البغدادي و فضیل بن عیاض و أبو حامد الغزالي) و‌پ‌رای تیگه‌یانندن، مشووری پ‌یگه‌یان‌دیشی له‌شاگردو موریده‌کانی ده‌خواردو هه‌ردووک پ‌رۆسه (عملیة) ی فی‌رکردن و په‌روه‌رده‌کردن (التعلیم والتربیة) که‌به هه‌ردوکیان (تزکیة) پ‌یک د‌ینن، پ‌یکه‌وه ئه‌نجام ده‌دان.

ئ‌نجا به‌ه‌وی به‌ل‌ین و په‌یمان (بیعة) لی‌وه‌رگرتن و پاشان چاود‌یری کرد‌نیشه‌وه توند‌وندو له‌دل و ده‌روونه‌وه، قوتا‌بی و په‌یره‌وه‌کانی خ‌وی به‌خ‌ویه‌وه گ‌ری‌و شه‌ته‌ک ده‌دا، ب‌ۆ ئه‌وه‌ی به‌هیچ ج‌ۆرێک مه‌ودای ترازان و دوورکه‌وتنه‌وه‌یان نه‌دات و له‌گه‌ل خ‌وی‌دا به‌ره‌و خ‌وای په‌روه‌ردگاری به‌خشش و په‌زامه‌ندی‌یه‌که‌ی بیانات!

دیاره له‌م هه‌ل‌ویست و ره‌فتاره پ‌یغه‌مبه‌رانه‌یه‌ی عه‌بدولقادرو هاو و‌ینه‌کانی‌دا چاک‌ترین و ده‌رس و په‌ندو ئام‌ۆزگاری ب‌ۆ ئه‌و زاناو شاره‌زایانه هه‌یه، که‌پ‌ی‌یان وایه ده‌گونج‌ی ئینسان ته‌نیا به‌زانیاری و شاره‌زایی رووت و قووت چاک بک‌ری‌و په‌روه‌رده بک‌ری!!

چونکه ب‌یگومان ته‌نیا له‌پ‌ری عه‌قل و ه‌وشه‌وه خه‌ل‌ک دواندن، عاده‌تی فه‌یله‌سووفان و زاناو ب‌ی‌پ‌رووحه‌کانه، نه‌ک هی پ‌یغه‌مبه‌ران و میراتگره په‌سه‌نه‌کانیان!

ده: بانگه‌وازکردنی شیخ عه‌بدولقادر ب‌ۆ ئیسلام و، خه‌ل‌ک له‌سه‌ر ده‌ست

گه‌رانه‌وه‌ی ب‌ۆلای خوا:

شت‌یکی دیارو سه‌لم‌یت‌راوه که شیخ عه‌بدولقادی گه‌یلانی خاوه‌ن که‌رامه‌تگه‌لی‌کی ئاشکرا بووه‌و، ئه‌مه راست‌یه‌که ت‌یک‌رای می‌ژوو‌زاناو له‌سه‌ری یه‌کده‌نگ بوون، ب‌ۆ و‌ینه: (الشیخ موفق الدین) خاوه‌نی کت‌یبی (المغنی) له‌ فیقه‌ی مه‌زه‌بی ئیمام ئه‌حمه‌د ئاوا گوتوو‌یه‌تی:

(لَمْ أَسْمَعْ عَنْ أَحَدٍ يُحْكِي عَنْهُ مِنَ الْكَرَامَاتِ أَكْثَرَ مِمَّا يُحْكِي عَنْ الشَّيْخِ عَبْدِ الْقَادِرِ) ههروه ها (الشيخ عز الدين بن عبد السلام) له وباره وه گوتوويه تي: ^۱ (إنه لَمْ تَتَوَافَرَ كَرَامَاتُ أَحَدٍ مِنَ الْمَشَائِخِ إِلَّا الشَّيْخُ عَبْدِ الْقَادِرِ فَأَنَّ كَرَامَاتِهِ تُقَلَّتْ بِالتَّوَاتُرِ) ههروه ها (شيخ الإسلام ابن تيمية) ش هه مان قسه ي كردوه. ^۲

به لام گومانی تیدا نیه که گه وره ترین که پامه تی عه بدولقادی گه یلانی (رحمه تی خوی لی بی) بریتی بووه له زیندووکرده وه بوورژاندنه وهی دلّه بی تاگا و مردوو ه کان و روشن کردنه وه یان و ئاوه دان کردنه وه یان به پووناکی عیاده ت و ته قوا و ئیمان! جا باگوی له خوی بگرین تا کو ئه زمونی خوی به ره م و ئه نجامی ئه زمونی کاری بانگه وازی لی بیستین: ^۳

(كَانَ يَجْلِسُ عِنْدِي رَجُلَانِ وَثَلَاثَةٌ يَسْمَعُونَ كَلَامِي ثُمَّ تَسَامِعَ بِي النَّاسُ وَازْدَحَمَ عَلَيَّ الْخَلْقُ... وَكَانَ النَّاسُ يَجِيئُونَ فِي اللَّيْلِ عَلَى الشَّمْعِ وَالْمِشَاعِلِ يَأْخُذُونَ لَهُمْ مَوَاضِعَ ثُمَّ ضَاقَ عَلَى النَّاسِ الْمَوْضِعُ فَحَمِلَ الْكَرْسِيَّ إِلَى خَارِجِ الْبَلَدِ... وَكَانَ يَجِيئُونَ عَلَى الْخَيْلِ وَالْبِغَالِ وَالْحَمِيرِ وَالْجِمَالِ... وَكَانَ يَحْضُرُ الْمَجْلِسَ نَحْوُ مَنْ سَبْعِينَ أَلْفًا).

واته: له سه ره تا وه دووسی پیاو له لام داده نیشن و گویان له قسه م ده گرت، پاشان خه لکی گوی بیست بوون و قه له بالغی یان له سه ر کردم... وه خه لکی به شه وی له بهر پو شنایی مؤم و پلی تانه وه ده هاتن بو جیگا گرتن، دوا بی جیگا که له خه لکی وه ته نگ هات، بویه کورسی یه که میان برده ده ره وهی شار... وه خه لکی به سواری ئه سپ و ئیسترو گوی درپژو حوشران ده هاتن... وه ده وری (۷۰۰۰) که س ئاماده ی ئه و کوپو کو بوونه وانه ده بوون.

ههروه ها هه ره له وباره وه گوتوويه تی: ^۴

(أَتَمَنَّى أَنْ أَكُونَ فِي الصَّحَارِي وَالْبَرَارِي كَمَا كُنْتُ فِي الْأَوَّلِ، لَا أَرَى الْخَلْقَ وَلَا يَرَوْنِي، وَلَكِنْ أَرَادَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنِّي مَنَفَعَةَ الْخَلْقِ، فَإِنَّهُ قَدْ أَسْلَمَ عَلَى يَدَيَّ أَكْثَرَ مِنْ خَمْسَةِ أَلْفٍ مِنْ

۱- پروانه: (ذیل طایقات الضابطة) لاب رجب.

۲- پروانه: (جلاء العینین) للالوسی.

۳- پروانه: (قلائد الجوهر) ص ۱۶، ۱۵.

۴- پروانه: (قلائد الجواهر) ص ۲۲.

اليهود والنصارى، وتاب على يدى من العيارين والمسالحة أكثر من مائة ألف وهذا خير كثير

واته: به ئاواته وهه كه وهك يه كه م جارم له بيا بان و چۆله واڙى يه كان بم، نه خه لك ببينم و نه بمبينن، به لام خواى زال و پايه به رز ويستى وابووه كه سوو دم پى به خه لك بگه يه نى، هه تا ئيستا زياتر له (۵۰۰۰) كه س له جوو و ديانه كان له سهر ده ستم مسولمان بوون، وه زياتر له (۱۰۰۰۰) كه س له خه لكى دزو چه كدارى ريگر له سهر ده ستم توبه يان كردوه، ئه مه ش خيرو قازانجى كى زۆره.

به لام با هه موو لايه ك بزانن كه ئه وه كه سانه ي له سهر ده ستمى شيخ عه بدولقادر مسولمان بوون، يان ده ستيان له گوناخ و خراپه كارى هه لگرتوه و گه راونه وه لاي خوا، وهك ئه وه صوفى و ديوانه و ده رويشانه ي ئه م رۆژگاره نه بوون، كه مه گه ر چۆن ده نا له شيخه كانيانه وه، له جياتى خوا به يه كگرتن (توحيد)، هاوبه ش په رستى (شرك) و، له باتى مل كه چى بۆ شهرع، بى ده عه تچى تى (ابتداع) و، له جى له قورپان و سوننه ت شاره زابوون، ميشكى خو پر له حيكايه تى پرپوچ و ئه فسانه كردن و... هتد وه ريگرن! چونكه پيشه وايه كى وهك عه بدولقادر بيگومان شاگردو موريده كانيشى له قه ده ر خوى بوون و كه م و زۆر له خوى چوون، وهك چۆن صوفى و موريدو ديوانه و ده رويشه كانى ئه م رۆژگاره و هه ر رۆژگارى كى ديكه ش هه ر له قه ده ر شيخ و ئوستاده كانى خويان ده بن و له وان ده چن و، پيشينانيش جوانيان گوتوه: (گۆزه چى تى دابى هه ر ئه وه ي لى ده رزى) وه زانيويانه ده لئىن چى! كه گوتويانه:

(گه وه ده لئىن له بنه بانان، گچكه ش ده لئىن له سه ربانان!)

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



۱- بۆ نووسىنى ئه وه چه ند خاله ده رباره ي ژيانى شيخ عبدالقادرى گه يلانى سوو دم له (رجال الفكر والدعوة) ج ۱ ص ۲۳۹ تا ۲۶۵، وه رگرتوه.

۱۴- ئىمام نەوھەوى (رحمة الله تعالى عليه):

(أبو زكريا يحيى بن شرف بن مرا بن حسن بن حسين بن محمد بن جمعة بن حزام النوى) له مانگی موحه پهمی سالی (۶۳۱) له گوندی (نوی) سەر به (جولان) سەر به (دیمشق) له دایک بووه له پهجه بی سالی (۶۷۶) هەر له (نوی) کۆچی دواپی کردوه له ته مه نی (۴۵) سالی دا.

شایانی باسیشه که ئىمام نەوھەوى (رحمته تی خواى لی بى) یه کیکه له زاناو پيشه و ناوازه و ناودارو هه لکه و تووه کانی ئیسلام، که (حدیث) و (فقه) ی پیکه وه کۆکردونه وه و پیرای دنیا به که مگرتن (زهد) و عیبادت و پارێزکاری (تقوى) ی زۆرى، یه کجار بوپرو هه قبیزو نه ترسیش بووه، ئه رکی فه رمان به چاکه و پیکری له خراپه (الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر) له گه ل ه موو که س دا به گشتی و له گه ل حوکمران و کار به دهستان دا به تایبته، زۆر باش ئه نجام داوه.^۱

وه (محي الدين النووي) (خوا لی رازی بی) که پاماتی زۆری لی گپراوه ته وه و بیژن و مالیشیی هه لباردوه یه کیکه له زانا په بهن (أعزب) هکان، که رهنگه له بهر زیده سه رگه رمی به زانسته وه به په سه ندی نه زانیبی و نه په ره ژابیته سه ر ژن هینان.

جا بیگومان ئىمام نەوھەوى زۆر هه لده گری له سه ری بنووسری و هه لویستی جوامیرانه ی پرشنگذاری وای زۆرن که بوی تۆمار بکړن، به لام ئیمه لی ره دا ته نیا به یه کیکان وازدینن که بریتیه له:

(به رگری کردن له میلله ت و خه لکی هه ژارو نه دارو به ره نگاریوونه وه ی حوکمرانه سته مکاره کان) جا ئیستا با گوئ له (علاء الدين ابن العطار) بگرین که قوتابی یه کی زۆر نيزیک و دانسقه ی ئىمام نەوھەوى یه و، کتیبیکى سه ره بخوی ده رباره ی ژيانى ئه و که له زاناو پيشه وایه نووسیوه، به ناوونیشانی: (تحفة الطالبين في ترجمة الامام محي الدين)، (ابن العطار) ده رباره ی ئه و لایه نه ی ژيانى ئىمام نەوھەوى هه لویستی جوامیرانه ی له سه رکردنه وه ی میلله تی نه دار، گوتوو یه تی:

۱- پروانه: (شرح صحيح مسلم) (المقدمة) ص ۵۱، ۵۲.

(وكان مُواجهًا لِلْمُلُوكِ والجبابرة بالانكار ولاتأخُّدُهُ في الله لَوَمَةٌ لائِمٌ، وكان اذا عَجَزَ عن المواجهة كتب الرسائل وتوصَّلَ الى إبلاغها، فَمِمَّا كَتَبَهُ وأرسلني في السَّعي فيه وهو يتضمَّنُ العَدْلَ في الرعيَّة وإزالة المكوس عَنْهُمْ، وكتب معه في ذلك...شيخ الحنابلة، وشيخ المالكية، والشيخ أبوبكر محمد بن أحمد الشريشي المالكي، والشيخ ابراهيم المعروف بابن الأرضي، والشيخ محمد خطيب دمشق وابن خطيبها، وجماعة آخرون...)

واته: وه- نه وهوي- له سهر شتي ناشه رعبي به ره نكاري پادشاو مله وره كان ده بو وه وه له پيناوي خوادا له سهر كونهي لومه كاران بيياك بوو، وه نه گهر بوي نه لوا بابه روو به روو بيته وه، نامه ي بوي ده نووسين و له ريگه ي يه كيگه وه ده يگه ياندين، جا يه كيگ له و نامانه كه نووسي و مني نارد بوي گه ياندين كه داکو كيي كردن له سهر دادگريي ره چاو كردن له ره عيهت داو، لاهردني باج و گومرگي گرتبووه نيوخوي، وه ژماره يه كه له زانايان له گه لايان ئيمزا كرد، وهك: موفتي حه نبله يي كه كان و موفتي ماليكي يه كه كان و (شيخ أبوبكر محمد بن أحمد الشريشي) ماليكي و شيخ (ابراهيم) ناسراو به (ابن الأرضي) و، شيخ (محمد) خه طيبي ديمه شق و كوري خه طيبي ديمه شق وه كومه ليكي ديكه ش...

پاشان (ابن العطار) دهقي نامه كه ي (نوي) هيناوه كه نيوه روكه كه ي نه وه يه كه خه لكي شام له م سال دا له بهر كه م باراني و بي به رو بوومي و... هتد هه ژارو ته نگه ستن و پيوستيشه كه حوكمرايان به زه يي بيان به ره عيهت و ميللهت دا بيت و له كاتي ليقه ومان دا ده ستباريان بوي بگرن، نهك هينده ي ديكه سه غله تيان بكن و باج و پيتاكيان لي وهر بگرن! له كو تاي نامه كه يشي دا گوتوويه تي: (والجماعة الكاتبون منتظرون ثمرة هذا مِمَّا إِذَا فَعَلْتُمُوهُ وَجَدْتُمُوهُ عِنْدَ اللَّهِ): ﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ يُحْسِنُونَ﴾.

واته: وه نهو كومه له زانايه ي كه نه م نامه يه يان نووسي وه چاوهر يي به ره مه ي نه م داوايه ي ئيمه ده كه ن، كه نه گهر نه نجامي بدهن له لاي خوا پاداشتي ده بيننه وه: (بيگومان خوا له گه ل نه وانه يه كه پاريزكاريي ده كه ن وه نه وانه ي كه چا كه كارن).

جا دیاره که نامه که ئاراسته ی (السلطان الظاهر التركي) که به (الظاهر بیبریس) ناسراوه، کراوه، که له پری: (الأمیر بدر الدین بیلک الخزندار) هوه پی ی بگات، به لام به داخه وه کاتی که نامه ی نه وه ویو برا زانایه کانی به ناو براو ده گات، وه لامیکی توندو کرچ و کال و پیر هه ره شه و گوره شه یان له وه لام دا بۆ ده نیی! !

به لام ئایا ئیمام نه وه وی ئازاو جوامیرو ئیمان قه ویو ته نیا سه ر بۆ خوا نه وی، پاشه کشه ده کات و خوی کش و مات ده کات و، به هه ره شه و چاو بزکردنه وه یه کی کاک (ظاهر) ده ست به پارانیه وه و لاله وه و پاساو هی نانه وه و خویه پارانده وه ده کات؟! !

نه خیر نه خیر، ته ماشا بکه ن چۆن بی ته وه ی وه ک پی شه وایه کی دامه زراو و نه له خشاو نه هه لبعی و نه خوی شلوی بگات، زۆر به ئارامییو و یقار نه مما پیاوانه و مه حکه م، وه لامی سولتان ظاهر ده داته وه و به رپه رچی ته واوی قسه و قاله کانی ده داته وه، جا له به رته وه ی نامه که درێژه من برکه (فقرة) گرنگه کانی به زنجیره ده نووسم و به کوردی وه ریان ده گێرم:

۱- له برکه ی یه که می نامه که ی دا به سه ر سوپمانه وه ئاماژه به وه لامی ره خنه گرانه و توو په و تۆسن و هه ره شه ئامیزی ده کات!

۲- پاشان بۆی روون ده کاته وه که سولتان به هه له و پیچه وانه ی شه رعه وه باسی جه نگ و جیهادی کردوه و رای که یاندوه که بێده نگ بوونیش له به رانبه ری شتی هه له و ناراست دا بۆ زانایان هه پامه و هه ق پوونکردنه وه ش فه رزه! !

۳- ئنجا هه له که ی (ظاهر) روون ده کاته وه که بریتیه له وه ی وای زانیوه نه وه ویو زانایه کانی شام ده لێن (جیهاد) ته نیا له سه ر سه ربازان (الأجناد) پیویسته! ! بۆیه نه وه وی بۆی روون ده کاته وه که ئه وان ده عوای وایان نه کردوه، به لام چونکه جیهاد له ئه سل دا فه رزی کیفایه یه، هه رکاتی که ده سه ته لاتداری مسولمانان سوپایه کی تایبه تی راگرت و مووچه (معاش) له (بیت المال) بۆ برینه وه- وه ک واقع وایه-، ئه وه باقی خه لک و میلله ت سه رگه رمی کاروبارو به رپوه بردنی ولات ده بن، وه ک کشتوکال و پیشه سازییو چالاکیو کاره کانی دیکه، دیاره له حالیکی وادا جیهادکردنی سوپای ئیسلام له به رانبه ر ژیان و گوزه ران دا بین کردنیانه.

۴- پاشان دیته سهر ئه سلی مه بهست (بیت القصید) و دهلی: جا مادام سهر بازه کانی جیهاد زیان و گوزهرانیان له خه زینه ی ده ولت دابین ده کری، ئه وه تیکرای زانیانی ئیسلام له سهر ئه وه ریگ که وتوون که ههتا (بیت المال) شتیکی تیدا بی، له مالی نه غدینه (نقد) و کهل و پهل و زهوی و شتی فروشتن، ئه وه دروست نیه هیچ شتیگ له خه لگ و ره عیهت وهر بگیری.

۵- دواپی پرونی ده کاته وه که ئیستا (واته له پرۆژگاری نه وه وی دا) (بیت المال) ئاوه دانه و پره، خوا زیادی بکات، مادام وابی دروست نیه به ناوی جهنگ و جیهاده وه له ژیر هیچ ناوونیشانیگ دا پاره له خه لگی بستینری.

۶- ئنجا راستی یه کی یه کجار گرنگ راده گه یه نی ئه ویش ئه وه یه، که ده بی بو سهر که وتن له جیهاد وهر کاروباریکی دیکه ش دا، به هوی په نا بردنه بهر خواو شوین پی له گرتنی پیغه مبه صلی الله علیه و آله پابه ندیی به یاسا کانی شه ره وه زهمینه سازی بکری!

۷- پاشان له برکه یه کی دیکه ی نامه که ی دا جهخت له سهر ئه وه ده کات که هه رچی بو ی نووسیوه، له پروی دلسوزی و په رۆشی یه وه بووه بو سولتان و بو ره عیه تیش.

۸- ئنجا ره خنه یه کی به جی له ره خنه و گله یی یه کی سولتان ظاهر ده گری که بۆچی ئیمام نه وه وی زانیه کانی دی کاتی خوی گله یی و سهر کو نه ی دهسته لاتاره کافره کانیان نه کرده و ده لی: چون پادشاو سولتانه کانی ئیسلام له گه ل طاغووته کانی کوفر قیاس ده کرین و چون چونی ئامۆژگاری ئه و طاغووتانه مان کردبایه که بپوایان به ئاینه که مان نیه ؟!

۹- پاشان له وه لامی ئه وه دا که سولتان هه ره شه ی له میلله تی شام کرده سزایان بدات و تۆله یان لی بستینیتته وه، ده لی: جا ئه و خه لکه بی دهسته لاته چ خه تاو سووچیکیان هه یه که له سهر ئه و نامه یه ی ئیمه سزا بدرین، که هیچ ئاگیان له نووسینی نه بووه و ئه گه ر ئاگاشیان لی بیبوویه هیچی وای تیدا نیه شایسته ی گله یی بن!

۱۰- وه له کۆتاییدا گو تویه تی: (وَأَمَّا أَنَا فِي نَفْسِي فَلَا يَضُرُّنِي التَّهْدِيدُ وَأَكْبَرُ مِنْهُ وَلَا يَمْنَعُنِي ذَلِكَ مِنْ نَصِيحَةِ السُّلْطَانِ فَإِنِّي أَعْتَقِدُ أَنَّ هَذَا وَاجِبٌ عَلَيَّ وَعَلَى غَيْرِي، وَمَا تَرْتَبُ عَلَى الْوَاجِبِ فَهُوَ خَيْرٌ وَزِيَادَةٌ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى: ﴿يَقَوْمُ إِنَّمَا هَٰذِهِ الدُّنْيَا مَتْعٌ وَإِنَّ

الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ۱، ﴿فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ

اللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۲﴾. واته: به لām من بۆ خۆم ئه وه نه هه پده شه و نه له هه پده شه ش گه وره تر زيانم لى نادات و ريم لى ناگرى كه دلسوزى سولتان بيم و ئاموزگارى بكم، چونكه من ئه وه به فهرز ده زانم له سه ر خۆم و غه يرى خۆيشم، دياره هه رشتى كيش به هوى فهرزى كه وه بپته دى، ئه وه هه ر خيرو به ره كه ته له لای خواى بهرز: (بيگومان ئه م ژيانه دونياى بيه رابوار دنيكى كه مه و دواپوژ مه نزلگای تيدا سه قامگير بوونه)، (وه كارى خۆم به خوا ده سپيرم، بيگومان خوا بينه رى به نده كانيه تى). ۳

به لى خوينه ره خوشه ويسته كان! ئه مه يه ئيمام نه وه وى و ئه مه بوو يه كيك له هه لوىسته پرسنگدارو ره فتاره جواميره كانى! خوايه له ئيمام نه وه وى خوش به و پله و پايه ي به رزو به رتر بكه وه و، هيدايه تى ئيمه ش بده كه شوين پى ئى ئه و پاله وان و كه له پياوانه ي ئيسلام هه لبگيرين و په ندو ده رس له ژيان و هه لوىسته به رزه كانيان وه ربگيرين.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



۱- غافر: ۳۹

۲- غافر: ۴۴

۳- پروانه: (مقدمة صحيح مسلم بشرح النووي) ص ۷۱ الى ۷۵.

۱۵- ئەلەيز كۆرى عەبدولسەلام (رحمة الله تعالى عليه):

(العز بن عبدالسلام) ناسراو به (سلطان العلماء) وه فروشیاری پادشایان (بائع الملوك)!! سالی (۵۷۷هـ)، له (دمشق) له دایک بووه له سالی (۶۶۰) له (قاهرة) میسر کۆچی دواپی کردوه سولتان (الظاهر رکن الدین بیبرس) له ناشتندی به شداربووه له دامین چپای (المقطم) نیژاوه.

ئەم دوو هەلۆیستە ناوازه و سەرسوپهینه رهش له نۆو هەلۆیستە پڕ سەرهریری جوامیرییه کانی ئەم کەله زاناو پییشه وایه ئیسلام دا، هەلده بژیرین:

یهك: كاتیک كه (الملك اسماعیل) كۆری (الملك عادل) له دژی (نجم الدین)ی برای حوكمپانی میصر، یارمه تی له خاچه رسته كان وهرده گرت و له بهرانبه ردا به پیی ریوایه تی (السبكي) (صیدا)ی پی ددان، وه له ریوایه تی (المقریزی) دا قه لای (الصفد) و شوینی دیکه ش، پاشان ریی به خاچه رسته كان (الصليبيون) دا كه بۆ كرینی چهك و كهل و په لی جهنگ بیته نیو شاری دیمه شقه وه، سولتانی زانایان (العز بن عبدالسلام) به رهنگاری ئه و خیانه ته بووه وه وه توای دا كه چهك فروشتن به نه صرانییه كان هه رامه، پاشان چووه سه مینه ری مزگه وتی (الأموي) كه خه طیبی ره سمیی بوو و فه توا ناو داره كه ی خۆی كه: (هه رامه چهك به نه صرانییه كان به فروشی) له سه ر مینه ر پاگه یاند، وه دووعای بۆ (ملك إسماعیل) نه كرد، - كه ئەمه به یعه ت لی دارنن ده گه یه نی-، وه ده ستی كرد به م دووعایه و خه لكیش به دهنگی بهرز (آمین) یان ده گوت: (اللَّهُمَّ اَبْرِمْ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ اِبْرَامَ رُشْدًا تَعَزُّ فِيهِ اَوْلِيَاؤُكَ وَتُذَلُّ فِيهِ اَعْدَاؤُكَ وَيُعْمَلُ فِيهِ بِطَاعَتِكَ، وَيُنْهَى فِيهِ عَنِ مَعْصِيَتِكَ) واته: خواجه بپاریکی سهر راستانه بۆ ئەم ئۆمه ته بیته دی و هه ل و مه رجیکی بۆ بره خسینه كه دۆستانتی تیدا سهر به رزو دۆرمانتی تیدا سهر شورپن، وه فرمانبه ریی تۆی تیدا بکریۆ سهر پیچی تۆی تیدا لایبری!

دیاره (ملك اسماعیل) له و کاته دا له ده ره وه ی دیمه شق بوو و كه هه والله كه ی بیست ئەمری كرد به لادان (عزل)ی (ابن عبدالسلام) هه م له خه طیبی مزگه وتی ئومه ویی و هه م له سه رجه م ئه ركه کانی دیکه شی، وه ئەمریشی کرد بوو به گرتنی ئەویش و (الشیخ ابن

الحاجب المالكي)ی هاوه لیشی، چونکه ئه ویش له گه لی دا هاو هه لۆیست بووه! به لام دواى گه رانه وهى بۆ دیمه شق به ریدان و(ابن عبد السلام)ی له مالى خۆی دا دهست به سهر کرد.

(القرافي) که قوتابی (العز عبد السلام)ه، ده گپێته وه که هه ندیک له کاربه دهستانی ده ولته چهند جارێک هه ولیان دا که(ابن عبد السلام) له گه ل (ملك اسماعيل) دا ئاشت بکه نه وهو ته کلپیان لی کرد که بچیتته لای (ملك) به لام ئه و پازى نه بوو و گوتی: (قَرَأْتُ الْعِلْمَ لَأَكُونَ سَفِيرًا بَيْنَ اللَّهِ وَبَيْنَ خَلْقِهِ، وَأَتَرَدُّ إِلَى أَبْوَابِ هَؤُلَاءِ؟!) واته: بۆیه زانیاریی فیربووم که بيمه نوینه رى نیوان خواو به نده کانیو، ئیستاش بچمه به رده رگای ئه وانه !!!

ههروه ها جارێکیان هه ندیک له نیزیکه کانی (اسماعيل) پێیان گوت: که ئه گه ر بیّت و عوزری بۆ به ئینه وهو دهستی ماچ بکه ی ده گه پێیه وه سهر پله و پایه و حاله تی پێشووت!! به لام (العز)ی خواهن عیززه ت گوتی: (وَاللّٰهُ مَا أَرْضَاهُ أَنْ يُقْبَلَ يَدَيَّ فَضْلًا عَنْ أَنْ أُقْبَلَ يَدَهُ! يَا قَوْمِ أَنْتُمْ فِي وَادٍ وَأَنَا فِي وَادٍ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكُمْ بِهِ) واته: به خوا پازى نابم که ده ستیشم ماچ بکات، چ جای دهستی ماچ بکه م! گه لۆ! ئیوه له دۆلیک دان و من له دۆلیکی دیکه دام! ستایش بۆ خواجه ک که له وهی ئیوه ی پێوه گرفتار بوون، سه لامه تی کردووم.

پاشان جهنگ له نیوان هه ردووک برا (اسماعيل) و (نجم الدين) دا رووی داو (نجم الدين) به سهر (اسماعيل) و هاو په یمانه خاچ په رسته کانی دا سهرکهوت و، (العز بن عبد السلام) یش که له چادرێکی نیزیك چادری (اسماعيل) دا چه پس کرابوو، قوتاری بوو! به لام پازى نه بوو له شام بمیته وهو چوو بۆ میصر.

دوو: هه لۆیستی دووه می (العز بن عبد السلام) که هه ردووک شوهره تی به رزی: (سلطان العلماء) و (بائع السلاطين) ی به به لاش وهرنه گرتوون، به م جوهریه: (السُّبْكِي) گوتوویه تی: شیخ له لای ئیسیات نه بوو بوو که کاربه دهسته تورکه کانی ده ولته ئازاد (حرّ)ن، بۆیه پێی وابوو به حوکمی کۆیله (رقيق)بوونیان به مولکی خه زینه ی ده ولته (بيت المال)ی مسولمانان داده نرین! جا شیخ (العز بن عبد السلام)، ئه و فه توایه ی داو ئاگاداریشی کردنه وه که ئه گه ر بیّت و هه ر کام له و ئه میرو کاربه ده ستانه، سولتان

به پاره‌ی خوی نه‌یان کریځو ئازادیان نه‌کات،^۱ ئه‌وه هر به‌کۆيله داده‌نرځن و سه‌رجه‌م ئه‌و هه‌لس و که‌وتانه‌ی که بۆ دروست بوون (جواز) یان په‌کیان له‌سه‌ر ئازادی (الحرية) که‌وتوه، وه‌ک: هه‌نانی ئافره‌تانی ئازاد (نکاح الحرائر) و کرپین و فروشتن و بازرگانه‌ی پئ‌سپیرانی کاروباری جه‌نگی و ئیداری و... هتد، له‌پووی شه‌رعی و دادوهری (قضائي) یه‌وه به‌ نادرست (غیر جائز) داده‌نرځن!

جا به‌حوکمی ئه‌وه که له‌وکاته‌دا (عزالدين بن عبدالعزيز بن عبدالسلام) پله‌وپایه‌ی (قاضي القضاة) ی میصری هه‌بوو، سه‌رجه‌م چين و توڤرژه‌کانی کۆمه‌لگا به‌بریارو فه‌توايه‌کانی یه‌وه پابه‌ند بوون، بۆیه له‌سۆنگه‌ی ئه‌و فه‌تواو بریاره‌وه کیشه‌وگرفتی که‌وره‌ی جوړاو جوړ له‌نیو خه‌لک و جه‌ماوه‌رو دام و ده‌زگا‌کانی ده‌وله‌ت دا دروست بوون و میصر به‌جاریک هه‌ژا!!

چونکه ژنان ده‌ستیان کرد به‌چۆل کردنی مال و به‌جی‌هه‌شتنی میرده‌کانیان و، بازرگانه‌کان کرپین و فروشتن و مامه‌له‌کانیان له‌گه‌ل کۆيله‌کان (ممالك) دا راگرت و، بگره کار گه‌یشه ئه‌وه که‌مندال و پال له‌کۆلان و بازاره‌کان دا به‌هه‌للأ هه‌للأ بکه‌ونه شوځن ئه‌و کاربه‌ده‌سته خۆبه‌زلگرو به‌زه‌برو زۆرو مله‌ورانه‌ی که به‌فه‌تواو بریاریکی بوڤرانه‌ی جه‌نابی (قاضي القضاة) له‌ لووتکه‌ی ده‌سته‌لات و لوته‌برزی یه‌وه هاتوونه‌ته نزمایی کۆیلايه‌تی و خاوه‌نی خۆنه‌بوون!!

دیاره ده‌ست و پڤوه‌ندو کاسه‌لیسه‌کانی کۆشکی سولتان و وابه‌سته‌و دابه‌سته‌ نزم و په‌سته‌کانی کځچیان که‌وته که‌ول و که‌وتنه جم وچۆل و ده‌ستیان کرد به‌هاندانی سولتان و ترس و وه‌به‌رنانی پځیان گوت: (إِعْزَلْهُ عَنِ الْخِطَابَةِ وَالْأَشْنَعُ عَلَيْكَ عَلَى الْمُنْبَرِ كَمَا فَعَلَ فِي دِمَشْقٍ) له‌وتاریژی لای بده، ئه‌گه‌رنا له‌سه‌ر مینبه‌ر ده‌تشکځنی وه‌ک له‌دیمه‌شق کردی.

۱- چونکه کاتی خوی سولتانه‌کان به‌مذاللی به‌گه‌نجی و ئه‌وانه‌یان به‌پاره‌ی (بيت المال) کریوه‌و پاشان فیرى سوارچاکی و کاری سیاسی و ئیداری یان کردوون و، دولی بی ئه‌وه‌ی ئازاد بکړځن، کردوویان به‌کاربه‌ده‌ست و مشوورخوری ولات و کاره ئیداری و جه‌نگی په‌کانیان پئ‌سپاردوون! جا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی (کۆيله) حوکمی به‌سه‌ر (ئازاد) دا ناروات، له‌پووی شه‌رعی یه‌وه پڤویست بووه ئازاد بکړځن.

جا له سه ره تاوه سولتان وه فديكي نارد له لای ئه كه له زانايه وه له باره وه دواندی كه له و بریارو قسه یه ی پاشگه زیته وه، به لام بی سوود بوو، پاشان سولتان (نائب السلطنة) ی نارد له لاو به نه رمیی دواندی، به لام دیسان كه لکی نه بوو! ئه و جار (نائب السلطنة) كه خویشی هه ره له (ممالیک) بوو، زور قه لاس بوو و خویو کومه لکی زور له دارو دهسته كه ی سوار ده بن و به ره و مالی شیخ ده چن و له بهر خویه وه ده لی: چون ئه و کابرایه ده توانی ئاوا سوو کایه تیمان پی بکات و وه كه له و پهل بمانفرۆشیو بمانخاته مه زاده وه، له حالیک دا كه ئیمه پادشاو حوکمرانین؟! به خوا ده بی به م شمشیره م لی بدهم!

به لی (نائب السلطنة) به شمشیره کی رووی له کالان ده رکیشراوه وه ده چیه مالی شیخ (العز بن عبدالسلام) و به توو پرده یی له ده رگا ده دات! مندالکی شیخ ده چیه ده ری و ده رگا ده کاته وه، كه ئه و حاله ده بینی ده گه پرته وه لای بابی چی دیوه بو ی ده گپرته وه، ئه ویش هیچ خوی سه غله ت ناکات و ئه میه تی پی ناکات و ده لی:

(یا ولدی! أبوك أقلُّ من أن يُقتلَ في سبيل الله) ئه ی رۆله م! بابت له وه كه مته كه شایسته ی ئه وه بی له ری خاوا بکوژی!

پاشان ده چیه ده ری و (نائب السلطنة) هه ره كه شیخ ده بینی ده له رزی و ده گری و شیر ده کیشی له ده ست به رده بیته وه داوا له شیخ ده کات كه دووعای خیری بو بکات!

پاشان ئه م وتوو پرده یان له نیوان دا بوو:

- نائب السلطنة: گه ره م ده ته وی چی بکه ی؟!

+ الشيخ عزالدین: ده تانخه مه مه زاده وه ده تانفرۆشم!

- نائب السلطنة: جا نرخه که مان له چی دا خه رج ده که ی؟!

+ الشيخ عزالدین: له به رژه وه ندیی مسولمانان دا.

- نائب السلطنة: کی ئه و پارهی وه رده گری؟!

+ الشيخ عزالدین: خوم وه ری ده گرم!

کاتیك (نائب السلطنة) گه رایه وه کۆشکی سولتان، كه سولتان له وی بوو و ئه میره کانیشی به ده وره وه بوون و، رووداوو قسه کانی بو گیرانه وه، زیاتر پقیان هه لساو

سولتان برپاریدا که خۆی له گه‌ل ئه‌و فه‌تواو برپاره‌دا به‌ره‌نگاربێته‌وه! وه به‌رگه‌یی له کاربه‌دهسته‌کانی خۆی بکات.

سولتان رای سپارده لای شیخ و ئاگاداریشی کرده‌وه که پازی نیه به‌فروشتن و خستنه مه‌زاده‌وه‌ی کاربه‌دهسته‌کان، بگره رایشی سپارده لا که پێی بلین: سولتان ئه‌میری مسولمانانه و جی‌به‌جی کردنی فه‌رمانی فه‌رزه‌و له‌سه‌رووی ئه‌و ده‌زگا قه‌زاییه‌شه‌وه که شیخ سه‌رۆکیه‌تی!

دیاره شیخ له‌سه‌ر هه‌لۆیست و برپاری خۆی مکوڕ بوو وه ره‌خنه‌شی له سولتان گرت که بۆچی ده‌ست وه‌رده‌داته کاروباری قه‌زا (قضاء) وه، وه دووپاتی کرده‌وه که هه‌ر سووره له‌سه‌ر ئه‌وه که به‌ شیوه‌یه‌کی شه‌رعیی ئه‌و ئه‌میرو کاربه‌دهستانه ئازاد بکړین، ئه‌گه‌رنا ئه‌و هه‌لس وکه‌وت و په‌فتارانیه‌یان که له‌سه‌ر ئازادی (حرية) راوه‌ستاو (مُتَوَقِّف)ن، دروست نین!

دیاره سولتانیش گوی ئه‌و بۆ قسه‌و برپاری (عزالدين) نه‌گرت! بۆیه ده‌ستی له‌کاری (قضاء) و وتاربیژی و پێش نوێژی مزگه‌وتی (عمرو بن العاص) کیشایه‌وه‌و، برپاری به‌جی‌هێشتنی میصری‌داو که‌ل و په‌له‌که‌ی له‌که‌رێک بارکردو له‌گه‌ل مال و خێزانی به‌ره‌و ده‌ره‌وه‌ی میصر که‌وته‌ری!

به‌لام خه‌لکی میصر له‌هه‌ر جاده‌و کۆلانیکه‌وه ده‌پۆیشت به‌ وردو درشت و ژن و پیاو و بازرگان و خاوه‌ن پیشه‌و کاسب کارو... هتده‌وه ده‌که‌وتنه‌ دووی له‌گه‌لی ده‌پۆیشتن، هه‌تا چه‌ند (میل)ێک به‌پێیان له (قااهرة) وه دوورکه‌وتن و، پێوبان له‌گریان و هاواری خه‌لکی ده‌نگی ده‌دایه‌وه‌و دیمه‌نی‌ک له‌پوژی حه‌شری گه‌وره‌ی دینایه‌ پێش چاوی خه‌لک!

کاتێک سولتان ئه‌و حاله‌ته‌ی بینێو یه‌کێک له‌ نیزیکه‌کانیشی به‌گویی‌دا چپاند: (تَدَارَكَ مُلْكُكَ وَإِلَّا ذَهَبَ بِذَهَابِ الشَّيْخِ) فریای مولکه‌که‌ت بکه‌وه، ئه‌گه‌رنا به‌پۆیشتنی شیخ له‌ده‌ستت ده‌چی‌و ده‌پوات!

ئیدی ده‌ست به‌جی سولتان به‌سواری ئه‌سپێک خۆی ده‌گه‌یه‌نێته شیخ (العز) له‌ئه‌سه‌په‌که‌ی دێته‌ خواری‌و پێی ده‌لی: ئه‌ی شیخ بۆ کوی؟!

شیخ دهلی: (ألم تكن أرضُ الله واسعةً فتهاجروا فيها؟! ففيم المقامُ بأرضِكَ وقد استضعفتُ فيها القضاءَ بشريعةِ الله واعتديتَ على القضاءِ؟!)

واته: ئایا زهوی خوا فراوان نه‌بوو که کوچی تیدا بکه‌ن؟ بوچی له‌خاکی تودا بمینمه‌وه که حوکم کردنت به‌شهریعه‌تی خوا تیدا بی‌هیزکردوه و ده‌ست دریشیت کردوته سهر قه‌زا(قضاء)؟!

سولتانیش ده‌لی: نه‌خیر نابی به‌جیمان بهی‌لی، چیشیت پی‌چاکه نه‌وه بکه! ئیدی سولتان ته‌سپیک ده‌داته خزمه‌ت سولتانی زانایان (سلطان العلماء) و به‌عیزه‌ت و شه‌وکه‌ت و هه‌یه‌تی زیاتره‌وه ده‌گه‌رپته‌وه بو قاهره.

نجا له‌روژیکێ مه‌زنی میژوویییدا سولتان به‌فه‌رمانی (قاضی القضاء) تیکرای ته‌میرو کاربه‌ده‌سته‌کانی خپ ده‌کاته‌وه (ابن عبدالسلام) یش له‌مه‌زادیکی ئاشکرادا یه‌ک یه‌ک ده‌یانخاته مه‌زاده‌وه و نرخێ گرانیشیان له‌سهر داده‌نی، به‌شیوه‌یه‌ک که بی‌جگه له‌ سولتان هه‌یج که‌س بۆی نا‌کررین، بۆیه سولتان له‌مالی تایبه‌تی خو‌ی نرخه‌که‌یان ده‌دات و ده‌یان کرپته‌وه و ئازادیان ده‌کات و سولتانی زانایانی ته‌میرفرۆش (بائع الامراء) یش پاره‌که‌یان وهرده‌گریو له‌به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌کان و کاروباری مسولمانان و خزمه‌تی ته‌هلی عیلم و بلا‌وکردنه‌وه‌ی زانسته شه‌رعی‌یه‌کان دا خه‌رجی ده‌کات!

پاشانیش فه‌تواو بریار دهرده‌کات که ته‌میرو کاربه‌ده‌سته فروشراوو ئازاد کراوه‌کان له‌مه‌ودوا (عقود) ده‌کانیان شه‌رعی و دروستن و، ته‌و کیشه‌و گرفته خیزانی‌و ئابووری‌و کۆمه‌لایه‌تیی و سیاسیی‌پانه‌ی که بۆیان دروست بوو بوون، سه‌رجه‌م چاره‌سه‌ر ده‌بن! دیاره شیخ (عزالدين) یش به‌م هه‌لۆیسته ناوازه‌و بویرانه‌یه‌ی هه‌نده دیکه له‌دلی خه‌لکی‌دا ریزو حورمه‌ت و خو‌شه‌ویستی په‌یدا ده‌کات و، ده‌بیته جیی متمانه‌و باوه‌ریان و په‌ناو پشتیوانیان و، ته‌نانه‌ت له‌پوژانی جومه‌دا پاش وتارو نوێژ هه‌نده بۆی تامه‌زرۆو عه‌ودال ده‌بن، لی‌ی ناگه‌رپن بپوات هه‌تا بانگ و نوێژی عه‌صر.

١- بۆ نووسینی ته‌و دوو هه‌لۆیسته‌ی (العز بن عبدالسلام) که له‌ ژۆر سه‌رچازان دا هاتوون، پشتم به: (العز بن عبدالسلام: سلطان العلماء) عبدالمنعم الهاشمي، وه (سير الاعلام النبلاء) الذهبي، ج ١٧ ص ٣٢٣-٣٢٤، وه (العلماء وأمانة الكلمة) محمد سرور بن نايف زين العابدين، به‌سته‌وه.

دەياخوا شېخ عىززەدىن ھەزاران رەحمەت لە خۆت و بابت و دايكت، وە ھەزار
رەحمەتیش لە قوتابىيە دلسۆزەكانت و خەلك و جەماوەرە مسولمانە پشتيوانەكەشت كە
ئاوا خزمەتيان كړدووى و پشتيان گرتووى!
خواش بەكەرەمى خۆى زاناو پيشه‌وايانى ئىسلامىي ئەم رۆژگارەش وا لىښكەت و
هيندهيان هيممەت بەرز بکات، كە ئەگەر لەسەر ھەق ئاواش بەرۆك و يەخەى
دەستە لاتدارانىش نەگرن، بەلای كەمەو ھيندهش نەفس نەبن كە خويانيان و
ئايينەكەيانيان پى‌بفرۆشن!

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



۱۶- شیخی ئیسلام ئیبنو تیمییهی حەررانی (رحمة الله تعالى علیه):

(تقی الدین: أحمد بن عبدالحلیم بن عبدالسلام بن تیمیة الحرانی) له سالی (۶۶۱)ک له حەررانی (حران)^۱ له دایک بووه و له سالی (۷۲۸) له سجنی قهلا (سجن القلعة) له شاری (دمشق) کوچی دواپی کردوه و یه کیکه له زاناو پی شه واهره به رزو به رجه سته کانی ئیسلام، که زانست و حکمهت و عیبادت و سیاست و پارێزکاری و فیداکاری و فه رمان به چاکه و نه هی له خراپه و فیژکردن و په روه رده کردنی له خویدا کو کرد و نه وه، له ژیا نیشیدا مالی پیکه وه نه ناوه و ژنی نه هینا وه که م له زانا یانیش هینده ی وی جوامیرو بو یرو هه قبیژو پشو و دریژو خاوه نی زانیاری و شاره زایی هه مه لایه نه و هه مه جو ری قوول و فراوان بوون^۲، خوا به چاکترین شیوه پاداشتی بداته وه، به لام بیگومان نه ئه م و نه هیچ زانا یه کی دیکه ش پارێزوا و (معصوم) نه بوون و نین.

جا له راستیدا خو پنه ره به ریزو خوشه ویسته کان! ئینسان له ئاست ژیا نی که له زانا یه کی وه ک (تقی الدین: ابن تیمیة) دا که سه ر له به ری ته مه نی پرپو وه له هه لو یستی جوامیرانه ی دره و شاوه، سه راسیمه ده بی که چی تیدا هه لبریزی و چی واز لی به یینی!
بابایه ک که به دل و به زمان و به قه لام و به ده ست و به چه ک، سه رگه رمی به رگری کردن له ئیسلام و مسو لمانان بووه، له هه موو بوا رو مه ی دانه کانی:

- ۱- فیژکردن.
- ۲- ده رس گو تنه وه.
- ۳- ته زکیه کردن.
- ۴- وتاردان و کتیب دانان.
- ۵- فه توادان.
- ۶- وتوو یژو شه ره قسه له گه ل نه یاران.

۱- حەررانی ناوچه یه که له کوردستانی سو ریای ئیستا و ژۆر له میژو نوو سانی ش (ابن تیمیة) به کورد داده نین.
۲- بپوانه: (سیر الأعلام النبلاء) الذهبی، ج ۱۷ ص ۵۰۳، ۵۰۴، که پوخته یه کی جوانی له ژوان و خه سه له ته کان و که سایه تی ناوازه ی (ابن تیمیة) باس کردوه، که هاوچه رخ (معاصر) یشی بووه.

۷- پوچاندنەو و بەرپەرچ دانەو وەى كوفرى كافران و ئەفسانەو بىدعەتى لادەران.

۸- فەرمان بەچاكە كردن و رى لە خراپە گرتن.

۹- جەنگ و جىها كردن.

۱۰- ئامۆزگارى و سەركۆنە كردنى دەستە لاتدارانى لارى و ستەمكار.

و ئەمادە نەبوو تۆسقالىك لەو هەلۆيست و بىروپايانەى خۆى پاشەكشە بكات كە پاش لىكۆلىنەو وى قوول و فراوان پىيان گەيشتو و قەناعەتى پىيان هیناوە، وە زۆر مەردانەش باجى ئەو بوپىرى و ئازايەتى و ئازادىيەى خۆى داو و، سەرەپاى ئەو وى كە لەگەل سەرچەم پىپرو كۆمەلە سەرگەردان و لارى بوو كەنى رۆزگارى خۆى تىك گىراو، هەر لەتەتەرو مەغول و نەصرانىي دورزى و عەلەوىيەكانەو بگرە، هەتا (رافضە) و بەناو صوفى و مەزەبىيە كەللە وشك و عەقل دۆگمايەكان و عەوام و پەشوكىيە بىئاگايەكان و، بەپوالەت زاناو پىشەوا وابەستەو دابەستەكان و، كاربەدەست و حوكمراڤانە ستەمكارو بەدپەفتارەكان، بەلى سەرەپاى ئەو، چەند جارىكەش ناچار بوو كۆچ و كۆچبار بكات و بەملاو لادا بروت و، تەنانەت بەوئەندەش لى نەگەراون و چەند جارىكەش بەناھەق سجن كراو و بەسال و زياتریش ماوئەتەو و دەرس گوتنەو و نووسين و فەتوادانىشى لى قەدەغە كراو و، سەرەنجامیش هەر لەحەپسخانەدا سەرى ناوئەتەو و كۆچى دوايى كردو !!

ئاي بابايەكى وا چۆن چۆنى دەگونجى لەچەند لاپەرەيەك داو لەچەند خالىك دا هەلۆيستە پر سەرەپى و جوامىرىيەكانى تۆمار بكرىن؟!

بۆ خوا صولحاويك و لەپىناوى خوادا ژياويك، هيندە لەخوا نيزىك بى و بەجۆرىك دىناي لە لاگچە بوويىتەو و دواوژى هەلبىژاردبى، كە هەموو ئەو شتانەى خەلكيان پىدەترسىنرى و لەلايەن طاغوت و ستەمكارە ملهوپەكانەو و هەپەشەيان پىدەكرى كە (كوشتن و گرتن و دەر كردن)ن، نەك هەر لەلاى بووبنە شتىكى ئاسايى و هاكەزايى، بگرە بووبنە سى ئاواتى شيرين و سى خەلات و ديارى سەنگين و بلى:

(ماذا يَفْعَلُ أَعْدَائِي بِي! إِنَّ قَتْلِي شَهَادَةٌ وَسَجْنِي خُلُوءٌ وَنَفْيِي سِيَاحَةٌ) واتە:

ناحەزەكانم چىم لىدەكەن !!

بیگومان کوثرانم شه هیدیییه و چه پس کرانم خه لوه و ئیعتیکافه و دوورخرانه وه شم

سیاحت و گهرانه!

به لام به هه رحال به پی یی یاسای: (له هه باغه گولیک و له هه دهستکه گولیک چلیک) له چه ند خالیکی کورت و گوشراودا چه ند هه لویستیکی دره وشاوهی ئه و که له پیاوهش تۆمار بکهین:

یهک: چاک ئی تیگه یشتن و لیکوئینه وهی قوول و هه مه لایه نه له باره ی

قورئان و سوننه ته وه:

به لئ ئه مه گرنگترین خهسلهت و تاییه تمه ندیی (ابن تیمیه) یه، که بۆ وه لامی هه پرسیاریکی شه رعییو، روون بوونه وهی هه مه بهستیکی ئیسلامی، به بی ئه ملاولا کردن، یه کسه ر رووی کردۆته وه حی خواو، په نای بردۆته بهر کتییی خواو سوننه تی پیغه مبه ری پی شه و الله: ﴿وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا أَلْبَانُ الْمُنِيرِ﴾^۱.

ئاخر هه رکه سیك ته واو دلتیاو مسوگه ر بوو که ئامانج و مه به سته که ی له فلانه جی یه چنگ ده که وی، بیگومان هه موو هه ول و ته قه لالی خوی تیدا ده دات، هه تا به ئامانج ده گات، (ابن تیمیه) له و باره وه گوتوو یه تی: (جاری و هه یه بۆ تیگه یشتن له ئایه تیکی قورئان سه رنجی (۱۰۰) ته فسریم داوه و دوا ییش له خوا پارامه وه که له و باره وه زانیاری دیکه م پی ببه خشی!)^۲

دیاره قوول و فراوان و هه مه لایه نه یی له قورئان و سوننهت حالئ بوونی (شیخ الإسلام) یش له سه رجه م کتیب و به ره مه کانی دا، وه ک مانگی چواره ده دره وشیتته وه.

دوو: بویری و جورئهت له گوتنی هه ق و بهر په رچدانه وهی ناهه قدا:

ئه میش وه ک پی شتریش ئاماره مان پی کرد، هه لویست و خهسله تیکی دیکه ی پرشن گداری (ابن تیمیه) یه (رهحه تی خوی لی بی) و له هه ق خسته پوو و ناهه ق

۱- النور: ۵۴

۲- پروانه: (رجال الفكر والدعوة) ج ۲ (شیخ الاسلام ابن تیمیه).

پوچاندنه وهی دا هیئده ی پووشکه یه ک خاتری که سی نه گرتوه و به سهر هه لای هیچ که س دا بازی نه داوه و، له به رانبه ر خراپه و ناشه رع ی هیچ که س دا پادشا بووبی یان گه دا، چاوی له قووج نه ناوه! هه رکام له کتییبه کانی: (الجواب الصحيح لمن بدل دين المسيح) که تییدا به رپه رچی نه صرائی یه کانی داوه ته وه و (براء التعارض بين العقل والنقل) که (۱۰) به رگی قه به یه و (الرد على المنطقيين) که به رگیکی گه وره یه که تییان دا به رپه رچی (فلاسفة) و (متكلمين) ده داته وه و (منهاج السنة النبوية) که چه ند به رگیکه و تییدا مونا قه شه یه کی وردو قول و سهر که و تئوانه ی بیرۆکه چه وت و هه لکه کانی (شیعه) و (رافضة) و (معتزلة) کان ده کات و په رده یان له سهر لاده دات، وه دووبه رگی گه وره ی (مجموع الفتاوى) یه که ی به ناوونیشانی: (التصوف) و (السلوك) که تیاند ا پشتگیری له ته صه ووفی شه رع یی و په سه ن ده کات و هیژشیک ی مه ردانه ش ده کاته سهر لاف لیډه ره کانی ته صه ووف (أدعياء التصوف) و پاک و پیسی ئه و مه سه له یه له یه که هه لداویری و جیا یان ده کاته وه، به تاییه ت بیرۆکه ی یه کتایی بوون (فكرة وحدة الوجود) که که سانی وه (ابن عربي و ابن سبعين و ابن الفارض و التلمساني) باسیان کردوه و به سه ختی پشتگیری یان کردوه، به تاییه ت (فصوص الحکم) و (الفتوحات المکیة) دا زور بی په رده و راشکاوانه ئه و مه سه له یه ی خستوته پوو، وه (ابن تیمیة) به بی سله مینه وه له نازناوی زل، زور چاک ئه و مه سه له یه ی پوچاندوته وه و ده ریشی خستوه که بیرۆکه ی گورین زهنده قه و بی پوایی (الحاد) یکی رووته و هیچ جور پینه و پاساویکی ش هه لئاگری.

به لای ئه و کتیب و به ره مه مانه ی که ناومان هیئان، که هاو وینه ی دیکه شیان هه ن، چاکترین به لگه ی هه قبیژی و جورئه ت و ئازایه تی ئه و که له پیشه وایه ن.

سی: رووحانیه ت و لایه نی مه عنه وایی به هیژ زیکرو فیکری به پیژ:

(ابن تیمیة) وه که هه ر زانا و پیشه وایه کی هه لکه و تئوی ئیسلام، بابایه کی یه کجار خواپه رست و پارێزکار و هه میشه سه رگه رمی فیکرو دهم به زیکر بووه و لایه نی پووحیی و ته زکیه ی یه کجار به هیژ بووه و، قوتا بی یه کانی به تاییه ت (ابن قیم الجوزية) له وباره وه شتی زوری لیوه باس کردوه، بو وینه گیژاویه ته وه که (شیخ الإسلام) پاش نویژی به یانی یان له شوینی خوی هه لئه ده ستاو دهمایه وه و سه رگه رمی زیکرو فیکرو پارانه وه و

رازو نیازی گهرم و به کول دهبوو، ههتا دهبووو چیشته نگاو، وه دهیگوت: ئه گهر بیئت
ئه مه واز لی بهیئم هیژو وزه م نامینی و ههرهس دینم!^۱

ههروهها (ابن تیمیة) خوی گوتوو یه تی: گه لیک جار ان ئه گهر مه سه له یه کی شه رعیم
بو حه ل نه کرابایه و لیم عاسی بووبایه، ده چوو مه مزگه وته لچه پ و چۆله کان و به کول
له خوا ده پارامه وه ده مگوت: (یا مُعَلِّم ابراهیم علمنی) ئه ی فیترکه ری ئیبراهیم فیترم بکه،
ههتا خوا دلّی روژن ده کرمه وه مه سه له که م بو حه ل دهبوو!^۲

چوار: فه رمان به چاکه کردن و ری له خرابیه گرتن:

وهک پیشتر ئاماژه مان پیکرد ژیا نی (ابن تیمیة) هه مووی پر بووه له ئه نجام دانی
ئه رک ی گه وره و گرنگی: (الأمر بالمعروف والنهي عن المنکر)، به لام ته نیا نموونه یه ک له و
باره وه دینینه وه:

(قازان) که له نه وه کانی (جهنگیزخان) ی مه غولی یه و حوکمرانی مه غۆله کان بووه،
مسولمان بووه و ناوی له خوی ناوه (محمود) وه خه لکیکی زۆری له ته تاری یه کان له گه ل
مسولمان بووه له نیو سوپایه که یدا ئامۆژگاری که ران (وعاظ) هه بوون و به حیسابی خوی
بۆیه له گه ل حوکمرانه کانی (شام و میصر) جه نگاهه، چونکه له ئیسلام و حوکمی
شه ریعت لایان داوه!

به هه رحال روژیکیان وه فدیکی گه وره ی زانایان به نوینه ری خه لکی شام ده چن بۆلای
(محمود) و جا باگوئی له (الشیخ ابن أبی أبرک البالیسی) که ئه ندامیکی وه فده که بووه
بگرین داخو چۆن چۆنی باسی دیدار و گفت و گوئی نیوان (أحمد) ی ئیسلام و (قازان)
ته تاری ده کات:

ده لّی: (شیخ الإسلام) به ته رجومه نه که ی گوت: به (قازان) بلّی: تو پیئت وایه
مسولمانی و بانگ بیژو قاضی و ئیمام و شیخ تان له گه لّ! که چی شه پمان له گه لّ ده که ی و
ولّتمان داگیر ده که ی، له به رچی؟! خو له گه لّ ئه وه ش دا که بابت و (هولاکو) ی باپیرت

۱- بروهانه: (رجال الفكر والدعوة) ج ۲ (الشیخ الاسلام ابن تیمیة).

۲- بروهانه: (رجال الفكر والدعوة) ج ۲ (الشیخ الاسلام ابن تیمیة).

کافریبون، ولّاتی ئیسلام (مه بهستی شام و میسره) ی داگیر نه کرد، به لکو پهیمانی له گهل میلله تی ئیمه هه بوو، که چی تو پهیمان داو شکاندت و قسه ت کردو نه تهرده سهر!
بالیسی دهلی:

پاشان خواردنیان هینایه پیشمان و هه موویان خواردیان جگه له (ابن تیمیه)، پیی گوترا: ناخوی؟! گوتی: جا چوّن له خواردنی ئیوه بخوّم، که هه مووی مه پری خه لکه رفاندووتانه و به دارو چیلکه یه کیش کولاندووتانه که هی خه لک بووه و برپوتانه ؟!

دهلی پاشان (قازان) داوای لی کرد دووعای بو بکات، ئه ویش دووعای کردو گوتی: (اللّهُمَّ إِنْ كَانَ عَبْدُكَ هَذَا مَحْمُودٌ، إِنَّمَا يِقَاتِلُ لَتَكُونَ كَلِمَتُكَ هِيَ الْعُلْيَا وَلِيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَانصُرْهُ وَأَيِّدْهُ وَمَلِكُهُ الْبِلَادَ وَالْعِبَادَ، وَإِنْ كَانَ إِنَّمَا قَامَ رِيَاءً وَسُمْعَةً وَطَلِباً لِلدُّنْيَا وَلَتَكُونَ كَلِمَتُهُ هِيَ الْعُلْيَا وَلِيُذِلَّ الْإِسْلَامَ وَأَهْلُهُ فَأُخْذَ لَهُ وَزُلْزِلَ وَدَمَّرَ وَاقْطَعَ دَابِرُهُ) واته: ئه ی خواجه ئه گهر ئه م بهنده یه ت (مه محمود) ته نیا بو ئه وه دهجه نگێ که ناوی تو بهرز بیّت و گهردن که چپی بهس بو تو بی، ئه وه سهری بهو پشتهی بگهرو زالی بکه به سهر ولّات و خه لگی دا، به لام ئه گهر بهس بو ئه وه هاتوه که ریایی و خوناندن بکات و دنیا و ده دست بخات و ناوی خوی بهرز بکاته وه ئیسلام و شوین که وتووانی زه لیل بکات، ئه وه بیشکینه و رای ته کینه و برپوو خینه و دوایی بیته !

(بالسی) دهلی: (قازان) یش دهستی بهرز کردبوونه وه هه (آمین) ی بو دووعایه کانی ده کرد! ئیمه ش بهرگ و پو شاکێ خو مانمان خر ده کرده وه له ترسی ئه وه که ئه گهر فه رمانی کرد به کوشتنی نه بادا جله کانمان به خوین بین!

جا کاتی که لای (قازان) هه لّساین و رویشتین، (قاضی القضاة نجم الدین بن صصری) و ئه وانی دیکه ش پییان گوت: نیزی که بوو سهری خو ت و ئیمه ش به فه تاره ت بده ی، به خوا لی ره به و لاوه ها وه لایه تیت ناکه ین! دهلی:

جا ئیمه کو مه لیک رویشتین و ئه ویش له گهل ژماره یه که له ها وه له کانی مایه وه، جا کاتی که کار به ده ست و ئه میره نیزی که کانی (قازان) ناویان بیستبوو، هاتبوون بو لای و داوای دووعایان لی کردبوو، وه له کاتی گه رانه وه شی بو دیمه شق ده وری (۳۰۰) سواری

له گه ل بوو، وه من خۆم له گه لى بووم، به لام ئه وانه ی دیکه که نه وێران له گه لى بێنه وه کۆمه لیکى ته تارىی چوو بوونه سهر رێگایان و هه موویانیان پووت کردبوو!^۱

پێنج: به شداریی کردن له جهنگ و جیهادا:

هه لۆیستیکی دیکه ی دره وشاوه ی (ابن تیمیه) به شداریی کردنی کرده یییه تی له جهنگ و جیهادا هه م له دژی ته ته رییه کان و هه م نه صرانییه کان و هه م (نصیرییه) و (رافضیه) و (اسماعیلییه) کانیش!

بۆ وێنه: (محمد بن عبدالهادی) که یه کێکه له قوتابییه کانى (شیخ الاسلام) ئه م دیمه نه مان له جهنگی: (شقوبه) که له نیوان ته تارىییه کان و خه لکی شام دا رووی داوه، بۆ باس ده کات: ((وه (شیخ) (خوا لێی رازی بێ) و براهیه که یو هاوه له کانى ئه وه جهنگاوه رانه ی له گه لیان بوون له شوپنه کانى خویان به ئاشکراو به ئامرازه کانى جهنگه وه ما بوونه وه، هه ر سهرگه رمی ئامۆژگاری کردنی خه لکی بوو که خۆراگرو نه له خشاو بن و، به لێنی سهرکه وتن و موژده ی غه نیمه ت گرتنی پێده دان، وه موژده ی یه کێکه له وه دوو شته هه ره چاکه کان (احدی الحسنین) ی پێده دان، هه تا خوا گفتی خۆی هیتایه دیو سهر بازه کانى خۆی سهرخست و، هه ر خۆی ته تارىییه کانى تێک شکاندو بپوادارانى سهرخست)).

هه روه ها (شیخ الاسلام) له شه رو کوشتارو ته مبی کردنی ئه و پێرو کۆمه لانه ی دیکه ش دا که ئامازه م پێکردن هه م به هاندان و خه لک و کار به ده ستان هه لئان و هه م به ده ستی خۆی و رادانه مه يدانیش به شداری کردوه.^۲

شه ش: ره وشتی به رزو جوان و لیبوردن و دلگه وره یی سینه سافیی:

(ابن تیمیه) چه نده له سه ر خواو ئایینی خوا توندو تووړه و دلگه رم بووه، له سه ر خۆی سته م لێ کرانیو ماف پێشیل کرانی، به پێچه وانه وه یه کجار ره وشت جوان و میهره بان و لیبورده و دلنهرم بووه.

۱- ئه م به سه رهاته له (البدایه والنهایه) ی ابن کثیردا هاتوه، ج ۱۴ ص ۸۹.

۲- بروهانه: (الکواکب الدریه) ص ۱۸۲، وه: (العلماء وأمانة الكلمة) ص ۳۷ تا ۴۲.

بۇ وېتھ: كاتىك له مىصر به هۆى قسه هيتان و بردن و زمان لى كوتانى چەند كەسىكى حە سوودو ناحە زەوہ گيرۆدەى حە پس دە بىت و ماوہ يەك دە گيرىو پاشان كە كار بە دەستان بۆيان روون دە بىتەوہ كە بە زولم و ھەلە گيراوہ بەرى دە دەن و داواى لى بوردنى لى دەكەن و ئامادەى خوشيان نیشان دە دەن كە ھەموو ئەو كە سانەى دەستان لە بە گرت دانىدا ھە بووہ بيانگرن! (ابن تيمية) دەلى: نە خىر قبول ناكەم ھىچ كاميان بگيرىن، چونكە ئيمەى زانايان ھەر براى يە كىن! بگرە كاتىك كە يەكك لەو زانايانە تووشى گرفتارىيەك دەبى (ابن تيمية) دە چىتە لای مال و خىزانە كەى و پىيان دەلى: ھەر كارو پىويستى يەكتان ھە يە من لە جياتى فلانە كە س ئامادەم جى بە جى بى بگەم! ھەر بۆيەش ئەو زانايانە دانايان بە فەزل و چاكە و پياوہتى ئەو كەلە پياوہدا ھىناوہ و گوتوويانە: ئيمە دەستمان رۆيى خراپە مان لە گەل كرد، كە چى ئەو لە بەرانبەرەدا چاكە و پياوہتى و جوامىرى لى گەل كردىن!!^۱

حەوت: ئەدەب و رىزو قەدر زانىنى (ابن تيمية) بۇ زاناو پىشە و ايانى

ئىسلام:

ھەلوپىستىكى دىكەى زۆر درەوشاوہى (ابن تيمية) ئەو ھەيە كە ئەدەب و رىزو حورمەتتىكى زۆرى بەرانبەر بە سەر جەم زاناو پىشە و رەسەنەكانى ئىسلام ھەيە و چاك قەدرىانى زانيوہ، بە پىچەوانەى تىگەيشتنى گەلىك كەسى نائاشنا بەو پياوہ بەرپىزە، كە گومانيان وايە رىزو حورمەتى زانايان ناگرى!!

جا من تەنيا يەك بەلگە بەنموونە دىنمەوہ لەوبارەوہ:

(ابن تيمية) نامىلكەيەكى ھەيە بەناوى: (رفع الملام عن الأئمة الأعلام) كە تاييەتە بە روونكردنەوہ و سەلماندنى ئەو راستىيەوہ كە ھىچ كام لە زاناو پىشە و بەرپىزەكانى ئىسلام ھەروا لەخۆوہ بەبى پاساو (مبەر) و بەلگەى ناچار كەر لەگەل يەكتردا تىك گىران و مشتومرو راجيايى (اختلاف) يان نەبووہ، وە ھىچ كامىكىشيان بە ھىچ شىوہ يەك نەيوستوہ سەرپىچى لە فەرمانى پىغەمبەرى ﷺ خوا ﷻ بكات، بەلكو ھەموويان بە ھەموو

۱- بىروانە: (رجال الفكر والدعوة) ج ۲، (حياة شيخ الاسلام ابن تيمية).

توانایان کۆشش و تهقه لایان ئه وه بووه که رهزامه ندیی خواو پیغه مبه ره که ی ص له چی دایه و وابکه ن و وابلین.

نجا (ابن تیمیة) ئه و نامیلکه یه ی خۆی ئاوا دهست پی ده کات:

(وبعد، فيجب على المسلمين بعد مولاة الله ورسوله مولاة المؤمنين كما نطق به القرآن، خصوصا العلماء الذين هم ورثة الانبياء، الذين جعلهم الله بمنزلة النجوم يهتدى بهم في ظلمات البر والبحر، وقد أجمع المسلمون على هدايتهم ودرائتهم، وليعلم أنه ليس أحد من الائمة المقبولين عند الامة قبولاً عاماً يتعمد مخالفة رسول الله في شيء من سنته، دقيق وجليل، فأأنهم متفقون اتفاقاً يقينياً على وجوب اتباع الرسول، وعلى أن كل أحد من الناس يؤخذ من قوله ويترك الا رسول الله ص، ولكن اذا وجد لواحد منهم قول قد جاء حديث صحيح بخلافه، فلا بد له من عذر في تركه ..)

واته: دواى ئه وه، له سه ره مسولمانان پيويسته پاش دۆستايه تى خواو پيغه مبه ره که ی دۆستايه تى پرواداران بکه ن، وه ک قورئان فه رمويه تى، به تاييه ت زانا يانيک که ميراتگري پيغه مبه رانن، ئه وانه ی که خوا وه ئه و ئه ستيرانه ی لى کردوون که له تاريکی يه کانی وشکانی یو ده ریا دا ریيان پى ده زانری، وه مسولمانانیش له سه ره شاره زایی یو زانایی یان یه کده نگن... وه پيويسته بزانی که هیچ کام له و پيشه وایانه ی که به گشتی له لایه ن ئۆمه ته وه په سه ند کراون، به ئه نه قه ست سه ریچی له فه رمانی پيغه مبه رو هیچ شتیکی ریبازه که ی نا که ن، چ ورد بى چ درشت، چونکه هه موویان به دلنیا یی یه وه له سه ره ئه وه کۆک و ریکن که پيويسته شوین پى پيغه مبه ره له بگری، وه که هه رکه سیکن له خه لکی قسه شی لى وه ده گری یو به سه ریشیدا ده ریته وه، جگه له پيغه مبه ری خوا ص، به لام: هه رکات بینرا یه کیکیان قسه یه کی هه یه پیچه وانه ی فه رموده یه کی راست (صحیح)، ئه وه حه تمه ن عوزریکی هه یه که کارى به و فه رموده یه نه کردوه.

به لى: خوینه ری سه نگین و شیرین! ئه مه یه ئه ده ب و ریزو قه درگرتنى (شیخ الاسلام

ابن تیمیة) بۆ زانا و پيشه وایانی ئیسلام، ده جا خوايه تۆش ریزو حورمه تى بۆ زیاده که ی و پله و پایه ی به رزتر بکه یه وه.

له کۆتایی ئه م خالەش دا به پەسەندی ده زانم له باره ی (ابن تیمیة) وه ئامۆژگاری یه کی گه نچ و رۆشن بیره کانمان بکه م و، ئاگاداری یه کیش ئاراسته ی زاناو مامۆستا به رێژه کان بکه م:

۱- گه نجه خۆشه و یسته کان! بێگومان وه ک له م چه ند بێگه یه دا خستمانه پروو (شیخ الإسلام) زانایه کی به رجه سته و ناوازه بووه، به لām وریابن:-

أ- وێرای زانستی ئه و پیاوه، ئه ده ب و رێزو رهوشتی به رزی و دادگه ریی و سینگ فراوانیشی لێوه فیڕبن.

ب- به له هه له پارێزراو (المعصوم من الخطأ) ی مه زانن، چونکه بێجگه له پیغه مبه ران (سه لامی خویان لی بێ) ه یچ که س له هه له پارێزراو نه ی، بۆ وێنه: پیم وایه (ابن تیمیة) له باره ی (الصفات الخبرية) وه له سۆنگه ی کاردانه وه (رد فعل) ی بۆ ئه وانه ی که به گشتی صیفه ته کانی خویان (تأویل) ده کردو به تاییه ت (الصفات الخبرية) تووشی جورێک له زیاده پۆیی و تیپه پاندن (المبالغة والافراط) بووه و له کتێبه کانی دا ئه و باسه ی زۆر خستۆته پروو و زه قی کردۆته وه، وه ک له زنجیره ده رسه کانی: (ئیمان و عه قیده ی ئیسلامی) دا باس م کردوه، وه هه ربۆیه ش هه موو ئه و که سانه ی زۆر له ژێر کارتی کردن (تأثیر) ی (ابن تیمیة) دان له کۆن و هاوچه رخ، زیاد له پیو یست سه رگه رمی باس و خواسی صیفه ته خه به ریی یه کانه و کارێک ده کن که ئه و باسه قه باره و پانتایی یه که ی زۆر زیاتر له وه ی که له قورئان و سوننه ت دا بۆی دیاری کراوه بۆی ته رخان بکری، له سه ر حیسابی باس و بابه تی دی!! ۲ □

وه حه زده که م که ئیوه ی خۆشه و یست ئاگادار بکه م له وه که (ابن تیمیة) وه ک هه ر زاناو پی شه وایه کی دیکه ی پارێزکارو دووربین (محتاط)، جاری و هه بووه پرسیا ری

۱- ئه و زنجیره ده رسه (۵۰) ده رسه و به تۆمار کراوی هه ن و ئیستاش ئاماده ی چاپ ده کرین. سوپاس بۆ خوا ئیستا له شەش به رگ دا چاپ کراون.

۲- دیاره هه رچۆن بێ ره فتاره که ی (ابن تیمیة) (خوا لێی خۆش بێ) ویچووتر بووه له ه ی ئه وانه ی خۆیان به په یره وانی وی ده زانن، چونکه کاره که ی ئه و ئه گه ر جورێک زیاده پۆیشی تیدا بووه، به لām زیاتر کاردانه وه بووه، ئه وه له لایه که وه و له لایه کی دیکه شه وه (ابن تیمیة) وه ک ئه و جوړه که سانه هه موو عه قیده و ئیسلامه تی له و لایه نه دا کورت هه لته هیناو بوو، وه ک له هه لۆ یسته کانی دا خستمانه پروو.

ناراسته کراوه و گوتوویه تی نازانم و تییدا وهستاوه، وهك (ابن كثير) له (الحافظ أبو عبدالله الذهبي) یه وه دهگیزیته وه له تهفسیری رسته ی: ﴿...وَرَبِّكُمْ اَلَّتِي فِي حُجُورِكُمْ مِّنْ نِّسَائِكُمُ اَلَّتِي دَخَلْتُم بِهِنَّ فَاِنْ لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُم بِهِنَّ...﴾،

ههروه ها جاری واش بووه كه شتیکی نووسیوه و پاشان بوی دهرکه وتووه كه ههله یه و رای که یاندوه كه به ههله دا چووه!^۱

۲- ماموستا به پریزه کان! وهك گوتراوه: (لكل جَوَائِ كَبُوءَ وَلِكُلِّ حُسَامٍ نُبُوءٌ) جا بیگومان زانای ناودار (أحمد بن حجر الهيتمي) خاوه نی (تحفة المحتاج) كه به تاییه ت له كوردستانی خۆمان دا زۆر ناوداره، زاناو پییشه وایه کی گه و ره بووه، به لām به ته ئکید له گه ل (ابن تیمیة) دا ناچیتته ته رازووه وه، منیش تکیه کی دلسۆزانه تان لی ده كه م كه ئیوه ی به پریز چی دی به هوی قسه و فه توایه کی (ابن حجر) كه له کتییی: (الفتاوی الحديثية) دا هاتوه دهرباره ی (ابن تیمیة) گوتوویه تیو بیگومان قسه یه کی ههله و ناواقعی یانه شه! به لای چی دی به هوی قسه و فه توای به پریز (ابن حجر) وه خۆتان له (ابن تیمیة) و کتیب و به ره مه نایابه کانی دوور مه گرن، چونکه له ده ریایه کی پرگه وه ره مرواری بی به ش ده بن.

۱- النساء: ۲۳. بروانه: (تفسير القرآن العظيم) ج ۱ ص ۴۹۸، ههروه ها بروانه: (معالم في طريق طلب العلم) ص ۲۷۵، ۲۷۶، عبدالعزيز بن محمد بن عبدالله السرحان.

۲- بروانه: (اقتضاء الصراط المستقيم لمخالفة أصحاب الجحيم) ج ۲ ص ۸۱۱، كه گوتوویه تی: (...وكننت قد كتبتها في منسك كتبت قبل أن أحج... ثم تبين لنا أن هذا كله من البدع المحدثه التي لأصل لها في الشريعة.)

۳- بروانه: (الفتاوى الحديثية) ص ۸۲ تا ۸۵، كه گه لایك وه سفی نالایقی بۆ به کارهینان وهك: (خَذَلَهُ اللهُ وَأَضَلَهُ وَأَعْمَاهُ وَأَصَمَهُ وَأَنَلَهُ... الخ) به لām جیئی سه رنج ئه وه یه كه (ابن حجر) خوی کتیبه کانی (ابن تیمیة) نه خویندۆته وه بهس پشتی به قسه و نووسینه کانی (السیکی) و (التاج) ی کوری به ستوه!! ئنجا پاش ئه وه موو قسه ساردو سووكانه ش له کۆتایی دا گوتوویه تی: (فإن صح مكفر أو مبدع يعامله الله بعدله والا يغفر لنا له!!) ئاخر تو كه دنیانی ئه و شتانه ی گوتوون یا نا، چۆن ده بی ئه و حوکه قورس و قسه سووكانه ی پی لای!

www.alibapir.net

خۆتان راسته وخۆ كتيّب و بهرهم و فهتوايه كانى (شيخ الإسلام) بخويننه وه و
به چاوى خۆتان ته ماشاى ئه و پياوه بكن، دُنْيام ئه وانته تان كه كه يفتان پى نايهت،
پاش ناسينى هه لۆيستان به ته واوى له بارهيه وه ده گۆرى!

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



۱۷- مامۇستا مەلا سەئىدى نۆرسىيى (رحمة الله تعالى عليه):

(سەئىدى كۆرى مىرزا) ناسراو بە (بديع الزمان) وه (سەئىدى مەشھور)، له سالى (۱۲۹۴)ى كۆچى بەرانبەر بە (۱۸۷۶) زانىنى لەدىي (نۆرسى) سەر بە ناحىيەى (ئىسپارته)ى سەر بە قەزاي (خيزان)ى عايدى ويلايەتى (بەتلىس)ى كوردستانى سەر بە توركييا، چاوى بە دنيا هەلەيتاوهو، يەككە لە زاناو پيشەوا هەلکە وتووہکانى ئىسلام لە سەدەى چواردەيەمى كۆچىو بىستەمى زايىنىداو، لە سالى (۱۹۶۰)ى زايىنىدا لە شارى (ئورفە)ى سەر بە (دياربەكر) كۆچى دوايى كردوہ.

جا ئيمە بۆ چاكر ناسينى (مامۇستا نۆرسىيى) لەسى خالان دا باسى:

أ- كورتەيەك لە بەسەرھاتى ژيانى پىر ماجەپايى.

ب- خەسلەت و تاييەتمەندىيەكانى. □

ج- هەلۆيستەكانى. □

دەكەين و پاشان چەند تىببىنىو سەرنجىكى خوشمان لەبارەى مامۇتا مەلا سەئىدى نۆرسىيىو نامەكانى (نوور)و دياردەو تەوژمى نۆرسىيىپايەتى (النورسيّة) دەخەينەپوو:

يەكەم: كورتەيەك لە بەسەرھاتى ژيانى پىر ماجەپايى مامۇستاو مەلا

سەئىدى نۆرسىيى:

هەلبەتە ئيمە ناتوانين ژيانىكى (۸۵-۸۶) سالەى پىر رووداوو كارەساتى (نۆرسىيى) لەم نووسراوہدا بنووسين و كەبەرگىكى سەربەخۆى (كليات رسائل النور) بۆ تەرخان كراوہ لە (۵۴۴) لاپەپەى ورددا! بۆيە ناچارين لەچەند بىرگەيەكى زنجيرەيى (مُتَسَلِّل)داو بە كورتى، گرنگترين رووداوہكانى ژيانى بنووسين، تاكو بەگشتى ماجەپايى ژيانيمان لەبەرچاو رۆشن بىو بۆ دريژەش خوینەران حەوالەى ئەو كتيب و سەرچاوانە بكەين كە لەوبارەوہ هەن، بە تاييەت بەرگى (۹)ى (كليات رسائل النور) بە ناوونيشانى: (سيرة ذاتية).

* له سالى (١٢٩٤) ى كۆچى به رانبهر به (١٨٧٦) ى زاینى له دایك بووه - وهك پيشتر باسمان كرد.

* وه له سالى (١٣٠٣) ك، (١٨٨٥) ز ههنگاو هكانى يه كه مى خوى به ره و زانست ناوه و له گوندى (تاغ) دهستى به خویندن كردوه.

* له سالى (١٣٠٨) ك، (١٨٩١) ز له لای شیخ (جه لالی) له (باهه زید) دهستى به خویندن راسه قینه كردوه.

* له سالى (١٣٠٩) ك، (١٨٩٢) ز، نازناوى (بدیع الزمان) ى دراوه تیو له لایه ن زاناو مه لایه كانى كوردستانه وه، به تاییه ت پاش و توویتی له گه ل زانایان له (سوعرود).

* وه له سالى (١٣١١) ك، (١٨٩٤) ماوه یه كه له (تیللو) گوشه گیر بووه، وه مونا قه شه یه كى گرنكى له گه ل زانایه كانى شارى (جه زیره) كردوه و، هه ر له م ساله ش دا چوو به بۆ شارى (ماردین) و دهستى كردوه به گرنكى و بایه خ دان به سیاست.

* وه له سالى (١٣١٢) ك، (١٨٩٥) ز له ماردینه وه بۆ (به تلیس) دوور خراوه ته وه. □
* وه له سالى (١٣١٤) ك، (١٨٩٧) ز، به دهعه ته ى والى چوو به بۆ شارى (وان) و له وى له لای خانه خوی یه كه ى - كه والى بووه - سه ره را ى له به ركردن (حفظ) ى (متن) ى (٩٠) كتیب هه ر به موتا لا و خویندنه وه ى خوى شاره زایو به رچا و پوونیه یه كى باشى له زانسته نو ی یه كان (العلوم الحديثه) دا پهیدا كردوه. □

* وه له سالى (١٣٢٥) ك، (١٩٠٧) ز به مه بهستى دامه زراندنى قوتا بخانه ى (الزهراء) ده چیتته ئهسته مبول (استانبول) و، داواكارى یه كه ده داته سولتان (عبد الحمید) سه باره ت به ئاوه دانیه و چاكسازیه كردن له ناوچه ى كوردستان داو، پاشان به تۆمه تی تیکچوون ده بریتته خهسته خانه ى شیتان (مستشفى المجاذیب) و دوا ى گفتوگو یه كى قوول له گه ل پزشك دا ئه ویش ده خاته ژیر کاریگه ریه خویه وه به رده درى. □

* وه له سالى (١٣٢٦) ك، (١٩٠٨) ز له (٢٣) ى ته مووز، سولتان (عبد الحمید) بۆ جارى دووهم (مشروطية) - پیکهینانى په رله مان، (مجلس الحل والعقد) - راده گهیه نى و، (نۆرسى) خۆشحالیه خوى راده گهیه نى و وتاریك ده دات بۆ روونکردنه وه ى چه مك و واتای راست و دروستى ئازادیه و (مشروطية).

وه له هه مان سال دا هه م (الشيخ بخيت) شيخى ئه زهرو هه م نوينه رى جووله كه
(عمانوئيل قرصو) ده بينى.

* وه له سالى (١٣٢٧)ك، (١٩٠٩)ز، رۆلى سهره كى ده بى له دامه زراندى (جمعية
الإتحاد المحمدي) دا كه زياتر له دژو كاردانه وهى (جمعية الإتحاد والترقي) پيكهاتوه.
ههروه ها له هه مان سال دا به هوى پووداوى (٣١) مارت وه، كه به شيكى زورى سويا
ياخى ده بى، ده بريته دادگاي سهربازى عورفى (المحكمة العسكرية العرفية) و پاشان
ته بريه ده بى.

* وه له سالى (١٣٢٨)ك، (١٩١٠)ز ئهسته مبول به جى ده هيلى و به ره و (وان)
ده چى، وه گه شتيك به نيو عه شيره ته كان (عشائر) كوردستان دا ده كات و ناميلكه ي
(المناظرات) ده نووسى.

* وه له سالى (١٣٢٩)ك، (١٩١١)ز له وه رزى زستاندا ده چيته شام و له وى وتاريك
له مزگه وتى ئومه و بى (الجامع الأموي) دا ده دات كه دواتر به ناوونيشانى (الخطبة الشامية)
چاپ و بلاوده بيتته وه، پاشان له پرى (بيروت - زمير) وه ده گه پيته وه ئهسته مبول و له
روژانى (٧-٢٦-٦-١٩١١) له گه ل سولتان (رشاد) دا گه شتيكى (روم ايلي) ده كات، وه
له هه مان ساليش دا به ردى بناغه (الحجر الأساس) قوتا بخانه ي (الزهراء) له شارى (وان)
پونا. □

* وه له سالى (١٣٣١)ك، (١٩١٤)ز دا هيرشى چه ته ئه رمه ندى يه كان به رپه رچ
ده داته وه، وه وپراى به رده وام بوون له سهر دهرس گوتنه وهى به قوتا بى يه كانى له گوندى
(خوپ خوپ) سهرگه رمى مه شق (تدريب) پى كردنيشان ده بى. □

* وه له سالى (١٣٣٣)ك، (١٩١٥)ز دا له شكر (فرقة) يكي هيزى به رگري ميللى پيك
دينى، له گه رمه ي جهنگ له گه ل رووسه كاندا. □

وه له سالى (١٣٣٤)ك، (١٩١٦)ز دا له سه نگرى شهردا كتيبي (إشارات الإعجاز في
مَظَانَّ الإعجاز) به سهر فه قى و قوتا بى يه كانى دا ده خوينايه وه، وه له هه مان سال دا
به بريندارى ديل ده كرى و ده كه ويته ده ست رووسه كان له (٢-٣-١٩١٦) دا، پاشان به ره و

(قوصتورما) دهبریو لهویش لهسه درسهکانی ئیمان بهردهوام دهبی، وه لهوی له مزگه وتیکی ته تارییه کان دا، یه کهمین حاله تی بیداریی روو حیی بو په پدا دهبی.

* وه له پوژی (۱۷-۶-۱۹۱۸) دا پاش راکردنی له چه پسخانه ی رووسه کان، ده گاته وه ئهسته مبول، وه له هه مان سال دا له پوژی (۱۲-۸) به ئه ندام له (دار الحکمة الإسلامية) دادهمه زری.

* وه له سالی (۱۳۳۸) ک، (۱۹۲۰) ز دا کاتیک ئینگلیزه کان ئهسته مبول ده گرن له (۱۶) ی مارت، (نۆرسی) نامیلکه ی (الخطوات الست) به تورکیو عه ره بی بلاوده کاته وه درژی پیلان و سیاسه تی ئینگلیزه کان، وه له هه مان سال دا واز له ده وامی (دار الحکمه) دینی.

* وه له سالی (۱۳۳۹) ک، (۱۹۲۱) ز دا وه لامی پرسپارهکانی (الكنيسة الإنكليزيكية) ده داته وه، وه له (تل یوشع) گۆشه گیر ده بیئت و کوده تا (إنقلاب) یه کی مه عنه ویی به سه ردا دیو له قوناغی سه عیدی کۆنه وه ده گوپی بو سه عیدی تازه (السعيد الجديد).

* وه له سالی (۱۳۴۰) ک، (۱۹۲۲) ز دا به ده عوه تی (کمال أتاتورك) ده چیته (أنقرة) و له لایه ن کۆپی شورا (مجلس البرلمان) وه که (المبعوثان) ی پی گوتراوه، له (۱۲-۱۱) پی شوازیی کراوه و پاشان له (۱۹-۱-۱۹۲۳) ز دا (بیان) یکی بو په رله مان خویندۆته وه له گه ل (أتاتورك) تیک گیراوه.

* وه سه ره نجام پاش ئه وه ی له (۲۵) ی شوباتی (۱۹۲۵) ز له (وان) دوورده خریته وه بو (بوردر)، هه ره له وکاته وه هه تا کاتی کۆچی دوا یی له شه وی (۲۳/۳/۱۹۶۰) ز، به رانه ر به (۱۳۷۹) ک، نۆرسی (ره حمه تی خوا ی لی بی) هه ره سه رگه رمی دانان (تألیف) ی نامهکانی پووناکی (رسائل النور) ده بی که به کۆن و تازه وه سه رجه م (۱۳۰) نامیلکه ن، وه رژیمی عه لمانی یو ره گه زه په رستی تورکیاش هه ره سه رگه رمی گرتن (سجن) و دوورخسته وه (نفي) ی خویو دادگایی کردن (محاکمة) ی خویو قوتابی یهکانی ده بیو، هه موو ئه م شوینانه به گرتن و دوورخسته وه و دادگایی کردن ده بینی: (بوردر، بارلا، اسپارطة، أسکی شهر، قسطموني، أنقرة، دینزلي، أمیرداغ، أفیون، أستانبول).

* وهك گوتمان له شه وی (۱۹۶۰/۳/۲۳) سه عات (۳) كۆچی دواپی كردوه له (ئورفه) و (۲۴-۳) ههر له وی نیژراوه، به لام رژیم له سه ره تایی مانگی ته مووی هه مان سال دا، جه نازه که ی دهرهیناوه ته وه به فرۆکه یه ك براوه بو شاری (أسپارطه) كه ماموستا مه لا (عبدالمجید) ی برایشی تییدا بووه و باگوپی ای بگرین خوی بومان بگپیتته وه: □
(پاش تیپه پوونی (۵) مانگ به سه ر كۆچی دواپی كاكم دا بانگ كرامه دیوانی والی (قونیا) و سی جه نه پالی له گه ل بوون، یه کیان پیی گوتم: لاتان شیرراوه نیه كه ئیمه له هه ل و مه رجیکی دژواردین، سه ردان كه رانی گۆپی كاكیش رۆژ بو رۆژی زیاد ده كه ن، جائیمه ده مانه وی به هاوکاری به رپزت ئیسقانه كانی بگوازینه وه بو نیوه راستی (أناضول)، جا بی زه حمه ت ئه م داواکارییه ئیمزا بکه !)

وه قاقه زکیان هیئایه پییشی كه به ناوی منه وه داواکاری (طَلَب) كرابوو! منیش پاش خوینده وه ی گوتم: جا خو من داوای وام نه كردوه ... تكاتان لی ده كه م لیی بگه پین بالانی كه م له گۆره كه ی دا ئاسوده بی!

به لام ئه وان له سه ر هه لۆیسته كه یان مكوورپوون و گوتیان: هیچ مۆله تی تییدا نیه: ئنجا پاش ئیمزا كردنی داواکارییه كه چووینه فرۆكه خانه و فرۆكه یه کی عه سكه ری به ره و (ئورفه) هه لی گرتین و سه عات (۳) ی شه و چووینه گۆرستان ... ئیدی گۆره كه یان رووخاندو تابوته كه یان دهرهینا، جا كاتیك تابوته كه یان كرد وه له دلی خۆم دا گوتم: حه تمه ن ئیسقانه كانی كاکی خۆشه ویستم بوونه ته خۆله میش، به لام كه ده ستم له كفنه كه دا وام ده زانی دوینی مردوه! كفنه كه ش هه ر ساغ بوو ته نیا له لای سه ری وه تۆزیک زه رد بووبوو، په له یه کی وهك دلۆپه ئاویك هه بوو، كاتیكیش پزیشك ده م وچاوی دهرخست، ته ماشام كرد وهك زه رده خه نه ی هاتبی وابوو، سه ره نجام به دلی پرغه م و په ژاره وه به چاوی پر له فرمیسه كه وه له فرۆكه كه دا له ته نیشت تابوته كه وه دانیشتم، فرۆكه رووی كرده شاری (أفیون) و له ویش به سه یاره یه کی (إسعاف) جه نازه كه برایه (أسپارطه) و له شوینیك كه هه تا ئیستاش نه زانراو (مجهول) ه، به خاك سپیرا.

دووهم: خهسلەت و تاییهتەندییەکانی مامۆستا سەعیدی نۆرسیی:

بیگومان مامۆستا مەلا سەعیدیش وەك هەر زاناو پێشەوایهکی هەلکەوتووی ئیسلام، خهسلەت و ئاکاری پەسەندی زۆر بوون، بەلام ئیمە دەمانەوی زیاتر ئاماژە بەو خهسلەت و ئاکارانە بکەین کە نیشانە و درووشم و تاییهتەندییەکانی سەحەتی ناوای ئەم کەلەپیاوێ بۆ خوا ژیاوێ:

● زانست:

ئاشکرایە کە زانیار (عالم) بوون مەرج و سیفەتی سەرەکی هەر پێشەوایهکی ئیسلامە، بەلام زانیاری قوول و ھەمەلایەنە (نۆرسیی) شتێکی سەرسوڕھێنەر، ھەربۆیەش زانا ھاوچەرخەکانی ھەر زوو نازناوی (بدیع الزمان)یان پێداو، وە ھەر لەسەرەتای تەمەنیشیو (سەعید) لەخەون دا بەخزمەت پێغەمبەری خوا ﷺ گەیشتو و موژدەئەوێ ئەوێ داوێ کە لەبارەو زانیارییەکی وای دەدری ئی پێویستی بەپرسیار لێکردنی ھیچ کەس نەکات. ^۱

لایەنێکی دیکە گرنگی زانستی (نۆرسی) ئەوێ کە وێرای زانستە ئامرازییەکان (العلوم الالیه) و زانستە شەرعییەکان، شارەزایییەکی قوول و وردیشی لەزانستە نوێیەکان (العلوم الحديثية) دا ھەبوو، وەك: گەردوونناسیی و فیزیای کیمیاو زیندەوەرزانیی و جوگرافیاو زەوی ناسیی و کۆمەڵناسیی و دەروونزانیی و... ھتد، وەك لە (رسائل النور) دا وەك مانگی چوار دەدرەوشیتەو.

● بۆ خوا یەکلایوونەو (التجرد):

بیگومان ئینسان بەئەندازەو خاواسی (مَعْرِفَةُ اللَّهِ) و ئیمانی بەخوا، بۆی ساغ و یەکلا دەبێتەو لەبەنداییەتی بۆ کردن و پەرسندی، جا مامۆستا مەلا سەعید وەك لەسەرچەم ژیان و گوزەران و ھەلس و کەوت و ھەلوێستەکانی دا دێتە بەرچاو، پیاویکی یەکلای خاواس و ئیماندار بوو، بۆیەش ئەو ئیخلاص و ساغ بوونەوێی لەمامۆستا

۱- پروانە: (سیرة ذاتیة) ص ۴۵، کلیات رسائل النور (۹).

مه لا سه عیددا دیتته بهرچاوه له کهم کهس دا دیتته دیو، عه ره بيش گوتوویانه: (وکلُّ إِنْاءٍ بِالَّذِي فِيهِ يَنْضَحُ).

پیشم وایه ئه وه موو خو به کهم زانین (تواضع) هی ماموستا مه لا سه عیدیش کهرهنکه هه ندیک جارن جوریک له زیاده پویی (مبالغه) یشی تیدا ببینری، زیاتر هه زاده وه بهرهمی ئه و بو خوا ساغ بوونه وه یه ی بووه! سه رنج بدهن چهن جوانی فه رمووه: (...)
حَاصِلُ الْكَلَامِ إِنَّ حَقِيقَةَ الْإِخْلَاصِ تَمْنَعُنِي عَنْ كُلِّ مَا يُمْكِنُ أَنْ يَكُونَ وَسِيلَةً إِلَى كَسْبِ شُهْرَةٍ لِبُلُوغِ مَرَاتِبِ مَادِّيَّةٍ أَوْ مَعْنَوِيَّةٍ (...)^۱

● فیداکاریی (التضحية):

ئه میش یه کی دیکه یه له خه سلته و تایبه تمه ندیی یه کانی ئه و پیاوه بهرزو به پیزه ی ئیسلام، چونکه به ته تکید به بی فیداکاریی وه له خو بردن و قوربانیدان و چاوپوشی له زور شت کردن، ئینسان کاری گه وره ی بو ته نجام نادرئ.

نجا زیان و به سه رهاتی ئه و پیشه واره ندهش که به زوری به گراویی دوورخراوه یی و دهست به سه ریی و ئاواره یی بردوویه ته سه رو ته نانهت نه پیه رژاوه ته سه ر ژن هیئان و مال و حال پیکه وه نانیش! هه مووی هه ر فیداکاریی وه له خو بووردووی بووه، سه رنج بدهنه ئه م قسه به هیزو پیزه شی که له بهردهم دادگای (آفیون) دا کردوونی تا کو راده ی قوربانیدان و جوامیری و بویری (نۆرسیی) بزنان:

(ئاگاداربین و زوریاش بزنان که ئه گه به ژماره ی مووه کانی سه رم، سه رم هه بن! وه هه ر رۆژه یه کیکیان له جه سته م جیا بکریته وه، ئه م سه رم که بو روون کردنه وه ی راستی یه کانی قورئان له خو مم گرتوه - نه زرم کردوه - به هیچ شیوه یه که له بهردهم زهنده قه و کوفردا داینا نه وینم و به هیچ رهنگیک دهست بهرداری ئه م خزمه ته ئیمانیه نوورانی یه نابم...)^۲

۱ - سه رچاوه ی پیشوو ص ۳۷۲.

۲ - هه مان سه رچاوه ص ۳۹۴.

• پەرۆش و سۆزو بەزەیی (الشَّفَقَة):

ئەمیش خەسلەت و تاییبەتمەندییەکی دیکە ئێوە پیاوێ بۆ خوا سولحاوێ بوووە و نەك هەر بەرانبەر بەدۆست و نێزەکانی، بگرە دەرەق بەدوژمن و ناحەزانیشی یەكجار دڵنەرم و میهرەبان و بەپەرۆش بوو، تەنانەت لەحالیك دا كە ئازاریشیان داوە دووعای هیدایەتی بۆ کردوون! بێگومان دڵ و ئەخلاقی وا گەورەش تەنیا بەرەمی ئیمان و خواناسی مەزنە!

• شت لەخەلك وەرنەگرتن و دەست پێوەگرتن (الإستعناء والإقتصاد):

تاییبەتمەندییەکی دیکە مامۆستا مەلا سەعید ئێوە بوو كە هیچ جۆرە یارمەتی و دیارییو خەلاتیكی لەهیچ كەس وەرنەگرتووە و لەوبارەشەوێ گەلیك هۆكارو حیکمەتی باس کردوون، بۆ وێنە گوتووێتی:

أ- لەبەرئێوەی گومرایەكان زانایانی ئیسلام بەوێ تۆمەتبار دەكەن كە زانستیان كردۆتە هۆكاری خۆ پێژاندن بۆیە پێویستە بەكردهوێ وەدرۆ بخێنەوێ.

ب- چونكە ئێمە شوێن پێههگرتنی پێغه مبه رانمان (سەلامی خویان لی بێ) لەسەر فەرز كراوە و ئەوانیش وەك قورئان باسی كردووە، هەمیشە بێنیازی (إستغناء) خویانیان بەرانبەر بەخەلكی دەرپێوێ: ﴿إِنْ لَجَرِىْ اِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾^۱، ﴿قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ وَّمَا اَنَا مِنَ الْمُسْأَلِينَ﴾^۲.

ج- لەبەرئێوەی لەمەزەبی شافعییدا وەك (ابن حجر) هیناویەتی: حەرامە كە دیارییو هاوكارییەك كە بەو ناوێوە پێت دەبەخشیی كە ئینسانی چاك (صالح) قبولی بكە، مادام چاك (صالح) نەبێ.^۳

۱ - بڕگەى (أ.ب) لە (المكتوبات) - المكتوب الثانى - دا هاتوون، كە بەرگى (۲) ى (كليات رسائل النور) ه.

۲ - الشعراء: ۱۰۹

۳ - ص: ۸۶

۴ - بڕوانە: (تحفة المحتاج لشرح المنهاج) ج ۷ ص ۱۷۸، لابن حجر الهيتمي الشافعي، كە نووسیویەتی: (ومن أعطى لوصف يظن به كفر أو صلاح أو نسب... وهو باطنًا بخلافه، حرم عليه الأخذ مطلقاً...)

جا مامۆستا مه لا سه عید گوتووێه تی: من ئەگەر خۆم به صالح بزانی ئەو له خۆبایی بوون (غرور) هه، ئەگەر خۆیشم به چاك نه زانی نه یه و پێم ناشی!^۱

د- هۆکارو پهڕچ (مانع) یکی دیکه ش ئەوهیه که ئەو دهرسه گه وهره و گرنه و مه عه و یی یانه له گه ل ئەو دیارییو به خششانه نه خرینه ته رازووێه که وه، ئایا هه یف نه گه وه رهو ئەلماس به له تکه شووشه ی بێ بایه خ بگۆڕینه وه؟!^۲

ئجا دیاره ئەو بێ نیازییو شت وهر نه گرتنه که شی به هۆی ئەو هه موو ساده ژیان و دونیا به که مگرتنه وه بۆ مه یسه ر بووه، که ژماره ی پێوانه یی (الرقم القیاسی) تیدا شکاندوه!

سێیه م: هه ندیک له هه لۆیسته کانی مامۆستا سه عیدی نۆرسیی:

• صوڵح و پیکهاته وه کردن له نیوان عه شایه ری کورددا:

یه که مین هه لۆیست و چالاکی گرنکی سه عیدی نۆرسیی پاش نیشته جی بوونی له شاری (وان) که به ده عوه تی (هه سه ن پاشا) والی، ئەو ی چوو بوو، بریتی بووه له پیکه وه ئاشت کردنه وه ی عه شیره ت و تیره نا کو که کانی کوردستان، که جاری و بووه له سه ر شتی گچکه و که م بایه خ شه رو هه رای گه و ره یان به رپا کردوه! بۆ وینه: صوڵحی له نیوان (شوکر ئاغا) و (موس ته فا پاشا) ی سه رۆک عه شیره تی (میران) دا کردوه که ئیداره ی ده ول ته ی عوسمانیی له چاره سه رکردنی کیشه که یان دا ده سه ته وستان بووه!^۳

• هێرش کردنه سه ر سته م و خۆسه پانندن (الظلم والاستبداد) ی

رۆژگاری سوڵتان (عبد الحمید):

سه عیدی نۆرسیی له باره ی پێناسه ی (استبداد) وه له کتیی (صیقل الاسلام) دا گوتووێه تی^۴: ئیستبداد بریتیه له خۆسه پانندن و ره فتاری گۆتره کاریی، واته تۆبزی کردن

۱- بېوانه: (کلیات رسائل النور) ج ۹ (سیره ذاتیه) ص ۴۹۲.

۲- هه مان سه رچاوه ص ۴۹۳.

۳- بېوانه (سیره ذاتیه) ص ۶۲.

۴- سه رچاوه پێشوو ص ۷۵.

بههؤى هيئزو دهسته لاتوه، واته تاك رهوىى.. ئنجا هر ئويشه كه ئينسانى ريز لىگيراي خلور كردوته وه بۆ پلهى هره خوارهوى نزمىو ريسوايى.. وه بههؤى ئه وه وه جيهانى ئيسلام گيرودهى زه بوونى بووه، وه له سونگهى وييه وه ناكوكى دووبه ركى يه كان سهريان هه لداوه، وه هر ئه وه كه ئوممه تى ئيسلامى ژاراويى كردوه ژاره كهى به هه موو رهگ و ده ماره كانى دا بلا بوته وه.

پاشان گوتوويه تى: وه بيگومان خو سه پاندى سته مكارانه هيچ په يوه ندى يه كه به شه ريعه تى بى هه له وه په له وه نيه، چونكه شه ريعه ت بۆ رينمايى تيكراي مروقايه تى هاتوه و بۆ لابردي هر جو ره سته م و خو سه پاندىك هاتوه.

• دوو داواكارى له سولتان (عبدالحميد):^۱

ماموستا نورسى دوو داواكارى گرنگى ئاراستهى سولتان عه بدولحميد كردون:

۱- چا ككردى كاروبارو گوزهرانى كوردستان و به ره و پيش بردنى و بورانده وهى بههؤى بنيات ناننى قوتابخانهى زههرا (مدرسة الزهراء) وه، كه پيشنيارى كردبوو ويپراي زانسته شه رعي يه كان زانسته دونيايى يه نو يه كانيش بخويندريين.

۲- چا ككردى كوشك (إصلاح القصر) كه مه لبه ندو چه قى خيلافه ت و كو كرنه وهى مسولمانانه، له و باره وه روو به سولتان گوتوويه تى: ((كوشكى (يه لذن) كه بوته ئه ستيره يه كى بى شوق بههؤى گوپينى بۆ مه لبه ندى زانسته كانه وه، وهك ئه ستيره ي (كو- ثريا) به ره و ئاسمان به رزى بكه وه! □

وه له جياتى قه مچى به ده ست و دوزه خه وانه كان! ئه هلى حه قيه ت و فريشته كانى

رهحمه تى تيدا نيште جى بكه، بۆ ئه وهى وهك به هه شت گهش و جوان بى)).

• پشتگيرى پيكهينانى كورى شورا (المشروطية):^۲

هه لويستىكى ديكه ي (نورسى) (رهحمه تى خواي لى بى)، ئه وه يه كه كاتيك سولتان

(عبدالحميد) بۆ جارى دووه م له سالى (۱۹۰۸ ز) دا (مَشْرُوطية)^۱ ي راگه ياند، زور

۱- هه مان سه رچاوه ص ۷۹.

۲- هه مان سه رچاوه ص ۸۱، ۸۲.

به پاشكاويو جیدیدی یانه پشتگیری کردو گوتی^۱: (مشروطیة) درهوشینه ره وهو ته فسیری هه ردووک نایه تی: ﴿وَشَاوَرَهُمْ فِي الْأَمْرِ﴾^۲، و﴿وَأَمَرَهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ﴾^۳ وهو بریتیه له راویژی شه رعیی (المشورة الشرعية).... (مشروطیة) بریتیه له هوکمرانییتیو سهروه ریو ئوممهت و حکومت ده بی خزمه تکار بی.

پاشان گوتوو یه تی: (...واته من به (مشروطیة) رازی بووم له سه ر بنه مای به لگه شه رعیی یه کان نهك وهك بانگه شه که رانی شارستانیتی رۆژئاوا که له پوو ی لاسایکردنه وه وهو به پیچه وانیه شه ریعه تی لی حالی بوون، به لام من له شه ریعه ت نایه مه خواریو ده ست به رداری نابم و شه ریعه ت له به رتیلی هیچ شتیک دا ناده م!!^۴

به کورتی: ماموستا سه عیدی نۆرسیی به دامه زرانندی کۆری راویژ (مجلس الشوری) که نه وکاته په رله مان یان (مشروطیة) ی پی گوتراوه، رازی بووه بو رزگار بوون له هوکمی تاکه که سیو خو سه پانندن (استبداد)، به لام به مه رجیک له سه ر بناغه ی شه ریعه ت و بو جی به جی کردنی یاساکانی بیت، نهك بکریته جیدار (بدیل) ی شه رع ی خوا، که بیگومان نه وکاته خه لک و میلله ت (له کۆلک ده سلله منه وهو به سه ر به رازدا ده که ون) چونکه له دیکتاتۆریه تی تاکه که سه وه ده گوازنه وه بو هوکمیکی نه فامیو طاغووتی یانه!

هه لبه ته شه ریعه تی خوای کار به جی و یاسا دادگه ره کانیشی، به بی راویژکردن و گیرانه وهی ده سه لاته بو خه لک و کۆمه لگا هیچ کات جی به جی ناکرین، وهك له زنجیره وتاری: (ئیسلا م و ده وله تداریی و هوکمرانیی) دا خستوو مانه ته پوو که له که نالی ئاسمانی (په یام) و به رنامه ی (سه رنج) دا پی شکه شیان ده که ی ن.

۱- مه به ست له (مشروطیة) راگه یانندی سیسته می په رله مانیه له ده وله تی عوسمانی دا که به و پی یه هوکمه ت و وه زاره ته کان له به رده م په رله مان دا به رپر سیار ده بن، نهك له به رانبه ر سو لتان دا، هه روه ها یاسا دانان (تشریح) یش ده بیته ماف و ئه رکی په رله مان.

۲- پجوانه: (سیره ذاتیه) ص ۸۱، که به رگی (۹) ی (کلیات رسائل النور) ه.

۳- آل عمران: ۱۵۹

۴- الشوری: ۳۸

۵- هه مان سه رچاوه، ص ۸۲.

• داواکارییه‌کانی له‌کۆمه‌ڵه‌ی (الإتحاد والترقي):^۱

مامۆستا نۆرسیی پاش جلّه‌وی حوکمرانیی به‌ده‌سته‌وه‌ گرتنی کۆمه‌ڵه‌ی (یه‌کیه‌تی و به‌ره‌و پێش‌چوون) ئه‌م سێ داواکارییه‌ی ئاراسته‌کردن:

أ- بنیاتنانی قوتابخانه‌ی زه‌هرا- وه‌ك پێشتریش داواى کردبوو-

ب- راستگۆیی و ئه‌مانه‌ت و دابین‌کردنی پێداویستییه‌کانی زانایانی ئیسلام. □

ج- پێکهێنانی کۆڕێکی راوێژبوو ئیجتیهاد (إجتهد)، چونکه تاكه كه‌سیك به‌ناوی (شیخ الاسلام) وه‌ به‌ته‌نیا به‌هه‌موو لێکۆڵینه‌وه‌و بریارو فه‌توایه‌ك راناگات!^۲

• پێکهێنانی سوپای گه‌لیی به‌رگریو چوونه‌ سه‌نگه‌ری جیهاده‌وه

له‌دژی رووسه‌كان:

هه‌لۆیستیکی دیکه‌ی مه‌ردانه‌ی مامۆستا مه‌لا سه‌عیدی نۆرسیی ئه‌وه‌یه‌ كه‌ داواى ئه‌وه‌ی له‌سالی (۱۹۱۴) ز دا به‌سیفه‌تی ئامۆژگار (واعظ) ده‌چێته‌ نێو ریزه‌کانی سوپای عوسمانیه‌وه‌، له‌سالی (۱۹۱۵) ز دا سوپای پشتیوانان (الأنصار) له‌کۆرده‌ مسوڵمانه‌ فیدایییه‌کان پێك ده‌هێنێو له‌جه‌به‌هی (قه‌ققاز) دا به‌سه‌ره‌پرشتی خوێ ده‌چنه‌ مه‌یدانی جه‌نگ و جیهاده‌وه‌!

شایانی باسیشه‌ كه‌ له‌گه‌رمه‌ی شه‌رو کوشتارو تۆپبارانی رووسه‌كان دا ته‌فسیری (إشارات الإعجاز فی مظان الإيجاز) ده‌نوسێو به‌سه‌ر قوتابییه‌کانی، به‌تایبه‌ت (مه‌لا حه‌بیب) دا، ده‌یخوینێته‌وه‌ و ئه‌وانیش تۆماری ده‌که‌ن.

وه‌ له‌و جه‌نگه‌ دا نزیکه‌ی (۲۰) له‌ قوتابییه‌ نه‌جیبه‌کانی شه‌هید ده‌بن كه‌ یه‌کیکیان (مه‌لا حه‌بیب) بووه‌، خویشی بریندار ده‌بیو لاقی ده‌شکێو (۳۴) سه‌عات له‌ نێو قوڕی دا ده‌مینێته‌وه‌و چاوه‌ڕێی مردن ده‌بی! پاشان له‌گه‌ل کۆمه‌ڵێك له‌ قوتابییه‌کانی دا ده‌گیرێو به‌دیله‌ی ده‌که‌وێته‌ ده‌ست رووسه‌كان.

۱- کۆمه‌ڵه‌یه‌کی نه‌یانی (جمعية سرية) بوون له‌سالی (۱۸۸۹) پێك هات به‌مه‌به‌ستی له‌سه‌ر حوکم لادانی سوڵتان (عبدالحمید) و کۆمه‌ڵه‌ ماسۆنییه‌کان هاوکارییان کردن و به‌ژۆری له‌ریزه‌کانی سوپادا هه‌بوون.

۲- هه‌مان سه‌رچاوه‌، ص ۹۰.

وہ ماوہی نیزیکہی دوو سال و نیو بہ دیلیی دہمیئتہوہ، پاشان رادہکات و بہفہلاکات دہگہریتہوہ بۆ ئہستہمبول۔

• نۆرسیی بہدیلیلش ہەر جوامیرو مہرد بووہ:

یہکک لہوانہی کہ لہجہنگی جیہانی یہکہم و لہجہبہی قہفقاذا بہدیل گیراوہو لہگہل مامؤستا سہعیددا رہوانہی (سیریا) کراوہو لہدوورگہی (نانکون)ی سہر بہ (باکو)دا حہپس کراوہ ئہم ہہلویتہی نۆرسی دہگیریتہوہ:

- رۆژکیان کہ (نیقولا نیقولا فیچ) سہردانی سہربازگہ (معسکری) ناوبراو دہکات بۆ پشکنین، سہرجہم دیلہکان لہبہری ہہلدہستن بۆ ریزلینان، جگہ لہ (بدیع الزمان) کہ ہہرچہندہ سی جارن بہبہردہمی دا رادہبوری گوی ناداتی و لہبہری ہہلناستی، جا جاری سیئہم لہبہردہمی دہوہستی و بہووی تہرجومانہوہ ئہم وتووژیان لہنیوان دا دہبی:

- نیقولا: ئہوہ من ناناسی؟!

+ سہعید: بہلی دہیناسم، ئہوہ (نیقولا نیقولا فیچ)ہ خالی (قیصر)و فہرماندہی گشتی جہبہی قہفقاذا.

- نیقولا: کہواتہ لہبہرچی ویستی ریزم لیئہگری؟!

+ سہعید: نہخیر بیوورہ، من بہسووک سہیرم نہکردوہ، بہلام فہرمانی عہقیدہکہم جی بہجی کردوہ.

- نیقولا: جا عہقیدہکہی فہرمان بہچی دہکات؟!

+ سہعید: من زانایہکی مسولمانم و ہہلگری ئیمانم و کہسیکیش لہدل و دہروونی دا ئیمان ہہلبگری لہوہ چاکترہ کہئیمانی نیہ، جا ئہگہر لہبہری ہہلسابام و ریزم لیئابایہ، بۆ عہقیدہکہم کہم ریزی دہبوو بۆیہ لہبہری ہہلنہستام!

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

- نيقولا: ديجا مادام بهي ئيمانم نوبهري ئوه هه م من و هه م سوپاي گهلهكه م و هه م قهيسهريشي بىرپرز سهر كردوه ! بويه دهست به جي دادگايهكي سهر بازي (محكمة عسكريه) پيك بينن و بزنان وهلامى چيه ؟!

پاشان دادگاي سهر بازيهكه پيك ديت و ئهفسه ره تورك و ئهلمانى و نه مساويهكان دينه لاي سهعيد نؤرسىو تهكليفي لىدهكه ن كه داواى لىبوردين له فرمانده روسهكه بكات، بهلام ئه پييان دهلى: من ئارهزووى سهفهري دواپور دهكه م و دهمهوى بچمه خزمهت پيغهمبهري بهرپرز ﷺ بويه پيوستيم به پاسپورتىك هيه بؤ دواپور ئاتوانم شتىك بكه م پيچهوانهى ئيمانكه م بيت !

ئيدى به ناچارىي له بهرانبهر ئه م قسهيه دا هه مويان بىدهنگ دهبن داخو ئه نجام چى دهبي !

سهر نجام دادگاش برپارى خوى ده دات كه حوكمى له سيداره دانه به پيى ماددهى (إهانة) كردنى قهيسهرو سوپاي رووسى، وه مهفره زيهك دىن و دهيه ن بؤ گورپه پانى مهرگ، (بديع الزمان) يش هه لدهستىو به دلخوشىيه وه به ئهفسه ره روسهكه دهلى: (۱۵) دهقيقه مۆلته م بدهن تاكو ئهركى سهرشانم ئه نجام بدهم !

ئيدى هه لدهستىو دهستنويز دهگرىو لهكاتى نويز كردىدا (نيقولا نيقولا فيچ) پيى دهلى:

بم بهخشه، من وام زانى بهو رهفتارهت ويستووته (إهانة) م بكهى، بويه به پيى قانون رهفتارم له گه ل كردى ! بهلام ئىستا زانيم كه ئه وه له وىست له ئيمان و عهقيد ته وه ههلقوليه، بويه برپارى دادگام هه لوه شانده وه بىگومان تۆ شايستهى هه موو ريزىكى به هوى چاكىي و پاريزكارىيته وه، بمبووره ناره حه تم كردن، دووباره داواى لىبوردين هيه . دهك هه زار رهحمهت له خوت و بابو دايكت مامؤستا مهلا سهعيدى نؤرسىي ! بهراستى زاناو پيشه واي ئيسلام دهبي وهك تۆ جواميرو بوئرو مهرىو دليرو بى.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

• دانان و بلا و كوردنه وهی نامیلکه ی (شەش هەنگاوه كان) بۆ

بەرھەڵستی کردنی ئینگلیزەکان^۱:

هەلۆیستیکی دیکە ی شیرانە ی سەعیدی نۆرسیی ئەو بۆووە کە لەسالی (۱۹۲۰) ز دا دوا ی ئەو ی ئینگلیزەکان شاری ئەستەمبوولیان داگیرکردووە دەستیان کردووە بە پیلان گیران و نەخشە دانان، مامۆستا مەلا سەعید نامیلکه ی (الخطوات الست) ی نویسووە و بلا و كوردتووە بۆ هەلۆه شاندنەو و پوچەل كوردنەو ی نەخشەو پیلانەکانیان و، دوا یی فەرماندە ی ئینگلیزەکان کە نامیلکه کە ی بە دەست گەیشتووە، برپاری لە سیدارە دان ی سەعید نۆرسیی داو: بەلام کە پێیان راگە یاندووە هەنگاویکی وا دەبێتە مایە ی تورەیی و بیزاریی سەرجه م خەلک و جەماوەرو کاردانەو ی توندیان، لەو برپارە ی پاشگەزیوتووە.

ئەنجا کاتیکیش کە سەرکرده کانی جوولانەو ی رزگاریخوازی کە لە (أناضول) بوون هەوایی ئەو هەلۆیست و بەرەنگاری یە ی نۆرسیی دەبیستن، دوو جار دەعوەتی دەکەن کە بچیتە لایان بۆ (أنقرة)، بەلام ئەو ناچێ و بۆیان دەنوسی: [کە من دەمەوێ کوی زیاتر مەترسی دارە لەو ی بمینمەو و خەبات بکەم، نەك لە پشت سەنگەرەو، وەپیم وایە ئێرە لە (أناضول) مەترسی دارترە].

• یەكخستنی رووگە (توحيد القبلة) و گۆرانی سەعیدی كۆن بۆ هی

نوی:

مامۆستا مەلا سەعیدی نۆرسیی لەسالانی (۱۹۲۱، ۱۹۲۲) ز دا حالەتیکی بیداریی و هۆشیاریی رووکی گەورە ی بەسەردا دیت و پاشان ئەو حالەتە هۆشیاریی و بیداریی بە سەردەکیشی بۆ هاتنەدی كودەتا و گۆرانکاری یەکی ریشەیی گەورە کە لە ئاکامی دا

۱ - پروانە: (سيرة ذاتية) ص ۱۴۴.

نۆرسی لەو نامیلکه یە دا پیلان و نەخشەکانی ئینگلیزو هاوێپەیمانەکانی ناواناوە هەنگاوه کانی شەیتان (خطوات الشيطان) و بەناوی شەش جۆر وەسووسەو خستوونیەروو، وە بۆ هە وەسووسەو هەنگاویکیش وەلام و بەرپەرچێکی خستوتەر و کە هەلی بوە شینیتەو. پروانە: (کلیات رسائل النور) بەرگی (۸) (صیقل الإسلام/ الخطوات الست ص ۵۴ تاكو ص ۵۵، الطبعة الاولى ۱۴۱۶، ۱۹۹۵، نشر: دار سوزلر - استانبول.

قوڤاغى سەئىدى كۆن دەپچىرىتەۋە قوڤاغى سەئىدى نوڤ (السعيد الجديد)
دېتەكايەۋە.

سەرەتاي گۆرانكارىيىۋ بېدارىيىيەكەش پاش خويندەۋەى كىتېبى: (فُتُوْحُ الْغَيْبِى)
(عبدالقادر الغيلانى) دەبىي (رەحمەتى خىۋاى لىبىي)، ھەروھە خويندەۋەى كىتېبى
(المكتوبات)ى (سيد أحمد السهرندي) كە بە (الامام الرباني) ناسراۋە !

شاينى باسشە كە (نۆرسى) ماۋىيەك لەنيۋان ئەۋ دوو كىتېبەدا لەدوۋ دلىيىدا
دەبىي، كە ئايا كاميان بگريۋ خاۋەنەكەى بكاۋە رابەر (مُرشد)ى خۋى؟!

ھەتا سەرەنجام رستەيەكى (مكتوبات)ى دەكەۋىتە بەرچاۋ كە دەلىي: (وَحْدِ الْقِبْلَةَ)،
ۋە خورپەيەكى خىۋاى (خاطرِ رَحْمَانِي) بەدل دا دىت و پىيى دەلىي:

(إِنَّ بِدَايَةِ هَذِهِ الطَّرِيقِ جَمِيعُهَا... وَمَنْبَعُ هَذِهِ الْجَدَاوِل كُلُّهَا.. وَشَمْسُ هَذِهِ الْكَوَاكِبِ
السَّيَّارَةِ... إِنَّمَا هُوَ الْقُرْآنُ الْكَرِيمُ، فَتَوْحِيدُ الْقِبْلَةِ الْحَقِيقِي إِنْ لَيْكُنْ إِلَّا فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ،
فَالْقُرْآنُ هُوَ أَسْمَى مُرْشِدٍ.. وَأَقْدَسُ أَسْتَاذٍ عَلَى الْإِطْلَاقِ..)

ۋاتە: بېگومان سەرەتاي تىكراي ئەم رىيازەنەۋە سەرچاۋەى سەرچەم ئەۋ
جۇگايەنە.. ۋە خۆرى ھەموۋ ئەۋ خۇڭكانە بەس قورئانى بەرپىزە، جا كەۋاتە: يەكخستنى
روۋگە، بەراستى تەنيا بەھۋى قورئانى بەخشندەۋە دەبىي، چۈنكە قورئان بەرترىن
رابەرۋ پاكترىن و چاكترىن مامۇستايە بەبى ھەلاۋاردن.

شاينى باسشە جىۋازىي جەۋھەرىيۋ بىنەپەتىي نىۋان سەئىدى كۆن و سەئىدى
تازە، برىتيە لە خۇدزىنەۋەى سەئىدى تازە لەمەيدانى سىياسەت و چالاكىيە جۇراۋجۇرە
كۆمەلەيەتىۋ ھەرھەنگىيەكان و يەكلاۋونەۋە بۇ لايەنى مەنەۋىي (ئيمان و عبادەت،
تەقۋا، تەزكىيە، ئەخلاق، ئاداب).

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

• تېڭ گيران له گهل (مصطفی کمال آتا تورک) دا:

له سالې (۱۹۲۲ز)، (۱۳۳۸ک) دا (مصطفی کمال آتا تورک) دوو بروسکې ده عوه ت
بو ماموستا مه لا سه عید دهنیرې له پرې (تحسین بگ) ی هاوه لاییه وه و سه ره نجام ده چی،
به لام که ده چیته نه نقره وه له لایه ن به پرپرسانه وه له وه زیران و نه دنامانی په رله مانه وه،
هروه ها له لایه ن خه لکی یه وه پیښوازی یه کی گهرم ده کری، هه ست ده کات که نه دنامانی
په رله مان گرنگی و بایه خ به درووشمه کانی ئایین ناده ن به تاییه ت نوږ، بویه به یاننامه یه ک
له وباره وه له (۱۰) خال دا بلاود ده کاته وه به سه ر نه دنامانی مه جلیس دا، وه بو خوی به سه ر
(مصطفی کمال) و جه نه رال (کاظم قره بکر) دا ده یخوښته وه، وه له نه نجام دا (۶۰) که س
له نه دنام (نائب) ده کان ده ست به نوږ ده که نه وه!

سه رته تای به یاننامه که ش ئاوا ده ست پی ده کات: (یا أيها المبعوثون! إِنْكُمْ لمبعوثون
لیوم عظیم! أيها المجاهدون! ویا أهل الحل والعقد!)

نه تا تورکیش له به رده م نه دنامانی په رله مان دا پی ده لی:

بیگومان نیمه زور ئاتاجی زانایه کی به توانای وه ک توین و بویه ده عوه تمان کردوی
که سوود له بیرو را رسته کانت وه ربگرین، توش به ده نگمانه وه هاتی، که چی یه که مین
کارت نه وه بوو که باسی نوږت نووسیوه و جیاوازییت خستوته نیوانمانه وه!

نه ویش پاش وه لام دانه وه ی تیرو ته سه لی قسه کانی به توپه یی یه وه په نجه ی بو
را ده کیښی و ده لی: (پاشا - پاشا.. إِنَّ أعظم حقيقة في الإسلام - بعد الايمان - هي الصلاة،
والذي لأُصلي خائِنٌ، وحكمُ خائِنٍ مَرْدُودٌ) واته: پاشا - پاشا بیگومان گه وره ترین راستی
له نیسلام دا - پاش ئیمان - نوږه، وه که سیڅ نوږی نه کات خائینه و خائینیش حوکی
ناپه وایه.

دیاره که مال نه تا تورک زور قه لئس ده بی، به لام رقی خوی قوت ده داته وه و
سه رباره ش بوی پیښیار ده کات که بیته نه دنامی په رله مان و ئاموژگاری گشتی (الواعظ
العام) یش له ویلايه ته کانی روژه لات (کوردستان) دا، وه له سه روکایه تی کاروباری ئایینی
(رئاسة الشؤون الدينية) و له (دار الحکمة) ش دا نه دنام بیټ، وه مانگی (۳۰۰) لیره ی

هەبى!! بەلام مامۇستا مەلا سەئىد ھەموو ئەو پلەوپايانە رەد دەكاتەو ھەو قىبووليان ناكات، چونكە دەزانى لەسەر حىسابى ئاين و عەقىدەكەى دەبىت و دەبىتە بورغىكى باش لەئامىزىكى خراپ دا!

چوارەم: چەند سەرنج و تىبىنىيەك دەربارەى نۆرسىيىو شوين

كەوتوو ھەكەنى:

بىگومان ھەلسەنگاندنى كەسايەتى بەپىز مامۇستا نۆرسىيىو كۆمەل و تەوژمى نورىيەكان كات و دەرفەتتىكى تەرخانى دەوىو ئىمە لىرەدا تەنيا مەبەستمان ئەو ھەكە چەند سەرنج و تىبىنىيەكى كورت و خىرا بخەينەروو، نەك لىكۆينەو ھەى تىرو تەسەل بکەين:

۱- بەبى رەچاوكردنى قۇناغ و بارودۇخ و ھەل و مەرجى تايبەتى ھەركەس و كۆمەلەك لەكاتى ھەلسەنگاندن و لەمەحەك دانىدا دووچارى حوكمى ھەلەو ستەمكارانە دەبىن.

بۆ وئىنە: بۆ ئەو ھەى بزەنن بۆچى (إمام غزالي) وازى لەبەپۆ ھەرايەتى قوتاخانەى (نظامية) ھىئاو ھەرووى كردۆتە شام و فەلەسطىن و سەرگەرمى دانانى كىيى (احياء علوم الدين) بوو، نەك كارىكى دىكە بکات و كىيىكى دىكە دابنى! پىوئىستە بزەنن داخو ئەوساكە (أبو حامد الغزالي) لە چ حالەت و قەيران (أزمة) يكى دەروونىدا ژياو، كە ئاوا ھەلى پىچاو ھەو تاوى داو! ئەگەرنا رەنگە گومانى خراپى پىبەبەين و ھەلوئىست و رەفتارەكەى بە جۆرىكى دىكە سەيربەكەين.

دەجا مامۇستا سەئىد نۆرسىيى و ھەر زاناو پىشەوايەكى دىكەش، بەھەمان شىو ھەو بۆ ھەلسەنگاندنى كارو چالاكىيەكانيان پىوئىستە سەرەتا ژینگە (بيئة) و ھەل و مەرج و بارودۇخى ئەوساى كوردستان و توركياء جىھانى ئىسلامىش، چاك چاك بتوئىشەو ھەو بزەنن چۆن بوو ھەو چى تىدا بوو، ئەوجار لەھىكەت و ھاندەرى ھەلوئىست و رەفتارو ھەنگاوەكانى نۆرسىيى ھالى دەبىن كەبۆچى وای كردو ھەو، ھەك فلانە زاناو پىشەواى دىكەى نەكردو؟!!

۲- نۆرسى كه هر سه رگه رمى باس و خواسى (ئيمان) بووه پاساو (مُبرر) ماقوللى

خۆى پىڭبووه، به لّام مهرج نيه په پیره وان (أْتْبَاع)ى واین!

به لّی كه ده بینین مامۆستا مه لا سه عیدی نۆرسیی سه رجه م نامه كانی رووناکی (رسائل النور)ی كه له قۆناغی سه عیدی نوئ (مرحلة السعيد الجديد) دا نووسیونی، بۆ روونکردنه وهی راستی په كانی ئیمان و عه قیده ی تهرخان کردوون، ئه وه بیگومان عوزرو پاساوی خۆی پىڭبووه، كه بریتی بووه له وهی ئه وه له گه ل ته وژم و لیښاوی بیږه زای کوفرو زهنده قه ی ئه تا تورکییدا به رهنکار بۆته وه، هر هینده ی له ده ست هاتوه، كه ئه گه ر ناتوانی به رگری (دفاع) له تیکرای ئیسلامه تی بکات، با لانی كه م به رگری له ئه سل و بناغه كه ی بکات، كه ئیمان و عه قیده یه و ئه میش له هه موو لایه نه كانی ئیسلامه تی زیاتر كه وتۆته بهر په لامارو هیڅش، وپرای ئه وهی كه ئه سل و بناغه ی ئیسلامه تیشه!

ئنجای بیگومان له وه لومه رجه ی ئه وسای تورکیادا كه به پى نى نه خشه و پیلانی دارپژراوی کوفری جیهانی و خۆمالی و یستراوه دره ختی ئیسلام له پیشه وه بنېرېکری، به پى نى ده ستوورو قانونی ئه وسای ولّات! نۆرسی به سه د حال تانویه تی كه به رگری له ئیمانیش بکات و له سه ر ئه وه نده ش- كه بیگومان كه م نه بووه - چه ندان جار گیراوه و دادگایى کراوه چه ندان سال دوورخراوه ته وه و ده ست به سه ر کراوه چه ند كه پهرت هه ولّی کوژران و له سیداره دانی دراوه، زیاتر (۱۰) جار ده رمان داو و ژار خواردو کراوه!!^۱ كه واته: به ته ئکید ئه گه ر هاتباو پى نى له به ریه ی ئیمان و عه قیده و عیبادت و ئه خلاق زیاتر راکیشابایه، پرۆژه كه ی لی تیک ده دراو نیوه چل ده کراو، دیاره ئه ویش ته واوکردن و

۱- ئه وه ده كه پهرت ژه هر خواردو کردنا نه ش ئه مانه ن:

۱- له (أنقرة) له په رله مان دا به ده رزی، سالی ۱۹۲۲، ۱۹۲۳ ز.دا.

۲- له (سجن)ی (أسكي شهر)، سالی ۱۹۳۵ ز.دا.

۳ و ۵- له (قسطنوني) له سالی ۱۹۳۶، ۱۹۴۳ ز.دا.

۶ و ۷- له (سجن)ی (دینزلی) له سالی ۱۹۴۳، ۱۹۴۴ ز.دا، كه له هی سییه م (حافظ علي) کۆچی دوا یی کردووه.

۹ و ۱۰- له (أمیر داغ) له سالی ۱۹۴۵، ۱۹۴۶ ز.دا، كه له هی جاری سییه م دا (حسن فیضی) مردووه، خوا لییان خۆش بیّت.

بروانه: (کلیات رسائل النور) به رگی (۹) (سیره ذاتیه) ص ۳۶۰.

به ئه نجام گه ياندنى پرۆژهى قوتارکردنى ئيمان (مشروع إنقاذ الإيمان) ى به لاهه گرنگترو پيويست تر بووه، له كردنى چه ند قسه يه ك و نووسىنى چه ند شتياك كه بگريته بيانوو بو تيكدان و وه ستاندنى پرۆژه كه ى، وه ئه نجام و به ره مه ميكي ئه وتوشيان نه بي.

به لام بيگومان شوين كه وتوانى ماموستا نۆرسىي قوتابى يانى قوتابخانه ئيمانى يه كه ى ئه و عوزرو پاساوه ى ماموستا وابه ره كه يانيان نيه، چونكه:

أ- ئه و هه ر ئه و نه ند ه فرياكه وتوووه هه ر هينده ى بو لواوه، كه نه هيلى لافاوى كوفرى ئه تا توركيى، بناغه (أساس) ى ئيسلامه تىي رامالئ و بپروخينئ، جا كه ئيستا ستايش بو خوا بناغه كه پاريزراوه، پيويسته په يره وه كانى مشوورى لايه نه كانى ديكه ى ئيسلامه تيش بخون!

ب- بيگومان قوتابى ده بي ته واو كه رو دريژه پيده رى كارو كاروان و پرۆژه ى ماموستا يه كه ى بيت! ده جا پيويسته ئه و بناغه يه ى كه ماموستا مه لا سه عيد به رگريى لئ كردوه و پاراستوو يه تى، قوتابى يه كانيشى ديوار (جدار) ى له سه ر هه لچن و بنيات بنين، چونكه نه ئيسلام به س ئيمان و عه قيد يه و، نه بناغه ى بي ديواريش به ته نيا نواو جيگاي هه وانه وه ى لئ دروست ده بي! □

ج- نۆرسىي له سياسه تى كوفرى پر فروفيل بيزارو دووره په ريژ بووه و په ناي لئ به خوا گرتوه، نه ك برى وى به حوكم و سياسه تى شه رعى نه بووبئ! زور كه س كه ئه و قسه ى ماموستا نۆرسى كه وتوته به رگوى: (أعوذ بالله من الشيطان والسياسة) پى وى وايه ئه و زاناو پيشه وايه هه ر يه كجاريى به گشتى وازى له هه ر جور ه سياسه تيك هيناهه و برى وى به ئه سلئ سياسه ت و كارو چالاكى سياسى نه ماوه!!

به لام باگوئ له خودى ماموستا نۆرسىي بگرين داخو له وبار هه چى ده لئ: (رۆژيكيان پياويكم بينى كه سيماو نيشانه ى زانستى هه بوو عه يب و ره خنه ى غه ره زاويى يانه ى ئاشكرائى له زانايه كى گه و ره و چاك ده گرت، به راده يه ك كه گه يانديه سنوورى به كافردانا (تكفير) ى! ئه و يش له سونگه ى راجيايى يان له سه ر هه نديك مه سه له ى سياسى!! منيش له ئاكامى ئه و رووداوه دا مچوپكيكى توندم پيدا هات وه په نام

به خوا گرت له و نه جامه ی که سیاست پی ی گه یشته، وه گوتم: په نا به خوا ده گرم له شه پطان و له سیاست (أعوذ بالله من الشيطان والسياسة)، وه له ورژده وه له مهیدانی سیاست کشامه وه).

هه روه ها له شوینیکي دیکه داو له وه لامی پرسپاری:

- بۆچی مهیدانی سیاست به جی ټیښته وه هه رگیز لی نیزیک ناکه ویه وه؟!

گوټوویه تی: سه عیدی کون دهوری (۱۰) سال خوی خسته نیو گیتی سیاسته وه به شکم له ورځیه وه خزمه تی به ئاین و زانست بکات، به لام هه موور نهج و کوششه کانی به دهم (با) وه چوون، بویه بوی ده رکوت که نه ورځیه خاوهن کیشه و گرفتگی زوره و گومان لیکراوه، بویه له سونگه یه وه سه عیدی کون سیاست و کورو مه جلیسه دونیاییه کانی ورژنامه خویندنه وه له گله جگه ره کیشان، پیکه وه وازی ټیښان!

که واته: ماموستا مه لا سه عید نوری:

ا- دوی نه وهی سیاست گورپراوه بۆ میکیافیلیهت و هه لپه رستی و بویژدانی و له به هابه رزه کان (القیم العلیا) وره وشته په سنده کان داپراوه.

ب- وه دوی نه وهی ریگای خزمه تکرندی له ورووه لی به ستراره و ناچاری وازی ټیښان و دووره په ریڼی کراوه. □

ج- وه دوی نه وهی هه تا شیري بری کردوه رهنجی داوه له مهیدانه دا ته سپی خوی لینگ داوه تاو داوه، نه زمون و شاره زایی چاکی تیډا وده دست هیڼاوه:

نه وجا دهست به رداری کاروچالاکی سیاسی بووه وازی لی ټیښاوه! که واته: راست نه که ماموستا سه عیدی نوری برپای به سیاست و کاری سیاسی نه بووه و هیچ نه همیهت و بایه خی پی نه داوه! به لکو دیاره بارودوخ و هه ل و مخرج، هه ر نه وندهی ریډاوه و به ناچاری ملی ته سپی خوی له مهیدانه وهرسورانده و باداوه!

۲- به لام بنده له نه جامی خویندنه وه و مولا لی تیگرای به ره مه کانی ماموستا نوری و سهرنج دان و تیوه پامانی وردی ژیان و گوزهراندی، نه م سئ تی ټیښی به بۆ

دروست بوون که له گهل حورمهت و ريږزي زورم بو ماموستا نورسي، ناتوانم لييان
بيدهنگ بم:

په گه م: ماموستا نورسي له باسي خوا به په کگرتن (توحيد) دا به زوري جهخت له سهر
به ديهينه رايه تي و په روه ردگارتي (خالقية وربوبية) ي خواي په روه ردگارو بي وينه دهکات و
که متر باسي په رستراوړتي (الوهية) ي خوا دهکات، که بيگومان په رستراوړتي خوا، نه سل
و به شي هره گوره و گرنگي ثيمان و خوا به په کگرتنه و پيغه مبه رانيس (سه لامي خويان
له سهر بي) و شوين که وتوانيشيان هر له سهر نه و له گهل طاغوت و فيرعه ون و نه مروودو
نه بوو جه هله کان دا تيك گيراون!! ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِيَ إِلَيْهِ أَنَّهُ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾ ، واته: وه له پيش تودا هيچ پيغه مبه ريکمان نه ناروده که
پيمان رانه گياندبي (به گه له که ي بللي) که جگه له من هيچ په رستراوړتي دي نيه، ده جا بم
په رستن.

دووه م: هر چه نده ماموستا مه لا سه عيد هه ميشه دا کوکي له سهر نه وه کردوه که
قوتابي په کاني به خويه وه په يوه ست نه بن و ته نيا له سوړگي نامه کاني رووناکي (رسائل
النور) بخولينه وه، به لام ده بووايه دوو راستي دپکه ي گوره و گرنگيشي به قوتابي و
په پره واني بللي: -

أ- نامه کاني رووناکي (رسائل النور) هر چي په ک بن و هر چو نيکي بن، هر ته فسرو
ليکدانه وه ي ماموستا نورسين بو قورئان و نابي له وه بي تاگابن که قهره بوو که روه
(مَعُوض) و جيگره وه ي قورئان و سوننه ت نين و، پيوسته وپراي سوودو که لک
لي وهرگرنتي نامه کاني رووناکي ماموستا نورسي، که چنده دلويه کن له دريای قورئان
و سوننه ت، له و درياو سه رچاوه يش که نامه کاني رووناکي لي و ه هاتوون بي به ش
نه بين! چونکه بيگومان قورئان و سوننه ت که لين پر که روه ي هه مو کتيب و به ره ميکي
زاناو پيشه وايان، به لام به ره م و که له پووري زاناو پيشه وايان، به هيچ جوړيک جيگره وه و
که لين پر که روه ي وان نين.

ب- نامه‌کانی رووناکی تاییه‌تن به‌بابه‌ت و مه‌سه‌له‌کانی ئیمان و عه‌قیده‌و لایه‌نی مه‌عنه‌ویی‌یه‌وه، به‌لام بی‌گومان ئیسلام ته‌نیا له‌و لایه‌نانه‌دا کورت هه‌لنه‌هاتوه، بۆیه ده‌بووایه مامۆستا مه‌لا سه‌عید زۆر به‌پاشکاویی‌و جه‌خت کردنه‌وه به‌قوتابی‌و په‌یره‌وانی بلی: (نامه‌کانی رووناکی) به‌س (کافی) نین بۆ مسوڵمانه‌تی‌و دینداری‌ی کردنی‌کی تیرو ته‌واو، چونکه لایه‌نه‌کانی دیکه‌ی ئیسلام، وه‌ک:

- حوکم و سیاسه‌ت و بنیاتنانی ده‌وله‌ت.
- فه‌رمان به‌چاکه‌و ریگرتن له‌خرابه.
- جی‌به‌جی‌کردنی حوکم و سزاو سنووره شه‌رعی‌یه‌کان.
- جه‌نگ و جیهادو به‌ره‌نگاربوونه‌وه‌ی ئه‌هلی کوفرو نیفاق و یاخی‌بووان. مه‌گه‌ر چۆن ده‌نا هیچ باس و خواستی‌کیان له (نامه‌کانی رووناکی) دا نیه. ئاشکراشه‌ که ئیسلامه‌تی به‌بی ئه‌م لایه‌نانه‌ش جی‌به‌جی ناکرێ!

سی‌یه‌م: پیم وایه مامۆستا مه‌لا سه‌عید وه‌ک پێویست خه‌م و مشووری له‌میلله‌تی مسوڵمانانی کورد نه‌خواردوه، که ئه‌وکاته زۆر سته‌مدیده‌و لێقه‌وماوو چه‌وساوه‌ بووه، دیاره‌ پشتگیری نه‌کردنیشی^۱ له‌ رایه‌پینه‌که‌ی (شیخ سه‌عیدی پیران) هه‌ر به‌شیکه‌ له‌و که‌مه‌رخه‌می‌یه‌ی (خوا لێی خوش بی) وه‌ ئیستاش له‌گه‌ل بی‌قوتابی‌و په‌یره‌وانی، سه‌باره‌ت به‌گه‌لی کوردو کیشه‌ په‌وايه‌که‌ی هه‌ر که‌مه‌رخه‌من^۲.

هه‌رچه‌نده‌ له‌گه‌لێک بواری دیکه‌دا کارو خزمه‌تی باشیان هه‌یه، چ له‌نیۆ تورکیاو چ له‌ ده‌ره‌وه‌ی تورکیاشدا وه‌له‌به‌ته‌ ئه‌وانیش ئیستا دابه‌شبوونه‌ بۆچه‌ند ره‌وت و گروپی‌ک.



ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



۱- بېوانه: (کلیات رسائل النور)، (۹) (سیره ذاتیه) ص ۲۰۶ تا ۲۰۹.

۲- ناشلیم مامۆستا مه‌لا سه‌عید هیچ عوزو پاساویکی له‌وباره‌وه نیه، به‌لام پیم وایه ده‌بوو بابایه‌کی وه‌ک ئه‌و زاناو پێشه‌وا به‌رزه‌ له‌ئاست بارودۆخیکی‌و او رووداویکی‌و وادا، بێده‌نگ نه‌بووایه‌و هه‌لۆیستیکی هه‌ر نواندبایه‌، واته: ئه‌گه‌ر قه‌ناعه‌تی به‌جولانه‌وه‌که‌ی شیخ سه‌عیدی پیرانیش نه‌بوو خۆی هه‌لیکی دیکه‌ی دابایه‌.

١٨- شیخ ئەمجدی زەهاوی (رحمة الله تعالى عليه):^١

ناوی زنجیره‌ی باب و باپیرانی (شیخ ئەمجد) بەم شیۆه‌یه‌یه:

(شیخ ئەمجد کۆری شیخ موحه‌ممەد (فیضی)، کۆری شیخ موحه‌ممەد سەعید، کۆری مەلا ئەحمەد، کۆری حەسەن بەگ، کۆری رۆستەم بەگ، کۆری کە یخوسرەو بەگ، کۆری ئەمیر بابا سوله‌یمان، کۆری فەقی ئەحمەدی دارەشمانەیی پشده‌ریی^٢.
شیخ ئەمجد لە ساڵی (١٣٠٠)ک، (١٨٨٣)ز لەشاری بەغداد لەدایک بوو،
لەخێزانیکی بەرپۆز ناوداری ئەهلی زانست، چونکە هەركام لەبابی (شیخ محمد سعید) و
باپیری (شیخ محمد فیضی) هەتا کۆچی دواپیان کردو (مفتی)بەغداد بوون.
و لەپۆژی (١٤)ی شەعبانی (١٣٨٧)ک بەرانبەر (١٩٦٨)ز دا هەر لەبەغداد کۆچی
دواپیان کردو.

شایانی باسیشە کە دیار نیە کە ی بنەمالە ی شیخ ئەمجد لەگوندی (دارە شمانە) ی
پشده‌ره‌وه کەنشینگە ی (فەقی ئەحمەد) بوو، بەره‌و سلیمانی هاتوون، بەلام هۆکاری
پەیدا بوونی شۆرەتی (زەهاوی) بۆ ئەو بنەمالە یە لەحالی ک دا کە لەئەسل دا
دارەشمانە یی و پشده‌ری و پاشان سلیمانی بوون، ئەو بوو کە (حەسەن بەگ) ی
باپیری (موحه‌ممەد فیضی) لەئەنجامی کێشە یە ک دا کە لەگەڵ حاکمی بابانی یەکان
کەوتۆتە نێوانیانە، بەشیۆه‌یه‌کی کاتی (موقت) کۆچی کردو بۆ (زەهاو) و ماوه‌یه‌ک
تییدا ماوه‌تەوه.

١- بۆ هەرچی لێره‌دا نووسیومه‌ لەبارە ی شیخ ئەمجدەوه پشتم بەکتیی (الإمام أمجد بن محمد سعید
الزهاوي: فقيه العراقيين والعالم الإسلامي) بەستوه، کە نووسراوی: (کاظم أحمد ناصر المشايخي) یە.

٢- مامۆستا مەلا عومەر دبیەگە ی ئەم زانیاری یە لەخودی شیخ ئەمجدەوه گیراوتەوه.

٣- دبیەکە لەپشتی قەڵانزەوه و لەخوار گوندی (هەلشۆ) وه‌و لەرۆژئاوی (هێرۆ) وه‌.

٤- هەركام لە بابانی یەکانی سلیمانی و میراودەلی یەکانی پشده‌ر خۆیان بەنەوه‌ ی (فەقی ئەحمەد) دەزانن و
رەچەلەکی خۆیان دەبەنەوه سەر و ی، بەم پێیەش بۆ بەندەو مامۆستا شیخ ئەمجدیش پشتیکی! رەچەلەکی
بەندەش ئاوا یە: عدلی کۆری باپیر کۆری ماماغا کۆری وەئمان کۆری ئەحمەد کۆری حەمدەداغا کۆری میراودەل ... کۆری
فەقی ئەحمەدی دارەشمانە یی.

٥- هۆی کۆچکردنیان بۆ زەهاو - کە شارە دبیەکە عایدی کرماشانە - و هەلێژاردنی، ئەو بوو کە دایکی
(محمد فیضی) - واتە هاوسەری میر أحمد یان مەلا أحمد - خەلگی زەهاو بوو.

جا ئېمە خوا ياربى له دوو خالى سەرەكىدا باسى ھەلۆيست و رەفتارە جوامیرانە و پرشنگدارەکانى شیخ ئەمجد دەکەین، له یەكەمیان دا خەسلەتە بەرزو پەسەندەکانى دەخەینە روو که (تقوى و زهد ورع و تواضع و حياء و سماحة) ی ئەو پیاوہ بەرزەیان تێدا دەردەکەوێو، چەند وردە بەسەرھاتیکى لى دەگێرێنەوہ، وە لەدووەمیان دا چەند ھەلۆیستیکى سەر بەرزانەى تۆمار دەکەین:

یەكەم: رەوشت و خەسلەتە بەرزو پەسەندەکانى شیخ ئەمجدى

زەھاوی:

۱- خواردن و خۆراکى:

شیخ ئەمجد (رەحمەتى خواى لىبى) لە مەسەلەى خواردن و خواردنەوہدا ھەم زۆر سادەخۆرو بەقەناعەت بوو، وە ھەم زۆر وردبەین بوو و بەجیددى لەحەلال و حەرام دەخەفتا، بۆ وێنە:

أ- (نہال) ی کچى دەگێرێتەوہ کہ لەھەر زەوىو زاریک دا شەریكى ببوايە لەبەرھەم و بەروبومەکەى نەدەخوارد، نہ وەك ھەقى شەریکەکەى بکەوێتە لا.^۱

ب- شیخ (علي طنطاوي) یش کہ رەفیقى سەفەرى بووہ بۆ ھیندستان و لەبەر کێشەى (فلسطین) چوو بوون، دەلى: دوو مانگمان پىچوو تەنیا نان و چایی دەخوارد ھەتا نہ خۆش کەوت.^۲

ج- ھەر وہا (نہال) خانى کچى گێراویەتەوہ کہ کاتیک عەشایەر دەعوەتیان دەکرد زۆر نارەحەت دەبوو کہ ئەزىەتیان دەکێشاو خواردنیا بۆ ساز دەکردو پىی دەگوتن: ئېمە پىوێستیمان بەو خواردنە نیہ، بەلکو تەنیا ئەوہمان لیتان دەوێ کہ گوێمان لىبگرن و ئەوہى بۆتان باس دەکەین لیمان وەر بگرن و جىبەجى بکەن.^۳

۱- برپاوە: (الامام أمجد بن محمد سعيد الزهاوي...) ص ۱۱۹.

۲- ھەمان سەرچاوە، ص ۱۲۰.

۳- ھەمان سەرچاوە و لاپەرە.

۲- وەرە و خۆپاراستنی لهحه رام:

أ- له کاتیك دا شیخ ئەمجد خانووهكهی له (أعظمیة) دروست دهكات گویى لهیهكێك له کریکارهکان دهبی وشهیهکی کوفر (کفر)ی به زاردا دی، ئەویش بانگی دهكات و کرییهكهی به تهواوی ده داتیۆ ئیزنی ده دات، پاشان فه رمان دهكات كه هه رچی ئه و کریکاره دروستی کردوه بپوختنیۆ کریکاریکی دیکه دینی!

ب- شیخ ئەمجد خانوویهك به کری دهگریۆ تییدا نیشتته جی دهبی، خانووهكه درهختیکی خورمای تییدا دهبی، جا کاتیك وهختی چینی دی بۆی دهچنیۆ بۆی دهخاته گونیا نه وه بهحه مبالیک دا بۆی ده بات و، پیی دهلی: کاکه گیان ئەم خورمایه م له درهختی خورمای نیۆ خانووه كه ت چنیوه، جا له بهر ئه وهی له عه قد (عقد)ی به کری گرتنه كه دا دار خورمایه كه باس نه کراوه، ئه وه مولکی تویه!

ج- سالیکیان شیخ ئەمجدو (أستاذ محمد محمود صواف) ده نیرینه هه ولیۆر بۆ به سه ره وه گه ران و پشکنینی مزگه وته کانیۆ، پاش جی به جی کردنی کاره که یان شه ویک له هاوینه هه واری (صلاح الدین) ده میننه وه، جا کاتیك ده گه رینه وه هه ولیۆر شیخ ئەمجد له به رپرسی ئه وقافی هه ولیۆر ده پرسی: که ئایا کریی سه یاره له هه ولیۆره وه بۆ ئه وێ چه ندە؟! تاكو خۆی بیدات، چونکه چوون بۆ هاوینه هه واری (صلاح الدین) ناکه ویتته جوغزی ئه رکه که یانه وه! سه ره نجام له سه ره ئه وه مشت و مریان ده بیۆ، به وه کۆتایی دی که (محمد صادق المختار) که یه کێك بووه له قوتا بییه کانی شیخ کرییه که ده دات!

د- جاریکیان پیاویك ده چیتته لای شیخ له فه رمانگه كه ی خۆی و داوا ی لی ده كات كه نامه یه کی بۆ كه سیك بۆ بنووسی تاكو کاره که ی ئاسان بیت! شیخیش قاقه زی له لا نابی، بۆیه فلسیکی ده داتیۆ ده لی: بچۆ په ره قاقه زیك بکړه، کابراش ده لی: ئه ی شیخ ئه وه قاقه زی سپییه له به رده مت! ئەویش ده لی: رۆله گیان ئەممه مالی ده ولته وه هی من نیه! بۆیه کابرا ده چی قاقه زیك ده کریۆ بۆی ده هینتیۆ ئنجا نامه که ی بۆ ده نووسیۆ ده روات.

۱- هه مان سه رچاوه، ص ۱۲۲، و ۱۲۳، و ۱۲۵.

۲- سه رچاوه ی پيشوو، ص ۱۲۵، ۱۲۶.

۳- پابه‌ندیی به‌شهر و سوننه‌ته‌وهو گوئ نهدان به‌ره‌خنه و گله‌یی نه‌م و

نه‌و:

أ- کاتیك شاعیری ناسراو (جميل صدقي الزهاوي) كه مامی بوو مرد، مه‌لیك داوای لی‌کرد كه نویژی له‌سه‌ر بکات، به‌لام شیخ نه‌مجد چونكه گومانی هه‌بوو له‌ئیمانی مامی‌دا، رازی نه‌بوو نویژی له‌سه‌ر بکات، جا کاتیك پاش به‌پی‌کردنی ته‌رمه‌که‌ی گه‌پایه‌وه مال و ئاموژنی به‌گله‌یی‌یه‌وه پی‌ی گوت: بۆچی نویژت له‌سه‌ر نه‌کرد! خو له‌چه‌ند مانگی دوا داوای ته‌مه‌ندی‌دا داوای لی‌بوردن (إستغفار) پارانه‌وه‌و نویژ هه‌بوو؟! پی‌ی گوت: نه‌گه‌ر پی‌شتر نه‌مه‌م زانیایه نویژم له‌سه‌ری ده‌کرد.^۱

ب- کاتیك (شيخ إبراهيم الأيوبي) به‌نوینه‌ری کۆمه‌له‌ی (الشبان المسلمین) ده‌چیته لای شیخ نه‌مجدو له‌ویش سه‌رگه‌رمی دهرس گوتنه‌وه‌ی شهرع (فقه) ده‌بی له‌قوتابخانه‌ی (السليمانية) داو عاده‌تی شیخیش وابووو بۆ هیچ که‌س دهرسی نه‌ه‌ریوه، جا دیاره (الشيخ الأيوبي) یش به‌په‌له‌ بووه، بۆیه پاش مۆلّه‌ت وهرگرتن ده‌لی: کۆره‌که‌ چاوه‌پی‌ی تۆن و زانیان و وه‌زیره‌کانیش هاتوون و به‌داوای جه‌نابت دا ناروویانم که وته‌یه‌کیان بۆ به‌هرمووی! به‌لام شیخ نه‌مجد هه‌ر به‌رده‌وام ده‌بی له‌سه‌ر دهرسه‌که‌ی بۆیه (الأيوبي) یش به‌جه‌خت کردنه‌وه قسه‌که‌ی دوویات ده‌کاته‌وه، شیخ نه‌مجدیش تییه‌وه ده‌خوپی‌و ده‌لی: (أتریدني أن أتركَ فَرَضاً وأحضرُ بدعةً؟!) ده‌ته‌وی فەرزیک واز لی‌به‌ینم و ئاماده‌ی بیدعه‌تیک بم؟!!

دیاره ئاهه‌نگه‌کش به‌بۆنه‌ی چل رۆژ تییه‌پ‌رین به‌سه‌ر کۆچی داوی (محمد اقبال)ی

شاعیری ناوداردا بووه.^۲

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- هه‌مان سه‌رچاوه، ص ۱۱۶.

۲- هه‌مان سه‌رچاوه، ص ۱۲۶، ۱۲۷.

۴- له بهر رۆچوون له بیر گردنه وهه زیکردا ئافره تانی رووتی نه دیتوون و

قسه ی جنیوو ناشیری نی نه بیستوون، یان خوا نه هیشتوه ببینیو ببیستی؟!^۱

أ- (الشیخ فوآد الألوسی) (خوا لی خۆش بی) گێراویه ته وه که جاریکیان بۆ کاریکی ئیسلامی له گه ل شیخ ئه مجه د زه هاوی دا ده چنه میصرو سهردانی شاری (الأسکندریه) ش ده که ن، جا له کاتی تیپه رین به وشه قامه دا که له ئاقار ده ریا (کورنیش) یه، که به درێژی یی که ناره کانی شوینی مه له وانی (مسبح) تیدا سازکراوه، ئافره تانی بی شه رم به پۆشاک ی مه له گردنه وه ده بینن و، شیخ فوآد زوو زوو (أعوذ بالله من الشيطان الرجيم) و (لاحول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم) ده لی! جا دوا ی گه یشتنیان به مه به ست و پشوو دان، شیخ فوآد به شیخ ئه مجه د ده لی: ئه و دیمه نه پرش شه رمه زاریانه ت بین ی له ولاتیکی مسولمان دا؟!^۲

شیخ ئه مجه دیش ده لی: ئه فه ند ی مه به ست چیه ؟!

شیخ فوآدیش ده لی: ئه و ژنه نیمچه رووتانه ی که له شه قامه که دا به لایان دا

تیپه رین!

شیخ ئه مجه دیش ده لی: ئه فه ند ی به خوا هیچ نه بین ی!

ئنجا بیگومان ئه و نه دیتنه ی شیخ ئه مجه د چ له بهر زیکرو فیکرو رۆچوون و رامن

بوویو، چ له بهر نه هیشتنی خوا ی به خشنده بووی، وه که که رامه ت، هه ر چۆن بی به رزیو گه وره یی ئیمان و مسولمانه تی ئه و که له زانایه ده گه یه نی.

ب- جاریکیان شیخ ئه مجه د له کاتی که ده رس به (الشیخ عبدالقادر الخطیب) و

(الشیخ الألوسی) ده لی له قوتابخانه ی (السليمانية) ی به غداد دا، کت و پر پیاویک دیته ژووری و به ده نگ ی به رزو قسه ی ناجۆرو ناشیرین شیخ ئه مجه د ده وین ی و تۆمه تبار ی ده کات به چه ند شتی ک، به لام شیخ ئه مجه د چ به سه رخوی ناهین ی و شلوی ناب ی، (شیخ فوآد) و (شیخ ئالوسی) یش ده یانه ی بۆ هه لسن و سزای بده ن، به لام له شه رم و ریزو سامی شیخ ئه مجه د هیچ نالین و هیچ نا که ن! ئیدی کابراش پاش ته واو کردنی جنیوو قسه سووکه کانی ده پوات و شیخ ئه مجه دیش به وشه یه کیش وه لامی ناداته وه.

۱- هه مان سه رچاوه، ص ۱۲۰ تا ۱۲۲.

داوای چەند روژێك دیسان کابرا پەیدا دەبێتەوهو (فوآد)و (آلوسی) پەنا بەخوا
دەگرن نەبادا دەست پێبکاتەوه. بەلام هەرھێندە دەزانن کابرا دەست دەکات بەداوای
لێبوردن کردن و چاوپۆشیکردن! شیخیش پێی دەلی: ئەوه چییە بۆچی داوای
لێبوردن دەکەیت؟!

ئەویش دەلی: چەند روژێك لەمەوبەر بێتەدەبیم بەرانبەرت کردو ئیستاش بۆم
دەرکەوتووە کەهەلەم و زولم لێکردووی!

شیخیش دەلی: بەخوا کوڕم ئەوێ باسی دەکەیت نایەتە یادم، خوا بێبەخشی!
دیاره (فوآد)و (آلوسی) لەقسەێ شیخ سەرسام دەبن، کەنایا کاتی خۆی چاوپۆشییو
هێمنیی (حلم)نواندووە ئیستا لەبیری چۆتەوه! یان هەر خوا گوێی لەبێستنی قسە
ناجۆرهکان پاراستووە وەك چۆن لەئەسکەندەرییە چاوی لەدیتن پاراست؟!

د. شەرم و شکۆو ئەدەب و ریزی:

أ- (نهال) خانی کچی دەگێڕێتەوه کە شیخ ئەمجدی بابی یەكجار بەشەرم و شکۆ
بوو، جارێکیان پیاویك ئازار لەئەژتویدا دەبێو کەئەژتوێ هەلەدەکات و دەرەدەکەوێ
شیخ لەشەرمان رووی وەرەدەسوڕێنی بۆ ئەوێ نەبیینی!

ب- جارێکیان شیخ ئەمجد دوو پیاو دەبینی ئەمەقالی یانەو یەکیکیان جێبو بەوی
دیکەیان دەدات، شیخیش لێیان دەچیتە پێش و پێیان دەلی: جێبو بەیەکتر مەلێن
چونکە دادگا (محکمة)یەك هەیه! ئیدی کە دوو پیاو کە قسەکەێ شیخ دەبێستن تەریق
دەبنەوهو دەپۆن! □

ameer.maktab@yahoo.com

f /AliBapir

yt /AliBapir

f /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



٦- شیخ ئەمجەد ناوی خەلکی لەبەرچۆتەو، بۆ ئەوەی تووشی غەیبەت

نەبێ:

یەکیکی دیکە لەخەسلەت و تایبەتمەندییەکانی شیخ ئەمجەد کە پێم وایە تایبەتە بەخۆیەو، ئەوەیە کە لەگەڵ هیڤی زۆر سەرسوڕهێنەری (حافضة و ذاکرة)ی ناوی خەلکی زوو لەبەرچۆتەو تەنانەت هی ئەوانەش کە زۆر لێیەو نەزیک بوون و لەوبارەو شتی سەیر سەیری لێدەگێڕنەو.

روژیکیان لەوبارەو پرسیری لێدەکرێ کە بۆچی وایە!؟

ئەویش دەلی: لەسەرەتای تەمەنمەو ئەو ئایەت و فەرموودانەم خوێندنەو کەدەربارەو غەیبەت هاتوون، جامنیش بۆ ئەوەی نەتوانم غەیبەتی کەس بکەم، لەخوا پارامەو کە ناوی کەسان (أشخاص)م لەبەر بەریتەو! وە شیخ ئەمجەد ریی بەهیچ کەس نەدەدا کە لەکۆڕو مەجلیسی ویدا باس و غەیبەتی یەکیکی دیکە بکات و یەکسەر قسەکەی پێدەگۆڕی.

٧- هاوکاریکردنی خەلک و تکا بۆ کردنیان و ئیش و کار بۆ راپەراندنیان:

شیخ ئەمجەد بۆ دەستبار بۆ گرتنی خەلک و هاوکاریکردنیان لەکاروباری شەریعی و رەوادا بەهیچ جوړیک درێغی نەدەکرد، بۆیە گەلێک کەس پەنای بۆ دەهێنا کە لەلای بەرپرسیانی حکومەت تکا (شفاعة)یان بۆ بکات، بەتایبەت زۆر بەدەم زانایانی کورد (علماء الكرد)و دەچوو کە لەئەوقاف و شوێنەکانی دیکە کاروباریان بۆ راپەرێنی.

أ- مامۆستا مەلا عومەری دیبەگەیی کە دۆستیکی نزیکی شیخ بوو گێڕاویەتەو دەلی: لەبیرمە جارێکیان شیخ ئەمجەد لەگەڵ کۆمەلێک زانای کورددا چوو بۆ لای بەرپۆهەری ئەوقاف (أحمد زکی المدرس)و ئەویش داواکارییەکی جێبەجێکرد، ئنجا پاش سێ روژێ دیکە دەستەبەری دیکە زانایان هاتن و داوایان کرد واسطەیان بێت، منیش نارەحەت بووم و بەشیخ ئەمجەد گوت: ئەو شیخ دەتوانی قاقەزیکیان بۆ بنووسی و خۆت نەچی، چونکە سێ روژ لەمەوبەر چووێ لای! ئەویش بێدەنگ بوو،

١- هەمان سەرچاوە، ص ١٢٩، ١٣٠.

٢- هەمان سەرچاوە، ص ١٣٠.

دوايي وتی: ئهوان پييان وايه ئهگەر لهگهڵيان نهچم گرفتهكهيان هل نابيؤ، وهپييان وايه پشتيوانييان ناكهم، بۆيه رازي بوون و نهبووني بهرپوه بهر (مدير) م بهلاوه گرنگ نيه و دهبي ههر بچم و دليان خوش بکه م!

ب- جاريگيان يه كيک له برايه کاني شيخ ئه مچه د ته کليفي اي دهکات که له گه لي بچي بۆ لاي بهرپرسي فه رمانگه يه ک که له وي به کارمه ند (موظف) دابمه زري، شيخيش له گه لي ده چيؤ که ده چنه لاي سه روکي فه رمانگه (رئيس الدائرة) هکه به چاکترين شيوازو پيشوازي اي دهکات و به خيري ده هينيؤ ده لي: فه رموو ماموستاي به ريزمان فه رمان بکه ! ئه ويش پي دي ده لي که هاوکاري برايه که ي بکات بۆ دامه زران و له و فه رمانگه يه داو، کابراش ده لي له خزمه تين و خواپاري جي به جي ده بي، ئنجا شيخ سوپاسي دهکات و له کاتي چوونه ده ره وه دا پي ده لي: هيوا دارم هاوکاري و يارمه تي يه که ت له چوارچيؤه ي هه ق دابيؤ، ئه گەر يه كيکي ديکه ي له و شايسته ترو چاکتر هه بوو برايه که مي پيش مه خه !

دووهم: هه ئويسته پرسنگداره کاني شيخ ئه مچه د زه هاوي:

۱- يه كيک له هه ئويسته بويره کاني شيخ ئه مچه د له سه رده مي

پاريژهر (محامي) ايه تي دا:

له سالي (۱۹۲۴) ز دا خوشک و برايه ک به ناوي (بيبي و جواد کاب) بۆ وه رگرتنه وه ي ئه و خانووه يان که کۆمه لي به هائي يه کان (الطائفة البهائية) ليانيان زهوت کردبوون و کردبوويان به پروگه ي خويان، به بيانووي ئه وه ي که کاتي خوي (بهاء الله) که به پيغه مبهري خوياني ده زانن تييدا نيشته جي بووه . سکا لانامه (عريضة) يه ک ده ده نه دادگاي (بداءة) ي به غدادو به لگه نامه کاني خويانيش ده ده نه ده ست (قاضي) و ئه ويش که دليا ده بي مولکي جه وادو خوشکه که يه تي (۱۱/۲۳) به قازانجي ئه وان حوکم ده رده کات.

ئيدي به هائي يه کان کيچيان ده که ويته که ول و ليشاويکي برووسکه ي ناپره زايي ده ربرين له سه رتاسه ري ئه وروپا و ئه مريکاوه بۆ (المندوب السامي البريطاني) ره وانه ده که ن، که (السير بيرسي کوكس) بووه له به غدادو داوا ده که ن که حکومه تي به ريتانيا

به قازانجی به هائییه کان ده خالهت بکات و ئه ویش قسه له گهله مه لیک دا ده کات و مه لیکیش به ئینی پیده دات و، بۆ رۆژی دواپی فه رمان ده کات که خانووه که چۆل بکری و کليلة کانێ ته سلیمی حکومهت بکری.

دیاره خوشک و برایه که شیعه ده بن، بۆیه زانایانی شیعه ده ست ده که ن به ناره زایی ده برپین و (الحاج محمد جعفر التمن) به نوینه رایه تی خویان ده نیرنه لای مه لیک فه یسه لی یه که م که له وه باره وه بیدوینی و داوی لی بکات خانووه که بگپرینه وه بۆ خاوه نه کان! دیاره مه لیک ده که وینه نیوان دوو به ردا شه وه، له لایه ک فشاری به ریطانیاو به هائییه کان و، له لایه کی دیکه شه وه گوشاری خه لک و میله ت و له پیشیانه وه ش زانایانی ئیسلام.

وه سه ره نجام کیشه که ده بیته کیشه یه کی ئایینی سیاسی ئالۆز، جا کاتی ک شیخ ئه مجه د- که ئه وسا پارێزه ر (مُحامي) بووه - ده بینی هه چ کام له پارێزه ره کان ناویرن به رگری له خاوه ن خانووه که بکه ن، له ترسی به ریطانیاو به هائییه کان و (الملک فیصل الاول)، غیره تی ئیماندارانه ی ده جۆشی و به رگری لی کردنی خاوه ن خانووه کان- جه وادو خوشکه که ی- وه ئه ستۆ ده گری و سه ره نجام له (۱۹۲۴/۶/۸) ز دا، شیخ ئه مجه د بویرانه به رگری (دفاع) یه کی وردو به لگه دارو راشکاو له خاوه ن داریتی (مالکیه) جه وادو خوشکه که ی بۆ خانووی گۆرین ده کات و، ده عوایه که ده باته وه و خانووه که بۆ خاوه نه شه رعیه ییه کانێ ده گپرینه وه.

۲- شیخ ئه مجه د ئاماده نابێ ببیته موفتی عێراق:

پاش کۆچی دواپی موفتی عێراق (الشیخ قاسم القیسی) خه لکی هه موو چاو ده برنه شیخ ئه مجه د که ئه رکی فه توادان (مُنْصِبُ الْإِفْتَاء) به ئه ستۆوه بگری، بۆیه هه ر کام له (عبدالرحمن خضر و محمد محمود صواف و شفیق العانی) ده چنه لای و ته کلیفی لی ده که ن که ئه و کاره به ئه ستۆوه بگری، به لām پییان ده لی:

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

(ما قيمة هذا المنصب والدولة علمانية؟! إذا قبلتُ هذا المنصبَ وجبَ عليَّ أنْ أفتي بكفرِ هذه الحكومة). واته: له حالّيك دا كه دهولت عهلمانيه ئه وپله وپايه يه چ نرخیكى هه يه؟! ئه گهر ئه و ئهركه به ئهستوو به گرم پیویسته فهتوا بدهم به کوفری ئه م رژیمة!

۳- شیخ ئه مجهد له سهر زانایانی بویرو خهباتگیر، وه دهنگ دی:

أ- بۆ وینه: له کاتیک دا که له سهردهمی حوکمی (عبدالکریم قاسم) دا ههر دووک زانای پایه بهرز (الشیخ عبدالعزيز البدری) و (الشیخ محمد مهدي الخالصي) دهگیرین، شیخ ئه مجهد دیداریک له گهل (عبدالکریم) دا دهکات و دهوری سی سوعات و شتییک قسهی له گهل دهکات و ههر دووک زانای تیکووشهر دهست به جی بهره دات.

ب- ههروهه له کاتیک دا - له سالی (۱۹۵۳ز) دا، که رژیمی عهلمانی پاکستان حوکمی له سیداره دانی زانای گه وره (أبو الاعلی المودودي) ئه میری کۆمهلی ئیسلامی پاکستان (الجماعة الإسلامية فی پاکستان) دهردهکات، شیخ ئه مجهد که ئه وکاته سهروکی کۆمهلهی برابه تی ئیسلامی (جمعية الأخوة الإسلامية) بووه، دهستبه جی بروسکه دهکات بۆ ههر کام له دادوهری گشتی (الحاکم العام) و سهروک وهزیران (رئیس الوزراء) و به تهلهفونیش (الأستاذ محمد محمود صواف) بانگ دهکات - که له شام بووه -، بۆ عیراق تاکو له وباروه ته گبیری بکه ن.

۴- شیخ ئه مجهد فهتوایه کی گرنگ و سهیر له باره ی کاروبانگه وازی

ئیسلامییه وه ده دات:

له وباره وه گوتویه تی: ^۱ (لَوْ أَنَّ كُنْتُ قَاضِيًا، وَأَتَانِي شَاهِدٌ، وَعَلِمْتُ أَنَّهُ يَقْطَعُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ بِالْعِبَادَةِ وَلَا يَعْمَلُ لِلْإِسْلَامِ أَعْدُهُ فَاسِقًا وَأَرْدُ شَهَادَتَهُ)، واته: ئه گهر بیّت و من قاضی بم و شایه دیک بیته لام و بشزانم که شهوو پۆز به خواپهرستی دهباته سهری، به لام کار بۆ ئیسلام ناکات! ئه وه به فاسقی داده نییم و شایه دیدیه که ی په ده ده که مه وه!

۱- هه مان سهراوه، ص ۲۱۰، ۲۱۱.

۲- هه مان سهراوه، ص ۲۱۹.

۵- شیخ ئەمجدو تەقەللاكانى بۇ بەربەست كردنى بەرەو عەلمانىەت بردنى

فیرکردن:

هەر لەوکاتەوێ کە مەلیک فەیسەلێ یەكەم بەپێی نەخشە یەکی بۆ دارپێژراو (ساطعُ الحَصْرِي) کردە بەرپۆه بەری گشتی وەزارەتی زانستییەکان (المدير العام لوزارة المعارف)، شیخ ئەمجد دەستی کرد بەهەول و تەقەللا بۆ لادانی و دوورخستنی وەهێ، چونکە دەبزانێ چ توخمێکی پیسە و چۆن کاتی خۆی خەلکی دیمەشق خۆپێشاندا نایان لەدژی کردووە و هاواریان کردووە: (لا إله إلا الله، ساطعُ عدوُ الله)!

جا شیخ ئەمجدو زانایانی دیکە ی ئیسلام کە زانیویانە ئەو کابرایە بەنەخشەو پیلانی ئینگلیز دەیهوێ خۆبندن و پەرەردەو فیرکردن بەرەو سیکۆلاریزم و بێدینی بەری، چەند هەولێکیان دا بۆ لادان و نەهێشتنی لەسەر ئەو کارەو، هەم شیخ ئەمجد خۆی دوو جارەن مەلیکی بێنیووە داوای لێکردووە ئەویش بەلێن و گەفتی پێداوێ کە لای بدات، وەهەم زانایانیش بەکۆمەڵ دوو جارەن مەلیکیان بێنیووە، جاری یەكەم گەفتی پێداوێ، بەلام جاری دووهم بەپاشکاوێ پێی گوتوون کە: (إِنَّ الانكليز مُصِرُّونَ عَلَى بَقَاءِ ساطعٍ فِي مَنْصِبِهِ فِي الْوِزَارَةِ) واتە: ئینگلیز سوورن لەسەر مانەوێ (ساطع) لەپلەوپایە ی خۆیدا لەوەزارەت!

دیسان جاریکی دیکەش لە رۆژگاری (نوری سعید) دا شیخ ئەمجد هەندێک لە زانایان کۆدەکاتەوێ کە تەگبیریکی ئەو وەزارەتە بکەن و، سەرەتا دەچنە لای وەزیری مەعاریف (خليل كنة) و شیخ بەپاشکاوێ قسە ی لەگەڵ دەکات و ئەویش هەر بەپاشکاوێ وەلامی دەداتەوێ دەلی: (نحنُ دولةٌ علمانية، فإذا أردتَ إجراءَ تَغْيِيرٍ عليكم بالسلطاتِ العليا)، شیخیش دەلی: جا ئەو دەستەلاتە کێیە؟ دەلی: سەرۆک وەزیران (نوری پاشا)، ئینجا دەچنە لای ئەویش و دەیدوینن و ئەویش حەوالە ی (الوصي على العرش: عبد الله) یان دەکات و شیخ ئەویش دەدوینێ، (وصي) یش لە وەلام دا دەلی:

(إنّ التعليم في بلادنا هو بموجب خطة مدروسة) واته: فيكرکردن له ولاتانی ئیمه دا به گوێره ی نه خشه یه کی داریژراوه، شیخیش ده لای: ئاخر کی ئه و نه خشه یه ی داناوه تاكو رووبه پووی ببینه وه و گفتوگۆی له گه ل بکهین!!

٦- شیخ ئهمجهدو کيشه ی فه له سطين:

ماموستا مه لا ئه مجه دی زه هاوی ئه هميه ت و بايه خيکی تاييه تی به کيشه ی فه له سطين (القضية الفلسطينية) داوه له هه موو ئه و کۆنگره (مؤتمر) انه دا که بو ئه و مه به سته به ستراون، به شداربووه چی له ده ست هاتبی ئه نجامی داوه، که ده توانین له نيو هه ول و هه نگاوه کانی دا ئه مانه به نموونه به ئینینه وه:

أ- له سالی (١٩٤٨ ز) دا بو یه که مین جار سه فهری میصری کرد بو ئه وه ی ناوی (الجامعة العربية) بگوێی بو (الجامعة الإسلامية)، تاكو کيشه ی فه له سطين گشتگیرترو هه مه لایه نه تر بیّت و به رگریی کردن له گه ل و خاکی فه له سطين له دل و ده روونه وه هه لبقولای و هاندرو پالنه ریکی عه قیده یی هه بی و سه رجه م مسو لمانان تییدا به شداربن، نه که له جوغزی نه ته وه ی عه ره ب دا کورت هه لبی و ته نیا هاندهریکی عاطیفی هه بی! به لام بیگومان هه ول و ته قه للای شیخ ئه مجه د بی سوودو ئاکام بوو و عه ره به کان لییان نه بیست، به بیانوی ئه وه ی که له چه ند شوێنیکی وه ک (لبنان) و (جزائر) خه لکی نه صرانی هه ن!

جا هه رچه نده شیخ ئه مجه د له کاتی گفتوگۆی له گه ل (عبدالرحمن عزام) سه روکی ئه وسای (الجامعة العربية) دا ئه و بیانووه ی برین به به لگه ی ئه وه که (یهود و نصاری) له نیوه دورگه ی عه ره بی شوینی دیکه ش دا هه بوون و له گه ل کیان و قه واره ی ئیسلامیش دا هیه چ گرفت و کیشه یه کیان نه بووه به خته وهرانه له ژیر سایه ی حوکی ئیسلامی دا ژیاون! به لام کاک (عبدالرحمن عزام)! نه بیست و هه موو به لگه که شی ئه وه بوو که: (إننا مُقیدون بنظام الجامعة العربية ولا يمكن الخروج عليه) ئیمه پا به ندين به پروگرامی (الجامعة العربية) وه و ناكری لیی ده ربچین!

دياره هر بۆيەش ئىستاشى لەگەڵ بى (عەرەبەكان)وہك (عارەبانە) ھەر بەدواى
جولەكەوہن و ئاسنى سارد دەكوتن و ئاوى لەئاشى دەكەن!

ب- سەفەرى دووہمىشى لەو پیناوەدا بو (دمشق)و (قاھرە)و (قدس) بوو لەو
كۆنگرە ئىسلامى (المؤتمر الاسلامي) يەدا كە لەقودس داو لەپیناوە كیشەى فەلەسطين دا
بەسترا ئامادەبوو، وە بەسەرۆكى كۆنگرەكەش ھەلبژێرا.

ت- وە مامۆستا ئەمجەد زەھاوى لەگەڵ يەكەمین پۆلە موحابىدى عىراق دا چۆتە
فەلەسطين و سەردانى ھیلەكانى پيشەوہى جەنگى كردوہ، لەسالى (١٩٤٨)دا. □

ث- سىيەمىن سەفەرىشى دواى ئەوہبوو كە كۆنگرەى ئىسلامى كە لەقودس
بەسترا بپارىدا ببیتە سەرۆكى كۆنگرەى ئىسلامى و، بەسەرۆكايەتى وەفدىك سەردانى
ولآتانى رۆژھەلاى ئاسيا (بلاد شرق آسيا) ى كرد، بەمەبەستى ھاندانى خەلكى مسولمان
بۆ ھاوكارى و پشتگيرى خەلكى مسولمانى فەلەسطين، وە لەو سەفەرىدا ھەركام لە:
(الأستاذ محمد محمود الصواف و د. أمين المصري و الشيخ الورتلاني و الشيخ محمد بشير
الإبراهيمي و الشيخ علي طنطاوي) لەگەڵ بوون، بەلام دواى بەس (شيخ على طنطاوي)
لەگەڵ بەردەوام بوو و سەردانى (پاكستان) و (ھند) و (أندونيسيا) و (ماليزيا)يان كردو
سەفەرەكەيان دەورى (٧) مانگ درێژەى كیشا.

٧- شيخ ئەمجەدو پیکهینانى کۆمەڵەو دەزگا ئىسلامىیەکان:

شيخ ئەمجەد دواى ئەوہى لەسالى (١٩٤٦)ز دا لەخزمەتى بوارى دادوہرى (المجال
القضائي) خانەنشین (متقاعد) کرا، دەستى کرد بەدروست کردن و پیکهینانى کۆمەڵ و
دەزگا ئىسلامىیەکان، وە لەنیوان سالانى (١٩٤٦-١٩٥٨)، ئەم کۆمەڵە (جمعیه)
ئىسلامىیانەى بەھاوكارى زانایانى دیکە و قوتابىیەکانى پیک ھینا:

١- جمعیه الآداب الإسلامیة ١٩٤٦-١٩٤٨.

٢- جمعیه إنقاذ فلسطین ١٩٤٨. □

٣- جمعیه التریبۃ الإسلامیة ١٩٤٩. □

۴- جمعية الإخوة الإسلامية ۱۹۵۱.

۵- جمعية رابطة العلماء ۱۹۵۳.

۶- اللجنة العليا لنصرة الجزائر ۱۹۵۲.

وهو بؤ خوى سهرؤك و مشوورگيڙى سهرجه م ئهم كؤمه ل و ريڭخراوانه بوو.

ئاشكراشه كه ههركام له و كؤمه ل و ده زگايانه چهندان جوړه كارو چالاكيان هه بووه، له سهرجه م بوو لايه نه كانى: زانستى به شه رعيى به كان و فيكرو فه رهنگ و بانگه وازو په روه رده و ره وشت و كؤمه لايه تى و جيهادى و سياسى داو كاريگه رى به كى گه ورو گرنگان له سهر كؤمه لگاي عيراقى و ده روه دى عيراقيش هه بووه، بؤ بيدارى و هوښيارى مسولمانان و به روه ئيسلام گيڙانه وديان و به رپه رچ دانه ودى بيوځكه و ريڭكه روژه لايه تى و روژئاوايى به كان.^۱

هه زاران رحمة تى خواى به خشنده و به خشر برژيته سهر گيانى جواميرانه دى

مامؤستا مه لا ئهمجه دى زدهاوى و پله وپايه دى به رزو به رزتر بكا ته وه.

ameer.maktab@yahoo.com



www.alibapir.net



۱- پيم وايه مامؤستا مه لا ئهمجه دى زدهاوى به ئه سل پشه دى و داره شمانه ييش، به رانبه ر به كيشه دى ره واى كوردو چه وسنترانه ودى و ماف پيشيل كرانى و خاك داگير كرانى و... هتد، كه مته رخم بووه و پيم سهره كه شتيكى ئه و تووى له و باره وه لى نه گيڙاوه ته وه، له حاليك دا كه زور به كيشه دى فه له سطينه وه ماندوو بووه و كيشه دى كوردش له كيشه دى فه له سطين كه متر نيه و گه لى كوردش ئه گه ر له گه لى فه له سطين مسولمانتر نه بى كه متر نيه !!

۱۹- پيشه‌وای شهيد حه‌سه‌نولبه‌ننا (رحمة الله تعالى عليه):

(حسن بن أحمد بن عبدالرحمن البنا) له‌سالی (۱۹۰۶) ی زاینی‌و له‌گوندی (المحمودية) ی سهر به (مديرية البحيرة) ی نيزیک له‌شاری (الاسكندرية) له (مصر) هاتوته دونياوه، گه‌لیک له‌زاناو لی‌کۆله‌روهه هاوچه‌رخه‌کان به‌یه‌کیک له‌زاناو پيشه‌وا بلیمه‌ت و هه‌لکه‌وتوووه‌کان و نوی‌که‌روه‌یه‌کی ئایین (مجدد الدین) ی داده‌نین.

دامه‌زین‌ه‌ری (کۆمه‌لی بریانی مسوولمان) (جماعة الاخوان المسلمين) ه، که‌کاریگه‌ری‌یه‌کی گه‌وره‌ی له‌سهر خه‌ملاندن و گه‌شه‌پیدانی هۆشیاری‌و هه‌ستانه‌وه‌ی ئیسلامی هه‌بووه له‌سه‌ده‌ی چوارده‌یه‌می کۆچی و بیسته‌می زاینی‌دا.

وه له‌سالی (۱۹۴۹) ز له (شه‌وی ۱۲/۱۳ ی شباط)، به‌رانبه‌ر به (۱۴) ی ربیع الثانی (۱۳۶۸) ک دا، رژیمی ئه‌وسای میصر به‌پادشاهی‌تی (الملك فاروق) و به‌ده‌ست له‌پشت دانی زله‌یزه‌کانی وه‌ک ئینگلیزو ئه‌مریکا، له‌ته‌مه‌نی (۴۳) سالی‌داو له‌نیوه‌راستی شاری (القاهرة) ی پایته‌ختی میصر دا کوشتی، خوا به‌شه‌هیدی وه‌رگرتی.^۱

شیایو باسیشه‌که (حَسَنُ الْبَنَّا) هه‌رچه‌نده ته‌مه‌نیکی که‌می به‌سهر بردوه، به‌لام چه‌ندان هه‌لویستی مه‌ردانه‌و جوامیرانه‌ی تۆمارکردوه، که ئیمه ناتوانین له‌م چه‌ند لاپه‌ره‌یه‌دا سه‌رژمیران بکه‌ین و وه‌ک هی زاناو پيشه‌وايانی دی ناچارین گۆلبژێریکیان بکه‌ین.

ئاشکرایه که وه‌ک چه‌ندان جاری دیکه‌ش گوتوو مانه: هه‌یچ کام له‌زاناو پيشه‌وايان فریشته‌ی بی‌هه‌له‌و به‌فری بی‌هه‌له‌ نه‌بوون و نین و (حَسَنُ الْبَنَّا) ش که له‌چاو ته‌مه‌نی که‌می و ئالۆزو بلۆزی بارودۆخی سیاسی ئه‌وساکه، رهنکه زیاتر له‌خه‌لکی دی جوولاییت، عه‌جایب و سه‌یر نه‌ که‌پشکیشی له‌هه‌له‌و که‌م و کورپی‌دا زیاتر بووبی‌و گوتراویشه: (مِنْ فَضَائِلِ الرِّجَالِ أَنْ تُعَدَّ مَعَابِيَهُمْ).

۱ - بروهانه: (من قتل حسن البنا؟) محسن محمد، ص ۵۴۴، وه بروهانه: (لماذا أغتيل الإمام الشهيد: حسن البنا؟!) عبدالمتعال الجبري، ص ۷ تا ۱۶۹، وه بروهانه: (مجموعة رسائل الإمام الشهيد: حسن البنا) ج ۱ ص ۱۵۷ تا ۱۵۸.

یهك: بنیاتنانی کۆمهالی براییانی مسوولمان:

بیگومان یه که مین و گرنکترین هه لۆیستی پرشنگذارو جوامیرانه ی (حَسَنُ البَنَّا) (رهحمه تی خوی لی بی) ته وه بوو که له سالێ (١٩٢٨) ز و له ته مه نی (٢٢) سالێ دا !! کۆمهالی براییانی مسوولمان (الاخوان المسلمین) ی دامه زرانده، له مانگی ئازاردا، به رانه ر مانگی (ذو القعدة) ی سالێ (١٣٤٧) ک.

دیاره ته و کارو هه لۆیسته ی پێشه وای شه هید کاریکی گه وره و هه لۆیستیکی یه کجار جوامیرانه و بویرانه و پر به پیستی کات و رۆژگار بوو، چونکه چوار سال بوو که (کمال آتا تورک) به ده سیسه و ده ست له پشت دانی زله یزه کان و جوله که زایونی یه کان (اليهود الصهاينة) له سالێ (١٩٢٤) ز دا، جاری هه لوه شانده وه ی خيلافه تی ئیسلامی و دامه زرانده ی کۆماری تورکیای عه لمانی دابوو!

وه له و سه رو حه ده دا مسوولمانان به گشتی هه ستیان به بی سه رو سییه ری و بی په ناو پشتیوانی ده کردو، له بۆشاییه کی گه وره و سامناکی بی کیان و قه واره یی دا قه تی س مابوون و ده ستیان له هه موو پچکان برابوون!

بۆیه دامه زرانده ی پیکه ینانی کۆمهال و بزوتنه وه یه کی ئیسلامی که هینانه وه و گیرانه وه ی حوکم و کیان و قه واره ی ئیسلامی ئامانجی سه ره کی و کۆتایی بوو،... ئاسۆیه کی روون و هه نگاوکی ئومید به خش بوو بۆ مسوولمانان.

هه ربۆیه ش کۆمهالی ناوبراو زۆر زوو گه شه ی کردو له ماوه ی که متر له (١٠) سال دا بوو به پارسه نگیکی قورسی تا ته رازووی موعاده له سیاسیه کان و، پاش (٢٠) سالیش به جۆریک ترس و بیمی خسته دلی دوژمن و ناحه زه خۆمالی یه کان و زله یزه جیهانی یه کان، که هه موویان له دژی بوهستن و بۆ له نیو بردن و خه فه کردنی ده ستبار بۆیه کتر بگرن و بکه ونه پیلان گیران و نه خشه دانان!

ئجا به پیوستی ده زانم تیشکیک به یه نه سه ر به رنامه (منهج) ی (حَسَنُ البَنَّا) که کردوویه تی به بناغه ی کارو چالاکی کۆمهال و بزوتنه وه ئیسلامی یه کی.

جا بیگومان ته م بابه ته هه ویریکی ئاوخوازه و زۆری به به ره وه یه، به لام ئیمه له چه ند برکته کی گوشراودا ده یخه یه نوو:

۱- گشتگیری (الشمولية) له تیگه یشتنی ئیسلام و کار بوکردنی دا:

(حَسَنُ الْبَنَّا) له وبار هوه گوتوو یه تی:

ئه ی براكه م گوی بگره! بانگه وازی ئیمه ئه گهر به فراوانترین پیناسه ی وه سفی بکه یین ئه وه یه که (ئیسلامییه)، جا دیاره ئه م وشه یه ش مانایه کی فراوانتر له و چه مکه ته سکه ی هه یه که خه لکی تی دی ده گهن، چونکه ئیمه پیمان وایه که ئیسلام گشتگیر (شامل) هو تی کرای کاروباره کانی ژیان و گوزهران ده گریتته خویو، له هه موو مه سه له یه کی دا فه تواو برپاری وردی خوی هه یه و، له بهرده م کیشو گرفته واقعییه کانی خه لکی داو ئه و سیسته م و ریسایانه دا که چاککردنی کاروباری خه لکی په کی له سه ریان که وتوه، دهسته و ئه ژنو دانانیشی، به لئ په یامی ئیمه (ئیسلامی) یه به هه موو ماناو چه مکه کانی وشه ی ناوبراو، هه ر ماناو مه به ستیک حه ز ده که ی لئی بفامه وه، به مه رجیک له و تیگه یشتنه ت دا پابه ندبی به کتیبی خواو سوننه تی پیغه مبه ره که ی ﷺ ریباری پێشینه چاکه کانی مسولمانان.

جا هه رچی کتیبی خوا (کتاب الله) یه ئه وه بناغه و ریشه ی ئیسلامه و، هه رچی سوننه تی پیغه مبه ره که یه تی ئه وه شه رح و ته فسیری کتیبی خوایه و، هه رچی ریو شوینی پێشینه ی چاکیشه (خوا لیان رازی بی)، ئه وه پیاده که رو جی به جی که ری ئه و به رنامه و ریبارزه و سه رمه شق و به رجه سته که ری کرده یی راسته قینه یان.

وه هه ر له وبار هوه گوتوو یه تی:

(الاسلام نظام شامل يتناول مظاهر الحياة جميعا، فهو:

دولة وطن أو حكومة وأمة

وهو: خلق وقوة أو رحمة وعدالة

وهو: ثقافة وقانون أو علم وقضاء

وهو: مادة وثروة أو كسب وغني

وهو: جهاد ودعوة أو جيش وفكرة

۱- پروانه: (مجموعه رسائل الإمام الشهيد) ج ۱ ص ۳۲، (دعوتنا).

۲- پروانه: (مجموعه رسائل الإمام الشهيد) ج ۱ ص ۲۵۴، (رسالة العالم).

كما هو: عقيدة صادقة وعبادة صحيحة سواء بسواء)

۲- قۇناغه كانى كارو خه بات:

(حَسَنُ الْبَنَّا) قۇناغه كانى كارو خه باتى كۆمه لَه كەى خۇى بۇ سى قۇناغ دابه ش

كردوه:

أ- التعريف: ناساندن، كه مه به ستى پىئى بانگه واز كردنى خه لَه كه بۇ ئىسلام و فيركردن و پهره درده كردنيان به پره چاوكردنى هر شيوازيكى شهرعى.

ب- التكوين: پيكيه ينان، كه مه به ستى پىئى پهره درده كردن و باره ينان و راه ينانى نه نام و كاديره ليها تووه كانه و ناماده كردنيان بۇ جيهادو به رهنگارى.

ج- التنفيذ: جي به جي كردن، كه مه به سست پىئى رو به پوو بوونه وه و جهنگ و جيهادو سه رهنجام سه ركه وتن و پيكيه ينانى كيان و قه وارهى شهرعى يه بۇ ئىسلام و مسولمانان.

هروه ها (حَسَنُ الْبَنَّا) راي وابووه كه كۆمه ل و كۆمه لگاي ئىسلامى به وجوره پيك دى كه له سه ره تاوه تاكي مسولمان (الفرد المسلم) و پاشان خيزانى مسولمان (الأسرة المسلمة) و دواتر يش كۆمه لگاي مسولمان (الأمة المسلمة، المجتمع المسلم) به يئيرتته دىو پى بگه يه نرى.

۳- به كارهي ينانى هي زو به رهنگار بوونه وهى چه كداريى له كات و قۇناغى

خۇى دا:

ئەميش هر چه نده له برگه ي پيشودا نامازهمان پى كرد، به لام به پيوستم زانى كه له م برگه سه ره به خۇيش دا تيشكى به خه مه سه ر، چونكه ئه م مه سه له ي به رهنگار بوونه وهى چه كدارانه (المواجهة المسلحة) له كات و قۇناغى خۇى دا، ويراى ئه وهى كه له شه ريعة تى ئىسلامى و سيره و نه زمونى پيشينه ي چاكان دا شتيكى روون و بى چه ندو چوونه، پيشه واي شه هيد (حَسَنُ الْبَنَّا) ش له رۆزگارى خۇى دا به خاليكى گه وره و

۱- برانه: سه رچاوه ي پيشوو، ص ۲۶۵، ۲۶۶، وه بروانه: (منهج التغيير عند الشهيدين: حسن البنا و سيد قطب)

د. محمد عبدالقادر أبو فارس، ص ۳۶، ۳۷.

۲- بروانه: (مجموعه رسائل الإمام الشهيد) ج ۱ ص ۱۹۰ تا ۱۹۳ (دعوتنا في طور جديد).

گرنگی بهرنامه‌ی کارو خه‌باتی کومه‌لی برایانی مسولمان (الاخوان المسلمین)ی داناوه، به‌لام به‌داخه‌وه ئیستا نه‌که هر کال بۆته‌وه بگره‌هر له‌به‌رنامه‌ی کاری ئه‌و کومه‌له ئیسلامی‌یه‌دا نه‌ماوه و سه‌رو سوږاگی نیه!

جا بزانیډ داخو (حسن‌البناء) له‌وباره‌وه رای چی بووه؟!^۱

(إِنَّ الْإِخْوَانَ الْمُسْلِمِينَ سَيَسْتَخْدِمُونَ الْقُوَّةَ الْعَمَلِيَّةَ حَيْثُ لَا يُجْدِي غَيْرُهَا، وَحَيْثُ يَنْقُورُ أَتُهُمْ قَدْ اسْتَكْمَلُوا عُدَّةَ الْإِيمَانِ وَالْوَحْدَةِ، وَهَمَّ حِينَ يَسْتَخْدِمُونَ هَذِهِ الْقُوَّةَ سَيَكُونُونَ شُرَفَاءَ صُرَحَاءَ وَسَيُنْذِرُونَ أَوْلَاءَ، وَيَنْتَظِرُونَ بَعْدَ ذَلِكَ، وَيُقَدِّمُونَ فِي كَرَامَةٍ وَعِزَّةٍ)

واته: مسوگه‌ر بن‌که (برایانی مسولمان) هی‌زی کرده‌یی (مه‌به‌ستی چه‌که) به‌کار دینن له‌حالیک دا که جگه له‌وه شتیکی دیکه که‌لکی نابیی، وه له‌کاتیکی دا که‌متمانه‌یان ده‌بی که له‌رووی ئیمان و یه‌کپیزی‌یه‌وه ئاماده‌ن، وه‌کاتیکیش ئه‌و هی‌زه به‌کار دینن شه‌ریفانه‌و راشکاوانه ده‌یکه‌ن و سه‌ره‌تا به‌رانبه‌ریان ئاگاداره‌که‌نه‌وه و پاشان چاوه‌پوانیی ده‌که‌ن^۲، وه دوا‌یی به‌که‌رامه‌ت و عیززه‌ته‌وه ده‌ست به‌کار ده‌بن.

دوو: به‌ناشه‌رعیی له‌قه‌له‌مدانی رژیم و حکوومه‌ته‌کانی سه‌رده‌م و

هه‌ولدان بۆ هی‌ئانه‌گایه‌ی حوکم و سیسته‌میکی ئیسلامیی:

به‌للی ئه‌میش هه‌لو‌ئیتییکی دیکه‌ی یه‌کجار بو‌ئانه‌و جوامی‌ئانه‌ی (حسن‌البناء) بووه (خوا لیبی خوش بی) که له‌چه‌ندان بۆنه (مُناسِبَة) دا به‌راشکاویی رای‌که‌یاندوه و ئه‌وه‌نده‌ی له‌برستیشی‌دا بووه کاری بۆ کردوه، جا باسه‌رنجی چه‌ند قسه‌یه‌کی بده‌ین له‌وباره‌وه، جارێ له‌باره‌ی ناشه‌رعیی بوونی رژیم و حوکمه‌ نائیسلامیی‌یه‌کانه‌وه گوتوو‌یه‌تی:^۳

* (...وَنَحْنُ لِهَذَا لَا نَعْتَرِفُ بِأَيِّ نِظَامٍ حُكُمِيٍّ، وَلَا بِهَذِهِ الْأَشْكَالِ التَّقْلِيدِيَّةِ الَّتِي أَرْغَمْنَا أَهْلُ الْكُفْرِ وَأَعْدَاءُ الْإِسْلَامِ عَلَى الْحُكْمِ بِهَا وَالْعَمَلِ عَلَيْهَا).

۱- بیروانه: (المؤتمر الخامس) له (منهج التغيير عند الشهيدین...) دا، ص ۳۰.

۲- مه‌به‌ستی ئه‌وه‌یه که‌پاش (إنذار) چاوه‌ری ده‌که‌ن داخو داوا‌یه‌که‌یان وه‌رده‌گیری، بیان ره‌د ده‌کریته‌وه! که‌بیگومان به‌ری‌چه‌ درانه‌وه‌ی ئه‌و جو‌ر داوا‌کاری‌یانه به‌لگه‌نه‌ویسته.

۳- بیروانه: (رسالة إلى الشباب) که له (منهج التغيير عند الشهيدین...) ص ۱۶، وه‌رگراوه.

وهك ده بینین زۆر به پوونیدی راشکاوایی رژییم و سیسته مه نائیسلامییه خواراوه

داسه پیئراوه کان به ناشه رعیی له قه له م ده دات!

* وه له باره ی حوکمران و دهسته لاتداره وابسته کانه وه گوتوویه تی:

(وَأَنَّى لِحُكَامِنَا هَذَا، وَهُمْ جَمِيعًا قَدْ تَرَبَّوْا فِي أَحْضَانِ الْأَجَانِبِ وَدَانُوا بِفِكْرَتِهِمْ، عَلَى أَثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ وَفِي مَرْضَاتِهِمْ يَتَنَافَسُونَ، وَلَعَلَّنَا لَا نَكُونُ مُبَالِغِينَ إِذَا قُلْنَا: إِنَّ الْفِكْرَةَ الْإِسْتِقْلَالِيَّةَ فِي تَصْرِيفِ الشُّوْنِ وَالْأَعْمَالِ لَمْ تَخْطُرْ بِبَالِهِمْ فَضْلًا عَنْ أَنْ تَكُونَ مِنْهَا جَمَلُهُمْ، إِنَّ قَوْمًا فَقَدُوا الْإِسْلَامَ فِي أَنْفُسِهِمْ وَفِي بَيُوتِهِمْ وَشُؤْنِهِمْ الْخَاصَّةِ وَالْعَامَّةِ لَأَعْجَزُ أَنْ يُفِيضُوهُ عَلَى غَيْرِهِمْ...)

وهك ده بینین (حسن البناء) زۆر به پوونیی رایده گه یه نی که حوکمرانانیکی له باوهشی بیگانه دا په روه ده بوو و به شیر ی گوانی ئه هلی کوفر گوشرکاو، به هیچ جوړیک لیان چاوه پوان ناکری که له سه ر بناغه ی عه قیده و ئایینه که ی خویان کیان و قه واره یه کی سه ربه خو (مستقل) بنیات بنی..

* وه له وباره وه که پیو یسته حوکم و شه ریه تی خوا، له هه موو بواری لایه نه کانی ژیان و گوزهرانی کومه لگا و ده وه تدا پیاده بکری، گوتوویه تی:

(إِنَّ مُهِمَّتَنَا فِي بَعْضِ تَفَاصِيلِهَا أَنْ يَكُونَ فِي مِصْرٍ أَوَّلًا بِحُكْمِ أَنَّهَا فِي الْمَقْدَمَةِ، ثُمَّ فِي غَيْرِهَا كَذَلِكَ):

- نظام داخلی للحکم، يتحقق به قول الله تبارك وتعالى: ﴿وَأَنْ أَحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ﴾.^١

- ونظام للعلاقات الدولية يتحقق به قول القرآن الكريم: ﴿وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا...﴾.^٢

١- بیوانه: (الاخوان المسلمون تحت راية القرآن) که له (منهج التغيير...) ص ١٦، ١٧ وه رگیراوه.

٢- سه رچاوه ی پیشوو: ص ٢٤، ٢٥، ٢٦.

٣- المائدة: ٤٩

٤- البقرة: ١٤٣

- ونظام عملي للقضاء يُسْتَمَدُّ من الآية: ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾^١.

- ونظام للدفاع والجندية، يُحَقِّقُ مرمى النِّفَرِ العام: ﴿أَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ...﴾^٢.

- ونظامٌ اقتصادي استقلالي، للثروة والمال والدولة والأفراد، أساسه قوله تعالى: ﴿وَلَا تَتَوَتَّأِ السُّفَهَاءُ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَمًا﴾^٣.

- ونظام للفرد في سلوكه الخاص، يُحَقِّقُ الفلاح المقصود، بقوله تعالى: ﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا﴾^٤.

- وروحٌ عام يهيمنُ على كل فردٍ من أفرادِ الأُمَّةِ من حاكمٍ ومحكومٍ، قوامه قول الله تعالى: ﴿وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبِغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ...﴾^٥.

(...نحن نريد الفرد المسلم والبيت المسلم والشعب المسلم والحكومة المسلمة والدولة التي تقود الدول الإسلامية، وتضمُّ شتات المسلمين وتستعيد مجدهم، وتردُّ عليهم أرضهم المفقودة وأوطانهم المسلوَّبة وبلادهم المغصوبة، ثم تحملُ علم الجهاد ولواء الدعوة إلى الله حتى تسعد العالم بتعاليم الإسلام). □

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

١- النساء: ٦٥

٢- التوبة: ٤١

٣- النساء: ٥

٤- الشمس: ٩

٥- القصص: ٧٧

وهك ده‌بينين (حسن‌البناء) ئامانجى خۆىو حيزبه‌كه‌ى له‌وه‌دا ده‌دره‌وشينتته‌وه‌ كه
سه‌ره‌تا له‌ميصرو ياشان ولاته ئيسلامييه‌كانى ديكه‌ش كيان و ده‌وله‌تيكى ئيسلاميى وا
يه‌يدا ده‌يتت، كه‌:

أ- يه يره وو يروگرامي نيوخوي (النظام الداخلي).

ب- يهيوه ندى نيود دهوله تانى (العلاقات الدولية)

ج۔ سیستمی دادوہری (نظام القضائی)

د- سیستمی بهرگروی و سهربازی (نظام الدفاع الجندیة)

۵- سیستمی نابووری (نظام الاقتصادی)

و- سیستمی رهوشتی (نظام السلوکی)

ز- گیانی گشتی ہوکمران به سہر تاک و کوّمہ لہ وہ (الروح العام المہيمن علی الفرد

والجماعة).

به‌لّی کیان و ده‌ولّه تیّک که هه‌موو ئەم لایەن و دام و دەرگا و سیستەمانە ی بە‌ی‌ی

قورئان و سوننهت بن و له بهر روښنایي شهرع دا بهر یوه بچن.

یاشان تہنہا بہوہندہش وازناہینئیو دہلی:

نیمہ تاکی مسولمان و مالی مسولمان و گہلی مسولمان و حکومتی مسولمان و

دهولہ تیکی مسولمانی و امان دھوی، کہ دھولہ تہ ئیسلامی بیہ کان ئیدارہ بکات و

مسولمانانی پیرۆ بِلّو خر بکاته وهو یا شان شکۆی جارانیان بۆ بگێڕێته وهو، سه ره زه مینی

له دهست چوویان و خاکی داگیرکراویان و نیشتمانه زهوت کراوهکانیان بۆ بستینیتهوه،

دواییش ئالای جیهاد هه لښگری و بهیدانی بانگه‌واز بو لای خوا بهرز بکاته‌وه، هه‌تا

سهرچم جيهان له سيږهري ياساوريساكانى ئيسلام دا به خته وهر ده بښت!

سٔ: هه‌لۆیستی له‌بارهی گێشهی فه‌له‌ستینه‌وه:

پیشہ و (حەسەنی بەننا) خوا لێی خوش بێ ھەلۆیستیکی زۆر مەردانە و بویرانە ی

له مهر کیشی فله سطن نواندو، هر ئه وه لوئست نواندنه پیشی بوو که وه رچه رانیکی

بڼه رهي له سياست و هه لويستی رژيمی میصری و زلهززه کانیښ دا دروست کړد،

له به رانبه ر کۆمه لای براییانی مسوولمان (الإخوان المسلمین) به گشتی و پابه ر که ی دا به تاییه ت.

سه فاره تی ئینگلیز له و باره وه گوته ویه تی:

(برایان) له میان ه ی ئه و ئالۆزی و په شیوییه دا که له سالانی (۱۹۳۶) و (۱۹۳۹) دا له فه له س طین پووی دا، هاته نه مهیدانی سیاسه ته وه، چونکه پۆلی سه ره کیان گێرا له وروژاندنی بارو بوخ و کاروچالاکێ دژ به به ریتانیا).

جا ئیسته باچه نه هه لۆیستیکی هه سه نی پابه رو کۆمه له ئیسلامیه که ی له باره ی کێشه ی فه له س طین و له سه رکردنه وه ی فه له س طینی یه سه ته مه دیه کان و پشتگیری کردنیان، به خیرایی به خینه پوو:

۱- له سالێ (۱۹۳۶) دا شۆپشی گه وه ی عاره بان دژی جووله که له فه له س طین به رپابوو، وه وه ک سه فاره تی ئینگلیز گوته ویه تی: ^۲ کۆمه لای براییانی مسوولمان له و کاته دا مال و سامان و چه ک و چۆلیان بۆ شۆپشه فه له س طینی یه کان ده نار دو قومه له ی ده ستیان بۆ دروست ده کردن و بانگه شه یان بۆ شۆپشه که ده کرد، وه ئاشکرا بوو که نۆربه ی بلاقراوه کان که له بازاره کان دا ده رده که و تن بۆ پشتگیری کێشه ی فه له س طین ه ی (برایان) بوون.

۲- له (۸ ئۆکتۆبه ری ۱۹۴۵) دا (حسن البنا) بۆ (الجامعة العربیة) ی پێشنیار کرد که ئاماده یه (۱۰۰۰) گه نجی فیدایی بخاته ژێر ده ستی بۆ به شداری کردنی له زرگار کردنی فه له س طین دا! ^۳

۳- (إحسان عبدالقدوس) که بابایه کی نه صرانیی بووه، له ژماره (۱۲۲۴) ی گوڤاری (روز اليوسف) دا له (۲۷ ی نوڤمبه ر ۱۹۵۱) دا ده رچوووه، له باره ی قاره مانیتی فیدایی یه کانی (برایانی مسوولمان) دا نووسیویه تی: ^۴

ameer.maktab@yahoo.com

۱- پروانه: (من قتل حسن البنا؟) ص ۲۶۸.

۲- پروانه: (من قتل حسن البنا؟) ص ۲۶۹.

۳- پروانه کتییی: (من قتل حسن البنا؟) ص ۲۷۲.

۴- پروانه کتییی: (لماذا أغتيل الإمام الشهيد حسن البنا؟) ص ۱۲۰.

(برایانی مسولمان) ئه مپوش وهك دویئی نوینه ری بانگه وازی ئایینین و بۆ جهنگ و جیهاد وه له سایه ی بانگه وازی ئه وانه وه مه یدانه کانی فه له سطين چه ندان قاره مانى لی بېنین که وهك پالّه وانان راوه ستان، وه ناوی خویان به رزکرده وه وه هر قاره مانیکیان به ده کهس بوو، وه هیچ ئه فسه ریکى به شدار له جهنگى فه له سطين و هیچ چاودیریکى ئه وه جهنگه ناتوانی نکولی له کارى فیداییه کانی برایانی مسولمان و بویرى قاره مانیتى یان بکات.

٤- کچیكى جووله که ی ده مارگیر به ناوی (روث کاریف) له سالی (١٩٤٧) له رۆژنامه ی (الصندای میروړ) دا له وتاریکی دا که له سه ر به شدارى کردنى جهنگاوه رانى برایانی مسولمان له جهنگى فه له سطين دا نووسیویه تى، گوتوویه تى:^١
(بیگومان جووله که که داوا له ئه نجوومه نى ئاسایش (مجلس الأمن) ده که ن که هیزى نیو ده ولّه تى یان بۆ بنیرى، له بهر ئه وه نیه که به رگرى یان بۆ له خویان نه کرى، به لکو بوئه وه یه که ئه وه هیزه نیو ده ولّه تى یه ی ده چیته فه له سطين له گه ل پیاوانى برایانی مسولمان دا رووبه روو بیته وه، وه به وهش مه ترسى راسته قینه ی ئه وه بزوتنه وه یه له لایه ن جیهانه وه ده زانرى!) (

که واته: قاره مانیتى مواهیده ئیسلامییه کان به رادده یه که بووه که جووله که کان ناچار بن هانا به رنه بهر زله یزه کان بۆ به رنه نگاربوونه وه یان، ئه وه زله یزانه ی که هه میشه ئه نجوومه نى ئاسایش و نه ته وه یه که گرتووه کان (الامم المتحدة) یان کردۆته دیوجامه یه که بۆ فریودانى خه لکی ساده و سه رکێل!

٥- (حسن البنا) به (النقراشې پاشا) ی گوت: ^٢ له کاتی که دا که به هودنه (هده) قایل بوو له گه ل جووله که، له کاتی که دا که زله یزه کان گوشاریان خسته سه ر میصرو ولاته عه ره بیه کانی دیکه به هو ی تین بۆ هاتن و سه غله ت بوونی جوله که وه:

[بۆچی هودنه له گه ل جووی فه له سطين قبول ده که ی؟! جهنگى فه له سطين له نیوان چه ند پارتیزانیکی تازه هاتوو بۆ سه رزه مینی فه له سطين و ئیمه ومانانه که ئیمه ش

١- سه رچاوه ی پېشوو، ص ١٢٠، ١٢١.

٢- هه مان سه رچاوه، ص ١١٨.

وهك ئەوان كۆمەلە پارتىزانىكى ئىسلامىين! دە لەجەنگاۋەرە پارتىزانەكان بگەرئ با بەرەنگارى پەكتەر بنەۋە، جا ئەگەر ئىيمە سەرکەوتىن، ئەۋە شكۆمەندىي مىصرە، ۋە ئەگەر كۆرراشىن ئەۋە دەچىنە ئەۋ بەھەشتەۋە كەتامەزىۋىي ۋى ھەلى كرتووين بۆ فەلەسطين.

لېمان گەرئ با لەفەلەسطين بەگژ جوۋەكان دا بچىن، تۆش ۋەك سىياسىيەك ھەقى خۆتە كەلەژىر گۇشارى نىۋەدەۋلەتەدا ھودنە قىبۇل بگەي، بەلام ھەقت نىە رىگا لەجەنگاۋەرە عەرەب يان مۇسۇلمانەكان بگري كە لەگەل زايۇنىيەكان دا بەرەنگار بنەۋە، چونكە نەجەنگاۋەرە زايۇنىيەكان خەلكى فەلەسطينن ۋ نەجەنگاۋەرەنى ئىيمەش فەلەسطينن، دەۋاز بىنە باھەق خۆي بەباطل دا بدات].

بەلام بىگومان نەقراشى ۋابەستە ۋ دابەستەي بەكرى گىراۋانى خۇمالىۋ دوزمنى كافرى بىگانە، ئەۋ ئىرادەۋ جورئەتەي نەبوۋ كە بوئىرئ ئەۋە بكات!

چۈار: ھەۋلەدانى بۆ سەربەخۇيى مىصرو دژايەتە كىردنى ئىنگلىز:

ئەمىش ھەلۋىستىكى دىكەي پىرشنگدارى ھەسەنى بەننايە (خوالى خۆش بى)، ۋەك چۆن بەدرىژايى مېژوۋ ھەر زاناۋ پىشەۋايەكى پەسەنى ئىسلامىي مادام گەل ۋ نىشتىمانەكەي دىل ۋ ژىر دەست بوۋى ھەرواي كردە.

دىارە ھەسەنى بەنناۋ كۆمەلەكەيشى مېژوۋيەكى دورودىژو درەۋشاۋەيان ھەيە لەۋ بوارى ھەۋلەدان بۆ سەربەخۇيى مىصرو دەر كىردنى ئىنگلىز دژايەتە كىردنىان لەنيۋەي يەكەمى سەدەي بىست دا كە ھەۋجى بەبەلگە ھىنانەۋە نىە، بەلام ھەر بۆ ۋىنە دەلئىن:

۱- لەپۇژى (۱۰ى ئۆكتەبەرى ۱۹۴۶) دا (حسن البنا) لەپۇژنامەي (الاخوان المسلمين) دا داۋاي لەگەل مىصر كردە كە ھەموو جۆرە پەيوەندىيەكى ئابورىي ۋ روشنبىرىي كۆمەلەيەتە لەگەل ئىنگلىزدا بىچىن، تاكو ناچارىن مىصر بەجى بەلئىن.^۱

۲- ۋە لە (۲۱ ئۆكتەبەرى) ھەمان سال دا (حسن البنا) لەپۇژنامەي ناۋبراۋدا كە ئۆرگانى پەسمىي حىزب بوۋە، ھىرشىكى زۆر توندى كردۆتە سەر ئىنگلىز ھەپەشەي

۱- بىۋانە: (من قتل حين البنا؟) ص ۱۴۰.

لی کردوون که ئه گهر له سهر زه وتکاریییو به دپه فتارییی خۆیان بهردهوام بن، سهره تا (۳۰,۰۰۰,۰۰۰) که سی میصری لییان په ست و توورپه ده بیو، پاشان ئه ورق و توپه پییه وهک بروسکه (برق) به دل و دهروونی (۷۰,۰۰۰,۰۰۰) که سی عهره ب و پاشان (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰) که سی مسولمان دا تپه پرده کات و سهرجه م جیهانی ئیسلامیان لی ده ورووژی!^۱

وه له رۆژنامه ی ناوبراودا داوای له و که سانه کردبوو که کتیب و گوڤارو رۆژنامه ی به زمانی ئینگلیزییان لایه، بیده نه ده ست نزیکترین باره گای کومه لی برایان، تا کو له مه پدانه گشتییه کانی قاهره و شاره کانی دیکه دا بسووتیترین.^۲

۳- له سۆنگه ی ئه وه و که ئینگلیزه کان سته م و ده ستریی ئی پان به تاییه ت له شاره کانی میصر دا له پاده چوو بووه ده ر، بۆ وینه:^۳

أ- به سه یاره کانیان پیرو مندا له کانیان له شه قامه گشتییه کان دا ده سیلان له حالیک دا که سهرخۆش بوون، یان هه ر به هه وه نته و بۆ خۆشی!

ب- وه جاری وابوو که بابایه کی سهرخۆشیان به چه که وه په لاماری کچیکی ده دا له مالی خۆیان دا، یان راوی ده نا هه تا ژووره وه ئه گه ر بۆی لوا با له وی دا سواری ده بوو!.

ج- بگه ر جاری وابوو که له ریو بان و سهر جاده و شه قامه کان دا بی ئابرووی پان ده کردو نامووس و که پامه تی خه لکی پان ده شکاند!

به لی له سۆنگه ی ئه وه وه خه لکی به گشتیو به تاییه ت له پیزی پیشه وه یان برایانی مسولمان، مه ردانه و جوامیرانه له ئینگلیزه سته مکارو بی نامووسه کان راپه رین و کوپو کۆبوونه وه و ری پیوان و خۆپیشان دان (المسیرات والمظاهرات) یان ییک هیئا بۆ هاندانی جه ماوه رو داوا کردنی وه رده نان (إجلاء) ی ئینگلیزه کان، وه برایانی مسولمان، پشکی

۱- هه مان سهرچاوه، ص ۱۴۸.

۲- پروانه: (لماذا أقتل الإمام الشهيد؟) ص ۸۶.

۳- هه مان سهرچاوه، ص ۸۸، ۸۷.

شیر (حصة الأسد) یان لهو چالاکیو جم وجولانه دا هه بوو، به تایبته له نیو پیزی قوتابی یه کانی زانکوی (الأزهر) و زانکوانی دیکه دا.^۱

۴- کاتی له نیوان ئه لمانیاو دهوله ته هاو په پیماننه کان (الحلفاء) که له درژی یه کتر له جه نگدا بوون (جهنگی جیهانی دووهم)، ریکه و تن نامه یه که مۆرکرا که کوتایی به شهر بیت. ا- (حسن البنا) به هه لی زانیو هه لسا داوای وه دهرنان (إجلاء) ی ئینگیزی کرد به بی هیچ مهرج و به ندیک!

ب- وه داوای ئه و قهرزو قولانه ی میصری کرد که له سهر ئینگیز هه بیوون و ئه و کاته (۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰) جونه یه ی ئیسته رلینی مه زنده ده کرا!

ج- وه داوای کرد که داگیرکردنی یاسا دانان (الإحتلال التشريعی) یش کوتایی پی بهینری، به وه که شه ریعه تی ئیسلامی جیگای یاسا ده سترده کان (القوانین الوضعیه) بگریته وه، ئه و یاسا ده سترده تی که پاش داگیرکرانی ولات له لایهن ئینگیزه وه داسه پینراون!

د- وه داوای کرد که مزگه وته کان پۆلی شه رعیی یانه ی راسته قینه یان بۆ بگریته وه له فیکردن و په روه رده کردن و خزمه تگوزاری کومه لایه تیو هوشیارکردنه وه ی سیاسی مسولمانان داو، ته نها له سهر لایه نی پووحی کورت هه لته یه ت. ه- وه داوای کرد که (الجامعة العربیه) گه شه ی پی بدری وای لی بکری که برپاره کان پابه ندکه ر (مُلْزِم) بن و هه روا شتیکی رۆتینی نه بن، وه کۆکه ره وه (جامعة) یه کیش بۆ گه لانی مسولمان پیک بیت که گه لانی عه ره بیش کۆبکاته وه به جوریک بیت که نه که ویتته ژیر فشارو کاریگه ری زله یزه کان.^۲

هه لبه ته ئینگیزه کان ئه م هه لوسته ی (حسن البنا) و حیزبه ئیسلامی یه که بیان به هه رده شو زه نگیکی مه ترسی دار دانا، که پیویسته هه رچی زوتر به هیژ به رپه رچی بدریتته وه!^۳

ameer.maktab@yahoo.com

f /AliBapir

YouTube /AliBapir

f /MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- هه مان سه رچاوه، ص ۸۷، ۸۸.

۲- پروانه: (لماذا أقتل الإمام الشهيد حسن البنا؟! ص ۸۸.

۳- هه مان سه رچاوه و لاپه ره.

ئىستاش - پاش خستنه پرووى هه لۆيسته سهره كى يه پرشنگداره كانى پيشه و
حه سەنى به ننا - كاتى ئەوه هاتوه كه له خالى پينجه م و كۆتايى دا باسى چۆنیه تى
كوژران و كۆتايى هاتنى ته مەنى كورت و به هينۆ پيژى ئەو كه له پياوه بكهين، كه بيگومان
كوژران و شه هيدكرانه كه ي باجى ئەو هه لۆيسته جواميرانه و بويرانانه ي بووه .

پينج: چۆنیه تى و هوكارى كوژرانى حه سەنى به ننا:

له راستى دا كوژرانى پيشه و حه سەنى به ننا (ره حمه تى خواى لى بى) زاده و
ده رته نجاميكي سروشتى و چاوه پروان كراوى هه لۆيسته مه ردانه و جواميرانه كانى بووه ،
هه ر له به ناشه رعيى و نا په وا له قه لاه م دانى حوكم و سيسته مه عه لمانيى و
نائىسلاميى به كانى ميصرو ده وله تانى ديكه ي جيهانى ئىسلاميى و داوا كردنى و جه خت
كردنى له سه ر به رپوه بردنى ولات به پيئى شه ريعه تى خوا و بنيات نانى كيان و قه واره يه كى
سياسى دا، كه سه رو سيبه رى مسولمانان و قه لغان و پاريزه رى سه رو مال و كه رامه ت و
ولات و نيشتمانيان بيئ، هه تا پشتگيريى كردنى له گه لى سته مدیده ي فه له سطين و جه نك
كردنى مه ردانه ي فيدايى به كانى كۆمه له كه ي له نژى جووله كه داگيركه رو داپلۆسيته ره كان
و، داکۆكيى كردنى له سه ر وه ده رنانى ئينگليزه كان و ئازاديى و سه ربه خۆيى ميصرو
سوودان! خاوه نى كتيبي (لماذا أُغتيل الإمام الشهيد حسن البنا؟!) له وباره وه
گوته وويه تى:

(هَلْ عَرَفْنَا إِذَا لِمَاذَا أُغْتِيلَ حَسَنُ الْبَنَّا؟!

قُتِلَ حَسَنُ الْبَنَّا مِنْ أَجْلِ إِجْهَاضِ جُمْهُورِيَةِ الْقُدُسِ الَّتِي كَانَ حَاكِمَهَا الْعَسْكَرِيُّ مِنَ
الْإِخْوَانِ، وَلِضْمَانِ أَمْنِ الْكِيَانِ الْإِسْرَائِيلِيِّ.

قُتِلَ حَسَنُ الْبَنَّا مِنْ أَجْلِ الْقَانُونِ الْإِسْلَامِيِّ.

قُتِلَ حَسَنُ الْبَنَّا مِنْ أَجْلِ الْخِلَافَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ، وَإِقَامَةِ الْكِيَانِ الْإِسْلَامِيِّ الصَّحِيحِ لِلأُمَّةِ
الْإِسْلَامِيَّةِ.

قُتِلَ حَسَنُ الْبَنَّا مِنْ أَجْلِ إِزَالَةِ التَّسَلُّطِ الَّذِي أَجَاعَ وَأَذَلَّ الشُّعُوبَ الْكَادِحَةَ فِي الْعَالَمِ

العَرَبِيِّ وَالْإِسْلَامِيِّ..)

١ - پروانه: (لماذا أُغتيل الإمام الشهيد ...؟!) ص ١٦٣، ١٦٤.

چۆنیه تی کوشتنه کهیشی هه رچه نده ورده کاری (تفاسیل) ی زۆره، به لام زۆر به کورتی به م جوړه بووه: پاش ئه وهی له سالێ (۱۹۴۸) دا به فشارو فه رمانی هه ر کام له زله یزه کانی ئه مریکا و به ریطانیاو فه رپه نسا^۱ (محمود فهمی النقراشی پاشا) سه روکی رژیمی میصری ئه وسا، بریاری هه لوه شانده وهی (حل) ی کۆمه لێ بریانی مسو لمانی به رپه سمی راگه یاندو، له شه وی (۸ دیسمبری ۱۹۴۸) دا بریاره که جی به جی کرا، ده ست کرا به نه خشه و پیلان دانان بۆ کوشتن و تیرۆرکردنی رابه کهیشی!^۲

جا ئه وه بوو که پله پله وهك چۆله که خستیانه قه فزه وه وه له سه ره تا وه سه رجه م به رپرس و ئه ندامانی کارای کۆمه له که ی گیران و، پاشان پاسه وانه کانیشیان گرت و دوا یی ترومبیله کهیشیان زه وت کردو پاشان ده مانچه مۆله ت پیدراو (مُرخص به) کهیشیان لی وه رگرت ه وه سه ره نجام ته له فۆنه کهیشیان بری و... له ئاکامیش دا شه وی (۱۲/۱۳ ی شوباتی ۱۹۴۹) سه عات ده وری (۹) ی شه و له کاتیك که له گه ل (د. عبدالکریم منصور) ی زاوای دا سواری تاکسی یه که ده بوون، له لایه ن سی که سه وه له پیاوانی رژیم که سواری سه یاره یه کی ره شی پۆلیسی سیاسی بوو بوون، به ژماره: (۹۹۷۹) درایه به ر ریژنه ی گولله و ده ست ریژیان لی کرا، ئه و سی که سه ش که به وکاره گلاوه هه لسان ئه مانه بوون:

۱- محمود عبدالحمید، به ریۆه به ری ئاسایشی گشتی (مدیر الأمن العالم).

۲- محمد سعید، سه رباز، (جندي).

۳- أحمد حسین، سه رباز (جندي).

دیاره پاش ته قه لی کرانیان خۆی و زاوایه که ی بریندار ده بن و پاش که یین و به یینیکی زۆر پزیشکیان ده گاته سه ری، به لام له کۆشکه وه (القصر الملكي) فه رمان ده رده چی که هیچ پزیشکیك بۆ نیه چاره سه ری بکات و ئاوا به برینداریی خۆینی له به ر ده روات هه تا ته واو ده بیّت! دیاره (ملك فاروق) هه تا ئه و شی ره پیاوه ته واو ده بی هه ر له په یوه ندی

۱- بروانه سه رچاوه ی پێشوو، ص ۱۳۲، ۱۳۳.

۲- هه مان سه رچاوه، ص ۱۳۴ تا ۱۳۷.

۳- بۆ زانینی درێژه ی چۆنیه تی ئه و نه خشه و پیلانه ی زله یزان و کافرو ده غه له خۆمالی یه کانی میصر سه رنجی: (مَنْ قَتَلَ حَسَنَ الْبِنا؟!) ص ۵۴ تا ۵۴۸ به تایبه ت (فصل) ده کانی (عصفور في قفص) و (الشهيد) و (الجازة)، بده .

ته له فونیدی ده بیټ و له گهل خسته خانه داو په یتا په یتا ده پرسی: ئه ری حه سه نی به ننا نه مردوه؟ (هل مات حسن البنا؟!)

نجا له هه مووی دلته زین تر ئه وه په که رژیم نه بهیشت هیچ کهس به لای جه نازه ی ئه و پیښه وای بی نازه دا بجو، ته نیا بابی جه رگ سووتاوی خو ی شوړدی و کفنی کردو پاشانیش رژیم نه بهیشت پیاوان جه نازه که ی بهر نه سهر گورستان و، ئه و جه نازه بی نازه به شانی بابی و سئ ئافره ت چوو ه سهر گورستان و نیژراو، ئه ملاو لای جاده و شه قامه کانیش پرکراوون له سهر بازو جه ندرمه ی چه کدارو ئاماده!

به لئ جه نازه ی پیښه وای شه هید له سهر شانی پیاویک (که بابی بو) و سئ ئافره ت چوو ه گورستان، چونکه هاو هل و قوتا بی یه کانی یان گیرابوون یان خویان په نهان کردبوو!، وه کچی پیښه وای حه سه نی به ننا که له گهل جه نازه که ی دا بوو شیړه ژنانه ده چریکاند:

(قَرَّ عَيْنًا يَا أَبَتَاهُ، فَلَنْ نَتَخَلَّفَ عَنْ رِسَالَتِكَ، وَلَنْ مَنَعَتِ الْحُكُومَةُ مَنْ يُشَيِّعُ جَنَازَتَكَ - وَأَسْفَاهُ لِنَذَالَةِ الْحُكَّامِ - فَحَسْبُنَا عَزَاءٌ وَجَزَاءٌ أَنَّ أَرْوَاحَ الشَّهَدَاءِ تَمْشِي مَعَنَا، وَتُشَيِّعُ مِنْ قَبْلِ أَهْلِ السَّمَاءِ مَنْ عَجَزَ عَنْ تَشْيِيعِهِ أَهْلُ الْأَرْضِ!!)

واته: ئه ی بابه گیان دلئارام به! ئیمه له په یامه که ت دوانا که وین، وه ئه گهر رژیم پیښگیری له که سانی که کردوه که جه نازه که ت بهر نه سهر گورستان - ئای مخا بن له بووده لای حوکمرانه کانی میصر - ئه وه ئه و نه ده مان به سه بو دلدانه وه و پاداشت، که روو حی شه هیدان له گه لمان ده پون، وه که له لایه ن ئه هلی ئاسمانه وه به ری ده کری، له کاتی که دا که خه لکی زه مین نه یان توانی ئه و جه نازه یه به خاک بسپرن!!

۱- بېروانه: (لماذا أُغتيل الامام الشهيد...؟! ص ۱۶۰، ۱۶۱.

۲- بېروانه: (من قتل حسن البنا؟) ص ۵۴۳.

۳- به راستی له وجوړه کوژان و به خاک سپړرانه ی پیښه وای شه هیدان عیبره ت و دهرسی ژور هه ن بو مشوور خوړانی کاروچالاکي ئیسلامی، که لیږه دا دهرغه تی باسکردنیا نیه، چونکه پیم ولیه شیخی کی طهریقه و کوڅا دییه کیش وای به ساد هی و ئاسانی نا کوژری و نانیژری!!

۴ - بېروانه: (من قتل حسن البنا؟!) محسن محمد، ص ۵۴۳.

www.alibapir.net

خوا پاداشتی حه سه نی به ننا بداته وه پله و پایه ی به رتر بکاته وه و له پیزی شه هیده
سه ره زه کانی ئیسلام دا جی ی بۆ بکاته وه و چاکتر و زیاتریش هیدایه تی په پره وانی و
ئیمه و مانانیش بدات، که په پره وایی له هه نگاهه راست و ئیجابی یه کانی بکه یین و له هه له و
که م و کوپی خۆی و کۆمه له که یشی دهرس و په ند وهر بگرین.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۲۰- پيشه‌وا نه‌بولئه‌علاى مه‌ودوديى (رحمة الله تعالى

عليه):^۱

(أبو الأعلى المودودي) كورپى (السيد أحمد حسن) هو له‌سالى (۱۹۰۳)ى زاپنى له‌شارى (أورنگ آباد)ى سهر به (حيدر آباد الدكن) له‌دايك بووه.

دامه‌زرينه‌رى كۆمه‌له‌ى ئىسلامى (الجماعة الإسلامية)ى پاكستانه، كه له‌سالى (۱۹۴۱)ز داو به‌هاوكاريى (۷۵)كه‌س كه له‌سهرجه‌م ناوچه‌كانى هيندستان كۆببونوه و بنياتى ناو، پاشان دروست بوونى ده‌وله‌تى پاكستان په‌كئىك بوو له‌به‌ره‌مه‌كانى خه‌بات و تيگۆشانى نه‌بولئه‌علاو كۆمه‌له‌ ئىسلامى په‌كه‌ى له‌سالى (۱۹۴۷)ز دا.

وه پيشه‌وا مه‌ودوديى (ره‌حه‌تى خواى لى‌بى) به‌يه‌كئىك له‌زاناو سه‌ركرده به‌رجه‌سته و هه‌لكه‌وتووه‌كانى مسولمانان داده‌نرى و زۆر له‌زانايانى هاوچه‌رخمان به‌نوئكه‌ره‌وه (مُجدد)يكي ئايينى داده‌نن و خاوه‌نى ته‌فسيريكي قورئان و چه‌ندان كتيب و ناميلكه‌ى به‌سووده، كه زۆربه‌يان بۆ زمانه‌ زيندووه‌كانى جيهان وه‌ك عه‌ره‌بى و ئينگليزى و فه‌رنسى و فارسى وه‌رگيراون، وه (أبو الأعلى المودودي) له‌سالى (۱۹۷۹) له (۲۲ى سبتمبر)دا، كۆچى دوايى كردوه.

دياره ئه‌م پيشه‌وايه‌شمان هه‌لوئسته مه‌ردانه و جوامييرانه‌كانى هينده زۆر كه‌ناتوانين هه‌مويان تۆمار بكه‌ين و به‌ناچارى به‌گولبژييريكيان وازدينن:

يه‌ك: نووسينى كتيبي: (جيهاد له‌ئىسلام دا) له‌سالى ۱۹۲۸دا:

هه‌رچه‌نده (أبو الأعلى المودودي) (خوا لى‌ى خۆش بى) كه له‌خي‌زانيكي مسولمان و له‌باوه‌شى باب و دايكيكي دينداردا پي‌گه‌يشتوه و باپيره گه‌وره‌ى په‌كه‌مى دامه‌زرينه‌رى ري‌يازى چه‌شتيى (الطريقة الششتيه)ى صوفيايه‌تييه،^۲ هه‌ر له‌زووه‌وه سه‌رگه‌رمى خويندن

۱- بۆ نووسينى ئه‌م باسه سوودم له‌م سه‌رچاوانه وه‌رگرتوه: (أبو الأعلى المودودي، حياته ودعوته وجهاده)ى خليل أحمد الحامدي، وه (أبو الأعلى المودودي: صفحات من حياته وجهاده)ى أحمد ادريس، وه (المناهج التغييرية الإسلامية خلال القرن العشرين)ى فتحي يكن.

۲- پروانه: (أبو الأعلى المودودي: صفحات من حياته وجهاده) ص ۱۸، ۱۹.

خویندن و شاره زابوونی قورئان و سوننهت بووه، جارئ سهره تاي لاویتی بووه که رۆژنامه وان (صحفي) یکی زهبر دهست بووه،^۱ به لام وهك خوی گپراویه ته وه هه لسانی به دانان (تألیف) ی کتیبی (جیهاد له ئیسلام) دا به خالی سهره تاي وهرچه رخان (نقطه تحول) ی داده نئ بۆ چاك تیگه یشتنی ئیسلام و بریاردانی کارو خه بات له پیناودا کردنی. دیاره دانانی کتیبی ناوبراویش به سهرهاتیک بۆته هاندهری، که به کورتی ئه وه یه:^۲

له کۆتایی سالی (۱۹۲۶) ز دا یه کیک له مسولمانان (سوامی شر هانند) دامه زرتیه ری بزوتنه وه ی: (تۆبزی کردن له مسولمانان بۆ کردنیان به هیندۆسی)، ده کوژی، له ئه نجام دا هیندۆسی یه کان هه راو ئازاوه یه کی زۆر به ریا ده کهن و، ده ست ده کهن به هیرشیکی سه خت و خه ست بۆ سهر ئیسلام و مسولمانان له هه موو که ناله کانی راگه یاندنه وه، به تاییه تیش بۆ سهر مه سه له ی (جیهاد)، جا له و سهرویه نده دا (محمد علي الجوهر) له مزگه وتی گه وره ی (ده لی) و تاریک ده دات و ده لی: (بریا یه کیک له مسولمانان کتیبیکی له باره ی جیهاد وه نووسیایه که به رپه رچی پروپاگه نده ی هیندۆسه کانی دابایه وه.) ئیدی (أبو الأعلى) ماوه یه کی چاك سهرگه رمی لیکۆلینه وه و مو تالا ده بی هه تا سهره نجام کتیبی ناوبراو داده نئ.

وه کتیبی ناوبراو کاریگه ری یه کی گه وره ی ده بی له پووچاندنه وه و به رپه رچدانه وه ی قسه و قسه لۆکی ناحه زان دا دژی ئیسلام به گشتی و جیهادو جهنگ به تاییه ت، ته نانه ت (محمد إقبال) ی شاعیر و بیراری گه وره ی پاکستانی زۆر پیی سهرسام ده بی و ده لی: (چاکترین کتیبه له باره ی مه سه له ی جیهاد له ئیسلام داو یاسا کانی له بواری جهنگ و ناشتی داو، ئامۆژگاری هه ر زانایه ک ده که م که بیخویننه وه)^۳ وه وهك گوتمان (أبو الأعلى) خۆیشی زۆر له و کتیبه ی خوی بۆ چاکتر تیگه یشتنی ئیسلام به هه ره مه ند بووه و له و باره وه گو تویه تی:^۴

۱- سهرچاوه ی پيشوو، ص ۲۲ تا ۲۸، وه (أبو الأعلى المودودي صفحات من حياته وجهاده) ص ۸، ۹.

۲- برونه: (أبو الأعلى المودودي) ی أحمد ادريس، ص ۳۶، ۳۷.

۳- سهرچاوه ی پيشوو، ص ۳۶.

۴- برونه: (أبو الأعلى المودودي) ی خليل أحمد الحامدي، ص ۱۷.

(لهمیانە ی لیکۆلینه وەم دا لەو بابەتەدا بۆم روون بوو وەو کە ئیسلام نەهاتووە بۆ دنیا تاکو کوفر بەبەلادەستی و حوکمرانی بەسەر بەشەریتەو بەمیینتەو وەو مسوڵمانانیش بەزەبوونی لەسایەدا بژین! بەلکو خوا ئەم ئایینە ی نارێوتە خوار تاکو بەلادەست بێت و ئەهلی کوفریش لەژێر پکێفی دا بن...) (٠٠٠)

دوو: دەرکردنی گۆفاری: (تەرجومانی قورئان) لەسالی ١٩٣٢دا:

پیشەوا مەودودی گوتوویەتی: (لەسالی ١٩٢٩) وە هەتا سالی (١٩٣٢) چەندان کتێبخانە و سەرچاوەم لەدەڵ و میشکم دا خالی کرد، تاکو بۆ ئەرکی گەورە و گرنکی بانگەواز خۆم سازو تەیار بکەم، لە رۆژگارێک دا کە پڕپەرە لەبیربووچوون و تەوژمی جۆراوجۆر).

شایانی باسە کە گۆفاری (ترجمان القرآن) کاریگەری یەکی یە کجار مەزنی هەبوو لەسەر ئاستی هیندستان و پاکستان و دەرەویشیان، وە لەسالی کانی یەکەمی دا پیشەوا مەودودی بەزۆری خۆی بەتەنها دەینوسی و دەری دەکرد لەسالی (١٩٣٢) شەو هەتا سالی کۆچکردنی (١٩٧٩) درێژە ی هەبوو.^٢

وە لەکاتی ک دا کە پیشەوا مەودودی دووچاری قەیرانیکی دارایی سەخت هات و نەیدەزانی چۆن گۆفارەکی دەربکات، پێی گوترا: کە بەپێوەبەری کاروباری ئایینی حەز دەکات سەردانی بکە ی داواکاری یەکی پیشکەش بکە ی تاکو گۆفارەکە ت لی بکری! کەچی مامستا (أبو الأعلى) لەو لām دا گوتی:^٣

(سەختی یەکان تەحەموول دەکەم، بەلām ئابوو ی بانگەواز لەبەر قاپی ئەهلی دنیادا نابەم!) دیارە پێی بپێ گۆفارەکەش لەسەر نووسین و بلۆکردنەو ی کتێبانیش هەر بەردەوام بوو، بۆ وینە:

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

١- سەرچاوە ی پیشوو، ص ١٨، ١٩.

٢- سەرچاوە ی پیشوو، ص ٢٣.

٣- هەمان سەرچاوە، ص ٢١.

كتيبي به قه باره گچكه و به نيوه پوك گهره ي: (چوار زارواه كان له قورئان دا)، وه
كتيبي: (شارستانيتي ئيسلامى) وه كتيبي (ئيمه و شارستانيتي رورئانوا) وه كتيبي
(بنه مايه كانى ئيسلام) كه بۇ زياتر له (۳۰) زمان ته رجمه كراوه!^۱

سى: دامه زراندى كۆمه لى ئيسلامى:

(أبو الأعلى المودودي) له يه كيك له ژماره كانى گوڤارى (ترجمان القرآن) دا له مانگى
(ئىبريل / ۱۹۴۱) ده رچووه نووسيو يه تى:^۲

(هه بوونى كۆمه لىكى راست له بانگ كردنى بۇ لاي خوادا، پيويسته، كۆمه لىك كه
په يوه ندى له گه ل هه موو شتيكدا جگه له خواو به رنامه كه ي بچرپيني، كۆمه لىك كه
ته حه ممولى گيران و نه شكه نجه و مال و سامان لى زهوت كران و تۆمه ت و بوختان بۇ
هه لبه ستران بكات و، له به رانبه ر برسپه تى و تينو يتي و بيپه ش بوون و ئاواره يى و بگره
كوشتن و له سيڊاره دانيش دا خورابگرى، كۆمه لىك كه گيانيان به هه رزانى له پرى خوادا
ببه خشن و به دل ئاسووده يى ده ست له هه رچى هه يانه هه لگرن و هه موو شتيكيان له پرى
به رپا كردنى كۆمه لگاي ئيسلامى و سپسته مه كه ي دا به خت بكه ن).

پاشان نووسيو وى:

(هه موو ئه وان هى كه ئاره زوومه ندى كارىكى وان با له پۆزى (۲۵) / ئوغسطس /
۱۹۴۱) دا له شارى (لاهور) كۆبينه وه بۇ ليكۆلينه وه ي بنيا تنانى كۆمه لىكى ئيسلامى
به شيوه يه كى ريك و پيك).

وه سه ره نجام له به ره به يانى رۆزى (۲۴) / ئوغسطس / ۱۹۴۱) دا (۷۵) پياو كۆبوونه وه و
كاكله و بناغه ي كۆمه لى ئيسلامى (الجماعة الاسلاميه) يان پيك هينا.

مسولماننيكيش به ناوى (سيد شودري) زهوى يه كى وه قف كراوى خوى كه پيشترش
له سالى (۱۹۳۸) دا به خشى بووى^۳ به (أبو الاعلى) و هه نديك له هاوه له كانى و ناويان لى نابوو
(دار الاسلام)، پىي به خشين و، (أبو الاعلى) و كۆمه له ئيسلامى يه ساوايه كه ي تييدا

۱- هه مان سه رچاوه، ص ۲۳، ۲۵.

۲- پروانه: (أبو الأعلى المودودي) أحمد إدريس، ص ۴۶.

۳- پروانه: (أبو الأعلى المودودي) أحمد إدريس، ص ۴۱، ۴۲، ۴۳.

نيشته جي بون، له سالي (۱۹۴۲) هه هتا سالي (۱۹۴۷) كه هندستان دابهش كراو،
پاكستان و بهنگلاديشي لي جياكرانه وه.^۱

نيستاش با بو زياتر شاره زايو بهرچاوپووني له باره ي نه خشه و بهرنامه ي كارو
خه باتي نه بولنه علاو كومه له نيسلامي يه كه يه وه له سي برگان دا سهرنجي هركام له:
ئامانج (الهدف) و، سي بنه ما گرنگه كان (القواعد الثلاثة المهمة) و، پينج شيوازه كاني
بانگه واز (الأساليب الخمسة للدعوة) بدهين:

۱- ئامانجي كومه لي نيسلامي:

كومه لي نيسلامي له پاكستان تاوا باسي ئامانجي خويناين كردوه:^۲
(مه بهست و ئامانجي كومه لي نيسلامي لووتكه ي هيواي سهرجه م خه بات و
تهقه للاكاني بريته له بهرپاكردي تاييني خوا (إقامة دين الله) يان بهرپاكردي سيستم ي
نيسلامي، وه به دهست هيئاني ره زامه نديي خواو گه يشتن بهرپاكرديون له دواپوژدا، وه
مه بهست له بهرپاكردي تايين ته نها بهش و لايه نيكي نيه، به كو تيكراي تاييني خوايه
به ته وويي، چ په يوه ندي به تاكه وه هه بي چ به ثيان و گوزه راني كومه لگاوه، واته چ نوپوژو
روژوو هه ج و زهكات بي، چ ئابووري و كومه لايه تي و شارستانيتي و سياست، چونكه هيچ
به شيكي نيسلام هه رچه نده ساده ش بيت ناپويست نيه، به كو نيسلام هه مووي گرنگ و
پيويسته... جا نه و شتانه ي كه تاك (فرد) به ته نيا ده تواني بهرپوه يان به ري باخوي
به ته نيا له ثياني تاكي خوي ده ا نه جاميان بدات، به لام نه و شتانه ي كه به كومه ل نه بي
نه جام نادرين و په كيان له سهر هه ول و كارو خه باتي هه ره وه زي كه وتوه، نه وه له سهر
برواداران پيويسته كه كومه ل و ري و پيكي يه كه له نيو خويان دا بهيننه دي بو نه جام
دانيان).

۲- سي بنه ما گرنگه كاني كومه لي نيسلامي:

ماموستا مه وودودي (۱۰) مانگ پاش دامه زانندي كومه له نيسلامي يه كه ي له شاري
(لاهور)، شاري ناوبراوي به خوي و كومه له كه يه وه به جي هيشت و له وه وه يه وه قف

۱- سهرچاوه ي پيشوو، ص ۴۶.

۲- پروانه: (أبو الأعلى المودودي) خليل أحمد الحامدي، ص ۳۲، ۳۳.

کراوه دا که پیشتتر باسماں کردو پیی ده گوترا: خانووی ئیسلامی (دار الإسلام) سه قامگیر بوو، مه به سستی له هه لێژاردنی ئه و شوینه دوور له ئاوه داندی و ئارام و هیمنه ئه وه بوو، که جیگا و ریگایه کی دوور ده ست و هیمنی ده ست بکه وی بۆ تیدا دارپشتنی بته و بنچینه کانی کۆمه له که ی، تیدا پهروه ده کردنی ئه ندام و کادیره بناغه یییه کانی، جا مامۆستا (أبو الأعلى) له سه ره ئه م سی بته ماو بنچینه گرنگانه بناغه ی کۆمه له که ی خو ی دارپشت:

أ- ئیمانی دامه زراوو خو و ده وشتی ته واو:

یه که مین بته ما ی گرنگی کۆمه لی ئیسلامی ئه وه بوو که ئه ندامه کانی و پرای ئیمان و ه یده یه کی راست و ساغ و نه له خشاو، خو و ده وشت و ئه ده بیکی به رزو ته واویشیان هه بی، مامۆستا مه و دوودی له و باره وه گوتوویه تی:

(به ئه زموونی خۆم بۆم ده رکه و ته وه که ئه و هۆکاره ی بۆته مایه ی شکست و فه شه لی بزووتنه وه و بانگه وازه کان ئه وه بووه، که که سانیکی پهروه ده نه کراوو ره وشت ناته واو هه لکه و توون و سه ره نجام له به رچاوی خه لکی بیژراون و که و توون...)

پاشان گوتوویه تی: (که واته: گرنگ ئه وه نیه که خه لکی زۆر زه وه ند له کۆمه ل و بانگه وازه که مان خه بکه پنه وه، به لکو گرنگ ئه وه یه که که سانیکی کۆبکه پنه وه له پاکیی و چاکیی دا نمونه و سه ره مشق بن و هه ر سپارده یه کیان ته سلیم بکه ی، دلیا بین که سپارده کانمان به که سانیکی ئه مین سپاردوون!)

ب- دیسپلین و (ضبط و ربط) یکی حیزبی پته و:

ئه میش دووه مین بته ما ی گرنگی کۆمه لی ئیسلامی مامۆستا مه و دوودی بوو، که خو ی له و باره وه گوتوویه تی:

(یه کێک له هۆیه کانی رووخانی بانگه وازو کۆمه له کان لاوازی دیسپلین و ریکوپیکییه تی، بۆیه بریارمان دا که زه بت و په بطی کۆمه له که مان زۆر پته وو مه حکه م بیّت و هه یج جوړه سستی و لاوازییه ک قبول نه که ی، وه ئاماده بین که خوشه ویست

۱- هه مان سه رچاوه، ص ۴۳.

۲- بڕوانه: (أبو الأعلى المودودي) ی خلیل بن أحمد الحامدي، ص ۳۷، ۳۸.

ترين كه سمان ليّمان جيا بيته وه و شليي و خاويي و بي سهر و به رهي له هيچ كه س قبول نه كه ين، چونكه بيگومان كومه ليكي ژماره كه مي توكمه و پته و پيكه وه جوش دراو، به سهر ئاپورايي يه كي زه به لاج و بي نيوه پوك دا زال دهن، بويه له مهرجه كاني نه ندامي تي كومه له كه مان دماننا كه ده بي نه ندام پابه ند بيت به فهرزه كان (فرائض) وه وه دووره پهريز بيت له گوناوه زله كان (الكباير)، وه نه مه لاي كه مي مهرجه كان وه هر كه سيك نه مه ي له توانا دا نه بي، ناتواني نه ندامي كي كومه له كه مان بيت).

ج- پيكه وه گريداني شاره زايي شهرعي و روشنبيري هاوچهرخ:

نه ميش ماموستا مه وودوي به سي يه مين بنه ماي گرنگي كارو خهباتي كومه له ئيسلامي يه كه ي دانا وه مه به ستيشي پي ئي نه وه يه كه پيوسته نه ندام و كادي راني كومه لي ئيسلامي هم شاره زاي زانباري يه شهرعي يه پيشو وه كان (العلوم الشرعية القديمة) بن و، هم ئاگاداري زانست و روشنبيري هاوچهرخ (المعرفة والثقافة العصرية) يش بن، چونكه كومه ليكي ئيسلامي كه ده يانه وي دووانه تي (ازدواجية) نيوان دين و زين و نه فسانه ي له يه ك چراندني دين و ده ولت و سياست و عيبادت هه لبوه شي نه وه، پيوسته هه ركام له شاره زايي به ئاين (الفقه في الدين) و ناشنايي به زين (فقه الحياة) له خوي دا كوكاته وه.

ناشكرشه كه هه ركام له م سي بنه مايه بو هه ر كومه ل و بزوتنه وه يه كي ئيسلامي پيوستن.

۳- پينج شيوازه كاني بانگهواز:

ماموستا مه وودوي (رهحمه تي خوي لي بي) له بانگه واز كردن (دعوة) ي دا نه م پينج شيوازه ي ره چاو كروي و نه ندام و كادي راني حيز به كه ي شي له سهر په روه رده كروي و:

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- هه مان سهرچاوه، ص ۴۴.

۲- هه مان سهرچاوه، ص ۴۶ تا ۵۳، به لام هه نديك له شيوازه كان، خوم زياتر شهرم كردون و چه مك و واتايانم روون كردوته وه.

أ- شیوازی جوتیار:

ماموستا (مودودی) بابای بانگه‌واز وهك جوتیار (فلاح) یك دانه‌نی، كه پارچه زهوی‌یه‌کی ته‌سلیم ده‌کری‌و ئاماده‌ی ده‌کات بۆ کشتوكال و سهره‌تا ده‌یک‌لی، پاشان پاکی ده‌کاته‌وه و هه‌ل‌ده‌ویژیری، ئنجا تۆوی تیدا ده‌وه‌شی‌نی‌و، پاشان ئاوی ده‌دات و بژاری ده‌کات و په‌ینی پی‌ده‌کات و ده‌رمانی پی‌ده‌کات و مشووری ده‌خوات و پاسه‌وانی لی‌ده‌کات و... هتد هه‌تا به‌روبوومه‌که‌ی دیته به‌ره‌م.

که‌واته بابای بانگه‌وازکاریش ده‌بی ئاوا به‌وردی‌و هه‌نگاو به‌هه‌نگاو له‌گه‌ل بانگه‌کراره‌کان (مدعوین) خه‌ریک بیت.

ب- شیوازی پزیشک:

مه‌به‌ستی ماموستا (أبو الأعلى) له‌وشی‌وازه ئه‌وه‌یه که وهك چۆن بابای پزیشک جوړه‌ها نه‌خۆشی دیته به‌رده‌ست و هه‌رکام‌یک‌یان نه‌خۆشی‌یه‌کی تایبه‌تی هه‌یه و پی‌ویستی به‌چاره‌سه‌ری‌کی تایبه‌تیش ده‌کات، بابای بانگه‌وازکاریش به‌هه‌مان شی‌وه‌یه و له‌گه‌ل هه‌رکه‌سیک دا بدوی، پی‌ویسته سهره‌تا ده‌رکی نه‌خۆشی‌یه‌که‌ی بکات و چاک چاک لی‌ی وردیته‌وه ئنجا به‌پیی ده‌ردو نه‌خۆشی‌یه‌که‌ی به‌گویره‌ی سروشت و میزاجی چاره‌سه‌ری بۆ دیاری بکات.

ج- شیوازی پۆلین کردن:

ئه‌میش یه‌کی دیکه‌یه له‌شی‌وازه سهرکه‌وتوو‌ه‌کانی کاری بانگه‌وازی قوتابخانه‌ی ماموستای مه‌ودودی، که مه‌به‌ستیش له‌پۆلین کردن (تصنيف) ئه‌وه‌یه که هه‌رکام له‌تویژه‌کانی کۆمه‌لگا به‌جیاو شی‌وه‌یه‌کی تایبه‌ت و پسپۆرانه کاری له‌سه‌ر بکری، ئه‌میش له‌ری پی‌که‌پینانی یه‌کیه‌تی‌یه پیشه‌یی‌یه‌کان (الإتحادات المهنية) هوه وهك، قوتابی و خۆیندکاران و پزیشکان و ئه‌ندازیاران و کارمه‌ندان و جوتیاران و کریکاران و... هتد.

دیاره ئافره‌تانیش ده‌گونجی به‌جیاو، ده‌شگونجی هه‌ر له‌پیزی پیاوان دا کارو چالاکی‌یان بۆ دیاری‌بکری‌و ئاراسته بکری.

د- شیوازی له‌گرنگ‌تره‌وه بۆ گرنگ چوون:

ئه‌م شی‌وازه زۆر بواران ده‌گریته‌وه :

● له پړووی خستنې وه پړووی ئیسلامه تی پیه وه، ئیمان و عه قیده پېش شته کانی دی ده خریت.

● له پړووی تیگه یانندنی خه لکه وه، بابته و مه سه له گه وره و جه وه هری پیه کانی ده خرینه پېش ورده بابته کانه وه.

● وه له پړووی راکیشان و هونینه وهی جه ماوهره وه، نه هلی فیکرو قه لثم و سیاست و کهسانی کاریگر له سهر دهوروبهر پېش غه یری خویان ده خرین.

وه له پړووی ریشه کیښ کردن و لابرندی ناشه رعیی (منکر) یه کانه وه، ناشه رعیی گه وره (المنکر الأكبر) پېش ئه وانی دی ده خریت، که بریتیه له حوکم پرانیی کردن به غه یری ئه وهی که خوا ناروویه ته خوار (الحکم بغیر ما أنزل الله)، چونکه ناشه رعیی یه کانی دی گشتیان لق و پوپ و زاده و بهرهمی ئه و ناشه رعیی یه زلن! وه هه روه ها..

هـ - کارتیکردنی خه لگی، به کرده وه پېش قسه:

مه به ست له م جوړه شیوازه ش ئه وه یه که بابای بانگه وازکار ده بی به جوریک په یام و بانگه وازه که ی له خوی دا بهرجه سته بکات و بدرهوشینیته وه که بهر له قسه و وتاری به کرده وه و ئاکاری، ئیسلام بخاته بهرچاوی خه لک و پېشانیان بدات که خواپه رستی چیه و پاریزکاری چونه و به خشنده یی و ئازایه تی و جورئت و دلسوزی و چاکه کاری و ده ستپاکی و ... هتد چین و چون؟!

چوار: هه ول و ته قه لای بی وچان، بو پیکه یانی کیان و ده ول ته

ئیسلامی:

هه لویستیکی دیکه ی زیده مهردانه و جوامیرانه ی ماموستای پایه بهر زمان (أبو الأعلى المودودي) (خوالی خوش بی) بریتیه له هه ول و تیگوشانی بویرانه ی بو هیئانه دی پړسایه کی ئیسلامی (دستور إسلامی) و له سهر بنیات و پیکه یانی ده ولت و قه واره یه کی ئیسلامی له پاکستان.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

شایانی باسیشه که ههول و خهبات و جیهادی مامۆستا مهودودی لهو بوارهدا بهگه ورتین کارو چالاکى ئیسلامی یانهی دادهنری و زۆرتین وزه و توانای خۆی و زیاترین سالهکانی ته مهنی خۆی بۆی تهرخان کردبوو.

جا ههول و تیکۆشانی مامۆستای پایه بهرز لهو بوارهدا له دوو شیوهی سه رهکی دا خۆی ده نویتی و دوو جو ره رییازی بۆ گرتوونه بهر:

یه کهم: رییازی تیۆریی (الطريقة النظرية):

مه به ستيشمان له م رییازو شیوازهی کارو خهباتی مامۆستا مهودودی بۆ هینانه دی قه واره و ده ولتهی ئیسلامی، ئه وهیه که چه ندان کتیب و نامیلکه ی له و باره وه نووسین و چه ندان کۆپی به ستن و وتاردان بۆ بهرچا و روونکردنه وهی خه لکی بۆ وینه:

- [بنچینه کانی ئابووری له نیوان ئیسلام و سیسته مه هاوچه رخه کان دا].

- [چه ند بۆچوونیک له باره ی دین و ده ولته وه]

- [بنچینه کانی رییازی ئیسلامی له قورئان دا]

- [ریکخستنی رییازی ئیسلامی (تدوین الدستور الإسلامي)]

- [خیلافه ت و پادشایه تی (الخلافة والملکية)]

دووه م: رییازی کرده یی (الطريقة العملية):

مه به ستيش له و رییازو شیوازه ئه وهیه که ریزدار مهودودی به هۆی گه پان و گه شت (جولة) کردن به شاره کاندای سازدانی کۆپوری پپوان (مسيرة) و خۆپیشاندانی جه ماوه ری و نامه ناردن و کۆکردنه وهی زانایان و... هتده وه، که چه ند جارێک سه ری کیشا بۆ په لکیش کردنی هه تا قه راغی مه رگ، هه ولایدا که فشارو گوشار بخاته سه ر حوکمران و کاربه دهسته کان بۆ دان هینان به ده ستووریکی ئیسلامی دا بۆ ده ولتهی تازه بنیات نراوی پاکستان، وه له مانگی مارتی (۱۹۴۸) دا له شاری (کراتشی) کۆمه لای ئیسلامی، کۆبوونه وهیه کی گشتی کردو مامۆستای فه رمانده (أمیر) یشی به زۆربه ی شاره گه و ره کانی

پاکستان دا گه ډاوای له خه لکی ده کرد که ئه م چوار داواکاری یه یان له ده ولت هه بیو
جه ختیان له سهر بکه ن:^۱

۱- له پاکستان دا حوکم ته نها به ده ست خوايه و حکومتیش بیجگه له جی به جی کهر
(مُنْفَذ) حوکم و بهرنامه ی خوا چی دی نیه.

۲- شریعتی ئیسلامی ده ستور (القانون الأساسی) ی پاکستانه.

۳- پیو یسته تی کرای ئه و یاسایانه ی که ئیستا کاریان پی ده کریو له گه ل شریعتی
ئیسلا م دا دن، لایبرین و له مه و دواش هیچ یاسایه کی له گه ل شریعت دا نه گونجاو
دانه نری.

۴- ده بی حوکم ته ی پاکستان له سنووره کانی شریعتی ئیسلا م دا ده سته لات ه کانی
سنوردارو مه رجدار بکری.

دیاره حکومتی عه لمانی (سیکولاریست) ی پاکستان به و هه ول و ته قه لایانه ی
مه و دودیو کومه له که ی کیچی که و ته که ول و که و ته پیلان گپران و نه خشه دانان بو
گرتنی و سهره نجام له (۴۱ ئوکتوبری ۱۹۴۸) راپیچی زیندان کرا، هه رچه نده له وکاته دا
نه خوشیو ئازاری گورچيله ی زور تینی بو هیئا بوو، له حه پسخانه ش دا چاره سه رکردنیان
لی قه ده غه کرد.^۲

پاشان رژیمی لائیکی نه وسای پاکستان له (ئوکتوبری ۱۹۴۹) دا بلاوکراوه یه کی
له سهر ماموستاو دوو هاوه له گیراوه که ی: (میان طفیل محمد و مولانا امین احسن
إصلاحی) بلاوکرده ووه و هک بیانوو یه ک بو دريژکردنه ووه ی حوکمی گیرانه که یان، ئه م سی
تومه ته ی دابوو پالان:^۳

۱- هه ره شه کردن له سه لامه تی و ئاسایشی پاکستان.

۲- هه ولدان بو له قکردنی متمانه و وه فاداری گه ل بهرانبهر به ده ولت.

۳- وابه سته و کری گرتیه یی بو ده وله تیکی بیگانه.

۱- بېروانه: (أبو الأعلى المودودي) ی خليل بن أحمد الحامدي، ص ۵۵. وه (أبو الأعلى...) ی أحمد إدريس ص ۵۱.

۲- سه رچاوه ی پيشوو، ص ۵۶، وه ص ۵۵.

۳- بېروانه: (أبو الأعلى المودودي) ی أحمد إدريس ص ۵۶.

جا کاتيک ماموستا مهودودي (بيان)ی ناوبراوی خوینده وه نامهیه کی ئاراسته ی حکومت کرد که تییدا گوتبووی:^۱

(...من تهحه ددای حکومت ته که تان ده که م که نه گهر زانیاریی وای لایه که خووم یان یه کی که له هه واله کانم تاوانیک له وانه ی نه نجام داوه که باستان کردوون، نه گهر توانای ئیسیات کردنی هه یه باپیشتانی بدات و بللوی بکاته وه نه یشاریتته وه له پری ی هویه کانی راگه یاندنیش هه ده رفه تی وه لامدانه وه بهرپه رچ دانه وه م بده نی...)

به لام حکومت له بهرانبهر ئه و تهحه ددا کردنه ی ماموستادا په نای برده بهر بیده نگیی وه له چه پسخانه ش دا به بی پاساو به لگه، ماوه ی (۲۰) مانگ هیشتیه وه، ئه ویش له و ماوه یه دا هه ندیک له بهر هه مه کانی ته واوکردن و نووسینی.

شایانی باسیشه که (مودودی) پاش قوتار بوونیشی له چه پس له سهر داواکاریی بنه رته یی خو ی که راگه یاندنی ده ستووریکی ئیسلامیییه و پیکه یانی ده ولله تیکی ئیسلامیییه، ههر بهرده وام بوو، هه تا سهره نجام له پوژی (۲۳ ی مارتی ۱۹۵۶) دا پاش ئه وه ی کۆمه لئ ئیسلامی (الجماعة الإسلامية) و (جمعية أهل الحديث) و (جمعية الطلبة العربیة) و (۵۰۰) له زانایان و شیخانی طه ریه ت تییدا به شداربوون و، تیکرا داوای ده ستووریکی ئیسلامییی یان کرد بو ولات، له میژووی ناوبرا و (۲۳ ی مارتی ۱۹۵۶) دا بهرهمیی په سه ندکرانی ده ستووری ئیسلامی بو ولات راگه یه ندراو، ماموستا مهودودییش له نامه یه کی دا که ئاراسته ی گه لی پاکستانی کردبوو، گوتبووی:^۲

(ئه مرؤ وه ک گه لیکی ئازاد ژیانمان ده ست پی ده که یین، گه لیکی که له ده ستووره که ی دا دانی به وه دا هیئاوه که حوکم و یاسا دانان ته نها هی خوایه و، حوکمرانان ده سه لاتی حوکمرانیی وه ک سپارده یه ک له خواوه وه رده گرن و له جوغو سنووره کانی شه ریه تی خوا دا موماره سه ی ده سه لاتی حوکمرانیی ده که ن...)

دیاره ماموستا مهودودی پاش هیئانه دی ئامانجی یه که م (الهدف الأول) خه با ته سیاسیییه که ی که دان پیداهیتیرانی ده ستووریکی ئیسلامیییه بو پاکستان، هه تا دوا

۱- سه رچاوه ی پيشوو، ص ۵۸، ۵۷.

۲- برونه: (أبو الأعلى المودودي) ی خلیل بن أحمد الحامدي، ص ۶۵. وه (أبو الأعلى...) ی أحمد إدريس ص ۶۸.

هه ناسه ی ژيانی بۆ هینانه دی ئامانجی دووه میشی که پیکهینانی دهوله تیکی ئیسلامیه هه ره له هه ول و ته قللادا بوو و سره وتنی نه بوو و نه بوو...!

پینچ: هه ئویستی بویرانه ی له بهرانبهر قادیانییه کان داو حوکم درانی

به سیداره:

جوولانه وه ی قادیانییه کان (القادیانیه) که (میرزا غلام أحمد) دامه زرتیه ته ی کۆمه لکی له بازنه ی ئیسلام ده رچوون، چونکه پییان وایه که (میرزا)یه که یان وه دیو په یامی خوایی بۆ هاته وه گه لیک شتی دیکه شیان هه یه .

جا له سالێ (۱۹۵۳) دا، له هه ری می په نجاب (إقليم البنجاب) مسوولمانان ده ستیان به ناره زایی ده ربهرین و خویشاندان کردو، سه ره نجام ئاژاوه و کوشتا ریکی زۆریش له نتوان مسوولمانان و قادیانییه کان دا پروویدا که که سانیکیان پله و پایه و بهرپر سیاریتی گه وه ره گیان هه بوو له ده ولت دا.

جا وه ک گو تراوه: (تیغی ره سه ن خوی له کالاندا راناگری) له و ئان و ساته دژواره دا ماموستا مه وودویدی وه ک شیر له بیشه هاته ده ری و نامیلکه یه کی گچکه به لام گرنگی له و باره وه نووسی به ناوی (ختم نبوت) که به عه ره بی به ناوی (المسألة القادیانیه) وه وه رگێرپراوه، تیییدا زۆر به راشکاوی رایگه یاندوه که پیری قادیانییه کان که مینه یه کی نامسوولمان (أقلية غير مسلمة) چونکه بهرپریان به وه نیه که به (محمد) کۆتایی به پیغه مبه رایه ته هاته، وه نامیلکه ی ناوبراوی له ماوه ی دوو مانگ دا (۱۰۰,۰۰۰) نوسخه ی لی بۆلا و کرایه وه!^۲

جا له سوڤنگه ی ئه وه وه رژی می عه لمانی پاکستان له (۲۸ ی مارتی ۱۹۵۳) دا به بیانوی ئاژاوه نانه وه ماموستا مه وودویدی گرت، وه پاش دادگایی کردنیکی رواله تیی (محاكمة صورية) حوکمی له سیداره دان (الاعدام) ی به سه ردا دا!

۱- سه رچاوه کانی پێشوو، ص ۶۲، ۶۳، وه ص ۶۳.

۲- بهرپوانه: (أبو الأعلى...) ی أحمد إدريس، ص ۶۳، وه سه ره نجام له سالێ (۱۹۷۴) ئه و مه سه له یه سه ری گرت و ده ولته ی پاکستان به ره سمی ئه وه ی سه لماند که قادیانییه کان موسلمان نین.

جا کاتیک ئەفسەری بەرپرس هات و برپاری لەسێدارەدرانی تەسلیمی مامۆستا مەودوودی کرد، پێشەوا مەودوودی بەزەرەخەنەو گوتی: (الحمد لله على كل حال)، وە کاتیک ئەفسەر (ضابط) هەکە پێی گوت: ئەو شیخ دەتوانی لەماوەی یەک هەفتەدا داوای لێبوردن (استرحام) بکە! مامۆستا دەم وچاوی وەک ئاگری سوور گەرم بوو گوتی: (داوای بەزەیی لەهیچ کەس ناکەم چونکە برپارەکانی ژیان و مەرگ لەزەمینەو دەرنانچن بەلکو لەئاسمانەو دەردەچن، جا ئەگەر لەئاسمانی برپاری مەرگم درابی، ئەو هێچ کەس بۆی قوتار ناکرێم، بەلام ئەگەر لەوێ بۆم برپار نەدرابی هێچ کەس ناتوانی هێندە ی موویەک زیانم پێبگەین!)^۱

دیارە مسوڵمانان چ لەپاکستان و چ لەدەرەوێی پاکستان زۆر تووڕەو ناپەرەحت بوون بەبێستنی ئەو هەوالەو هەبوو بەبێستنی گیانی سپارد، بۆ وێنە: (سید أحمد حکیم) کە یەکیەک بوو لەبنیاتنەرانی کۆمەڵی ئیسلامیی^۲، وە لێشاوی نامەو برووسکە ی ناپەرەزایی لەسەر جەم کەسایەتیو کۆمەڵ و دام و دەزگا ئیسلامییەکانەو رزایە سەر حکومەتی پاکستان، بۆ وێنە:

شیخ ئەمجد زەهاویی، پێشەوای ئەهلی سوننەت لەعێراق.

شیخ موخەممەدی خالیدی، پێشەواو موختەیدی گەرە ی شیعە ی عێراق.

شیخ ئەمینی حوسەینی، موفتی گەرە ی فەلەستین.

برایانی مسوڵمان (الإخوان المسلمین) لەمیسر.

یسای ئەنصاری، لەجیاتی حیزبە ئیسلامییەکانی ئەندەنوسیا.

شیخ موخەممەد بەشیری ئیبراھیمی جەزائیری.

ئەمانەو جگە لە وتاردان و نووسین و خۆپیشاندان و.... هتدی زۆر.^۳

بۆیە سەرەنجام پاش دوو پۆژان حوکمی مامۆستا لەسێدارەو گۆرا بۆ گیرانی

هەمیشەیی (السجن المؤبد) کە ماوەکە ی لەپاکستان (۲۱) سالە، پاشان داوای (۲۵) مانگ

۱- پڕوانە: (أبو الأعلى المودودي) ی خلیل بن أحمد الحامدي، ص ۶۳. وەهی (أحمد إدريس) ص ۶۵.

۲- پڕوانە: (أبو الأعلى...) ی أحمد إدريس ص ۶۵.

۳- هەمان سەرچاوە ی پێشوو.

مانه وه له چه پسخانه دادگای بالا (المحكمة العليا) له شارى (لاهور) تانه ی له حوکمی دادگای سهربازی (المحكمة العسكرية) داو حوکمه که ی هه لوه شانده وه برپاری بهردانی دا.

موژدهیه کی خوش:

(میان رحیم بخش) گپراویه ته وه و گوتوویه تی:^۱

(کاتیك ئەو هه والە دلتەزینە (حوکم درانی مامۆستا مه وودودی به مهرگ) م بیست، خه وتم له خه ونم دا که سایه تی یه کی مه زن و پایه به رزم بینى هاته دلّمه وه که ئەوه پیغه مبه ری خوایه و ده ستم کرد به سهرنج دانی، ئەویش رووی به ره و ئاسمان به رز کرد بو وه، ئیدی هه ر هینده م زانی رووناکی یه ک ئاسمانی پرکردو دهنگی هات، بانگی کرد: ئەی موحه ممه د چیت ده وی؟! پیغه مبه ریش سه جده ی بردو پاشان سه ری به رز کرده وه و فهرمووی: ئەی خوایه به زه بیست! مه وودودی به رگری له ئایینه که ت ده کات و مسولمانانیش پیویستی یان پی یه تی، ئیدی هه ر هینده م زانی جم و جۆلکی گه و ره دهنگی کی شکۆدار شکۆدار هات، ده فهرموو: ئەی موحه ممه د! پارانه و هتمان وه رگرت! منیش یه کسه ر بیدا بو وه و بانگی به یانی گوی پی ده کردم و به گریان و ترسانه وه هه لّسام و ماوه یه کی زۆر کش و مات بووم).

دیاره کاتیکیش مامۆستای موجهید به ردرا به پی پیوان و پیشوازییه کی جه ماوه ری یه کجار گه و ره و قه له بالغه وه، که تی کرای چین و توپ ژه کانی گه لی تیدا بوون به خیره اتنه وه ی کراو. چه ندان کۆپو کۆبوونه وه و ئاههنگی خوشی و شادی سازکران به و بۆنه یه وه.^۲

شهش: ریگا نه دان به ده ستکاری کردنی درووشمه کانی ئیسلام:

هه لۆپستیکی دیکه ی جوامیرانه ی مامۆستا مه وودودی (خوا لی خوش بی) ئەوه یه که له سالێ (۱۹۷۵) جه ژنی ره مه زان که وته جومعه وه، جا (أیوب خان) ی سه رۆکی رژیم قه ناعه تی به و ئەفسانه یه هه بوو که ئەگه ر بیست و وتاری جه ژن و وتاری جومعه له یه ک

۱- هه مان سه رچاوه، ص ۶۵، ۶۶.

۲- هه مان سه رچاوه، ص ۶۶، ۶۷.

رۆژدا بدرين، ئەو شەتەي شومە و نیشانەي کۆتايی پىهاتنى حوکمرانىي ئەو شوینەيە!
بۆيە (أیوب) ئەمری دەرکرد کە دەبى رۆژى پىنج شەممە بکریتە جەژن و دەبى پىنج
شەممە خەلکى بەرپۆرئو نەبن! بەلام مەودودىي شىرەپياو ئەمجارەش -وەك دەیان
جاری دی- راپەریو راپگەياند کە جەژن بەگویرهي دیترايى مانگی نوئ (هلال)یەو مادام
مانگی یەك شەو دیترايى، هەر بەرەمەزان دادەنری! دیارە ئەيیوبى دىکتاتۆر هەر ئەو
هەلوئىستە هەق و شەرعىيانەيەي مامۆستا مەودودىي پىهەزم نەکراو گرتى! بەلام
مسولمانان تیکرا رۆژى جومعه کردیانە جەژن بۆيە (أیوب خان) دوو مانگ مامۆستای
بوئرو هەقبیژى لەحەپسخانەدا هیشتەو! پاش چەند مانگیکیش حوکمرانىي ئەيوب
کۆتايی پىهات و بۆ خەلکى بوو بەپەندو عیبرەت!^۱

حەوت: دوو قسەي بویرانە لە دوو کاتی دژوارد:

کۆتايی هەلوئىستەکانی ئەو کەلە پىشەوايش بە دوو قسەي کورت، بەلام گەرەو
گرنگ دینين، لەدوو کاتی زۆر سەغەلتیو ناسک دا:

یەكەم: لەبەر دەم ئەيیوب خانى دىکتاتۆردا:^۲

لەسالى (۱۹۶۰) پاش ئەو هی (محمد أیوب خان) لەپىي کۆدەتايەکی سەربازيی
(إنقلاب عسکري)یەو هاتە سەر حوکم، سەردانی شاری (لاهور)ی کردو داواي کرد
مامۆستا مەودودىي ببيني، ئەويش بەو هیوايەي سوودیکی هەبى سەردانی کرد، جا
کەچوو لە ئەيیوب، ئەيیوب پاش ماوێك پىهە لاگوتنى و ستایش کردنى لەسەر
خزمەتگوزارییەکانی پىي گوت:

مامۆستای بەرپۆز! من پىشنيارم ئەو هی کە خۆت بۆ کاری بانگەوازو تىگەياندن
خەلکى یەکلایى بکەیتەو نەچیتە نۆ باتلاخ و قوپو چلپاوی سیاسەتەو، پىم وایە
ئەمە بۆ گەل و نیشتمانەكەت سوود بەخش ترە!

مامۆستای داناو بویریش بەرپۆز نەزاكەتەو لەو لایىدا گوتى:

۱- بروانه: (أبو الأعلى المودودي...) ی خليل بن أحمد الحامدي، ص ۷۰.

۲- هەمان سەرچاوه، ص ۵۲، ۵۱.

(جەنابى سەرۆك وەك فەرمووت: سىياسەتى ئەرپۇ بۆتە باتلاغ و قورۇ چىپا، جا من بۆيە چوومەتە نىۋى تاكو لەچىك و چەپەر خاۋىنى بىكەمەو، واى لىبىكەم ھىندە راست و پاك بىت دامىنى كەس پىس نەكات و، ماىەى خىرو بەرەكەت بى بۆ نىشتان و دانىشتوانى!) (

خۆزگە خۆزگە ھەموو مامۇستايەك و پىشەوايەكى ماسولمانان ھەم دەيزانى ھەم دەيتوانى بەوجۆرە وەلامى ئەر جۆرە قسانەى ھوكمپان و سىياسەتمەدارەكانى ولاتەكانيان بدەنەو!

دووم: لەكاتى تەقەلىكران و ھەولى تىرۇركردندا:

لەسالى (۱۹۶۳)دا پاش ئەرەى ئىيۇب خان، دەستورپىكى تازەى دىكتاتورانەى بەسەر ولاتى پاكستان سەپاند، كۆمەلى ئىسلامىي لەمانكى ئۆكتۇبەردا كۆبۇنەو ەپەكى گشتىيان سازدا، جا ھەرچەندە رۇم زورى پىقەلس بوو ە گەلىك جۆرە پەرچ و كۆسپى بۆ دروست كردن، وەك: پىشتىگىرىي كردن لەبەكار ھىنانى بلېندگۇ (منع استعمال مكبر الصوت)! بەلام مامۇستاي كۆلنەدەر و كۆمەلەكى ھەر سووربۇون لەسەر ئەرناج دانى ئەر كۆبۇنەو ە ئاھەنگە جەماو ەرىيە! جا ئەرەبوو كە چەند دەققەيەك دواى دەست كردنى مامۇستا مەودودىي بەوتارى دەست پىك (الخطبة الافتتاحية) دراىە بەر دەستپىژى گوللە لەلايەن سىخو ەرەكانى رۇمەو ە مامۇستا بەرنەكەوت و يەكىك لەوانەى نىزىكى كورزاو خەلگەكەش زور جەختيان لىكرد كە دابنىشى ۇ چى دى بەپىئو ەتار نەدات! بەلام بىئەرەى قسەكانى بىرى ۇ دابنىشى گوتى:

(جا ئەرگەر من دابنىشم كى بەپىئو دەمىنى؟!)

دەك ھەزار رەحمەت لىبى مەودودىي! بەلى ئەرگەر رابەر و سەر كرده دابنىشى ۇ خۇى بشارىتەو، چۆن خەلگى لەمەيدان دا دەمىننەو؟! مەرگەر پىشەوا (إمام) بۆ ئەرە نىە پىش بىكەوى ۇ لەپىشەو ە بىت!؟

۱- ھەمان سەرچاۋە، ص ۶۸، ۶۹.

۲- مامۇستاي شەھىد (سید قطب إبراهيم) لەچەند شوپىنىكى تەفسىرى (في ظلال)دا ناوى (مودودى) ھەر بە: (المسلم العظيم) دەمىنى! قەدرى زۆرپىش ھەر لای زەرەنگەرە!

۲۱- ماموستا سەید قۇتب (رحمة الله تعالى عليه):^۱

(سید بن قطب بن إبراهیم) که وهك خۆی گوتووێهتی بایرهی شهشه میان له هیندستانه وه هاتوه، له (۱۹۰۶/۱۰/۹) ی زایینی له گوندی (موشه) ی سه ر به پارێزگای (أسیوط) ی میصر له دایک بووه، پاشان له قوتابخانه خوێندووێهتی له سالی (۱۹۱۲) چۆته قوتابخانه ی سه ره تایی یه وه و قوناغه کانی خوێندنی به سه رکه وتووێی بریوه، هه تا له سالی (۱۹۲۹) ز چۆته کۆلیژی (دار العلوم) و له سالی (۱۹۳۳) دا بپروانامه ی به کالۆریۆس له ئاداب (البكالوريوس في الآداب) ی وه رگرتوه و له سالی (۱۹۳۳) له رۆژی (۱۲/۲) به ده رسیبێژ (مدرس) له وه زاره تی مه عریف دامه زراوه.

له سالی (۱۹۴۵) یه که مین کتیی ئیسلامی خۆی نووسیوه که کتیی: (التصوير الفني في القرآن) ه.

وه له سالی (۱۹۴۸) له رۆژی (۱۱/۳) له لایه ن وه زاره تی مه عاریفه وه بۆ لیکۆلینه وه ی به رنامه کانی فیڕکردن (مناهج التعليم) به سواری که شتی چوو ه ته ئه مریکا و، پاش که متر له دوو سال به فڕۆکه له (۲۰/۸/۱۹۵۰) گه راوه ته وه میصر.

سه یید قوطب چ پێش شوێش (ثورة) و چ دواییش به شداریی و هاوکاری کردوه: واته شوێشی (۱۹۵۲) ز که له لایه ن سوپا وه به سه ر حوکمی پادشایه تی دا کرا، هه تا سالی (۱۹۵۳) و ده وری کاریگه ریشی هه بوو.

به لām له مانگی شوباتی (۱۹۵۳) دا چوو ه نیو ریژی کۆمه لی برایانی مسو لمان (جماعة الإخوان المسلمين) ه وه.

له سه ره تایی سالی (۱۹۵۴) دا ویڕای به رپرسیانی دیکه ی برایانی مسو لمان راپیچی زیندان کراو، (۳) مانگ مایه وه و پاشان به ردرا.

۱- بۆ نووسینی ئەم کورتە ژوانە ی (سید قطب إبراهیم) و گۆلێژێک له هه لۆیسته کانی، سوودم له م کتییانه وه رگرتوه به تاییه ت یه که میان: (سید قطب من الميلاد إلى الإستشهاد) د. صلاح عبدالفتاح الخالدي، (سید قطب من القرية إلى المشنقة) عادل حموده، وه (الفكر الإسلامي المعاصر، دراسات و شخصيات: سید قطب) تأليف: د. أحمد صلاح الديني الموصلي، وه (لماذا أعدموني؟) که ناوه رۆکه که ی هی (سید قطب) وه بریتیه له و دان پێدا هێنانه و (إعترافات) هی که به رله کوژرانی بۆ دادگای نووسیون، به لām ناوونیشانه که ی دوا ی خۆی دانراوه.

بۇ جارى دوۋەمىش پاش رووداۋى (الْمُنْشِيَّة) كە لەپاستىدا (شانۇگەرىي) يەك بوو رژیيىم سازى كرد بۇ بيانوو پيگرتنى (الأخوان المسلمين)، دووبارە لەپۆژى (۲۶/۱۰/۱۹۵۴) گىرا لەگەل ھەزاران كەس لە برايانى مسولمان، كە بە ھەولئى تيرۆركردنى (جمال عبدالناصر)، تۆمە تبار كرابوون!

لەسالى (۱۹۵۵) ز دا درايە دادگاۋ (۱۵) سال ھوكم درا، بە لام لەسالى (۱۹۶۴) داو بە تەكلىفى سەرۆك كۆمارى عىراق (عبدالسلام عارف) و بە ھۆى مۆلەتى تەندروستىي (عفو صحي) يەو بەردرا.

لەپۆژى (۹/۸/۱۹۶۵) دووبارە دەستگىر كرايەو ھەوى (جمال عبدالناصر) لە شارى (مۆسكو)!! رايگەياندا كە پىلانئىكى برايانى مسولمان (الأخوان المسلمين) كە شەف كىردو، بە سەر كىردايەتى سەيىد قىطب بۇ تيرۆركردنى و كودەتا كىردن (إنقلاب) بە سەر رژیيە كەيدىدا.

و لەسالى (۱۹۶۶) لەپۆژى (۴/۲۱) دا، (سەيد قىطب) دادگايى كراۋ لەپۆژى (۲۱/۸/۱۹۶۶) ھوكمى لە سەيدارەدرانى بە سەردا دراۋ، خۆى و دوو ھاۋەلەكەى (محمد يوسف هوش و عبدالفتاح إسماعيل) ھەفتە يەك پاش دەرچوونى ھوكمە كەيان شەوى دوو شەممە (۲۹/۸/۱۹۶۶) لە سەيدارە دران.

خو مامۇستاي بەرپۆژو جوامپۆر بۆر (سەيد قىطب) و دوو ھاۋەلەكەى بە شەھىدى سەربەرزو پاىەبەز ۋەرگرتىن و بە چاكتىن شىۋە پاداشتىان بداتەو.

شايانى باسشە كە مامۇستا سەيىد قوطبى شەھىد (خو لىي خۆش بى) پاش (أبو الأعلى المودودي) بە خاۋەنى گەرەتتىن كاريگەرى دادەنرى لە سەر بىدارىي ۋە ھۆشيارىي ئىسلامىي سەدەى بىست، بە ھۆى ھەلۋىستە جوامپۆر ۋە بۆرئانە كە يەو ۋە لەرپى كىتب و بەرھەمە كانىيەو، بە تاييەت تەفسىرى (في ظلال القرآن) و (معالم في الطريق) ھەكە يەو كە ناۋدارتتىن و كاريگەرترىن كىتبى مامۇستاي شەھىدن لەنئو (۲۶) كىتبە كەيدىدا، كە ھەندىكيان بەر لەھىدايەت و گەرئانە ۋەى بۇ لاي خو نوسىوونى.

ئىستان بىر لەۋەى گولبۇرچىكى ھەلۋىستە مەردانەكانى بىكەين، بەپەسەندى دەزانم
تېشك بىخەينە سەر دوو مەسەلەى گىرنگى ژيانى سەيىد قوطب، كە برىتىن لە:

۱- قۇناغى پىش ھىدايەت درانى (حالىەتى سەرگەردانىى سەيىد

قوطب):

شىتېكى ئاشكرايە كە سەيىد قوطب ماۋەيەك لەژيانى بەسەرگەردانىى رى پى
نەزانىى ژياۋە، كە بۇ خۇى لەچەند شويىنېكى (في ظلال القرآن) ەكەىدا ئاماژەى پى
دەكات، بۇ ويىنە:

لەبەرگى شەشەمى و لە لاپەرە (۳۳۵۲، ۳۳۵۳) دا باسى ئەرپاىردوۋەى خۇى
دەكات و دەلى: بەھۇى خواناسىو ئىمانەۋە ئەرپاىردوۋەى كە لەقۇناغىك لە
قۇناغەكانى سەرگەردانى (ضىاع) و دلەپاۋكى (قلق) م دا تىيدا دەژيام، بەر لەۋەى
لەسېبەرى قورئاندا بژىم، پەنھان دەبى و نامىنى... ئەرپاىردوۋەى كە كاتى خۇى ئاۋا دەرم
بىپوۋە:

وقف الكون حائراً! أين يمضي؟! ولماذا كيف لو شاء - يمضي؟
عبث ضائع وجهد غبين ومصر مقلع ليس يرضي

بەلى سەيىد قوطب چەند سالىك لەژيانى، بەر لەسالى (۱۹۴۰) لە حالەتېكى گومان
و دلەپاۋكىو سەرسامىيە ھەيرانىيەدا ژياۋە، بەلام شارەزايانى ژيان و گوزەرانى و
ئاشنايانى لەسەر ئەرپاۋە كۆك و يەكەدەنگن كە سەيىد قوطب لادان و سەرگەردانىيە رى پى
نەزانىيەكەى، تەنھا بىرىي (فكرى) بوۋە رەۋشتىي (سلوكى) نەبوۋە. ۲. ھەرچەندە
و سەرگەردانىى سەيىد قوطب و ھەرگەسېكى دىكەش ھەر جۇرر شىۋەيەك بىت مادام

۱- دوو دېن لە قەسىدەى (يوم خريف) كە لەسالى (۱۹۳۲) دا دىناۋە، بىروانە (سيد قطب من الميلا...)
ص ۲۶۳.

۲- بىروانە: سەرچاۋەى پىشوو، ص ۲۱۵، ۲۱۴، ديارە ئەرپاىردوۋەى سەيىد (۱۵) سال درېژەى بوۋە لە (۱۹۲۵)
تا (۱۹۴۰).

۳- ھەمان سەرچاۋە، ص ۲۱۸، ۲۱۹.

هیدایهت و ئیمان و پارێزکاری به دوا دا بێت، گرنگ نیه و ههک پێغه مبهری خوا ﷺ به (عمرو بن العاص) ی فهرموو: (الإسلام یجب ما قبله)^۱.

ب- هۆکاری ژن نه هیانی سه یید قوطب:

شتێکی ئاشکرایه که سه یید قوطب به کیك بووه له و زاناو پێشه و به رجه ستانه ی که له ژیا نی دا ژنی نه هی ناوه و خیزانی پیکه وه نه ناوه!

جا هۆکاری هاوسهر نه گرتنی سه یید قوطب به کورتی ئه مه بووه:

سه یید قوطب دوو جار ان گیرۆ ده ی داوی عیشق و خوشویستنی ئافرهت بووه، یه که میان له سه ره تای لاوێتی داو ههر له دێیه که ی خویان و کتییی (طفل من القرية) یشی باسی ئه و ئه زمونه خوشویستنه ی ده کات، که به هۆی دوور که و تنه وه ی (سید) هوه بۆ شاری (قاهرة) ئه زمونه که ی بی ئاکام بووه!^۲

جاری دووه میشیان پاش ده رچوونی له کۆلیژو له کۆتایی سی یه کان (أواخر الثلاثینیات) دا بووه و، هه زی له کچیک قاهره یی کردوه و خوازی نی شی بۆ کراوه، به لام دوا یی که بۆی ده رکه و ته وه کچه که به ر له و که سیکی دیکه ی خوشویستوه، له مه سه له که سارد بۆ ته وه و چه ند سالتیک هه روا به هه لواس راوی مه سه له که یان ماوه ته وه و، هه ر کام له پۆمانی (أشواک) و قه صیده ی (الکأس المسمومة) یشی زاده و به ره مه ی ئیش و ژان مو عاناتی ئه و ئه زمونه دووه مه ناکامه ی عیشق و خوشه ویستنی، که یه که میانی له سالی (۱۹۴۷) و دووه میشیانی له سالی (۱۹۴۳) دا بلاو کرد و نه وته وه.^۳

دیاره سه ره نجامیش ئه و خوازی نی (خطبة) یه ی هه لوه شان دۆ ته وه وازی لی هی ناوه، بۆ جاری سی یه میش که له ئه مریکا گه راپه وه ویستی ژن به ی نی، به لام شو ریش به سه ر داهات و له بهر سه ر قالی نه یه ره ژاو پاش تریش هه موو کات و توانای خۆی بۆ ریکه ستنه وه ی کاروباری برایی مسو لمان ته رخان کرد!

۱- راه البخاري

۲- هه مان سه رچاوه، ص ۲۴۷، ۲۴۸.

۳- بروهانه: (سید قطب من المیلاد إلى الإستشهاد) باب ته ی (المرأة في حياة سيد قطب) ص ۲۴۸ تا ۲۵۱.

وه له سالی (١٩٥٤) یش بهر له گیرانی نیزیک بوو کچیکي صالح و نه جیب به هاوسه رو بگری و چهند ههنگاو یکیشی له و باره وه نا، به لام گیران و چه پسخانه ئه وه وه لایشی بی تا کام کرد!

دواین ههولای ژن هینانیشی له سالی (١٩٦٤) دا بوو که به لیئوردنی تهنروستی و داواکاری (عبدالسلام عارف) له زیندان هاته دهرو یه که مین کار که بیری لی کرده وه هاوسه رگرتن بوو، به لام بهر له داخوایی کردنی ئه و ئافره ته ی دیاری کرد بوو، بو کوتا جار چوه وه زیندانی طاغوته کان و ئه و ئاواته یشی له گه ل زوری دی برده جیهانی به رزه خ و انشاء الله خوی به خشنده له وئو له دواپوژیش به چاکترو پاکتر پاداشتی دهاته وه و بوی قهره بوو ده کاته وه، به خوری یه کانی به ههشت.

ئیسناش که ههتا راده یه ک تیشکمان خسته سه رژیان و که سایه تی ئه و پیاوه هه لکه وتوو هی ئیسلام، با هه ندیک له هه لویسته دره وشاوه کانی گولبژیر بکه ین:

یه ک: گهرانه ی بو ئیسلام که یو چو ن بووه؟!

پیشتر باسمان کرد که سه یید قوطب ماوه ی (١٥) سالی ک له (١٩٢٥) وه تا (١٩٤٠) له حاله تی گومراییو سه رگه ردانی دا بووه، به لام سه رگه ردانی یه کی فیکری یو دهروونی یو دور له لادان (انحراف) ی ره وشتی، چونکه خیزان و بنه ماله ی سه یید قوطب بنه ماله (عائلة) یه کی دیندارو ره وشت پاک بوون^٢، وه سه یید هه ر له سه ره تاوه و به شکی پهروه ده یه کی دیندارانه کراوه و له قو ناعی خویندنی سه ره تاییدا و پرای خویندنی قوتابخانه (مدرسة) له حوجره (کُتَاب) ش هه ر خویندوویه تی له سه ره غبه ت و فره مانی حاج قوطبی بابی، وه سه یید له حوجره دا به هه شت سالی دهست به له بهر کردنی (حفظ) ی قورئان ده کات و هه موو سالی ک (١٠) به ش (جزء) ی له بهر ده کات و به سی سالان

١- هه مان سه رچاوه ی پیشوو، ٢٥٣، ٢٥٤، وه بیروانه: (سید قطب من القرية الى المشقة) ص ٣٧، ٣٨، بیروانه:

(الفکر الإسلامی المعاصر: دراسات و شخصیات: سید قطب) ص ١٦، ١٧.

٢- بیروانه: (سید قطب من المیلاد إلى الإستشهاد) ص ٦١، ٦٢.

ته‌واوی ده‌کات، واته له ته‌مه‌نی (۱۰) سالاندا، که ئەوکاته پۆلی چوارهمی سه‌ره‌تایی بووه!

جا گه‌رانه‌وه‌ی سه‌یید قوطب بۆ قورئان و ئیسلام و قوتاربوونی له گومرایی، پله پله بووه و له سه‌ره‌تاوه به‌پالنه‌ری لیکۆلینه‌وه‌ی ئەده‌بییه‌وه سه‌رگه‌رمی توێژینه‌وه‌ی قورئان بووه، له سالی (۱۹۳۹) له گوڤاری (المقتطف) دا گوتاریکی به‌ناوونیشانی (التصوير الفني في القرآن الكريم) بڵاوکرده‌وه، که سه‌ره‌نجام له (۱۹۴۵) دا گه‌شه‌ی کردو بوو به‌ناوونیشانی یه‌که‌مین کتیب و به‌ره‌می ئیسلامی‌یانه‌ی، له زنجیره‌ی: (مکتبه‌ القرآن الجديدة).

وه له سالی (۱۹۴۷) دا دووه‌مین کتیبی زنجیره‌ی: (کتبخانه‌ی نویی قورئان)ی ده‌رکرد به‌ناوونیشانی: (مشاهد القيامة في القرآن).

دیاره ده‌کرێ بڵێن: ئەم گه‌رانه‌وه‌ی سه‌یید قوطب بۆ ئیسلام له ده‌قی ئەده‌بییه‌وه به‌هۆی توێژینه‌وه‌ی قورئانی به‌پێژه‌وه، یه‌که‌مین قۆناغی گه‌رانه‌وه‌ی بووه.

قۆناغی دووه‌میشی که له سالی (۱۹۴۷) وه ده‌ست پێ‌ده‌کات و هه‌تا سالی (۱۹۵۳) که چۆته نیو ریزی بریانی مسوڵمان (الأخوان المسلمین) وه ده‌خایه‌نیو، ده‌توانین زیاتر به‌قۆناغیکی فیکری (مرحلة فکریة) ی ناوی بنێن، وه له و قۆناغی دووه‌مه‌شدا چه‌ند کتیبیکی به‌ره‌م هێناون،^۱ که ئەمانه‌ن:

۱- (العدالة الاجتماعية في الإسلام) که یه‌که‌مین به‌ره‌می فیکرییه‌تی و له سالی (۱۹۴۷) نووسیویه‌تی له (۱۹۴۹) چاپ کراوه، کاتیکی که له ئەمریکا بووه.

۲- (معركة الإسلام و الرأسالية) که پاش گه‌رانه‌وه‌ی له ئەمریکا و له سالی (۱۹۵۱) دا چاپ کراوه.

۳- (السلام العالمي والإسلام) ئەمیش له کۆتایی سالی (۱۹۵۱) دا چاپ کراوه.

۱- هه‌مان سه‌رچاوه، ص ۶۰، ۵۹، هه‌روه‌ها بڕوانه: (سید قطب من القرية إلى المشنقة) ص ۳۲ تا ۳۴.

۲- بڕوانه: (سید قطب من الميلاد إلى الإستشهاد) ص ۲۶۹ تا ۲۷۳.

۳- سه‌رچاوه‌ی پێشوو، ص ۲۷۳ تا ۲۷۹.

۴- وێرای چه‌ندین گوتار که بۆ هه‌ندیک له‌گۆڤاره‌کانی ده‌نوسین، بڕوانه: سه‌رچاوه‌ی پێشوو، ص ۲۷۶ تا ۲۷۹.

- ۴- (دراسات إسلامية) که (۳۰) له گوتار (مقالة) دکانی سهیید قوطبی گرتوته نیو خو، که له گوتاره جیاجیاکاندا بلاوی کردونه وه له سالی (۱۹۵۳) دا چاپی کردوه.
- ۵- (في ظلال القرآن) که له سالی (۱۹۵۲) وه دهستی به بلاوکردنه وهی کردوه له نوکتوبه ری (۱۹۵۲) وه تا ینایی (۱۹۵۴) شازده (۱۶) بهشی لی ده رکردوه.
- قونای سییه م و کوتایی گه رانه وهی سهیید قوطبیش بو ئیسلام له سالی (۱۹۵۳) وه که چووته نیو ریزی برایانی مسولمانه وه دهست پی دهکات و به شهید کرانی له سالی (۱۹۶۶) دا کوتایی پی دی.^۱
- که ده توانین نه و قونای سییه می به ره و خواو ئیسلام گه رانه وهی سهیید قوطب، ناوبننن: قونای ئیسلامی جوولوا، (مرحلة الإسلام الحركي).
- له م قوناهه شدا سهیید قوطب جگه له پیداجوونه وه پالفته کردنی تهفسیره که ی هه تا دوری نیوهی^۲ قورئانی به پیز، سه رجهم کتیب و به ره مه ئیسلامییه کانی دیکهیشی نووسین، وه ک:
- ۱- (هذا الدين) که له زینداندان نووسیویه تیو له سالی (۱۹۶۰) چاپ کراوه.
- ۲- (المستقبل لهذا الدين) نه میشی هه ر دوا ی هی پیشو نووسیو بلاویش کرایه وه.
- ۳- (خصائص التصور الإسلامي) نه میش له سالی (۱۹۶۲) دا چاپ کراو پیشترا ناماده ی کردبوو.
- ۴- (الإسلام ومشكلات الحضارة) نه میش هه ر له سالی (۱۹۶۲) دا بلاو کرایه وه.
- ۵- (مقومات التصور الإسلامي) نه م کتیبه ته نها به ره مه میکه که بیست سال پاش شهید کرانی خاوه نه که ی له سالی (۱۹۸۶) دا چاپ و بلاو کراوه ته وه.^۳
- جا ماموستا (محمد قطب) ی برای شهید له باره ی نه م کتیبه وه شتیکی سه رسوپهینه ری نووسیوه و گوتوویه تی:^۴

(ئەم كىتەبە كە ئەمىر پىشكەشى دەكەين، وە كە خاوەنەكەى لەپۆژانى كۆتايى تەمەنى نىو زىنداندا تەواوى كردووە بەر لەو دەى لەسێدارەدرانى بەسەردا جىبەجى بکرى، وە بەشى كۆتايىيەكەى لەسەر ئەو قاقەزانە نووسىويه كە دادگا پىي داون بەر لە دادگايى كردنى بۆ ئەو دەى دان پىداھىنانەكان (إعترافات) لەسەريان بنووسى!).

واتە: شەھىدى سەرکردەمان سەھىد قوئب بەچەند رۆژىك بەر لەكوژران و لە سێدارەدانى ئەو كىتەبەى تەواو كردووە، لە حالىكدا كە چاوەپىي مەرگى حەتمى كردووە! ھەر بۆيەش وەك (محمد قطب)ى براى گوتوويهتى: 'لە لووتكەى بەرزى داپشتن و دەرپىنداىە.

ئەمانە وەك بەرھەمى فىكرىي ئەو قوئاغى سىيەمەى مامۆستاي شەھىد، وەك پەريزو بەرھەمى كەردەيش، ئەو ديارە كە وەك گوتمان لە سالى (١٩٥٣) وە چۆتە ريزى كۆمەلى (الإخوان المسلمين) وەو يەكسەريش سەپەرشتى كردنى كارو چالاكى فەرھەنگى و راگەياندى پى سپىراو، ھەر لەو سەرو حەدەشدا سەردانى ھەركام لە (سورية) و (أردن) و (قدس)ى كردووە، بەكارى حيزبىي و بەشداریي چەند كۆنگرە و كۆبونەوہىەكى گرنكى كردووە بە نوینەرايەتى برايانى مسوئلمان.^٢

پاشان لەكاتىكدا كە لە زىنداندا بوو بەر لە بەردانى لە سالى (١٩٦٤) دا سەرەتا بەشيوەيەكى فىكرىي و كەبەريش دراو بەشيوەى كەردەيى، بەپرسىتى رىكخستنى برايانى مسوئلمان (مسؤولية تنظيم الإخوان المسلمين)ى بە ئەستووە گرتووە سەرەنجاميش باجىكى قورسى ئەو ئەركە گەورە و گرنكى و مەترسىدارەى ئەو قوئاغە دژوارەى داو، كە برىتى بوو لە كوژران و ھەلواسرانى!^٣

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

١- ھەمان سەرچاوە، ص ٥٦٢.

٢- سەرچاوەى پىشوو، ص ٢٨٢، ٢٨١.

٣- ھەمان سەرچاوە، ص ٢٨٣، ٢٨٢.

دوو: نهفس بهرزیو بېطه ماعی سهیید و ره دگردنه وهی خه لات

و به خششی گومان لیکراو، له وپه پری ناتاجیی دا:

ماموستا سهیید قوطب ئیبراهیم (ره حمه تی خوی لی پئی) وه ک هر زاناو
پیښه وایه کی ره سمن یه کجار نه فس بهرزو دنیا به که مگر بووه و هیچ حیسابی کی بو دنیاو
طه ماع نه کردوه و نه به سهراته ش چاکترین به لگه یه:

(د. صلاح عبدالفتاح الخالدي) خاوه نی کتیبی (سید قطب من المیلاد الی الإستشهاد)
نه م رووداوه له (أستاذ أحمد عبدالعزیز عطار) وه ده گپ پته وه، که گوتوویه تی:
روژیکیان سهیید قوطب ته له فونی بو کردم و داوای لی کردم که به په له بجمه ماله که ی، وه
به شرمیکه وه داوای لی کردم که به قهرز چهند (جونه یه) یکی بو ببه م، بو کرینی داوو
دهرمان چونکه نه خوښه و پاره ی دهرمانیشی لانیه!

منیش به په له چووم و پاره که شم له گه ل خو م برد...

جا کاتی ک چوومه ژووری پیښو ازیزی وه دیمه نی کم بینی، سویند ده خو م که به
بینینی سهرسام بووم!

له ژووره که دا کارم هند (موظف) یکی دیپلوماسی سهراره تی یه کی که له ده ولته
عاره بییه نه و تداره کان دانیشتبو و جانتایه کی پر له پاره ی له بهر دم بوو که هه زاره ها
جونه یه (آلاف الجنیهات) ده بوو!

ئیدی کابرا به جه خت کردنه وه و تکاره جای گهرم و گوری له سهیید قوطب
ده کرد، که جانتایه که هه لگری و هرچی تیدایه دیاری و خه لاتی ده ولته که یه تی بو ی،
چونکه ده ولته تی ناوبراو ده زانی چ پله و پایه یه کی هه یه و چ ئه رکی کی له سهرشانه، بویه
هه زده کات بو هه لسو وړاندنی کاروباری ژیان و به پړوه بردنی پړوژه نه ده بی و
فیکری یه کانی به کاری بهیئی... منیش سهرنجی سهیید قوطبم دا که به نه خوښی
دانیشتبو و خه مبار بوو... پاشان به تووړه یی و هه لچوونیکه وه دیاری یه که ی
به رپه رچدایه وه پی ی گوت:

به ته ئكيد من خۆم و بۆچوونه كانم به مال و سامانی دنیا نافروشم، جا پارهكانت
بخه وه جانتايه كهت!

پاشان سهييد ئاوپرى ليم دايه وه و گوتى:

ئه وهى ليم داوا كردبووى بۆت هينانوم؟ پيم گوت: به لي، وه ئه ندازه پاره كه م دايه
ده ستى و له و په رى عاجباتى و سه رسامى دابووم!!

كاتيكيش كا برى ديپلومات به سه رهاتى نه خوشى يه كهى سه ييدو ئاتاجى بۆ
پارهى داو و ده رمانى، زانى، به سه راسيمه يى و سه رسوپمانه وه چوه ده رى!

به لي خوينه ره به ريزه كان! پياوانى ره سنى ئيسلام و پيشه و ايانى راست و ساغى
موسولمانان له به رانه ر دنيا و طه ماع دا ئاوان و هه موو دنيا وهك پووشكه كايه كه ته ماشا
ده كه ن، ئه دى پيغه مبه رى خوا كه ئه وان خويان به ميراتگرو جيگري ده رانن نه يفه رمووه:
(لو كانت الدنيا تعدل عند الله جناح بعوضة ما سقى منها كافراً شربة ماء)

سى: چوونه نيو ريزى برايانى موسولمانه وه له كاتى ته نگانه دا:

كه سانيك هه ن له كو پوه (با)ى بيت (شه ن) ده كه ن و وهك گوله به روزه له گه ل دنيا و
به رزه وه ندى يه كانيان ده سوورين، ئه و جو ره كه سانه هه رچه نده به رواله ت مروقتن، به لام
له راستيدا من جياوازي يه كى ئه وتو له نيوان ئه وان و ئازهل و مالاتدا نابينم، چونكه
مالات و ئازهلش كوى له وه رى باشى لى بى، بى ئه وهى داهاتوو و سه ره نجام و حه لال و
حه رام ليك بداته وه ورگى خوى تير ده كات، وهك خواى په نهان بين، فه رموويه تى:
(... وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَنَّوْنَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ) ^١، واتسه... وه
ئه وانهى كافرن راده بوين و ده خون، وهك چو ن ئازهل ده خوات، وه ئاگرى - دوزه خ -
يش جيگا و ماوايانه .

كه سانيكى ديكه ش هه ن راست به پيچه وانهى كومه لى پيشووه وه هه ق و راستى و
به رزه وه ندى موسولمانان و ره زامه ندى خوا تبارك و تعالى له كوى بيت و له چى دا بيت، بى

١- رواه الترمذي عن سهل بن سعد الساعدي وقال : حسن صحيح.

گوی‌دانه زیان و ئازارو مه‌ترسیو سه‌ره‌نجام و بی‌سی‌و دوو کردن و دل‌له‌دل دان، به‌ره‌و رووی ده‌چن و له‌باوه‌شی ده‌گرن.

جا مامۆستای شه‌هید له‌جۆری دووهم بوو و ده‌یان هه‌لوێستیشی ئه‌و راستی‌یه ده‌سه‌لمێنن، بۆ وێنه:

بیگومان سه‌هید قوطب به‌ر له‌وه‌ی بچێته‌ نیۆ ریزی (الأخوان المسلمین) هوه له مانگی (مارتی ۱۹۵۳) دا له‌لای ده‌سته‌و دایه‌ره‌ی سه‌رکردایه‌تی شوڤرش (قيادة الثورة) پایه‌و ریزیکی تایبه‌تی هه‌بوو، وه‌ باشیش ده‌یزانی که ئه‌و تاقمه‌ عه‌سکه‌رتاره‌ چ بوغزو کینه‌یه‌کیان به‌رانبه‌ر به‌و کۆمه‌له‌ هه‌یه‌و، چۆن هه‌میشه‌ سه‌رگه‌رمی نه‌خشه‌دانان و پیلانگێڕان له‌ دژیان.^۱

به‌لام سه‌هید قوطب له‌و ئان و ساته‌دا که کۆمه‌لی بایان به‌ره‌و به‌لاو گرفتاریو تاقیکردنه‌وه‌یه‌کی سه‌خت و دژوار ده‌چوون، چاوپۆشی له‌ته‌ماع و به‌رژه‌وه‌ندیی کردو له‌ ترس و گرفتاری بێباک بوو، چووه‌ نیۆ ریزی ئه‌و کۆمه‌له‌ ئیسلامی‌یه‌وه‌ چونکه‌ قه‌ناعت و به‌روای وابوو که له‌وکاته‌دا پاش خوای بالاده‌ست تاکه‌ هیواو ئومیدی ئیسلام و مسوڵمانانن!^۲

وه‌ ئه‌وه‌ش که به‌پله‌ی یه‌که‌م بوو به‌ پالنه‌رو هانده‌ری بۆ چوونه‌ نیۆ ریزی بایانی مسوڵمانه‌وه‌ وه‌ک خۆی گوتووێه‌تی، دوو شت بوون:

أ- کاتیگه‌ که رابه‌رو دامه‌زرێنه‌ری بایانی مسوڵمان (حسن البنا) به‌ دنه‌دانی ئیمپریالیزم و به‌ده‌ستی رژیم و پادشای میصر له‌سالی (۱۹۴۹) دا کوژرا، سه‌هید قوطب له‌ ئه‌مریکا ده‌بی‌و سه‌رسام و سه‌رنج راکێشراو ده‌بی‌و به‌و هه‌موو گرنگی‌و بایه‌خ پێدان و شادیی ده‌ربهرینه‌ی ئه‌مریکا‌یی‌یه‌کان و له‌روژنامه‌کانی‌اندا هه‌م ئه‌مریکا‌یی‌یه‌کان و هه‌م ئه‌وروپایی‌یه‌کانیش رای ده‌گه‌یه‌نن که (حسن البنا) مه‌ترسیدارترین پیاوی روژه‌لاته‌و به‌ کوژرانی له‌لایه‌ن رژیمی وابه‌سته‌کانه‌وه‌، له‌زیان و مه‌ترسیی وی قوتاریان بووه.^۳

۱- بېروانه: (سید قطب من المیلاد إلى الاستشهاد) ص ۳۳۲، ۳۳۳.

۲- بېروانه: نامیلکه‌ی (لماذا أعدموني؟) سید قطب ص ۱۱، وه‌ کتییی (سید قطب من المیلاد إلى الاستشهاد) ص ۳۳۰ تا ۳۳۲.

۳- بېروانه: سه‌رچاوه‌ی پێشوو، ص ۳۱۸، ۳۱۹.

ب- ههول و تهقهللادانی جاسووسی سهر به (مخابرات) بهریتانی له گهل سهیید قوطب دا (جون هیورث دن) که بههیچ جوریک توخنی کۆمهالی (برایانی مسولمان) نه کهوی، وه بابای جاسووس زۆرله سهر کۆمهالی ناوبراو قسهی کردو کۆمهالیک راپۆرتی زۆر وردیی له باره یانه وه بۆ خوینده وه، که ههر له پۆژی دامه زرانندییه وه له سالی (۱۹۲۸) له (الإسماعيلية) ههتا ههله شاندنه وهی له سالی (۱۹۴۸) و پاشان تیرۆرکردنی رابه ره که یان، له سالی (۱۹۴۹) دا ههرچی جم و جول و چالاکیان بوو تیانیاندا تۆمارکراوو، ته نانهت وتاره کانی (حسن البنا)ی رابه ریشیان!^۱

وه (جون هیورث دن) به سهییدی گوت:^۲

ئه گهر بیّت و کۆمهالی ناوبراو له میصردا حوکم و دهسه لّات بگرنه دهست، به لّاو مه ترسییه کی گه وه روو له و لّاته دهکات و تاکه هیواو ئومید ههر رۆشنیرو لّوانی وه که سهییدن، که نه هیّلن ئه وه به لّایه به سهر میصردا بیّت!!

دیاره سهییدی جوامیرو دلیرو هۆشیارو بیّدار، کاتیّک ئه وه هه موو کینه و بوغزو غه ره زه وه ههست به مه ترسی کردنه ی ئه مریکا و ئه وروپا له به رانه به کۆمهالی: (الأخوان المسلمین) و رابه ره شه هیده که ی (حسن البنا) دا ده بیّنۆ ده بیستی، ههر له و یوه وه له و کاته وه قه ناعه تی به گه وه ره یی و گرنگی و جه وه ره داریی و بزوتنه وه وه کۆمهالی ناوبراوی له دل دا په یدا ده بی، وه که خۆی گوتویه تی:^۳

(وقد لفت نظري بشيّد ما أبدته الصحفُ الأمريكية وكذلك الإنجليزية التي كانت تصلُ إلى أمريكا من إهتمام بالغ بالإخوان ومن شماتة وراحة واضحة في حلّ جماعتهم و ضربها وفي قتل مُرشدّها، ومن حديث عن خطر هذه الجماعة على مصالح الغرب في المنظمة وعلى ثقافة الغرب وحضارته فيها. وصدرت كتبٌ بهذا المعنى سنة (۱۹۵۰)، أذكر منها كتاباً لجيمس هيوارث دن، بعنوان: (التيارات السياسية والدينية في مصر الحديثة). كل هذا لفت نظري إلى أهمية هذه الجماعة عند الصهيونية والاستعمار الغربي...)

۱- سه رچاوه ی پيشوو، ص ۳۱۸، ۳۱۹.

۲- هه مان سه رچاوه، ص ۳۱۹.

۳- برونه: (لماذا أعدموني؟) ص ۱۰.

ههروهه له باره ی سهرسام (مُعَجَب) بوونی یه وه به جیهادو خهباتی برایانی مسوولمانه وه گوتوو یه تی:^۱

(...کاتیڅ میصر- لئی قهوما- ئاوری دایه وه بیجگه له (برایان) که سی دیکه ی نه بینی! ئه وان ئاماده ی کارو فیداکاریی بوون و مه شقیان بو جهنگ و جیهاد کردبوو و دلایان له سهر شهید بوون گری دابوو...) (وه "برایانی مسوولمان" بزوتنه وه یه که پیم وایه هیچ جیدار (بدیل) یکی نه که هاوتای بیث بو راوهستان له پرووی نه خشه و پیلانه کانی زایونیزم و خاچپه رسته داگیرکه رهکان، که زۆرم له باره یه وه ده زانی به تاییه تی ئه وکاته ی که له ئه مریکا مامه وه!)^۲

جا به راستی ئه م چوونه ریزی کۆمه لێ برایانه وه ی ماموستا سه یید قوطب (ره حمه تی خوی لئی) له وهل و مهرجه دا که باسمان کردو به وه هاندرو پالنه رانه وه که خستمانه پروو، به هه لۆیستیکی یه کجار مهردانه و پرشنگذاری داده نری.

چوار: به ئه ستۆوه گرته ی به رپرستی ریڅخستنه وه ی برایانی

مسوولمان له سامناکترین هه ل و مهرجدا:

ههرچه نده سه یید قوطب هه ر له سالی (۱۹۶۲) وه به پپی ئه و به رنامه (منهج) یه ی که له زینداندا قه ناعه تی پیی هاتبوو، پاش شیکردنه وه و وردکردنه وه و رامانی زۆر، به کرده وه قیاده و سه رپه رشتی ئه و کۆمه لانه ی ده کرد که له زیندان (سجن) ی (القناطیر) دا بوون^۳، به لام ته نها له سالی (۱۹۶۴) دا به رپه سمییو به مۆله ت پیدانی رابه ری گشتی (حسن الهضیبي) به رپرستی ریڅخستنی برایانی مسوولمان و سه رپه رشتی کردنی وه رگرت^۴. جائه گه ر بیث و سه رنجیکی حاله تی جه سته یی ئه وسای سه یید قوطب و، هه ل و مهرجی سه ختی دژواری برایانی مسوولمان بده یین، زۆر چاک دلنیا ده بین که ئه وه لۆیستی به ئه ستۆوه گرته ی ئه رکی سه رپه رشتی کردن و قیاده ی ریڅخستنی برایانی مسوولمان

۱- پروانه: (دراسات إسلامية) ی سید قطب، ص ۲۴۳.

۲- پروانه: (لماذا أعدموني؟) ص ۱۱.

۳- پروانه: (سید قطب من المیلاد إلى الإستشهاد) ص ۳۸۶، ۳۸۷.

۴- هه مان سه رچاوه، ص ۳۹۳، ۳۹۴.

(قيادة تنظيم الإخوان المسلمين) هی مامۆستای شهید، چ هه‌لۆیستیکی جوامیرانه و له
خۆبوردووانه و فیداکارانە بووه!

جاری حاله‌تی جه‌سته‌یی و ته‌ندروستی سه‌یید قوطب ئه‌وه له سۆنگه‌ی ئه‌وه‌وه که
هه‌ر له‌سه‌ره‌تای ته‌مه‌نی‌یه‌وه جه‌سته‌یه‌کی لاوازو ده‌رداژۆی هه‌بووه و گیرۆده‌ی چه‌ند
نه‌خۆشی‌یه‌ک بووه^۱، ئینجا سه‌ر‌بار‌ه‌ش له‌زینداندا له‌جیاتیی چاودێری کردنی به‌هۆی
نه‌خۆشی‌یه‌کانی‌یه‌وه، به‌پێچه‌وانه‌وه نه‌خۆشی‌یه‌کانی‌یان به‌کارده‌هێنان بۆ زیاتر ئازارو
ئه‌شکه‌نجه‌دان!

بۆ وێنه: (جابر رزق) له‌ کتیی: (مذابح الإخوان المسلمين في سجون ناصر) دا
گوتوویه‌تی:^۲

(سه‌یید قوطب که‌یشتبووه ته‌مه‌نی (۶۰) سالی... وه گیرۆده‌ی ده‌له‌کوته (الذبحة
الصدرية) بوو بوو وێرای نه‌خۆشی گورچيله‌و... نه‌خۆشی‌یه‌کانی که‌ده!
به‌لام نه‌ ته‌مه‌نی و نه‌ نه‌خۆشی‌یه‌کی به‌تکا‌کار(شفیع) قبول نه‌کران، بگره
نه‌خۆشی‌یه‌کانی به‌هه‌ری چاکتر ئه‌شکه‌نجه‌دان‌ییان لێ وهرده‌گیرا!
جاریکیان ماوه‌ی چوار رۆژان به‌کورسی‌یه‌که‌وه به‌ستبوویانه‌وه و خواردن و
خواردنه‌وه‌یان لێ‌گرتبووه‌وه ته‌نانه‌ت ئاویشیان نه‌ده‌دایه... جا له‌به‌رده‌می ئاویان
ده‌پژاند... ئاشکراشه که بابای گورچيله نه‌خۆش پێویستی به‌ئای زۆر ده‌کات... وه ئه‌و
جووره ئه‌شکه‌نجه‌دانه سه‌یید قوطبی شه‌هیدی که‌یانده حالیک نزیك بوو چاوه‌کانی
له‌ده‌ست به‌دات!)

هه‌ل و مه‌رجی ئه‌وسای کۆمه‌له‌ی (برایانی مسوولمان) یش له‌و ئان و ساته‌دا که
مامۆستای شه‌هید ئه‌رکی سه‌ریه‌رشتی کردنیان و رێکخستنه‌وه‌ی کاروباریان و فیکردن و
ئاراسته‌و په‌روه‌رده‌کردنیان به‌ئه‌ستۆوه گرت، زۆر سه‌خت و دژوارو ئالۆزو بلۆزو به
زه‌حمه‌ت بوو، چونکه له‌لایه‌که‌وه زۆربه‌یان گیرابوون، وه به‌ په‌سمیی بوون (وجودی)
کۆمه‌له‌ی ناوبراو به‌قه‌ده‌غه داده‌نراو به‌ هه‌لۆه‌شاوه (منحله) ناوده‌برا!

۱- هه‌مان سه‌رچاوه، ص ۲۶۲.

۲- بڕوانه: ص ۱۱۴.

ئىنجا سەربارەش لەبەر ئازارو ئەشكەنجەى زۆرو جەنگى دەروونى (الحرب النفسية) لەگەڵ کردنیان و هەولدان بۆ مێشك شۆردنەو (غسل الدماغ) بیان و... هتد، لەنیو خۆیاندا لەرووی فیکرییو بەرنامەیییەو تارادەییەکی زۆر شپێزەو پێژو بلأوو بێسەرۆبەر بوون!

بەلێ بە ئەستۆوەگرتنی ئەركى قورس و دژواری سەرپەرستی کردنی کۆمەڵی
برایانی مسولمان لەلایەن سەید قوطفە و، بەو حالەى کە بوویەتیو لەو هەل و مەرجه
سەخت و زەحمەتەدا کە لەئارادا بوو - بەپای بەندە - لووتکەى هەرە بەرزى هەلۆیست
نواندن و خۆبەخت کردن بوو، پێشتم وانیە ئەو جۆرە هەلۆیستانە بەهیچ کەس ئەنجام
بدرێن، مەگەر تەواو تەواو بۆ خوا ساغ و یەکلایبوویتەو هەیندەى نووکی دەرزى بەشى
غەیری خوای بەخۆیەو نەهێشتبێ، کە بەهەموو قەناعەتەو پیم وایە مامۆستای شەهید
یەکیك بوو لەو جۆرە کەسانەو بێگومان بەس خواش بەندەناسەو هەك پێویست پێیان
شارەزاو زانیە؟

پێنج: سەید قوطفە پاشا چەندان سال لەزیندان دا مانەو ئەمادە
نابی میصر بەجی بهێڵیو بە دەعوەتى حکوومەتى عێراق کاریکی
گرنگ لە وەزارەتى پەرۆمردەو فێرکردن وەرگری:
ئەمیش یەکی دیکە یە لە هەلۆیستە گەرەو درەوشاوەکانی مامۆستا سەید
قوطفە!

بەلێ پاشا ئەوێ سەرۆکی عێراقی (عبدالسلام عاف) بەتەکلێفی زانیانی عێراق
بەتایبەت (شیخ ئەمجد زەهاوی) داوای لە (جمال عبدالناصر) دیکتاتۆری میصر کرد کە

١ - بۆ ئەوێ بزانی کۆمەڵی (الاخوان المسلمین) لە سەرەدەمی (جمال عبدالناصر) طاغوتدا چییان
پێکراوەو چۆن ئازارو ئەشكەنجەدران، سەرنجی ئەم کتێبانە بدە:

أ - (أيام من حياتي) زينب الغزالي، ب - (البوابة السوداء) أحمد رائف، ج - (سرايب الشيطان) أحمد رائف،
د - (مذابح الاخوان في سجون ناصر) جابر رزق، ه - (مذبحة الاخوان في ليما طرة) جابر رزق، و - (الموتى
يتكلمون) سامي جوهر.

٢ - پروانە: (لماذا أعدموني؟) ص ٧٢، ٧٣.

(سید قطب) به ربدات و، له (ئازاری ۱۹۶۴) دا بهردرا، له کاتی گریډانی یه که مین کونگره ی لووتکه ی عه پهبی (مؤتمر القمة العربي الأول) له (قاهرة) له سالی (۱۹۶۴) دا (عبدالسلام عارف) هاته قاهره و به سه فیری عیراق له قاهره دا دیاری یه کی بۆ سه یید نارد، ئه ویش برووسکه یه کی سوپاسگوزاری بۆ ناردو سه رجه م کتیب و به ره مه کانیشی به شیوه یه کی نایاب بۆ بهرگ کردو بۆی نارد.

جا پاش ماوه یه ک سه فیری عیراق له قاهره بوو به وهزیری پهروه ده و فیترکردن له عیراق و له و سه رده مه شدا سه ردانی سه یید قوطبی کرد له قاهره و بۆیشی پیشنیار کرد که ئه رک (وظیفه) ی که له عیراق وهربگری، که بریتیه له: پسپۆری بهرنامه کانی پهروه ده و فیترکردن (خبیر مناهج التربية والتعليم). وه پیشی گوت که له عیراق هه موو ریزو حورمه تیکی پیوستی لێ ده گیری!

به لām سه یید داوای لیبور دنی کرد که ئه و کاره و بهرپر سیاری تیی به وهرناگری و به وهزیریشی گوت:

که شوینی سروشتی ئه و میصره، چونکه له ویدا ئه رکی سه رشانی جی به جی ده کات!

به لای سه یید قوطب ئه و جووره هه لۆیسته فیدا کارانه و جوامی رانه ی هه بوون، بۆیه بۆته ئه و که له مامۆستا و پیشه وایه ی که هه موو مسو لمانیکی خاوه ن غیره ت خوشی بوی.

شهش: چاوپیدا گیرانه وه ی بهرنامه ی کاری برایانی مسو لمان:

ئه میش یه کی دیکه یه له هه لۆیسته دره وشاوه کانی مامۆستای شه هید، که هه ول ده ده ی ن له م چه ند بر گه یه دا روونی بکه ی نه وه:

۱- پاش ئه وه ی (سید) له زیندانی (ایمان طره) دا نیشته جی بوو، دهستی کرد به شیکردنه وه و تیوه پامان و هه لسه نگاندنی ئه و رووداو و کاره ساتانه ی که به سه ر کۆمه لای

۱- بپروانه: (سید من القرية الى المشنقة) عادل حمودة، ص ۱۶۱.

۲- (عمر التلمساني) سییه مین رابه ی گشتی برایانی موس لمان گوتویه تی: (کاتیک "سید قطب" له زیندان ده رچوو ناردیه لām و پرسی پی کردم- که ئه و کاته من گیرابووم- ئایا بچم بۆ عیراق یان نا؟! من رام وابو بچی، به لām خۆی وای پی په سه ند بوو هه ر بیمی نه ته وه) بپروانه (تذکرات لا مذكرات) ی عمر التلمساني، ص ۲۸۱، ۲۸۰.

برایانی مسولمان هاتوون، هر له کوژرانی پیشه‌وای شه‌هید (حسن البنا) وه هتا ئه‌وکاته
- سالی ۱۹۵۴- که (جمال عبدالناصر) به سیناریوییه‌کی هه‌لبه‌ستراو که رووداوی
(المنشیة) یه زه‌مینیه‌ی گرتن و زیندانی کردنی هه‌زاره‌ها ئه‌ندامی ئه‌و کۆمه‌له‌ی خوش کرد،
پاشان ئه‌و هه‌موو رق و کینه‌و دژایه‌تی و پیلانانه‌ی زله‌یزه‌کان له زایونیزم و خاچه‌پرست
و کۆمونیسم و ئیمپریالیسم، بۆ دژایه‌تی ئیسلام و مسولمانان، هه‌روه‌ها ئه‌و بی
به‌ندوبارییو دارپوخانی ئه‌خلاقییه‌ی که هاوکات له‌گه‌ل گرتن و کوشتنی ئیسلامییه‌کان
ده‌ستی پێ‌کردوه‌و... هتد.

وه ئه‌و راما و هه‌لسه‌نگاندن و شیکردنه‌وه‌یه‌ی سه‌یید قوطب نزیکه‌ی حه‌وت سالی
خایاندوه، له (۱۹۵۵) وه تا (۱۹۶۲)، وه‌ک خۆی نووسیویه‌تی.^۱

۲- پاشان سه‌یید قوطب وه‌ک خۆی گوته‌ویه‌تی، پاش ئه‌وه‌ی دُنیا ده‌بی که ئه‌و
جووره‌ دژایه‌تیو پیلانگیرانه‌ له‌به‌رانبه‌ر کۆمه‌له‌ی (الاخوان المسلمین) دا که ئه‌وکاته
چاکترین نوینه‌ری پارێزه‌ری ئیسلام بوون، وه ئه‌و دارپوخانه‌ ئه‌خلاقیو به‌هاییه‌ی که
خه‌لک و میله‌ت گیرۆده‌ی بووه، راسته‌وخۆ په‌یوه‌سته به‌ نه‌خشه‌و ئامانجه‌کانی
ئیمپریالیسمه‌وه، گه‌یشته‌ته ئه‌و قه‌ناعه‌ته که: هه‌رچه‌نده رژیمی میصر به‌رپه‌سمی
کۆمه‌له‌ی برایانی مسولمانی هه‌لوه‌شاندۆته‌وه‌و گرتوونی و دادگایه‌ی بیان ده‌کات و ده‌یان
کوژیو... هتد... به‌لام:-

(پێویسته بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامی هه‌ر به‌رده‌وام بی‌ت و، نه‌ه‌یشته‌نی له‌م هه‌ل و
مه‌رجه‌دا شتیکی یه‌کجار ناقولایه‌و تاوانیکی زله، به‌لام پێویسته هه‌له‌و که‌م و کورپیه‌کان
دووربخینه‌وه‌و په‌ندو عیبه‌ت له‌و ئه‌زمونه‌ پێشووه‌ وه‌رگیرێ)^۲

۳- وه سه‌ره‌نجام سه‌یید قوطب سه‌باره‌ت به‌ چۆنیه‌تی و شیوازی کارو خه‌باتی
ئیسلامی‌بانه‌ چ له‌میسرو چ له‌ غه‌یری میصریشدا، له‌و بارودۆخ و هه‌ل و مه‌رجه‌ جیهانی و

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- پڕوانه: (لماذا أعدموني؟!) ص ۲۶، ۲۷.

۲- هه‌مان سه‌رچاوه، ص ۲۷.

ناوچه‌ی‌یهی ئه‌وسادا، ده‌گاته ئه‌و قه‌ناعه‌ته‌ی که له‌دان پێداهێنانه‌کان (اعترافات)ی خۆیدا هاتوه، که له‌نامیلکه‌ی (لماذا أعدموني؟!)دان هه‌ن و پوخته‌که‌ی ئه‌مه‌یه^۱:

(کۆمه‌لی بڕایانی مسوڵمان که‌وتۆته‌ نۆ هه‌ل و مه‌رجی‌که‌وه وه‌ک ئه‌وه‌ی کاتی خۆی بزوتنه‌وه‌ی ئیسلامی‌یه‌که‌م به‌قیاده‌ی پی‌غه‌مبه‌ری خوا تێیدا بووه، له‌پرووی بێ‌ئاگایی و نه‌زانینی خه‌لکی به‌گشتی ده‌رباره‌ی ئیمان و عه‌قیده‌ی ئیسلامی‌یه‌وه، دووری له‌په‌وه‌شتی ئیسلامی‌یه‌وه‌ش، نه‌ک ته‌نیا دووری له‌سیسته‌م و حوکمی ئیسلامی!)

هه‌روه‌ها له‌هه‌مان کاتیشدا زله‌یژه‌کان و زایۆنیزم و خاچپه‌رسته‌کان و رژێمه‌ طاغوتی‌یه‌ ناوچه‌ی‌یه‌کان، سه‌سه‌ختانه سه‌رگه‌رمی نه‌خشه‌دانان و پیلان گێژانن! بۆیه له‌ئاوا حالێک دا ماقوول نیه‌ کۆمه‌ل و بزوتنه‌وه‌ ئیسلامی‌یه‌کان خۆیان به‌هه‌ندی‌ک کاروچالاکی گچکه‌ گچکه‌وه سه‌رقال بکه‌ن و، داواکاری حوکم کردن به‌شه‌ریعه‌ت و چه‌سپاندنی سزاو سنووره شه‌رعیی‌یه‌کان ئاراسته‌ی سیسته‌مه حوکمه‌رانه‌کان بکه‌ن! به‌لکو پێویسته له‌هه‌ل و مه‌رجی وادا بزوتنه‌وه‌وه کۆمه‌له ئیسلامی‌یه‌کان وه‌ک پی‌غه‌مبه‌ری خودا ﷺ و کۆمه‌لی ئیسلامی‌یه‌که‌م له‌بنچینه (قاعده)وه ده‌ست پێ‌بکه‌ن که بریتییه له‌زیندووکردنه‌وه‌ی چه‌مک و واتاو حه‌قیقه‌تی ئیمان و عه‌قیده له‌دل و عه‌قلی خه‌لکی‌داو، په‌روه‌رده‌کردن و پێگه‌یاندنی کۆمه‌لی‌کی هه‌لبژاردیه‌یان به‌ په‌روه‌رده‌یه‌کی ئیسلامی راست و دروست.

وه‌نابی به‌هیچ جوړی‌ک هه‌ولی به‌ده‌سته‌وه‌ گرتنی جله‌وی حوکمه‌رانی‌یه‌ی بده‌ن، له‌کاتی‌ک دا که کۆمه‌لگا له‌ئیسلاام نا‌حالی‌یه‌و جاری بنچینه (قاعده)یه‌کی مسوڵمانی دروست نه‌بووه، به‌لام پێویسته هاوکات له‌گه‌ل کارکردن به‌پێی ئه‌و به‌رنامه په‌روه‌رده‌یی (برنامه تربوي)یه هێژکی پارێزه‌ریش هه‌بی که پشتگیری بکات له‌ده‌ست درێژی کرانه سه‌ر ئه‌و کۆمه‌ل و بزوتنه‌وه‌یه که‌نایانه‌وی به‌زۆر ده‌سته‌لات بچنه سه‌رحوکم، تا‌کو ئه‌وه‌ی که له‌سالی (۱۹۴۸) و (۱۹۵۷) به‌سه‌ر (الاخوان المسلمین) و، هه‌روه‌ها هه‌ر له‌و سه‌روحه‌دانه‌ش دا به‌سه‌ر کۆمه‌لی ئیسلامی له‌پاکستان: (الجماعة الاسلامية في پاکستان) دا هات، دووپات نه‌بیته‌وه.

۱- بڕوانه: ص ۲۶ تا ۲۹ له‌نامیلکه‌ی ناویراو.

جا دیاره ئو پارێزگاریی لی کردنه ی کۆمه لێ ئیسلامییش به هۆی چهند دهسته یه کی فیدایی مه شق پێ کراو (مجموعات فدائیه مدربه) وه، ئه نجام ده درێ، به لام ده بی بهر له مه شق و راهیانی سه ربازیو فیدایی یانه په ره ده ی ئیسلامی ته واویان وه رگرتبی، به عه قیده و عیبه ات و ره وشته وه...^۱

که واته: ده توانین قه ناعه ت و بۆ چوونه کانی سه یید قوطب له باره ی شیوازو چۆنیه تی کارو خه باتی ئیسلامی یه وه له دوو شت دا کورت بکه ینه وه:

یه که م: هه رچه نده به ده سه ته وه گرتنی جله وی ئامانجی بالاو کۆتایی کارو خه باتی ئیسلامی یه، به لام هه له یه که له سه ری (قمة) وه هه ولی ده ست لی گیر کردنی بدری و، پێویسته له تیگه یاندن و پێگه یاندنی بنچینه وه له خواره وه را کاری بۆ بکری.

دووهم: نابێ ده رفه ت به دوژمنان بدری که ئو کۆمه ل و بزوتنه وه ئیسلامی یه سه رکوت بکه ن و له نیویان به رن و ده بی بایی ئه وه ی بوون (وجود) ی خۆی بپارێزی هیزو تواناو درکی هه بی، ئه گه رنا طاغوت هه رکاتیک ئاره زووی کرد ریسی کارو چالاکی یه که یان ده کاته وه به خوری!

ئێستاش بۆ ئه وه ی به رنامه و نه خشه ی مامۆستای شه هید زیاتر روشن بێته وه، با ئه و شه ش قوناغه ی که خۆی دیاری کردوون و به خه تی خۆی نووسیونی بیانخه ینه پروو، دیاره به پوخت و کورت کردنه وه وه:^۲

۱- له سۆنگه ی ئه وه وه که سه رجه م کۆمه لگایه کن نه ک هه ر له ره وشت و سیسته می ئیسلامی بگه له تیگه یشتنی ماناو چه مکی خودی ئیسلام و واتای ئیمان و عه قیده و به ندایه تی کردن بۆ خواش دوورکه وتوونه ته وه، پێویسته له تیگه یاندن (تفهیم) وه ی مانای ئیسلام و چه مکی ئیمان و به ندایه تی بۆ خوا کردنه وه، ده ست به کار بکری نه ک له شتی دیکه وه.

۱- بره وانه: (لماذا أعدموني؟!) ص ۲۷، ۲۸، ۲۹، که من کورت و پوختم کردۆته وه و چهند وشه و ته عیریکی خۆشم له گه ل خسته بۆ زیاتر روشن بوونه وه ی مه به ست.

۲- بره وانه: (لماذا أعدموني؟!) ص ۴۲ تا ۴۵، وه بره وانه: (سید من المیلاد إلى الإستشهاد) ص ۳۹۶، ۳۹۷.

۲- ئەوانەى كە ئەو جۆرە تىگەيشتنە راست (فهم صحيح) ە وەردەگرن پيويسته لەهەموو رووھەكانى عەقیدەو عیبادەت و رەوشت و فەرھەنگ و ھۆشيارىيىو- ھتدەو ە لەسەرى پەرۋەردە بگريڻ و لەهەموو روويەكەو ە بەرچاويان روڻ بگريتەو ە.

۳- نابى دەست بەرپيگخستن (تنظيم) بگريو كۆمەل بنیات بنري، مەگەر پاش دلتيا بوون لە پەرۋەردەبوونيكي قول و تەواوى تاكەكان (الأفراد) لەرووى ئيمان و عەقیدەو خواپەرستىي و رەوشت و ھۆشيارىيەو ە.

۴- سەرەتاي كاري ئىسلامىي برىتى نيە لە داواكارىي (مطالبة) خستنهروو بو پيادەکردنى سىستەمىي ئىسلامىي (إقامة النظام الإسلامى)، بەلگو برىتيە لە گواستەو ەى گەل و مىللەت بەھوكمەران و رەعەتەو ە بو تىگەيشتنى راست و دروست لەئىسلام، و ە پيگھيئەنانى بنچينە (قاعدة) يەك كە ئەگەر ەموو تويزەكانى گەليش نەگريتەو ە، بەلای كەمەو ە ەموو ئەو كەسانە بگريتەو ە كە كاريگەرييان ەيە لەئاراستەکردن و جوولاندنى كۆمەلگادا بەرەو قەناعەت پيگھيئەنان و كارکردن بو بەرپاکردنى سىستەمى ئىسلامىي و جىبەجىکردنى شەريەتى ئىسلام.

۵- كەوا بى ناگونجى لەرپىي كودەتا (إنقلاب) و خۆسەپاندنى بەزۆرو ھيزەو ە بگەينە ھوكمەرانىي ئىسلامىي، بەلگو لەرپىي گۆپين و راست کردنەو ەى بيروپا و بوچوونەكانى كۆمەلگا، يان لانى كەم تويزو كۆمەلە كاريگەرەكانى كۆمەلگاو ە، بەو ەى كە فەرزە ئىسلام لەھەموو بوارو لايەنەكانى زيان و گوزەرانيان دا فەرمانپەر ەوا بىت، ئەو ئامانجە مەيسەر دەبىت.

۶- بەلام لەھەمان كاتيشداو شان بەشانى ئەم كارو كاروان و رەوتە ئىسلامىيە پيويستە ھيزو قەلغانىكي پاريزەريش ەبى كە بەرگريي (دفاع) لەم كارو كاروانە ئىسلامىيە بكات لەكاتى رى لىبەستەران (صد السبيل) و دەستدرىڻىي كرانە سەرەو شەرو گيچەل بو نرانەو ەدا، چونكە مادام كۆمەل و بزوتنەو ە ئىسلامىيەكە بەزۆرو ھيز خوى ناسەپىنى، نابى ريگاشى لىبگريو، لەكاتى ريگا لىگيرانيشىدا ەقى خويەتى بەرگريي لەخوى بكات و بايى رىکردنەو ە چەك و ھيز بەكاربەيى.

منيش دەلیم:

پيڻم وايه هه ركه سيك به وردی سهرنجی دهقه کانی قورئان و سوننهت و سپره و ژيانی
بيغه مبهري کوتايی (محمد) ﷺ بدات، دلنیا دهبی له راستی و دوستی ئهم شهش
بنچينه و قوناغه که ماموستا سهييد قوطب هيناونی، بويه هه لويسته که ی خاوه نی کتیبی
(سيد قطب من الميلاذ إلى الاستشهاد) م پی هه له یه که خال و بنچينه ی شه شه می بهرنامه
(برنامه) ده که ی سهيیدی به هه له داناوه و گوتوویه تی:

(کۆمه لئى ئیسلامی هه رچی لی بکری و پی بکری له لایه ن رژیمه طاغوتی و دپنده و
خۆسه پیته کانه وه، ده بی هیچ کار دانه وه یه کی نه بی و هه ر صه بر بگری و پشوو درێژ بی
و چاوه ری بی تاخوا دهرووی خیری لی ده کاته وه!!)

ئنجا ئه وهش که به به لگه ی ئیسیاتی رایه که ی هیناویه ته وه، هه رچه نده وه ک واقع
راسته، به لام نابیته به لگه ی راستی رایه که ی، چونکه به لی له سالانی (۱۹۶۵) و (۱۹۶۶) دا
رژیمی ناصری و، له کوتای حه فتایه کان و سه ره تای هه شتایه کانیش دا رژیمی به عسی
نوصهیری له سوریا، زهبری گرچوویری له مسولمانانیک دا که برپایان به بهر نه نگاربوونه وه
(مواجهه) هه بوو، به لام خۆ:

یه که م: سه رنه که وتنی کاریک و به ئه نجام نه گه یشتنی هه نگاوێک به ته نها نابیته
به لگه ی هه له یی و ناشه رعیی بوونی، وه ک چۆن سه رکه وتن و به ئامانج گه یشتنیش
به ته نها، هه میشه به لگه ی راست بوون و شه رعیی بوون نیه!
ئایا ناگری بلین:

هه م کارو نه خشه که ی برپایان له سالی (۱۹۶۵) و (۱۹۶۶) داو، هه م هه ول و
ته قه لایه که ی مسولمانانی سوریا ش، به هو ی که م و کوپی و نات هه وایی و (خلل) ی چاک
ره چا و کردنی هو یه کان (مراعاة الأسباب) دا بووه؟! وه ک: په له کردن، چاک
په روه رده نه بوونی ئه ندامان، لاوازی له شار ه زایی و هو شیاری سیاسی، نه بوونی وریایی
ئه زموونی ته واه له پرووی سه ربازی و موخابه راتی و... هتد!

دووهم: ئايا ئو هه موو دهقانهی قورئان و سوننهت که به موتله قی هاتوون و باسی فه پزبوونی به رهنگاربوونه وه و به ریه رچدانه وهی دهستدریژی و به رگری کردن له چه وساوان و... هتد ده که ن، چی یان لی بکهین و، بۆ که نگییان هه لگراین؟! بۆ وینه:

﴿أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ﴾^۱

﴿... فَمَن أَعْدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاَعْدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا أَعْدَىٰ عَلَيْكُمْ...﴾^۲

﴿وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ...﴾^۳

سئیه: مسولمانان چ به رگری و دهسته و کهریان کردبی له به رانبه رو سته م و دهستدریژی طاغوتان و، چ نه یان کردبی، بی مزه پوت و ئاسووده هه نه بوون و ناشبن، ئه دی ئه وه نیه خوی زانا و په نهان و ئاشکرا فه رمویه تی: ﴿... وَلَا يَزَالُونَ يُقْتَلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرْدُوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَعُوا...﴾^۴؟! که واته: ئه گه ر سه لامهت بوون و بی به لا بوون، به لگه و نیشانهی راستیی و ته وایی به رنامه ی کاریت، مانای وایه هیچ کاتیک مسولمانان به رنامه یه کی راستی کارو خه باتیان نه بووه و نابیی، جگه له وانه یان که ته سلیمی حیزب و رژیمه نه فامیی و طاغوتیی یه کان ده بن و خویانیان به دهسته وه ده ده ن!!

چوارهم: به لام بیگومان من نالیم و به راستی نازانم که بنچینه ی ناوبراو، واته بنچینه ی به هیژو چه ک به رهنگاربوونه وهی پژی و حیزبه گاغووتیی به زۆردارو پیگرو دهستدریژکاره کان،^۵ به موتله قی و به بی به ندو مه رج (بدون قید و شرط) وه رگری،

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- الحج: ۳۹

۲- البقرة: ۱۹۴

۳- البقرة: ۱۹۳

۴- البقرة: ۲۱۷

۵- له کتیی (چهند رپوونیی به بۆ ئیسلامیی به کانی کوردستان) دا به شی پینجه ممان بۆ توژیینه وهی ئه م مه سه له یه ته رخان کردوه، به ناوی: (تاقه داینه مۆی ئیسلام گیانی به رهنگاربوونه و، ته نها ری حوکمرانیشی توانایی دهسته لاتداربوونه)، لاپه ره ۷۳ تا ۸۷، چاپی یه که م.

به لكو خستنه قالبی جی به جی كردن (تطبيق) ی ئه م یاساو بنچینه یه ش وهك هه ر یاساو بنچینه و مه بده ئیكي دیکه، پیو یستی به ورده کاری و واقع بین و شاره زایی و وریایی زور ده کات، ئه گه رنا گه لیک یاسای راست و دروست له سونگه ی به هه له واته واو جی به جی کرانه وه، له جیاتی به ره م، ئاکامی زور خرابی لئ ده پشکو پته وه.

ئیسناش که (۲۰۱۰/۱۰/۲۷) زیه، له وباره وه به کورتی ده لیم: بیگومان پێ یازو شیوازی ئاسایی و بنه په تی بۆ پاکسازی و چاکسازی کۆمه لگاو پاشان بنیاتنانی ده ولت و قه واره ی سیاسی له ئیسلام دا، بریتیه له: بانگه وازو تیگه یاندن و پیگه یاندن و هوشیار کردنه وه ی خه لک و ئیقناع کردنیان، ئه مه به رنامه (منهج) و پێ یازو شیوازی کارکردنی سه رجه م پیغه مبه ران بووه له (نوح) هوه هه تا (موحه ممه د) سه لاوات و سه لامی خوا یان له سه ربی، وهك له زنجیره وتاری (ئیسلام و ده ولتداری و حوکمرانی) دا به درێژی قسه م له سه ر کردوه، که له به رنامه ی (سه رنج) ی (که نالی ئاسمانی په یام) دا پێشکesh ده کرین.

به لām ئایا له کاتیک دا که دوژمن و نه یاران پێگا له کاروچالاکی ئیسلامی ده گرن و، بگه شه ری پێ ده فروشن و ده سترێژی ده که نه سه رو گێچه لی پێده که ن، ئیسلامیه کان بۆیان هه یه —مادام هه یچ ئامرازو شیوازو هۆکاریکی دیکه ی به رگری له خۆکردن شک نه به ن— په نابهرنه به ر هێزو چه ک، بۆ به رپه رچدانه وه ی سته م و ده سترێژی دوژمن و ناحه زانیان یان نا؟!

پیم وایه، به لی: بۆیان هه یه، به لām بیگومان هه تا بگونجی خۆپاگری (صبر) باشتره، دیاره له کاتی بیرکردنه وه ش له به کاره یانی هێزو به ره نگاربوونه وه دا، پیو یسته زور به وردی و واقع بینانه و دووربینانه سه رنج بدری، که ئایا: ئه و به رژه وه ندیی (مصلحه) یانه ی که دینه دی و ئه و خراپه (مفسده) انه ی که په یداده بن چه ندن و چۆن؟ ئنجا دوا ی به راورد (مقارنه) کردن و هه لسه نگاندن و دلنیا بوون له وه که قازانج سه ری مایه ناخوات و (مفسده) به سه ر (مصلحه) دا زال نابی، ئه و جار بریاری به ره نگاربوونه وه و به رپه رچدانه وه بدری. هه لبه ته ئه و سه رنجدان و هه لسه نگاندن و به راوردکردن و پاشان

برپاردانهش، پيوسته له لايهن سهرکړدايه تې و مشورخوړو برپار به ده ستانه وه بې، نه ک
هرکه س راست بووه ئيعلانی جهنگ و جيهاد بکات!

حهوت: سهيد قوطب له دان پيداهينانه گانی نيو زيندانى دا چى
به هه ق و راستى زانيوه، نووسيوپه تې، بى گوى دانه نه و ناکامه ي که
دلنيا بووه چاوه رپيه تې:

به لى خوښه به رپزه گان! هه قبي ژيى و راست و راشکاوانه دان پيداهينانى سهيد
قوطب - بى نه وهى هيچ که سيک له هاوه لاني تووشى زيان و نازار بکات، يه کى ديكه يه له
هه لويسته جواميرانه و پرشن گداره گانی!

ماموستاى شهيد له کوتايى دان پيداهينانه گان (اعترافات) ي دا له ژير ناوونيشانى:
(کلمه ختامية) دا نووسيوپه تې:

نه مه ي گوتم گرنگ ترينى جوړه گانی چا لاکى په کانمه له بزوتنه وهى ئيسلامى ي دا - که
ئيسنا له يادمه - له وکاته وه که چوومه ته ريزى برايانه وه...

به لام قسه يه ک ماوه له کوتايى دا ده ليتم، جا چ ئيسنا که وه ک خوى فام بکړى، چ فام
نه کړى، من نه رکی خومه که پاي بگه يه نم و له م چند خاله دا کورتى ده که مه وه:

۱- نه و توندوتيزي يه ي که له سالى (۱۹۵۴) دا مامه لى پى له گه ل (برايان) دا کرا، له سه ر
بناغه ي رووداويکى بو سازکراويان نه ک سازکراويان، که رووداوى (المنشيه) يه... نه و
توندوتيزي يه ي که نه شکه نجه دان و کوشتن و ده رکردن و خانوو و مال رووخاندنى گرتبوه
خوى... نه و توندوتيزي يه بوو به مايه ي سه ره ل داني بيړوکه ي به هيژ به په رچدانه وهى
ده سترى ژيى، نه گه ر نا نه گه ر زانيبامان که گرته که ته نها گرته يکه به دادگايى کردنيکى
دادگه رانه کوتايى دى - ته نانه ت نه گه ر به گوپړه ي ياسا مو فکړده کارپيکراوه گانی
ئيسناش بووايه -، نه وه هيچ که س بيرى له به رپه رچدانه وهى به هيژو چه ک نه ده کرده وه...

۱- پروانه: (لماذا اعدموني؟!) ص ۹۱ تا ۹۴، که بى گومان من به کورت کردنه وه نووسيوپه به بى گوپړينى
نيوه پوک و ده سترکاري کردنى.

۲- هیچ گومانی تیدا نیه که له بهین بردنی بزوتنه وهی بریانی مسولمان و بزوتنه وه ئیسلامیییه هاووینه کانی له ناوچه که دا، ئامانجیکی زایوینی و خاچیه رستی ئیمپریالیزمه، وه هۆکاریکه بۆ نه هیشتنی عه قیده و ئه خلاق له ناوچه که دا، وه بیگومان هه ول و ته قه لایه کی زۆریش بۆ ئه و مه بهسته ده دری.

وه ئه گه ر هاتباو به شیوازیکی دیکه له گه ل بزوتنه وهی بریانی مسولمان دا مامه له کرابایه جیا له وهی که له سالی (۱۹۵۴) و ئه مجاره ش (واته ۱۹۶۵) رووی دا، ئه وه له جیاتی تیکشکاندن بزووتنه وهی ئیسلامیی ده کرا نه خشه و پیلانه کانی زایوینیم و خاچیه رسته ئیمپریالیسته کان هه لبه و شینرینه وه و تیک بشکینرین، ئه و بزوتنه وه ئیسلامیییه کی که بۆته کۆسپ و په رچی به رده م ئه و ته ورژه بی دینی و ماددی و ره وشت نزمیییه کی که پاش جوولانه وهی بی دینایه تی که مال ئه تاتورک له تورکیا په ره ی ستاندو ته شه نه ی کرد.

۳- ئاشکریه که دوا به دوای لی دانی (برایان) له سالی (۱۹۵۴) دا شه پۆلیکی ره وشت نزمیی و رپه وهی بی دینی په یدا بوو، وه بیگومان دوا به دوای ئه م لی دانه شیان شه پۆلیکی توندتر په یدا ده بی، که مه گه ر هه ر خوابزانی تا کوێ ده روات، جا ئایا ئه و داڕووخانه له قازانجی کی یه؟! مسۆگه ر له قازانجی ئه م و لا ته و بگه ر ژیمه که یشی - ئه گه ر دووربین بین - نیه! چونکه هه موو سیسته م و قه واره یه ک له دنیا دا به تایبه ت له سه ره تایه وه، هه وجی ره وشت و ئاتاجی عه قیده و ئه و شتانه یه که ده یپاریزن و خۆیان پی ڕاده گری، وه بیگومان کۆمه لگای عه قیده له رزۆک و ره وشت دا روخوا و پاروویه کی ئاسان و نیچیریکی تووک نه رمه بۆ ناچه زانی...

۴- چه ند جارێک گوێ بیست بووم که گوته و یانه: ئایا ته نها ئیوه مسولمانن؟! ئایا کۆنگره ی ئیسلامیی (المؤتمر الإسلامي) و به رنامه ی (نور علی نور) تان به س نیه؟ خو مزگه وته کان نوێ زیان تیدا به رپا ده کریو، خه لکی هه جی ده که ن و... هتد.

جا پیو یسته که پای بگه یه نم: که ئیسلام شتی که له هه موو ئه مانه ته نها گه و ره تره، به رنامه ی ژیا نیکی تیرو ته واره، وه ئیسلام ته نها به وه به رپا ده بی ت که تاکه کان (أفراد) په روه ده یه کی ئیسلامیی یانه بکړین و پی بگه یه نرین، پاشان شه ریه تی خوا له ژیا نی

خه لکى دا بهرپا و جى به جى بکړى، وه ئىسلام بریتى نيه له چنه د زانيارى و شاره زایى به،
که به بى جى به جى کړد و بهرجه سته کړد بلا و بکړیته وه، به لکو پيوسته سهره تا وه
په روه رده و پاشان وه حوکم و سيستم بخړیته قالبى کرده وه و بهرجه سته بکړى...
پاشان سهييد قوطب (ره حمه تی خواى لى بى) له کو تاي و تهى کو تاي (کلمه
ختميه) يه که ى دا نوو سيويه تی: (إِنَّ الْإِسْلَامَ لَا يَقُومُ وَلَا يُوجَدُ فِي بَلَدٍ لَيْسَ فِيهِ حَرَكَةُ تَرْبِيَةٍ ثُمَّ
قِيَامُ نِظَامٍ إِسْلَامِيٍّ يَحْكُمُ بِشَرِيعَةِ اللَّهِ فِي النِّهَايَةِ!
وهذه في النِّهَايَةِ كَلِمَاتُ رَجُلٍ يَسْتَقْبِلُ وَجْهَ اللَّهِ يُخْلَصُ بِهَا ضَمِيرُهُ وَيُبْلَغُ بِهَا دَعْوَتُهُ إِلَى
آخِرِ لَحْظَةٍ.)

وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى..

السَّجْنُ الْحَرْبِيُّ فِي ٢٢ أَكْتُوبَرِ سَنَةِ ١٩٦٥

سيد قطب

واته: ئىسلام له هيچ شوينيك بهرپا نابى و پيدانابى، مه گهر بزوتنه وه يه کى
په روه رده ى تيدا بى، پاشان له کو تاي دا کيان و سيستم ميکى تيدا بهرپا بى، که حوکم به
شهریعتى خوا بکات.
نهمه وشه کو تاي يه کاني پياوړکن که بهر وه رووى خوا ده چى و، بهم وشانه ويژدان و
دهروونى خوئى ئاسووده دهکات و، تا دواين تاوه کاني ژيانى په يامى خوئى
راده گه يه نى... وه سه لاميش له و که سه بى که شوين پيروونى (خوا) ده که وى.

زیندانی (الحربي) له ۲۲ نوکټوبرى سالى ۱۹۶۵

سهييد قطب

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱ - واته به و شيو يه ي که خواى بالاده ست و کار به جى فرمانى پى کرده و پيغه مبهري خوا
جى به جى کرده، که له نايه تی: ﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ التوبة:
۳۳، دا دهره که وى.

ئابهم شپوهیه خوینره به پیرهکان! ماموستای شهید که کاتیک دا له چاوه پری پیته سیداره ی ده کرد له گهر دنی به رزی بئالی، به لئ له و کاته ناسک و دژواره دا چی به هق و راست و چاکی زانیوه - که بیگومان هه موو بابایه کی شاره زاو ئاشنا به قورئان و سوننه تیش به هق و راست و په وای ده زانی - بیباکانه و راشکاوانه و بی قورت و پیچ، نووسیویه تی چونکه وه ک خوی گوتوویه تی: به ره و دیداری خوی په روه ردگار چووه و، ده روون و ویزدانی به و هه قبیژی و په یام و بانگه واز راگه یاندنه بویرانه و جوامیرانه یه ئاسوده بووه!

هه شت: هه لویستی جوامیرانه ی سه یید قطب له کاتی لیکولینه وه (تحقیق) و دادگایی دا:

(سید قطب) چ له کاتی لیکولینه وه له گه ل کران و چ له کاتی دادگایی کراندا، له سه ره هه لویستی بویرانه و هه قبیژانه ی خوی به رده وام بووه و هینده ی موویه ک نه رم کیشیی (تنازل) ی نه کردوه.

جا بیگومان لیږده دا جی هه موو ئه و قسه هق و راست و جوامیرانانه ی سه یید نابیته وه که له هه ردووک حاله ته که دا کردوونی، بویه به چهند نمونه یه که له هه ر کامیکیان واز دینین:

یه که م: له کاتی لیکولینه وه (تحقیق) له گه ل کرانی دا:^۱

۱- پرسیار: هه ندیک له تومه تبارکراوان، پیان وایه که (حسن الهضیبی) ئیستاش هه ر پابه ر (مرشد) ه، تو رات له وباره وه چی یه ؟!

وه لام: راستی یه که ی تیکرای کومه لی بریانی مسولمان ئه و هه سته گشتی یه یان هه یه .. وه منیش پیم وایه که (حسن الهضیبی) هه ر له شوینی خویه تی و پابه ره !

۲- پرسیار: ئایا ریازی گه یشتن به ئامانجی کوتایی چونه و پیان وایه ئه و ئامانجه چی یه ؟!

۱- برونه: (الموتی یتکلمون) سامی جوهر، ج ۱۱ تا ۱۶، که (محضر) ی (تحقیق) ی رۆزانی: یه ک شه ممه: ۱۹/۱۲/۱۹۶۵ زو، دوو شه ممه ۲۰/۱۲/۱۹۶۵ زو، سی شه ممه: ۲۱/۱۲/۱۹۶۵ زو هیئاوه، وه برونه: (سید قطب من المیلاد إلى الإستشهاد) ص ۴۳۰ تا ۴۳۹.

وه لّام: ئه و ئامانجه كۆتايىيەى كه له سهرى پيگهاتووین ئه وه يه كه كيان و سيسته ميكي ئيسلامي به رپاييت، كه به شه ريعه تى خوا به رپوه بچى نه ك به ياسا دانراوه كان (القوانين الوضعية)، ريبازيش بريته له پهروه ده يه كي ئيسلامي دريژخايه نى هه مه لايه نه.

۳- پرسيار: جا ئايا ريگخستن (تنظيم) هكه نهيني بوو يان ئاشكرا؟!

وه لّام: نهيني بوو.

۴- پرسيار: جا مه به ست له نهيني بوونی چى بوو، مادام ئامانج پهروه ده يه كي ئاييني رهوشتيي بيت؟!

وه لّام: له سوڤنگه ئه وه وه كه قه ناعه تيگمان بو پيدا بووه، كه له سهرجه م ئه زموونه كانى رابردوو هه لمان هيڤجاوه، وه چونكه به نه خشه و پيلانه كانى خاچه رسته كان و زايوڤنىيه كان و شيوعىيه كان له ناوچه كه دا شاره زاین، كه دژايه تى و پيشگيري هه ر پهروه ده يه كي ئيسلامي جوولاو ده كهن، كه به ره و ئه و ئامانجه: هيڤانه دى كيان و ده و له تيكي ئيسلامي هه نگاوینی.

۵- پرسيار: رات ده رباره ئه ئه م رژيمه ئى ئىستا چىيه؟!

وه لّام: من به رڤي ميكي نه فامى ده زانم.

۶- پرسيار: ماناي وايه تو پيت وايه پيوسته بگورى؟!

وه لّام: به لى پيم وايه ده بى بگورى له كاتيڤ دا كه بنه مايه كانى كيان و سيسته ميكي ئيسلامي ده ره خسيڤ.

۷- پرسيار: پيت وايه طاغوت ماناي چىيه؟!

وه لّام: پيم وايه طاغوت هه ر به رنامه يه كه جگه له شه ريعه تى خوا.

۸- پرسيار: ئايا نازانى كه به رپا كردنى ريگخستنيكي ئه و تو پيچه وانه ئى ياسا (قانون) يه و خوت و كومه له كه ت ده خاته به ر چه قوئى ياسا؟!

وه لّام: ده زانم پيچه وانه ئى ياسايه به لّام ناچار بووم بو، چونكه هه ر ئه وه شيوازيكي

سه ركه و تووى پهروه ده يه كي ئيسلامي يه، هه رچه نه ياساش قه ده غه ئى بكات!

۹- پرسىار: جا چۆن پىچەوانەى ياسا جوولانەو تەواوان كىردن شىۋازى پەرۋەردەيە؟
ئايىا شەرئەتتى ئىسلام بەو رازىيە؟ لە ھالىك دا كە ئايىنى رەسمىي دەولەت
ئىسلامە؟!

وہ لām: مادام ياسا پىشگىرىي لە مسولمان دەكات كە بەئەركى ئايىنى خۆى ھەستى،
لەتەگە ياندن و رېرۋونى كىردنى خەلكىدا، ئەو كەم و كورپىيە كە لە خودى ياسا كە دايە كە
دژى بنە پەتەككى ئايىنە!

۱۰- پرسىار: جا تۆ پىت وايە كە لە ياساكانى ئىستادا شتەك ھەيە كە پى لە مسولمان
بگىرى بۆ جىبە جى كىردنى ئەركە ئايىنىيە كانى و رېنمايى كىردنى خەلكى؟!
وہ لām: من پىم وايە كە ئەو بىر يارە تايە تەيەي كە كارو چالاكى ئاشكرى كۆمەلى
براىانى مسولمانى قەدەغە كىردو، كە ئەركە ئايىنىيە كانى ئەنجام ئەدات، ئەو دژى
فەرمانىك لە فەرمانە كانى ئايىنە!

دووەم: لە كاتى دادگايى كرانى دا:

دىارە (جمال عبدالناصر) دىكتاتور بۆ دادگايى كىردن (محاکمە) سەيىدو دوو
ھاوہلە كە دادگايە كى سەربازىي (محكمة عسكرية) بە سەروكا يەتتى ئەفسەر
(ضابط) يىكى بوودەلەى ترسنۆك و رەوشت نزم و زمان شىر بە ناوى (قواد الدجوي) پىك
ھىنا بوو، كە لە (۱۹۶۶/۴/۹) دەستى بە دادگايى كىردنى سەيىد كىردو.^۲
ئىنجا شايانى باسيشە كە دادگايى كىردنە كان ھىندە ستەمكارانە و بىمانا و پوچ
بوون، تەنانەت بە تەرازو پىوہرى ياسا دەست كىردە كانىشى جى رەخنە و گلەيى زۆر
بوون و بىياسايىيانە (غير قانونية) دانراون و، رىكخراوى لىبوردنى نىودەولەتتى (منظمة
العفو الدولية) ش كاتى خۆى لە (۱۹۶۶/۴/۱۵) دا بە يانىكى بۆ رۆژنامە كان و راي گشتىي

۱- بىروانە: (الموتى يتكلمون) لە ص ۱۶۱ تا ۱۸۲، كە چۆنەتتى دادگايى كىردنى سەيىدى تىدايە، ھەرۋە ھا بىروانە:
(سید قطب من المیلاد إلى الإستشهاد) ص ۴۵۰ تا ۴۶۰، كە ھەلئىزاردەيەكى لە دادگايى كىردنى سەيىد قوطب
ھىناوہ.

۲- بىروانە: (سید قطب من المیلاد إلى الإستشهاد) ص ۴۱۱.

جيهانه بلاوكردهوه، كه تييدا دادگاي ميصري تاوانبار كردبوو وه (٨) رهخنه ي ياساي لهو جوړه دادگايي كردنانه گرتبوو.^١

نهمهش گولچنيكي كورت له وه لامة نازيانه و بويرانه كاني سهييد له كاتي دادگايي كراني دا له لايه ن (دجوي) بووده له و بووكه له وه.^٢

پاش وتوويزيك له نيوان (فؤاد دجوي) و (سيد قطب) دا له باره ي ريځستنيكي برايانه وه، وه رونكرده وه ي ئه و راستي به كه له كاتيكا سهييد بينويه تي و زانيويه تي كه به تهمان توله ي شه هيده كاني برايان له سالي (١٩٤٥ز) دا بستينه وه و ئه ويش بو ي روون كردوونه وه كه ئه و كار ه مه ترسي به كاني له سووده كاني زياترن و سه ره نجام به ره و لاي به رنامه يه كي په روه رده ي پانه رووي پي و هر چه ر خاندوون، به لي دواي ئه و وتوويزه نهم گفت وگو يه رووي دا:

+ سهييد: وه من دهستم كرد به تيگه يانديان له و راستي به كه توله ستانده وه ئامانجيكي گچكه يه .

- دهجه ويي: ئه دي ئامانجي گه وره چي به ؟

+ سهييد: ئامانجي گه وره پيگه ياندي وه چه يه كي لوي مسولماني تيگه يشتوو له نايينه كه يه تي... هوشيار به كاروباري كومه لگايه كه ي، تاكو ببنه كاگله و بناغه ي پيگه ينياني كومه لگايه كي ئيسلامي .

- دهجه ويي: ئه دي حوكم ؟

+ سهييد: حوكم، وهك تيم گه يانديوون، به راوبوچووني من . گوړانكاري له بنچينه وه ده بي نهك له سه ره وه .. بنچينه ش پيگه ياندي وه چه (جيل) ه لاهه كانه .

- دهجه ويي: به را ي تو له بنچينه وه دهست پي ده كات تاكو بگاته كوي... بگاته

لووتكه يان نيوه ي پي؟ تو باسي شويني هه لسانت كرد، به لام شويني گه يشتنت باس نه كرد !

١- پروانه: (لماذا أعدم سيد قطب وإخوانه؟!) ص ٣٥ تا ٤١، له (سيد قطب من الميلاد إلى الإستشهاد) ص ٤٤٩، ٤٤٨.

٢- بووكه له، بووكه شووشه .

+ سهييد: بيگومان حوڪم و دسته لاتی ئيسلامي له وان پيڪ دى!

- دهجه ويى: واته حوڪم و دسته لات دهگر نه دست؟!

+ سهييد: (به لى) من قسه و رايه ك دهرده بريم كه بؤ ميژوو تومار دهكرى!

به لى خوښه ره به پڙهگان! ئه مه هه لويستى شيرانه و بويرانه ي ماموستاي شهيد
بووه، لهكاتى پرسيارو وه لامى ليكوله ره وان و له بهردهم دادگادا، كه وهك دهبينين هه مان
بيروپا و بؤچون كه له ته فسيري (في ظلال القرآن) و كتيبى كاني ديكه يدا به تاييه ت (معالم
في الطريق) نووسيو يه تى و خستو يه ته پوو، هينده ي نووكى دهرزى گوپانى به سهردا
نه هاتوه بگره زياترو چاكتريش روونى كردوته وه و تيشكى خستوته سهر!!

نو: هه لويستى مهرانه ي سهييد قوطب له ماوه ي چاوه پروانى حوڪم

درانىدا:

سهييد قوطب چوار مانگ زياتر به سهر دادگايى كردنىدا رابردو هه چاوه پروانى
ئه وه ي دهكر حوكمى به مه زه ننه زانراوى كه (سيداره) يه به سهردا بدرى، جا له و
ماوه يه دا چهند قسه يه كه له و كه له پياوه بيسترون كه پايه به رزى ئه و ميراتگره ره سهنه ي
پيغه مبهري خواجگه دهرده خه ن:

۱- (أحمد رائف) گيپراويه ته وه^۱ كه جاريكيان له پيگاي مه تبهق (مطبخ) چاوى به سهييد
كه وتوه و پيى گوتوه:

- چاوه پيى چى دهكه ي؟!

ئه ويش به زهرده خه نه يه كي متمانه دارو له سينه يه كي ئارام و هيمن هه لقولاوه وه
گوتوويه تى: (أَنْتَظِرُ الْوُفُودَ عَلَى رَبِّي)، چاوه پيى به خزمه ت گه يشتنى په روه ردگارم
دهكه م!

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۲- ههروه ها له و سهرده مه دا گوتوویه تی: ^۱ (إِنَّهُ أَنْ أَنْ يَقْدَمَ إِنْسَانٌ مُسْلِمٌ رَأْسَهُ تَمْنًا لِإِعْلَانِ وجود حركةٍ (إسلامية...))، بیگومان کاتی ئه وه هاتوه که ئینسانیکه مسولمان سهری خۆی بکاته نرخی راگه یاندنی بوونی بزووتنه وهیه کی ئیسلامی..

۳- ههروه ها له نامه یه کی دا سهیید قوطب بۆ (أحمد عبدالغفور عطار) ی ناردوه و کاتی خۆی- و پرای نامه یه کی دیکه ی سهیید- دهقی نامه که به خه تی سهیید خۆی له ژماره (۲) ی گوژاری (کلمة الحق) دا که له (مکه) ده رچووه بآو کراوه ته وه ^۲، له درێژه ی نامه که ی دا نووسیویه تی:

(لَقَدْ وَجَدْتُ اللَّهَ كَمَا لَمْ أَجِدْهُ مِنْ قَبْلُ قَطُّ.. لَقَدْ عَرَفْتُ مَنَاجِهُ وَطَرِيقَهُ كَمَا لَمْ أَعْرِفْهُ مِنْ قَبْلُ قَطُّ.. وَلَقَدْ أَطْمَأْنَنْتُ إِلَى رِعَايَتِهِ وَوَقَّعْتُ بِوَعْدِهِ لِلْمُؤْمِنِينَ كَمَا لَمْ أَطْمَئِنُّ مِنْ قَبْلُ قَطُّ.. وَأَنَا بَعْدَ ذَلِكَ - عَلَى مَا عَاهَدْتَنِي - مَرْفُوعُ الرَّأْسِ لِأَحْنِيهِ إِلَّا لِلَّهِ، وَاللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ.. وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ..)

واته: وهك ئەم جاره خوام ناسیوه هه رگیز پێشتر وام نه ناسیوه.. به نامه که یو رێباز هه که یم به جوړیک ناسیوه هه رگیز پێشتر وام نه ناسیوو..

وه به جوړیک دانیام له چاودیژی کردنی خواو مشوور لی خواردنی، وه به ئەندازه یه که باوهر (ثقة) م به به لێنی هه یه بۆ برواداران که هه رگیز له وه پێش وانه بووم، ئینجا دوا ی ئه وه ش من- وهك ناسیوتم- سه رم بڵنده و بیجگه له خوا بۆ هه یچ که سی دانانوینم.. وه خواش چی بوی ده یكات.. وه خوا به سه ر کاری خۆی دا زال و بالاده سته، به لام زۆربه ی خه لگه ی (ئه و راستی یه) نازانن..

ده: هه لویستی ئیماندارانه و پێشه وایانه ی سه یید پاش ده رچوونی

حوکم و بهر له سیداره درانی:

دیاره بهر له حوکم درانی هه ولێ زۆر له گه ل سه یید درا که نه رمکیشی (تنازل) بکات و حاشا له کۆمه لێ برایان (رێکخستنی تازه) بکات و، داوا ی لی کرا که ته نها یه ک دێر

۱- پروانه: (لماذا أعدموني؟!) ص ۷.

۲- پروانه: (کلمة الحق) السنة الأولى: العدد الثاني - مايو: ۱۹۶۳ ص ۴۰.

(سطر)یان رسته (جملة)یهك بۆ (جمال عبدالناصر) بنووسیۆ داواى لیبوردنی لیبكات،

تاكو هه م قوتارى بیټ له زیندان و هه م چ پله و پایه (منصب) یكیشی بوى بیدریټى!

دیاره ئه وهه ول و تهقه لایانهش هه ر بهردهوام بوون هه تا دوا شهوى كه تییدا

له سیداره درا، جا باگووى له (حمیده) ى خوشكى بگرین تاكو ئه وه سه رهاته مان بۆ

بگیرټه وه، (حمیده) وهك (زینب الغزالي) لیى گیراوه ته وه كه گوتویه تی: ^۱ (حمزة

البسیوني) به پټویه به ى چه پسخانه (الحربي) بانگی کردوه بۆ نووسینگه كه ى خوى و

حوكمی له سیداره دران (حكم الاعدام) و ئیمزا له سه ر کرانى کاکمى پیشان دام!

پاشان پى پى گوتم:

حکومت ئاماده یه ئه م حوکمه سووک بکات به مه رجى کاکت داواکارى یه كه یان

جى به جى بکات!

وه پى پى گوتم: کاکت زیانیكى گه وره یه بۆ هه موو میصر نهك ته نها بۆ تۆ، من پیم

وانیه پاش چهند سعاتىكى دیکه ئه و کابرایه له دهست بدهین، ئیمه ده مانه وى هه رچۆن و

به هه ر شیوازیك بووه له كوژران قوتارى بکهین!

ته نها چهند وشه یهك بلى له حوکمى سیداره قوتارى دهکات، جگه له تۆش هه چ كه س

ناتوانى کارى تى بکات..

ئیمه ده مانه وى بلى:

ئه م بزووتنه وه یه سه ر به شوینىكه! هه ر ئه وه نده بلى کارى تۆ ته واو ده بى و،

ئه ویش به لیبوردنىكى ته ندروستى (عفو صحي) به رده درى!

منیش پیم گوت:

به لام تۆش و (جمال عبدالناصر) یش ده زانى كه ئه م بزووتنه وه یه سه ر به هه چ

شوینىك نیه!

(حمزة البسیوني) گوتى: من ده زانم، وه هه مووشمان ده زانین كه ئیوه ته نها

لایه نىك له میصر كه له پیتاوى عه قیده دا کار دهكهن، وه ده زانین كه ئیوه چاکترین

خه لکى ئه م ولاته ن، به لام به س ده مانه وى (سید قطب) له له سیداره دران رزگار بکهین!

۱- پروانه: (أيام من حياتي) س ۱۸۳، ۱۸۴، زینب الغزالي.

پاشان ته ماشايه کی (صفوت الحربي) کردو گوتی: ئه ی صه فوه ت بیه لای کاکي!
منیش چوومه لای کاکم و سه لامم لی یی کردو ئه وه ی که لی یی داوا ده که ن پی م
راگه یاند، ئه ویش ته ماشايه کی کردم تا کو بزانی داخو به دهم و چاومه وه دیاره ئایا من
ئه وه ی لی ده خوازم یان ئه وان؟! هه رچون بوو توانیم حالی بکه م که ئه وانن.

ئینجا سه رنجی دام و گوتی:

(به خوا ئه گهر ئه و قسه یه راست بووایه ده مگوت، وه هیچ هیژیک له سه ر رووی زه وی
نهیده توانی که پیشگیریم لی بکات له گوتنی، به لام شتی وانه بووه و هه رگیز دروش
ناکه م!)

ئینجا صه فوه ت لی پرسى: که واته ئه مه هه لویستته؟!

(سه یید) گوتی: به لی.

ئینجا صه فوه ت به جی هیشتین و گوتی: هه رچون بی ده توانن نه ختیک پی که وه
دابنیشن.

ئه وجا منیش به سه رها ته که م له نووکه وه له کاکم گه یاندو پی م گوت (حمزة) بانگی
کردووم و حوکمی له سیداره درانتی پیشان داوم و، داوای لی کردووم که ئه م داواکاری یه ت
لی بکه م!

ئه ویش لی پرسیم: جا تو به مه رازی ده بی؟

گوتم: نه

گوتی: (ئه وان زیان و قازانجی خۆیشیان یان به ده ست نیه و ته مه نه کان به ده ست
خوان، وه ئه وان حوکمیان به سه ر ژيانی من دا نیه و، ناتوانن ته مه نه کان دريژ یان کورت
بکه ن، ئه وه هه مووی هه ر به ده ست خواجه و خواش له پشتیان وه ده وره ی داون).

وه له پوژى پیش شه هیدکرانی دا چه ند قسه یه کی لی وه گیراونه وه بو وینه:-

۱- یه کیک له براهه کانی لی پرسیه: بوچی هینده به پروون و راشکاو یی له و دادگایه دا که

ملی تو ی له ده ست دایه قسه ت کرد؟!

ئەویش گوتوویەتی: چونکە قەسەى مەیلەو پەنھان (توریه)^۱ لە عەقیدەدا دروست نیهو، بابای سەرکردەش نابێ بەمۆلەتان (رخص) کار بکات، (بەلکو دەبێ بە عزائم) کار بکات^۲

٢- وهكاتيك ببيستی حوكمی له سیداره درانیان به سهردا خوینده وه، گوئی: (الحمد لله، لقد عَمِلْتُ خَمْسَةَ عَشْرَ عَامًا لَنَيْلِ الشَّهَادَةِ) واته: ستایش بۆ خوا، بـیگومان پازده ساله بۆ به ودهست هیتانی پایهی شهیدی ههول ددهم.

۳- وه له کاتی دیداری له گه‌ل (حمیده)ی خوشکی دا پێی گوت:

(ئه‌گهر باب‌ه رابه‌ر (حسن الهضیبه‌ی)یت دی سه‌لامی منی پێ بگه‌یه‌نه‌و پێی بلی: که سه‌یید ئه‌وه‌ی که له‌وپه‌ری توانای ئینساندا یه‌ ته‌حه‌ممولی کرد بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و (رابه‌ر) هه‌یج ناره‌حه‌تی تووش نه‌بی.)

۴- وه کاتیك داوای لیكرا كه له بهرانبهر بهردرانی دا داوای لیبوردن بکات، گوئی: (لَنْ أَعْتَذِرَ عَنِ الْعَمَلِ مَعَ اللَّهِ) هه رگیز له بهر کارکردن بۆ خوا داوای لیبوردن ناکه م.

۵- وه کاتیك داوای لیكرا چهند وشه یه ك بۆ (جمال عبدالناصر)ی وابسته و بی چه وه ره بنوسی و داوای بهزهیی نواندنی لی بکات: گوئی:

(إِنَّ أَصْبَحُ السَّبَابَةَ الَّذِي يَشْهَدُ لِلَّهِ بِالْوَحْدَانِيَةِ فِي الصَّلَاةِ، لَيَرْفُضُ أَنْ يَكْتُبَ حَرْفًا يُقَرَّبُهُ
حُكْمَ طَاعِيَةٍ) واته: ئەو پەنجەى شایە تمانە کە لە نوێژدا شایە دى بۆ یەکتایى خوا دەدات،
رازى نابێت پیتىك بنووسى کە دان هیئان بە حوکمی طاغوتىكى تیدا بى!
۶- وهکاتى: پىی گوترا: داواى چاویۆشى لى کران بکات! گوتى:

(لِمَاذَا أَسْتَرْحِمُ إِنْ سُجِنْتُ بِحَقِّ فَأَنَا أَقْبَلُ حُكْمَ الْحَقِّ! وَإِنْ سُجِنْتُ بِبَاطِلٍ، فَأَنَا أَكْبَرُ مِنْ أَنْ أَسْتَرْحِمَ الْبَاطِلَ)¹.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- (توریه) یان (کنایه) یان (تعریض) که له کوردیدا (قسه‌ی به‌ئاماژه) یان (له‌بهر رهاوتین) یان (قسه‌ی مه‌یل و په‌نهان‌ی پێده‌گوتری، ئه‌وه‌یه که قسه‌یه‌ک به‌ک‌ی مانایه‌ک زیاتر هه‌لب‌گرتی تۆش مه‌به‌ستت پێ‌ی مانا به‌نهان و ورده‌ک‌ی بێت، نه‌ک رواله‌تی و ئاشکرا به‌ک‌ی.

۲- ئەوہی نیوان دووکه وانه که خۆم زیادم کردوه چونکه (لازم)ی قسه که یه تی.

واته: بۆچی داوای مەرحەمەت بکەم، ئەگەر بەهەق گیرابم، ئەوێ حوکمی هەقم
قبوولەو، ئەگەر بەناهەقیش گیرابم، ئەوێ من لەوێ گەورەترم کە داوای بەزەیی
پیداهااتنەوێ باطیل بکەم!

۷- هەرودەها دەگیرنەوێ کە بەر لە پەت خستنەگەردنی مەلایەکی سەر بەحکومەت پێی
گوتوێ: شایەتمان بەینە! ئەویش بەزەردەخەنەوێ پێی گوتوێ: (لەسەر شایەتمان
لەسێدارەم دەدەن!!)^۲

لەکوئاییدا:

لە کوئاییدا گولبژیری هەلۆیستە پرشنگدارەکانی سەید قوطب دا (رەحمەتی خۆی
لێی) بە پێویست زانی ئەم چەند روونکردنەوێ بە بنووسم:

۱- بێگومان سەید قوطب هەریەکێک لە زاناو پێشەوایانی ئیسلام و وەك ئەوان
هەرچەند زاناو لێهاتوو بەرێزە، بەلام لە هەلەو کەم و کورپیش پارێزراو نەبوو،
بەتایبەتیش کە کەمتر دەرفەتی بوو لێکۆڵینەوێ لەسەرچاوەکانی کە لەپووری
ئیسلامییدا بکات، لەبەر چەند هۆکاریک کە شاراوێ نین.

۲- بەلام هیچ کەسیکی خاوەن وێژدانیش ناتوانی نکوولی لە چاک و راست و قوول
تیگەیشتنی (سید قطب) بکات لەبارەوێ عەقیدەو شەریعەت و گەلێک باس و بابەتی
گرنگی سیاسەتی شەریعییەوێ و من پێم لەوبارەوێ (مجتەهد) یکی گەورە بوو.

۳- ئەوێش کە ئەو پێشەوێ بەرێزەو پێی تۆمەتبار دەکری کە گواوە مسوڵمانانی بەکافر
داناون و (تکفیر)ی کردوون، فەری بەسەر هەق و راستییەوێ نیه، چونکە خۆی لەوبارەوێ

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- ئەو شەش قسەو هەلۆیستەوێ کە لەم شەش برگیەدا هاوون، لەکتێبی (لماذا أعدم سيد قطب وإخوانه؟!)
ص ۲، وەرگیراون، هەرودەها (سید قطب من الميلاذ إلى الإستشهاد) یش لێی خواستوونەوێ، بڕوانە:
ص ۴۷۳، ۴۷۴.

۲- ئێستا نازانم لە چ سەرچاوەیەدا ئەو قسەوێم بینیوێ!

قسهی روون و راشکاوو بئ پیچ و په نای هه یه و له نامیلکه ی (لماذا أعدمونی؟!) دا هاتوه که گوتوویه تی:

(وَقَدْ قُلْتُ لَهُ: إِنَّا لَمْ نُكْفِرِ النَّاسَ، وَهَذَا نَقْلٌ مُشَوَّعٌ، إِنَّمَا نحنُ نَقُولُ: إِنَّهُمْ صَارُوا مِنْ نَاحِيَةِ الْجَهْلِ بِحَقِيقَةِ الْعَقِيدَةِ وَعَدَمِ تَصَوُّرِ مَدْلُولِهَا الصَّحِيحِ وَالْبُعْدِ عَنِ الْحَيَاةِ الْإِسْلَامِيَّةِ إِلَى حَالٍ تُشَبِّهُ حَالَ الْمَجْتَمَعَاتِ الْجَاهِلِيَّةِ، وَأَنَّهُ مِنْ أَجْلِ هَذَا، لَا تَكُونُ نُقْطَةُ الْبَدْءِ فِي الْحَرَكَةِ الْإِسْلَامِيَّةِ هِيَ قَضِيَّةُ إِقَامَةِ النِّظَامِ الْإِسْلَامِيِّ، وَلَكِنْ تَكُونُ إِعَادَةُ زَرْعِ الْعَقِيدَةِ وَالتَّرْبِيَةِ الْأَخْلَاقِيَّةِ الْإِسْلَامِيَّةِ، فَالْمَسْأَلَةُ تَتَعَلَّقُ بِمَنْهَجِ الْحَرَكَةِ أَكْثَرِمَا تَتَعَلَّقُ بِالْحُكْمِ عَلَى النَّاسِ).

واته: وه پيښم گوت: ئيمه خه لکي کافر ناکه ين.. ئه مه قسه گواستنه وه يه کي شيرين رواه، به لکو ئيمه ته نه ده ليين، که خه لک له پرووي تيگه يشتني حه قيقه ته عه قيده و چاک و هرنه گر تني واتاي راست و دروستي و، دووړي له ژيانې ئيسلامي يه وه، چوونه ته حال يک وه که وه ک حالې کو مه لگا نه فامييه کان ده چي، جا هر بويه ش نابي خالي ده ستي کړدني خه با تي بزووتنه وه ئيسلامي، مه سه له ي به رپا کړدني حوکم و سيسته مي ئيسلامي بيټ، به لکو ده بي دوو باره چانندنه وه و چه سپانندنه وه عه قيده و په روه رده ي ره وشتي ئيسلامي يانه بيټ، که واته مه سه له که زياتر په يوه ندي به به رنامه ي کاري بزووتنه وه وه هه يه، نه ک حوکم به سر خه لکي دا دان.

٤- که سانتي کيش که له پرووي بوغو غره زه وه له باره ي ئه و پيشه و به پي زه وه ده وي و وه ک ميشه ره شه هر به دواي هه له و که م و کوړپه کان ي دا ده گه پين، که بيگومان هيچ ئينسان يک له هه له و که م و کوړپي خالي نابيټ! وه ئه و هه موو هه لويسته جواميرانه و مه ردانه ي سه ييد قوطب نادیده ده گرن و، ئه و هه موو زانيار ي به به سوودو راستي ي به رزو مه زنانه ي که سه ييد له ته فسي ره که ي داو له کتي به کان ي دي که ي دا خستو نيه پروو به که م ده گرن، يان ته نانه ت هه يانه که خوي به مه لاو زانا ده زاني که چي له ئاست ئه و پياوه

١- پروانه: لاپه ره ٣٦، ٣٧ هه روه ها پروانه: (شبهات حول الفكر الإسلامي المعاصر) للمستشار: سالم البهنساوي، ص ٣١١ تا ٣٢٤، وه پروانه: (تذکرات لامذکرات) ص ٢٨١، ٢٨٢، للأستاذ التلمساني.

به رزه دا ئه ده بى زانايه تى بزر ده كات و قسه ي ساردو سووكى له بهرانبه ردا ده كات! ئه وه ده بى بۆيان له خوا بپارپينه وه كه چاوپيچكى نه زانيو بى ئاگايىيان لاسايى كردنه وه ده مارگيرى (التقليد والتعصب) يان له سهر چاو لايبات و، دليان له بوغزو كينه و غه رز پاك وه كات!

۵- هه رچه نده ئه و پانتايى (مساحة) يه كه بۆ خستنه رووى هه لۆيسته جواميرانه كانى سه ييد قوطب ته رخان كراوه له هى زاناو پيشه وايانى ديكه زياتره، به لام پيم وايه هه م ئه و ماموستا شه هيد (إنشاء الله) ئه و نده هه قه ي له ئه ستوى به نده دا هه يه كه زۆر له به ره مه كانى به تاييه ت (في ظلال القرآن) هكه ي به ره مه مند بووه، له سه ره تاي ته مه ن و هه ولدانى بۆ تيگه يشتن له ئيسلام دا، وه هه م ئه و هه لۆيسته ئيمانى يانه ي سه ييديش ئه وه هه لده گرن له كتيبيك دا كه له باره ي هه لۆيسته جواميرانه ي زاناو پيشه وايانه وه ده دوى، ئه و چه ند لاپه ريه ي بۆ ته رخان بكرين و، بيگومانيشم هه ركام له هه لۆيسته كانى ئه و شوپه سواره ي مه يدانى كارو خه باتى ئيسلامى يه، وه كه هه لۆيسته كانى زاناو پيشه وايانى ديكه مان چرايه كى رپوشن كه ره وه و نيشانه و قووچكه (معلم) يه كى سه ر رى مسولمانه تى و به راستى به ندايه تى بۆ خوا كردن و جهنگ و جيهاد له پيناودا كردنى.

ameer.maktab@yahoo.com



www.alibapir.net



۱- يه كيك له وانه مه لايه كى زمان شرى دانيشووى يه من، كه له جيانى (في ظلال...) گوتوو يه تى: (في ظلال...) بۆ ئاگا له وه ي كه قسه كه ي بهر له بى ئه ده ب بۆن بهرانبه ر سه ييد قوطب، بى ئه ده بى به بهرانبه ر به كتيبي خوا، چونكه قورئان گومرايى (في ظلال...) تيا ت!

دوا قسەم دەر باره ی هه‌لۆیسته پرشنگداره‌کانی زاناو

پیشه‌وایانمان:

دوا قسە ی خۆم له‌ باره ی هه‌لۆیسته پرشنگداره‌کانی زاناو پیشه‌وایانمانه‌وه له‌م چه‌ند کورته خاڵه‌دا ده‌خه‌مه‌پوو:

۱- وه‌ك پیشتریش گوتوو مانه‌ بیگومان ئه‌و (۲۱) زاناو پیشه‌وایه‌ی كه‌من هه‌لۆیسته‌كانیانم به‌گولبژێره‌وه هه‌لبژاردوه، هاووپنه‌ی دیکه‌شیان زۆرن و ته‌نها خۆیان نین، به‌لام ئه‌مانه‌ چه‌ند نموونه‌یه‌کیان.

۲- بۆ ئه‌وه‌ی له‌ هه‌لسه‌نگاندن و نر‌خاندنی هه‌لۆیستی زاناو پیشه‌وا به‌پێژه‌كانماندا دووچار ی هه‌له‌و بۆیژدانی نه‌بین، پێویسته‌ زۆر به‌وردی به‌هه‌ل و مه‌رج و بارودۆخی هه‌ركامێکیان ئاشنا بین، ئه‌وكاته‌ چاكتر په‌ی به‌حیکمه‌تی هه‌لۆیسته‌كانیان ده‌به‌ین، (مامۆستا مه‌لا سه‌عیدی نۆرسی) یش جوانی گوتوه، كه‌ گوتوویه‌تی ئه‌گەر (عبدالقادر الکیلانی و جلال الدین الرومی) له‌ پۆژگاری من دابان نامه‌کانی رووناکی (رسائل النور) یان ده‌نووسی و منیش له‌جێی وان بام (الفتح الرباني و مثنوي) یم ده‌نووسین!

۳- هه‌رچه‌نده‌ بیگومان زاناو پیشه‌وایان سه‌رمه‌شمان و ده‌بێ چاویان لێبکهن و په‌ندیان لێوه‌ربگرین، به‌لام ده‌بێ وریاو دانیاش بین كه‌ مه‌گه‌ر چۆن ده‌نا ئه‌زموونی هیچ زاناو پیشه‌وایه‌ك ناگونجی كت و مت و وه‌ك خۆی دووباره‌ بکریته‌وه، له‌سۆنگه‌ی ئه‌وه‌وه كه‌ بارودۆخ و ژینگه‌و هه‌ل و مه‌رجه‌كان جیاوازی جو‌راوجۆرن، به‌تایه‌ت له‌بوار ی کارو خه‌بات و سیاسه‌تی شه‌رعییه‌وه.

۴- نابێ به‌هیچ جۆرێک رێزو حورمه‌ت و خۆشه‌ویستی مان بۆ زاناو پیشه‌وایانمان بکهنه‌ بیانوو پاساو (مبڕ) ی عه‌قلی خۆی به‌کارنه‌هێنان و به‌كه‌له‌پورو به‌ره‌م و ئه‌زموونی ئه‌وان وازه‌هێنان، چونکه‌ له‌حالیکی وادا خۆمان و ئایینه‌که‌مان دووچار ی وه‌ستان (جمود) ده‌کهن و شایه‌دییه‌کی خراب له‌سه‌ر ئایین و به‌رنامه‌ی تیرو ته‌واوی خوا ده‌ده‌ین!..

ئا لێره‌دا کۆتایی به‌م به‌شی چواره‌م دینین و ده‌چینه‌ سه‌ر به‌شی پێنجه‌م و کۆتایی ئه‌م کتێبه‌..

بەشى پىنجەم

رەواندەنەۋەدى
تەمى تۆمەتلىك

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

www.alibapir.net

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir

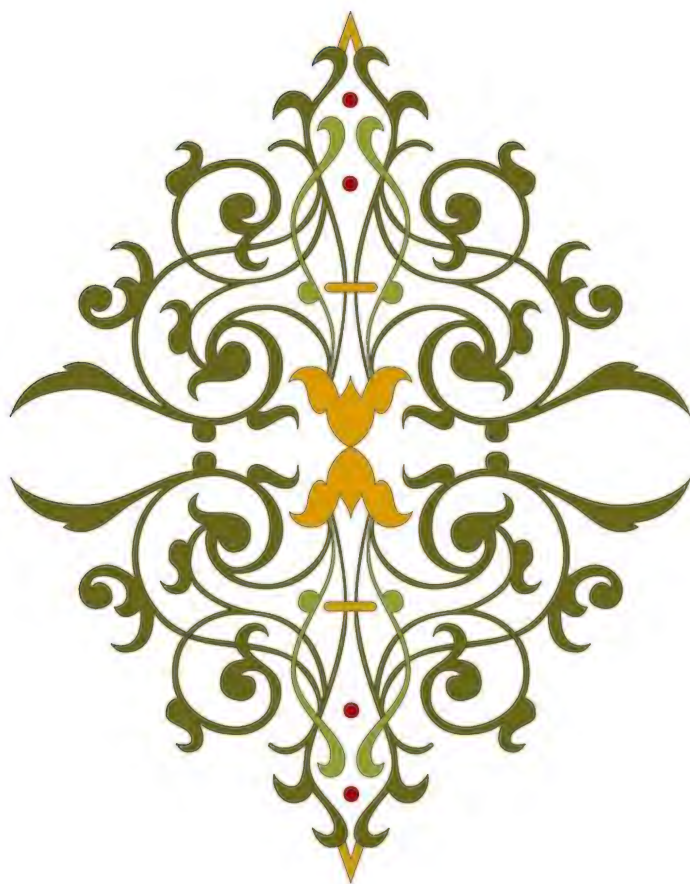


/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net





خوینەرە بەرپزەکان!

ئەم بەشی پێنجەمەمان تەرخان کردووە بۆ پووجاندنەوێ پرۆپاگەندەییەکی و قسەییەکی ژەهراوی، کە لەپراستی تۆمەت (تەمە) زیاتر هیچی تر نیە.

دیارە ھەر لەدێر زەمانیشەوێ فیرەوون و نەمروودەکان بەھێزترین چەکی دەستیان لەبەرانبەر پێغەمبەرانی خواو ھەلگرانی مەشخەل و پەيامی ھەقدار بڕیتی بوو ھە چەواشەکردن و سەرلیشواندنی خەلکی، ئەھلی ھەق لەبەرچاو بیزاندنیان لەپری ناو و ناتۆرەیی خراب و ھەواخستن و تۆمەتبار کردنیانەو.

تەماشای بکەن فیرەوونێکی طاغوتی خۆ بەپەرەردگاری پەرستراوانی چەوسینەر چ بوختان و تۆمەتێکی ناپەرەو دەداتە پال مووسا (علیە السلام) بۆ لیخن کردنی سومەو کەسایەتی یەخەلک و جەماوەری سادە لێووروزاندنی: ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنَّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ﴾.

واتە: ھە فیرەوون گوتی: لێم گەڕێن با مووسا بکوژم، ھە با -بێمەنت بێ- لەپەرەردگاری بپارێتەو، چونکە من دەترسم ئایینەکەتان لێ بگۆڕی -و بێشێوینی- یاخود خراپەو ئاشووب لەولادتدا پەیدا بکات!!

بەلێ! وا دیارە فیرەوونەکان ھێندە دڵسۆزو بەپەرۆشن بۆ (دین) و (ژین)ی خەلک و جەماوەر تەنانت لەخوای پەرەردگاریش بێباکن و ئامادەن بۆ بەرگریکردن لەدین و ژینی خەلکی، تەنانت پێغەمبەری خواش بکوژن!!

بەلام ئایا کێ ھە -مەگەر یەكجار بەستەزمان و نەزان بێ- بەقسەیی بەپرواڵەت خۆش نیوەرۆک بۆشی فیرەوونەکان باوەر بکات کە ئەو شەپو ھەرایەیی لەگەڵ بەرەیی ھەق دا دەیکەن، لەسەر خواوە نە لەسەر خورما؟!

كى ھىيە نەزائى كە فیرعە ونەكان دین و ژین و ئابروو كە پامەتى خەلك و جەماوەریان
لە ژێر پى نەفس و ئارەزوو بەرژە ونەندى یەكانى خۆياندا پلێشان دۆتەو؟!
ئاخر ئەو كەسەى پىت بلى: دەبى من پەرەردگارى ھەرە بەرزت بم (أنا ربكم
الأعلى) و نابى جگە لەمن كەسى دىكە پەرستى: ﴿لَنْ أَلْخُذَ إِلَهًا غَيْرِي لِأَجْعَلَكَ مِنَ
الْمَسْجُورِينَ﴾ ، بەلى كەسىكى ئاواو لایەنىكى ئاوا كە خۆى بە پەرەردگارو پەرستراوت
دەزائى، چۆن چۆنى بپروای پى دەكړى كە لە بەرگری لى كړنى دین و ژینت دا مەبەستى
خوابى نەك خۆى؟! مەگەر هیچی بۆ خواو خەلك هیشتو تەو كە بەرگری لى بكات؟! لە
حالىك دا كە لە ژێر فشارو گوشارى فیرعە و نایەتو طاغوتایەتى فیرعەون و طاغوتەكاندا
دینى خوا بى ھەوالەو ژینى خەلكیش شپرزە ھالەو، خەلك و جەماوەرى چەوساوە لەتاو
بى دینى و بى ژینى كە وتوونەتە ئاھونالە! ئایا لە حالىكى وادا دەبى كەسىك ھەر تۆسقالىك
عەقل و لىكدانەو و ویزدانى ھەبى، دل لە دل دانى ھەبى، كە قسە و قال و گالەگالى
فیرعە ونەكان جگە لە چەواشەكارى چى دى نىه؟!

بە ھەر حال ئیمە لەم بەشەدا ھەول دەدەین بە تیشكى خۆرى حەقیقەت تەمومژى
تۆمەتێك كە پال دەدریتەو لای ئىسلامى یەكان بپەوینینەو، تۆمەتەكەش بریتىە لەو
كە:

(ئىسلامى یەكان زانایانى ئىسلامیان خوش ناوین و پێزو حورمەتیان ناگرن) !!

جا ئیستا با سەرنج بدەین داخو ئەم تۆمەتە تا چ پاددەیهك پاست و پەوايە، یان
بە پێچەوانەو قسە یەكى پووچ و بۆشەو، لە تەرازووى بەلگەو ھەلسەنگاندندا وەك پووش
وايە!

ئیدی ئیو (۷) خالى یەك لە دواى یەك و چروپ، بۆ پەواندەوئەتى تەمى ئەو تۆمەتە
نەگبەتە.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- په‌ځنه لیږتن و خه‌م لی‌خواردن به‌لگه‌و نیشانه‌ی گرنګی پیدان و به‌هیند هه‌لگرتنه:

نه‌گه‌ر تۆمه‌تی ناویراو له‌سهر ئه‌وه بنیات نرابی که‌ئیسلامی‌یه‌کان که‌م و زور پروی په‌ځنه‌و گله‌یی له‌زانایان و مامۆستایان ده‌که‌ن له‌سهر که‌م و کووړپی‌یه‌کانیان! نه‌وه بی‌گومان تۆمه‌ته‌که‌یان بی‌بناغه‌یه، چونکه هه‌رکه‌سیک شتیکی به‌لاوه گرنګ نه‌بی له‌بیری‌دا نابو پی‌یه‌وه خه‌ریک نابو! که‌واته: په‌ځنه‌و تی‌بینی ده‌رپرین له‌سهر زانواو پی‌شه‌وایان- نه‌گه‌ر له‌پرووی ناحه‌زایه‌تی‌یه‌وه نه‌بو بی‌پړی‌زی‌و بی‌نه‌زاکه‌تی‌ی تیدا نه‌بی- نه‌وه نه‌که هه‌ر به‌لگه‌ی بی‌پړی‌زی نواندن و حورمه‌ت لی‌نه‌گرتن و خو‌ش نه‌ویستن نیه، به‌لکو به‌پی‌چه‌وانه‌وه، به‌لگه‌و ئی‌سپاتی به‌ته‌نگه‌وه‌بوون و خو‌شه‌ویستی و دلسۆزی‌و پړزو په‌رو‌شه، پی‌غه‌مبه‌ری خواش ﷺ فرموویه‌تی: (مَنْ أَصْبَحَ لَا يَهْتَمُّ لِلْمُسْلِمِينَ فَلَيْسَ مِنْهُمْ) ۱، واته هه‌رکه‌سیک پوژ بکاته‌وه‌و به‌خه‌م مسو‌لمانانه‌وه نه‌بی، نه‌وه له‌وان نیه.

ده‌جا ئاشکراشه که خه‌م خواردن له مامۆستاو پی‌شه‌وایانی مسو‌لمانان و به ته‌نگه‌وه‌بوونیان به‌هه‌ر شی‌وه‌یه‌که که بگو‌نجی‌و خزمه‌تیان پی‌ بکات و ببی‌ته مایه‌ی گه‌شه‌کردن و به‌ره‌و پی‌ش چوونیان، په‌ک‌یکه له‌کارو ئه‌رکه هه‌ره گه‌وره‌و گرنګه‌کان.

۲- قورئان و سوننه‌ت و می‌ثرووی رابردوو و واقعی ئی‌ستامان به‌لگه‌و شایه‌دن له‌سهرئ‌ه‌وه که له‌نیو زانایان دا باش و باش‌ترو چاک و خراپ هه‌ن و ده‌بن:

له‌سو‌نگه‌ی نه‌وه‌وه که زانایانیش ئاده‌میزادن و ئاده‌میزاده‌کانیش به‌ده‌قی فرمایشتی پی‌غه‌مبه‌ر ﷺ که‌م و زور هه‌له‌و که‌م و کووړپی‌یان هه‌ر هه‌یه: (كُلُّ بَنِي آدَمَ خَطَاٌ وَخَيْرُ الْخَطَاِئِ التَّوَابُونَ) ۲.

وه له سو‌نگه‌ی نه‌وه‌وه که زانایانیش زاده‌و هه‌لقو‌لاوی کو‌مه‌لگاو میلیه‌ت و ژینگه‌کانی خو‌یانن و که‌م و زور له‌لایه‌ن ده‌وربه‌ریان‌ه‌وه کاریان تی ده‌کری به‌هه‌ردووک

۱- رواه البيهقي عن أنس، بروانه: (كشف الخفا ومزيل الألباس) ج ۲ ص ۳۶۸.

۲- أخرجه الترمذي وابن ماجه وسنده قوي، هه‌مان سه‌رچاوه‌و به‌رگ ص ۱۵۸.

باری چاکه و خراپه دا، بویه چاوه پوانی کردنی نه بوونی هه له و په له له زانایان جا ههرکه سیک و ههر چوئیکی بن، چاوه پوانی یه کی بی جی یه، وهک پیشتیش گوتوومانه. به سهرنج دانی میژووی کۆن و هاوچه رخ و واقعی ئیستاشمان، ئه وهی گوتمان وهک پوژی پوون دیاره و زاناو پییشه وایانیش وهک هه موو چین و تویرزه کانی دیکه ی کۆمه لگا چاک و خراپ و چاک و چاکترو خراپ و خراپتیشیان ده بینرین.

ئهم راستی یه ش هینده پوون و بی چهندو چوونه به پیویتی نازانم لی بدیم و ته نیا مه به ستیشم ئه وه بوو، هه موو لایه ک بزانی که مادام زاناو پییشه وایان چاک و خراپیان هه بی، مه دح و زهم کرانیان شتیکی ئاسایی یه، حه قیقه تیکی شه هه م له قورئان و سوننه ت و هه م له میژوو و واقعی عیشدا، وهک مانگ له شه وی چواره دا دیارو دره وشاوه یه و مشت ومپر هه لئاگری.

۳- ره خنه لی گرتن و بوغزاندن و ناو زپاندنی زانا خراپه گان (علماو السو)، ریزو حورمه ت گرتنی زاناو پییشه واهه سه نه گانی تی دایه، نهک به پیچه وانه وه:

شتیکی پوونه که خه لکی باسی شتی چاک و په سه ند به چاکه ده که ن و مه دحی ده که ن و، شتی به دوو خراپیش به خراپه باس ده که ن و زه می ده که ن، وه که متروایه هه ستی گشتی (الحس العام) ی خه لکی به هو ی فیطره تی خوا پسکیانه وه، که خوا پیی داون به هه له دا بچن.

ئینجا مادام خوی لیجورده و کار به جی و پیغه مبه ری دلنه رم و به به زه یی ﷺ مه دحی زاناو پییشه وایانی چاک و زه می ئه وانه ی خراپیان کردوه، دیاره ئیمه ش بۆمان هه یه - ئه گهر له سه ریشمان فه رز نه بی- که له بهر تیشکی وهی خوادا مه دحی چاکیان و زه می خراپیان بکه ین، بۆنه وهی چاک به ئاگری خراپه وه نه سووتی و خراپیش له په نای چاک دا خوی نه شارپته وه و خراپی یه که ی په نهان نه کات!

۱- ئیمام (ابو حامد الغزالی) له بهرگی یه کی کتبی (احیاء علوم الدین) دا و له باسی (علم) دا باسیکی به ناوی (علماء الآخرة و علماء السوء) هیناوه.

وه له پاستىدا ئه گهر بىټ و چاك و خراپى زانايان وهك (دان) و (كا) له يه ك جيا بگريڼه وهو له كه وو بىژنيگ بدرين، نهك هيج بى پريزي يه ك و كه م حورمه تى يه ك به رانبه ر به زاناو پيشه وايانى راسته قينه ي ئىسلام نه كراوه ! به لكو به پيچه وانه وه خزمه تيان پى كراوه و حورمه تيان زياد كراوه ، چونكه كه خه لك بوى دهر كه وت فلان كه سى (دين فروش) له پريزي پيشه وايانى ئىسلام نيه ، به لكو بابايه كى (بيگانه) و (ناموسى) په گه ليان كه وتوه ! هه موو ئه و گله يى و گازنده و تى بىنى و په خنانه ي كه له بابا دين فروشه كه وه هاتوونه ته دل ي يه وه ، له جياتى ئه وه ي به سهر هه موو زاناو پيشه واياندا بيان گشتي تى و (تعميم) يان بكات، وهك پارهى قه لب و مالى ساخته به سهر كا بر ايان دا ده داته وه و، ده لى دياره ئه م شتانه هه ر هى خو تن و نه ئىسلام پى و گوتو وى و نه زاناو پيشه وايانى ئىسلاميش فيريان كړدو وى .

كه واته : نابى هيج زاناو پيشه وايه كى راست و په سهن به و په خنه و گله يى و گازنده و ناو زړاندانه قه لس و نا په حه ت بى كه ئا راسته ي خه لكى ده غه ل و پو وچه ل و ساخته ي نيو جل و به رگى پيشه وايه تى ده كرين، به لام جى خويه تى كه باباى دين فروش و ساخته قه لس و لالوت بىټ و پيشينانينش گوتو و يانه : (مل به قور بو خوى له خوى ده گات ؟)، عاره بيش گوتو و يانه : (الخائنُ خائفٌ)، ئه گه رنا (ئوه ي چا كه بى باكه) چونكه په ري زى چا كه و به رچا وى پو ونا كه .

٤- ته نيا زانايان په خنه يان لى نه گيراوه وړوى گله يى يان تى نه كراوه وړه واش نيه و ابى :

ئا شكرايه كه ئوممه ت تيكړا له به رده م ئه م حاله تى نا هه مواري و بى به ندو بار يى يه ي كه پي يه وه گرفتار بووه ، به رپرسياره و، په ست وړه و نيه كه ته نيا زاناو پيشه وايان خه تابار بگريڼ، هه ر بويه ش هه ركه سيك ليكول ي نه وه يه كى وردو قول و واقع بينانه ي ئه م حاله ته پر گرفتاري و ناسوره بكات، ناچار ده بى پو وى په خنه و گله يى له سه رجه م چين و تويزه كاني كومه لگا بكات، له سه ره وه هه تا خوارى به پادشاو گه داو زاناو نازاناو پيرو

١- به م هر جيك تاييه ت بى به وانه وه نهك ته رو وشك پي كه وه بسو و تى نرى و نا وى چاك و خراپ به ي نرى .

گهنج و دهوله مندو هه ژارو... هتد، به لام بیگومان ئینسان هه تا پلهو پایه ی بهرزترو توانای زیاترو قسه ی پویشتووتر بیت بهرپرسیارتريشه.

وهك له بهشی سییه میشدا گوتوومانه راستیوونه وه ی ئهم باره لاره و چاککردنی ئهم هه ل و مه رج و ناله بارو ناهه موارهش، ده بی له ماموستاو زانایانی ئیسلامه وه دهستی پی بکری، خواش به لوتفی خوی بمانپاریزی له وه ی که بهر هه پره شه ی توندی: ﴿...وَإِنْ تَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ﴾، واته: وه ئه گه ر پشت بکه نه - خوا - کومه ئیکی دیکه دینی پاشان ئه وان وهك ئیوه نابن.

دیاره هه رکه سیکیش بهرپرسیاریتی ئهم بارودوخ و واقیعه ته نیا بخاته ئه ستوی زانایانی ئیسلامه وه و خه لکی دیکه ی لی ده رباز بکات، ئه وه بیگومان هه م بی ویزدانه و هه م ناواقیع بین و نه زانیشه، هه روه ها به پیچه وانه شه وه هه ر راسته و ره واش نیه هیچ که س زاناو پیشه وایانی ئیسلام له ناست بهرپرسیاریتی ئهم واقیعه دا وهك بهرزه کی بانان ده ربکات.

له به سه رهاتی مووساش دا (علیه سلام) که هه تا له کیوی (طور) گه پاره ته وه ته وراتی هیئاو ته وه وه چه ی ئیسرائیل (بنی اسرائیل) ده ستیان کردوه به گۆلک په رستی، به فیل و پیلانی (سامری) فیلباز، که له و خشله ی پیان بووه گۆلک (عجل) یکی زیری بۆ دروست کردوون و وای لی کردوون که بیپه رستن، بهرچا و پوونی باش له و باره وه هیه، چونکه:

أ- بهر له هه موو که س مووسا (علیه السلام) گله یی له خودی خه لکه که ده کات و خویان به بهرپرسیار (مسئول) ده زانی: ﴿فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَنَ أَسْفًا قَالَ يَقَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعَدًّا حَسَنًا ...﴾.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

ب- پاشان یه کسه رپووده کاته هاپوونی برای (علیه سلام) و به توندی په خنهی

لیدی ده گریو سهر و ریشی ده گری: ﴿قَالَ يَهْرُونُ مَا مَعَكَ إِذْ رَأَيْنَهُمْ ضُلُّوا ۖ أَأَلَّا تَتَّبِعَنِ ۚ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ۚ﴾

ج- ئینجا له کوټایېدا ده ست ده کات به سهرزه نشت و لیپرسینه وهی ئاگری ژیرکایه (سامری) و عه ودالی به چکه ی مانگایه: (قال فما خطبک يا سامري؟!)

که واته: بهر له هه موو که س خه لک و جه ماوهر به رپرسیارن و ده بی وریاو بیداربن و له قسه و فهرمانی پیښه واو گه وره یان دهر نه چن و نه که ونه ته له و داوی پیلانگیږان و فیلبازانه وه.

پاشان پیښه واو چاوساغ به رپرسیاره و ده بی شوان و چاودیریکي هوشیارو به مشووربیټ، تاکو میلله ت به ملاولادا لانه دات و تووشی هه لدر نه بیټ. وه له کوټایېدا خه لکی خراپه کارو ناحه ز پووی په خنه و گله ییو گازنده ی تی ده گریو لیپرسینه وهی له گه ل ده گریو سزاو توله ی به سهردا ده چه سپینری.

۵- ئیسلامیه کانیش هه له و کرج و کالیی یان هه یه و هه مووشیان یه ک جوړه بوچوونیان نیه:

ئیمه که به په وای نازانین تومه تی ریز له زاناو پیښه وایان نه گرتن پال بدریټه لای سهرجه م ئیسلامیه کان، بوته وهی به هه له لیمان تی نه گن ده بی ته م دوو راستیه ش بڅه ینه پروو:

أ- ئیمه به په وای راستی نازانین که به گشتیو ټیکرای ئیسلامیه کان به وه تومه تبار بکړین که دانوو یان له گه ل زانایانی ئیسلام دا ناکولن و ریزو حورمه تیان ناگرن، چونکه نه مه تومه تی که هیچ بناغه یه کی نیه، ئاخر چون خه لکیک خوی به ئیسلامیه بزانی زاناو پیښه وایانی خوښ ناوین و ریزیان ناگری؟! مه گهر به وای هه لای مام کوڅا

کهوتوه؟! ئەدی ئەگەر زانایانی ئیسلامیی خوش نهویۆ پڙیان نهگرئ، مهگهر کئ برا
گه وره و چاوساغ و پيشهويه تي؟!

پاشان خو ئیسلامییهکان خۆشیان ههه له لایه زاناو شاره زاو پسپورانه وه
سه ره شتی دهکرین و پيشه وایه تی دهکرین! ئایا کارو جموجۆلی ئیسلامی به بی زاناو
چاوساغ و پيشه وای سهه راست نه نجام دهدرئ؟!

کهواته: راست نه که ئیسلامییهکان به گشتیو تیکرایان پڙزو حورمه تی زاناو
پيشه وایانان له لانه بی، به لام بیگومان ئیسلامییهکانیش فریشته ی بی هه له وه به فری
بی په له نین و کهم و کوورپیو کرچ و کالئیان هه وه (چه م بی چه له) و (کۆمه له بی
دهغه له) نابوو، حه تمه ن خه لکی واش له پڙزی ئیسلامییهکان دا هه یه که هه م له بواری
پڙزو حورمه ت گرتنی زاناو پيشه وایان و، هه م له بواره کانی دیکه ش خه له و خاڵیان
پیوه یه و، بگره ره نگه کهسانی وا هه بن هه ره به ده ست و ده سیسه ی پیسیش نیڕابن!

ب- ئیسلامییهکان هه موویان یه که کۆمه له نین، تاکو سه ره جه م خاوه نی یه که جوړه
به رنامه (منهج) ی بیروبوچوون و هه لسه که وتی کۆمه لایه تی (التعامل الإجتماعي) و
هه لویست و سیایه تی شه رعیی بن!

چونکه چه م که و واتای راست و واقعی ئیسلامییهکان نه وه یه بگوترئ:
(ئیسلامییهکان هه موو نه و که سانه ن که برویان به ئیسلام هه یه، وه که ته نها عه قیده ی
راست و دروست و به رنامه و په یڕه وی هه مه لایه نی ژیان و گوزهرانی تا که و کۆمه له
به گویره ی تواناش کار ده که ن بۆ به رپا کردنی حوکه می شه ریعه ت له ژیا نی میله ت دا).

جا به پیی ئەم پیناسیه ئیسلامییهکان زۆر له وه زیاترن که له دوو توو جوغزی
کۆمه لکی ئیسلامی وه که: (کۆمه لی ئیسلامی) و (یه که گرتوو) و (بزووتنه وه) دا کۆبنه وه،
به لکو سه ره جه م تویره کانی میله ت و کۆمه لگا ده گرنه وه به نیرو می و خوینده وارو
نه خوینده وارو لادیی و شاریی و پیرو گه نه ج و مه لاو فه قی و شیخ و صوفی و ده رویش

و.... هته ده وه.

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

جا بېگومان هيچ ماقول نيه هرکه سيک له م کومه ل و تويزانه هه له يه کی کردو
قسه و په فتاريکی ناقولای لی پشکووته وه، په کسه له سره سرجه م ئيسلامیيه کان
حساب بکړی و بکړته مال!

چونکه من خوم که له گه ل ټيکرای چین و تويزه کانی کومه لگای کورده وارییدا
تيکه لم و په يوه ندیو دوستایه تیم هه یه، زورجار و ابووه مه لایه ک یان شیخیکی طه ريقه ت
یان بابایه کی عه شایه ر، پوی گله یی تی کردووم له سره قسه یه ک یان هه لسوکه وت و
په فتاريکی هه له - یان که نه وان به هه له یان زانیوه - پاشان که که وتوینه نیو قسان،
بوم دهرکه وتوه که نه و برایه ی نه و شیخ و مه لاو پش سپیو عه شایه ره گله یی یان لی
هه یه، نه ک هر له کومه لی ئيسلامییدا^۱ نيه تاکو نه گهر خه تابار بی لپرسینه وه ی له گه ل
بکه ین، بگره له هيچ کومه ل و پیکراویکی دیکه ش دا نيه و، گه لیک جار په نگه له وجوره
که سانه بی که هه بوونی کومه ل و پیکراو (تنظیم) یکی ئيسلامیش به داهیئراو (بدعة) و
شتیکی هه له ش بزانی!! بویه به هيچ جوړیک په وانیه که هه له و په له ی که سانی دیکه که
به قسه ی لایه نه ئيسلامیيه کان ناکه ن له سره وان حساب بکړی و که به ردیک له
ئاسمانی و هه که وته خوار، بی سی و دوو په خه ی نه وان بگری!

ئینجا نابی له وهش بی ئاگابین که ماموستایانیش هه موویان په ک جوړو شیوه نین و،
هیچ په وای هه ق نيه چاک و خراپیان هر په ک حوکیان هه بی و هرکه سيک گوتی: فلانه
(مه لا) پیی خوار داناهو، په کسه تومه تی دزایه تی کردنی زانایان و پیزو حورمه ت
نه گرتنایان و په پال بدری! چونکه خوی دادگره فرموویه تی: ﴿أَفَجَعَلَ الْمُسْلِمِينَ

كُلِّجْرَمِينَ ۚ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ۚ

واته: ئایا مسولمانان و هک تاوانباران دابنیین؟! نه وه چیتانه چوون چوون حوکم

ده که ن!

۱- به لام بېگومان (کومه لی ئيسلامی) ش له که سانی ناشایسته خالی نيه و پاکانه ی بو ناکه م!

۲- القلم: ۳۵- ۳۶

٦- نابى زاناو مامۆستايان دليان به غه يري ئه هلى دين خوش بکهن، بۆ

رېزو حورمهت گرتن و پشتگيري کردن و دهستبار بۆ گرتن:

ئەمەيش راستى يەكى حاشا هەلنە گرو نکوئىلى لىنە کراوو تەجرەبە کراو و شتىكى ئاسايىو چاو و پوان کراو يشە، چونکە کەسک بپروای به ئايين و رېيازىک نەبى رېزو حورمهتى پەپرەوانى به گشتىو به تايىبەتى پيشە و او دەمپراستانىشى ناگرى، بگره ئەگەر بۆى بلوى دژايەتىو بەرەنگارىشيان دەکات!

بۆيە پيويسته مامۆستايان و زانايان هەميشە ئەو راستى يەيان لە لا پوون و درەوشاو و بى، کە هەر کاتىک خەلکىكى عەلمانى (سيکولاريسىت) بە پووالەت و ايان پيشان دا کە ئەو رېزيان دەگرن و پشتيان دەگرن، دليان بن کە ئەو جوړه قسە و پەفتارانه بيجگە لە مودارو ديبلوماسيەت و (مجاملات) چيتر نيەو، مەبەستيشيان تەنيا فريودان و صابوون لە بنى پىدان و سەرەنجام خلیسکاندن و بەکارهێنان و (استغلال) کردنه و هيجى دى! باشترين سەنگى مەحەك و تەرازووى کيشان و هەلسەنگاندنى ئەو قسە و پەفتارانهش ئەو يە کە زاناو مامۆستايانى بەرپرز بە و جوړه کەسانە بلين:

کاکە گيان!

ئيمە خوامان لە خۆمان خوشتر دەوىو (ژين) مان بە قوربانى (دين) مان دەکەين، دەجا ئيوەش ئەگەر راستە لەبەر ئىسلام رېزى ئيمە دەگرن و پيشمان ناکەون و دەستمان بۆ بەسینگەو دەگرن! ئەو ئيمە خۆمانمان بە لاو گرن گ نە لەبەرانبەر دين و شەريەتى خوا دا، بۆيە لە جياتى پيش خوختنى ئيمە و دەست بەسینگەو بۆ گرتمان، ئايين و شەريەتى خوا پيش خۆتان بخەن و رېزو حورمهتى بگرن و دەستى بۆ بەسینگەو بگرن! چونکە رېزو حورمهت و پلە و پايەى ئيمە هى ئايين و شەريەتى

١- لە کتیبى (سۆزى نەتە واپەتىو بىرى ناسيۆنالىزم) لە بەشى چوارەم دا (مسولمانەتىو کوردایەتى لە نۆوان ئىسلامىو عەلمانى يەکان دا) پیناسە يەكى وردى وشەى (عەلمانىەت) مان کردو، پروانە چاپى چوارەم، نووسینگەى تەفسیر، هەروەها لە کتیبى: (چەند مەسەلە يەكى باوى سەر دەم) و کتیبى: (تەوژمى ئىسلامى و عەلمانىي...) ييش دا بەهەمان شیو.

خوايه و هي ئه وهيه كه نازناوو شوهره تمان، جيگرو ميراتگري پيغه مبهري خوا (رسول الله) يه ﷺ!

جا ئه گهر ئه و برادرانه ته كليف و داواي راست و پرهواي زانايان و پيشه واپاني ئيسلام و ميلله تيان گرته وه و جي به جي كرد، ئه وه دياره پريزو حورمهت و له به رهستان و پيش خودان و دهست له سهر سينگ دانانه كه شيان راست بووه، ئه گهرنا وهك گوتمان با هيچ پيئي دلخوش نه بن و هيچ حيسابي له سهر نه كهن و نيشانه ي پرسيار (!؟) يشي له ئاقاردا دابنين.

به لي، پيويسته له لاي هه موو كه س و به تاييهت ماموستاياني به پريز شتيكي پوون و بي چه ندوچوون بي، كه ته نياو ته نيا ئه هلي دين پريزو حورمهتي به راستي له زاناياني دين ده گرن و ته نيا مواهيدياني ئيسلامي شنه كه به راستي ده بنه پشتگيرو پشتيوان و قه لغانى سهر سه رو كوته كي دهست و خه نجهري بهر پشتينيدي پيشه و او چاوساغ و مشوورخوراني ئيسلام و با غه يري ئه وه دل به هيچي دي و كه سي دي خوش نه كهن و هه رگيز چاره يي هاتنه دي گفت و به لييني دروو قسه ي بوش نه كهن! خواي به روه ردگاريش به و پيغه مبهري فه رموو كه ئه وان خويان به ميراتگري ده زانن: ﴿وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي إِلَيْكَ مَبْرُوءٌ﴾ واته: وه ئه گهر -دورژمانت- ويستيان فيلت لي بكن، ئه وه بيگومان خوات به سه، هه رته وه كه به يارمه تي خووي به هووي برودارانه وه پشتگيري كردى.

كه وابي:

پيويسته زاناياني ميراتگري پيغه مبهريش ﷺ وهك پيشه و او ميرات لي گيراوه كه ي خويان بكن و ته نياو ته نيا دل به يارمه تي خواو پاشان خه لكى برودار خوش بكن و به هيواي هيممهت و به ره كه تي كه سي ديكه نه بن، ئه گهرنا دووچاري ناو ميديوي په نجهي په شيمايني گه زين و دهست له بني هه مبانه ي خالي يه وه ده رچوون ده بن!

۷- بهندو تۆمهتی ریز له زانایانی ئیسلام (علماء الإسلام) نه گرتن و

خستنه پرووی چهند راستییهکی بئقسه کهر:

هه چهنده ماوهیهکی زۆر دوو دل (مُتَرَدِّد) بووم له نووسینی ئهم خالی هه وتهمه،

به لام سه ره نجام مه سه له که م هه لبری و بریاری نووسینیم دا.

ئهم خالەش له م چهند برگه یه دا ده خه مه پروو:

یهك: ئاشکریه که تۆمهت دروست کردن بۆ هه رکه سیك کاریکی ئاسانه و ته نیا زمان

و زارو شه ویلاگه جوولاندنیکی چهند چرکه (ثانیة) یی ده وی، به لام جیاوازی نیوان قسه ی

راست و هی درۆ به لگه یه، هه ربۆیهش خوی پهره ر دگار فهرموویه تی:

﴿... قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ﴾^۱

واته: بلی به لگه تان بیئن ئه گهر راستگون!، به م پییه هه موو تۆمهت و قسه و

ده عوایه کی بئجه لگه، به درۆ (کَذِب) داده نری و خواوه نه که یشی به درۆ کهر (کاذِب)!

دوو: سوپاس و ستایشیش بۆ خوی پهره ر دگارو لیی به زیاد بیئت، وهك (التَّحَدُّثُ

بِنِعْمَةِ اللَّهِ) ده لیم: له وه تی فامم کردۆته وه نهك هیچ مامۆستاو زانایه کی په سه ن و ته نانه ت

هه ر مه یله و چاکیشم نه بوغزاندوه، بگره مسولمانانیکیش که زانیومه ته وه یان دیتوومه و

بیستوومه به ناهه ق بوغزو غه ره زه یان له گه لم هه بووه و غه ییه تیان کردووم و بگره درۆ

بوختانیشیان^۲ بۆ هه لبه ستووم – خوی زاناو ئاشکراو په نهان ئاگاداره – که له کاتی

تاییه تی پارانه وه ی خۆم دا گه ردنم ئازاد کردوون و دووعای خیریشم بۆ کردوون و،

ئیسش هه ر له سه ر ئهم هه لوئیسست و په فتهاره ی خۆم به رده وامم و – إِنْ شَاءَ اللَّهُ –

به رده وامیش ده بم، چونکه خوی به خشنده و لیبۆرده فهرموویه تی: ﴿... وَلْيَعْقُوا

وَلْيَصْغَحُوا^۳ أَلَّا يُحِبُّوا أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾^۴ واته: با لیبۆردن و چاوپۆشیی

بکه ن، ئایا هه زناکه ن که خواش له ئیوه ببووی؟ وه خوا لیبۆرده و به به زه ییه یه.

۱- النمل: ۶۴

۲- مه به ست له بوختان (بهتان) ه نهك (قذف).

۳- النور: ۲۲

سى: وه ئووه كه له وه تى له مهيدانى كارى ئىسلاميشدا ئه سىپ تاو دهدهم، كه م و زور هيرشم كردوته سهر ههركهس و كۆمەل و تويزيك كه پيم وابووه ناهق بوون و له ئىسلام وه دووركه وتوون! ئه وه تايهت نه بووه به ماموستاو زاناiane وه سهرجه م تويزه كانى كۆمه لگا و ميلله تم پي گرتوته وه، له پادشاوه تاگه داو، له عه وامه وه هه تا مه لا. ئينجا ئه گهر بهش و پشكى مه لاو شيخان هه نديك جارن زياتر بووبى، له بهرئه وه بووه كه پيم وابووه ئه وان پتر باريان به لا دا لار بووه، پاشان هيج كاتيكيش به گشتى به موته قى باسى ئه وانيشم نه كردوه هه ميشه چاك و خراپيانم له يهك جيا كردونه ته وه، ههر بويهش وشه و ته عبرى وهك:

كۆلكه مه لاي دين فروش

زپه شيخي دلنه خوش

مسولمانوچكه ي بيهوش

فهريكه مسولمانى بو پزيمي طاغووتى و پچكه ي شهيپانى به جوش چهند وشه و ته عبرىك بوون كه گه ليك جارن به كارم هيناون و پهنگه جارى واش بووبى زياده پويزم له و باره وه كردي، به لام ئه سلى مه بهست ئه وه بووه كه پاك و پيس و چاك و خراپى مه لاو شيخ و غهبرى وانيش ئاوپته و تيكه ل نه كرين! چونكه وهك پيشتريش گرتوومانه: له وجوره سه ودايانه دا به ته ئكيد زاناي راسته قينه و مه لاو شيخي پاك و چاك زهره رمه ندو، ئايه خ و بيه بايه خ و دهغه ل و پووجه له كانيش به هره مه ند ده بن. كه واته: له په رووش و دلسوزيم بو پيشه و او زاناو شيخي چاك و په سه ن هيرشم كردوته سهر بووده له و پوچه له كانيان^۱ و، بيگومان له به رانبه ر ئه وهش دا چاوه پيم كه ئه گهر سوپاسيش نه كرپم به لاي كه مه وه خه تا باريش نه كرپم!

۱- چونكه به دوو (قيدى) (كۆلكه) و (دين فروش) زاناو پيشه واي شاره زاو ديندارو، به دوو (قيدى) (زپو) (دلنه خوش) يش شيخي راسته قينه و سه رو دل و ساغ، له مه لاو شيخي خراپ و ساخته جيا ده بنه وه، واته: من مه لايه كم پي خراپه كه كۆلكه مه لايه و دين فروشه و، وشيخي كيشم به لاوه بوشه كه زپه و دلنه خوش! به لام مه لاي چاك و شيخي چاك جيى هه موو حورمه ت و پزيركمان..

چوار: وهك له برگه ی پیشووشدا ئاماژەم پێکرد من له گهرمه ی بهرگه یی (دفاع) له ئیسلام کردنم دا خۆم به ناچار بینوه که هه رکه س و لایه ن و توێژێک به لار بزانه، باسی (لاری) یه که ی بکه م و خالی تیدا بخه مه سه ر پیتان (أضعُ النقاط على الحروف)، بۆئه وه ی هه رکه سیك ئه و لاری و نارێکی یه ی بیی، یه که سه ر نه یخاته سه ر ئیسلام و بزانی که ئه و که س و لایه ن و کۆمه له، که هه له و لاری یه که ی تیدا یه، ته نیا خۆی لێی بهرپرسیاره و هه له و په له و لاری یه که ی مالتیکی قه له بو سه ره خۆیه تی! هه ر بۆیه ش وێرای زنجیره ی:

(ئیسلام و پێچکان) که (سۆزی نه ته وایه تی) ییش ئالقه یه کیه تی، وه نامیلکه ی: (کوردستان بۆ وێران بوو و چۆن ئاوه دان ده بیته وه؟!) وه زنجیره ی: (با چاکتر ئیسلام بناسین!) وه نامیلکه ی: (چاره سه ری کێشه ی کورد له نیوان ئیمان و په رله مان دا) وه کتێبی: (خواناسی، ئایین، ئیمان: راستی یه که یی ئیسلام و ده دره وشینه وه و ئه فسانه کانی پێچکان ده پووچیته وه)، به لێ وێرای ئه م کتێب و نامیلکانه که وێرای هه قیتێ ئیسلام، پووچیتێ پێچکه و بیردۆزه کانی شیان تیدا خراوه ته پوو، چه ندان کتێب و نامیلکه شم — سه ره پای چه ندان کۆپو ده رس و وتار— ته رخا ن کردوه، بۆ خستنه پووی هه له و په له و که م وکووری مسو لمانان به گشتی و ئیسلامی یه که یی به تایبه ت، بۆ وینه: له باره ی نارێکی یه وه له و په له کانی: (بزوتنه وه ی ئیسلامی) — کاتی خۆی— یه وه هه رکام له:

(ده ردو ده رمانی بزوتنه وه ی ئیسلامی) و (بزوتنه وه ی ئیسلامی و قوناغی نوی) و (بزوتنه وه ی ئیسلامی و ئاسۆیه کی گه ش و پوون) م نووسیوه . وه ده رباره ی حا له ت و جم و جۆل و کاروبیرداری ئیسلامی کوردستان به گشتی، کتێبی: (چه ند پێروونی یه که بۆ ئیسلامی یه کانی کوردستان) م نووسیوه .

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

۱- دوا یی تیکه له به به شی یه که می (مسو لمانی کامل) کرا، دواتریش به شی یه که می مسو لمانی کامل تیکه لی (ئیمان و عه قیده ی ئیسلامی...) کرا (خوا به رستی مسو لمان) ییش به ناوو نیشانی: (خوا به رستی ئیسلامی...) و له چوار بهرگ دا کرایه کتێبیکی سه ره بخۆ.

وه به تاييهت له باره‌ی ته‌زكیه‌ی نه‌فس و راست كردنه‌وه‌ی هه‌له‌و كه‌م و كوورپیه‌كانی ئه‌هلی ته‌سه‌ووف و پێیازه‌كانی ته‌سه‌ووف (طرق التصوف) وه‌ كتیبه‌ی: (پێگای صالح بوون و به‌ره‌و خوا چوون) م نووسیوه.^١

وه ده‌رباره‌ی زانایانی ئیسلام و سه‌رنج و تی‌بێنی‌یه‌كانم له‌سه‌ر ئه‌وان و جو‌رو شیوازی پێشه‌وايه‌تی كردنیان و ئامۆزگاری‌كردنی گه‌نجه‌كان به‌گشتی و به‌تایيهت فه‌قی و قوتابیان زانسته‌ شه‌رعیه‌یه‌كان و هه‌لسوكه‌وت كردنیان له‌گه‌ڵ مامۆستایان دا، ئه‌م كتیبه‌ی به‌رده‌ستتانم نووسی: (زانایانی ئیسلام كین و چۆن؟!)

كه‌واته: مه‌سه‌له‌ی قسه‌كردن و نووسین له‌باره‌ی زاناو پێشه‌وايانی ئیسلامه‌وه به‌مه‌لاو شیخ و غه‌یری ئه‌وانیشه‌وه ئالقه‌یه‌كه له زنجیره‌یه‌ك و به‌شیه‌كه له ستراتیژی‌کی گشتی و كه‌م و زۆریه‌یه‌وه‌ندی به‌پێزو حورمه‌ت نه‌گرتنی پێشه‌وايانه‌وه نه‌بووه‌و نیه!

پێنج: هه‌رچه‌نده به‌نده بۆ پێدۆزینه‌وه‌و به‌رچاوپوون بوونه‌وه‌م پاش هیدایه‌تی خوای دادگه‌رو به‌خشه‌ر هیدایه‌تده‌ر، زیاتر خۆم به‌قه‌رزارو منه‌تباری زاناو پێشه‌وايانی پێشوومان ده‌زانم، به‌هه‌موو جو‌رو توێژه‌كانیان‌وه هه‌ر له‌توێژه‌ره‌وانان (مفسرین)ی وه‌ك: (الطبري و الرازي و القرطبي و ابن كثير و الزمخشري و الألوسي سيد قطب) وه‌وه‌ رافه‌كه‌رانی سوننه‌ت (شراح السنة)ی وه‌ك: (النووي و البغوي و ابن تيمية و ابن القيم و ابن حجر العسقلاني و الشوكاني و سيد سابق و الألباني)...هه‌تا سه‌رجه‌م زانایانی شه‌رعزان (فقيه) و پسپۆری بواری ته‌زكیه‌و هتد، كه‌ ستایش و سوپاسی شایسته‌ بۆ خوا، ماوه‌یه‌کی زۆری ئه‌وه‌نده ته‌مه‌نه‌ی كه‌ گوزه‌راندووومه له‌خزمه‌ت ئه‌و به‌ره‌مه‌ به‌هێزو پێزان‌وه‌هاو وینه‌كاناندا بووم و لییان به‌هه‌رمه‌ند بووم، به‌لام وه‌ك وه‌فاو قه‌در زانین به‌پێویستی ده‌زانم ئه‌گه‌ر ته‌نیا به‌ناوه‌هینانیش بێ ئاماره‌یه‌ك به‌و زاناو مامۆستا به‌پێزان‌وه‌ی كوردستان بگه‌م كه‌ چ به‌ده‌رس له‌لا خویندن بێ چ به‌نیزیکی و سه‌ردان و دیدارو هاموشۆ، كه‌م و زۆر چ له‌پووی زانستی‌یه‌وه‌و چ له‌پووی په‌وه‌شتی‌یه‌وه، لییان سوودمه‌ند بووم:

١- به‌تایيهت چاپی سییه‌می كه‌ گه‌لێك شتی گرنگی ئی زیادكراوه.

۱- مامۇستا مەلا ئەحمەدى سىكتانىي^۱ ناسراو بە (قاضى) كە يەكەمىن مامۇستام بوو،
دەرسى زانستە شەرىئىيەكانى لەلا بخوینم، لەسالى (۱۹۷۴) ز لەرانیە، لە (پەیمانگای
ئىسلامىي).

۲- مامۇستا مەلا شەيخ ئەمىن شەيخ مصطفى پىنجوینی.

۳- مامۇستا مەلا (عبداللە) ھەلەبجەي.

۴- مامۇستا مەلا (عبداللە) خەيال.

۵- مامۇستا مەلا (عبدالرحمن): ئەو چوار مامۇستا بەرپزەش لە (پەیمانگای ئىسلامىي)
لەسلىمانى دەرسیان پىگوتووم.

۶- مامۇستا مەلا (حسین) دەشتیوی^۲

كە سالىك لە حوجرەكەیدا بووم لەمزگەوتى (مەولەوى) لەسلىمانى و لەرووى زانستى و
پەشتىيەو لەئى بەھرەمەند بووم.

۷- مامۇستا مەلا (ئەحمەد) قاضى، شاعىرو صوفى كە جاروبار لەسلىمانى هاموشۆيم
دەکرد، لەرووى مەعنەوىيەو سوودم لىبىنيو.

۸- مامۇستا مەلا (محمد) بەردەپەشى كە بۇ دواجارو ماوہى چەند مانگىكى (۱۹۸۱-

۱۹۸۲) ز لەدىي (بەردەپەش) سەر بەشارى (بانە) كوردستانى ئىران دەرسم لەلا
خویند.

ھەرەھا ئەم چەند مامۇستا بەرپزەش كەم و زۆر لىيان بەھرەمەند بووم، ھەرچەندە
بەرپزەيەكى كەمتر لەوانەي پىشوو:

۱- مامۇستا مەلا (عبدالكرىمى مدرس).

۲- مامۇستا مەلا (عثمان عبدالعزيز) پرىسى^۲

۳- مامۇستا مەلا (محمد طە) باليسانى^۴.

۴- مامۇستا مەلا (سید محمدی پیرداودی)

۱- (سىكتان) دىيەكە لەناوچەي خوشناوہتى.

۲- (دەشتیو) دىيەكە لەپۆژھەلاتى قەلادزەوہیە لەناوچەي پشدر.

۳- ناوى دوو دىيە لەنزىك ھەلەبجە (پرىسى سەروو) و (پرىسى خواروو).

۴- (باليسان) دىيەكە لەناوچەي خوشناوہتى.

۵- مامؤستا مه لا (مجید) ی شه قلاوه یی.

۶- مامؤستا مه لا (شیخ عبداللطیف) ی واژه یی^۱

۷- مامؤستا مه لا (محمد) ی نووره دینی^۲

۸- مامؤستا مه لا (سید أحمد) ی نولچکه یی^۳، ناسراو به (مه لا په پووله).

۹- مامؤستا مه لا (سید نجم الدین) عه نه بی^۴.

۱۰- مامؤستا مه لا (شیخ صدیق) ی سه رگه تی^۵.

خوا پاداشتی یه ک یه کیان به چاکترین شیوه بداته وه و ئه وانه یان که دنیا یان به جی هیشتوه خوا له گه لیان به که ره م بیّت و پله و پایه یان به رزو به رزتر بکاته وه و له چلکی گوناح و هه له و په له کانیاان خاوینیان بکاته وه و، ئه وانه شیان که ماون ساغ و سه لامهت و راوه ستاوو نه له خشاوپن.



ameer.maktab@yahoo.com



www.alibapir.net



۱- (واژه) دئییه که له ناوچه ی شارباژێر.

۲- (نووره دین) دئییه که له نیزیك قه لادزه وه.

۳- (نولچکه) دئییه که له ناوچه ی به ری مهرگه و سه ر به ناحیه ی (بنگرد) ه.

۴- (عه نه ب) دئییه که له نیزیك هه له بجه وه.

۵- (سه رگه ت) دئییه که له ناوچه ی هه ورامان و له نیزیك ناحیه ی (بیاره) وه یه.

لهكۆتاييش دا دهلّيم: ههركهسيك دان بهفهلّ و چاكه ي زاناو مامۆستاياني بهپّزو دلسۆزي كوردستان دا نههيني، كه لهسهخترين ههل ومهرج و دشوارترين بارودۆخي ههميشه پركيشه و گرفت و ناسهقامگيري ولّات دا، دهستيان له بلاوكردنهوهي زانسته شهريعييهكان و تيگهياندن و پيگهياندني فقهيو قوتابييان ههلهگرتوه! دياره يان بابايهكي بيئاگاو نهشارهزايه، يان سپله و نا سپاس و بي ويزدانه!

بهلام هيچ گومانيش لهوهدا نيه كه كه م و كوورپيش لهههموو لايهكهوه زۆر بووه و زۆرهو حهيفي نهكه ههرگشت (مهلا ناو) يكيش مهلا نيه، بگره - لهگهل پّزو حورمهتمان بو مهلاي چاك و پرهسن - (مهلا ناو) ي واهيه (بهلا)يه و بهمل ئيسلام و مسولمانان دا هاتوهو، كارئك بهئيسلام دهكات بو شيواندن و بيذراندنيو، زهبرئك له مسولمانان دهكات بو چهواشهكردن و ههلهلتاندنيان، هيچ ناحهزو دوژمنيكي ئيسلام و مسولمانان نهوهي لهدهست نهيهت و، نهو خزمهتهي بو نههلي كوفرو نيفاق پي نهكريت!

ئيدى وهك مامۆستايان دهلّين:

خوايه نهوهي چاكه چاكترى بكهيو نهوهي خراپه چاكي بكهيو نهوهش كه چاك

نابي پاكي بكهيو!

لهكۆتاييشدا دهلّيم:

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

(٩)ى (نوالحه) ١٤٢١ك بهرانبهر به ٢٠٠١/٣/٤ز

لوا پّچوونهوهي بو چاپي سييه م:

١٩ى ذي القعدة ١٤٢١هـ / ٢٧/١٠/٢٠١٠ز

ههلير

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

١ - (مهلاناو) كهسيكه كه لهلامهلايهتي بهس ناوهكهي پي برابي، وهك (سهلهفي ناو) (هسوفي ناو) و (شيخ ناو) .. هتد.



سەرباسى بابەتەكان.....	لاپەرە
پېشكەش بى.....	۶
پېشەكى چاپى سىيەم.....	۷
پېشەكى چاپى دووهم.....	۱۰
پېخۇشكردن.....	۱۴
بەشى يەكەم: دەقى وتارەكەى مرگەوتى جيهاد.....	۱۹
خالى يەكەم: پېئاسەى زانايانى ئىسلام.....	۲۴
خالى دووهم: پلەو پايەى زانايانى ئىسلام.....	۳۰
خالى سىيەم: سيفەت و ئاكارە بەرزەكانى زانايانى ئىسلام.....	۳۳
خالى چوارەم: ماف و ھەقى زاناو پېشەوايان بەسەر خەلكەو.....	۴۴
خالى پېنجەم: ئەركى سەرشانى زانايانى ئىسلام چىيە؟!.....	۴۹
بەشى دووهم: چەند ئامۇژگارىيەك بۆ گەنج و قوتابىيەكانمان	
لەبوارى زانستە شەرعىيەكان و ھەلسوكەوت لەگەل زاناو.....	۵۹
پېشەوايانى ئىسلام دا.....	
ئامۇژگارى يەكەم: ھەرچەندە ھەماسەت و دلگەرمى گرنگە, بەلام	
بەبى شەرەزايىو بەرچاوپوونىي, نەك ھەر كارو چالاكى ئىسلامىي.....	۶۲
بگرە دىندارىيەكى شەخسى تىرو تەواویش ناكرى.....	
ئامۇژگارى دووهم: بەبى رەچاوكردنى ريز (ترتيب)ى لە گرنگترەو	
بۆ گرنگ چوون, ناگونجى بەشيوەيەكى راست و دروست لەئىسلام.....	۶۵
شارەزابىن:.....	
ئامۇژگارى سىيەم: بەبى شەرەزايى لەزمانى عارەبى لەقورئان و	
سوننەت.....	۶۸
تىئاگەين.....	

- ٦٩ ئامۇڭگارى چوارەم: شىۋازى ھەلسوكەوت لەگەل زانايان دا.....
- ٧١ ئامۇڭگارى يىنجەم: ئىسلام زۆر قوول و فراوانەو بەپەلەو بى
چاوساغ ھىچ بەھىچ ناكەين.....
- ٧٣ ئامۇڭگارى شەشەم: پەچاوكردنى شىۋازى شەرىيانەو پەوشتى
مسولمانانە.....
- ٧٥ ئامۇڭگارى ھەوتەم: گرنگى بەكارھىتانی حىكمەت و دانایی.....
- ٧٧ ئامۇڭگارى ھەشتەم: پەچاوكردنى پىۋىستى خەلك نەك
پىخۇشبوونى خۇمان.....
- ٧٨ ئامۇڭگارى نۆيەم: دەمارگىرىو لاساگردنەو ھەر كەسىك دابن و
بۆ ھەر كەسىك بن ھەر ھەلەو خراپن.....
- ٨٢ ئامۇڭگارى دەيەم: با پایە گرنگەكانى ئىسلام بكەينە سەنگى
مەحك نەك شتە لاوھكىو وردیلەكان.....
- ٩١ ئامۇڭگارى يازدەيەم: ئەدەب و پەوشتى قوتابى زانىارى شەرى
لەگەل: (خۇو) (زانست) و (مامۇستا) دا.....
- ١٠٦ ئامۇڭگارى دوازدەيەم: پەوشت و ئەدەبە بەرزەكانى قوتابى
زانىارى شەرى لەبوارى پەيوەندى و ھەلسوكەوت لەگەل
نيزىكەكان و كۆمەلگادا.....
- ١٢١ بەشى سىيەم: چەند رېپروونىو پىشنىارېك بۆ زاناو پىشەوايانى
بەپىزمان.....
- ١٢٥ رېپروونى يەكەم: ئايا مىراتگرېتى پىغەمبەران (سەلامى خويان
لەسەر بى) چى دەگەيەنى؟!.....
- ١٢٦ رېپروونى دووھم: مىراتگرانى پىغەمبەر ﷺ وەك مىرات
لىگىراوھكەيان بچن.....
- ١٣١ رېپروونى سىيەم: نابى زانايان بەوئەندى دەيزانن قەناعەت بكەن...
١٣٢ رېپروونى چوارەم: بەرنامەى خوئندنى زانستە شەرىيەكان كەم

- وکوری تیدا بووه.....
- ۱۴۲ رپړوونی پینجه م: ناشنابوون به واقع وپړای شاره زابوون له شهرع بو
زانایان گرنګ و پیوېسته.....
- ۱۴۴ رپړوونی شه شه م: خو به که مگرتن له وه رگرتنی قسه ی هه ق و
ره خنه ی به جی دا.....
- ۱۴۵ رپړوونی حه وته م: له سهر پی ی خو وه ستان بو دابین کردنی ژیان و
گوزهران.....
- ۱۴۶ رپړوونی هه شته م: هو شیارو و بیداری و فریو نه خواردن بو ئه هلی
دونیا و سیاست.....
- ۱۴۸ رپړوونی نو یه م: خو پاراستن له تیک گیران له گه ل ئیسلامی به کان دا.
رپړوونی ده یه م: تیکه لئو ته فاعولی زیاتر له گه ل خه لګ مه رجه بو
۱۵۰ کاریگه ریی چاکتر هه بوون له سهر میلله ت.....
- ۱۵۱ رپړوونی یازده یه م: برایه تی و ته بایی نیو خو له سهر بناغه ی ئیمان و
ته قوا نه ک ده مارگیری و مه سله ک گه رایي.....
- ۱۵۴ رپړوونی دوازه ده یه م: نابی زانا و پیښه وایان لیکه پړین پړیم و حیزب و
سهروک عه شیر هت حوکم و سیاست و شیخ و ته ریه تیش روح و
مه عنه و بییه تی لی زهوت بکه ن و سهر نجام عیلمی کی بی روح و بی
حوکمیان بو بمینیت ته وه.....
- ۱۵۹ به شی چواره م: چه ند نمونه یه کی پرشنګدار له هه لویستی
جوامیرانه ی هه ندیک له زانا و پیښه و اړه سه نه کانمان.....
- ۱۶۱ ری خوشکردن.....
- ۱۶۴ ئه و زانا و پیښه وایانه ی که هه لمان بژاردوون.....
- ۱۶۸ هه سه نی به صرایی.....
- ۱۷۰ هلی کوری حوسه ین (زین العابدین).....
- ۱۷۳ عومه ری کوری عبدالعزیز.....

۱۷۸ زەیدی کۆری عەلی (زین العابدین)
۱۸۶ سوفیانی ئەوریی
۱۸۸ ئیمام ئەبوو حەنیفە
۱۹۵ ئیمام جەعفەری صادق
۲۰۱ ئیمام مالیک
۲۰۶ ئیمام شافعی
۲۱۵ ئیمام ئەحمەدی کۆری حەنبەل
۲۲۴ ئەبوو لەسەنی ئەشعەری
۲۲۸ ئیمام غەزالی
۲۳۲ شیخ عەبدوالقادی گەیلانی
۲۴۲ ئیمام نەوەوی
۲۴۷ ئەلعیز کۆری عەبدوسسەلام
۲۵۴ شیخی ئیسلام ئیبنو تەیمیە
۲۶۶ مامۆستا مەلا سەعیدی نۆرسی
۲۸۹ شیخ ئەمجەدی زەھاوی
۳۰۳ پێشەوای شەھید حەسەنولبەننا
۳۱۹ ئەبولئەعلای مەودودی
۳۳۶ سەید قوطب
۳۷۱ لەکۆتاییدا
۳۷۴	دوا قسەم دەربارەى هەلۆیستە پرشنگدارەکانى زاناو
 پێشەوایانمان
۳۷۵ بەشى پێنجەم: پەواندەوێ تەمى تۆمەتێک
۳۷۹	۱- پەخنە لیگرتن بەلگەى بەهێند هەلگرتنە نەك بە پێچەوانەو...
۳۷۹	۲- بە بەلگەى شەرع و عەقل و واقع هەبوونی چاك و خراپ لەنیو
 زانایان دا شتیکی سەلمیتراو

- ۳- پهڅه لیږتنی زانا خراپه‌کان پېزگرتنی زانا په‌سه‌نه‌کانی
۳۸۰ تیډایه.
- ۴- ته‌نیا زاناو ماموستایان په‌څنه‌یان لینه‌گیراوه و گله‌یی‌یان
۳۸۱ لی‌نه‌کراوه.
- ۵- ئیسلامی‌په‌کانیش هه‌له‌و کرچ و کال‌یی‌ان هه‌یه‌و یه‌ک جوړیش
۳۸۳ نین.
- ۶- دل‌ خو‌ش‌کردنی زانایان به‌ غه‌یری ئه‌هلی دین هه‌له‌یه‌کی
۳۸۶ کوشنده‌یه.
- ۷- به‌نده‌و تۆمه‌تی پېز له‌زانایان نه‌گرتن و خستنه‌پووی چه‌ند
۳۸۸ راست‌یه‌کی بی‌قسه‌که‌ر.
- ۸- ناوی ئه‌و زاناو ماموستایانه‌ی که‌ دهرسیان پی‌گوتووم، یان
۳۹۱ به‌هر شیوه‌یه‌ک له‌شیوه‌کان که‌م و زور لی‌یان به‌هرمه‌ند بووم....
- قسه‌ی کو‌تایی دهریاره‌ی ماموستایانی ئایینی کوردستان.....
۳۹۴
- نیوه‌پوکی بابه‌ته‌کان.....
۳۹۵

ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



- ۱- پوختەیک دەربارەى ئىسلام. چاپى ۲/ ۲۰۰۶
- ۲- دەبەرێك راجوونی ئىسلام و پێچکان. چاپى ۳/ ۲۰۰۶
- ۳- یادى خوا، گرنگى یادى خوا لە ژيانى مۆقدا. چاپى ۱/ ۱۹۸۷
- ۴- کۆمەلى خوا. چاپى ۱/ ۱۹۸۸
- ۵- پێشمەرگەى ئىسلام، یان مسوڵمانى موحامید کى یەو چۆنە؟ چاپى ۳/ ۲۰۰۱
- ۶- دەردو دەرمانى بزووتنەوەى ئىسلامى. چاپى ۱/ ۱۹۸۹
- ۷- رێبازى پێغمەبەر ﷺ کامە یە؟! چاپى ۱/ ۱۹۸۹
- تێبینى: دواتر خرایە نیو کتیبى (مسوڵمانى کامل: بەشى یەكەم: بیروپروای مسوڵمان) وە دواتر ئەمیش خرایە نیو کتیبى (ئیمان و عەقیدەى ئىسلامى) یەو .
- ۸- رێگای صالح بوون و بەرەو خوا چوون. چاپى ۳/ ۲۰۰۵، بۆ عەرەبیش تەرجمە کراوە و لە ژێر چاپە.
- ۹- کوردستان بۆ وێران بوو و چۆن ئاوەدان دەبێتەو؟! چاپى ۱/ ۱۹۸۹
- ۱۰- حوکمی گەڕانەو و ژێر نیری طاغوت. چاپى ۲/ ۲۰۰۵
- ۱۱- سۆزى نەتەوايەتى و بیرى ناسیۆنالیزم لە تەرازووى ئىسلامدا. چاپى ۳/ ۲۰۰۵
- ۱۲- مسوڵمانى کامل/ بەشى یەكەم: بیروپروای مسوڵمان. چاپى ۱/ ۱۹۹۷
- تێبینى: ((دواتر خرایە نیو کتیبى (ئیمان و عەقیدەى ئىسلامى) یەو)).
- ۱۳- چارەسەرى کێشەى کورد لە نێوان ئیمان و پەرلەمان دا. چاپى ۱/ ۱۹۹۲
- ۱۴- بزووتنەوەى ئىسلامى لە دووپىمانى مان و نەمان دا. چاپى ۱/ ۱۹۹۳
- ۱۵- بزووتنەوەى ئىسلامى و ئاینە یەكە گەش و پوون. چاپى ۱/ ۱۹۹۵
- ۱۶- پرۆژەى بەرنامەى فیکرى کارى ئىسلامى. چاپى ۱/ ۱۹۹۶
- ۱۷- چەند رێپروونیەك بۆ ئىسلامیەکانى کوردستان. چاپى ۱/ ۱۹۹۶
- ۱۸- ئىسلام و کێشە هەنووکە یەکان. چاپى ۱/ ۱۹۹۵

۱۹- با وریا بین! داپووخانی ره‌وشت کۆمه‌لگاکه‌مان به‌ره‌و هه‌لدیر ده‌بات. چاپی ۲
۲۰۰۶/

۲۰- مسوولمانی کامل: به‌شی دووهم/ خواجه‌رستی مسوولمان - به‌رگی یه‌که‌م .
چاپی ۱ / ۲۰۰۰ .

۲۱- مسوولمانی کامل: به‌شی دووهم/ خواجه‌رستی مسوولمان - به‌رگی دووهم .
چاپی ۱ / ۲۰۰۰ .

تئییینی: ئەم کتێبه به هه‌ردووک به‌رگه‌که‌یه‌وه ئیستاکه بۆ جاری دووهم له چوار
به‌رگدا چاپ کراوه‌ته‌وه به‌ناوونیشانی: خواجه‌رستی ئیسلامی .

۲۲- گه‌رانه‌وه لای خوا (عزوجل) . چاپی ۴ / ۲۰۰۵

۲۳- زانایانی ئیسلام کین و چۆن؟! چاپی ۲ / ۲۰۰۲

تئییینی: بۆ زمانی عه‌ره‌بیش وه‌رگێڕاوه .

۲۴- بنچینه گرنه‌کانی هه‌لس‌وکه‌وتی شه‌رعیانه‌و ژیرانه‌ له‌گه‌ڵ ورده‌ بابه‌ته
خیلافیه‌کاندا، چاپی ۱ / ۱۹۹۹ .

تئییینی: ئەم نامێکه‌یه باسیکی به‌رگی یه‌که‌می کتێبی: (خواجه‌رستی ئیسلامی)یه،
وه بۆ زمانی عه‌ره‌بیش وه‌رگێڕاوه‌و ئیستا له‌ژێر چاپه .

۲۵- مزگه‌وته‌کانی کوردستان له‌ نیوان ئاوه‌دان کردنه‌وه‌و وێران کردن دا.
چاپی ۱ / ۲۰۰۰

۲۶- تاقیکردنه‌وه‌ی خوا بۆ به‌نده‌کانی چی‌یه‌و چۆنه‌؟ چاپی ۱ / ۲۰۰۰

۲۷- بنه‌ما شه‌رعییه‌کان و هێله‌ گشتیه‌کانی کۆمه‌لێکی ئیسلامی په‌سه‌ن .

تئییینی: (ئەم نامێکه‌یه وه‌رگێڕاوه‌ته‌ سه‌ر زمانی عه‌ره‌بی).

۲۸- کۆمه‌لی ئیسلامی: ئامانج و هه‌لوێسته‌کانی. چاپی ۱ / ۲۰۰۱

۲۹- پاساو و به‌لگه‌ شه‌رعییه‌کانی بنیاتنانی کۆمه‌لی ئیسلامی، ئالقه‌کانی: ۱ و ۲ و ۳ و
۴ . چاپی ۱ / ۲۰۰۱

۳۰- ئافه‌رتی مسوولمانی کورد مافه‌ شه‌رعییه‌کانی و ئه‌رکه‌ گرنه‌کانی. چاپی ۱ / ۲۰۰۰

۳۱- ئافه‌رت و خێزان له‌ سایه‌ی شه‌ریعه‌ت دا . چاپی ۲ / ۲۰۰۵

۳۲- چه‌ند مه‌سه‌له‌یه‌کی باوی سه‌رده‌م . چاپی ۵ / ۲۰۰۵

تئییینی: وه‌رگێڕاوه‌ته‌ سه‌ر زمانی عه‌ره‌بی.

- ۳۳- چەند رېپوونىيەك بۆ خوشك و برايانمان لە ھەندەران. چاپى ۱ / ۲۰۰۲
- ۳۴- سنوورە قەدەغەكان مەشكىتن! (چاوپېكەوتنى دكتور حسين محمد عزيز). چاپى ۲ / ۲۰۰۳
- ۳۵- چۆن ھەلسۆكەوت لەگەڵ خەلكى دا بكەين؟! چاپى ۱ / ۲۰۰۲
- تېيىنى: ۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.
- تېيىنى: ۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.
- ۳۶- شەھىد كىيە و چ پلە و پايە يەكى ھەيە؟! چاپى ۱ / ۲۰۰۲
- ۳۷- جىھاد لە پىي خواداو چەند سەرنج و ئاگادارىيەك. چاپى ۱ / ۲۰۰۲
- ۳۸- بۆئەو ھى لەسەر جىھادكردنمان قەرزدار نەبينەو! چاپى ۱ / ۲۰۰۲
- ۳۹- جىھاد لە پىي خوادا چىيە و بۆچى دەكرى و چۆن دەكرى؟ چاپى ۱ / ۲۰۰۲
- ۴۰- ئەشكەنجە و زىندان (چاوپېكەوتنى ھاوژين عومەر) چاپى ۲ / ۲۰۰۶.
- تېيىنى: ۱. ۲. ۳. ۴. ۵. ۶. ۷. ۸. ۹. ۱۰. ۱۱. ۱۲. ۱۳. ۱۴. ۱۵. ۱۶. ۱۷. ۱۸. ۱۹. ۲۰. ۲۱. ۲۲. ۲۳. ۲۴. ۲۵. ۲۶. ۲۷. ۲۸. ۲۹. ۳۰. ۳۱. ۳۲. ۳۳. ۳۴. ۳۵. ۳۶. ۳۷. ۳۸. ۳۹. ۴۰. ۴۱. ۴۲. ۴۳. ۴۴. ۴۵. ۴۶. ۴۷. ۴۸. ۴۹. ۵۰. ۵۱. ۵۲. ۵۳. ۵۴. ۵۵. ۵۶. ۵۷. ۵۸. ۵۹. ۶۰. ۶۱. ۶۲. ۶۳. ۶۴. ۶۵. ۶۶. ۶۷. ۶۸. ۶۹. ۷۰. ۷۱. ۷۲. ۷۳. ۷۴. ۷۵. ۷۶. ۷۷. ۷۸. ۷۹. ۸۰. ۸۱. ۸۲. ۸۳. ۸۴. ۸۵. ۸۶. ۸۷. ۸۸. ۸۹. ۹۰. ۹۱. ۹۲. ۹۳. ۹۴. ۹۵. ۹۶. ۹۷. ۹۸. ۹۹. ۱۰۰.
- ۴۱- كارو پرۆژەى ئىسلاميمان (وتارى كۆنگرەى يەكەمى كۆمەلى ئىسلامىي) چاپى ۲ / ۲۰۰۶.
- ۴۲- ئىسلام و مسوولمانەتى و كارى ئىسلامىي لەبەر پۆشنایى قورئان و سوننەتدا. چاپى ۱ / ۲۰۰۶.
- ۴۳- ئيمان و عەقیدەى ئىسلامىي. بەرگى/ ۱، ئيمان و عەقیدەى ئىسلامىي چىيە و چۆنە؟! ۱ تا ۱۲. چاپى ۱ / ۲۰۰۶
- ۴۴- ئيمان و عەقیدەى ئىسلامىي. بەرگى/ ۲، خوا بە يەكگرتن (التوحيد) لە بەدبەينەرايەتیی و پەرەردگاريتى دا. ۱۳ تا ۲۶. چاپى ۱ / ۲۰۰۶
- ۴۵- ئيمان و عەقیدەى ئىسلامىي. بەرگى/ ۳، خوا بە يەكگرتن لە ناو و سىفەت و لە پەرستراويتى دا، ۲۷ تا ۳۶. چاپى ۱ / ۲۰۰۷
- ۴۶- ئيمان و عەقیدەى ئىسلامىي. بەرگى/ ۴، ئيمان بە فرىشتەكانى خوا (عزوجل)، كتيبةكانى خوا (عزوجل)، پيغه مبه رانى خوا (عليهم الصلاة والسلام). ۳۷ تا ۴۰. چاپى ۱ / ۲۰۰۷
- ۴۷- ئيمان و عەقیدەى ئىسلامىي. بەرگى/ ۵، ئيمان بە پۆژى دوايى قەزاو قەدەر ۴۱ تا ۴۵. چاپى ۱ / ۲۰۰۸
- ۴۸- ئيمان و عەقیدەى ئىسلامىي. بەرگى/ ۶، تايبەتمەندى و ديدو بۆچوونەكانى

۴۹- ته وژمی ئیسلامی و علمانی و خاله هاو به شو جیا وازه کانیان. چاپی ۱ / ۲۰۰۷

تیبینی: زور بهی به (۲۴) ئالقه له ههفته نامه ی (هاوولاتی) و ئه وه ی دیکه ش به (۹) ئالقه له ههفته نامه ی (ئاوینه) دا بلاوکراوه ته وه.

۵۰- گه نجه کانمان له نیوان په سه نایه تی و لاسایی کردنه وه دا.

۵۱- به دوورخسته وه ی ئافره ت له ئیسلام چ زیانک ده که یین؟

۵۲- سیاسه تی ئیسلامی و چند پوونکردنه وه یه ک.

۵۳- چۆنیه تی بوونه پیشه نگو بنیاتنانی بنکه ی جه ماوهریی.

۵۴- چند بنه مایه کی گرنگی و تاریخی.

۵۵- قوتابیانی زانیاری شهرعیی چند سهرنج و پینمایی یه ک.

۵۶- خو و په وشتی به رزو په سند سه نگی مه حه کی مسولمانه تی یه .

۵۷- بانگه واز بو لای خوا .

۵۸- قوتابیان له م هل و مهرجه دا پیویسته چۆن بن و چی بکه ن؟!

۵۹- ضیف و قضیه (مقابله مع قناة العربیة). که دواپی له شیوه ی نامیلکه دا چاپ کراوه .

۶۰- حوار خاص (مقابله مع قناة العالم). که دواپی له شیوه ی نامیلکه دا چاپ کراوه .

۶۱- خواناسیی، ئایین ، ئیمان. چاپی ۲ / ۲۰۰۹ .

۶۲- واقعی هه ری می کوردستان ... دیدیکی ئیسلامیانه . چاپی ۱ / ۲۰۰۸ .

۶۳- چند بابه تی کی هونه ری له بهر پوښنایی قورښان و سوننه ت دا. چاپی ۱ / ۲۰۱۰

۶۴- چۆن باشتر له قورښان به هره مه ند ده بین؟! چاپی ۳ / ۲۰۰۸ .

۶۵- سروشت و پایه کانی خیزان و مه سه له ی چه ندژنیی له ته رازووی شهرع و عه قل دا

تیبینی: ئه م نامیلکه یه به (۱۴) ئالقه له پوژنامه ی (پوژنامه) دا بلاوکراوه ته وه .

۶۶- پوخته ی ژیا ننامه ی پیغه مبه ری خوا ﷺ . چاپی ۱ / ۲۰۱۰ .

۶۷- چند بابه تی کی سیاسیی هاو چه رخ له بهر پوښنایی عه قل و وه حی دا.

۶۸- راپوړتی ئیمانی و فیکریی و سیاسیی کومه لی ئیسلامی .

ئەو بەرھەمانەى لەژىر چاپن

- ۱- كارى ئىسلامىي و پەواندەنەوہى چەند تەمومژىك.
- ۲- الإسلام كما يتجلى في كتاب الله تبارك وتعالى، المجلد الأول.
- ۳- طريق الصّلاح والسّير الى الله.
- ۴- قواعد مهمة للتعامل مع المسائل الفقهية الخلافة.
- ۵- گەپانەوہ بۆ لای خوا. چاپى (۵)
- ۶- پوونکردنەوہى بنەما شەرعیەکان و هیڵە گشتیەکانى کۆمەلى ئىسلامى.
- ۷- ئەركى سەرشانمان بەرانبەر بەقورئان.
- ۸- كەسایەتیی بەرزو ناوازهى دایكى پرواداران: خاتوو عائیشە رضي الله عنها.
- ۹- مەلای گەورەو تەفسیرەكەى و چەند سەرنجىك.
- ۱۰- حوكمى هەلگەپانەوہ لە ئىسلام و هەلسەنگاندننىك.

ئەو بەرھەمانەى چاوەرى چاپن

- ۱- الإسلام كما يتجلى في كتاب الله تبارك وتعالى، المجلد ۲- ۸.
- ۲- خووو پەوشتى ئىسلامى.
- ۳- ئافرەت و خىزان لە ساىەى شەرعیەتدا. بەرگى دووہم.
- ۴- گرنگى و پىووستى پابەندى بە قورئان و سوننەتەوہ.
- ۵- چەند دەرسىك لە: (تەفسىرى قورئانى بەرزو بەپىن)، بەرگى يەكەم: تەفسىرى سوورەتى بەقەرە.



ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir

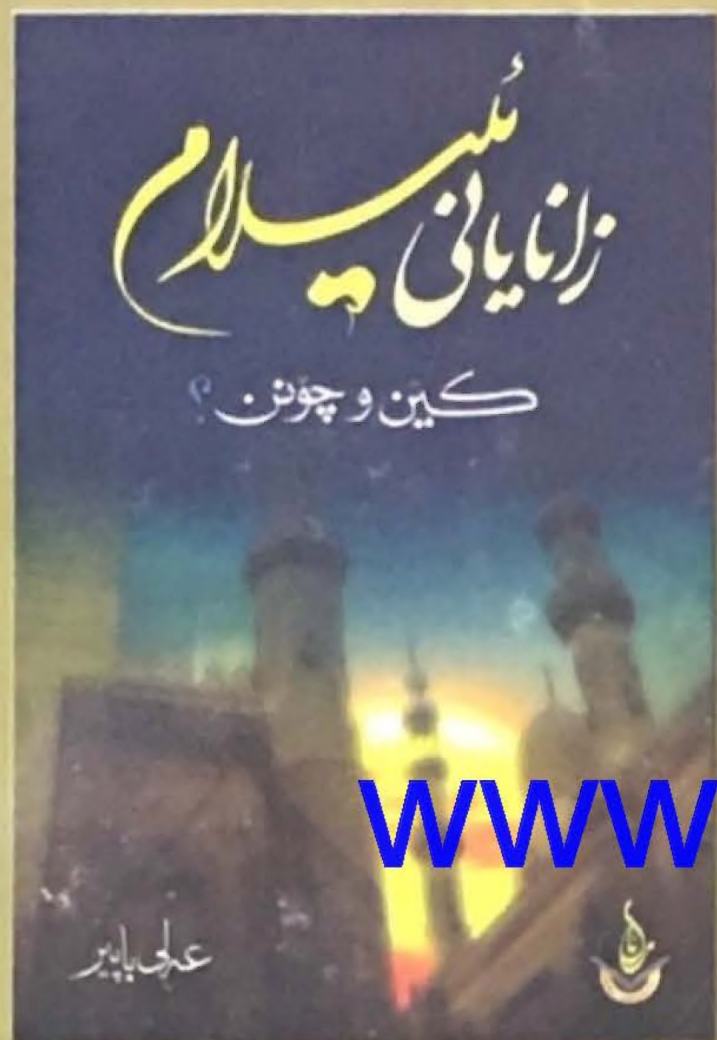


/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net



ameer.maktab@yahoo.com



/AliBapir



/AliBapir



/MediaAmeerOffice

www.alibapir.net

www.alibapir.net



ناوەندەکانی پێڕستی ئارا

ههنگاوێک به‌ره‌و راگه‌یانندنیکی کوردیی ئیسلامیی هاوچه‌رخ

نرخێ (٨٠٠٠) دیناره